Uitz Gyula

MDK

Az 1919 márc 31-én tartott gipsz- és kőszobrász értekezleten megválasztott öt tagu direktorium tagja.

E direktorium javaslata/1919 ápr.3/ a Szocializáló Népbiztoshoz mütermek szocializálására.

38-39.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Uitz Gyula

MMÉEKözl. 1914. III. 29.

Uitz István

MDK

Független Művészek Társ. kiáll. Képzőművészet, 1930. 31.sz. 146 l.

R. Uitz János

MDK

Tanulmányok

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

R. Uitz János

MDK

Falusi utca

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Mitt János

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P. H. 1931. IV. 25.

Uitz János

festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Mite János

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Sóli. 1931. IV. 26.

Uitz János

1917/18

Ferkèpzomfoiskèvk

143.l.

Ulitz János rákosi

festő

Műcs. kiáll. 1920 tól

Pipics 121. l.

Uitz

U. 2. *János*, festő, * Apor (Tolna vm.) 1887 máj. 16. A bpesti képzőművészeti főiskolán tanult. 1924 óta kiállítója a Műcsarnoknak.

L. 3 II. 5554

Tokaj wines of own production.

Vin de Tokaj propre production.

Tokajer Eigenbauweine.

Telegrams: Tokayense.

Telefon: 81-2-74.

Tokaj

Tolcs

Bureau-Centra

T. C.

Mellékelve

s értesitem, hog

alkalmából régi

adunk.

Szives fig

ujévre, születés

és barátainknak

Ulitz János, rákosi

Rákospatak partja
c. képe repr.

Képzőművészet
1934. 96 l.

52

16

31

16

13

Magyarság Képes rudi

Uitz János

Régi Uitz János: „Utcarészlet"

meggátlója, hanem előmozdítója a művészeti
ndjünk, hogy a magyar művészeti élet egészét
rendelkezünk. Ezt a szervezetet nem szabad
gyar képzőművészet erős vára. Viszont ez a
n művészeti célok istápolását és az e végből
ön szervezkedéseknek nem szabad a központi
kedniök, mert azzal magukat is, a magyar
ponti autonóm szervezetnek pedig megértéssel
eti célok iránt is és egyetemes céljai keretében
adnia.

nságok özöne zúdult reánk. A természettől
zánk testét szétszaggatták és az elszakított
kultúrát kezdetleges, alacsony kultúráknak,
k alá. Golgotajárásunkban — nem első ez
ak az összetartás, csak az egymást megértés
y téren értéket ígérő az egyetértés, az össze-
t a művészek a maguk nemes formanyelvén
mindenkinek lelkébe a hazaszeretettel együt-
yét is ők ültethetik be a legbiztosabban. És
a arra is, hogy helyreállítsák és tovább fej
kapcsolatunkat, melyet a háború megszakí-

Uitz János
361 Rákospatak, szinr. 500

Nemzeti Szalon
1926. máj.
MAPE 12. kiáll.

Uitz János

Műcsarnok festő Rákoscsaba
1924 őszi kiáll. 308

Ezüst fibula, római VI. 176.

Nitz Janós

Munkavnok Rákoscsaba Lajos u. 46

1926. angol. magy. Erall. 447.

1926. téli Kiáll. 486.

Litz János

szül. Apor (Tolna m)
1887 máj 16. Rk.
3 reál

1917/18 nyári tanf.
Kápv. főiskola

Hosszú-Macs l. Macs.

R. Uitz János

Hovas utca c. Épe

repr. –

Művész Kurír

1936. 2. sz.

Rákospatak,

repr.

u. o.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Uitz János

festő, Rákoscaba

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb-márc. kiáll.

VII. 9.

1931. tav. tárl. 281, 285

1931/32. téli kiáll. 288.

Nitz János

festő Rákoscsaba Magyarország 39

1930/31. jub. kiáll. 648.

1934. téli kiáll. 231, 240

os-utca 10

Uitz

Zobrazit

l.

Arv. Csarnok 103.

ankc. kiall

860.

U. az. 104. ankc. kat.

582.

" 110. " "

" " 111. " "

CORVIN-CODEX: Strabonis Geographia
(Modena, Este-könyvtár)

Csontosi János stb. Századok, XII – 1878, 684 l.

Uitz János MDK

Margithid, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

MDK

Ultz János, festöm.

"Margithid"-ja arról tesz tanuságot, h. egyre feljebb jut a piktura ranglétráján.

Mücsarnok. Jubiláris kiállitás.
Képzömüvészet. 1931. 37. sz.

MDK

Uitz János

Rákospatak, szinr.

MAFE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.
18 l.

Uitz János

MDK

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

29. 1.

MDK

Uitz János

Utca részlet, sz.cer.

Zsuzsanna és a két öreg, tusr.

Vásárjelenet, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 27. 1.

MDK

Uitz János

Fatanulmány, sz. rajz

Falusi uccarészlet, " "

Magy. Akverall és paszt. festők 14. kiáll. N. Szal. 1928. okt.

MDK

Uitz János

Árv.közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auke.

26 l.

MDK

Uitz János

A Máriabesnyői kolostorból

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 33 l.

Uitz János MDK

Részlet a besnyői templomból, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

MDK

Uitz János

Képzőművészet 1935. 8o. sz.

Uitz János MDK

Hollandus halászasszonyok, rézkarc
Utcarészlet, rézkarc

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Uitz János

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 7o.l.

MDK

Uitz János

Képzőművészet 1931. 41. sz. 145.l.

Uitz János

MDK

A Máriabesnyői kolostorból

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Uitz János, festőm.

Hangulat. ?

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.20-jan.17. Kat. 18.l.

MDK

Uitz János

A Nemzeti Szalon téli tárlata. Képzőművészet 1933. 57.X. sz. 38.l.

MDK

Uitz János, festöm.

ezuttal is szinvonalasan szerepel.
Képei méltóak a följegyzésre.

A Mücs. Téli Tárlata.
Képzömüvészet. 1932. VI. évf. 46. sz. 18.1.

Uitz János MDK

Hangulat, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Uitz János, festö

November.	Olf.
Rákospatak.	"
Magas ucca .	"

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társ. -III.kiáll.
1930.okt. Kat.

MDK

Ulitz János, festö

Tavaszi nap.	Olajf.
Öszi táj.	"

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

Uitz János

Hollandus halászasszonyok, rézkarc

Utcarészlet. rézkarc

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Uitz János festőm.

Gy.N. cikke. Képzőművészet, 1928, 14.sz. 229.l.

MDK

Uitz János

Napsütéses utca, of.

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz. 63.l.

MDK

B.Uitz János

Falusi utca

KMTárs 1938. őszi kiáll. 25 l.

MDK

R.Uitz János

Tanulmányok

KMTárs 1938. őszi kiáll. 25 l.

MDK

Mitz László, nobrán

18 alkotását, köztük Kodály Zoltán portréját állította ki.

–: Festmény – s' nobr-kiállítás az Operaházban 8.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 19.

Mitz László szobrász

Kiállítása nyílt az Opera-Klubban. (Vörös Tiborral közösen / Kodály Zoltán /eml.)

N.N.: Festmény és szobrkiállítás az Operaklubban

Népszabadság 1969. IV. 19

Vitr László
nobász

M.D.L

Az Operatőr Klubjában volt
kiállítása.

—:—

Művészet, 1969. június – 27 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Ulik László szobrász

Az Opera klubban

kiállítása nyílt

Kovalista Művészetért 1969 V. sz.

M.D.K.

Uitz László szobrász

Müveit kiemeli Berend Ilona: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásról.

Szinház, Bp. 1947. május 27. -juni.2.
III. évf. 22. sz.

M.D.K.

Uitz László

A.I. /Albert István/ : "Don Carlos" c. kritikájában kiemeli a müvész szobormüveit, melyek az előadásnál nagy segitségére voltak a rendezőnek.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. ápr. 5.
13. évf. 14. sz. 9-10. lap

DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Uitz Lajos

szobrászművész.

Az egyik sztálinvárosi iskola bejárata fölé domborművet készít.

Magyar Nemzet, 1951. Nov. 23

Kitz László

Díjat nyert

PH. 1942. IV. 26.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület építészeti állagának a tör

M

MDL

Mitk László, szobrász.

Uj élet felé. Gipsz.

Nücs. - Táv-tárl. a Nücs.-ban. Hősök tere.

1952 máj. 10. - jun. 10. Jegyz. 15. l.

MDK

Uitz László, szobrász.

Vajnonnen kovjet balettmester. Gipsz.

„Magy. Szovj. Barátság" – 1952 – Képzőm. kiáll. – Kat. 6. l.

4

MDK

Uitz László

Primavera, gipsz

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Uitz László

MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1941 Téli Kiállitás

Uitz László MDK

Öregasszonyfej

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Uitz László MDK

Fekvő akt, gipsz

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Uitz László

MDK

Primavera, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

MDK

Ulitz László

Elismerési díjat nyert

NÜ. 1942. IV. 26.

). 650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
rök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

MDK

Uitz Lástló, szobrászm.

Vágy. Gipsz.

Az OMK Képzömüv.Föisk. Ifj.Körének karács.kiáll.
1943. Kat.

Uitz László MDK

Tanulmányfej, terrakotta

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Uitz László

MDK

Primavera, gipsz

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Uitz László MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Uitz László

MDK

Férfifej, terrakotta

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Uitz László MDK

Tanulmányfej, terrakotta

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDK

Uitz László, szobrászm.

104. Tanulmányfej. Gipsz.

MTárs. 1941.dec.-1942.jan. téli kiáll. Kat. 8.old.

Uitz László festőnek és Vörös Tibor festő

Vörös társaként ápr. 18.-án

nyílik meg az Operaház Uitz-termében.

Magyar Nemzet

1969 ápr. 17

MDK

Uitz László, szobrászm.

"Primavera" c. szobormüve 1000 pengőt nyert.

A Mücsarnok Esterházy-pályázatainak eredménye.
Mücsarnok. -Tav. tárlat.
Ujság. 1942. ápr. 26.

MDK

Uitz László, szobrászm.

Primavera" c. szobormüve elismerési dijban
/ 2000 P./ részesült.

Szánthó Mária nyerte az Esterházy-dijat.
Nemzeti Ujság. 1942.ápr.26.

MDK

Uitz László

Primavera. Gipsz.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 14.1.

Uitz László

Mobrán

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367. o.

287.25
160.—
127.25
10.—
117.25
93.60
23.65

Uitz László
nobrász

l. Ferkèpzomfoisk`vk

1939-41.142.l-

Cég

MOB. Nepeslapactio

II. sorozat

25

gos Bizottsága.

ny	száma:		192
	kelte:	Hirtól	192
	beérkezése:	márc. 6.	1925

k száma:

lintézett szám:

áma:

áma:

olakovits

Uitz László

wobraw

1, Budipawyzisk.

1934-35, 34. l.

26. sroba.

20

Uitz László

arck. repor-

Tolnai Világlapja

1942. máj. 13.

MÁRAI SÁNDOR

AZ IGAZI

Vitz László

Primavera c. szobor-
műve a Műcsarnok
1942. tavaszi kiállítá-
sán hg Esterházy elis-
merési díjában (1000
P) részesült

Ujság 1942. ápr. 26.

Uitz László

diszítő szobrász

l. Budiparvajzisk

1935-36. 42. l.

MDK

Uitz László

Műveivel résztvett a kiállitason.

KmTárs. 1943. márc. - apr. tav.kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 29.lap

M.D.K.

Uitz László

Az akadémiai növendékek Szabadszervezetben rendezett kiállitásán szereplő müveit kiemelkedően jónak tartja Berend Ilona: "Kiállitások az uj esztendőben" c. kritikájában.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan 13-19. IV. évf.
3. sz.

MDK

Ulitz László, szobrászm.

"Primavera" c. szobormüve elismerési-dijban részesült. /1000 P./

Szánthó Mária nyerte az Esterházy pályázat első diját. - Magyar Nemzet. 1942. ápr. 26. 12.1.

MDK

Uitz László, szobrászm.

1942. Tavaszi Tárlatára festészeti -szobrászati díjakat tüzött ki hg. Esterházy Pál. A herceg most közölte döntését a KMT ig.-val.

U.L. "Primavera" c. szobormüve elismerési-díjban részesült. /1000P.

MTI: Esterházy -pályázatának nyertesei. Müv.
Magyarország. 1942. ápr. 25. 4.l.

MDK

Uitz László

T.Sz.G: A 18. Tavaszi Szalon. Ujság, 1943. jun. 23. 6.1.

MDK

Uitz László

Vágy, g.

Képzőm. Főisk. Ifj. körének karcsonyi kiáll.
1943.

MDK

Uitz László, szobrász

Férfifej. Terrakotta.

Műcsarnok. IV. Képzőmüv. kiáll. "A Magyar Művészetért."
1943 máj. 16-30. Kat. 1o.l.

Uitz László MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Uitz László MDK

szobrász

Kiállitások
Ujmagyarság 1943. dec. 15.

M. D. K.

VITZ László szobrász

1781. Öregasszony fej

Ltsz.: 52.934

1782. Férfi fej Ltsz.: 58.64-d.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T./b. r.

Bp. 1959. 267. l.

Uitz László MDK

Primavera, szobor, elismerési dij.

A Műcsarnok Esterházy-pályázatainak eredménye
Pesti Hirlap 1942. ápr. 26.

Uitz László

MDK

Falusi orvos vizsgálja a gyereket, gipsz

A jó termés, gipsz

Műcsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Uitz László MDK

Uj élet felé, gipsz

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Uitz Bászló MDK

Primavera c. szobrával elismerési dijban részesült.

A Műcsarnok Esterházy-pályázatának eredménye.
Reggeli Magyarország 1942. ápr. 26.

MDK

Uitz László

Tanulmányfej, gipsz

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 8. l.

MDK

Uitz László

Öregasszony-fej,

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec 15 - 1941 Jan.12. 12.1.

MDK

Uitz László

Vajnonnen szovjet balettmester. Gipsz.

"Magyar-Szovjet Baratsag" Képzőművészeti kiállitas katalogusa.1952. 6.1.

Körplasztika Mitzhászló alkotása.

A képzőművészi Főiskola növendék kiállítása.

Szabad Nép 1947 dec. 24.-40.-

Nitz László

szobrait(?) Niemeli a bíráló a Don Carlos felújításáról szóló kritikájában. (Erkel színház)

Don Carlos (Várnai Péter)

Magyar Hírlap, 1969. március 24. 9. 1.

Ütz Miklós [szokrai] MDK

" Oláh Gusztávról készített bronz mellszokrát ajándékozta az operaháznak a nemrég elhunyt Oláh G. családja

A: Oláh Gusztáv bronz mellszokrát....

Esti Hirlap, II. évf. 48 n. 1957. febr. 27. Sze.
2. old.

Uitz Miklós MDK

Az 1919 márc 31-én tartott gipsz- és kőszobrász értekezleten megválasztott öt tagu direktorium tagja.

E direktorium javaslata/1919 ápr.3/ a Szocializáló Népbiztoshoz mütermek szocializálására.

38-39.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Nitz Miklós

nobrán

6 elemi, 3 ipar-

Alakrajzi oszt.

10 hónap, jeles eredm.

Tanár Meyer Antal.

Iparrajziskola 1907.

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MÜVÉSZI KIVITELBEN.

Uitz Miklós

ESTI HÍRLAP

1957 FEB 27

OLÁH GUSZTÁV bronz mellszobrát ajándékozta az Operaháznak a nemrég elhúnyt nagy művész családja. A szobor Uitz Miklós szobrász alkotása.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

SZABAD NÉP

1522 - Jókai-nyomda

Uitz Miklós
szobrász
71 éves
(szívbénulás)
+1954. I. 21
X. Uj Köztemető

Halotti főkönyv
903 folyosz.

MDK

Uiez Pál, felsö ép-ip isk.
tqnuló.

Dr.Rados Henö ép.-tanár irányitása mellett az egyes müemlékek felvételezését és megrajzolását végezte.

19. 1.Pastoforium Kövesd templomából.
2.1553-ban készült reneszánsz ajtókeret az egykori Mikes-házból.
Megrajzolta: U.P.

Dr.Rados Jenö:Kolozsvári müemlékek.
A m.kir.áll. felsö ép-ip.isk. 1941-42.évi szünidei felvételei. Bp.1943.

MDK

Uiéz Pál, felső ép-ip isk.
tqnuló.

Dr.Rados Jenő ép.-tanár irányítása mellett az egyes műemlékek felvételezését és megrajzolását végezte.

19. 1.Pastoforium Kövesd templomából.
2.1553-ban készült reneszánsz ajtókeret az egykori Mikes-hátból.
Megrajzolta: U.P.

Dr.Rados Jenő:Kolozsvári műemlékek.
A m.kir.áll. felső ép-ip.isk. 1941-42.évi szünidei felvételei. Dp.1943.

Uitz Pál
mémök

Z. Gács a Fák gyermekvárosban
a faliképeit a bekont sinerte. Így
együtt működött Uitz Pál mémökkel
a tufabeton kialakításán

Fekete Judit: Z.Gács György műtermében.
Művészet, 1974. április - 14.oldal

Nitz Pál
építész

M.D.K.

Király Sándor díszépületelem munkáját segítette.

Vidos Zoltán: Ujtörekvések a muralismüvészetben

Müvészet, 1966. április - 45 kap

MDK

Uitz Tivadar

Tanulmányok /4 db/, krétarajzok

Ernst Múzeum aukciói XXX. 57.l.

MDK

Uitz Tivadar

Tanulmányok, krétarajzok klf. méretben

Tanulmány, rézk.

Női tanulmány, rézk.

Ernst Muzeum aukciói. XXIX. 61.l.

Uj Károly

Uy Károly építész, vasbetontervező,
II. Törökvész-út 58. 353-128

Bptávb 1940 szept.

Ujfutak

Kastély

Épült 1777.

Rados Jenő dr.

Magyar Kastélyok.

12. l.

Ujfalvy Gerá

grafikus 1918

Eimisk 1930

89.1-

MŰVÉSZETEK ORSZÁGOS MÚZEUMA
1932. jún. 13.

/:1.000:/ Egyezer pengőt a
héré, elszámolás kötelezett
évi junius hó 8-án. A minis
h. államtitkár.

A hiva

M.D.K.

Karl Eugen von Ujfalvy, magyar származású francia utazó,

Bécsben 1842-ben. Nyelvészetet tanult, később nyelvészeti tanulmányokat, filológiai és néprajzi folyóiratokat szerkesztett. Sokat utazott Ázsiában, számos antropológiai vonatkozású könyve jelent meg, és magyar versfordításokat adott ki németül, franciául, további írásai magyarul és finnül. 1904-ben halt meg Firenzében.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. 20. 47sz. 2252 - 2253. old.

M.D.K.

Karl Eugen von Ujfalvy

... 1878-ban Közép-Ázsiába vezető utján meglátogatta Pandzsab his helyi államait. Különös figyelmet szentelt a festészetnek és éles szemmel leírt és lerajzolt számos olyan hipet mekar aróta elvesztek. Müve 1884-ben jelent meg: „Aus dem Westlichen Himalaja" címen. Ujfalvy neve csak a francia enciklopediában, egy svéd és egy holland lexikonban maradt fent. A Roopa-Lekha c. magas szinvonalu indiai./.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. 47. sz.

old.

2252 - 2253.

M.D.K.

Karl Eugen von Ujfalvy.

...

képező művészeti folyóirat legutóbbi száma hosszú cikkben emlékezik meg a magyar származású utazóról, idézi írásaiból, és tisztelettel adózik neki, amiért megőrizte a pandzsábi állami orvba elpusztult művészi alkotásainak emlékét az indiai művészet számára.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI. évf. 47. sz.

2252-2253. old.

+ 2 rajz Ujfalvy könyvéből

Újfalvi Antal

Újfalvi Antal paragéxait Csepelen
a Radnóti Miklós Művelődési Ház-
ban mutatta be.

A.1.: Újfalvi Antal paragásai.
Tükör, 1974. március 27 - 9 1. oldal.

Ujfalvi Antal, Jutaragó

L.: Kmetty J.

— : A hétvégi ... 9,

Népszabadság, Bp. 1977 febr. 5.

Újfalvi Antal, amatör szobrász, Budapest.

A XI. országos amatör képző- és iparmuvészeti kiállítás a diósgyőri Vasas Müv. Központban látható. A kiállítás megnyitása után átadták a díjakat: a szobrászati kategória jutalmazottjai kárman voltak, Pál Zoltán, (Pécs), Újfalvi Antal, (Bpest), Szőrös József (Bács-Kiskun megye.)

Sz.-: Amatőrök seregszemléje.
Déli Hírlap, 1981. jún. 8.

Ujfalvi Antal, [ ]

L.: Bányai Jeren,

– : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 1 -

Ujfalussy Gábor festő

KIÁLLÍTÁS

Miskolci Galéria Hunyadi u. 12. Tel.: 355-004
A Miskolci Galéria állandó kiállításai: Kondor Béla-gyűjtemény és Szalay Lajos rajzai

Feledy-ház Deák tér 3. Tel.: 355-472
Feledy Gyula állandó kiállítása.
Nyitva: k–v: 10–16

Kós-ház Görgey A. u. 32. Tel.: 361-413
Kós Károly élete és munkássága, állandó kiállítás
Nyitva: h–cs: 13–17

MissionArt Galéria Széchenyi u. 14. Tel: 326-906
Kortárs avantgarde művészet: A 19–20. századi magyar művészet, különös tekintettel a nagybányai iskola tagjaira. Adás-vétel
Nyitva: h–p: 10–13 és 14–18

Montázs Galéria
Széchenyi u. 36. I. emelet. Tel.: 06-30 534-205
Mág Tamás festőművész kiállítása – júniusban
Nyitva: h–p: 10–18; szo: 9–13

Vian Galéria–Klub
Győri kapu 57. Tel.: 357-072
Kiállítás a MissionArt Galéria anyagából. Nyitva: k–szo: 19 órától

Levente Galéria–Sörözö
Levente vezér u. 8. Tel.: 325-005
Ujfalusy Gábor festőművész kiállítása
Nyitva: h–v: 10.30–22.30

Mini Galéria Kossuth u. 11. Tel.: 327-665
Keller Lívia kiállítása – 05.06-tól 06.20-ig
Nyitva: h–p: 10–18 szo: 10–14

Lillafüred Galéria
Lillafüred. Erzsébet sétány 1. (Palotaszálló)
Pataki János festőművész kiállítása 06.28-ig.

Szakmunkás Galéria
Ifjúság u. 16-20. Tel.: 360-411
Kiállítás a Szemere Bertalan Középiskolában működő szakiskola végzős tanulóinak munkáiból

Fotógaléria Győri kapu 27., Tel: 411-747, 412-508
Fejér Ernő grafikusművész, Balogh Rudolf díjas fotóművész kiállítása.
Nyitva: h–p: 9–18; szo: 10–17

Nagy és Tsa. Galéria – Művészellátó
Szentpéteri kapu 1/A., Tel/fax: 412-363
Budapesti Képzőművészeti Kft. anyagából festménybemutató (Bod László, Losonczi Lilla, Hévízi Éva, Markó Erzsébet festményei)
Megtekinthető: 06.03-tól 06.15-ig
Nyitva: h–p: 9–17; szo. 9–12.

Déli Hírlap 1996. június 12

V. Kirche: segnender Schmerzensmutter, Öl, anz Joseph. SPIŠSKÁ čiansky, 1860er Jahre. Ölberg, Öl. ⊙ *E:* alon: Gedenk-Ausst.. agyKépLex, 1915; *O.* ngarn, I, W./L. 1918; Bp. 1931 (zu 1, 2); *To-* zu 2); *Bénézit* II, 1976 gyFestAdat, 1988 (zu *vöngyösi*, Mai magyar (zu 2); *E. Kőszeghy*, ežmarok 1933, 15, 32 0, 15 (zu 2); *K. Lyka*, passim (zu 3); *A. Pe-* mu v slovenskom ma-, Slovenské výtvarné a, Bratislava 1966, 28, eti Gal., Arch. A. Petrová-Pleskotová

1948 Maler-Familie)

948 Maler-Familie)

m (1822/1948 Maler-

2/1948 Maler-Familie)

(1822/1948 Maler-

Ujfalussy K. Viktor

festő

l.

Wolf Szent Imre

11. l.

A kép reprodukálva. A nővel egy nóval sem emliti fentit

Az abrázolt nár-
nyasoltár kepei Zilny
Mihalytól valók.
Mit keres a kép alatt
Ujfalussy K.V. neve?

16./ Takács Zoltán: Chinesisch-hun
17./ Jovanovic, Dr. Viktor : Heima
18./ Szőnyi Ottó : A templomépités
19./ Thoroczkay Viktor báró : A ne
20./Dr. Váry Albert : A vörös-ural
21./ Jeszenszky Sándor : Szép Buda
22./ Kőszegi László : Az igazi müé
23./ Dr. Roska Márton :Bevezetés a
24./ Tóth József: A szombathelyi s
25./ Magyarország kulturtörekévései
26./ Mihalik Gyula : Textilanyagism
27./ Kozma Károly: Az asztalosmeste
28./ Dami Luigi : El Arte en Italia
29./ Pécs
30./ Eger
31./ Ják-Szombathely
32./ Székesfehérvár

Ujfalussy Lajós
nyomdász

l.

Kertész nyomtatott
279. l.

121. kép. *Simone Martini követője: Joachim elhagyja a várost.*

Ujfalussy Lajos
nyomdász
Szekszárd

[illegible]

Kertész nyomtatók
288. h

Ideiglen

10000 koronáról
mely összeget a m
ségeinek fedezésére
felvettem.
Budapest 1919

Ujfalusi Mátyás Balázs

– otto

środ

M T

Ujfalussi Mátyás Balázs

Kassai ötvös

1620 k.

l. Arch. Ért.

1901. 109. l.

T. 4069.

égen álló palotaőr mögött egy tiszt

ACHE

er

g und Eigenthum der Kunsthandlung

l, mér. a vk. 33.5 : 25.3 cm.
terreichischen Armée nach der neuesten

35.

MDK

Ujfalusi dr. Keöpe Victor

A koronázó főtemplom
Szt.Imre oltára a koronázó főtemplomban

Árpádházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállításának Katalogusa.Bpest.1930.Aug. Nemzeti Szalon.

MDK

Ujfalussy K.Viktor

Akt, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Ujfalussy K.Victor

Akt, of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 18. 1.

Ujfalussy K. Victor MDK

Akt, olf.

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Ujfalussy K. Viktor

Mincsarnok
1925-26 akt Erall. 183

Ezüst evőeszköz-pár, I. Vilmos császár
által használt VI. 151.

Ujfalusi K. Viktor dr

= ez Köpe Viktor,
volt osztály társam
festő és nyug. Közép-
iskolai tanár.

Szül. 1883. ápr. 13
Brassó. A
Műcsarnok akt
kiállításán szerepelt.

Baum Verbőczy
44. l.

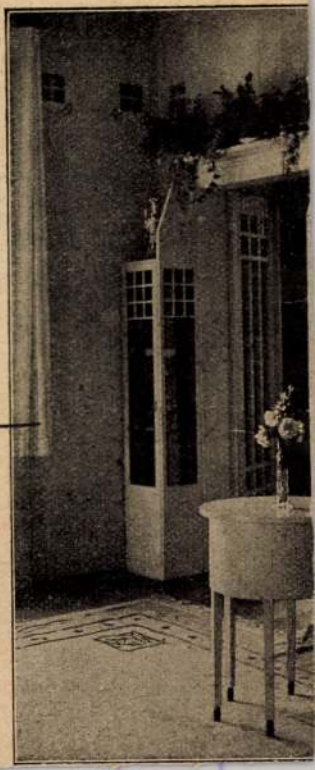

R VIKTOR
TÁRSA ◆
műlakatosok

emű épület-munkákat.
kat a legegyszerűbbtől a
elben; adott vagy saját
k- és asztal-tűzhelyeket.
díjtalanul szolgálunk.

, Murányi-u. 50.

Ujfalusi János MDK

asztalosmester

1780-1800 évek között a debreceni asztaloscéh bejegyzett mestere.

Sternegg [illegible] Mária: Iróalmáriumok Debrecenből. Ip.müv.Muz. Evk. III-IV. 1960. 35-48.l.

45.l. 15. jegyz.

Ujfalusi László
gyári munkás

M.D.K.

1948-ban a Budapesti Dési Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 132.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II;
Bp. 1965.

Ujfalusi Eötvös Balázs

1610. Kassa

Kyj 1913, 55 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Ujfalusi Balázs

Ötv. Kassa. 1623

vod

s

Moszv. 20-l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

ıgy helyettesének
ása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Újfalussy Antal, amatőr képzőművész

A Budapesti Történeti Múzeumban a vizuális nyüvészeti hónap alkalmából megrendezték az amatőr képző- és karnuvészeti körök kiállítását. – Újfalussy Antal és Zinan Lajos hadirokkantjait látjuk – nem hiányzik a realitás, ám jobb ha naturálist mondunk. Statikusak, vértelenek ezek a szobrocskák, nem lényegültek át azzá, amiért készültek. A „Hadirokkant" nem elég gé rokkant, nem khet szánakozni rajta. (emlitve).

Pasqualetti Zsófia: Egy amatőr kiállítás kapcsán.
Nepművelés, 1984. Júl. 12-13-old.

Ujfalusi gróf Zichy-
kuria
klasszicizáló
repr.
Károly János
Fejér vármegye
története. V. k.
Székesfejérvár, 1904.
409. l.

Ujfalusi Antal MDK

Szerepelt a Móra Ferenc Muzeum képtárában rendezett kiállitáson.

orosházi gimnáziuma és Szeged városi muzeum bővitése.

Szili Török Dezső: Épitőművészeti Kiállitás Szegeden.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged, 1956 ápr. 13.

M.D.K.

WJFALVI Sándor

1952)

Művért. M.Kiss Pál: Magyar festők Bukarestben a 19. században

84 l.

UJFALVI ANTAL szoborfaragó

Szluka Jánosné festő és Ujfalvi Antal szoborf ragó naiv művészek kiállit sa nyilt Kecskeméten a Naiv Művészek Muzeumában

Forrás XX. évf. 6.sz. 1988. 96.p.

DECEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
			1	2	3	**4**
5	6	7	8	9	10	**11**
12	13	14	15	16	17	**18**
19	20	21	22	23	24	**25**
26	27	28	29	30	31	

' Jenő"

Újfalussy Gyula

mérnök

l.

Scherer

II. 127, 134, 146-l

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
vázlatpa- zítlap, lustrajz,		Gót stil. 23/29·5cm.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Ujfalni templom –

kastély

Csík vm.

Kővári Erdépeml.

241. l.

Török Pál püspök VII. 267

UJFALUDY Lajos

hegedükészitő

T.M. : Kitartó emberkéz édes gyermekei. = Uj Auróra, 1983/3.
89-92.p.

Ismerteti a mester életét és tevékenységét.

Ujfalu

(Temesvm)

Krípta 2/9. l.

Jádor - Rados

Újegyházi tornyok

(Szeben vm)

l.

Hadtört. Kőrl

1915. 196 l.

Keppel

Ujdávidháza (Bereg m.)

Gör. kath. templom

l.

Lebereglelkészségek

161. l.

6.

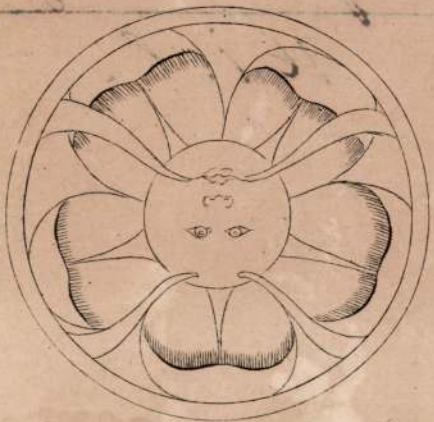

9.

Pag. 492.

233—235. Ujdávidháza, ev. ref. fatemplom.

1545. már volt itt templom, valószínűleg fából, mert ekkor kérik a megyét, hogy a kijavításra szükséges összeget adakozás útján összegyüjthessék. (Lehoczky IIIb. p. 220.)

1733. „ligneum". (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.). „Templum ligneum reformatorem maiori ex parte ruinatam." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.)

1826 előtt két szalmával fedett kicsi fatemploma volt a Balla-család kertjében. Kőtemploma 1826. épült. (Lehoczky IIIb. p. 220.)

Lásd még: Balogh p. 135.

(Bereg m.)

Domfaép

236. Ujdávidháza, g. k. fatemplom.
1733. „ligneum". (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)
1747. „Ecclesia nova scandulis tecta in statu commodo." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)
1839. már kőtemploma van. (Schem. Munk.)

(Bereg m.)
Domfalép

Újbarsi ref. templom

XVIII. sz.

l.

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a protestántizmus Mária Terézia uralkodásának második felében.

(Pest, 1935.)

66, 67. l.

F

Gyapjós?

Výstavy (Novej Bani) Vlastivedné Múzeum (Mestského Múzea

Bakošová, Mária = Z dejín a činnosti Mestského múzea v Novej Bani = Múzeum, 30, 1985, 1. 41-43.

Újbányai Szent Erzsébet templom

ornamentális falképek

nyomai

l. (Bárs vm)

Gereczefalképek

489. h.

Ujbánya Bársm

1) Hasznek 1875.

Zamčisko (nagyvár) az alsóvár mondnyai várlatok.

Möller István 1890.[2]

1) az ujbány az temp lomról felmérése várlatok 5 db.

2) 1 ajtó keret bejáró ajtó (isehher) 1:10 czemgarnyt

3) 4 db temelmény ugyanazon ajtó reconstruktiójátoz.

1:20 – ajtóvasalás.

Ptehlo 1902

1) a temetőben álló Cristus nobor 1:20.

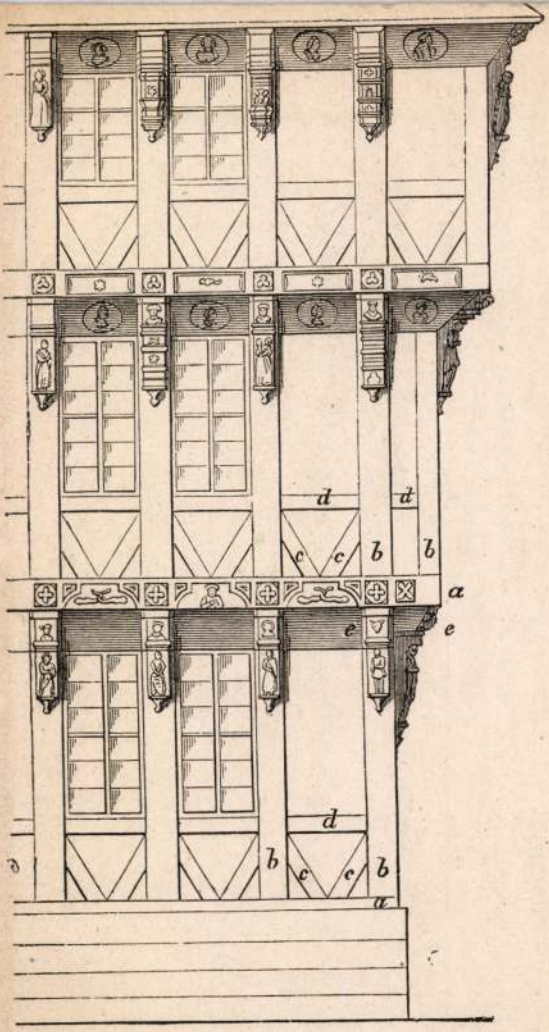

24.

Új-Vár

Madunák Lukáts:
Fábián János: Az
esztergomi érsekség
Új-Vára. Szárazdok
1893. 248. l.

Könyism.

lékek Országos

Bizottsága

Budapest.

IX: Högyes Endre u. 10

Új György fazekas

Az abonyi Petőfi Műv. Ház képző- és díszítőművészeti szakköreinek 2-ik kiállításán szerepel fali tükrösé és fűszertartó készlete. (említve)

T.T.: A képző- és díszítőművészeti szakkörök kiállítása abonyban.

Pestmegyei Hírlap, 1974. ápr. 7.

Ujházy Berty

Nobrásznō Firenze

Mūcsarnok

1905-6. téli kiáll. 207

Ujházy Berty

Nobrásznō.

1906. Firenze.

⊥ Két meredek kopár szikla közti téren

mber a pusztában.

szemléljük, midőn Jézus a fintól át-
halat (Ján. 6. r. 11.) ⊥ négy apostol-
zus és kezeit felemelve megáldja a földre
ban lévő árpa-kenyereket, a melyeket a Térdé-
ifjú hozott magával. A Megváltó mö-
és Dakab, mig baljan Janos besiél
a szikla tövében helyezkedtek el-
oloknak fejét dics kör ékesíti és mind-
alástot viselnek. A nép közül a két kezét
és leányát átkaroló anya, a botjára
as agg és a mögöttük levő három alak,
csikos fejkendőt hord, válik ki. Balra az
vök telepedtek a földre.

tei 219:439 cm.
ár freskójának eredeti vázlata.
diki előterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt

OKTÓBER 19. ÉVKÖZI 29. VASÁRNAP — Megemlékezés a pápáról (Brébeuf Szent János, Jogues Szent Izsák, Keresztes Szent Pál, Nándor) — Iz 53,10—11. (A Megváltó szenvedéseinek gyümölcse az üdvözültek nagy száma.) — Zsid 4,14—16. (Járuljunk bizalommal a kegyelmet adó Istenhez!) — Mk 10,35—45. (Az Emberfia azért jött, hogy szolgáljon, és életét adja váltságul üdvösségünkért.) — ***Énekrend:*** Ho 227. — ÉE 592., Ho 227. — ÉE 144., Ho 134. — ÉE 600., Ho 192. — ÉE 233. — ***Zsolozsma:*** I. zsoltárhét

OKTÓBER 20. HÉTFŐ (Vendel, Vitálisz) — Róm 4,20—25. — Lk 12,13—21.

OKTÓBER 21. KEDD (Celina, Orsolya, Zsolt) — Róm 6,12—18. — Lk 12,39—48.

OKTÓBER 23. CSÜTÖRTÖK, NEMZETI ÜNNEP — Kapisztrán Szent János áldozópap emléknapja (Gyöngyi) — Róm 6,19—23. — Lk 12,49—53.

OKTÓBER 24. PÉNTEK — Claret Szent Antal Mária püspök emléknapja (Gilbert, Salamon) — Róm 7,18—25a. — Lk 12,54—59.

OKTÓBER 25. SZOMBAT — Pécsi Boldog Mór püspök emléknapja (Blanka, Krizanta) — Róm 8,1—11. — Lk 13,1—9.

OKTÓBER 26. ÉVKÖZI 30. VASÁRNAP — Missziós vasárnap (Amand, Dömötör, Evariszt) — Jer 31,7—9. — Zsid 5,1—6. — Mk 10,46—52. — ***Énekrend:*** Ho 222., — ÉE 593., Ho 222. — ÉE 144., Ho 123. — ÉE 598., Ho 189. — ÉE 235.

zóan azonban azokkal kell eszmecserét folytatni, akik maguk is ezt az életformát élik. A legsúlyosabb gond az, hogy a tökéletes életre szabályokat vagy tanácsokat nem adhat olyan, akinek szándékai és cselekedetei másra irányulnak... Ami az evangéliumi tanácsokat illeti: más tanácsokra nincs szükség..."

Ez az, amire a magyarázat: Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökké. Péter, a ferences nem csűrte-csavarta a jogot, a bölcseletet, bölcsessége a megfeszített Megváltó iránti szeretetből fakadt, melyet talán a legnehezebb elfogadni, ha változnak az idők, s a „belül valók mécsesének" fényét fölissza az utca „ragyogása".

Düledező házfalak árnyékában, kimondani nem mert jelzések között Alcantarai Péter meg nem hamisított élete-életműve erős támpont — „angyali őrhelyről".

Tóth Sándor

vállalkozást. Az apostoloknak előbb vállalniok kell a fáradságos, egyszerű szolgálatot Isten országában, a dicsőséges helyeket pedig majd az Atya fogja kiosztani.

Jézus útja egészen más. A dicsőségre, hatalomra törekvés itt akadálynak számít. Kizárólag az Atya rendelkezik az emberrel. A tanítványok feladata az, hogy ráhagyatkozzanak az isteni rendelkezésre. Mivel alapvető kérdés vetődött fel, Jézus magához hívta tanítványait. A szelíd, szinte alázatos hívás el akarja oszlatni a tanítványok lelkében fellángolt félreértést, zavart, hiú versengést, haragot és féltékenységet. Isten országában más törvények érvényesülnek, mint a világban. Jézus szerint a hatalom veszélyt is jelenthet, ha a vezetők hatalmukat zsarnoki és önkényes módon gyakorolják. Sajnos nemcsak a politika, a társadalom világában, de a jézusi közösségekben is kezdettől fogva súlyos kérdés a ha-

Örömhír

...odalépett hozzá Jakab és János, Zebedeus fiai. „Mester, kérték, szeretnénk, ha teljesítenéd egy kérésünket." „Mit akartok tőlem?" — kérdezte. Azok megmondták: „Tedd meg nekünk, hogy egyikünk jobbodon, másikunk balodon üljön dicsőségedben." Jézus így válaszolt: „Nem tudjátok, mit kértek. Készek vagytok arra, hogy igyatok abból a kehelyből, melyből én iszom? Vagy arra, hogy megkeresztelkedjetek azzal a keresztséggel, mellyel én megkeresztelkedem?" „Készek vagyunk" — felelték. Jézus erre így szólt hozzájuk: „Abból a kehelyből ugyan, amelyből én iszom, ti is fogtok inni, és azzal a keresztséggel, amellyel én megkeresztelkedem, ti is meg fogtok keresztelkedni, de hogy jobbomra vagy balomra üljetek, azt nem én döntöm el, mert ez azoknak jár, akiknek készült."

Ennek hallatára a többi tíz megneheztelt Jakabra és Jánosra. Jézus ezért magához hívta őket és így szólt hozzájuk: „Tudjátok, hogy azok, akiket a világ urainak tartanak, zsarnokoskodnak a népeken, a hatalmasok pedig önkényüket éreztetik velük. Köztetek azonban ne így legyen, hanem aki nagyobb akar lenni, legyen a szolgátok, és aki első akar lenni, legyen mindenkinek a cselédje. Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon és váltságul adja oda életét sokakért."

(Mk 10,35—45.)

Megjelent az „Új Dogmatika" 2. kötete

A magyarországi dogmatikatanárok munkaközössége határozta el néhány évvel ezelőtt a *Theodor Schneider* által szerkesztett Hondbuch der Dogmatik fordítását. Az első kötetet követően nemrégiben látott napvilágot a második kötet magyar nyelvű fordítása is, a Vigilia Kiadó gondozásában.

A könyv által alkalmazott módszer három lépésben tárgyalja az adott kérdést: a kiindulópont mindig a szentírási megalapozás. Ezt követi a dogmatörténeti áttekintés, vagyis annak bemutatása, hogy az egyház a történelemben hogyan értette meg fokozatosan az adott hitigazságot. A harmadik lépésben pedig a mai ember számára igyekszik érthető és rendszerezett módon összefoglalni az egyház hitét. A kézikönyv minden témakörben következetesen használja ezt a hermeneutikus módszert, amely manapság szinte az összes német teológiai fakultáson elfogadott. A második kötet a dogmatika hét klasszikus témakörét tartalmazza: kegyelemtan, ekkléziológia, mariológia, általános és részletes szentségtan, eszkatológia és szentháromságtan.

Feltűnő sajátosság, hogy ez a dogmatika nem az eszkatológiával, hanem a szentháromságtannal fejeződik be. A szerkesztők meg is indokolják ezt a lépésüket: minthogy a szentháromságtan a „keresztény teológia összegzése és foglalata".

Magyar nyelvterületen újdonságnak számít az is, hogy ebben a dogmatikában ekkléziológiát is találunk. Régebben az egyházról szóló tanítást a fundamentális teológia tárgyalta, amely apologetikus módszerrel védelmezte az egyház krisztusi alapítását és lényegi tulajdonságait. Nyilvánvaló, hogy az egyház maga is misztérium, ezért az ekkléziológia szerves része lehet a dogmatikának. A fundamentális és dogmatikus teológia egyházról szóló fejezetei nagyrészt ugyanazokat a témákat tárgyalják, de nem ugyanabból a szempontból, az előbbi a misztérium elfogadásához akar elvezetni, az utóbbi annak tartalmát akarja feltárni.

A szentségtanban is könnyen fölfedezhetjük a megújuló szentségtan kikristályosodott eredményeit. Szakít ez a kézikönyv a klasszikus szentségi definícióval („A szentségek Krisztus által rendelt látható jelek, amelyek kegyelmet közvetítenek"). A szentírási megalapozásból kiindulva új definíciót ad, amely szerint a szentségek újszövetségi értelemben vett misztériumok. A szisztematikus reflexiónál már nem hiányozhat az antropológiai megalapozás.

A magyar fordítás kiegészítésként a függelékben összefoglalja az egyes témakörökhöz kapcsolódó dogmákat is. A dogmatika tárgya nem csupán a dogmákra irányul, a mű végén jó együtt látni azokat a hitigazságokat, amelyeket az egyház tételesen is jónak látott megfogalmazni.

Ez az új magyar nyelvű dogmatika az egyház hitének korszerű, áttekinthető összefoglalását adja a papság, a kispapok, a teológiát tanuló világiak és a teológia iránt komolyan érdeklődők számára.

Dolhai Lajos

Ugy Emlér 1997. 1. 19.

nár, aki egykor tagja volt a Tamás Alajos által alapított Kapisztrán Kórusnak. A családias hangulatú rendezvényen közreműködtek a Kapisztrán Kórus egykori és mai tagjai, a Zalaszentgyörgyi Gyertyafény Kórus, a Csepeli József Attila Általános Iskola kórusa, a Pomázi Zeneiskola ének- és zenekara, a II. kerületi Járdányi Pál Zeneiskola muzsikus növendékei. A közösségi ház erededetileg is ferences kultúrotthonnak épült századunk húszas éveiben. Két évvel ezelőtt kapta vissza a Kapisztrán Szent Jánosról nevezett Ferences Rendtartomány, majd sok áldozattal és lelkesedéssel visszaállították az eredeti funkciót. Az épület egyik szintjét világi cégek bérlik — köztük az egyházi jellegű kiadványairól is ismert Mikes Kiadó — ezzel fedezik a fenntartás költségeit. A ház otthont ad többek között a ferences világi rend, a Kapisztrán Kórus, a katolikus pedagógusok, a Szent Angéla-iskola rendezvényeinek, de itt tartják a Ferences esték című bibliamagyarázatokat és az egyházközségi bálokat is. SzJ

A Nagycsaládosok Országos Egyesülete alapításának 10. évfordulója alkalmából ünnepi és egyben jótékonysági hangversenyt tart október 25-én, 15 órakor a Pesti Vigadóban. A műsoron Kodály, Erkel és Beethoven művei szerepelnek a Budapesti Kórus és a MÁV Szimfonikus Zenekar, valamint neves énekesek közreműködésével.

Arad és Gyula adott otthont a Kézfogások elnevezésű határmenti magyar-román baráti találkozónak október 11-12-én. Az idei immár negyedik baráti találkozón politológusok, egyházi személyiségek, művelődési, ipari, kereskedelmi, idegenforgalmi, oktatás- és ifjúságügyi, egészségügyi, népjóléti szakemberek folytattak eszmecserét a polgári szerveződéseknek a városok életében betölthető szerepéről. Vasárnap

A boldog család — jó hír

Trujillo bíboros a magyar családok vendége

(Folytatás az 1. oldalról.)

mára, és az erre való törekvés tanúságtétellé válhat. Akik együtt élnek hűségben — mert Isten egyesítette őket, s ők egyek Vele — bár gyötrelmek tépázzák őket, mégis boldogok. Boldogságuk *jó hír* mások számára, de nem jó hír az, ha az életük nem boldogságról, hanem állandó, kényszerű áldozatokról tanúskodik.

A házasság befogadja és védelmezi az életet. Az egyház soha nem fogadja el olyanok házasságát, akik megállapodnak, hogy nem kívánnak gyermeket. A gyermekeket nem lehet semmivel sem helyettesíteni — állítja Trujillo bíboros —, legkevésbé kutyákkal meg macskákkal. A gyermeknek joga van arra, hogy szülei legyenek. A válás a gyermeki jog megsértése.

Az államok erózionak teszik ki a családot. Ezzel szemben az volna a törvényhozók kötelessége, hogy teljes körű segítséget nyújtsanak a családnak, amelybe beletartozik a szülők joga a nevelésre, továbbá védelem a fiatalokat és gyermekeket fenyegető veszélyek ellen.

A család legjelentősebb védelmezője az egyház — mondotta a Család Pápai Tanácsának elnöke. Küzdelmünk nehéz, de a reménység harca, hiszen csak a család mentheti meg a jövendőt.

Az Új Ember olvasói számára Trujillo bíboros elmondta: a családban ahol ő felnőtt, naponta tapasztalható valóság volt a szülők közötti szeretet. Négyen voltak testvérek, de ennél szélesebb, rokonokból, barátokból álló család volt az, amelynek javaiból részesedhetett. Arra a kérdésre, hogy a mi parlamenti képviselőink számára is elmondaná-e a családról szóló katolikus tanítást, így válaszolt: „A házasság ajándéka nem magántulajdona az egyháznak. Minden kor minden kultúrája ismeri, de a történelemben először a mi korunkban kérdőjelezik meg alapvetően. Ezért kell nemzetközi szervezeteknél, kongresszusokon és az egyes törvényhozó testületeknél is képviselni a család értékeit, kiállni a védelmében. Megtiszteltetés volna számomra, ha a magyar parlamentbe is eljöhetnék, hogy a Család Pápai Tanácsának képviseletében segítsem a munkáját. Ennek egyetlen feltétele az, hogy hívjanak."

- szikora -

Szerelem és hűség

A IV. Katolikus Családkongresszus résztvevői nyilatkozatot adtak ki, amelyben leszögezik, hogy az emberiség reménye és nemzetünk jövője a család. A házasság és a család értékeit kikezdő tényezőkkel szemben állítják, hogy a kiút a tiszta szerelemhez való visszatérésben lelhető meg, az igazi önmegvalósítás az egymáshoz és a gyermekhez való szerető odafordulás. A család minden támogatást megérdemel, szükséges, hogy az édesanyák munkája megbecsülést kapjon, a gyermek- és ifjúságvédelmi törvény következetes végrehajtása révén a családok biztosítani tudják a gyermekek testi-lelki fejlődését. Elvárják, hogy családbarát adótörvény szülessen, s olyan költségvetés, amely biztosítja a gyermekek megfelelő képzését. A gazdaság van az emberért, a családért, nem fordítva! — állítják nyilatkozatukban a kongresszus résztvevői.

ni emberek hétköznapi életéről tájzolnak meghitt, bensőséges képet. Külön ciklusban olvashatunk a falu múltjáról, a vallási emlékekről, az iskola és a színjátszás történetéről, valamint — Takács Gyula plébános tollából — Szent Lambert tiszteletéről. *A nép* összefoglaló címmel több érdekes tanulmány foglalkozik a helyi hagyományokkal (Ács László például a vallási szokásokat foglalja össze) és szokásokkal. Végül napjaink helyi kultúrájával, néhány ígéretes költővel ismerkedhetünk. A kiváló munkát *Kuntár Lajos* helytörténész, kutató mutatta be a közönségnek.

(s.e.)

Őrangyalok Gyomaendrődön

Új értékkel gazdagodott Gyomaendrődön a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola. Október 2-án, a Szent Őrzőangyalok ünnepén szentmise kertében áldotta meg *Iványi László* plébános Szent Gábor és Mihály főangyal képét. Az ikonok *Dr. Latorcainé Ujházi Aranka*, a város szülötte munkái, az ő ajándékaként vigyázzák ezentúl a gyermekeket az iskola emeleti folyosójáról. A rendszerváltozást követően, a keresztény értékrend igényének megerősödésével, az Alföld közepén, a „Viharsarokban" az elsők között épült fel a város vezetése és az egyház összefogásával az iskola, hídként a város két része, és ökumenikus szellemiségével, az itt élő katolikus és protestáns hívek között. Később, az iskolakápolna oltárképe ürügyén „viharsarki" erővel tört föl a féltékenység, a félelem, az aggodalom.

Az angyalok közvetítenek Isten és ember, a látható és a láthatatlan világ között. Gábor — „Isten ereje", Mihály — „Ki olyan, mint Isten". Szent Gábor kapta meg a legfőbb égi üzeneteket, így a Megváltás hírének közvetítését. Szent Mihály segítséget nyújt a Sátán elleni küzdelemben, Ő a küzdő egyház égi pártfogója. A két angyal tekintetének szerető útmutatása remélhetőleg megtartja „hídnak" a Szent Gellért Iskolát, érezni fogja szellemi szolgálatukat minden ide belépő tanár, diák és szülő egyaránt.

Sz. J.

Ujfalvi Antal

A budapesti amatőr képző- és iparművészek tárlata

MINDEN amatőr művészeti, áttekintő kiállítás egyúttal beszámoló is vizuális nevelésünk állapotáról. A Budapesti Művelődési Központ szervezte *Vizuális művészeti hónap* keretében évről évre sor kerül a fővárosi amatőr képző- és iparművész körök bemutatkozására. Ennek a seregszemlének idén nem kevésbé rangos intézmény adott helyet, mint a *Budapesti Történeti Múzeum* a Budavári Palotában. A történelmi környezet talán sokakat arra indított, hogy túlértékeljék e tárlatot. Csontvárky azonban ritkán akadnak a képzetlen — s a képzett művészek között is. Ám a méltánylandó buzgalommal készült tárgyak módot adhatnak bárki számára arra, hogy elgondolkozzon, *mi* a művészet, *mi* a vizuális kultúra közkeletű értelmezése, *milyen* alkotási normák jegyében fogantak a most bemutatott tárgyak.

Az amatőr művész általában arról ismerszik fel, hogy nem otthonos a formák jelentésében és a formálások gyakorlatában. Ha saját erejéből próbál boldogulni, ha a kifejezés vágyát oly feszítőnek érzi, hogy mindenáron művé próbálja változtatni, akkor maga jár utána egy-egy műfogásnak, így eszköztára általában igen szűk. Ha pedig egy-egy amatőr kör tagja, ott a szakképzett körvezetők elirányítják ugyan e műfogások között, azonban ritkán tudják elvezetni ahhoz, hogy felerősödjék az egyéni kifejezés hatása. Az ilyen alkotókörök rossz esetben a barkácsoláshoz közelítik a művészi tevékenységet.

A BUDAVÁRI bemutatón többségében ilyesfajta, a képző- és iparművészet jegyében fogant tárgyakat láthatunk. E művek általában elismétlik az amatőrök művészetről elsajátított kénzeteit, megfelelőképpen művészieseK. ízlés szerint posztnagybányaiak vagy geometrikus absztraktok, vagy épp fotószerűek. A bukdácsoló egyéni invenció ritkán nyilatkozik meg, helyette a művészetre való hasonlítás erőfeszítéseinek lehetünk tanúi.

A legkülönbözőbb korosztályok képviselői vannak jelen, a legeltérőbb felkészültségű alkotók, s igen eltérőek a most bemutatkozó körök elvei is az önképzésről a nevelésről. Egyes csoportok szinte minden tagja félreérthetetlenül a körvezető mester stílusát tartja mérvadónak, más körökben pedig mindenki egyéni nyelvet próbál keresni, alkatához illő formákat.

EGYEDÜL a tárlat szobrászati anyagában mutatkoznak olyan jelek, hogy a köznapi művészetértelmezésnek ez a szolgai követése nem kizárólagos út. Különösen üde a Csepel Művek Munkásotthonának plasztikai kollekciója. *Ujfalvi Antal*, *Márkos* István, *Osztermayer* Gyula, *Békési* Pál nem az ismert formákhoz való igazodással törődik, hanem csupán saját élményeivel, így faragásaik erőltetettség és stilizáltság nélkül a naiv művészet jegyében fogantak. Ugyancsak figyelemre méltó a Vasutasok Képzőművészeti Körének anyaga. Az itt tevékenykedők, *Roth* Lili, *Szilágyi* Frigyes és mások, csak az alapformákat, a legelemibb plasztikai jeleket sajátították el, s túlkomplikálás nélkül, vállalva a kifejezés szűkösségét, mély érzelmeket képesek megfogalmazni. S még egy ritka kivételt is említsünk a festészeti-grafikai anyagból: *Pelényi* Pál nagyméretű grafikái nem is azért dicsérendők, mintha alkotójuk különösképpen képzett vagy kiugróan tehetséges volna — bár ki tudja, lehet, hogy az —, hanem mert nem konvenciókhoz igazodón keresi önmagát. Alkotásain át-üt a felszabadult munka feltétlen öröme.

(bán)

19.30 *Tevékenység*
20.00 *Önök kérték . . .*
Kívánságműsor
21.30 *Jelek*
Nagy László rajzai és versei

IV/3.:
„Csak az a vég! — Csak azt tudnám feledni . . .”
22.55 *Képújság*

CSAPADÉKOS, SZELES IDŐ

Középpontjával Dél-Skandinávia felett mérsékelt övi ciklon örvénylik. Keleti oldalán egyelőre enyhe, nagy nedvességtartalmú levegőfajta áramlik Közép-Európán át Kelet-Európa felé, nyomában azonban szárazabb hideg légtömegek közelednek. A hideg levegő kedd reggelig eljutott a Berlin—Strasbourg—Bordeaux vonalig. A két eltérő levegő átvonulása határozza meg a Kárpát-medence időjárását, ezért változékony, csapadékos időre számíthatunk.

Magyarországon kedden reggel 7 óráig több helyen fordult elő hózápor. A csapadék mennyisége csak kevés helyen érte el a két milliméter. Délelőtt országszerte beborult az ég, egyre több helyről jelentettek havazást, havas esőt, esőt. 11 órára mínusz 2, plusz 3 fokig emelkedett a hőmérséklet.

A várható időjárás szerda estig:

Fölszakad a felhőzet. Felhőátvonulásra és ismétlődő hózáporokra kell számítani. Az északnyugati szél sokfelé megerősödik. A hőmérséklet kora délután általában 1 és 5 fok között lesz.

A Duna vízállása kedden Budapestnél 154 centiméter volt.

UJFALVI ANTAL

Ujfalvi Antal: Kendertiloló — a munkásotthon képzőművészeti köre tavaszi tárlatának anyagából
(Tóth Béla felvétele)

1982 ÁPR
CSEPEL 2
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

eszkedik, a gyár vasú
nalba. Ezen óriási gy
mos erőtelep; ezen
özül az egyik 14 000
000 lóerőt fejtvén ki
fázisú, 3000 volt fe
ilönböző helyein elh
l 500 voltra lesz red
l fűttetnek."

A LELKES ISM
ogy „ezen gyártelep
látott Martinmű. A
özött változik. Van
mos kemence Thury-
terjedt Pittoni tüzéralezredes figyelme, hogy „
éltó a gyártelepen lévő igen szép kórházberendezés, amely
. 36 fekvőbeteget tud ellátni. E telepen van elhelyezve egy
ecsemőotthon is, ahol a gyárban alkalmazott munkásnők a
unkaidők tartamára gyermekeiket elhelyezhetik, akik ott hol
yjuk által, hol pedig tehéntej segélyével lesznek táplálva".

Az antant katonai megbízottja többszörösen hangsúlyozza:
lulírott meggyőződött, hogy a gyárvezetőség igen nagy mun-
t végzett, és üzemeit békecikkek gyártására alakította át, és
nek következtében azt hiszi, hogy minekutána a Magyar
ormánytól kapott oly értelmű utasításnak, hogy gyárait a
anoni békeszerződés értelmében átalakítsa, a legszigorúbban
egfelelt, további gyárvizsgálat nem szükséges."

Annál inkább sem, mert néhány hónap múlva nyíltan meg-
ák a magyar királyi honvédelmi miniszternek „nagyméltó-
god alázatos szolgái", mármint a Weiss Manfréd acél- és fém-
űvei részvénytársaság urai: „Nagyméltóságod illetékes szak-
zegeivel f. hó 9-én lefolytatott tárgyalással összeköttetésben
n szerencsénk az alábbiakat tisztelettel bejelenteni: 15 cm-es
szer gyártása részünkről semmiféle nehézségbe sem ütközik.
gépek, amelyek pillanatnyilag békecikkek gyártására vannak
lszerelve, bármikor eredeti czéljukra használhatók fel..."

AZ IS KIDERÜL A DOKUMENTUMOKBÓL, hogy a mun-
erőhiány azokra az évtizedekre igazán nem volt jellemző.
háborús konjunktúra alatt még török munkások is dolgoztak
gyárban, amint a török konzulátus 1918. márciusi leveléből
derül: „Hivatalos tisztelettel van szerencsénk a nagytekinté-
ű Igazgatóság szíves figyelmét

Újfalvi Antal,

(gyarmati): Munkás
körök kiállítása.

Déli Hírlap,
1948. nov. 5.

★ Újfalvi Antal: Székely pár

szinten ... szeretnének határalkom... king mindezeket a folyama-

Kitüntetések a DVTK-nál

Tegnap délben rendezte meg emlékünnepségét a DVTK alkalmazottai és társadalmi munkásai számára. Az ünnep jelentőségét *Kovács Pál*, a DVTK pártalapszervezetének titkára méltatta, majd *Zala Jenő*, az OTSH instruktora adta át a kitüntetéseket az arra érdemeseknek. Először is azt a jutalmat, amit *Bánvölgyi Pál* kapott, aki kormánykitüntetését előző nap a fővárosban vette át. Ezután a Kiváló Munkáért kitüntető érmet adta át *Árvai Béla Endre* elnöknek és *Gutman Józsefnek*, a birkózószakosztály vezető edzőjének. Végül az egyesület elnöke adta át az elnökség jutalmait azoknak a dolgozóknak és társadalmi aktíváknak, akik az elmúlt esztendőben átlagon felüli tevékenységükkel segítették a diósgyőri gyárak nagy egyesületének munkáját.

Merénylet egy nőgyógyász ellen

Ismeretlen női terroristák csoportja tegnap Rómában bombamerényletet hajtottak végre. A célpont egy nőgyó-

roristák már nem egy alkalommal követtek el merényletet olyan orvosokkal szemben, akik ellenzik az abor-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET

1974 MÁR 26

Újfalusi Zsuzsa

1021

Újfalusi Zsuzsa fotógrafikája:

EURÓPA ELRABLÁSA

re ségvetésében biz
na- ruházásokból, a
rom- ségkeretek beruh
antár- ból, illetőleg a
ul tűz- munkák fejleszté
i időszа- hére.
, útmuta- Legnagyob lem
yzetek ké- műszerekben var
on tantár- sorban az oktatá
ben a fejlő- számára műszereket, gépeket
an is változа- kívánunk beszerezni a külön-
böző forrásokból 1980-ig mint-
egy 30 millió forint értékben.
Épületberuházás vonalán első-
sorban a növénytermesztés, a
növényvédelem, valamint az
állattenyésztés oktatási és ku-
tatási objektumainak megépí-
tése szerepel tervünkben. Tár-
sadalmi hozzájárulással to-
vábbképzési kollégiumot fo-
gunk létesíteni előadótermek-
kel. Folyamatban van a géptа-
ni tanszék, a termelésfejleszté-
si intézet és a kísérleti telep
központi részlege elhelyezésé-
re egy kutatási épület megépí-
tése, és megkezdődött a terve-
zése egy korszerű, fedett tor-
nacsarnoknak, amelyben a
labdajátékoknak megfelelő
méretű pálya és kiszolgálóhe-
lyiségek valósulnak meg. Így
a központi épületben elhelye-
zett tornateremből és irodák-
ból átalakítással korszerű elő-
adótermet és laboratóriumokat
létesíthetünk.

A tervek szépek, mind Deb-
recen, mind pedig az egyetem
érdekeit képviselik. Megvaló-
sulásukban sok feladat és
munka vár az egyetem dolgo-
zóira és hallgatóira egyaránt.

Braun Ágoston

tése

ek. Az intézetesítést
yésztési takarmánygaz-
ási, valamint növény-
észtési intézet létrehozá-
al kezdjük.
A színvonalasabb oktatás
őfeltétele az oktatók felké-
ültségének fokozása. Jelen-
g az oktatók 24 százaléka
endelkezik tudományos foko-
attal, 65 százaléka egyetemi
oktori címmel, 66 százaléka
yelvvizsgával. Minden ösz-
önzést és lehetőséget meg-
dunk számukra, hogy szak-
nai tudományos felkészültsé-
üket fejlesszék. Az oktatók
0 százaléka aspirantúra kere-
ében, további 6 százaléka
zon kívül készít kandidátusi,
4 százaléka pedig egyetemi
oktori disszertációt.
A szakirányulások követ-
eztében az oktatás tagozódása
észletesebb lesz, és ez az ok-
atók óraterhelését lényegesen
öveli. A következő ötéves
ervben létesülő számítógép-
ark és kutatási objektumok

Tilai Mária (II. éves történe-
lem—földrajz szakos, a legtá-
volabbi iskola vezetője):

— Vonattal megyünk, amíg
tudunk, majd gyalog tovább.
Nekünk Pipóhegyre a halápi
állomástól még 7—8 kilomé-
tert kell gyalogolnunk.

**— Mennyien tanulnak egy
ilyen iskolában?**

— A létszám változó, 20—30
között mozog.

**— Szívesen látnak benne-
teket?**

Bognár Zoltán:

— Általában igen. Voltak
nehézségeink is, de csak kez-
detben. Egyes tanárok erő-
szakkal tartották ott a gyere-
keket, akik sírva fogadtak
bennünket.

**— Mivel készültök az isko-
lákba?**

Tilai Mária:

— Szinte minden tárgyból,
őket érdeklő problémákról be-
szélgetünk. Ehhez sokat kell
olvasnunk. Néha korrepetá-
lunk. Továbbtanulókkal külön
foglalkozunk. Rendezünk játé-
kokat, vetélkedőket.

**— Milyen a légkör a gyere-
kek és köztetek?**

Bognár Zoltán:

— Kezdetben félénkek, bi-
zalmatlanok voltak. Tanárné-
niztek, tanárbácsiztak bennün-
ket. Nehéz volt megtalálni a
közös hangot, de végül sike-
rült. A nagymacsi iskolában
még szexuális témák is szóba
kerültek. Az ide kijáró diákok
osztályfőnöki témákból tarta-
nak külön csoportoknak előa-
dást. Jó pedagógiai gyakor-
latnak is. Nehéz az érdeklődé-
süket felkelteni, de csak akkor
léphetünk tovább, ha ez sike-
rül.

ESZTŐSÉGHEZ

A DOTE V/2. KISZ-alapszervezete a szocialista együttélés szabályainak durva megsértése, KISZ-tagsággal összeegyeztethetetlen magatartás miatt Török Pál V. éves hallgatót a KISZ-tagok sorából kizárta.

A DOTE III/1. KISZ-alapszervezete a fenti cselekményben részt vevő Kolontári László ügyét kivizsgálta, s tekintettel arra, hogy az előzményekben fegyelmi vétséget nem követett el, valamint a jelzett ügyben csak mellékszereplő volt, »megrovás« KISZ-fegyelmi büntetésben részesítették.

Debrecen, 1974. márc. 12.

Dr. Lente István,
a DOTE KISZ-bizottság
titkára"

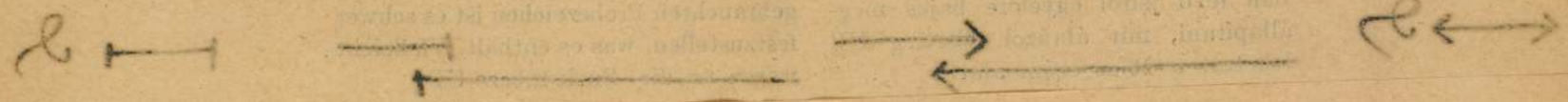

Ujbányai Ötvösök
Kőmagyötvi. 357. l.

UJBÁNYA

KÖNIGSBERG

NOVÁ BAŇA

1732-ben azt jelentik erről az egykor híres bányavárosról, hogy emberemlékezet óta nem lakik ott ötvös.[1] A XIX. század derekán működött egy ötvösére néhai Divald Kornélnak a helyszínen szerzett értesülése szerint 1912-ben még jól emlékeztek s egy újabban közzétett levéltári adat megerősítette az adat helytállóságát. Az itt használt próbában lévő jelről egyelőre bajos megállapítani, mit ábrázol. ~~Esetleg UB lehetett a 13-as szám alatt.~~

In 1732 wird aus dieser, einst berühmten Bergstadt gemeldet, daß dort seit Menschengedächtnis keine Goldschmiede wohnen. Ein Meister des XIX. Jh. war noch in 1912 bei älteren Stadtbewohnern lebhaft in Erinnerung, wie mir das w. K. Divald mitteilte. Diese Angabe wurde neuerdings auch archivalisch bekräftigt. Von dem hier gebrauchten Probezeichen ist es schwer festzustellen, was es enthält. ~~Vielleicht waren es die Buchstaben UB.~~

[1] Arch. Értesítő 1904, 396 (Illésy J.). — [2] Kapossy János : M. o. ötvösök | Bpest, 1934.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
2131		Próbabélyeg. — *Beschauzeichen.* — Ca 1830—1840.	

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Új Rezső

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1971 FEB 21

1021

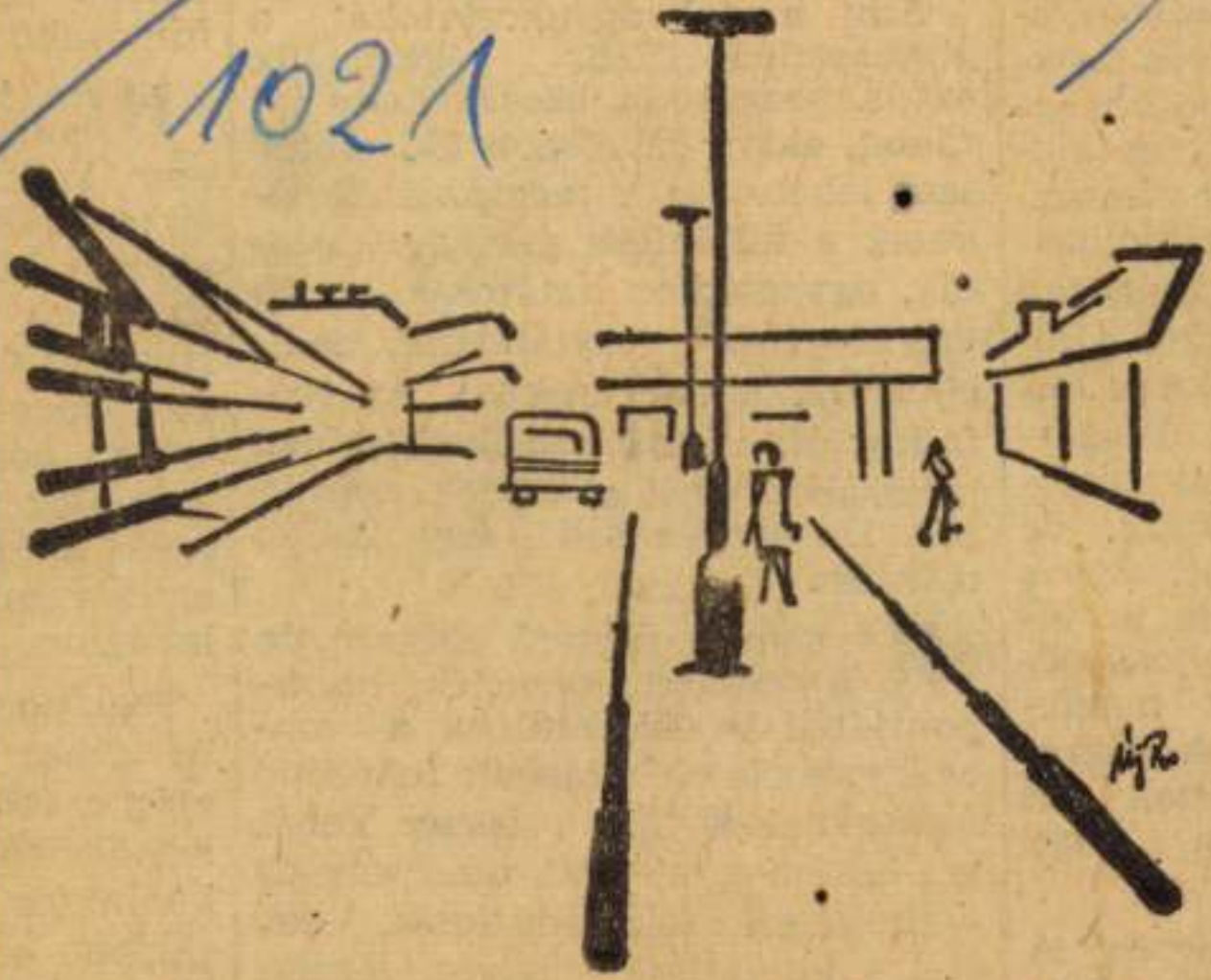

Új Rezső Autóbusz-állomás

funkciók
eredménye-
Denis Law-
sonló meg-
eti és ala-
ég hosszú
számolhas-
túlságosan
akkor jóté-
oknak fel-
az átlagos-
ény biztos
oljára, de
játékosok
ése az el-
teljesítmé-
k megfe-
unkavégzés
gének és
sa vagy

neg azt is,
natók meg
szempon-
én belül.

fejlesztés, illetve annak felszínen tartásához ezek a labdák nagyon jók. De erről majd egy külön cikkben.

Ha nem is újszerű egészen, de a szakaszos terhelés szempontjából is célszerű, ha a szabadgyakorlatok végzését fokozódó futásokkal kötjük össze. Tehát két-három gyakorlat után egy 60—80 méteres fokozódó futás. Visszza, a kiindulási helyig légzési gyakorlatok. Amint nő a gimnasztika látható hatása, úgy erősítem a fokozó futások tempóját. És mi-

csak három
ezt az edző
már elég jó
egész munk
amikor mi
labdához, a

Egy peda
be akkor a
még a tető
legközelebb
kívánatos
zelebbi ed
és az azon
ezáltal is k

És még
két monda

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Új Rezső
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1965 JAN 31.
1021

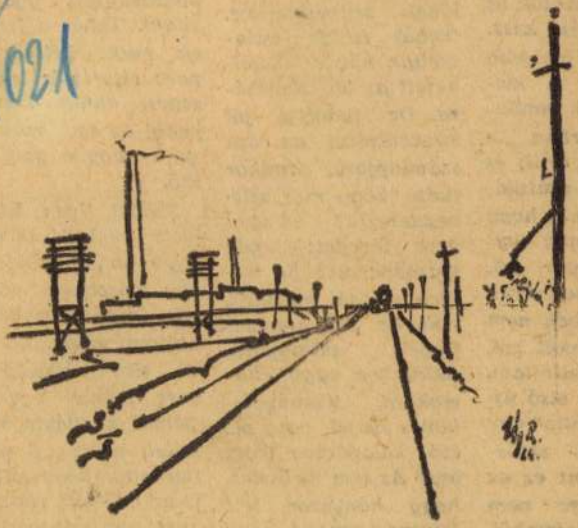

Új Rezső Csaba, Kétegyházi út

eszem, kik
s szülők és
és kész.
legfeljebb
ök a kis-
uki, gondo-
sorban a
c örül) és
a gratulá-
inak, hogy
napja egy-
nuár hó-
perceivel.
évben nem
l volt szó,
hallottam,
ék első új-
él után egy
el szüle-
ont ez az
perc nem
fejemből.
ottam vol-
uzánk leg-

állít be valakit
lőnek szilveszt
Tehát csakis
melyik nővér
hetett az idő m
ra. De tudott-
koncentrálni a
számlapjára, a
tudta, hogy más szil-
veszterezik? Vajon
nem tévedett-e pár
másodpercet? És mi-
lyen típusú, márkájú
volt az óra, amelyet
figyelt, villanyóra,
kakukkos vagy ho-
mokóra, tizennyolc
köves svájci, vagy ol-
csó kalapácsos kar-
óra? Az sem mellékes,
hogy hányszor lett
javítva, továbbá, hogy
maszeknál, vagy ktsz-
nél csináltatták-e?

Szóval, ilyen kétely
lyek foglalkoztatnak
újév óta, s mind az
egy másodperc miatt
van. Mindezt megúsz-
hattam volna, ha az
év első újszülöttje
várt volna egy-két
percet a világrajöve-
tellel, persze, ő nem
tudhatta, hogy akkor
is az övé lett volna a
húszezer forintos biz-
tosítás.

Dobra Sándor

Ujházi Ferenc

1.

Arch. Ért.
1913. 283. l

2. The State's

The first task after the world-war ca
find temporary accommodation for the refu
and in schools and other public-buildings. (2
the State small-tenement buildings in the X
Settlement, and the Settlement in Pestszen
accommodation of middle-class people, wer
the Bethlen-Court on the Attila-körút (V. pi
the house in Munkácsy-utca ; in District V'
Visegrádi-utca, Sziget-utca and Pannonia
Kinizsi-utca. In the years 1924—1929, the
1353 each consisted of one room, 741 of tw

3. The State

The "House-Building Special Action
for the purpose of encouraging the building
by granting State-loans on the houses to t
interest of 7%, with amortisation in 10 yea
The total amount assigned for the purpos
Under this action officials were also assiste
portant, however, was the subsequent acti
recover its stability. Under this action, th

Ujházy Ferencz

Sz. Szolnokon 1827. decz. 8.
A szabadkézi rajz tanára
Budapesten a VI. ker. polgári fiú iskolában (1900).

---

1. Csendélet. „Professor Ujházy F. 1879." vászon, 90 X 112. vétetett 1893. M. N. Muz. Cat. 151. l.

Ujházy Ferencz

Csendélet. A képzőmüv. társ. megv.
1878. decz-jön.
Képzőmüvészeti szemle, 1879. 13. l.

1879. székesfehérvári kiáh itáson
Egy csendéletkép.
n. o. 1879. 80 l.
Reviczky Péter: Olajfestmények a
sz. fehérvári kiáh itáson

1879. téli kiáh itás a műcsarnokban
Rózsakonzorni, egyházi festmény.
n. o. 149 l.

1399. Ujházy Ferencz.

Sz. Szolnokon 1827 deczember 8-án.

Önarczkép.

Derékig és szembe nézve ábrázolja a művészt, ki bal kezében ecsetköteget és palettát tart. Hátrafésült hosszú haja, szeműldöke, bajusza és nagy szakálla ősz, szeme kék. Öltözete: fez fekete bojttal és sötét bő kabát. Jelzése alól jobbra: »*F. Ujházy ipse se depinxit 1905 aetatis suae 78*«.

Vászon, méretei 78·7 : 63·6 cm. — Lelt. sz. 1399. — Vétetett az 1913 október 17-iki 160748 sz. leirat (2025–913) szerint a művésztől 1000 K-án (2025–913). — Átvétetett 1913 október 15-én (2032–913). — Kifizettetett 1913 deczember 1-jén (2183–913). — Elszámoltatott 1913 deczember 8-án (18–914).

4080. Ujházy Ferencz.

Sz. Szolnokon 1827 deczember 18-án.

Csendélet.

Egy a középütt látható és a Nemzeti Múzeum tulajdonában lévő aranyserleg körül elhelyezett gyümölcscsoportot ábrázol, a mely három különböző fajú csemegeszőllőből, ugyanennyi almából, egy naptól felhasadt sárga dinnyéből, egy felvágott és egy egész fügéből, egy őszi baraczkból és nyolcz elszórt somból van összeállítva. Jelzése alól balra: »*Novotny Barátomnak Ujházy F. 1868.*«

Vászon, méretei 45 : 58·4 cm. — Lelt. sz. 4080. — Értéke 100 K. — Dr. Weczerzik Károly ajándéka 1909 július 6-án (1308–909). — Az adomány elfogadtatott középületek diszítésére és más gyüjtemények gyarapítására 1912 január 5-én (121–912). — Bejelentetett 1912 márczius 21-én (624–912).

III

591 (4080)

III : 591

Uj. 1909.
Weczerzik K.

Uj.

998. Újházy Ferenez.

Sz. Szolnokon 1827 deczember 8-án.

Önarczkép.

Térdig látható, kissé balrafordultan ül, de szembe néz. Jobb kezét ölében nyugtatja. Hátrafésült hosszú haja, bajusza és szakálla galambősz, szemöldöke őszbevegyült, szeme barna. Öltözete: fekete kabát, mellény és világos nadrág.

Fa, méretei 36·3 : 25·4 cm. — Lelt. sz. 998. — Vétetett az 1906 január 5-iki felterjesztés (174–906) és az 1906 február 20-iki 11168 (297–906), illetőleg az 1906 márczius 6-iki 18218 (381–906) sz. leirat alapján Jasznigi Sándortól 150 K-án. — Kifizettetett 1906 február 26-án és 1906 márczius 17-én.— Elszámoltatott 1906 június 5-én (787 és 788 ex 906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki (9458–909 szvsz. határozat (942–910).

1026. Ujházy Ferencz.

Sz. Szolnokon 1827 deczember 8-án.

Hunyadi László búcsúja.

Erkel Ferencz »Hunyadi László« című operája (III. felv. 4. jel.) azon kerti változását ábrázolja, midőn az aranyrojtos paszománttal szegélyezett kék terítővel letakart asztalnál jobbról ülő Hunyadi László és a balról elhelyezkedett Gara Mária egymás felé fordultan beszélgetnek, mialatt a kar a »Harsogj örök dalt — víg nászsereg, Ős nagy Budát hogy — rendítse meg« kezdetű dalt énekli. Előttök gyümölcscsel telerakott díszedény és tál, ez utóbbi mögött pedig fedeles kupa van. A szőke Hunyadi László könyöklő jobbjában tengeri kagylóból készült serleget tart, míg bal kezét a zöld bársonnyal átvont gotikus szék karfáján nyugtatja, a melyre köpenyegét vetette. Öltözete: rövid ujjú palást hermelinszegélylyel, testhez álló atilla szűk ujjakkal, magyar nadrág és sárga topán lehajtott szárral. A barna göndörhajú Gara Mária pedig fejéket, lelógó fehér fátyolt, ékköves fülbevalót, nyaklánczot és kivágott sárga ruhát visel. A háttérben oszlopok látszanak.

Vászon, méretei 49·7 : 39·1 cm. — Lelt. sz. 1026. — Vétetett 1906-ban Färber Simontól 400 K-án. — Kifizettetett 1906 augusztus 3-án. — Elszámoltatott 1906 szeptember 14-én (1252–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Ujházy Ferenc

1884. Budapest

Csendélet. Olajf. 660 ft

Képes tárgymutató az o. m. Képzőm. Társ. 1884. évi ősszi kiállításához. Bpest 1884.

Ujházi Ferenc

1885. Budapest.

1. Csendélet. Olajf. 660 ft

Budapest. orsz. ált. kiállítás. a képzőmüvészeti csoport képes tárgymutatója. Bpest. 1885.

állitandó ki.

.....

.....

.....

.....

.....

ás betétje: .....

.....

.....

.....

a tulajdonos aláírása.

.....

.....

a pénzügyi népbiztos megbizottjának aláírása.

.....

atokkal tölti ki, büncselekményt követ el és

Ujhány

irod.

Kakas Márton a mutár-latban. Vas. Ujs 1857. 258 l

Ujhány

irod.

Irod és muvesszet. Vas. Ujs 1869. 217 l.

Ujházy Ferenc f.

Az állandó képárucsarnokban (mücsarnok) néhány képét kiállította 1881-ben.

A csöndélet nálunk (s ezt nem panaszkép mondjuk) távolról sem részesül annyi méltánylásban, mint a külföldön. Művészeink közül csak egy vált kie tűnen: Ujházy Ferenc, a ki a pompás képek egész sorozatát festé, de az utóbbi években ő sem arathatott sikert s teljesen visszavonult. A közönség nem kedveliert a játszi, dekorativ művelet, a legtöbb festő fejfiatlan munkának is találja azokat s szívesen átengedi a nőknek.

Képzőművészeti szemle 1881. 138 l.

M. kir. Adóhivatal
MISKOLCZON
Érk. 1904 Máj. 4
3103. szám
II

Ujházi festő

Gyönyörű gyümölcsöket ábrázoló szines rajzát beküldé a Falusi gazda czimü lapnak.

Családi kör. 1864 év. 36 sz. 859 l.

Két példányb

A fél által töltendő ki.

Pénzintézet neve (fiók): .....

*) A betétkönyv száma (pénztári-jegy): .....

*) A folyószámla mely névre szól: .....

Igazolt tulajdonos neve: .....

» » foglalkozása: .....

» » pontos lakcime: .....

Mely más pénzintézetnél van folyószámlája, vag

.....

.....

A pénzintézet által töltendő ki.

Egyenleg 1919 .....

.....

Átkönyveltetett 1919 ..... n .....

Ahi ezen nyilatkozatot szándékosan hami
a forradalmi törvényszék elé kerül.

Jegyzet: *) A meg nem felelő szöveg törl

Ujházy Ferenc, festő, szül. 1827 december 8-án Szolnokon.

Ujházy Ferenc

Ujházy Ferencz 2.

Arcok és álarcok. 1917. 7. sz. (Arcképpel.)—

1659. Ujházy Ferencz.
Sz. Szolnokon 1827 december 8-án.
Az osztozkodás vége.

A korcsmárossal volt elfoglalva,

A bolthajtásos helyiségben összegyült öt tagú tolvajtársaság, a lopott holmi elosztásában, az óra felett, összeveszett. Egyik tagja a földön fekszik elterülve és csak lábai látszanak; a többi pedig javában verekszik. Az innenső mezitlábos fiatal ember, a ki az osztozás alatt torkon ragadta a félszemü bujnyikot és jobb lábával gáncsot vetve fojtogatja azt, a kit a vörös sapkás és a sunyin hallgató ugy segitenek ártalmatlanná tenni, hogy az utóbbi ragadja meg a keselni akarónak jobb kezét, a melyben tőr villog, és az előbbi, mint igazságos biró, a balt fogja le. A korcsmáros, ijedtében, a vendégek alvó helyére menekült, maga után vonván fel a létrát. A jelenet szinhelyén, balról a korlátos lépcső körül, felforditott, de széteső kádat és kosarakat, különféle edényeket és tárgyakat; a szekrényen üveges gerkyát; a földön elől barettet; jobbról felfeszitett finom utazó-böröndöt és a hol a belépő rendőr egyik lába bontakozik ki, diszedényt; a háttérben a polcznál, melyre Nero mellszobrát tették, seprüt és a rozoga deszka-erkély alatt, melyről takaró lóg le, vályút és korsót veszünk észre. Jelzése alól középütt: „Ujházy Ferencz 1892."

Fa, méretei 33.6:44 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 sz. rendelettel 150 frtért.
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).
Az elszámolást elfogadta 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirat (277/99).

904:IV.30.

Vid. Mus.

2840

29. Ujházy Ferencz.

(Sz. Szolnokon 1827. deczember 8-án. ~~A szabadkézi rajz tanára Buda-Pesten a VI. kerületi polgári fiú-iskolában.~~)

Csendélet.

A keleti szőnyeggel letakart márvány-asztalon, melynek egyik sarkát szabadon ~~van~~, különféle gyümölcsök: almák, baraczkok, mogyorók, szőlőfürtök, felvágott turkesztán egész sárgadinnye, őszi baraczk, osztriga és hámozott czitrom közül, balrol díszkanna és vörös borral telt talpas pohár, ~~és~~ jobbrol a telt gyümölcstartó mögött, nyitott könyvön fekvő hegedű ~~bontakozik ki~~, a melyet sötétpiros rózsák borítanak. A nyolczszögletű, piros és zöld ékkövekkel diszített ezüst gyümölcstartó nyakát allegoricus női alakok képezik. A háttérben félrevont függöny lóg; szemközt a szekrényen domborműben ábrázolt nyugvó angyalok, ülő Amorettek és az ajtókon tánczoló női alakok kötik le figyelmünket; balrol pedig a termekben a terített asztalt, különféle öltözetű hölgyek és vendégek állják körül. Jelzése alól balra: »*Professor Ujházy F. 1879.*«

Vászon, méretei 90 : 112 cm. — Ny lelt sz. 433 —

1893: III. 213. — 1894: III. 42. — 1895: III. 26. — 1896: III. 29. — 1897: III. 29. — 1898: III. 29.

Vétetett az 1893-~~ban. — Ltsza 433~~ május 20-ki 15037 sz. leirat alapján 400 frta (800 K.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: III. 29. -- 1901: III. 29. -- 1903: III. 29. -- 1904: III. 29. — 1905: III. 29.

1905. átvételi jegyék 213. — Szárna az Orf. Képtárban a sz. nban 1860. és a leltárban 2840.

Ny lelt 433.

Vét 1893. dec 20.

725

211

1771. Ujházy Ferencz.

Sz. Szolnokon 1897 december 8-án.

Az osztozkodás.

A bolthajtásos lebujban egy compánia osztozik gyült össze, hogy a lopott táskából kiszedett drágaságokon, melyekből füles aranykancsó válik ki, A drága órát a vele szemben levő félszemü bujnyiknak adta, a mi ellen az asztal túlsó részén álló főszerző óvást emel, mert azt magának szánta. A negyedik sunyin hallgat. A háttérben egy csavargó a korcsmárost foglalta le, a ki nekik cseresznyepálinkát szolgált fel, hogy meglepetés esetén, az ártatlant játszhassa. Az ingre vetközött osztó egy felforditott dézsán ül és jobb kezével beszédét kisérő mozdulatokat tesz. Az órát szemlélő jobbjával az asztalra könyökölt, lábait keresztbe vetette és köpenyt, bő ujju inget, kék nadrágot meg magas szárú csizmát hord. Az elégedetlen fején kalap van, jobbját kinyujtotta, baljával mellét veregeti és öltözete: ing felgyürt ujakkal, mellény és kötő. A gondolatokba merült negyedik öltözetének szine barnás sárga. Az asztalon innen nyitott táska, pohár, balra az asztalkán pálinkás üveg, pohár és vörös kendő, kissé odább, a hordón és a földön, füles kancsó és seprő, jobbra pedig, a hordón túl, falnak támasztott láda tünik szemünkbe. A háttérben, az asztal felett, keret, a fülkében az alvó helyhez támasztott létra, az ingaóra közelében gyertyatartó látszik. Jelzése alól középütt: Ujházy Ferencz 1892.4.

Vászon, méretei 34.5:44.8 cm.
Vétetett 1900: III. 29-én 240 kor. (az 1897: VI. 24-én 24076 sz. leirattal utalványozott pénz maradványából.
Elszámoltatott 1900: III. 31-én (160-900)
Az elszámolást elfogadta 1900: X. 23-án a 25276 sz. leirat (517-900)

L és ellökött

904: IV. 30.

24076

Ujhelyi Ferenc

F (18. szám)

F (31. szám)

F Kisorsolás útján megvette a műegylet, s megnyerte Popp J. A. Nagyszebenben.

P A műegylet 1855. évi kiállításán:

F (38. szám)

P (51. szám).

P Megvette a műegylet s a kisorsoláson megnyerte Drosa S. Pesten.

7 Megvette a műegylet. Megnyerte Bayer József Pesten.

A pesti műegylet 1853. évi május havi kiállításán: Virágok, olajf., (80 frt). A junius-juliusi kiállításon: Csendélet, olajf., (80 frt). Az október-novemberi tárlaton: Csendélet F olajf., (45 frt); — Csendélet F olajf., (45 frt). F A deczember-január havi kiállításon: Virágok, olajf., (40 frt); — „Pihenő" zarándok, olajf., (80 frt); — Gyümölcs, olajf., (65 frt). A műegylet 1854. évi november-deczemberi kiállításán: Csendélet, olajf., (80 frt); — csendélet, olajf., (60 frt.); — (decz.-jan.) Tanulmányfő, olajf., (95 frt). F (máj.-jun.) Gyümölcs csendélet F olajf., (150 frt); — Gyümölcs csendélet P, olajf., (150 frt.) P; — Fergeteg, olajf., (200 frt); — (jul.-aug.) A pásztortűz, olajf., (200 frt.); A falu doboza, olajf., (250 frt); — (nov.-decz.) Vallatás, olajf., (300 frt); — (decz.-jan.) Alföldi tájkép, olajf., (50 frt.) 7 A műegylet 1856 évi kiállításain: (febr.-márcz.) Tájkép, olajf., (60 frt).

24. *Ujházy Ferencz Miklós. Vízfestmény.* Szőllő.

1857, a királynénak

Sza Erzs Museum 25. k.

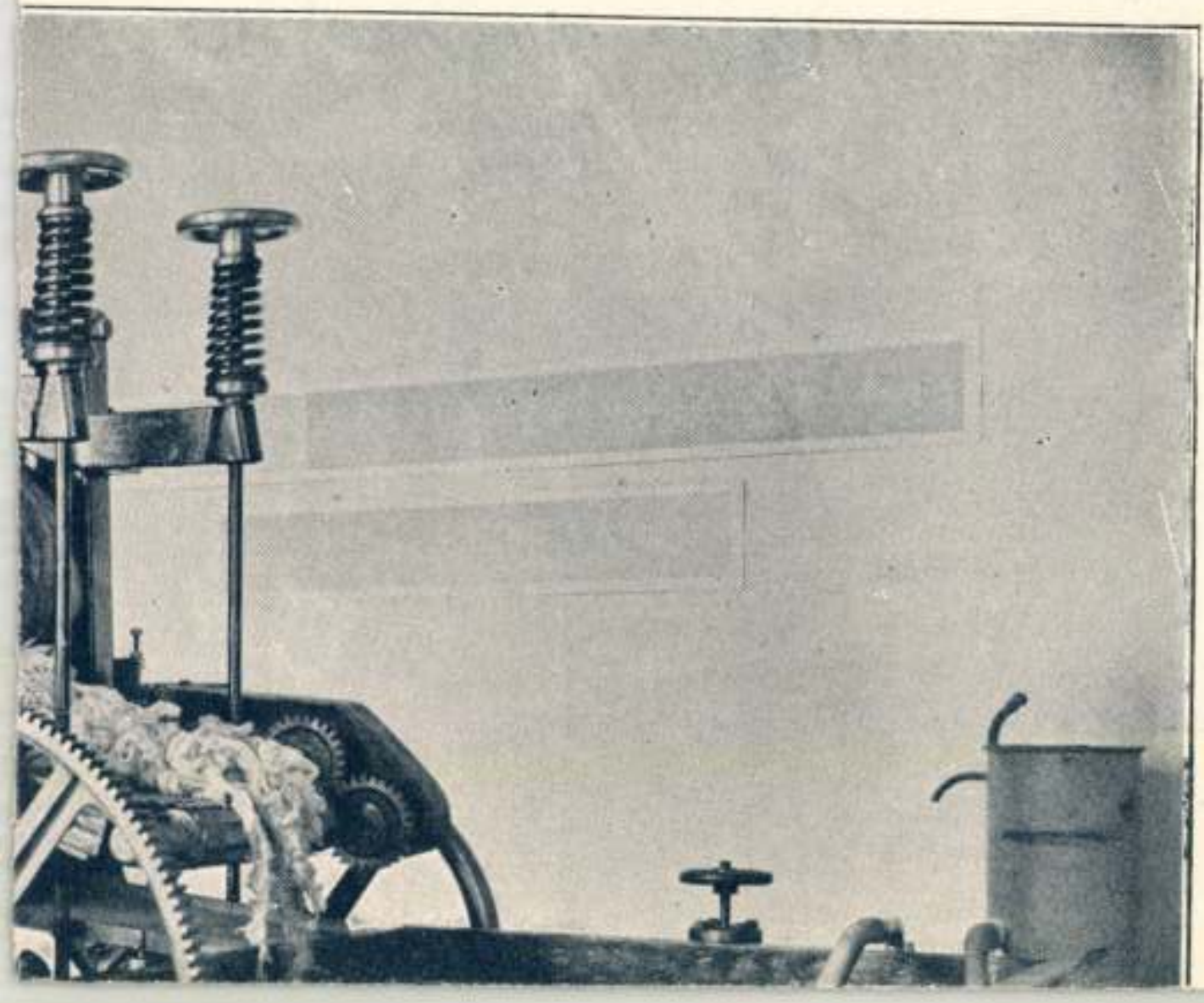

22. *Ujházy Ferencz Miklós. Olajfestmény.* Pásztorélet.

1857, a királynének

Sza Erzsébetszám 24. l.

KIRÁLYI

SITŐ INTÉZET

MINISTER MEGBIZÁSÁBÓL

UJHÁZI FERENC: VIRÁGCSENDÉLET. 1859.
Szépművészeti Múzeum.

korának hangulatában gyökerezett: abban a nagy nemzeti multba elmerülő s belőle reményt merítő hangulatban, mely az irodalom és művészet minden ágában keresett és talált is kielégítést. A festészet annál kevésbbé vonhatta ki magát az alól a feladat alól, hogy e hangulatot szolgálja, mert eszközeivel legkönnyebb volt — kivált a sokszorosító művészetek segítségével — a nagyközönséghez hozzáférkőznie, e tekintetben — mint láttuk — csak a színpadi művészet versenyezhetett vele.

Mindenki összefogni látszott ez időben a történelmi festészet felvirágoztatása munkájában. A kormány ugyanakkor, amikor váltig igyekezett Magyarországot igazi jellegéből kivetkőztetni, tagadhatatlan buzgalmat fejtett ki hazánknak írásban és képben való megismertetése körül; így meg-

* *Magyar Hirlap* 1852. aug. 1., 6. *P. Napló*, 1853. jún. 8., 1855. febr. 2., márc. 13., 1856. jan. 11., júl. 9. „Dezső önfeláldozása" a Szépművészeti Múzeumban van.

** *Szmrecsányi Miklós* előszava az egri érseki Lyceum képtárának katalógusában (920). *Kacziány Ö.* id. m. 11. l. *P. Napló*, 1854. febr. 5. Árpád-képe a Szépművészeti Múzeumban van.

régi magyar fegyverzetről s a régi magyar női viseletről, sőt régibb építészétünket is tanulmányozta.* Rövidéletű füzetes vállalatot indított meg Canzi és Marastoni rajzaival Császár Ferenc „Magyar ősök képcsarnoka" cím alatt, melynek kőmetszetei a képírásművészet és jelmeztan szempontjából nem tarthattak nagy hitelességre igényt.**

Ennek a széleskörű érdeklődésnek legemlékezetesebb gyümölcse kétségkívül történelmi festészetünknek azelőtt és azóta példátlan föllendülése volt, melynek egyes jelenségeivel már eddig is találkoztunk, melyet néhány különösen jellegzetes képviselője műveiben itt kell ismertetnünk. Egész képcsarnok az, amelyet az ötvenes évtized s különösen annak vége létrehozott; a mai szemlélő azok legnagyobb része mellett közönyösen halad el, de még annak is elismerést és rokonszenvet kell éreznie

* Péld. id. *b. Bánffy Albert* saját készítményű szép csempe-kályháin Válaszúton, Erdélyben, színes kerámiai plasztikában látjuk megjelenni Geiger néhány képét.

** A *Napkelet*-ben és a *Vasárnapi Ujság*-ban; l. *Szana* id. m. 101. l.

*** *P. Napló*, 1855. ápr. 7.

Ujházy Ferenc

Cred

Petr Egy kimult

169 l.

Magyar neogót utánzat, XIX. század.
Négykarélyos keretben.
Átm. 74 cm.

SZŰZ MÁRIA KORONÁZÁSA, alul címer
Magyar neogót utánzat, XIX. század.
48×39 cm.

SZ. ORSOLYA
SZ. DOROTTYA
Magyar neogót utánzatok, XIX. század.
Egyenkint 100×44 cm.

SZ. MÁTYÁS APOSTOL
Magyar neogót utánzat, XIX. század.
46×25 cm.

MADONNA SZ GYÖRGYGYEL ÉS DONÁTORRAL
Memling nyomán német (?) utánzat, XIX. század.
51×35 cm.

CÍMER
Frey von Brandis felirattal
Német-neogót utánzat, XIX. század.
Tondó, átm. 11·5 cm.

CÍMER
Greuff von Stallberg felirattal
Német neogót utánzat, XIX. század
Tondó, átm. 12 cm.

CÍMER

Ujházy Ferenc

Árverési Csarnok aukció kat.

31. sz. 1926 febr.
32. sz. 1926 ápr. 199. sz.
34. sz. 1926 okt.
35. sz. 1926. dec.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc.
39. sz. 1927. okt.
40. sz. 1927 dec.

~~Aliapi Gyula dr. VI. 164~~

5,

Ujházi Ferenc

✓

ród

Z

Rozner Ungarske

14. l.

✓

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ujházy Ferenc

l.

Lykanomzromantika

94, 118, 174, 193,
196, 207, 210,
217. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Ujházy Ferenc rozsbajóbányai

festő

Műcs. kiáll, 1939 tól

Pipics 121. 1.

Ujházy Ferenc

róla szóló nagy cikk

Művészet 1912. 408, 409, 410. l.

Okv. felh.

120 120

1400 900

Ujházytsene

A cs. és kir. várörség épülete a budai várban, fenti festménye a Hékes-fővárosi Múzeumban repr.

Szügyi Elemér: Emlék Bsedavár ábol. Bpest é n. 41. l.

II. Lajos:

ehellig, négynyolcrad
les karimával s hosszú hag
s palástja prémes. Jobb vál
czon az aranyszapjas rende

„Ludowi
Rex
vnga
rie.

Fametszet, méretei a

Ltsza 4

Újházy Ferenc

Hazatérő halászok, repr.

Árverési Csarnok aukció kat.

39 sz. 1927. okt.

Dinnyecsendélet, repr.

u.o. 40. sz. 1927. dec.

TK. 319

II

604

319. *Pázmány Miklós.* Mellig, kissé jobbra fordult, de szembe néz, tojásdad medaillonban. Vállaira omló hosszú haja, szemöldöke, szeme és kis bajusza barna, szakálla leberetvált. Atillája és fekete-pettyes fehér prémgallérú és bélésű mentéje violaszürke. Mentekötője kék szalag. Felirata alól: »*Deo, Patriae et Caesari*« és a kép körül: »*Nic: Pazmany de Panasz perp: de Szetin et Litenticzicz E: Aurat: S. C. Rq(ue) M. Dapifer, et Pocill. n. n. Praes: Weszpr: Sup: Capit: 1650*«.

Vászon, méretei 18·6 : 14·8 cm. — Át. Képt. 151 (19). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Ujházy Ferenc

irod

Bereczkyné Sztrachen Nelly: Ujházy Ferenc. Budapesti Hirlap 1912 dec. 8.

U. 35.

85 ik születésének évfordulója alkalmából. Szolnokon született, n. o. végezte iskoláit. Izohár Janos művész szerzetes istápolta művészi hajlamait. Utóbb Pesten Varságh Jakabmál tanult. 2 évig. A szabadságharc kitöréskor honvéd lett és Erdélyben katonáskodott, honnan gyalog tért vissza kolnokra. Innen Pestre került, hol években keresztül működött mint rajztanár, A Képzőművészeti Társulatnak tulajdonképen ő volt a kezdeményezője s a művészek özvegyeit és árváit segítő intézménynek is ő vetette meg az alapját.

Az ülés tárgyai:

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Meghivó

a

Műemlékek Országos Bizottságának

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

hivatali helyiségében (VI., Állatkerti-út 1.) dél $\frac{\text{előtt}}{\text{után}}$ ..... órakor

megtartandó végrehajtó bizottsági / rendes / albizottsági ülésére

Elnök megbizásából:

.....

Ujházy Ferenc

1851-) ~~1847~~-ben Csendélet c. képét
60 forint megvette a Műegylet
PMÉvk. 1853-ra. 44. l.

1854. ben Csendélet c. képét
35 forint megvette u. az.
u. o. 108. l.

1855/56-ban Gyümölcs c. képét
150 forint és Alföldi tájkép c. képét
50 forint megvette a Műegylet.
PMÉvk. 1855-re. 20. l.

1856. ban Kinizsi rohama
Kenyérmezőn 1479 c. művével
részt vett a Műegylet 1857re
műlapul szolgáló olajfestmépre
kiírt pályázaton. A pályadíjat
Than Mór nyerte meg-
u. o. 1856-ra 6. l.

1857-8-ban Csendélet c. olajf.
120 forint megvette a Műegylet. És Táj-
kép c. olajf.
PMÉvk 1857re 20. l. 90 forint dtto.

Esterházy - Kastély, Luxemburgi

VII. 202

Ujházy Ferenc 3

1858. jul. – aug. kiáll.: Béres szoba, olajf., 220 ft.

1858. dec. – 1859. jan. kiáll.: Tájkép, olajf., 90 ft.

1859. jan. – febr. kiáll.: Gyümölcs, olajf., 160 ft.

1859. máj. – jun.: Gyümölcs, olajf., 200 ft.

1859. jul. – aug. kiáll.: Bacchanst, olajf., 350 ft.

1860. jan. – febr. kiáll.: Vad, olajf., 60 ft.

1860. jun. – jul. kiáll.: Reggel, olajf., 60 ft. – Délután, olajf., 60 ft.

1860. sept. – okt. kiáll.: Tegény legények, olajf., 160 ft.

1860. dec. – 1861 jan. kiáll.: Csendélet, olajf., 180 ft. – Csendélet, olajf., 60 ft. – Csendélet, olajf., 60 ft.

1861. jun. – jul. kiáll.: Gyümölcs, olajf., 140 ft.

1861. aug. – sept. kiáll.: Népünnep, olajf., 1000 ft.

Világító tűrhely a besztercebányai mú-

zeumban III. 213

Ujházy Ferenc 4

1862 dec. – 1863 jan. kiáll.: Tekintő-vájó cigányok, olajf., 80×1.
1864. dec. 1865 jan. kiáll.: Liba-pásztorok, olajf., 80×1.

~~Bécs III. 115, 116.~~

Ujhárry Ferenc[2] Pesten

1855. dec. – 1856. jan. kiáll.: Alföldi tájkép, olaj., 50 ft.

1856. jan.–febr. kiáll.: Magyar alföldi tájkép, olaj., 50 ft.

1856. febr.–márc. kiáll.: Tájkép, olaj., 60 ft.

1856. máj.–jun. kiáll.: Fél basrelief, olaj., 50 ft.

1856. júl.–aug. kiáll.: Csendélet, olaj., 100 ft.

1857. febr.–márc. kiáll.: Kinizsi rohama a Kenyérmezőn 1479-ben, olaj.

1857. máj.–jun. kiáll.: Tanulmány fő, gyertya világításnál, olaj., 80 ft.

1857 jun.–júl. kiáll.: Tájkép, olaj., 200 ft.

1857. júl.–aug. kiáll.: Csendélet, olaj., 140 ft.

1857. aug.–sept. kiáll.: Tájkép, olaj., 80 ft.

1857. okt.–nov. kiáll.: Szőrüsket, olaj., 60 ft.

1858. jun.–júl. kiáll.: Virágok, olaj., 50 ft.

Gyulafehérvári múzeum III. 179

Ujházy Ferenc

1853. máj. kiáll. Műegylet. Virágok, olajf. 80 ft.

1853. jún.–júl. kiáll.: Csendélet, olajf., 80 ft.

1853. okt.–nov. kiáll.: Csendélet, olajf., 45 ft. — Csendélet, olajf., 45 ft.

1853. dec.–1854. jan. kiáll.: Virágok, olajf., 40 ft. — Piheno zavarodok, olajf., 80 ft. — Gyümölcs, olajf., 65 ft.

1854. nov.–dec. kiáll.: Csendélet, olajf., 80 ft. — Csendélet, olajf., 60 ft.

1854. dec.–1855. jan. kiáll.: Tanulmányfő, olajf., 95 ft.

1855. máj.–jún. kiáll.: Gyümölcs, olajf., 150 ft. — Gyümölcs, olajf., 150 ft. — Fergeteg, olajf., 200 ft.

1855. júl.–aug. kiáll.: A pásztortűz, olajf., 200 ft. — A falu dobosa, olajf., 250 ft.

1855. nov.–dec. kiáll.: Vallatás, olajf., 300 ft.

Luxemburgi hercegség térképe V. 3.

Ujházy Ferenc

Irod

A legöregebb magyar festő. Pesti Napló.

1912 nov. 17.

U. 117

85 ik születési évfordulója alkalmából, mely 1912 dec. 8-án lesz.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY SZERENCSÉS ESETBEN:

500.000 P

Jutalom:

300.000 P

FŐNYEREMÉNYEK:

200.000 P

100.000 P

50.000 P

40.000 P

30.000 pengő

25.000 pengő

és sok nyeremény à

20.000, 15.000, 10.000, 5.000, 4.000, 3.000 pengő stb.

A készpénznyeremények összege egy sorsjáték alatt, mely 5 osztályból áll,

7 millió 722.000 pengő.

Bankházunk multban sok számottev **a 200.000 pengős, sorsjegyekre szeren**

A XXXI. m. kir. osztály

50

Egyetlen mód arra, hogy kis összeg

A mellékelt s nek számait tartalma a kiválasztott szerencs

fo

***megrendelje,* hogy az**

Nyeremén

Egész sorsj ár. P 24.-

Abban a rem hogy a nagy nyeremé

Minden második

Nagy nyerés

1933. 12867. LÉGRÁDY TESTVÉREK, BUDAPEST

Ujházy Ferenc

Tájkép, olaj. (Palermo)
1865
(Marko K. hatása alatt!)
Képzőmvészeti Muzeumba
Életrajz.
Petrjszer. 1921–24. 21. l.

van ábrázolva. ~~Tején~~ Magas turbán, vísel ~~van~~ ék-
akkal; bajusza hosszú és körszakálla gündör. Kön-
kövekkel kirakott paranesmoki pálcza, dugott ~~van~~ (s szét-
üli. Felirata ~~fölött~~ balra félmagasságban:

BASSA

a vonalkeretnek 36·5 : 28·8 cm.

73

140/95 № 276

Ujhary Ferenc

Univerzeti lex. 791 l.

Revai lex. 18. k. 603. l.

festő. szül. 1827 XII. 8. Szolnokon, megh. 1921 VI. 7. Budapesten. Pesten Warsághnál és Marastoninál tanult. 1851 után a rövid. ideig Beisben, azután Pesten működött, ahol rajztanár is volt. Főleg esendelet-lépeket festett.

SZEPTEMBER

29

Nyhózy Ferenc

halálozás napja

meghalt 1921 junius 7.

94 éves Torában

Újházy Ferenc

Műcsarnok

1916. tav. kiáll. 226

1916–17. téli kiáll. 132

1922. márc. Emlékkiállítás a műcsarnokban

A katalogusban bő életrajz és arckép.

1927. magyar táj.

20, 180, 505, 523, 525, 537

Szilády toltási dr. III. 238, 239

Ujházi Ferenc

/ 4 /

MAGYAR MUVESZET

1925. 195, 513, 515

1927. 2, 165

1928 578.

jon ebből a nagy munkából.
ı ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.
god- hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-
méltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-
szívesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek
sekk-lap felhasználásával hozzánk juttatni.
ık cserkészfiunk áldó hálája fogja kísérni.

Hazafias üdvözlettel:

a 197. sz. Baross cserkész csapat

szervező bizottsága.

Ujhári Ferenc

Művének 1904-116
- 1910. 14
- 1911. 98, 102, 103, 105, 108, 121, 135, 158, 422, 423
- 1912. 38, 408, 409, 412
- 1913. 34

Magyar Művének
1925, 195, 573, 575
1927. 2, 165
1928. 598

Ujhány Ferenc

önarckép

Tört. Képes

Ujhary Ferenc

l. Ehr.

Mnogyl. Est.

1857. febr.

Szabó László, állomásfőnök

VIII. 127.

Ujházy Ferenc

Műegyetem Budapest.

1894. tavaszi félév.
1894/95. téli félév.
1895/96. tél. félév.
1896. mill. félév
1898. tav. félév.
1898/99. téli félév
1899-1900 téli félév.
1900-1901. téli félév.
1901. tav. félév.
1902. tav. félév. 466, 484
1902-3. téli félév. 477
1903. tav. félév. 637
1904-5. téli félév. 597, 598.
1905. tav. félév. 110.
1905-6. téli félév. 119, 120
1906. tav. félév. 505
1906-7. téli félév. 370

Aeternitas VI. 272.

Ujhány Ferenc

Műcsarnok

1907-8 téli kiáll. 64

1908 tav. kiáll. 194

1908-9. téli kiáll. 116, 117

1909. tav. kiáll. 407

1911-12 jub. kiáll. 672

1912-13. téli kiáll. 708

~~1877. Lotz Károly:~~

c) A Festészet.

Egész alakban ~~áll,~~ jobb
ben ecsetet, ~~=~~ baljában pedig pal
térdére nehezedik. Hullámos
rózsa disziti, karjai és ba
ruhája bő és lepeljét körül

Szénrajz, méretei 280:
Az egyetemi könyvtár n
Az 1898: XI. 14-diki e
leirat alapján vétetett (38
(18/99). Az elszámolást 1900

904:V.6.

1898

Ujházy Ferenc

A Képzőművészeti Társulat pályatárlatain következő képeivel vett részt:

1878. jul. kiáll.: Csendélet, 460 ft. — Csendélet, olajf.

1878. nov. kiáll.: Lacikonyha, 150 ft. — Parasztház, olajf., 150 ft.

1879. ápr. kiáll.: Csendélet, olajf., 200 ft. — Csendélet, olajf., 200 ft.

1879. nov. (és dec.) kiáll.: Rózsakoszorú, olajf., 200 ft.

1880. tavaszi kiáll.: Őrangyal; Szent Lélek eljövetele (pályaművek az egyházi festészeti díjra).

1881. tavaszi kiáll.: A falu dobosa, olajf.

1881. őszi kiáll.: Csendélet, olajf., 600 ft.

1882. őszi kiáll.: Csendélet, olajf., 600 ft. — Juhász, olajf., 120 ft. — Libapásztorok, olajf., 120 ft.

1884. őszi kiáll.: Csendélet, olajf., 660 ft.

1885. nemzetk. kiáll.: Földomború sárgaréz, olajf., 100 ft. — Földomború vörösréz, olajf., 100 ft.

1885. orsz. ált. kiáll.: Csendélet, olajf., 660 ft.

1886. őszi kiáll. II. sor.: Kertben (csendélet), olajf., 1000 ft.

1887. őszi kiáll.: Csendélet, olajf., 600 ft. Dolce far niente, olajf., 80 ft.

Ujházy Ferenc

festő vül 1827.

wód

Krück II. 662. l.

~~Bécs III. 33.~~

Ujházy Ferenc

1860-61-ben Csendélet c. olajf.
140 frt-ért megvette a műegylet.
PM Évk 1860-ra. 16. l.

1864-5. Libapásztorok c. olajf.
60 frt-ért megvette a műegylet.
PM Évk 1864-re. 8. l.

Varjú Elemér VIII. 25.

Elrontva

's a poprádi kárpát-

k őre

yvtárak országos főfelügyelősége

gü vallás- és közoktatásügyi m.

hagyásával folyó évi augusztus

dezett természetrajzi tanfolyamon

dásait rendesen látogatta, mi-

onyítvány kiadatik.

Ujházy Ferenc

festő * 1827 Stolnokon †
1921. Bpst.

Pesten Warságh és Marastoni Jakab tanítványa.

1851 utan egy ideig
Beésben, amtán halálány
Bpsten.

Pallas V. 258.

Ujházy Ferenc

1911. Nemzeti balom
ban Alpár Ignác –
díj nyertese Gót
templom belseje a
gouache-ist.

Ujhány Ferenc

~~[illegible]~~
emlékkiállítás

Műcsarnok 1922.

életr.
okr. felh.

Szabbeltár 1916
(régi kértár).

Ujházy Ferenc

olaszf. a

képm. Mürembe

Felsőbányai O. T. népkert. V. 300.

Ujhány Ferenc

laid

Műcsarnok, 1901. 257.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

= Ujházy Ferenc

Ujman festi Pesten

1) Gyamölcsök

2.) Egyvelg czímű képei ki voltak

állítva a pesti műkiállítása 1847-

ben.

Pesti Divatlap 1847 Vahot Imre ismer

tetése. 923 és 926. l.

Ujman volt

a Csufnevök

Szolnokon.

mondja leánya Ujházy Irma -

Ujházy Ferenc

Stáros vaz lata jelet
nez Jankó sagrata
s kutou bőső famat-
rokkol a Vas.
Nyo 1862 évben

Ujhary Ferenc

1881. Budapest.

(199). Csendélet. Olajf. 600 ft.

Őszi kiállítás 1881. I–II sor.

1882. Budapest.

(5) Csendélet. Olajf. 600 f. (III sor)

(128) Mihász " 120 f.

(129) Libapásztorok. " 120 f.

Őszi kiállítás 1882. I sor

Ujhány Ferenc

wod

A budapesti mügyet.
Divatcsarnok. 1858

428. l

Nyházi Ferenc

1855-6 dec.-jan tárlat.

sepöldi tájkép.

Vas. Ujs. 1856. 15.

Ujhary Ferenc

Festő

Laid

=

Wurzbach

48. K. 286 l-

Ujházy Ferenc

festő

† 1921. VI. 7-én

Ujházy Ferenc

1857. pesti kiáll -

Csendélet, olajf -

A művész - festő

halála, olajf.

L. 1857.

Szent György Czéh V. 41, 44, 45,

Ujházy Ferenc

l. ev.

U. 117.

Hozza	.	9	10	9	22	45	
Együtt	.	15	56	68	95	237	2

Ezen sorozatból származás

Terem	és pedig a képtárba P.	M.	A.	Ész.	Összesen	műtört. fest	gra kő
Bej.	.	.	.	.	.	.	.
I	1	12	.	2	15	11	1
II	.	53	2	1	56	49	.
III	1	65	.	2	68	57	9
IV	11	62	12	10	95	95	.
V	114	43	77	42	237	232	.
VI	9	6	9	1	25	14	1
VII	.	33	5	.	38	1	.
VIII	1	25	33	.	59	.	.
Együtt	137	260	138	58	593	459	11

Ujhary Ferenc

Kassai nuri Mat.

9 l.

Ujhary Tsener

illustracioh a Vas

Ujs 1866 évfhan.

Ujhary F

Musztráčnok Vas

Ujs 1865.

Ujhaży Tsevi

úvod élet -

T Szg 1900. 67. l.

..... nevü munkás igazoltam

a művezető aláírása.

ezem:

helyettesének

ndrényi Imre, Szeged.

Ujhazy Ferenc

Laisd

Ekpt. 1864. 61 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ..... , 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Ujhaży Ferenc

lásd

EKpt. 1863. 32. 1.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

ezem:

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Ujhári Ferenc

mod

Kiáll. 1867. P.

E kiállítason ok voll.

Gyurolas

1. Gyendelet

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Ujházy Ferenc

Rajd

Nemzeti Salon Almanach

128

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg megl

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Ujházy Ferenc

lásd

=

Bonk 126

Ujházy Miklós =

aronos Ujházy

Ferenccel

mert öt

Ujházy ~~da~~ Ferenc

Miklósnak

hívták

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláirása.

ezem:

... helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Ujházy Ferenc

foto

k. kr.

U. 35

beosztása megmarad u-

helyezésére az V. peremtől
nelyek egyikét néhai Erny
é, míg a többit falakra a-
rendezték.
anyagból átvettek:

	VI	VII	összesen	Jegyzet
.	.	.	.	
.	21	.	21	
2	.	.	82	
.	.	.	176	
.	.	.	87	
.	.	.	51	

Ujházy Festő.

Pesten. 3 drb „Csendélet" tel s egy „Vö a pipere asztalnál" czimü képpel szerepelt az 1852 iki pesti mükiállitásu. 1.)

1.) Budapesti Viszhang. 1852. 298 lap.

Nyházi

festő 1851 ben Pesten

1851 ben a pesti műegyletben

Csendélet c. képét 60 tartó-

vette meg kisorsolás cél-

jából.

EI 44.l

Ujtwáry

Lárd

E Kpt. 1861-2. 64 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

helyettesének
.

Endrényi Imre, Szeged.

Výhary

vrod

Seiz 157-l.

Ujhány

Pest.

1852 - unmegyl.

Csendélet. olaft. (12 sz)

Csendélet olaf (18 sz)

Nő pipere asztalmál-
olaft

Csendélet. olaft.
(34 sz)

L.

Ujházy Ferenc

1912

Ujházy Ferenc. Irta —r. Új Idők, dec. 8.
Ujházy Ferenc. Irta Boreczkyné Sztrachon Nelly. Budapesti Hirlap, dec. 8.

1912

(Művészet 1913. 34. l.)

Ujhazy Ilsenc

Pusztai kerülő c. Lépe repr

Árverési Csarnok aukció kat. 34. n. 1926 okt.

Kacsó László

felügyelő bizottsági tagok.

Környezetéért felelős:

Szentiványi Zsuzsa

főkörnyező.

Ujházy Ferenc

Pesti Napló 1912
nov. 17. (A legöre-
gebb magyar festő)

(Művészet 1912. 412. l.)

Ujházy Ferenc

l.

Szent György Cét

XII. aukc. 66, 67-ny

Ujházy Ferenc

Csendélethépe
kiállítva az alábbi
nemzetk. tárlaton

Exp Paris 1867

(Exposants 1. l.

Vác megyei város közműveitől

136/1945. közmű sz.

T. fogyasztónk!

Értesítjük t. fogyasztóinkat, hogy a felemelt díjak megnövekedett kiadásaink ideiglenes fedezésére szolgálnak mindaddig, míg a Közellátási miniszter úrnak az árrendezésre vonatkozó s minden a díjakat érintő árténvező figyelembevételével megállapítandó díjak mértékéről rendeletileg nem intézkedik. A jelenleg engedélyezett szorzószám a multévi díjaknak tízszerese. A vízdíjaknál a szorzószám április és május hóra egyenkint ötszörös, június hótól kezdve tízszeres.

Vác, 1945 július 4.

Vác m. város közművei üzemvezetősége

Pestvidéki Nyomda Váczon 336/45

Újházy Ferenc

erőd

Magyar Géniusz

1901. 252. l.

(U. F. karikatúrája

Márk Lajortól)

4340. Joha

Sz. Berlinben 1842 május
júniu

Tópart.

Erdőtől borított dombos
tó vizét ott, a hol benne a hold
fiatal, partját pedig szárnyaiva
öreg kacsa élénkíti és a hol, e

kácsér köti le figyelmünket. A
ben, épület bontakozik ki né
bolton ragyogó holdat egy f
resztben. Jelzése balról:

J. Her

Vászon, méretei 85 : 11
Becsértéke 4000 K. — Néhai
1907 november 14-én (1429–9
jóváhagyására vonatkozó adat
nál. — Bejelentetett 1913 már
Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1913 : 151. *Johannes He*

Jegyzet. Az e festményre

a) a törzsleltárban (770
mes: Mocsár esti fényben és v

b) a leltári kivonatban
J. Hermes: Mocsaras táj esti
zott keretben (Kis szalon);

c) a közjegyzői leltárba
és a hagyományi jegyzékben (
Hermes: Mocsaras táj;

d) az átvételi okmán
Johannes Hermes: Mocsaras t

Hagy. 1912
Palffy

Ujházy Ferenc

kiáll. erén

Közlezrkiáll

1268. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ujházy Ferenc

Lrod

Magyar Géniusz

1901. 246 l.

(Vallomások.)

3. l. — Gerevich: Az prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 231. l. (Képe 228. l.) (Credi, nyers műhelyvázlata a római Sterbini gyűjteményben.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172—173. l. — Exhibition of italian art. Royal Academy of Arts. London, 1930., 369. szám. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berti—Toesca 954. l. (Képe 953. l.) (Credi, a filadelfiai Johnson gyüjteményben replikája.) Van Marle XIII., 1931., 312—314., 316. (Képe 313. l.) (Credi.) — Lepold—Lippay 55. l.

RESPI, GIUSEPPE MARIA (bolognai festő, 1665—1747)

us születése

rályok imádása

olaj, egyenként 24×32 cm.

Maszlaghy II., 346. és 347. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 240. l. (G. M. Crespi.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Lepold—Lippay 55. l.

VELLI, CARLO (velencei festő, 1440—1494 körül)

t Bonaventura, Bernardin és Domokos (73. kép)

m predellaképecske, fa, tempera

Ujhaží Ferenc

úřed

Myskerně

74. l.

Madárfogó kurok VI. 164

Ujhány Ferenc

1866. nov. kiáll:

képzőm. társ.

Sonka csendélet

Nefelejts 1866. 5401.

(-k-r: Műtárlati

szemle.)

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

1683 óta a törökök elleni háborúkban. I. Lipót főhadvezéré nevezte ki, mely állásban Bécs város felmentése körül szerzett érdemeket. 1685-ben Párkánynál verte meg a törököt és Esztergomot foglalta el. Vácz és Pest visszavétele után (1684 jún.) Budavárat iparkodott kezébe keríteni, a mi azonban nem sikerült, mire hadát téli szállásra vezette. 1685 júliusában körülsáncolta Érsekújvárt, melyet aug. 19-én megadásra bírt. 1686-ban pedig ő volt a Budavárát ostromló szövetséges keresztény hadak egyik fővezére. Budának szerencsés visszavétele után Hatvant foglalta el. 1687-ben pedig személyesen indult Bádeni Lajos példájára a Dunántúlra, a hol aug. 12-én Siklósnál a Harsány lejtőjén az ú. n. mohácsi csatában, a törököt nyilt csatában

núzeumból.

Thieme Beckel

prémes mentével. Kucsmája fekete prém
nyolcz keleti gyöngygyel kirakott hosszú
fehér inggallér hajlik ki. Az attila bordáz
kező sárga festésű fölirat: STEPHANUS
muzeum Krakóból.

A tölgyfa deszkára festett keskeny
éveiből tünteti föl. Báthory István Erdély
1586-ig tartó bölcs kormányzásával fényes
1533-ban. Ifjú éveit Ferdinand udvarában tö
tette. 1565-ben mint követ Bécsben járt Já
1571-ben május 25-én ura elhalálozásával
s az elhalt fejedelem végakaratának, ki Bé
meg, de több csatában megveretvén, 1572-
nélkül halván el, a lengyel rendek őt válasz
országgyűlést hívott egybe, hol utódjául
sietett, hol a kikötés szerint az özvegy k
halála után, — azt mondták róla: «vagy s

Kard (a kép alatt) magyaros, gye
pléhlemezzel megerősítve. A középső rész
beétetve. Az egyenes markolat ezüst soc
alakú markolatkupa aranyozott ezüst és
diszített. A keresztvas egyenes és egyenes
domborúan öntött növényi diszszel ékített,

Ujházy Ferenc

festő

1868/9 – 1869/70-ben

tanársegéd az alábbi

iskolában.

Jánosi II. ker. reáliskola

96. l.

Feladó

Lasits János

kőművesmester

Velemér

Ujházy Ferenc

„Csatájuk a népek csatája volt" c. képe repr.

Árverési Csarnok aukció kat 37. sz. 1927 márc.

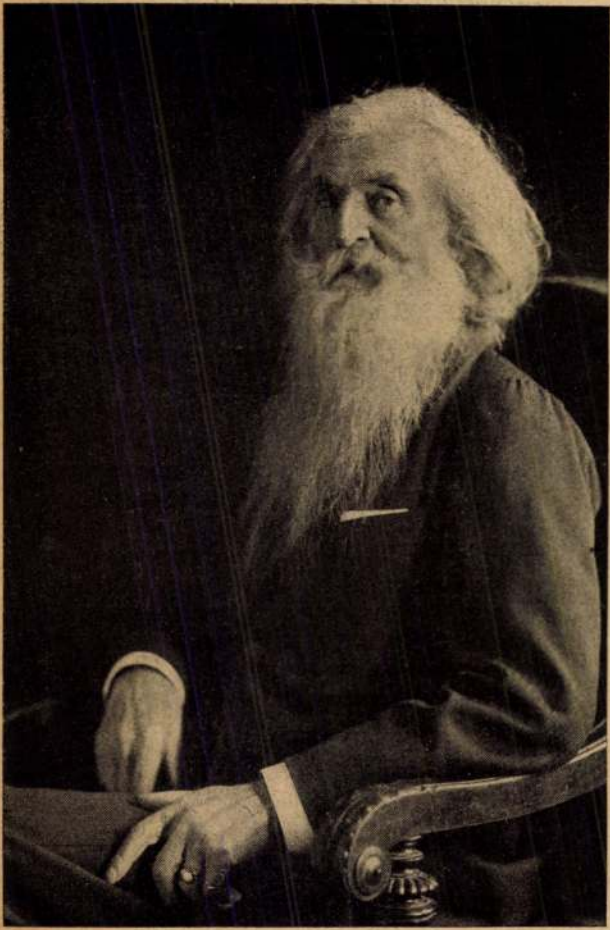

UJHÁZY FERENC festőművész.

ASSZONYOK SZERELME.

Regény. — Irta SZALÁNCZY JÓZSEF. (11)

X.

Az avasi lankákon megédesedtek a szőlőgerezdek és szüretelő lányok dala hangzott messzire az őszi tájon. A polgármester szőlője közepén csínos borház vörös teteje virított. Langyos, kedves, napsugaras őszi nap volt. A levegőben ökörnyál úszkált. A falevelek vörös és sárga színben tarkállottak és egyre ritkultak a lombok. Magasan apró felhők úsztak.

A két leány a világos ruhájában olyan volt, mint kései virágok az őszi lombhullásban: virulók, mosolygók, ragyogók. Piroska most is fehér ruhát viselt. Mindig ezt szerette. A Fűrész Irén ruhája világoskék volt, mint az októberi felhőtlen égbolt. A derekát széles, fekete bársonyszalag ölelte körül s hátul csokorra volt kötve, amelyből két hosszú ág lengett le a szoknya redőin a térdhajlásig. A haja fénylett a napfényben, mint a fekete damasz. Jókedvűen, könnyedén röpködött ide-oda, a sápadó őszi zöldben, mint játékos szitakötők a vízparti virágokon.

A borház előtt hatalmas üstökben főzte a gazdasszony a szüretelők ebédjét. Az üstök alól lassan kacskaringózott fel a füst a csendes légbe.

A csősz a botjára támaszkodva pipázott a gazdasszony közelében. A fűszeres ételillat idecsalogatta a rezesorrú, pislogószemű öreget,

VII. TEREM.

Ujházy Ferenc művei. Olajfestmények, rajzok.

277 A szent család. (1857.) 15,000
278 Elázva. (1904.) 20
279 Sárgadinnye, szőlő, alma, naspolya. (1863.) 25
280 Róma-vidéki táj. (1868.)
281 Szent Erzsébet. (1858.) 15
282 Csendélet (1858.)
283 Férfiarckép. (1858.)
284 Sonka-csendélet. (1860.) 30
285 A vég. (1902.) 20
286 Sárgadinnyék. (1864.) 20
287 Krisztus keresztelése. (1857.) 15
288 Ujházy Ferenc arcképe Vastagh Györgytől. (1901.)
289—294 A művész rajzai Marastoni festő-akadémiáján. (1846.)
295 Olasz női fej. Olajtanulmány. (1867.) 10
296 Kehelytanulmányok. (1867.) 8
297 Kancsó-tanulmányok. (1867.) 10
298 Huszárok támadása. (1869.) 20
299 Parasztszoba tornyos ágygyal. (1854.) 10
300 Kártyázók. (1889.) 18
301 Menekülés 1849-ben. (1888.) 35
302 A tudós. (1854.) 25
303 Tavasz érkezése. (1909.) 80
304 Női tanulmányfej. (1858.) 25
305 Csendélet. (1900.) 50
306 Keresztlevétel. (1900.) 15
307 A falu dobosa. (1864.) 25
308 Parasztszoba buboskemencével. (1868.) 15
309 Táncmulatság. (1860.) 18
310 Krisztus siratása. (1868.) 20
311 Mandolinos nő. (1869.) 20
312 A busuló betyár. (1865.) 25
313 A bor. (1860.) 15

VI. TEREM.

Aggházy Gyula művei. Tanulmányok, vázlatok, rajzok.

190 Vén korhely.
191 Buzakeresztek.
192 Falusi tornác. Pollák Manó tulajdona.
193 Somogyi falurészlet.
194 Parasztgazda.
195 Demeter Jánosné Aggházy Dóra arcképe.
196 Tiszamenti táj.
197 Parasztmenyecske.
198 Gyenes-Diási részlet.
199 Gyenes-Diási kert.
200 Az ól mellett.
201 Hazatérők. Tomola Frigyes tulajdona.
202 Szent Gellért püspök.
203 Lussin-Grande.
204 A Szunyog-szigetről.
205 Pipázó cigányasszony.
206 A veneziai Lidóról.
207 Szent Imre.
208 Boglyák.
209 A művész önarcképe. Pastel. (1913)
210 Balatoni halászok.
211 A nagybajomi jegyző hivatala.
212 Falu vége.
213 Kanális a Lidón.
214 A berzencei erdő. Eladó.
215 A Balaton partja Aligánál.
216 Facsoport.
217 Roskovics Ignácz Epreskert-utcai műterme.
218 Nyári délután
219 Körmöcbánya vidékéről.
220 Tarany Somogyban.
221 Farkastanulmány a „Kényszerkoncerthez." (1879).
222 Tót munkás.
223 A budai Sashegy.
224 Arató-sátor.
225 Hó az Epreskertben.
226 Parasztleány a gyékényesi mezőn. Eladó.
227 Balatoni nádas.
228 Mosás a Balaton partján.
229 Parasztkocsi hófuvásban.
230—276 A művész eredeti rajzai és vázlatai. Nem eladók.

I. TEREM.

Aggházy Gyula művei. Olajfestmények. Nem eladók.

1 Zöldségtisztitás. (1882.) Dr. Szerb Zsigmond tulajdona.
2 A Balaton a fonyódi hegyekkel. (1891.) Magántulajdon.
3 Cigányasszonyok. (1876.) Magántulajdon.
4 „Te vagy Jóska?“ (1880.) Özv. Kernstok Károlyné tulajdona.
5 Tamási József mint busuló betyár. (1875.) Reihart Gézáné tulajdona.
6 Tehenek a Tisza partján. (1883.) Dr. Dollinger Gyula tulajdona.
7 Zagyva partja. (1876.) Az állam tulajdona.
8 Hazatérő aratók. (1878.) Dr. Masirevics György tulajdona.
9 Erdei tó. (1905.) Dr. Török Lajos tulajdona.
10 Vonós négyes holdvilágnál. (1902.) A Magyar Korona tulajdona.
11 A házasságtörő nő Krisztus előtt. (1884.) Tomola Frigyes tulajdona.
12 Kenderáztató. (1884.) Eladó.
13 Rozi megy a kutra (1896.) Özv. Schikedanz Albertné tulajdona.
14 Delelő birkák. (1898.) Demeter Jánosné tulajdona.
15 Erdő mélye. (1885.) Magántulajdon.
16 Tere-fere. (1881.) Az állam tulajdona.
17 Ketten, kedvesem! (1879.) Schöffer Béla tulajdona.
18 „No ne izéljen!“ (1886.) A Magyar Korona tulajdona.
19 Pihenők. (1888.) Magántulajdon.
20 Lakodalom. (1908.) Tomola Frigyes tulajdona.
21 Sziklák Körmöcbánya vidékén. (1887.) Dr. Dollinger Gyula tulajdona.
22 Aggházy Gyula önarcképe. (1893.) Magántulajdon.
23 Makói fazekas. (1885.) Kernstok József tulajdona.
24 Esthangulat legelő tehenekkel. (1886.) Kaszab Aladár tulajdona.
25 A Balaton öble Szigligetnél. (1890.) A Lipótvárosi Kaszinó tulajdona.
26 Delelő. (1884.) Dr. Salamon Vilmos tulajdona.
27 Pulykák a tarlón. (1895.) Basch Gyula tulajdona.
28 Idyll. (1905.) Hoffmann Béla tulajdona.
29 Faluvége. (1901.) Reihart József tulajdona.

30 – 40. lásd Róna József csomagjaba

41 – 103. Róna T. művei.

1858-ban megnősül: feleségül veszi *Kitzinger Máriát*, Tessényi Zsigmond megyei főorvos unokahugát és nevelt leányát, akivel boldog családi életet él. Fokozott munkásságot fejt ki, de a közért sem szünik meg dolgozni. Öt társával résztvesz a Képzőművészeti Társulat megalapitásában és ez időtől kezdve, mint annak választmányi tagja hathatósan szolgálja a nemzeti művészet ügyét. De nem csak a főváros érdekli, az ország nagyobb városainak muzeumai tanui nagy faj és műszeretetének. Jótékony és emberbaráti intézeteknél képeivel tett alapítványokat és ha egy felszereletlen templom lelkésze jelentkezett, szivesen festett díjtalanul oltárképet.

Az 1860—70-es években magán festőiskolát tart, amelynek Onódy Bertalan, Szilágyi Virgil, Arányi Lajos professzor és Aggházy Gyula is frekvensei voltak.

A 70-es években működése új irányt vesz, mert megszerezve a középiskolai tanári oklevelet, a tanári pályára lép. A budai főreáliskolában a többek között *Kimnach László*, *Tahy Antal* és még néhány későbbi jó festőművészünket tanitja. Nagy elfoglaltsága mellett is talál időt művészete gyakorlására és most, mikor jóformán nem bántják a megélhetés gondjai, festi legszebb gyümölcs csendéleteit.

1851-től 1917-ig résztvett a mindenkori művész-egyesületek, főkép a Képzőművészeti Társulat majdnem minden kiállításán, azonkivül a bécsi, párisi és londoni világkiállításokon.

Fáradhatatlan buzgalommal toborozta össze Társulatunk tagjait és hetekig házalt alapítványaink összegyűjtésére. A Képzőművészek Nyugdíj- és Segélyalapja, legnagyobb részben, az Ujházy önzetlen fáradozásainak eredménye.

Alapító és sok éven át választmányi tagja volt a Képzőművészeti Társulatnak.

Alapító és tiszteletbeli tagja a Képzőművészek Egyesületének, a Nemzeti Szalonnak és a Képzőművészek Nemzeti Szövetségének.

60 éves kora óta évenként csak egy képet állít ki, — mint ő mondja, — azért, hogy tudják, hogy még dolgozik és azért csak egyet, nehogy elfoglalja a helyet a fiataloktól.

Művészetén túl az emberszeretet a legjellemzőbb vonása. Szereti, irányítja és ahol csak lehet, segíti a fiatalságot. Őszintén örül a mások sikereinek, hiszen ők is a magyar művészet dicsőségét szolgálják. A gondviselés ritka magas életkorral ajándékozta meg, amely magas kort ő maga egy becsületes élet jutalmának mondott: 94 évet élt. Utolsó percéig tisztelték és szerették, akik ismerték.

A Képzőművészeti Társulat a hálás megemlékezés és kegyelet adóját kívánjai ránta leróni, amidőn műveiből egy kisebb gyűjteményt kiállít és önzetlen munkásságát, eltörülhetetlen érdemeit megörökíti.

családi házukban laknak, dehogy vennének maguk közé egy idegent, pláne olyat, aki csak magyarul és latinul beszél. Jön a sorban *Laccataris*, a virtuoz és gavallér görög templomfestő. Nőtlen, szívélyes; vig hahotát vált ki belőle a gondolat, hogy ő tanitson és gondozzon egy 16 éves ifjut.

Már már tűnni látja Ferenc legszebb reményeit, amikor egy pesti rokon, Maller helytartósági tisztviselő ajánlatára *Warschágh Jakab* dicsért német történelmi festő tanitványául fogadja és családjában otthont ad néki hat évre.

A pesti studiummal életének új korszaka kezdődik.

1846 tavaszán nyilik meg a *Marastoni* akadémiája és Ujházy siet oda belépni. Mestere Warschágh e tettét „Hochmutnak" bélyegzi és neheztel érte. Tanulmányait most egész más szellem vezérli, ami nagy hasznára válik. A festő-akadémia négy nagy terem és 14 szobában van elhelyezve. Felszerelése lapminták, gipszmodellek és szobrok, olajfestmények és élő modellek. Marastoni akadémiája tanitott épitményes és alakrajzot, ceruza és krétával, vízfestést és olajfestést másolatban és természet után. Lotz, Grimm, Szemlér, Petz és Van der Venne lesznek itt társai. Két évig folytatja a Marastoni akadémián tanulmányait, de azért nem válik meg Warschághtól, akinek döbbenetes csudálkozása és meglepetésétől kisérve jelentkezik Ujházy 1848-ban önként honvédnek. Résztvesz Budavár ostrománál és látja Allnoch ezredes borzalmasan megtépett hulláját, Lamberg gróf testfoszlányait a Károlykaszárnya lámpavasán lógva. A temesvári csatában megsebesül, fogságba esik, amelyből keserves viszontagságok után szabadul és hazakerül Erdélyből — mindig gyalogszerrel — Szolnokra. Majd innen Pestre költözik át régi mesteréhez.

Warschágh tárt karokkal fogadja és ujra otthont ad neki. 1850-ben ismét megválik tőle és a Fő-uti Fabinyi-házban vesz szállást, ahol megfesti a szolnoki megyeház számára Ferencz József császár életnagyságu arcképét, amiért cserébe „elakad" az őt, mint volt honvédet halálra kereső körözőlevél.

Dacára a művészi pangásnak 1851-ben kiállít a Pesti Műegylet tárlatán egy „Festőművész halála" cimű és egy „Csendélet" cimű képet, amelyeket a Műegylet megvásárol.

A továbbképzés vágya, a művészi és társadalmi élet pangása, az abszolutizmus rémuralmának zaklatásai mind arra sarkalják, hogy külföldre menjen. Olaszországba készül, de nem jut tovább Bécsnél, ahol a rendőrség, dacára kifogástalan utlevelének, mint gyanus magyart nem engedi tovább utazni.

Bécsben marad egyelőre és beleveti magát a munkába. Másolja az antikokat, a hűségnek olyan tökélyével, amely vevőket és megrendelőket szerez neki. Hazatérve fokozottabb érdekkel fordul az Alföld és a Dunántúl népélete felé. Sorban festi az alföldi népet munkája, öröme és bánatában; majd pedig a dunántuliakat. Sok oltárképet és arcképet készit a hatvanas években szanaszét az országban. Rajza korrekt, genre-alakjai, tipusai igazi magyarok.

UJHÁZY FERENC.

(1827—1921.)

Ujházy Ferenc 1827 december 8-án született Szolnokon. Atyja szintén Ferenc sótiszt, felvidéki régi család sarja; anyja Peringer Apollónia vagyonos szolnoki család egyetlen gyermeke.

Minden szépért, irodalomért, művészetért rajong az apa, tőle örökli első szülött fia, Ferenc ezt a hajlamot. A rajz és kép iránti érdeklődést egy csodás könyv, a szentek életének illusztrált története költi fel benne, amelyet a vallásos családapa vasárnaponként olvas.

Már kis iskolás korában felhasználja Ferkó a cseresznye szárát ecsetnek és a cseresznye levét festék helyett.

A kis iskola befejeztével a gimnáziumba lép. Eleven eszű jó tanuló, kötelességtudó, de ha rajzolhat, akkor feled mindent, még az ebédidőt és a szigorú házirendet is. Az akkor latin tannyelvű szerzetes-gimnáziummal kapcsolatos volt a városi rajziskola, amelyben szerzetes festő tanítja a rajzot és festést. A gimnáziummal egyidejűleg jár a rajziskolába. A rajzórákat külön kell fizetni, azért csak nagy nehezen kapja meg erre a költséges tanúlmányra a szülei engedélyt. Lassacskán minden szabad idejét csodált mestere, P. Rajnérius Zsohár mellett tölti s ez az együttlét nem csak szakmabeli tudását, de lelki műveltségét is szolgálja. Közben ismételten ostromolja mesterét, hogy megkezdhesse a festést.

Végre ennek is elérkezik az ideje.

Egy, az anyai készletből elcsent erős vászonkötényen tanulja meg a festővászon „grundirozását". Maga furja, faragja a vakrámát, mig végre boldogan és büszkén felvázolja sépiával a Madonnafejet.

Ez a Madonna az első munkája, amellyel atyja megelégedését kivivja. Ettől fogva szülei is komolyan számba veszik igyekezetét és hallgatólag eltürik, hogy a festői pályára szándékszik.

Gimnáziumi tanulmányait jelesen, a rajziskolát, mint annak legkitünőbb tanulója, végzi 1843-ban.

Forró vágya teljesül, amidőn ugyanez évben édesatyjával utnak ered, hogy Pesten folytassa tanulmányait.

Kocsin utaznak, mert vasut még nincs. Mikor Pestre érnek, első dolguk, hogy mestert keressenek, aki a fiatal Ujházyt magához fogadja és tanitsa, akinél otthont találjon. Az első, akihez fordulnak *Barabás Miklós,* akkor Pestnek legmodernebb uri festője, aki azonban tanitványokkal nem vesződött. Mennek tovább szerencsét próbálni a hires *Schöfft* festőcsaládnál, amely családból már a harmadik generáció műveli a festészetet. Régi polgárpatriciusai Pestnek, saját

Aggházy Gyula, Ujházy Ferenc emlékkiállításának és Róna József gyűjtkiállításnak tárgym. 1922 márc. OM. Képz. Társ.

Ujházy Ferenc

l.

Ephraim. Lap.
I 131. l.

Ujházy Ferenc

l.

Egyházm. Lap

I. 1880. 131. l.

MDK

Ujházy Ferenc, festöm.
sz.1827.

538. Leány nefelejts koszoruval. vászon.
55.5 x 47
539. A fehér ló. J.l.j.: Ujházy F. "
34 x 52
54o. Táj Páris itéletével. J.l.j.: Ujházy 858.
38 x 5o

Ernst Muzeum aukciói. XIII-XIV. 45.l.

MDK

Ujházi Ferenc, festő.

Allegória, of.

OMSZM - 27. Kiáll. - 1918 márc. 19-20. sz. - rajz - II. sorsz.

Jegyz.

MDK

Ujházy Ferenc

Férfiképmás, of.

"Honvéd", of.

Alföldi pusztacsárda alkonyatkor, of.

Ernst Muzeum aukciói XXX. 57.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Klimkovics és Ujházy Ferenc rendezték 1863-ban a Magy.Képzőmüv.Társ. első kiállitását a Nagyhid-utcai házban.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti állapotai a mult század közepén.

Nyugat,1922.márc.16. 382.l.

MDK

Ujházy Ferenc

"Fővárosunk művészeti állapotai a mult század közepén" c. irását közli Elek Artur lenti lapban.

Nyugat, 1922.márc.16. 373-382.l.

Ujházy Ferenc (1827 –)

festő

Remény, 1851. márc. III. füz.
133-136 o.

A pesti műkiállító, 1851.

Nyáry Ferenc

l.

Szeres Jakobey

g. l.

Lyka Károly Ferenc
(1827 - 1921)

Gendelet sorával
olaj, vászon 40 x 50

Kikiáltási ár: 7000 Ft

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Ujházy Edit

(Rosnó - Bányai)

1932/33

Ferképzomfoiskèvk

143.l.

Nyíry Berta

nevét a brüsszeli Akadémia magyar hallgatói között említi

Sprenger Mária: A Brüsszel-i Academia magyar kapcsolatai. - Művtört.Ért. 1970.4.sz. 291-295. l.

MDK

Ujházi Ede

A N. Szalon karácsonyi tárlata. Vasárnapi Ujság 1896. 50. sz. 842.l.

Ujházi Ede XXX. festőm. MDK
19. sz.

559. XXXX Táj templommal J.l.b.:E.Ujnázy 882.
39.5 x 59 Vászon.

Ernst Muzeum anyagiói. XXI. 44.1.

Ujházy

Alkotása, a velencei nemzetközi kiállitáson szerepelt.

N.U.930.IV.8.

MDK

Ujházy

Képek a hazai népéletből.XXXVII. Batyus zsidó,
Ujházy után rajzolta Kankó, fába metsz.Russ

Vas. Ujs. XI.1864.II.7. 57 l.

Ujházy

"A pesti technikában haladólag lépett föl, csöndélete rendezett izlést árul el"-irja "A mükiállitásról" c. beszámoló a pesti Müegylet tárlatáról.

Családi Lapok, Pest. 1852. II. félév. 3. sz. 139-141. lap.

Ujházy

"Az állandó képkiállitás" cimmel közli a lap a tárlaton szereplők neveit, közöttük szerepel a müvész is. A müvekről külön nem szól.

Családi Lapok, Pest. 1853. I. félév.
11. sz. 552-553. lap

Ujházi

A "December-januári mütárlat" c. kritika a kiállitáson szereplő festményét, -anélkül, hogy megnevezné- birálja s összeveti Grimm Rudolf müvével. Mindkét müvészt óvja a nagy mesterek utánzásától, mivel igy "önállásu müvészeket soha nem nevelünk," legfeljebb a nagy müvészek utánzóivá válnak.fiatal müvészeink.
Müvészet c. rovat.

Családi Lapok, Pest. 1855. I. félév.
1. sz. 39-4o. lap

Ujházy

A lap dicsérettel emliti meg a müvésznek a kiállitáson szereplő képeit, "A Mücsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. ápr. 13.
XXIV. évf. 15. sz. 240. lap

Ujházi ...

A 27. képaukció egyik „sztárja".

E. K.: Aukció-kritika; „Műgyűjtő", 1972/3.02. 57.l.

Ujházy

"Pásztortüz" c. képén „éjjel, holdvilágnál, a tüz körül sütköző parasztok felfogásában s jellemzésében eredetiség van, de az alakzatok rajza"- kifogás alá esik. "Falu dobosa" c. festményét elismeréssel méltatja a "Julius-augusztusi mütárlat" c. kritika.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
3. sz. 132-133. lap

Ujházi festő

névemlítés Munkácsyval kapcsolatban

Vita Végvány L.: Munkácsy M. ifjusága. c. handidátusi értekezéséről

Végvári L. válasza az opponensi véleményekre

Művészettörténeti Értesítő, 1957. VI. évf. 1 sz.

84 l.

MDK.

Ujházi:
festőművész.

"Tájkép"

Vas-Ujs. 1858.2oo.l.

Patak Jenő

Ujházy festő/19.sz./müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.27.84.old.

Výhazy
mešních
1786
l.

Eperjesy 1929
54 l.

MDK

Ujházy Berty

Filozofus, gipsz

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 41.l.

Ujházy Berty.

Koll. Eiáll. Budapesten.

wid

Pesti Hirlap 1915. dec. 16.

(Barabás Ahata és
Ujházy Berty.)

U. 2178

Ujházy

l.

KLykaMagyműI300-50

528.l

Bucci Anselmo

A csillag

Marche-vidéki táj

Bucci Mario

Alak

Cabras Cesare

Magvetők

Canderin Guido

Tea Foscari grófnő

Caffassi Alberto

Tájkép

Campigli Massimo

Újházy Berty NDK

Filozofus, gipsz

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Ujházi Mihály

ötvös inas.

Mestére Szilassi György

Kassán 5 évre szegődött

1 roz. decz. 11. Rozsnyói fin. volt.

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének története. Bpest. 1900. 327. l.

Pfretschner

pesto.

Újhartyáni Rk. templom

(Pest vm)

l.

Chobotvác

284 p.

MDK

Ujházy Ferenc

Képek a hazai népéletből. XLIX. Szegénylegények a csárdában.
Ujházy Ferenc rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. VI.25. 321 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Fővárosi képek. V. A Kintornás. - Ujházy Ferenc rajza, Russ K. fametszete

Vas. Ujs. XII. 1865. V.7. 225 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Ábrándozás, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Ujházy Ferenc festőművész

— **Az Árverési Csarnok aukció-kiállítása.** Az Árverési Csarnok ismét gazdag festmény- és műtárgyanyagot tár a közönség elé kiállítási helyiségében. A festmények közt találjuk *Ujházy Ferenc* csendéletét, *Feszty Árpád* tanulmányait a Magyarok Bejövetele című körképéhez, *Donát János* női képmását, *Deák-Ébner Lajos* tiszai képét, ifju *Vastagh György* nyugvó tigrisét, *Poll Hugó* kettős plen air — arcképét, *Ferenczy Károly* és *Penteli Molnár János* több képét, *Liezen-Mayer Sándor* tanulmányait és *Greguss Imre* tájképét. *Benczur Gyula*, *Bednár János*, *Boem Ritta*, *Bruck Lajos*, *Egry József*, *Éder Gyula*, *Körösfői Kriesch Aladár*, *Kukán Géza*, *Márk Lajos* és sok más kiváló festő kisebb-nagyobb munkája szerepel még a kiállításon. Szép munka *Karacsay Jenőné* „Léda a hattyuval" című leheletszerű női aktja. A XVI—XIX. századi ismeretlen festők sorozata is érdeklődést kelt. Müvészi szobrokon, plaketteken, *keletázsiai* tárgyak szines csoportján kivül nagyszámu iparmüvészeti tárgy, mübutor és háztartási cikk egészíti ki a februári aukció kiállítását.

Pesti Hirlap
1929 II. 10

197.

MDK

Ujházy Ferenc

Fővárosi képek IX. Az olajos, fametszet
Rusz K. müve, Ujházy Ferenc rajza után

Vas. Ujs. XIII.1866, II.25. 89 l.

MDK

Ujházy Ferenc, festö
1827_ 1921

Cató halála. Olf. másolat.

Árverési Közlöny. Fest..rajzok. 1936 okt.4. rk.sz.
44. 1

MDK

Ujházy Ferenc, sz. 1827

Fiatalkori önarckép, of.

M. Studio 2. sukc. 1921. 29 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Tanulmány, tollrajz

Csendélet, of.

Árverési Csarnok aukció kat.1933.okt./3.sz./
36.l.

MDK

Ujházy Ferenc, festö
1827-1921

Gyümölcscsendélet. Jel. Olf. Vászon.

v. Ernst Muzeum VI.művészeti aukció. Kiáll. 1947.
Kat. 29.1. okt.12-19.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Ujházi F.

Művével nevepel a Kücsernek 75 éves jubiláris ziállitásán.

N. U. 936 V. 3.

Ujházy Ferenc MDK

Halászök

Műcsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

Ujházy Ferenc

Részt vesz a Balatoni Társaság Nemzeti Szalon
ban rendezett kiállitésán

U. 93a.-

Ujházy Ferenc

Vizkelety Béla hagyománya a Képzőm.Társulatnak.
Ujházy Ferenc a Társulatnak ajándékozta Szegény-legények a csárdában c. művét.

Fővárosi Lapok 1864, VIII.24. 8ol 1.

MDK

Ujházy Ferenc

Műbarátm 1922. II. 7o.o.

Ujházy Ferenc MDK

Szüreti mulatság, olf.

Mücsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

Ujhézy Ferenc

"Balatonalmádi részlet"-e a Balatoni Társ. kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.H.930.IX.21.

M.D.K.

Ujházy Ferenc, épitőmester

Kerti ház terve Egerben, a XVIII. század második feléből.

Gerő László: Eger, Bp.1957. /Magyar Müemlékek/ 50.old.

Ujházy Ferenc

Művével szerepel az Ernst múzeumban, a Munkácsy Céh Ziállításán.

E. K. 934. V. 15.

Ujházy Ferenc

Műcsarnok téli tárlatán szép őszszakállas feje szerepelt.

PH.929-XII-22.

Mihály Ferenc

festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Wagemann - képével szerepel. „Havas erdő" levegős, hangulatos, értékes mű

Esti Kurir
1955.III.23

Ujházy Ferenc MDK

Lovak, olf.

A falu dobosa, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Ujházy Ferenc MDK

Hetivásár, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Ujházy Ferenc

A középosztály aukciója. A Mügyüjtő.1928. lo.sz. 286.l.

Ujházi Ferenc

„Szürati mulatság" c. festménye szerepel a „Magyar genre és tájkép festészet" c. kiállításon a Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1927 I. 13

Ujházy Ferenc

Alkotásával szerepel a Magy.Képzőm.Egy.jub. kiállitásán.

P.H.934.XII.8.

Nyháry Ferenc

Szerepel a „Magyar tój és életrép"
kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Ujság 1927 I. 14

Lijtóry Ferenc

„Szüreti mulatság" c. testménye szerepel a „magyar tój és népéletkép" c. kiállításban a Műcsarnokban

Nemzeti Lijtóp 1927 I. 14

MDK

Ujházy Ferenc, festö

223. Balatonalmádi részlet. Olf.

Nemzeti Szalon. - A Balaton Zárs. IV. Kiáll. Bp. 1930 szept. Kat.

MDK.

Ujházy Ferenc /127-1921/ festő

"Csendélet" /olaj/
"Tánc" /szinezett kőrajz/
"A kemence mögött " /tollrajz/
"Virágtanulmány" /olaj/
"Janicsár tiszt" /olaj/
"Táncoló puttok" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.
49.1.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató
1937. nov. Műcs. 26 l.

6000 — 63,8632 Pátria ny.

MDK

Ujházy Ferenc

Önarckép

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Műcs. 27 l.

elye: .....

MDK

Ujházy Ferencz, festö
1827-1921

Csendélet.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. A nagy uttörö mesterek gyüjt. kiáll. OMKT-Mücsarnok. Kat. 9.1.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921

Tájkép, of.

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz. 4o. l.

MDK

Ujházy Ferenc, festö-graf.

Jellegzetes tánczoló figurák szerepelnek kiváló rajzain.

Szalai Károly: A tánc a képzőművészetben. -A P.P. Tud. Egyet. dolgozatai. /Műv.tört. és Ker. Rég. Intézet./ Bp.1941. 78.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Sonkás csendélet

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató
1937.nov. Műcs. 26 l.

elye: .....

MDK

Ujházy Ferenc

Gyümölcs-csendélet

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató
1937. nov. Mücs. 26 l.

6/40 — 63.832 Patria ry.

Ujházy Ferenc

Kertben, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XXX.vidéki
kiáll. 1967. 11 l.

lag tagozatu óraives párkány zárja, és
sak fedi. Főpárkányon egy-egy kisméretü

y lépcső vezet a kórus és a torony fa-
rathoz. A sekrestye - ugyanitt - a szent-
ót két, a szentélyt egy mélyenübő, fe-
yon ülő lunettaablak világitja meg. Az
s, de oldalbejárat nélkül. Az egyenes-
taablak.
élküli lábazat fut körbe. A kontyolt
palával fedett. (000 kép)
n a kórus alatti térbe lépünk. A közé-
mellvédet két erőteljes oszlop tartja.
küli félpillér tagolja, felette római-
tt a pillérfőket helyettesiti. Ugyan-
kórusmellvéd és a hajófal találkozásá-
valamint a diadaliv pilléreihez széles
éreken is.

Ujházy Ferenc .

Csendélet, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX.vidéki kiáll. 1907. 5 l. .

i országuton kőfeszület, igen primitiv,
ü Krisztus-testtel. Felirata:
ETTES/
THY/
O/
ANNA/

zázad elején. Borovszky tévesen török-
itménynek tartotta, mert egyik szobá-
olt látható. Mocsáry a községben Péchy-,
l tud, egyik család sem az épittető. A
és Vay-családé volt.
eletes, 1+2+1+2+1 tengelyes. A földszint
árok miatt magas pincesor. A két szél-
égyzetes alapu, zsindely-hagymasisaku,
ytól közrefogva földszinten és emeleten

Ujhózy F.

tusfestménye: Varság Jakab festő-
iskolója. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Encikło-
pédia, Budapest, 1970.

1941

Ujházy Ferenc
festő

Szolnokon elvégezte.

A magyarországi műv. tört. I. 430.
Corvina 1970.

Újházy Ferenc festőművén

gyümölcsképe mint az

első magyar többszínnyomatú reprodukció - említve

„A magyar grafika történetéből"

Pestmegyei Hírlap 1969 julius 20
8. old.

Ujházy Ferenc

Vasárnap délután, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. 9 1.

1.

ert és Pált ábrázolja, XIX. század

elszerelés uj.

M D K

Ujházy Ferenc

. Kinizsi a kenyérmezei ütközetben, festm.

Lyka Károly : Történeti festészetünk az elnyomatás korában. Uj Idők 1942.nov.7. 45. sz. 543. **l.**

Ujházy Ferenc
festő

M.D.K.

A Szolnoki Galéria "Első termében
állítottak ki képeit.

Bényi László: A Szolnoki Galéria
Művészet, 1960. október. – 21 kep.

Ujházy Ferenc
Vasárnap délután, olaj
Pálinka, olaj
Csendélet, olaj (227 n.)
Csendélet, olaj (228. n.)

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása. 1906. 9 1.

304. kép. *5. (Mss. 26.) Pontificale (Filipecz-kódex XV. sz. 41a lap.*

(32×32 mm); *123b (S)* (40×40 mm); *126a (A* (31×34 mm); *127b (P)* (31×33 mm); *129b (I* (45×43 mm); *130a (S)* (45×43 mm); *130b (C* (44×44 mm); *167a (O)* (40×39 mm).

C iniciálé (70×66 mm) karminpiros és zö alapon zöld-kék levelekkel, fehér gyöngyökke arany vonalakkal díszített betű. Belsejében k égbolt alatt, nyitott könyv előtt olvasó ifjú á s körülötte még három ifjú, vöröskötésű könyvv

Ujházy Ferenc

"csendélet"

Csőcselék

Az 1904-iki téli tárlat. 1.

Ujházy Ferenc, 1859-1931

Gyümölcscsendélet, olaj

[illegible]- és Régiségkereskedelmi Váll. IX.Művészeti aukció. Bp. 1948. 21 l.

Ujházy Ferenc, 1827-1921

Felsőgallai táj, olaj
Levétel a keresztről, olaj
Női képmás, olaj
Jézus megkeresztelése, olaj
Dérfi képmás, olaj
Kató halála, olaj
Női képmás, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.
1.

Ujházy Ferenc, 1827-1921

Halascsendélet, olaj

Csendélet, olaj

Önarckép gyümölcstállal, olaj

Árverési Közlöny, 1956. márc. 2. rendk.sz.

54 1.

Ujházy Ferencz, sz. Szolnok, 1827.

Rövid életrajz

Csendélet, ~~Csendélet~~

Csendélet

Kinizsi a kenyérmezei ütközetben

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

67-68 **1.**

Ujházy Ferenc
Önarckép, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Muz. 1937. jan. 17 l.

1

Ujházy Ferenc, 1827-1916.
Gyümölcs-csendélet, olaj

N.Szal. III. auke. 1924. 13 l.

Ujhány Ferenc festő

Kiss-Ligeti Lanitvánnya

Fejős): A Nemzeti Kéreszarnok Alapító Egy. Története

Művészettörténeti Értesítő 1957 VI. évf. 1 n.

43. l.

Ujházy Ferenc
festő

M.D.K.

A magyar politikai karikatúra.
Frankl János.

M.N.M. Évkönyve 1951. 95. old.

Kikiáltási ár pengőben

520. UJHÁZY FERENC (1827—1921), Csendélet. Olajfestmény. 32×45. (Jelzett.) . . . . . 120.—
521. —, Ötvösművek. Olajfestmény. 75×60 . . . 25.—
522. —, Szőlő. Olajfestmény. 35×20. (Jelzett.) . . 35.—
523. UJVÁRY IGNÁC (1860—1927), Vágvölgyi részlet. Olajfestmény. 55×65. (Jelzett.) . . . . 50.—
524. —, Szérüskert. Olajfestmény. 32×46. . . . . 28.—
525. —, Velencei részlet. Olajfestmény. 65×48. (Jelzett.) . . . . . 30.—
526. —, Téli reggel. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.) . 40.—
527. UNGER, WILLIAM, Utcarészlet. Színes rézkarc. 38×22. . . . . 8.—
528. VADÁSZ MIKLÓS (1881—1927), A Tátra-Lomnici Nagyszállóban. Ceruzarajz. 30×50. (Jelzett.) 15.—
529. VÁGÓ PÁL (1854—1928), A huszár és lova. Olajfestmény. 16×25. (Jelzett.) . . . . . 25.—
530. VAJDA ZSIGMOND (1859—1931), Baromfipiac. Olajfestmény. 18×24. (Jelzett.) . . . . . 45.—
531. —, Király és építőmestere. Olajfestmény. 45×50. (Jelzett.) . . . . . 30.—
532. VÁLY LÁSZLÓ, Utolsó kenet. Olajfestmény. 26×35. . . . . 16.—
533. VASS ELEMÉR, Csendélet. Olajfestmény. 70×60. (Jelzett.) . . . . . 120.—
534. —, Csendélet. Olajfestmény. 65×54. (Jelzett.) . . 180.—
535. —, Interieur. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.) . 200.—
536. —, Csendélet. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . 105.—
537. —, Ablakban ülő kisleány. Olajfestmény. 100×80. (Jelzett.) . . . . . 160.—
538. —, Terített asztal. Olajfestmény. 70×60. (Jelzett.) 120.—
539. —, Tanulmányfej. Olajfestmény. 50×42. (Jelzett.) 130.—
540. —, Csendélet. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . 105.—
541. —, Ablakban. Olajfestmény. 90×70. (Jelzett.) . 130.—
542. —, Parasztudvar. Olajfestmény. 71×90. (Jelzett.) 220.—
543. ID. VASTAGH GYÖRGY (1834—1922), Pipára gyujtó cigányleány. Olajfestmény. 128×98. (Jelzett.) . . . . . 650.—
544. —, Nő gyöngysorral. Olajfestmény. 45×33. (Jelzett.) . . . . . 50.—
545. —, Női képmás. Olajfestmény. 56×45. (Jelzett.) 120.—
546. VASZARY JÁNOS, Tájkép. Olajfestmény. 65×75. (Jelzett.) . . . . . 400.—
547. —, Tengerparton. Olajfestmény. 65×85. (Jelzett.) 300.—
548. —, Strand. Olajfestmény. 52×78. (Jelzett.) . . 240.—
549. —, Erkélyen. Olajfestmény. 100×75. (Jelzett.) . 250.—
550. —, Tájkép. Olajfestmény. 32×40. (Jelzett.) . 80.—
551. —, Parkrészlet. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.) . 225.—
552. —, Strandon. Olajfestmény. 32×50 . . . . . 120.—

Arv. Közl. 1938. dec. 8 sk. 7
88. aukc.

		Kikiáltási ár pengőben
553.	—, Tengerpart. Olajfestmény. 48×60. (Jelzett.)	150.—
554.	—, Tengerparti részlet. Olajfestmény. 60×84. (Jelzett.)	180.—
555.	—, Parasztleány. Olajfestmény. 130×80. (Jelzett.)	225.—
556.	VELENCEI FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Tájkép. Olajfestmény. 130×192	250.—
557.	VELENCEI FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Tájkép. Olajfestmény. 130×192	250.—
560.	VOSS, SIMON DE (1603—1676), Utolsó ítélet. Olajfestmény. 65×48	150.—
561.	VÖRÖS GÉZA, Virágcsendélet. Olajfestmény. 65×54. (Jelzett.)	60.—
562.	WALDEN, LIONEL, Holdvilágos utca. Olajfestmény. 65×90. (Jelzett.)	85.—
563.	WALDMÜLLER, FERDINAND GEORG (1793—1865), Férfi képmás. Olajfestmény. 30×25. (Jelzett.)	800.—
564.	WATHOUSER, Lovascsata. Olajfestmény. 90×130. (Jelzett.)	190.—
565.	WEYDE GIZELLA, Kompozició. Vízfestmény. 70×50. (Jelzett.)	16.—
566.	ZACHARIAS D., Tere-fere. Olajfestmény. 98×80. (Jelzett.)	240.—
567.	ZÁDOR ISTVÁN, Strand. Olajfestmény. 26×34. (Jelzett.)	70.—
568.	ZEMPLÉNYI TIVADAR (1864—1917), Tájkép. Olajfestmény. 26×38. (Jelzett.)	38.—
569.	—, Tükörbe néző nő. Olajfestmény. 35×26. (Jelzett.)	60.—
570.	ZOMBORY LAJOS (1867—1933), Tehenek az istállóban. Olajfestmény. 50×65. (Jelzett.)	40.—
571.	—, Szénásszekér. Olajfestmény. 35×48. (Jelzett.)	20.—
572.	—, Magyar bika. Olajfestmény. 45×60. (Jelzett.)	35.—
573.	—, Lótanulmány. Olajfestmény. 70×52. (Jelzett.)	25.—
574.	ZUBRICKY LÓRÁND, Legelő őzikék. Olajfestmény. 45×55. (Jelzett.)	35.—

ın, vörösruhában, jobbjában jogar. Vöröslakk talap-
stehen,d Porzellan, auf Lacksockel. Japan, XIX. Jh.

ın, virágos sárga alapon, kihagyott fehér mezőkben
wei kleine Vasen mit Deckel, Porzellan, auf gelbem
China, E. XIX. Jh.

ıitott tojásdad testtel, rajta kék alapon virágdísz és
Lina, XIX. sz. — Zwei Vasen mit Deckel, Porzellan,
China, XIX. Jh.

ovális alak, két oldalán domború jelenet, födelén
xeltes Gefäss, Porzellan farbig, darauf Reliefscene,

1295. NÉVJEGYTARTÓ, porcellántányér, s
Porzellanteller, auf Metallfüsse. XIX.

1296. EGY ÖBLITŐ ÉS ÖT CSÉSZE, porcel
und fünf Schalen, Porzellan mit Abzug

1297. VIRÁGTARTÓ porcellán, testén máz
behälter, Porzellan mit Uferlandschaft

1298. BOURDALOU, porcellán, piskótaalak
dalou, Porzellan, mit Blumendekor.

1299. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék level
China.

1300. KÉT NAGY VÁZA, porcellán, körteid
alapon domboru jelenet gyermekalak
gokkal. Kina. — Zwei grosse Vasen, P
Blumendekor. China.

1301. HÁROM VIRÁGTARTÓ ALJJAL, p
tekkel. Kina, XIX. sz. — Drei Blume
Scenen. China, XIX. Jh.

1302. NAGY VIRÁGVEDER, porcellán, te
Kina, XIX. sz. — Grosser Blumento
China, XIX. Jh.

1303. NAGY VIRÁGVEDER, aranyozott
közt két küzdő főnixmadár. Kina, XI
zellan, mit Blumenzweig und kämpfe

1304. TÁNYÉR, porcellán, rajta zöld alapo

Ujházy Ferenc

Fővárosi képek. I. Dunavizes. II. Kintornás. III. Gombozó gyerekek. IV. Pesti hordár. V. Fenyű-madaras tót. VI. Olajos. VII. Gesz ⊕

Vagy Magyarkép

II. r. 114 – 125. l.

⊕ tenye árus. VIII. Belvárosi ház udvara. IX. Kulvárosi ház udvara.

Fenti rajzai után

Készült fametszetek

Repr.

IRODALOM

JEGYZET

Ujhary Ferenc

Szegény legények a
csárdában, fenti rajza.
Rusz K. metszete

Repr.
Nagy Magyrép
II. é. 191. l.

üvesség.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

ZÉS):

Ujhány Ferenc

vod

Szana Szárév

92, 319. l.

ИЗДАНИЕ ЦК ПРОФСОЮЗА ВУЗОВ

Ujházy Ferenc HDK

Kártyázók, 1889

Menekülés 1849-ben, 1888

A tudós, 1854

Tavasz érkezése, 1909

Műcsarnok 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc †

festő

meghalt 1955

júl. 6.

— **Halálozás.** Ujházy Ferenc festőművész 1955. július 6-án Nógrádverőcén elhúnyt. Minden külön értesítés helyett. (X)

Magyar Nemzet

1955. júl. 10.

Ujházy Ferenc
1827-1921.

lásd

Arv. Csamok
(1926. okt.) 34. anke.
588-596. n.

3225

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eperjes, Sáros vm,	Lépcsőház a városháza mellett

Ujházy Ferenc

lásd

Arv. Csarnok

(1925. ápr.) 28. aukc.

334 – 340. sz.

385

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Bártfa,	Muzeum, Lavabok a Gerenciek és Szt. Egyed tempsbomból

Nyáry Ferenc

l.

Végvári-Szolnok

17–18, 23. 65, 76. l.

Innen vonaton mentünk Pi
vörösvárig. Pilisvörösváron (~~ne~~ m
(~~ton~~) beszéltük az aznapi tervet
Körülbelül 8-órai lehetett (az i
mikor nekivágtunk az elörelö
tálag hosszú útnak. Szántó? föld
Szőlők ~~hertek~~ között mentünk (e
egén Pilisszentivánig. Itt újbó
tanácskozás ~~után~~ funk és nekivágtun
a Nagyszénás felé vezető, legr
debb útnak. Hegyen, völgyön
Lül, erdőben bandukolva. elö

Ujhazy Ferenc

1.

Velencei Biennale

kat. 158-l.

1930

Fest és szárazon tisztit

Ujházy Ferenc

XIX.

898. *Ujházy Ferenc:* Nő gitárral. Olajf.

Arv. Közl. 1932 (61. n.)

964. *Young Eduard:* Cigányok. Vízf.

Ujházy Ferenc

vod

Haeufler 1854

I. 152. l

(kölni viaszszobrász, 1775—1849)
Hardy profilarcképe.
Átm. 13 cm.

F. F. Wallraff profilarcképe.
Átm. 13 cm.

Goethe: Aus einer Reise am Rhein. Sämtliche Werke, 25. kötet, Stuttgart, é. n. 190—191. l. — Maszlaghy: Hardy viaszművei az esztergomi érseki képtárban. Új Magyar Sion, VII., 1876., 540—541. l. — Maszlaghy II., 142. lap. — Gerevich PA, 250. l.

VI. PIUS PÁPA MELLSZOBRA,

színezett viasz.
Mag. 18 cm.
XVIII. század vége.

VIR DOLORUM,

mellkép. Dombormű, Nápolyi munka, 1800 körül.
Színes viasz, 78×14 cm.

RÓMAI KATONA HALOTT SÍRJÁNÁL

Színes viaszdombormű, XIX. század.
12×15 cm.

PÁDUAI SZENT ANTAL JÉZUSSAL

és két angyallal.
Színes viaszdombormű, XIX. század.
19×23 cm.

Ujházi Ferenc

belső építész

XVIII. sz.

laid

z

Voit Pál

Régi magyar otthonok.

Bp. é. n. 211, 228. l.

Keppel

delésekben való további részesi

állónak.

Erről Czimet tudomás

Budapest, 192

A miniszter

Ró

miniszter

Nagyméltóságú

Báró F o r s t e r G

a Műemlékek Orsz.

Ujházy Ferenc

l. Szana 1890

88. l.

Újházy Ferenc

l-

Perálltörtképes

614. 1.

HELYSÉG

BUDAPEST

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

SZO

KOR

190

ŐRZÉSI HELYISÉG

Fánoshegy: út mellett az erdőben

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Erzsébet királyné

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Zýhány Ferenc

l.

Műcsarnok
1901. 257,
258-l.

Újházy F.

Olajfestménye: „Pesti vásár 1848-ban."
Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3751

Ujházy Ferenc

arcképe, ceruzarajz
Schöfft Agostontól.
1856-ból.

Szépm. Muz. graf. o.
61. kiáll. (1931)
Uj szerem.

Hornyánszky Viktor R.-T., Budapest. — 88.661.

Ujházy Ferenc

ired

Kremmer Dezső:

A Fővárosi Múzeum.
Magyar Művészet
1925. 195. 1.

Ecce homo, trébelt bádoglemez. Maj. 13·2 cm.

Ujházy Ferenc

Lőrd

Héjjas János: A magyar biedermeier-kor művészete. Magyar Művészet. 1938. 29. l.

Ujházy Ferenc

Biederm. kiáll. 1937

XI. terem.

dr. Nagybanyai Nagy Sándor
arch. olaff.

Gyümölcsesendélet, olaff.

Csendélet, olaff.

Sonkás csendélet, olaff.

Önarckép, olaff.

repr. a
katalogusban

	Egységár	Összeg	Összesen
kó, szt. György kötöredékek,	2.5o	P 20.--	

M. T. I. rt. nyomdája 23598

Ujhary Ferenc

Önarckép.

Kopp

MAGYAR MŰVÉSZET
1937. 26 l.

Két mizekanna ovális tálcával és czengővel, aranyozott ezüst. A kannak talpán IHS és MARIA, a tálca alján, a kannák és a czengő oldalain bécsi hitelesítőjegy 1713-ból és ZAS mesterjegy. A tálca 35·6 × 24·5 cm, a kannák mag. 14·8, a czengőé 7·8 cm. Bécsi munka, 1713, ZAS mestertől.

Mérey Mihály esztergomi kanonok (1689-1729) hagyatékából.
Lepold: Adatok, 30 l.

Lepold: Adatok, 18 l.
Batthyány József prímás hagyatékából.

Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet
Bp. 1906, 284 l.

Ujházi Ferenc

1, Keleti: Művészeti dolg

218. f

összefüggést s az egymásra gyakorolt hatást. Ké
nemcsaka címűl kitett ág történetéről, hanem ki
tatja helyét a műtörténetben is. A történeti r
tárgyalása után egy visszapillantást ad, melybe
tárgyalás főbb eredményeit foglalja össze. Kiegé
tőűl minden könyv végén a műág irodalmát ad

ÚJ K

Dr. PULSZKY KÁROLY és RADISICS JEN
Az ötvösség remekei Magyarországon. Az 188
évi magyar történeti ötvösmű-kiállitásból. III.
Budapest, Grill Károly. A III-ik füzet 16 la
tartalmaz: 1. Függő gyertyatartó. Aranyoz
ezüsttel foglalt rozmár agyarpár. A pozsonyi k
talan tulajdona. Rézmetszet. 2. Mária Jézus
vert ezüst szobor. Zichy gróf tulajdona. Heliog
vure. 3. Ereklyetartó mellszobor. Aranyozott ezü
A magyar nemz. muzeum tulajdona. Heliogravu
4. Pásztorbot. A zágrábi székesegyház tulajdo
Heliogravure. 5. Serleg. Aranyozott vert ezü
Pállfy herczeg kincstárának tulajdona. Szines
nyomat. 6. Serleg. Aranyozott vert, és vésett ezü
Az Esterházyak kincstárának tulajdona. Heliog
vure. 7. Kardok és buzogányok. Esterházy herc
és a m. nemz. muzeum tulajdonai. Heliogravu
8. Három vállfüző eleje. Kállay Béniné, szül. g

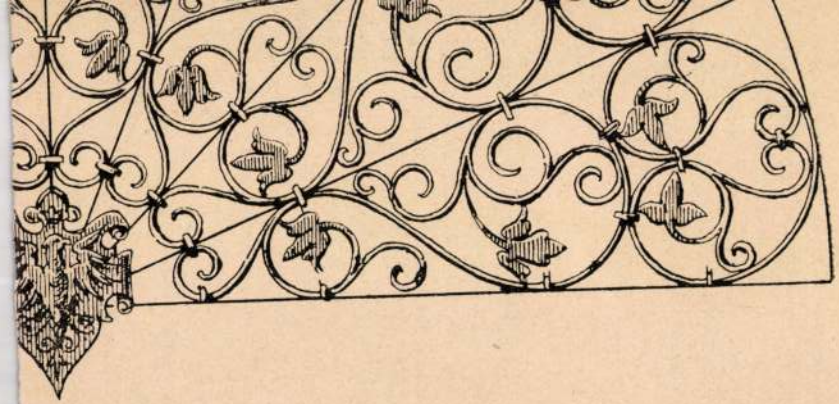

iban. (Wasmuth: Schmiedekunst, 26-ik lap.)

UJHÁZY *Ferenc*, festő, * Szolnok 1827 dec. 8, † Budapest 1921 jún. 7. Itt és Bécsben tanult és a táblabíró-korszak stílusában, hollandi hatás alatt, temperáltan festett gyümölcsképekkel, kisebb, gondos megdolgozású város- és tájképekkel szerepelt 1851-től fogva a pesti kiállításokon. Érdemeket szerzett a Képzőművészeti Társulat és a Képzőművészek Segély- és Nyugdíjalapja megalapítása körül. Rajztanár is volt. 1922. a Műcsarnok emlékkiállítást rendezett műveiből. Több képe van a Szépművészei Múzeumban, önarcképe a M. Tört. Képcsarnokban.

E-G II 5551

világ minden ré

mert az rendsze
ságban, emelked
téveszti el jó h
Nagybecsü

1 árjegyzék !

Ujhary Ferenc

A Két Pisztoly kávéház
és a Wimmer kávéház
a Szénás piacon az 1870-es
évek elején. Fenti virs.
Repr.

Bevpestkávé I. 289. l.

140
280

420

Ujházy Ferenc

arcképe Nádler Róbertről

kiállítva

Nemzeti Szalon.

M. Arcképfestők Társasága

rend. kiáll. kat.

1935. okt. 5-20.

dolgozásában két kötetben kb. 80 ívben fog
ban. (A bevezetések és a kísérő jegyzetek is
ötet tartalma a következő:
- I. Quis fuerit fons primigenius Gestorum
i saec. XI^mo^ oriundus at post deperditus.
qui Anonymus dicitur, Gesta Hungarorum.
Aemilius Jakubovich. Annotationes exegeti-
Posonienses. Praefatus est, textum recensuit,
. — IV. Simonis de Kéza Gesta Hungaro-
ationibus instruxit *Alexander Domanovszky.*
hronici Varadiensis collatum. Praefatus est,
Emericus Szentpétery. — VI. Chronici Hun-
tus est, textum recensuit, annotationibus

og megjelenni, a többi (az I. kötetben nem
nikákat és egyéb egykorú forrásokat fogja

entkező *előfizetők részére* 60 P. (A bolti ár
s mindkét kötet átvételére kötelez.
ési lapnak aláírását s beküldését az Egye-

Teljes tisztelettel

LYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KÖRÚT 6

Újházy Ferenc

Lkáb IV. 134, 152

Római Kori Szemle (Hséji)

V. 239-265.

Ujházy Ferenc

Koppmagygraf 150 évé

UJHÁZY FERENC / 1827 - 1921 / :
392. Alvó juhász. - Tollr., p. 30 x 19.5 cm.
Jelz.l.: " Ujházy ".

86. Férfi képmás. - Vizf., p.19.5 x 24.5 cm. Jelz.l.j.:"Engerth Vilmos Pesten 846".

ÉLESS ISTVÁN :

87. Napsütés. - Vizf., p.40 x 30.1 cm.Jelz. l.j.: "Éles".

ELESDY ISTVÁN :

88. Pest látképe a Hármashatárhegyről.- Vizf. p. 40.5x30 cm.Jelz.l.b.:"Elesdy I.Bp.941".

Cs. FARKAS LŐRINC :

89. Lövölde-tér. - Vizf.,p. 24.5 x 29.5 cm. Jelz.l.b.: "Cs.Farkas Lőrinc 941 jun.7".

Ujházy Ferenc
n. 1827.

Ernst Muz. kiáll. 47. n

Magyar remekmünök
1921. máj

Olasz táj, Drucker Géza
tulajd.

U j h á z y F e r e n c
festő

Fővárosi Lapok.1867.okt.27. /Fővárosi hirek./

Ujházy Ferenc

Tél a Dunán

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1933 jun

U j h á z y F e r e n c
festő

Keleti Gusztáv: A párisi világtárlatra szánt magyar mütárgyak kiállitása. Fővárosi Lapok.1867.jan.18.

Ujházy Ferencz
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 27., 1337. old.
(Szana Tamás: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Ujházy Ferenc
festő

Fővárosi Lapok 1896. jul. 10., 5. old.
(V.: Nemzeti Szalon.)

Kalmán

U j h á z y F e r e n c
festő

Fővárosi Lapok.1869.jan.8. /Fővárosi hirek./

U j h á z y F e r e n c
festő

Keleti Gusztáv: Az első vegyes kiállitás. Fővárosi Lapok.1869.jan. 14.

Ujházy Ferenc

Ernst Muzeum aukció

XXXIX.

Ujházi Ferenc

Csendélet

Halásztanya

Repr.

Árverési Közlöny

1928 febr. (41. sz.)

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 5o- 135.1

Ujházy Ferenc

MDK

Szent Erzsébet, 1858

Csendélet, 1858

Férfiarckép, 1858

Sonka-csendélet, 1860

Műcsarnok 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc

A vég, 1902

Sárgadinnyék, 1864

Krisztus keresztelése, 1857

A müvész rajzai Marastoni festő-akadémiáján 1846

Műcsarnok 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc MDK

Parasztszoba buboskemencével, 1868

Táncmulatság, 1860

Krisztus siratása, 1868

Mücsarnök 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc MDK

Olasz női fej, olf. 1867

Kehelytanulmányok, 1867

Kancsótanulmányok,1867

Huszárok támadása, 1869

Műcsarnok 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc MDK

A Szent család, 1857

Elázva, 1904

Sárgadinnye, szőlő, alma, naspolya,1863

Róma-vidéki táj,1868

Mücsarnok 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc MDK

Mandalinos nő, 1869

A busoló betyár, 1865

A bor, 1860

Műcsarnok 1922 gyüjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc

MDK

Női tanulmány, 1858

Csendélet, 1900

Keresztlevétel, 1900

A falu dobosa, 1864

Műcsarnok 1922 gyűjteményes kiállitás

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK.

Ujházy Ferenc

1861. „Szegény legények" c művét sokszorosítás céljából bizalje a KT zsűri.

MDK-A-I.-1/131.

MDK.

Ujházy Ferenc

1865. „Csendékt"-c hégének megbirálására uj vizsit hár. a KT-tab.

MDK-A-I.-1/287.

MDK

Ujházy Ferenc
Szentlélek eljövetele, festm.

György A: Egyházi festészeti pályázat. Egyházművészeti Lap. 1880. 129-132 l.

KDK

Ujházy Ferencz

Vas, Ujs. 1863. 267 l.

M. D. K.

NJHÁZY Ferenc festő

Szemlévrel iskolai szeml. polihépek 1873.

Suszem. 222, 232-233, 245, 246,

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

M.D.K.

Ujházy Ferenc

"Balatonalmádi részlet" c. alkotásának repr.-ját bemuatja a lap a Nemzeti Szalonban rendezett Balatoni tárlatról.

Szinházi Élet. Bp. 1930. nov. 2-8. XX. évf. 45. sz. 115. lap

MDK

Ujházy Ferenc

A.Nemzeti Szalon jub.200-ik kiall.kitüzött pályadijak közül a 300 K.-as Alpar Ignác-dij nyertese, architektonikus képért Ujházy Ferenc.

Művészet, 1912. 38.l.

Ujházy Ferenc, 1827-1921

MDK

Lovak

Ernst Muz. 43. aukc. 1929. dec. 54. 1.

Ujházy Ferenc

MDK

A pálinka, olf.

A pajkos fiu, olf.

Mücsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc

A Műcsarnok 1902 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásárolták Csendélet, c. olajképét

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból

Szm KT 50-135.l.

MDK

Ujházy Ferenc

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Tavasz, of.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Tavasz, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Halascsendélet. Olajfm. 91x127. Jelzett.
Csendélet. " 90x110. "
Önarckép gyümölcstállal. Olajfm. 80x64. Jelz.

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 54.lap

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Férfi képmás. Olajfm. 95x60. Jelzett.
Kató halála. " másolat. 115x146.
Női képmás. Olajfm. 135x95.

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 54.lap

MDK

Ujházy Ferenc

Virágtanulmány. Olajfm. 15x13.
Janicsár tiszt. " 30x20.
Csendélet. " 14x32.
Harmonikások. Tollrajz. 27x14. J.l.k.
Tanulmány. Tollrajz. 15x19. J.l.b.

Árverési Közlöny, 1932. 1. rk.sz. 39.lap

MDK

Ujházy Ferenc

"Nő gitárral" c. olajfm. Repr.

Árverési Közlöny, 1932. 1. rk. sz.

MDK

Ujházy Ferenc

Fajdinnyék. Olajfm. 30x48.

Vidámházi bojtárok. Olajfestmény tanulmányok. 26x30. J.l.k.

Dinnye-csendélet. Olajfm. 32x36. J.l.j.

Árverési Közlöny, 1932. 1. rk.sz. 39.lap

Ujházy Ferenc MDK

Dinnye és szőllő

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi Kiállitás

MDK

Ujházy Ferenc

A Magyar Képzőművészeti Társulat első pecsétje 1861-ből. Ujházy Ferenc rajza. Repr.

Évk.KMT. 1928. 97.lap

MDK

Ujházy Ferenc

"Vásár" c. festménye. Repr.

Évk.KMT. 1928. 100.lap

MDK

Ujházy Ferenc

A Nemzeti Szalon 1911.évi kiállitására, illetve az egyesület 200-ik kiállitása alkalmából kitüzött dijak közül a :
300 koronás Alpár Ignácz-dij nyertese, architektonikus képért Ujházy Ferenc.

Cikk: A Nemzeti Szalon kitüntetései.

Az Ujság 1911.dec.22.

Ybl.

Ujházy Ferenc festő 1827-1921.-ig.
Tervezett vidéki kiállitásokon való szereplése.

Budapesti Hirlap 1882.VII.15.
193.sz. 3 o. /Sz.és M./

Ujházy Ferenc festő /1827-1921/-ről
Ada-Kaleh melletti, aldunai
tájképei

Budapesti Hirlap, 1882, VIII.11.
220.sz.3.o.

Ujházy Ferenc (szolnoki szül.) F.Mg.19.2.

1851 sokat állitott ki Pesten. 1856 Fergeteg, 1861 Szüreti mulats. 1864 Kinizsi Kenyérmezei ütk.-ben. Főleg csendéletek. Flamandos. 1864. gyümölcskép (Ly.94.o.) (Szines kiszaj.)

1851 rövid idő Bécsi muz. (Ly.N.r.118.)

"Menekülők?" (Czi[illegible]ka)

1864 „Kinizsi a kenyérmezei ütközetben." (Ly.N.r.174.)

~~1861 Szüreti~~ 1865 kiutasnás (Ly.N.r.196.)

Ennélnyi tájak is.

Ujházy Ferenc

Tavaszi kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Ujság 1931.VI.21.

Ujházy Ferenc festő (1827–1921)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jun. 10. 4/o.

A Műcsarnokban holmap nyilik meg...

MDK

UjházymFerenc

dr. nagyabányai Nagy Sándor

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.npv. Mücs. 26 l.

EA .....ltsz. Gyűjtés h

Ujházi Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

M. D. K.

ÚJHÁZI Ferenc festő"
(1827 - 1921)

Szolnokon dolgozott -

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945.
Bp. 1962, 136, 239.

Cijtáry

Szerepel a magyar biedermeier kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Cijsög 1937 IX. 12

Lyhány

Szerepel a magyar bizdermeier kiállításon a Műszaknoklban

Nemzeti Lyrág 1937 X. 10.

Ujházy

Karoljel a magyar biedermeier

kiállításon a Műsarnokban

Magyarság 1937 X. 10

Ujházy

Szerepel a magyar biedermeier
ciáltitásban a Münchenben

Pesti Hirlap 1937 X. 15

MDK

Ujházy

Képek a hazai népéletből, XLII. Pásztortüz
Ujházy rajza után Pollák Zsigmond fametszete

Vas. Ujs. XI.1864. VI.19. 24o 1.

MDK

Ujházy

Kézdi-Kovács: A Nemz-Szal.-ban. Uj Idők, 1895.
I. 17.sz. 325 l.

Ujházy

MDK

a magyar anyag retrospektiv részében szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet, 1930.
31. sz. 145. l.

MDK

Ujházy

Pipics Zoltán dr: Emlékek társulatunk multjából.
Évk. KMT 1929. 145.l.

MDK

Képzőm. Főisk. I-II. körének karcsonyi kiáll.
1943.

MDK

Ujházy, festőm.

a retrospektiv anyagból jó munkáival szerepelt, magas művészi színvonalon.

/gy./:A velencei nemzetközi kiállítás. Képzőművészet. 1930. 32.sz. 165.l.

MDK

Ujházy

emlékkiáll.

Műbarát 1922 II. 7o 1.

MDK

Ujházy

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882. 688.l.

.

MDK.

Ujházy festőművész.

"Csendélet"

Vas.Ujs. 1858. 2oo.l.

MDK

Ujházy

Képkiállitások megnyitása. Vas. Ujs. 1898. 45. évf. 897.l.

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

1843-ban kerül Szolnokról Pestre. 1846-ban Warsághy János megfogadja tanitványának. Ott készült rajzaiból többet bemutatott emlékkiall.

Nyugat, 1922.márc.16. 27.1.

Ujházy Ferenc MDK

Szolnoki vásár, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Mak

1

Lyka'zi Ferenc festő

sz. Szolnok 1827 dec 8. megh. Bp. 1921 jún. 7-én

Gyümölcs, város és fajképfestő. Rajztanár is volt.
Litografált műlapok 16-19 sz.

Az 6. Sz. K. Grafikai Plakátjai Bp. 1961.

93, 119. l.

1

MDK

Ujházy Ferenc

Szüreti mulatság, of.

M. táj- és életképkiáll. Mücs. 19-2o.sz.
1927. jan.

MDK

Ujházy Ferenc

Hetivásár, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Ujházy Ferenc

Lovak, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Ujházy Ferenc

A falu dobosa, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-20. sz. Mücs.

1927. jan.

MDK

Ujházy Ferenc

Szolnoki vásár, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.

1927. jan.

Ujhiéry Ferenc
festő

M.D.K

Schöfft Otto készített róla arcra
rajzot 1850-ben.

Jenthon István: Schöfft Ágoston ...
Művészet, 1966. november - 12 kap.

MDK

Ujházi Ferenc

Virágcsendélet c. festm. 1859. Repr.
(Szépművészeti Múzeum)

Magy.Művészet, 1925. 515.lap

mdk

Ujházi Ferenc

piaci életképe 1848-ból

Bertalan V. G Kiscelli Muzeum Bp. 1962.
38. l

Mehdi Farmo

Farmo Mehdi 1895-1917

Photo du T. G. Mehdi Farmo Bp. 1915.
38.L

Ujházi Ferenc

MDK

Megemlitve a XIX.sz. lelkes képirói és a nemzeti eszmék tántorithatatlan előharcosai közt.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

74.l.

Ujházi Ferencz

MDK

Téli éjjel, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 8 1

Ujházi Ferencz

Kossuth Lajos arcképe, of.

Kiállítási katalog. Kolozsvár, 1883. 10. l.

MDK

Ujházi Ferenc 1827- 1921

Szolnoki születésü.

Résztvesz a Képzőművészeti Társulat megalakitásában, majd a 60-70-es években festőiskolát vezet.

Keszegh Istvánné Krámer Márta: A szolnoki művészet és művésztelep./Második közlemény/III. A Magyar művészek megjelenése Szolnokon. JÁSZKUNSÁG.1955. dec. 25-28.l.

Táblaky Déli pihenő Ujházy

Ferenc stól

Budapesti Hirlap. 1882, III. 31.

Tg. n. 30 (h. á. k.)

Gondolat – Ujházy Ferenc műve

Fővárosi Lapok 1866. IV. 14. 347.

Hír a Műegylet sorsolásáról

Jbl

Tablaköp 4 csöndélet Kemeréék

lasztóoc ebédlőjében kjházy terencről

Budapesti Hirlap 1882, VI. 23.

171. n. 3. o. (Sz. ü. th.)

Csendélet – Ujházy Ferenc művéről

Fővárosi Jaspok, 1866. XI. 8. 1046.

Hír

Táblakép, Rispeg jórok

Ujházy Ferenctől.

Budapest, Hiclap., 1882, IV. 27

115 n. 3.o. (Szék)

JM

Tablahy Rézgy garantoh

Újházy Ferencsöl

Budapesti Kiolap. 1882, III. 31.

89 n. 30. (4 ed.)

Tablakép, Libapásztorok /A

Újházy Ferenctől

Budapesto Hirlap. 1882. III. 31.

89 sz. 3.00 (Sz és K.)

Ujházy Ferenc festőművész

Fővárosi Lapok 1866. XI. 8. 1046.

Hír a Képzőművészeti Társulat kiállításáról

Ujházy Ferenc festőművész csendéletéről

Fővárosi tapol 1866. IV. 14. 347.

Htr

Ujházi Ferenc festőművész.

Archaeologiai Értesítő

XXXIII. 1913., 282.

MDK

Ujházi Ferencz

A régi Griff fogadó udvara, of.

N.Szal. tav. kiáll. 1913. 26. 1.

MDK

Ujházi Ferenc, festö

Nyári hangulat. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

M.D.K.

Ujházy Ferenc

"Teniers finom modorában mutat be néhány vig cimborát". -irja müveiről Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárlata" c. beszámolójában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. okt. 16. 26. évf. 42. sz. 762. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Ujházi Ferenc M.D.K.

festő

utlörő a spolnaki festők között

Körner É.: Könyvismertetés. hűvtört. Ért.
1954 1 n. 182

Uyhári Ferenc

MDK

(Judas Matyi 1868)

(Repr.)

MMM Évkönyve 1971, XVII

MDK

Ujhári Ferenc festő

1869 Bizonyítványt kap a KT-től amely a köv képeket vette meg tőle:

1864. „Kinizsi Pál a Kenyérmezőn (olaj)
1865. „Gyümölcsesspostorat" –"–
1865. „Csendélet arany és ezüsttel –"–
1867. „Tájkép" –"–
1868. „Gyümölcsesendélet" –"– (Párisi kiállitáson volt)

MDK-A-I-1/496

Kovács

Ujházy Ferenc

41. l.

Unger William

57. l.

l.

Tört Kepes 1922

Malom, ősi IX. 45.

Újházy Ferenc
rajztanár és
festő

l. Lykaközöns
127. l.

1905. október 8.

dr. Szinnyei Bálint egyetemi ny. rk. tanárnak: az 1903. évi kismartoni ásatások megtekintéséről szóló jelentés tudomásul vételéről, a kismartoni múzeum kiegészítése ügyében tárgyalások az illetékes tényezők megkeresésétől nem indíttatnak. (499/1905.)

Ujházy Ferenc

Csendélet c.
kepe repr.

Magyar Géniusz
1899. márc. 1/2

Műv.

C. 63

1 köt. 8 r.

Czobor

Béla dr.

A történelmi kiállítás.

18 ábrával.

Különlenyomat Matlekovits: „A ezredéves kiállítás eredménye" czímű kiállítási főjelentés V. kötetéből.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Pincejelenet, táncoló párok, of.

Levétel a keresztről, of.

Krisztus sirbatétele, "

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Halas csendélet, of.

Ananász csendélet, of.

Pieta, of.

A gyilkos, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Somogyi juhászbojtár, fam. repr.

Somogyi kanász és családja, fam. repr.
/Jankó János klisé rajzai Ujházy Ferenc vázlatai után/

Nagy Magykép II. r. 44, 45 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Felsőgallai táj, of.

Fajdinnyék, of.

Huros rigó, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Csendélet, of.

Csendélet, átfestett részlettel, of.

Jézus megkeresztelése, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Önarckép gyümölcstállal, of.

Női képmás, of.

Krisztus siratása, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Vásár, of.

Konyhacsendélet, vázlat

Tanulmány, tollr.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 33 l.

Ujházy Ferenc

Szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

EK 1932. XII. 25.

Ujházy Ferenc MDK

Kocsmajelenet, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

MDK

Ujházy Ferenc

Havas erdő

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138. kiáll.
1933. márc. 13 l.

Szemlér Mihály

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Ötvösmüvek, of.

Koldus, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 34 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Koldus, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

35 l.

Ujhazy Terenc, 1827-1921.

Kolaus, of.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Dinnyecsendélet, festm.

Görög leány rózsákkal, festm.

Ernst Muz. 55. auke. 1937. ápr.

36 1.

Ujházy Ferenc

Ernst Múzeum aukciói

XIII – XIV (1920) 538 – 540. sz.

MDK

Ujházy Ferenc

Gyümölcs-csendélet, festm.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

26 l.

MDK

Ujházy Ferenc

dr.nagybányai Nagy Sándor, festm.

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

26 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Sonkás csendélet, festm. repr.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

Ujházy Ferenc, festő MDK

[1827-1921]

Az Alföld „romantikus lelkiségű" ábrá=
zolóinak egyike.

Péter Imre: Az Alföld a festészetben

Népszabadság, bp. 1959. júl. 26. 7 l

MDK

Ujhéry Ferenc festő

1867. Részben a magyar bélyegek tervpályázatán

MDK-A-1-1/393.

MDK

Újhány Ferenc

1867-i párisi világkiállítása egy

„Csendélet"-et jelentbe

MDK-A-I-1/326.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Csendélet, of.

Cato halála, of.

Árverési Közl.1937. 2.rk.sz. 81.sz. 39 l.

Ujházy Ferenc festőművész

Dinnye és szöllő

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921

Felsőgallai táj, of.

Fajdinnyék, of.

Hurisrigó, of.

Árv. közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 24. 1.

MDK

Ujházy Ferenc

Meszelőkötő cigányok, Teknővájó cigányok,
Üstfoltozó cigányok; Jankó János klisérajza,
Ujházy Ferenc vázlata u. Pollak Zs. fametszete

Nagy Magykép I.r. 382, 383, 385 l.

Ujhány Ferenc.

A Postatakarékpénztár aukciója. A postatakarékpénztár uj aukciója, amely vasárnap nyilik meg, különösen régi mesterek alkotásaival tünik fel. Egy érdekes tanulmány mesteri festője *Francisco de Zurbaran*, a XVII. századból. A késői reneszánsz stilust képviseli a Rafael-iskola egyik Khain és Ábel kompozíciója. *Strózzi* Bernardo barokkos gazdaságu Szent Simon képe is feltünik. Egy Michel Angelo di Zampi d'Oglio jelzésü pompás csendélet a XVII. század szindus festőiségét pompásan reprezentálja. A magyar gyüjtők számára értéket jelent egy kis biedermeyer vizfestmény, *Ujházy* Ferenc nagy gyümölcs-csendélete, néhány *Lotz*-tanulmány, *Spányik* Kornél, *Cserépy* Árpád, *Tornyai* János, *Ferenczy* Károly, *Rippl-Rónai* József, *Tornyai* Gyula, *Gulácsy* Lajos képei. A modernek élén *Rudnay* Gyula romantikus kompozíciói tünnek fel. Kisebb szoboralkotással szerepelnek: *Zala* György, *Vastagh* György, *Berán* Lajos és mások. Ezenkivül számos keletázsiai ezüst és faragott holmi, néhány mult századvégi bécsi ötvösmunka és rengeteg kerámiai tárgy szerepel a kiállitáson.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 2.

13

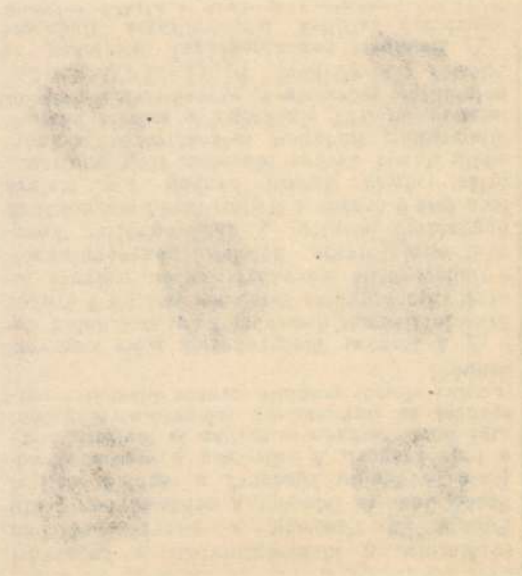

rozsnyóbányai Ujházy Ferenc MDK

Marosparti részlet

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Ujhári Ferenc, cari mester M.D.K.

a XVIII. század közepén elhé-
szitette a lebontás előtt álló cari
püspöki madárház belső rajzait
melyek 1942-ben még az érseki le-
véltárban voltak – azóta nyomuk
veszett.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 413. old.

M.D.K.

Ujházy Ferenc /1827-1921/

635. Csendélet. Olajf. 45 x 58.5 vászon.
636. Eszményi tájkép. Olajf. 50 x 77, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 71. l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-

Virágcsendélet

Uj szerzemények kiáll. Szépm.Muz. 1918. okt.

6 l.

A szenvedély már tovább vitte őket, semhogy visszaléphettek volna. Oly ponton voltak, honnan előre menni könnyebb, mert sodortatunk, — mint visszalépni, mire hibánk bevallása szükséges.

(Folytatása következik.)

Képek a hazai népéletből.

XXIII. Somogyi juhászbojtár.

Ismét egy érdekes alak rajzát nyujtjuk a magyar nép életrevaló pásztori osztályából. — A pásztor-emberek között a juhászt, ha mindjárt kampós botja nem volna is, arról ismerhetni meg Somogyban, Vidámháza vidékén, hogy fekete bárány-prémes posztó dolmánya van, — egyéb gunyája, mint látjuk, hasonló a többi pásztorok viseletéhez.

Jellemző azon állás is, melyben rajzunk a somogyi juhászbojtárt ábrázolja.

A kép rajzolója beszéli, hogy szerette volna más positurába maga elé állitani lerajzolandó emberét, s azért más, festőibb állást adott neki; a bojtár azonban rögtön előbbi állásába helyezte vissza magát, s azon kérdésre: miért áll ily katonás helyzetben? azt felelé: „megkérem alázatossággal, ez már nálunk igy szokás, mikor tisztességes emberrel beszélünk.“

Az ő szüreik is igen czifrák s igen regényes szint adnak nekik, a miért azután sok tapasztalatlan idegen utazó mindmegannyi haramiát hajlandó bennök látni, pedig többnyire jó lelkü vallásos emberek, még a „szegény legénye“ is, a szelidebb e fajta mákvirágok közé tartozik. Csak a legujabb időkben kezd a hir rólok épen nem szép dolgokat regélni — de hiszen annak is csak majd elejét veszi a törvény és a — nevelés.

Képek a hazai népéletből: XXIII. Somogyi juhászbojtár.
Ujházy F. vázlata után *Jankó J.*

Az amerikai vadlovak.

Midőn Cortez Ferdinánd az első lovakat Mexikóba bevitte, bizonyára nem is sejtette, hogy azáltal az amerikai állatvilág jelentékeny gazdagodásának veté meg alapját, oly gazdagodásnak, mely elégséges arra, hogy később kétségek merüljenek föl aziránt, ha vajjon a ló nem tartozik-e az ujon fölfedezett szárazföld bennszülött állataihoz. S mindamellett a dolog ugy áll, hogy a mustang, vagyis a vadló, mely a Missisippi s a Rocky-Montain közti pusztákon, továbbá a mexikói és uj-mexikói tartományok sikságain sok ezernyi falkákban fel s alá száguld, — ama tartományoknak nem bennszülött, hanem csak meghonositott lakója.

Az aztékek, toltekek és chichimekeknek egykor hatalmas törzsei, midőn ezen, véleményök szerint sérthetlen szörnyállatoktól, első látásra viszszariadtak, bizonyosan nem is gondolták, hogy késő unokáik végmaradványai s más, helyökbe lépő népségek épen e szörnyetegekben lelendik életfenntartási eszközeik egyik főforrását, sőt bizonyos mértékig gazdagságukat. Igen is, önfenntartási eszközeik főforrását és gazdagságukat, mert a a szeliditett mustang a nomád néptörzsek által nemcsak teherhordásra használtatik, s bivalyvadászatoknál kitünő szolgálatot tesz, hanem egyszersmind eleségül is szolgál, mindőn a hó és jég, vagy a hatalmas prairie-égések a vadat szokott tartózkodási helyétől messze tovariasztják.

Midőn a kifáradt vándorcsapat az ut fáradalmait kipihenendő, a belát-hatlan pusztaságon tanyát üt, s szemeit a távol láthatáron jártatva, a vadul száguldó mustang-csorda hullámzó, határozatlan mozgását megpillantja: — karókhoz kötött marhái köteleit gondosan megpróbálja, a szabadon legelészőket pedig sietve tanyája közelébe tereli össze, hogy őket szükség esetében a szekerekből alkotott keritésbe zárhassa.

Jaj annak, ki ez elővigyázati intézkedéseket könnyelmüen elmulasztotta, s egy csapat vadló tanyája mellett mennydörgésszerü zajjal elrobog! Mit használnak ekkor a kötelek és karók, mit a saját marháik körül őrködők ostorai? A kötelek, mint gyenge czérnaszálak, pillanat alatt szétszakadnak, és a megszabadult állatok a vad csordához csatlakozva, tovarobognak, s alig mult el egy óranegyed, a mustangok és szelid lovak, öszvérek és néha a szarvasmarhák is, már végkép eltüntek a láthatárról. Rémülve néz a vándor eltünt vagyona után; — szarvasmarháit másnap, messze szétszórva a pusztán, ismét feltalálja ugyan, de lovait és öszvéreit csak nagy ritkán keritheti ujra hatalmába.

Karavánunk — irja egy utazó e tárgyról — mely tizennégy, nyolczas öszvérfogatu kocsiból s hetven katona, munkás, szolga és tudományos utazóból állt, a Canadian folyam mellől fölkerekedve, vigan vándorolt a harmatos prairien, mintha reá nézve sem juliusi hőség, sem comanche-rablók, sem mustang-csordák nem léteznének a világon. Mi lovagok a vándorcsapat élén haladtunk, s a delavari Si-ki-to-ma-ker vagy közönséges nevén „fekete hód“-dal, expeditiónk hires vezetőjével mulatók magunkat, ki kalandos vadászéletéből sok érdekes részletet tudott elbeszélni, s ki terjedelmes nyelvismerete és kitünő ügyességénél fogva, mint egész Északamerikában legjobb vezető, a fehér utazók előtt nagy becsülés és kedvességben állt.

Beszélgetés közben egyszercsak az indián magasan fölemelkedett nyergéből, s mereven függeszté szemét a távolba. Orrlyukai láthatólag kitágultak, s szemeiben szokatlan tűz lobogott, mialatt mi feszült figyelemmel vizsgáltuk arczát, abból igyekezvén kitalálni okát feltünő viseletének.

— Valamit akarok nektek elbeszélni, a mit ti nem hisztek, bár korántsem hazugság. — Ekként töré meg a csendet a „fekete hód,“ lova lépteit mérsékelve. — Látjátok amott azt a porfelleget, mely a Canadian felé huzódik?

— Természetesen — hangzék a válasz — látjuk ama forgószelet, mely a földmélyedést választá utjául.

— Valóban, forgószélnek látszik — viszonzá Si-ki-to-ma-ker — azonban mégsem forgószél, hanem porral vegyült fű.

Vas. Ujs 1862.

viharig fennmarad, a csónakok vízbe eresztésére kellene használni s nem oktalan pazarolni erejöket.

Egyik szó a mást adá s egyenkint odahagyák a szivattyuk emeltyüit, daczosan s kihivólag tekintve a hajó farára, hol a kormányrud mellett a két öreg komoly értekezésbe volt elmerülve.

A helyzet valóban komoly megfontolást is igényelt. Bevárni a valószinüleg kitörő ellenvihart, vagy a ladikokba helyezni a menekülés végső reményét? Egyik mint másik mellett s ellen több ok szólott, mit itt elősorolni nem szándékunk, itt csak azt emlitjük, hogy a két öreg abban állapodott meg, — hogy a hajón az utolsó perczig ki kell tartani

Azonban jól tudák ök, hogy mi történik a hajó orrán; hogy a testben kimerült s lélekben izgatott legénységet, még az annyira tisztelt parancsszó is aligha féken tartandja; szóval, hogy az önfenntartás ösztöne uralmat nem ismer s az eszközt vagy tervet, miben menekvést remél, vadállat dühével ragadja meg. Jaj annak, ki ebben gátolni akarja! A föld békés lakója nem sejti, hogy minő megrenditő jelenetek szinpadja gyakran egy hajó födélzete. Egy, meg nem gondolt szó vagy ingerült föllépés annak részéről, kinek a legénység sorsa, — az Isten után — kezében van : feledteti a közös vészt s a közös sirt, melynek mélye már föltárult s a jelenet, mely ennek ugy szólva torkában fölmerült, sötétebb, mint a sir, mely elnyeli azt.

Mindezt jól tudá a két öreg s igy volt ok a komoly megfontolásra.

— Eredj, Drago — szólt végül a parancsnok — s közöld velük határzatunk; mielött egymást még jobban fölizgatnák, mielött a vész s az ital hatalma még el nem ragadja öket.

— Még van idönk, Marco kapitány! ha valamit kifőztek, majd elmondják ök Barba Dragónak Hadd lássam én is előbb, hogy honnan fú a szél? Az első szó legyen most az övék.

A legénység azonban szintén ezt várta tőlük, de daczczal s kihivólag, s elszánva visszautasitni a parancs-szót, ha az a munka folytatását rendelné.

De a hajó faráról nem jött parancs-szó, s a legénység e passiv ellentállást — a helyezetből kifolyólag — egy pár percznél tovább ki nem tarthatá.

— Mit tanakodik ott a két öreg? kezdé az egyik.

Tán egymást gyóntatják.

— De' szen nem ministrálok én itt nekik, hanem a magam holmije után nézek.

— Én is! én is! hallszott egymásután s ezzel mindenik bő röndjéhez rohant, abból értékesebb holmiját, a gondosan takargatott tallérokat s egy pár ruhadarabot vonva elő s kötözve lehetöleg kisebb csomaggá.

— S most lássunk a csónakokhoz! kiáltott az, kit Nico néven egyszer már emliténk. „Nincs veszteni való idönk, — bár előbb tettük volna! Spiro! láss az élelmezés után!

E kiáltások között a legénység az illető csigás köteleket oldá meg, melylyel a két első árbócz között fekvő bárka kiemelendö volt.

— Fiuk! szólt közbe Spiro, ki e föllépésben csak szenvedőlegesen vett részt, de tettleg az ellen föllépni, nem tartá tanácsosnak — tán jó volna, Barba Dragónak is szólanunk? Minek az erőszak, midön szépszerével is czélt érhetünk? Mondjuk meg, mit akarunk: hogy e hasztalan munkát többé nem győzzük s ideje a csónakokra gondolnunk.

E megjegyzésre a zaj elcsendesült.

— Spirónak igaza van — szólt az egyik.

— Dragóval szólnunk kell — jegyzi meg egy más.

— Menjen hát Spiro s mondja meg, hogy mire szántuk magunkat — kiálták többen.

A parancsnoknak is az volt végszava Dragóhoz, hogy a legénységgel tudassa határzatát, mely ezekével épen ellenkező volt, s ha Drago — tán ösztönszerü tapintatával — nem hagy időt magának, szikrát dob a már is forrongó elembe.

De Spiro sem vállalta magára e küldöttséget.

— Egyedül nem megyek; még sötétben sem szeretek farkasszemet nézni az öreggel. Menjünk mindnyájan!

S erre az egész népség a hajó farára tolakodott. Midön azonban azon keskeny kis két lépcsőhöz értek, mely a farpadlóra vezet, ott ismét egyik sem akart az első lenni s önkéntelenül mindenik lekapta fövegét. A szokás hatalma gyakran öntudatlanul nyilatkozik cselekvényeinkben.

A zavart, melylyel egymást a kis lépcsőhöz tolni igyekvének, egy hang szüntette meg.

Az öreg Drago megkimélé tőlük a fáradságot, a farpadlóra lépni s ő közeledett feléjük, mintha semmi rendkivüli sem történnék, s mint szokása volt, előre hajlott felső teste s kissé visszaszegzett fövel, melyen a kék szörsipka most kissé hátrább tolódott, s azon sajátos rekedt hangon, melyet oly jól ismert mindenki, melytől mindenki félt, s melyben mégis mindenik bizott — kérdé tőlük :

— No hát mi baj van, fiuk?

A ki közelebb állott, az könyökével nógatá a mögötte levöt, ezek meg Spirót, ki leghátul kullogott — biztaták, hogy szóljon.

— Hát nektek leragadt a nyelvetek? az imént elég frissen pörgettétek.

Erre aztán mindenik egyszerre kezdett szólani, egyik a másiknak segitve s kölcsön adva a szót.

— Ha mindnyájan lármáztok, ugy ismét mitsem értek. Jer ide, Spiro, s mondd el, hogy mit főztetek? Hadd halljam!

Spirónak hát elő kellett állani. Nem sok kedve volt hozzá; csak ugy tolták kézről kézre, mig a kis lépcsőhöz ért, hol aztán mégis farkasszemet kellett nézni az öreggel

Csak az a sapka melyet Spiro keze között gyürögetett, tudhatja, hogy gazdája minő izzó vason állott, mig előadta a határzatot. Mint szakácsemberhez illik, ő azt egy sereg szép szavakkal fűszerezé s minthogy az öreg minden mondat után helybenhagyólag bólintott fejével, ezáltal bátoritva, föltálalá a közös konyhán kifőzött tervet.

— A mint kivehetem beszédedből — szólt aztán az öreg, valami oly gunyos mosolylyal, mit tőle még senki sem látott, de mely egészen más, mint biztató volt — ti a szivattyukat az evező rudakkal akarjátok fölcserélni?

— Elég részünk volt bennük; hadd próbáljuk meg ezt is — nyilatkozék egyik a háttérből.

— Erre ti mindnyájan elszántátok magatokat?

— Mindnyájan.

— S ide jöttetek tőlünk búcsut venni?

— Ne értsen félre, Barba Drago! mi ide jöttünk, mert mi érezzük legjobban, hogy a munkát tovább nem győzhetjük s ha igen, fölösleges volna az, mert e hajó több reggelt nem lát. Itt hát az idő, hogy készüljünk s meneküljünk a csónakokkal. Ezt jöttünk megmondani.

— Ezért bizony kár volt idáig fáradni. Ha a magatok eszén indultok meg, reám nincs szükségtek; ha csak nem az éléskamra kulcsáért jöttetek, ezt pedig rövidebben is megmondhattátok volna.

Ezzel pedig az öreg a legnagyobb nyugalommal vont elő egy kulcsot, mely keskeny szijon övéhez volt füzve s Spiro elé nyujtá.

— Itt van ni! lássatok hozzá; s ha ugy tartja kedvetek, hagyjatok számunkra is egynehány galettát, (kétszersült, tengeri pogácsa) tán még nekünk is szükségünk lesz reá.

A kulcshoz azonban Spiro hozzá nem nyult, de egy lépést hátrálva, kezeit hátamögött összekulcsolá.

— Hát kegyelmetek nem jönek velünk? kérdé az utóbb szólott hang, azon átalános meglepetésnek adva szót, mit az öreg magaviselete költött.

— Ha veletek megyünk-e? Hm, fiam, az ital szól belőled, különben nem feledted volna, hogy apádnak is én adtam először hajókötelet kezébe, s most a fia nekem tanácscsal áll elö. Ne szaporitsátok hát oknélkül a szót, ugy sincs, kivel józanon beszélnem, hanem menjetek Isten hirével! Ilyen népre nincs szükségem!

S ezzel a kulcsot közéjök lökve, a hajó oldalához lépett s arra nyugat felé a folyton sötétülő látkört vizsgálá.

Az öreg ily magaviseletére a fiuk nem voltak elkészülve : indulatos kitörést vártak, de nem a nyugodt határozottságot; mert hogy Drago szavát meg nem másolja, aziránt ök ez izgatott állapotukban is tisztában voltak.

A fiuk megszégyenülten hallgattak.

De a megszégyenülésnek gyakran szomszédja a bőszültség

*

41-ik szám. Kilenczedik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, oktober 12-én 1862.

A **Vasárnapi Ujság** hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1½ iven jelenik meg. **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujpénzben.** - Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó. (Szerkesztőségi iroda: egyetem-utcza 4. szám, 2-ik emelet.)

Képek a hazai népéletből.

A czigányoknak, népéletünkben nagy és igen eredeti szerep jutott: azért e népfaj ismertetésével gyakran és pedig örömest foglalkozunk. Különösen fontos helyet foglalnak el a *vándorló czigányok*. Alig van hazánkban város, alig van falu, melyet e vándor faj meg ne látogasson. A nép mindenfelé jól ismeri őket, s ha némely vidéken apró csintevéseikért nem legkedvesebben látott vendégek is, nem lehet tagadni, hogy e kóbor életnek is megvan a maga költészete.

Sokszor, a hatóságok is igyekeztek letelepiteni e fajt; mind hiába! Kezébe véve kalapácsát, inkább megszökni kész, semhogy lemondjon azon szabadságról, melyben apja, nagyapja élt háborítlanul. Vándorol faluról falura egész kis karaván, s kolompársággal keres annyi élelmet, mely szerény vágyait kielégiti. De ha a faluban már munkát nem kap, más uton szerzi azt meg; azért őket a falu végén sokáig türni nem tanácsos.

Ha vándorlás közben a tél őket valahol ott szoritja, sátrakat ütnek a kocsik oldalához, kikeresve a helyet, hol közelökben erdő van, nehogy tüzelőfa dolgában megszoruljanak. Ily *téli tanyát* ábrázol rajzunk. A sátorból, melynek tetején a füst keményen tolong, csak néha néz ki a dáde, mig a sátor oldala mellett, az Isten szabad ege alatt, a dudvás szalmán egy pár borzas gebe szomorog.

Ha idegen jöttét veszik észre, a csikorgó hideg daczára, öt hat félmeztelen rajkó szalad ki, s addig ugrálnak, hányják a czigánykereket, mig őket az ember pár krajczárral el nem távolitja. Az ily sátrakban születnek s nőnek azon vastermészetü emberek, kik türés, nélkülözésben a hajdani spártaik vetélytársai. Igaz, hogy a ki életre nem való, hat hét esztendöt is alig ér el.

Mig a férfiak foltozzák az üstöket, a nők sem pihennek, hanem bejárják a falut, s minden házba beszólanak *szerencsét mondani*. Éles tekintettel tudják kilesni egyik másik titkát, s ez az oka, hogy tekintélyöket a varázslásban századokon át fenn tudták tartani; bár a népnevelés elöhaladtával mindinkább kevesbedik azoknak száma, kik jóslataiknak hinnének. Ily kártyavetéseknél szoktak leginkább a közelökben levő apróságok elorzására minden kis alkalmat igen ügyesen fölhasználni.

Hajdan sokkal nagyobb csoportokban jártak mint jelenleg, s azért megjelenésök némely vidéken félelmet gerjesztett. Volt rá eset, hogy vakmerőségök a gyermek-rablásig is kiterjedt. Most azonban, ha szabadságuk nem is, de garázdálkodá-

Képek a hazai népéletből: XXV. Vándor czigányok télen.
Ujházy F. vázlata után *Jankó J.*

suk sokkal jobban meg van szoritva. — E vándor czigányoknak egyszer történetünkben is jutott szerep: Nagy Ida védelmezésénél, de vitézségök öket annyira elragadta, hogy a megszalasztott ostromlókat, mint tudva van, igy fenyegették: „Ne fogyott volna csak el a puskaporunk!“ De e példa után koránsem kell még azt hinnünk, hogy e vándorfaj korlátolt elmével birna. A szabad természet ölén növekedve, mindegyiknél józan természetes észjárást találunk, s az eleven, talpraesett feleletek, a mód, melylyel gyanu esetében magukat igazolni tudják, sokszor meglepő. Sok jó anecdotánk e vándor nép köréből veszi eredetét.

Főző gazda.

(Földészeti életkép a javából)

— Meg lesz uram, minden ugy lesz:
Három szántást kap az ugar,
Kettőt a föld többi része,
Boronám is szépen takar.
Tiz ló forog majd a szérün;
Negyven pata rugja, vágja,
Pörgeti ki a gabonát
S hegy lesz az ur garmadája! —
Feles szántó nagyot igér,
Hisz neki a hivatalnok:
— Ugy is legyen Főző gazda,
Utána én nem láthatok.
A haszonbér kikerüljön,
Éléstáram is megteljék;
Nem nagy igény —, már ennyivel
Tán csak megemberel az ég. —
— Kicsi!*) Ötvenkét hold után
Még pedig a feketéjén,
Jó kezelés négyszer annyi
Hasznot is hajt, állitom én. —

Itt a tavasz lanyha esők
Minden cseppje aranyat ér,
S üde harmat s a verőfény
Elől a zord idő kitér.
— Főző gazda mozgunk e már?
Mit mond az a Vidats eke?
Három szántás az ugarnak,
Az első tán már mehetne? —
Malom alatt kupaktanács
Főző gazda a szóvivő:
— Most készül a szántóvasam,
Nincs még kézben a lágyelő. — **)
Egymást éri a kifogás,
Pedig vége van a nyárnak,
Főző gazda most megy még csak
Először az ugarlásnak.
Nedves talaj, a puha föld
Olyanná vált, mint az aczél,
Égett tarlón katang-kórót
Üldöz, kerget a mohó szél.
Ropog a föld, torlaszokat
Hány belőle a vas eke,
Mint a felszin, olyan száraz
Lent a borozdák feneke.

Bitang föld ez; ki a gazda
Hogy eltürhet ilyen munkát
Melyre tiszta vakmerőség
Kérni az Isten áldását;
Tisztviselő itt a bérnök
Jó a zsákon a folt, ha van;
De barátom, ha igy szántatsz
Meg kell buknod hamarjában.
Főző gazda vasekéje
Korán kifagyott a földből;
Szántana már, de az orkán
Egyre tomból, egyre bömböl.
Uj tavasz kél, vetne is már,
De nincs szántva, ez ám a baj,
S még a csárda is utat fog
Honnét kitör az örömzaj.

Szekér áll a csárda előtt
F. billeg az ökör farán,
Reggel állt meg s most is ott áll
Hanyatló nap végalkonyán.
Szőrnyü dolog, Főző gazda
Egyre iszik, mint a rézcsap,
Pedig régen kifogyott már
Zsebéből az árva pénzmag.
Saját gyomra nyelte azt el
Egyetlenegy borozdáján,
A mit a föld gyomrának szánt
Kötött szerződése nyomán.
Tavasz buza nem lát tavaszt
Nem is zöldel soha többé,
Font kalácscsá sütögeti
Időnként a csaplárosné.
Kalácsot sem adnak ingyen
Főző gazda ismét fizet,
S borozdába zabocska hull
Arany tiszta buza helyett.

— Spectabilis! a haszonbér
Tetszik tudni, előre megy:
Nyolcz nap alatt fizetni kell,
Vagy a föld kezéről lemegy. —
Por lepi az iróasztalt,
Egy hét óta pihen a toll,
Halmaz aktán a vén kandur
Replikák fölött dorombol.
Megkezdődött az aratás,
Rusztikál a tisztviselő,
Ágyás mellett süti a nap
S aszalja a déli szellő.
Sietni kell: nyolcz nap alatt
A hegymagas garmadának
Egy része, hogy eljuthasson
Zsákjaiba Ábrahámnak.

— Főző gazda: hol a tiz ló? —
Az ágyáson három gebe
Csötlik botlik s egyre másra
Forog a karikás nyele.
— Csak négy, uram, az is egyik
Megunván a szalmakosztot
Tegnap egész váratlanul
Fölmondá a szolgálatot.

— Főző gazda mi lesz velünk,
Hol van az a nagy garmada?
Nem jut ebből, ha száz mérő
Egy-egy részre, ide, oda. —
— Kicsi! Majd a szórás után
Tessék tudomást szerezni:
Zsák kell ide uram, de sok,
Kár előre hüledezni. —
És a gazda a szérüről
Meg-meg illan, tudja hova,
A hol többről több rezet kap
Csontos arcza, horgas orra.

Nagy keserves két hét után
Mérni kéne, de a szántó,
Ég tudja, hogy hol barangol,
Ez nagy dolog, ez már bántó,
Ott őrzi a felszórt magot
Bérnök ur vagy öt nap óta,
Örök élet! türelme fogy,
Nincs lelkének immár nyugta.
Azalatt a csárdafalak
Vigalomtól zengedeznek,
Iszonyatos jó kedve van
A dőzsölő személyzetnek.
Szünnapokban a pusztai
Kosta is csak itt mulatgat
És bűbájos verseiért
Sürűn iszik, de nagyokat.
Főzőé lett most a rovás
A kosta is iszik rája,
Pohárt emel s nagy páthossal
Igy köszönt a czimborára:
„Főző gazda szép virágszál,
A hol a part szakad, ott áll!“
A gazda meg fölemeli
Azt a nyakas karafinát *)
S rá kacsintva nyers torokkal
Rikácsolja a gyöngy danát:

„Én pedig azt mondom,
Enyim vagy galambom;
Hej dinom-dánom,
Ez itt az én párom.“
Mérni kéne —, idő multán
Előkerült már a gazda;
De most meg a felszórt magot
Hetes eső mosogatja.
Évelődik a bérnök ur,
Főző gazda föl sem veszi,
Öt hat itczés vén kabakját
Hol leteszi, hol fölveszi.
Végre kisült, a mérésből
A haszonbér ki nem telik:
— Ezzel ugyan lefőzött kend
Főző gazda, a mint illik! —
— Hja! édes ur, tudnia kell,
Azt a földész régen tudja:
Sem én, sem ön, sem senki más,
Az idő maga a gazda. —
— De barátom, ha a földet
Roszul szántja, későn veti
Nem terem az, a dunát is
Menten reá vezetheti. —

* * *

Főző gazda egy év mulva
Szép hat ökröt hajt kifelé,
És utána vasas szekér
Csörömpöl az uton elé:
— Főző bácsi, az ördögbe;
De jól megy a maga dolga,
Azt hittem, hogy tönkre teszi
A „Becsali“ hirös kocsma. —
— Ugy van biz a —, béres lettem
Szénási ur, nagy uramnál,
Minden ott van, amim csak volt
A „Becsali“ kocsmárosnál. —
— Feleségem is elhagyott,
Mert nincs vagyon, nincs becsület,
Sőt ma reggel a gazdám is
Kiadta az utlevelet. —
Végre azon töri fejét
Éhen szomjan a nap alatt,
Mikor jut már neki is a
Városnál egy zsiros falat.
— Menj barátom éji őrül,
Ott akárkit befogadnak,
Van üres hely, minden órán
Egyet kettőt elbocsátnak.
— S hidd el nekem ez az állás
Nem legroszabb conditio:
Olyan ember, mint te, köztük,
Valódi aquisitio! —

Gömöry Frigyes.

Képek Szlavoniából.

Táj- és népismertetés. — Irta VÁLKAI IMRE.

(Folytatás)

Ismertessük meg most röviden a szlavoniai többi nemzetiségeket.

Van Szlavoniában négy kálvinista magyar falu, neveik Eszék tövében Rétfalu, beljebb Szt. László. Haraszti és Kórógy. E négy magyar falut, ha jól emlékszem, t. Csuthi Zsigmond ur ismertette az 1860-iki Napkeletben hosszasan, s igy, kik e más kertjében virágzó rózsabokrainkat bővebben ismerni kivánják, vegyék maguknak a fáradságot a derék lelkész és iró szépen festő sorait átolvasni; röviden csak annyit emlitünk itt, hogy e négy falu példánya a józan magyar fajnak mind szorgalom mind felvilágosodott gondolkodási mód tekintetében, s a bennszülött őslakókat messze tulhaladja anyagi jólétben, a szellemi fölényt nem is emlitve, melyet már vallásszabadságuk is hoz magával. Annál is érdekesebb e négy protestáns helység létezése itt, mivel 1849-ig ők voltak az egyedüli protestans földbirtokosok Szlavonia és Horvátországban, miután addig e két királyságban földdel birni protestánsnak nem volt megengedve.

De vannak egész Szlavóniában, s különösen Veröczemegye, veröczei és therezováczi v. vuchini kerületeiben számosan elszort magyar lakosok, többnyire Somogy és Fehérmegyékből kivándorlottak, kik csakhamar megtanulják a szlavonita nyelvét, de nemzetiségöket el nem hagyják. A különbség a két faj közt merészen kitünik, ha az ember csak futólag tekint is át felettök. — Mulat, és vendégeskedik a magyar itt is, de még hever a jó szerb „koma,“ mikor ez már munkáján van. Kéményes ház, tiszta udvar jellemzi a magyar lakokat, s férfiak és nők magyar viselete. Ha egy szerb faluba két három magyar letelepszik, egy évtized leforgása alatt első gazdává növi ki magát, nem emlitve azt, hogy jó kenyeret eszik, s egész évben becsületesen él, mig a jó komák

*) A kecskeméti köznép szóbeszéd közt, ha valamit kevesel, becsmérel, vagy élczből igen sokat is kevésnek akar mondani, e szóval vág közbe, vagy fejezi be a beszédet: „kicsi“

**) „Lágyelő“ kecskeméti tájszó, jelenti azon igen hosszu, többnyire egész egy, tövön kivágott sudaros fiatal fából készült, ökörhajtó ostornyelet, melyre alkalmazott hosszu ostorával a béres, hat nyolcz s több ökrét a szekér mellől eléri s onnan ostorozza.

*) Karafina, nagy boros üveg, palaczk, a kecskeméti köznép által közönségesen használt szó.

hirtelen gőzzé tudja változtatni s maga hasznára forditani. Legjobb légzárólag illő takarót (bunda, pokrócz, fedő, hamu stb.) alkalmazni; vagy, egy drótból szőtt fedőalaku rostélyt az üst mellett mindig készen tartani, s ezt, veszély előálltával, az üstre tenni.

(Folytatása következik.)

Képek a hazai népéletből.

XX. Somogyi kanász és családja.

A somogyi népviselet egyike a legfeltünőbbeknek hazánkban s igen régi eredetre mutat. Első pillanatra ugy látszik, mintha nem is rendes viselet, hanem diszöltöny volna, különösen a *férfi-szür*, mely oly rövid, hogy alig ér térdig s közönségesen oly bő, hogy nyakláján félvállát is keresztül dughatja, a ki benne van — s e szerint az idő viszontagságai ellen sem a nyak, sem a lábszárak nincsenek védve.

Ezen szür gallérja igen hosszu s arányosan széles; az egész pedig vörös posztóval gazdagon be van szegve; közbeszurt fekete posztó-czifrázataiban a félkör alak s hullám-vonal fordul elő leginkább.

A férfiak *mellénye* fekete posztóból áll, melynek egész hátán különféle czifraságok vannak kivarrva fekete selyemmel; a *nyakkendő* fekete selyem, mely elől két nagy csokorban végződik; *ing* és *gatya* bő; a *kalap* pörge s az által tünik fel, hogy a teteje szélesebb a fejet körülvevő alsó résznél.

A somogyi kanászok többnyire kis baltát (baliska) viselnek kezökben, melylyel „czélt dobálnak," azaz jó távolságból az élőfának bizonyos pontjába teljes biztossággal bevágják.

Az asszonyok ruhái többnyire sötétek; kötényök igen bő s feketeszinü; felső testüket nagy fehér kendő fedi, melyet széles fodor környez; fejökön hosszukás, háromszög alaku kis konty van, [illegible] mely rózsaszinü szövettel va[illegible] behuzva és erre átlátszó csipke feszitve. Ezen kontyot kikerülv[illegible] a fejet fekete selyemkendővel bekötik, melynek végei a homlok[illegible] felett két nagy csokrot képeznek.

Képek a hazai népéletből: XX. Somogyi kanász és családja.
Ujházy F vázlata után *Jankó J.*

Az észak-amerikai háboruból.

A [illegible]rözös a posványokban s őserdőben.

„Terry" [illegible]

A Mississippi fo[illegible]lyam, Kentucky és Tenesse határán, épen a 10. sz. sziget átellenében, [illegible]rős kanyarulatot tesz visszafelé Missouriba egész Uj-Madridig, s a[illegible]tán visszafordulva, az első kanyarulat irányában folytatja ismét utját délfelé. E szerint a folyam e tájon egy megforditott *S* betüt képez, mindkét ivével egy-egy félszigetet képezvén.

Ezeket szükségesnek láttuk előre bocsátani a mondandók könnyebb megértése végett.

Midőn Pope, unionista tábornok, Uj-Madrid előtt megjelent, s azt szárazról kilencz napig löveté és Point Pleasant is, mely a folyam mellett 12 angol mérfölddel alább fekszik, megszállta: Uj-Madrid helyőrsége sietve a 10. sz. szigetre vonult vissza, hol magát biztosságban hitte.

Az őrséget oda követni, Popenak lehetlen volt, mert csapatai átszállitására hajókkal nem birt, s a Columbusból lejött ágyunaszádok nem juthattak el hozzá, minthogy épen utjokban esett a 10. sz. sziget az ő ágyuütegeivel.

E szorult helyzetet látva Bissel ezredes, azonnal elhatározta, a felső félszigeten át nyitni utat, melyen a szállitó hajók Pope tábornokhoz lennének jutandók. 900 főnyi mérnök ezredével tüstént munkához látott tehát, s erélye és ügyessége által sikerült a tervet két hét alatt végrehajtani.

A Mississippiből ugyanis, mintegy 4 mérföldnyire a 10. sz. szigeten fölül, egy kis szakadék nyomult be a félszigetbe, hol mintegy 6 mérföldnyi futás után egy tóba ömlött, mely ezelőtt 40 évvel földrengés következtében támadt.

Innen a Chipousa Bayoura lehetett jutni, mely nem messze Uj-Madridtól a Mississippibe szakadt.

Ez volt azon ut, mely gőzösök számára hajózhatóvá volt teendő. E czélra mindenekelőtt az emlitett szakadékot $^3/_4$ mérföld hosszaságban szélesbiteni kellett, aztán pedig, midőn az a sürü őserdőt elérte, a viz sekélységén kivül a buja növényzet is igen sok nehézséget okozott, mely néhol egészen elzárta az utat a gőzös előtt.

Csak lépésről lépésre, a minden pillanatban fölmerülő nehézségek leküzdése után haladhatott tovább s törhetett magának utat a „Terry" gőzös (e jelenetet ábrázolja mai képünk), mig végre 14 napi óriási munka után a czél el volt érve.

A 10. sz. sziget szerencsésen bevétetett, mi az északiak eddigi vivmányai közt egyike a legjelentékenyebbeknek.

A derék ezredest, ki vállalatát oly szerencsésen létesité, azzal tisztelték meg, hogy az általa tört utat nevéről „Bissel-utnak" nevezték el.

Vas. Ujs 1862.

— Isten és az én lelkem látja.
— És azután martyrhalált halni?
— Ha szolgálhatok vele hazámnak.
— Tehát diktáld, hogy mit irjak vallomásodba ?
— Irja azt : „Én Hagza bég, ő felsége a szultán szpahijainak agája, a nagyvezértől megbizó fermánt kaptam a római császár által elfoglalt vidékek szabad pusztitására, s a német katonaság öldöklésére, minden megölt katonáért száz-száz aranyat, minden tisztért ezer aranyat kapván jutalmul.“
— Jól van, fiam.

Keresztszegi aztán igy forditá ezt németre.

„Én Hagza bég, a szultán különös kegyencze, a váradi basa unokaöcscse, most jövén ide Afrikából, azt gondoltam, hogy most is háboru van s nem véltem a megrohanás által mást, mint hös tettet elkövetni, ha tévedtem, mentsen ki ifjuságom. Ezennel ajánlok minden levágott wallonért száz-száz aranyat, saját fejem váltságáért ezer aranyat.“

A vallomásnak e szabad forditását nyujtá át Keresztszegi a kapitánynak.

A kapitány mosolygott rá, s azt mondá, hogy ez bolondos egy ficzkó.

— Nincs miért nagy dolgot csinálni belőle: szólt hozzá bizalmasan Keresztszegi. Ilyen betyárkodó szeleburdi elég van a bégek között; hozzászoktunk már az ilyeshez; a váltságdijért, ha tetszik, elmegyek magam Váradra : nem is szükség a dolgot nagyon elhiresztelni; a négy wallont a kórházban elhaltak lajstromára lehet tetetni.

A kapitány nagyon bölcsnek találta a tanácsot, s mindjárt leveteté a spanyol csizmákat Vincze lábairól, s az ujjával kedélyesen megfenyegeté a fiut, mondván, hogy vigyázzon magára, nehogy még egyszer kezére kerüljön; most az egyszer a bátyja érdemeiért bocsánatot kap.

Vincze elbámult e szókra, mert értett németül; de azért még sem értette, hogy vallomása után hogy bocsáthatják szabadon.

Keresztszegi kezesül ajánlkozván a váltságdijért, mint melyet régi ismerősétől, a váradi basától bizonynyal meg fog kapni, ráhagyatott, hogy hat lovas kisérete mellett saját szekerén vigye haza a fogoly béget. Hiszen a háza, raktára itt marad, az többet ér ezernégyszáz aranynál; ha megszökik, mindezt dobraütik érte.

Már pedig csakugyan ugy történt, hogy Keresztszegi az uton meghálva a kiséretet leitatá, s mikor az holt részeg volt mind, ill a berek, nádak, erek! szekerén elhajtatott Vinczével Debreczen felé.

Ott egyenesen Igyártó házához állt be; átadván magát és a meghozott fiut, e szavakkal:

— Ime itt van két levágatásra kész fő; tegyen velük kegyelmed, a mit akar.

Igyártó pedig azt tette e két fővel, hogy mind a kettőt jobbról-balról megcsókolá, és azt mondá nekik : „édes fiaim.“

Vinczét másnap mindjárt elexpediálták Tübingába, akademiákra; hogy még csak nyoma se maradjon a corpus delictinek; Keresztszegi pedig ujra megtelepült Debreczenben s többé nem csinált titkot a házasságából.

A szatmári kiséret azonban, reggel felé felocsudván a mámorból, miután sem Keresztszegit, sem a béget nem találta, azt gondolá, hogy azok előre mentek s levén náluk a kapitány levele a basához, jónak látták mégis utánuk menni.

Váradon a basa nagy fejcsóválással olvasá a levelet, melyben az volt, hogy mind a szpahijaira, mind az öcscsére vigyázzon jobban, mert ime milyen könnyen megtörténhetik, hogy valami hevesebb vérü spanyol kapitány az ilyen tréfákért visszatorláshoz folyamodnék, s abból mindgyárt készen volna a háboru.

— No majd vigyázni fogok *az öcsémre!* csak menjetek haza, szólt, egy-egy aranynyal megajándékozva a legényeket.

Még azon éjjel a basa felkerekedett kétszáz lovassal és ötszáz gyaloggal, s megszállta a kastély környékét. Három napig senkinek sem volt szabad ahhoz közeliteni.

Harmadnap hire hamva sem volt a debreczeni kastélynak. A mi fából volt rajta, azt megégették, a mi tégla volt, azt behányták a mocsárba; nem maradt a helyén más, mint egy nagy, puszta szérü.

Azzal megint, szó nélkül, a hogy jött, hazament a basa Váradra.

Ő sem beszélt senkinek arról, hogy mit talált a kastélyban; a debreczeniek sem kérdezék tőle, hova tette a kastélyukat.

Igy aludt el a harczias időszak Debreczen történetében, melyben a hazai miveltségnek e nagy missionariusa harczi vezérszerepre vállalkozott.

A sors mással bizta őt meg; más várakat, más seregeket adott kezére, hogy azokat védje, vezesse és győzzön.

A századok igazolták, hogy „ezen“ missiójának meg is felelt.

Az utókor pedig elismeréssel tartozik azon bölcseknek, kik másfél százados vérengző harcz alatt ész és szellem fegyvereivel tudtak védni, vívni, győzni!

Természettani katekismus.

(Folytatás.)

42) *Miért ég élénkebben a tüz hideg fagyban, mint lágy időben?* Mert hidegben a megsürüdött levegő több élenyt szolgáltat, s a nagyobb súlyú körlég gyorsan helyébe nyomul az égés körül lebegő s már élenyét vesztett légtömegnek. Lágy időben a körlég vizpárával telve, minélfogva nem csak megritkitva vagyon, hanem csekélyebb sulya miatt lassabban is mozog.

43) *Miért sistereg a só tüzre hintve?* Mert u. n. jegedési vizet tartalmaz. A sistergés az által származik, hogy a melegben gőzzé változott viz a jegeczrészecskéket megrepeszti és szétveti.

44) *Miért sistereg az izzó vas vizbe lökve?* Mert a viznek vele érintkező részeit a vas gőzzé változtatja. E gőzrészek kiszabadulni törekedvén, útjokban cseppfolyós alaku vizrészekhez ütköznek s azokon hirtelen erőszakkal törnek keresztül. E dulakodás a vizben gyors hullámzásokat okoz, mi a sistergő hangot eredményezi.

45) *Miért nem gyul meg azon fa, mely előbb timsó-oldatban megáztatva volt?* Mert a timsó a fa könenytartalmát, melynek égése a lángot okozza, leköti, s ekkép annak egyesülését az élenynyel megakadályozza.

A Vas. Ujs. 1859-ben közlé, mint uj találmányt, az épületfáknak timsós vizben való áztatását a tűzmentesités végett. Ezen eljárás nem uj. Már Porta is ugy emliti azt idézett müvében, mint Aristoteles által ismert eljárást. Egyébiránt a timsónál még foganatosabban alkalmazhatók a haméleg, vilsavas mészéleg vagy a könlegeg (Kali, phosphorsaurer Kalk, Ammoniak.)

46) *Miért kap tüzvészben gyakran a szomszéd háza is lángot, jóllehet az égő házról sem szikra sem láng nem jutott odáig?* Mert a meleg a szomszéd ház éghető anyagaihoz oly nagy mennyiségben férkezik, hogy azokból könenyt fejleszt ki, mely gáz némi szénnel keveredve, a levegőben az égés tüzhelyéhez is eljut, ott lángra gyul, aztán a légen át kiindulási helyéig terjed, holott az éghető anyagokból tovább táplálkozik.

Ez eset adja elő magát nagyobbszerű égéseknél nyári forróságban, vagy nagy szélben.

47) *Miért oltja el a viz a tüzet?* Mert 1., elzárja a levegőt, az égőanyag körül mintegy légmentes takarót képezvén; 2., elragadja tőle a meleget, az által, hogy azt gőzzé változhatása végett maga nyeli el, s ekkép az égőszerből köneny és széneny, mely az élenynyel egyesüljön, nem fejlődhetik ki.

Nem tesz kivételt *a villámütésből keletkezett tüz sem,* mely a többi tűztől épen semmit sem különbözik. Nevetség hinni, hogy azt csak tejjel lehetne oltani, mely itt mind oltószer épen nem használható.

48. *Kevés viz csillapitja-e a tüz erejét?* Igenis, de csak addig, mig gőzzé nem változik, ezután pedig *még növeli azt a* forró gőz jelenlétével. Ide járul, némelyek állitása szerint, még az is, hogy csekély mennyiségü viz, erős tüzben könenyre és élenyre bomlik szét, melyek a szénnel egyesülve *ismét gyulékony gázokat* képeznek. Ezért meg nem bocsátható hiba, tüzvésznél az oltáshoz csekély mennyiségü vizet forditani.

A kovácsok egyrészt ez okból locsolják vizzel a szenet; másrészt pedig azért, hogy ez által főleg a töredezett poros részek, szilárdabb tömegbe állnak.

49) *Hogyan legsikeresebb az oltás, vizi fecskendőkkel?* Úgy, hogy egy helyre gyorsan és bőségesen lövelljük belőlök a vizet; mert a viz csak ugy olt, hogyha azt gőzzé nem tudja változtatni a tűz. Csekély mennyiségben, mint mondva volt, sokkal inkább árt, mint használ. Továbbá vaktában ne lövöldözzünk a tűz közepébe, mert ott legnagyobb hőség lévén, a viz már keveset tehet, mig azalatt széleken tovább harapódzik a láng. *Az oltást mindig alól kell kezdeni* t. i. a széleken s haladni körben felfelé.

50) *Miért lehet a tüzet porrá tört kén (büdöskő) segélyével könnyen megvenni?* Mert 1) a kén erős rokonsággal van a körlég élenyéhez, mely tehát inkább azzal egyesül mint az égőszer alkatrészeivel; 2) az élenynyel egyesült kén (kénélecs), sürű, fehéres gáz alakjában mint fojtó pára veszi körül a tüzet, elzárván attól a levegő utját.

Kémény-gyuladásnál ez oltószernek teljes előnye van a viz felett. Ez alkalommal a kémény alatt jó magasan elhelyezett izzó szénhalmazra hintik a ként, vagy pedig felülről lefelé szórják, vagy végre kénbe mártott s meggyujtott vászonkötelet bocsátnak a kémény nyilásába.

Zsir vagy olaj meggyuladásánál nem szabad vizet alkalmazni: mert 1) a hirteleni belezuditás alkalmával, az égő zsiradék edényéből messzire kicsap és a tüzet szerte terjeszti; 2) itt oly erős tüzzel van dolgunk, mely a vizet

*

— Tudom, de nem félek töle. Abból, hogy engem itt látsz, tudhatod, hogy el vagytok árulva. Fel vannak fedezve terveitek; körül vagytok fogva, csapatok állták körül az erdőt, minden oldalát a kastélynak. A kik veletek vannak, azoknak száma kevés, mert assecláitokat, kik Debreczenben laknak, a város kapuit ellállatva, bennrekesztetém.

— Ki árult el bennünket? Testvérem?

— Arra ne legyen gondod. Egyébiránt nagy hiba volt, összeesküvésbe olyan fiatalságot avatni be, a ki még anyja szárnya alatt van.

— Mit akar kegyelmed itten?

— Az hosszu sor! El akarom fogatni azokat, kik az országos csendet és békét fölháboritni összeesküdtek.

— Férjemet is? kérdé rettegő hangon a nő.

— Szeretem, hogy kérdezed. Ez alku dolga közöttünk. Ő nekem ellenségem, a sors ugy akarta; és a mellett vőm; ezt te akartad. De se az, hogy ellenségem, se az, hogy vőm, nem nyom semmit a latban, midőn a város sorsát fontolgatjuk. El vannak árulva terveitek, hogy ti álnok cselfogásokkal mind a két császár sergei között olyan összekoczczanást akartok intézni, mely a már elpihent háborut ujra felelevenitse. Szándékoztatok egy időben török martalóczok alakjában a nagykállói kis helyőrséget felkonczolni, s más oldalról, mint német muskétások felprédálni a Belényesen levő törökséget. Erről én mind pontosan vagyok értesülve. A terv jól volt kifőzve; én régóta tudtam azt; láttam, hogy gyüjtik a fegyvert, lőszereket, hogy tanitják be a paripákat, tudtam, hogy lopóznak ki az emberek a városból tanyáikra s gyülekeznek itt a kastély üregeiben össze; azt is tudtam, hogyan fog a jelszó a szószékről tudtul adatni s akkor hirtelen bezárattam a kapukat. Senki sem jöhet ki Debreczenből. Most, midőn tudom, hogy egy debreczeni lakost sem fogok compromittálni, körülfogatám a kastélyt; hogy azokat, kiket most itt lepek, összefogassam. Ezekre most csak kétféle sors vár : vagy közönséges rablóknak fogják magukat vallani, s abban az esetben van elég karó számukra Debreczenben, vagy pedig, ha jobban tetszik nekik bevallani, hogy a két császár összeveszésére esküdtek össze; akkor kiadatnak a szatmári és váradi parancsnokoknak; azok végezzenek velük.

— Kegyelmed képes volna velünk ezt tenni?

— Épen azért jöttem előre, hogy ez „veletek“ ne történjék. Szavadból azt vettem észre, hogy férjedre vártál. Ő nincs itt?

— Nincs, de nem soká itt lehet.

— Ugy annál jobb és annál sietőbb a dolog. Jobb, ha a fészket akkor takaritjuk ki, mikor ő távol van, s a kelepczén kivül reked.

— De én itt vagyok.

— Épen azért jöttem előre, hogy téged magammal vigyelek, mielőtt a kutatás megkezdődnék.

— Engemet! szólt a nő indulatosan, azt hiszi kegyelmed, hogy családjának minden tagja áruló?

— Csendesen, asszony! Te el fogsz jönni. Haza jösz atyád házához Debreczenbe; s ott maradsz, mint csendes özvegy, fél esztendeig. Fél esztendő alatt én kieszközlöm, hogy Keresztszegi fejéről visszavétessék az itélet, mely öt a városból örökre számüzi. Akkor, mint régi jegyesed, eljöhet és megkérheti kezedet s azután élhet veled, ha tud, boldogan. Ha azt nem akarja; kezemben tartom a fejét, mire Szatmárra visszatér, ott várja a pallos. És én esküszöm te neked, hogy az összeesküvésnek akár szép szerével, akár erővel, de nyakát fogom szegni! Hol van köpenyed? Ha nincs kéznél, vedd az enyémet és kövess, mig időd van válogatni.

— Nem! Nem! Nem tehetem. Monda hevesen járva alá s fel a teremben Ilona asszony. Hogy elhagyjam társainkat, kik annyi veszedelembe hiven követtek, kik minden kinzást kiálltak és el nem árultak soha. Nem teszem azt. Inkább közéjük állok; küldje kegyelmed darabontjait reánk : nem sokan vagyunk, csak tizenhatan; de védelmezni fogjuk magunkat, mig darabokra nem apritanak.

— Jól van : alkudjunk meg. Többet igérek. Ha kész vagy velem jöni és megfogadod, hogy házamnál maradsz; én visszavonom a kastélyt körülfogó csapatok egy részét, hogy társaid a nyitva hagyott részén menekülhessenek. Ők azután ám lássák, ha a feltakart játékot nyitottan is folytatni akarják!

— Mondja kend ki Isten nevét, hogy nem leend semmi bántásuk nekik.

— Ugy segélyjen engem Isten!

— Jó. Én megyek.

Igyártó megfogta leánya kezét s köpenyét ráadva, levezette öt magával az udvarra.

Ott felültette öt háta mögé a nyeregbe s a sötét gesztenyésen keresztül a hallgató éjszakában elléptetett.

Midőn a termet elhagyá, egy papirszeletet vetett el a padlóra melyre ez volt irva :

„Keresztszegi, nöd nálam van, ott keresd.“

A mesterfogás az volt, hogy Igyártó sem darabantokat, sem katonákat nem hozott magával, nem is állatta körül csapatokkal a kastélyt, hanem egyes egyedül jött s Keresztszegi saját vészes barlangja közepéből ragadta ki leányát. Mert ilyen az asszony!

Hanem midőn haza ért; s udvarán leszállva lováról, fia után tudakozódott; neje sirva jött eléje s egy beirt papirszeletet mutatott neki, melyet ablakában talált, s melyen Keresztszegi ismert irása ötlött a biró szemébe. Arra pedig ez volt irva :

„Igyártó Mihály, fiad nálam van, ott keresd.“

. . . . . Ez sem volt kisebb mesterség! (Folytatása következik.)

Természettani katekismus.

(Töredék.)

Mielőtt a kérdés és felelet által való beszélgetésbe ereszkedném, hadd mondjak el egy pár szót bevezetésül!

Ujabb korunk egyik legnagyobb dicsősége azon óriási előhaladás, melyet a természettudományok mezején tőn. Reánk nézve is alig lehet valami hasznosabb s szellemi méltóságunkhoz illőbb, mint épen a természet törvényeinek ismerete, a tünemények okainak értése. Ez által, mig egy részt kiszabaditjuk lelkeinket a zsibbasztó butaság hatalma alól, mely a körülötte és benne élő természetről még csak eszmélkedni sem vágyik; másrészt némi elismerésünket és hódolatunkat nyilvánithatjuk ki a tudomány nagyszerű vivmányai iránt, melyek körül szegény magyar hazánk, fájdalom, csak a néma néző szerepét viszi imigy-amugy, — s diadalmas küzdelmeiben, Isten tudja! mikor vehetend részt. . . . .

Mi az, a mi körülöttünk vagyon? micsoda okok hozzák elő a változásokat? minő feltételei vagynak az életnek? minél fogva és hogyan élünk mi is? a holt anyagban hogyan mozdul meg az élet? hogyan zsákmányolhatjuk ki a természetet testi és lelki jólétünk előmozditására? miért történik ez s ez körülöttünk? miért van minden igy és nem amugy? . . . . . mindezek oly dolgok, mik a legegyügyűbb embernél is erős érdeket költenek; *„művelt“* névre pedig ma már, hála Istennek, senki sem tarthat számot, hogyha azok körül alapos ismeretei nincsenek.

Valóban hálát adhatunk a gondviselésnek, hogy fáradhatatlan elmék fürkészetei által azon álláspontra hagyta emelkedni a tudományt, honnan az kérdéseinkre kielégitő feleletet adhat. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy már mindenik tünemény és állapot oka tökéletes tisztára volna hozva : távolról sem; hanem csak azt, hogy tudhatunk annyit, mennyi természeti erők okos felhasználati módját, azok felséges összhangzatát s a gondviselés alkotó bölcseségét világosan elénk terjeszteni elég, s elménket a rut babona tévelygéseitől felmenteni késztet.

Ha két-három századdal ez előtt irt természettani könyveket veszüuk kezünkbe, sok helyt mosolyogva olvashatjuk bennök, mily csodás és szörnyű tulajdonságokkal birnak fák, kövek, érczek, csillagok stb. Hadd hozzam fel például a nápolyi *Porta János* „Magia Naturalis“-át. E könyv „az egész természet ismeretét“ igéri adni s valóban sok rendkivüli dologról is beszél, ámde a valószinű magyarázatok mellett egész halmazát közli a legtévesebb nézetek s a legsületlenebb képtelenségeknek. „Az ég mozgásának összevetéséből a *csillagok és elemek átváltozásából* (?) az állatok, növények és ásványok származását és elmulását“ igéri kinyomozni (II. Cap.) Szerinte „a tűz a *holdnak üresség énél fogva*, a természeti összeillés miatt vonzatik fölfelé.“ „A tűz a levegőhöz, a viz a földhöz *nemi ösztönnél fogva* ragaszkodik.“ A bolygó csillagok is nemi különbség szerint osztályozhatók, némelyek himek, mások nők. Merkurius kétnemű. Hasfájás ellen hasznos, kacsára nézni, bátorság-nyerés végett oroszlánbőrt felölteni, szivverés ellen majom-hust enni, főfájástól kőszobor fején termett füvet rágni, és igy tovább. Mindezeken túltesz pedig a XIV Caput, mely a legnevetségesebb babonák gyüjteménye, mig ott igazságok gyanánt árultatnak.

Korunkban már kevesen hisznek a babonákban, azonban még az iskolázott emberek nagyobb része is sajnálatos tudatlanságban van a legmindennapibb tünemények okai felől. És ha például, a mindennek okát kereső kis gyermek azt kérdi valakitől : „Bácsi, mondja meg, hogy miért áll annak a gyertyának a lángja felfelé és nem lefelé? miért meleg a maga keze, mig a kigyó teste hideg? miért száll pipájából bodoran a füst? miért égeti meg kezemet a tűz, ha hozzá nyulok? miért gyul meg a gyufa a falon? miért kék az ég? miért piros az orczája? miért zöld a falevél stb. — e kérdésekre s a kis gyermek nyilt tekintetére zavarba jő, s azzal utasitja az alkalma lankodót el : „Ugyan már hogy kérdezhetsz ily *ostobákat?!*“

A következő kérdések és feleletek nehány közéletbeli tünemény okát

*

ejtegetik, oly egyszerű felfogással hogy azt tanult és tanulatlan ember egyaránt megértheti. Mire nézve azoknak szerkesztésénél leginkább Dr. *Brewer* általánosan elismert jelességü s e szakban remek könyvét tartottam szem előtt. Angol praktikus fővel van az irva, mely igen jól érti, hogyan kell a gyakorlati tünemények okaihoz röviden és világosan hozzászólani.

---

1) *Miért cseppfolyós a viz?* Mert tömegrészeit a *meleg* elválasztva tartja egymástól, annyira hogy az összefüggés csak igen lazán marad fenn. Mihelyt a meleg egy része eltávolittatik, az összefüggés megszilárdul, azaz a viz jéggé válik.

2) *Van-e meleg az u. n. hideg vizben is?* Igen is van. A mit mi hidegnek nevezünk, az csak a melegnek kisebb mértékben való jelenléte, mely egyébként többé kevésbbé minden testben jelen vagyon, a tűztől fogva a leghidegebb jégig. Érzékeink azonban nem minden testnél veszik észre a meleget, s ez állapotában *lappangónak* vagy kötöttnek neveztetik. Ezen meleg az, mely a test paránya-inak egymástól való távolságait megszabja, vagyis a melynek mennyiségétől függ, hogy a test szilárd, cseppfolyós vagy légnemű alakkal birjon. Mennél több a meleg, a parányok annál inkább eltávolodnak egymástól, a mi utoljára azt eszközli, hogy a szilárd testből cseppfolyós, a cseppfolyósból légnemű legyen. Péld. a higany —40°-nál szilárd, közönséges hőmérsékleten cseppfolyós, 360°-nál gőzalaku.

3) *Hogyan lehet tudni, hogy meleg van jelen, ha szintén észre nem veszszük is?* A jégnek a hévmérőn 0°-nyi hőmérséklete van; és ha egy font jeget tűzön megolvasztunk, ámbár e közben 79° meleg elnyeleték, még is csak 0°-on marad hőmérséklete. A 79° meleg tehát a vizben megkötve lappangó állapotban marad.

4) *Hoyyan teszszük a jég vagy hó melegét kezeinkre nézve is érezhetővé?* Úgy hogy apróra tört jeget vagy havat felényi tömegű sóval összekeverve egy edénybe rakunk. Miután ebbe kezünket beledugtuk, olyan erős hideget fogunk tapasztalni, hogy ahhoz képest egy kéznél levő másik edénybeli jég- vagy hócsomót valósággal melegnek érezendünk, ha kezünket amabból kivonva ebbe mártjuk.

5) *Miért hidegebb a só és hóból álló keverék a tiszta hónál?* Mert a só a hónak jegeczeit cseppfolyóssá oldja fel. Ugyde a cseppfolyós alaknak több lappangó melegre van szüksége, mint a szilárdnak s azért valahányszor valamely test szilárdból változik cseppfolyóssá, környezetétől mindenkor meleget von el, az-az erős hideget okoz.

6) *Miért olvasztja fel a só a havat vagy jeget?* Mert a tiszta viz 0°-nál jégalaku, a só és viz együtt pedig csak 3°-nál képez jeget.

Ezért a 0° viz (vagyis a tiszta jég és hó) sóval meghintve, nem maradhat *együtt* jégalakban.

7) *Miért lesz szobánk hüvösebb a locsolással?* Mert a padlózaton lévő viz lassankint párává változik. Ugyde egy gőzalaku testnek már több lappangó melegre van szüksége, mint a cseppfolyósnak, mely meleget a vizpára a szoba levegőjétől vonja el.

8) *Miért okoz a nedves fehér ruha feltünö hideget testünknek?* Mert a ruha viztartalma párává lenni igyekszik, s az evégre szükségelt meleget jóformán testünkből vonja magához. Ugyanez okból fázunk, hogyha a fürdőből szabadra lépünk.

9) *Miért veszélyes, nedves ágyban aludni?* Mert mindig testünk felületétől raboltatik el azon meleg, mely az ágy nedvességének elpárologtatására szükséges; mi által az állati melegség bennünk azon foknál leebb szállittatik, mely az egészség megmaradására szükséges volna.

10) *Miért hasznos meleg ellen az izzadás?* Mert ily módon a testünk felületére gyült viztömeg elpárolgási hideget okoz, s ekkép türhetőbbé teszi a körlég forróságát. Különösen tapasztalják ezt azok, kik mérsékelt éghajlatról forró égöv alá utaznak, mely esetben az izzadás elősegitése végett olykor meleg öltönyökkel, bundákkal látják el magukat.

11) *Miért nem tanácsos a vastag öltözet oly embereknek, kik erős mozgást tesznek?* Mert a bőrön át kiválasztott nedvesség elpárolgását akadályozza. A mozgás már magában növeli a test melegségét, melyet azonban a bőr felületén végbemenő elpárolgás, megint a maga rendes és elviselhető hőfokára szállitana alább. E jótékony hatást akadályozza meg a vastag öltözet.

A bőrön át elpárolgó vizmennyiség, egészséges embernél naponként körülbelől 2 fontot teszen.

12) *Miért következik esős nyár után rendszerint hideg tél?* Mert a nyáron át folyvást tartó erős párolgás miatt a föld hőmérséklete lassanként igen alá száll, és télre megfogy.

13) *Miért keményiti meg a nap a földet?* Mert a föld nedvessége az elpárolgás által tova repül, minek következtében a földnek részecskéi sűrűbben esnek együvé, s szilárd tömeget képeznek.

Ennek azon üdvös következete van, hogy általa a további teljes elpárolgásnak eleje vétetik. Ha a földnek szilárd kérge nem volna, szárazságban a hév és aszály mélyre hatolnának s az összes növényvilágot kiveszitenék. —

14) *Miért képződik a fagyos alma körül jégburok a hideg vizben?* Mert az almának fagyos nedve, az alma körül kivül eső viztömegtől iabolja el a szükséges meleget, hogy maga cseppfolyós alakot ölthessen, midőn aztán a melegétől megfosztott külső viztömeg nem tarthatja fenn magát cseppfolyós alakban.

15) *Miért lesz a fagyos alma kiengesztés után fonnyadt tekintetü?* Mert cseppfolyóssá vált nedve kisebb térfogattal beéri, mint fagyott állapotában.

16) *Miért nyer a viz nagyobb térfogatot, ha megfagy?* Mert szilárd jegeczekbe megy át, melyek oly tömötten nem szorulhatnak együvé, mint az engedékeny, cseppfolyós részek.

17) *Miért reped meg a földfelület nagy hidegben?* Mert a földbe beszivárgott viztömeg megfagy s mi közben a terjeszkedni akaró jégtömegek a föld részeit egymástól eltávolitani erőlködnek, hasadás vagy repedés áll elő. A jég kiterjeszkedni törekvő ereje repeszti meg kemény télben a téglákat, köveket és sziklákat is.

18) *Miért porhanyó tavaszszal a föld?* Mert télen át a jég a göröngyöket szétfeszegeti, s mihelyt a szétvált részeket összetartó fagy kiment a földből, nincs, a mi egybefoglalja azon földrészecskéket, melyek azért kicsiny darabokban hullanak szét.

19) *Miért reped meg fagyban a félig telt vizes korsó is, holott abban még elég tér van melyben a jég kiterjeszkedhessék?* Mert a viz fagyása felülről lefelé történik. Legelőször a felület mered meg, s az itt képződött jégréteg az alsó részeket, mint valami dugó leszoritja, még pedig oly erővel, hogy a későbbi részek fagyásakor a korsó cserépfala könnyebben szétrombolható, mint ezen jégfedölék.

(Folytatása következik.)

Képek a hazai népéletből: XIX. Sárközi népviselet (Tolnamegyében).
Ujházy Ferencz vázlata után *Jankó*.

Képek a hazai népéletből.

XVI. Sárközi népviselet (Tolnamegyében).

Lapunk mai számában egy tolnamegyei sárközi nőt mutatunk be, sajátságos viseletével. A férfiak viseletéről azért nem szólunk, mert az ott nem mutat fel semmi különszerüséget s főismertető jeleit röviden elmondhatjuk e pár szóban: rövid gatya, és széles

Vas. Ug. 1862.

s lovait, a hol csak teheti, a császári mének által fedeztetné. A nemesebb vér ivadékát a paraszt is bizonyára inkább kimélné, gondját is jobban viselné, mert fajunknak az egyátalán szokása, hogy csak a jót, a szépet kiméli, de legkivált lovában s a gyengét öli, zaklatja, mondván : ugy is csak alpári, meg sem érdemli a kimélés fáradságát; a helyett, hogy meggondolná, miszerint kimélés s gondos bánás által a rosz is jóvá lehet, vagy ha azzá nem is lesz többé, legalább tovább veheti hasznát igy, semmint ha erővel elcsigázza, elhanyagolja. A népet a lótenyésztésben oktatni s felvilágositani kellene, hogy tovább meg tudja becsülni; mert ebben fekszik az egésznek alapja Azonban nagyon eltértem tárgyamtól s igy még csak afelett akarom csodálkozásomat kifejezni, hogy nálunk, hol most az egyletek alakitása oly dicséretesen felkapott — Pesten már málha-hordó egylet is van! — még senkinek sem jutott eszébe : *állatvéd-egyletre* csak gondolni is. Szerencse, hogy a czivilizáczio hazánkban még a lóhus evésig nem haladott, mert ezen esetben ugyan gyarló vágómarhával látnók el mészárszékeinket.

(Vége következik.)

A magyar ruha külföldön.

Politikai mozgalmak, társasági mozgalmakat is szokták előidézni; innét van, hogy 1859 éve óta a magyar nemzeti ruha is visszahelyeztetett régi jogaiba, és a nemzeti érzület ezen jele külsőleg is részesült az illető megbecsülésben. Csak alig nehány év forgott le azóta, és már panasz kezd emelkedni sorainkban, hogy mig a férfiak híven tartották meg felvett magyar szabásu öltözetüket, addig nemünk szebb fele inkább a divatnak, a változatosságnak hódolt, és az elv, a nemzetiség igényeinek félretételével ismét idegen ruhákba burkolózott. Hazai divatlapjaink, nembogy ezen gyengeségnek gátot igyekeztek volna vetni, ezt divatképeikkel, mintaszabásaikkal, mulasztási bűneikkel, helytelen irányukkal még nevelték is, és a politikai lapok erkölcsi kényszerűségből több izben felszólaltak a divatlapok ezen önfeledkezése ellen.

A kérdés itthon ugy állván, természetesen van néha oly percz, midőn arról foly a tanácskozás, vajjon külföldre menvén, meg kell- e tartani a magyar ruhát ? vagy a franczia szabásut felvenni. A kik itthon sem viselnek magyar ruhát, azokra nézve a kérdés nem létezik, de mások hajlandók benne inkább a lappangó elvet fürkészni, mintsem oly izlésnek nézni, mely a napi érdekeknek feláldozható.

Nemzeti ruhánk tán sohasem volt oly tömegesen bemutatva a külföldnek, mint a jelen év közepén, kivált azon hazánkfiai által, kik a londoni világműkiállitás látogatására utaztak. Volt oly magyar utazó, ki már hazulról elindult idegen öltözetben, volt olyan, a ki odakünn megismervén a viszonyokat, letette magas csizmáit, szük nadrágját és attiláját, a helyett franczia szabásu mezet vevén fel magára; a magyar utazók legnagyobb része azonban, ugylátszik nekem, bár merre megfordult, megtartá azon ruhát, melyre a nemzeti szellem rálehelé jellegét. Hogy az utóbbiak nem kis áldozatot hoztak az elvnek, nem akarom tagadni, de ők maguktartásával aligha jobb szolgálatot nem tettek érdekünknek, mint némely álcsillogásu dolog, melyet a világ előtt fitogtatni szeretünk.

Miben áll ezen áldozat?

Németország bármely zugában ismeretes volt a magyar öltözet, megnézték az embert, ki abban járt, de az arczkifejezés legkisebb jele nélkül, mintha ezen külsőség bántólag hatna a néző szemeire; sőt ellenkezőleg, ezen megjelenés módja elég volt, hogy a magyar utazó udvariasan köszöntessék, vagy hogy a mellette elmenők rokonszenvező hangon félig magukban mondják : ein Ungar! sőt imitt-amott kevésbbé etiquettes, de jóakaró éljent kiáltsanak feléje. Hollandiában a bámulás már nagyobb mértékben volt észrevehető a mi könnyen érthető. Franczia országban pedig mindenütt a legbátoritóbb fogadtatással találkozott a magyar. Nem nézték őt ruhája végett orosznak, lengyelnek, vagy kitudja miféle katonának, hanem csak annak a ki volt, — és kezdvén a festői ruházat dicséretén, folytatták a közállapotaink felőli tudakozással, hol aztán vége hossza sem volt a jó kivánatoknak. Hölgyeink közől is egynémelyik, mint ritka tünemény, magyar ruhában jelent meg külföldön, mint például a deli V . . . . né Bács megyéből, kit aztán a párisi nők majd hogy agyon nem öleltek, és fényképezett arczképét ostromolva kérték.

Bezzeg más benyomásokat nyertek utazóink Angolhonban. London a maga nagyszerűségében páratlanul áll a világon. Az óriási kereskedés valódi népvándorlást okoz e város felé, és a világ minden nemzeteit csoportositja e majdnem 3 milliónyi Babylonba, hullámzásaival négereket, hottentottákat, chinaiakat, amerikaiakat, indusokat és száz egyéb népet állitva a szemlélő kaleidoscopja elé. A változatosság, az ellentét perczenkint oly nagy, hogy az ember bár hol várta volna elébb, hogy ruhája végett figyelmet fog gerjeszteni, mint Londonban; és az angolt legkevésbbé hitte volna képesnek, hogy bámészkodjék, és a „nil admirari"-t ne értse.

A ki Londonban, és Angolhon más részein magyar ruhában járt, a szemeket ugy huzta maga után, mintha delejes erőnek engednének. Ez már magában véve nem kellemetes dolog, de az arczkifejezés, a mosoly, mely azt sokszor kiséré, még türhetlenebbé tette a körülményt, — történt az is, hogy ha egy pár magyar az utczán megállt, nehány bámész körülfogta, és tetőtől talpig méregette. Nem igen lehetne mondani, hogy az alsó és felső rangu angol közt erészben nagy különbség lett volna. Mindnyájan oly kérdőjelt csináltak, mintha azt akarták volna mondani : quis hominum ? honnan vette ez magát ?

Nehogy azonban valaki a dolgot ugy magyarázza, mintha ezen kellemetlen tapasztalás nemzetünk iránt valami ellenszenvben találta volna kutforrását, meg kell vallanom, hogy társalogni vagy főleg saját házaikban általuk fogadtatni, csakhamar meggyőzött, hogy az angol legnagyobb méltánylással viseltetik nemzeti törekvéseink iránt, és hogy azon valódi alkotmányosság felől, mely lépéseinket jellemzi, csak igazi becsüléssel nyilatkozik. Még nagyobb mértékben áll mindez a skótokról.

Mi oka mégis, hogy nemzeti ruhánk néma roszalást látszott találni Angolhonban?

Arisztides „Polgárosodás" czimü legujabb munkájában, miután a nemzeti gőgről egy pár igen erős, ha nem is merőn valótlan szavakat mondott, eredeti ruhánkról egy pár észrevételt tesz, melyet lehetetlen megjegyzés nélkül hagyni. „A baj azért olyan nagy — mondja könyvének 28. lapján — szinte kétségbeejtő, mert hazánkfiainak legnagyobb, mit mondók, értelmiségünknek legalább $^9/_{10}$-ed részével lehetetlen elhitetni, hogy az a mosoly, mely a művelt angol és franczia ajkán egy kakastollas, sarkantyus magyar „polgár" láttára elvonul, korántsem csodálkozó tetszés, hanem lenéző, vagy legjobb esetben szánó guny épen nem hizelgő okozata ! És hogy e gúny sokszor el nem nyomható, jó izü kaczajjá változik, annak láttára, hogy tetszelgő, hiu sarkantyus philiszter vitézünk e mosolyt valóban derékségét, szépségét illető, eszerint őt dicsőitő bámulásnak képzeli. Egy pár hazánkfiát japáni követnek, egy főurunkat ó-testamentomi alkirálynak néznék Párisban, Londonban, s mi itthon . . . . mindezt nem találjuk nevetségesnek, sőt legtöbben dicsekszenek, hogy a magyar öltözet milyen nagy föltevésre adott okot."

Az olvasó észre fogja venni, hogy Arisztidesz uram, hol élt tulzással. Hetykén, hiu ostentatióval járni, és ezáltal magát nevetségessé tenni, más ruhában is lehet, nemcsak magyar öltözetben. Nem is azt akarjuk ajánlani, hogy mindennapi életében valaki tulipános szürben, vörös nadrágban, kezében hosszu kanászbottal és kalpagján oly tollakkal járjon, melyek az első emelet lakóinak szemeit fenyegetik.*) Nemcsak az angol, de mi is tudjuk, hogy nem a kirivó szinek, hanem az egyszerüség illetik a férfit. Azonban midőn az angol bő és szük nadrágot, midőn az angol kihajtott, mi álló kabát-gallért, midőn az angol magas tetejü, mi alacsony pörge kalapot hordozunk, midőn ő nadrágszárát a csizmán kivül, mi belől koptatjuk, és midőn ő felső öltönye összekapcsolása végett gomblyukakat vág a posztóba, mi pedig egy párzsinórt alkalmazunk, — ezáltal még nem igen nagyon vétettünk az egyszerüség ellen.

Azt sem lehet mondani, hogy az angolnak átalában ellenszenve van a magyar öltözet ellen, hiszen az angol önkéntes ezredek zöld zsinórzatu szürke attilába vannak öltöztetve, és valóban különb kinézésüek, mint a porosz huszárok, kik közől egyiknek azt találta mondani a magyar huszár : Du nicht mein Kamerad, du Hanswurst !

Arisztidesz, ugylátszik, azt kivánja tőlünk, hogy ha művelt nemzetnek akarunk tartatni, vessük le nemzeti ruhánkat, legalább akkor ha külföldre megyünk, különben a művelt nemzetek kinevetnek bennünket. De mint mondám, a franczia szintén művelt nemzet, még sem nevette ki a magyarokat, sem a német, sem a belga, sem a hollandus, sem a spanyol.

Az angol főur, ha a Hydeparkban sétakocsizást kiván tenni, kocsisa, inasa apró fodru fehér hajporos parókát visel, minőt XIV. Lajos korában használtak. Törvényszékeknél a birák és ügyvédek hosszu fekete talárban ülnek, és testük felső harmada roppant vendéghajjal elfödve. Ezen tisztességes alakok nem átalják a hosszu tárgyalás alatt némelykor mély zsebeikben kotorászni, és ha a véletlen nekik kedvez, egy nagy darab hideg sültet, kenyérrel együtt — a hallgatóság szeme láttára — falatozni. Ha meg akarnók forditani a kapa nyelét, emlithetnénk Old England szabadságra büszke pártjairól elég nevetséges dolgot. De mi tiszteljük a nemzeti szokásokat, és nemzeti emlékeket. A Tower várőrsége még VIII. Henrik izlésének ruházatát viseli, majdnem ugyanazt mondanám az illető egyének typusáról is, mégsem hallottam, hogy a vár látogatói mindezt valaha nevetségesnek találták volna.

Az angol nemzet egyik legbecsesebb tulajdona, hogy egész közélete historiai alapon fejlődött, és historiai emlékekkel át meg át van hatva. De az angol önző levén, könnyen ragadtatik azon igazságtalanságra, hogy minden szokást, mely az övétől elüt, csak nehezen tudja mentegetni, és mindig kész gunyora tárgyául veszi. Saját skótjai sem jártak jobban Londonban, és valahol csak valamely skót koczkás plaidjével, meztelen térdével, keresztbe zsinorzott lábikrával, és apró sapkával megjelent, épen oly kétes jellemü mosolylyal találkozott, mint a magyarok. Pedig skótokat alkalmasint többször látnak Londonban mint magyarokat; a királynő a kis herczegeket skót öltözetben járatja gyakran, sőt eredeti skót ezredek is vannak a brit hadseregben.

A szerencsétlen 1849. évi forradalom után sok hazánkfia Albion partjain menekvést keresett, — a sors üldözöttei nem kis meglepetésükre akkor azt tapasztalták, hogy nagy szakáluk különösen ingerli az angolokat nevetésre, sőt egypárszor durva bizalmatlansággal nyilt utczán meg is tépték

*) Nem a mult évben Pesten látta ön azt az igy felöltözött csodabogarat, a ki még akkor nem csapott fel polgárositó röpiratok gyártójának ? *Szerk.*

a legszebb virágokkal, a diszkert közepén tó van, benne hattyuk usznak s a partról repülő hid visz át a pár holdnyi nagyságu regényes szigetre, mely a kert födiszét képezi.

A vasuti indóház a park szélén áll, mig a töltés azt ép középen hasitván ketté, a grófnak ebből 25 s az egész határból 77 holdat kellett a társaságnak átengednie.

Alparkban van a fáczános is, mely mintegy 100 párból áll s itt legel 20 darab nemes hollandi és svájczi tehén.

Az összes urasági birtok: 4,565 hold szántóföld, 141 hold rét, 481 hold legelő, 173 hold külön faültetvény (vegyes csoportok, elszórva az egész határon, részint a juhok számára ugynevezett delelőnek, részint csupán disznek), 172 hold csapás és dülő, 106 hold majorhely, 11 hold saját- s 135 hold dézmás szőlő.

A telkesgazdák birtoka 1857-ben ment át a tagositáson s az Ercsire vivő országut mellett, tehát a határ déli részén fekszik; mig a gróf földei a következő 7 majorra vannak osztva: Erdőhát is bőven megtermette gyümölcsét, mert a ki azelőtt nyomorult dikhenczeire még a legpotomabb ár mellett sem kapott vevőt, az most, ha az eladás körül csak némi tapintattal bir, gyönyörü csikain évenkint százakat is nyerhet.

Megfoghatatlan előttem, hogy tudott lóra termett nemzetünk lótenyésztése annyira sülyedni! Ha ez még sokáig igy tart, ugy a nagybirtokos osztályon kivül senkinek sem lesz az országban valamire való lova. Nem elég, hogy az öseredeti magyar lófaj tökéletesen kipusztult s „napkelet ifjainak dobogó paripái“ ma már holmi elkorcsosodott gebék; de ezek is ugy agyon vannak csigázva a zabszalma, kóczhám és ostornyél által, hogy az embernek szeme szája eláll, ha valamely jó módu falu vagy mezőváros ménesén végig néz, s csak itt ott lát egy-egy állatot, melyről elmondhatja, hogy *ez ló*. A gazdasági egyletek, melyek egy-egy Vidats-ekéből vagy vetőgépből oly nagy dolgot tudnak csinálni, vajjon nem tehetnének-e a lótenyésztés érdekében is valamit, vagy legalább

Képek a hazai népéletből: XXVI. Vályogvető-czigányok. — *Ujházy F.* vázlata után *Jankó J.*

Kis-Marton, Máriaháza, Tükrös major (a parkban), Gézamajor, Spanyolmajor és Belsőmajor. Emajorokban összesen van 5,600—6,000 darab juh; 150 ökör; 30 majoros ló, mihez meg a gróf legközelebb szenttamási birtokáról 40 darab nemesitett, csödörből s kanczából álló ménesét is át fogja szállittatni.

A martonvásári lovak figyelmemet, egyátalán nagy mértékben magukra vonták; a legegyszerübb parasztgazdának gyönyörü *félvér* lovai vannak, melyeken nemcsak az látszik meg az első pillanatra, hogy nemes mének ivadékai: de az is, hogy észszerü és gondos bánásban részesülnek, idő előtt, be nem fogatnak s el nem csigáztatnak, mi hazánkban, hol a lótenyésztés a kisebb birtokosoknál s köznépnél csekély kivétellel oly elhanyagolt, nyomorult s minden megitélés alatt eső fokon áll, igen örvendetes jelenség. A martonvásáriak a kedvező alkalmat felhasználván, kanczáikat az ott állomásozó császári fél- és telivér ménekkel fedeztetik, mi ugyan többe kerül a községi mén fedezésénél, de már többet mint eddig tettek? Igaz, hogy a lovar-egylet s itt ott egy gazdasági egylet is tüz ki dijakat a legjobb lovakra; de ki nyeri ezen dijakat? Nagyobbára a nagybirtokos osztály tagjai; s miért? mert csak ezeknek van annyi pénzök, hogy méreg drága angol s arab méneket vásárolván, ezek után ivadékot neveljenek, mely ivadék mellé aztán már csak szégyenből sem meri kisbirtokos az ő satnya csikóját állitani, mert legfölebb kinevetnék vele. Szép és haladást tanusitó dolgok a' vető-, aratógépek, de mit érünk velök, ha lovaink előttök kidülnek a hámból? A telivér ló, melyre oly sokat tartunk, kivált, ha az 1,000 aranyos császári dijat megnyeri s igy a „konyhára“ is hajt valamit, szintén igen szép dolog; de ez azért mégis csak *fényüzési ló* s mezei gazdáink sem futtatni, sem vadászni nem akarván, ezért arra kellene főgondot forditanunk, hogy hazánkban valamely izmos, erős kitartó és munkára képes lófajt honositsunk meg. Igénytelen nézetem szerint ezt ugy érnők el legelőbb, ha népünk az eszélyes martonvásáriak példáját követné

Vas. Ujs. 1862.

FŐVÁROSUNK MŰVÉSZETI ÁLLAPOTAI A MULT SZÁZAD KÖZEPÉN

Ujházy Ferenc (1827—1921) műveiből egy teremrevalót összegyűjtött é
kiállításon bemutatott a Képzőművészeti Társulat. A ritka szép festői fej
pátriárka egész hosszú élete, s benne művészetünk eleinek küzdelmes sorsa me
a kis kiállításon. Az ifjú Ujházy 1843-ban kerül Szolnokról Pestre. Itt sorr
a kor ismertebb festőihez: tanítványul jelentkezik. De mindenütt elutasítj
végre Warságh János megfogadja tanítványának. 1846-ban az akkor megny
iskolának lesz növendéke. Ott készült rajzaiból többet bemutatott emlékki
rajtok a kor művészet-pedagógiai észjárását, s megismertük általuk a kor
Lapmintákról, legjobb esetben gipszöntvényekről rajzoltatta tanítványai
haldokló barok-kor divatosabb művészeinek alkotásait. A forradalom
zavarja meg Ujházy tanulóéveit. Fejlődése érdekében ekkor külfö
mennie, mint tanulótársai közül Lotznak, Thánnak és másoknak.
maradt, s ezzel úgyszólva elmetszette fejlődésének folyamát. Sokat fe
pozíciókat, genre-t, csöndéletet, s a szabad festő cigányi exisztenci
biztosítottabb menedékébe húzódik végül. Ekkorra már lemondhatott ar
művész váljék belőle. De így is sokat tud használni művészetünk ügy
tanítványában ő fedezte föl és kezdte kifejleszteni a művészi tehetség
művészet-társadalmi intézményeink megalapításában és felvirágoztatásába
Nem volt benne semmi az öregedő művészek féltékenységéből és irigy
végig szerette a fiatalságot — még amikor már nem értette is törekvéseit
melegszívű emberbarát volt holtáig. Művészete különböző hatások közöt
Legszerencsésebben némely hollandus csendélet-festő, továbbá ifj. Teniers m
lette meg. Az utóbbinak hatása alatt festette magyar csárdajeleneteit, mozgal
kis kompozíciókat, melyeken a hollandus mesternek éppen a legjelentősebb k
a tónusos előadásba, sikerült magyar parasztjait környezetestül belefoglalnia. A
azonban előbbre volt benne a művésznél, s éppen azért egyéniségének további
írása helyett inkább neki engedjük át a szót. 1901-ben, a Szépművészeti Múzeum
hívott közönsége előtt olvastá Ujházy ezeket az emlékezéseit. Kedélye, szívbeli m
sége, pompás elbeszélő tehetsége, minden értékes emberi tulajdonsága megérzékül ben

* * *

E. A.

A festő nem azért fest, hogy éljen a jelennek.
Hanem azért él, hogy fessen a jövőnek.

Ujházy Ferenc

Véghetetlen' örvendek, hogy szerencsém van a művészet iránt érdeklődő közönséget ily szép számban üdvözölhetni. Célom a régi Pest művészeti viszonyairól szólani, kifejteni azt, hogy művészetünk fájának gyökerei mélyebben nyúlnak bele a hazai talajba, hogy művészetünk nem az utolsó néhány évtized munkájának eredménye, hanem multtal, tradiciókkal bir, amelyeket ismerni és megbecsülni illik. Mert amely növénynek mélyre elágazó, terjedt gyökérzete nincs, az biztos fejlődésre nem számíthat. De mielőtt magukról a művészeti viszonyokról szólnék, célszerűnek tartom az igen tisztelt hallgatóságot a régi Pesttel röviden megismertetni.

1843 tavaszán Szolnokon kocsira ültünk, hogy Pestre utazzunk azon célból, hogy magamat a festészetben tökéletesítsem. Harmadnapra, későn este érkeztünk. Reggel szétnézek a városban. Az első látvány nem volt kellemes: minden ház kapuja alól egy deszkával borított folyókán át a szennyes víz kifolyt az utcára és haladt utcahosszant. Kürtölést hallok: magyar csordás kürtöl s a házakból hajtják ki a teheneket, hogy a csordás az Üllői-úton át legelőre terelje azokat. A Széna-téren magas dombon áll a református templom. mellette a Rottenbiller-féle ház «Pióca-kereskedés» felirattal.

Nyugat 1922. márc. 16

nplom előtt sorban állanak a szolnoki kenyeres kocsik, csupa ismerős, mintha csak volnék. Bokáig járok a gazban. Ismét kürtölés: a toronyóra fertályt ütött, ezt oronyőr. A Lövész-utca sarkán deszka-kerítéssel ellátott kis ház támaszkodik a ához, túl rajta térdig érő paréj és a város lőrésekkel ellátott falai láthatók egész ca sarkáig. A Pipa-utca sarkán voltak a sóhivatalok, jobbra, egy nagy téren, genszerű, török jelvényekkel díszlő hajók horgonyoztak. Felfelé haladva a ny szép, magas ház után apró viskók következtek, melyekbe szűcsök hordták l a gerebenezett bárányböröket. Feljebb timárok faragták a Duna vizén a ltér irányában kékfestők öblögették kékre festett szöveteiket. A Nagyhíd- hajóhíd s csak itt volt a Duna partja egy kis fallal kiépítve. A parton kác állt s úgy nevezték, hogy «promenádé». A hídon felül volt a gyü- a gőzhajó-állomás következett és a «Csónakda» meg a Lánchíd, amelyen ztak. Itt, ahol most az Akadémia palotája áll, ingoványos hely volt, almával a dereglyések kötöttek ki és rakták ki a komáromi tulipános idéki cserépedényeiket s faszerszámjaikat. Az Arany János-utcáig a ma agy része megvolt, de azon túl már csak egy-két házacska és a város kereszt állott. Az Újépület előtt két ágyú volt kipeckelve, mellettük A Széchenyi-tér helye pocsolya fészke volt, melyet a város házi sze- öl. Az Újépületen túl levő részt úgy nevezték, hogy «am homok», rajta, tócsás hely volt, sás termett rajta. A Váci-útról befelé alacsony részben deszkakerítéssel ellátva. A zsidópiacon 〈széntér〉 ezerféle rozsdás, evert, mely az út felét elfoglalta, jobboldalt voltak az ócskaruhás boltok. ca volt a legnépesebb, melynek sarkán a Br. Orczy-féle ház arról volt ogy minden órában egy arany házbér-jövedelmet hajtott. A Király-utca másik a ma is álló két legmagasabb háza Pestnek, négy emeletre. A Király-utcá- tvani kapuig a mai régi házak már léteztek. A Hatvani-utca sarkán állt a ávéház, sarokerkélyes, alacsony, emeletes ház, melynek udvarán hetivásáros tanyáztak. A Kerepesi-út sarkán: a Grassalkovics-féle régi magtár, a Nemzeti z, a Griff-fogadó, udvarán gémes kúttal és sertéshizlalóval. Mellette a Beleznay- rancia barokk-stylben épült palota, kupolás termével, mely ez időben asztalos- elyül szolgált. A palotát szép park környezte s ebben volt egy várszerű, csinos emitage. A Kerepesi-út mindkét oldalán álltak a kenyérrel, gyümölccsel és más élelmi- zerekkel megrakott kocsik. A mészárosok az utcán vágták ki a húst.

A mai Múzeum-körút belvárosi része a Zrinyitől egész a kecskeméti-kapuig csupa földszintes házból állott. A Grassalkovics-féle magtár mellett a botanikus kert, ezentúl a Kunewalder-féle gabonacsarnok. A Sándor-utca sarkán a Luby-féle kastély, melyben csinos kis házi kápolna volt. A muzeum épülőben, Arany János szobra helye táján gémeskút állott. A muzeum mellett egy zsákutca, melynek k ü l s ő sarkán volt a Marczibányi család tulajdonát képező híres fogadó: «A két pisztolhoz», magas tetővel, alacsony falazattal. A Stáció-utcán s az Üllői-úton bokáig ért a futóhomok. A Gyár- és Kertész-utcáktól kifelé a legszebb búza termett. A Kerepesi-út végétől az Orczy-kertig húzódtak a szalmafedelű házak, melyekben tehenészek laktak. Kőbányán volt a polgárság szőlleje.

Pest város lakosai csendes, békeszerető, szorgalmas emberek voltak, a hatóságnak nagy bajt nem okoztak, alig volt a városnak 30 drabantja. Az úgynevezett Viertelmeister, Platzkomissär frakkban, pofonütött kalappal a fején, intézkedett a piacokon, hogy melyik kofa hová üljön — punktum. A drabant az utcasarkokon kidobolta, hogy egy gyerek elveszett, aki valamit tud róla, jelentse be, vagy hogy vasárnap délután a Józsefvárosban N. N. házát ellicitálják, akinek tetszik, vegye meg.

A k ö z l e k e d é s rossz volt. Hetenként egyszer-kétszer indult a hajó Bécsbe,

elindulása előtt mozsárágyúból lőttek és 3-szor csengettek, vártak, hogy egy-egy későn jövő utas le ne maradjon. Az árukat lovakkal vontatott hajókon is szállították felfelé. De volt egy másik alkalmatosság is, mely a kereskedést közvetítette: a Brassótól Bécsig járó kolosszális oláh szekerek, melyek 12—16 lóval elibök fogva, portékával megrakva, a szekér oldalaihoz láncolt hordókkal, a lovak kolompokkal, csengettyűkkel ellátva rettentő csengés-bongással és lármával vonultak be a városba. Mozgó házakhoz hasonlítottak ezek a járóművek.

A város lakosságának száma ez időben, Budával és Ó-Budával együtt alig érte el a 100.000-et. Az úri és nemesi osztály nagyobb részét hivatalok kötötték ide, de mivel központosítva volt ide az ország minden főhatósága, ez a városnak bizonyos előkelőséget biztosított. Központul a nádor udvartartása s az itt telelő sok mágnás fényes háztartása szolgált. Az egyetem és egyéb főiskolák a műveltséget általánosították. A régi polgári elemet kereskedők, iparosok képezték, régi törzsökös családjai a városnak, kik nemzedékeken át szereplők, hangadók voltak. Nem növén oly rohamosan a város, lakosságának nagyobb része nem lévén jövevény, mint ma, tradiciók képződhettek és azok meg voltak becsülve. A vagyonos kereskedők és iparosok nagyrészt német származásúak voltak. Wurm építette azt a rettentő épületet, a Wurm-udvart, ki is vasárus volt. Spiegel, később Tüköry, a többiek között a Fürdő-utcában levő háromemeletes házat 52 lakosztállyal és kúttal a III. emeleten, ácsmester volt. Vogl építette a Dorottya-utcára és a József-térre szolgáló házat, asztalosmester volt. Unger, Schmied-Unger, több háznak a tulajdonosa, kovácsmester volt. S még sokat tudnék megnevezni, kiknek utódai nemesek és földesurak lettek s elfeledték, hogy apjaik mesteremberek voltak. A magyar mesteremberek közül csak néhány vagyonost tudnék felemlíteni. A mester együtt élt, dolgozott, ebédelt a legényeivel, kávéházba nem járt, luxust nem űzött, egyszóval családias életet élt. A vasárnap szent volt.

A lakosság igen szerette József nádort, ki szívesen vett részt egyes ünnepségükben, így pl. 1846-ban a céllövészek ünnepélyén. Az udvari kocsi megállott a lövölde vasrácsozata előtt, az áldott emlékű főherceg lassan szállott le róla, bokáig érő sötétkék kaputrokk volt rajta, lapos, sárga rézgombokkal, fején cilindert, nyakán magas, kemény krabátlit viselt. Arca szelíd kifejezésű, bajusza keskeny, elől egyenesre nyírva. Csontfogantyúján fekvő oroszlánt ábrázoló nádpálcájára támaszkodva csendesen lépdegélt be az előkertbe, hol a polgárok már sorfalat állottak s hol a lövészek hatalmas «elien» kiáltással fogadták. Amint belépett az előcsarnokba, hol a lövésre előkészített fegyverek voltak, felkérték a nádort, szerencséltetné őket egy lövéssel. És őfensége meghúzta a ravaszt és a fegyver eldördült... Vivát! — centrumot talált, a céltáblát pedig a polgárság örök emlékezetül megfesttette.

Szinházak voltak: a nagy német szinház és a várszinház, a városligeti és a budai aréna és a nemzeti szinház.

És gondoskodva volt az elaggottak és betegesek kényelméről is. A harmincad-épület körül 〈a Gizella-téren〉 állottak a régi francia divatú, emberek által hordozható gyaloghintók.

—

1839-ben elérkezettnek látták az időt arra, hogy a művészeteknek, melyek semminemű állami támogatásban nem részesültek, egy egyesület útján központot, otthont biztosítsanak. A főhercegi család, a világlátott főnemesség, a főiskolák nagyképzettségű tanáraikkal, a vagyonos régi polgárság: egy ily egyesület alapítására elég alapot szolgáltattak. Schedius Lajost, az egyetemen az aesthetika és bölcsészet tanárát kell első helyen említenem, mint aki fáradhatatlan buzgalommal az egyesület létesítésének főapostola s annak első műbiráló elnöke is volt. Széchenyin kívül alig volt az

országnak férfia, ki minden irányban annyira a közügyeknek élt volna. Kultúrális hatást pedig kortársai közül, nagy irodalmi és társadalmi tevékenységével, senki nagyobbat nem gyakorolt.

1839 november 15-én alakúlt meg a Pesti Műegylet. Első kiállítását 1840-ben rendezte. Elnöke Jósika Miklós báró, «titoknoka» Szalay László volt. Az igazgató-választmányban Széchenyi István, Andrássy Károly, Dessewffy Aurél grófok, az Orczy-, Prónay-családok tagjai foglaltak helyet, a tisztviselői és tanári karból Bartakovics, Benyovszky, Dercsényi, Lányi, Rosty, Tasner, Ürményi, Schedius, Schedel. A régi polgári, gyökeres pesti elemből az Eckstein, Fröhlich, Heckenast, Hengelmüller, Wagner családok neveit találjuk. A művészek közül Einsle Antal s Neefe Hermannt említem.

Neefe Hermann Bonnban 1790-ben született. Atyja Beethoven mestere, s ő maga is jeles zenész. Bécsbe jő zenei kiképzésének tökéletesítésére, de Schlotterbeck útján a rézkarc-, majd a dekorativ-festészetre adja magát. A wiedeni színház dekorációit festi, majd mannheimi, müncheni és braunschweigi szereplés után a bécsi józsefvárosi színházhoz került. Az «Ördög Róbert» és a «Portici Néma» nagyszerű díszleteinek híre napjainkig eljutott. A színházi festészet terén új korszakot számítanak működésétől. Ezt Pesten érvényesítette a Schmidt igazgatása alatt álló német színháznál. A pesti művészi életnek egyébként is tényezője volt a megalakúlt műegylet választmányában és biráló-bizottságában. De mikor Schmidt megvált a német színháztól, sorsa őt is másfelé vezette. Sok olajképet is festett: finom tájképeket. Őrültté tették a dekorációk színei, többször kigyógyult, de végre is belepusztult. A gráci színház őrzi még dekorációit, a pestiek a német színház égésénél mentek tönkre. Egyéb műveit, arcképeit egyeseknél találjuk.

Szintén külföldi művész volt, de viszonyainkra nagy hatást gyakorolt Einsle Antal udvari festő, ki időközönkint Pesten huzamosan tartózkodott. A műegylet igazgató-választmányának tagja volt 1840-ben. Kitűnő arcképfestő hírében áll. Az udvar, a főnemesség, a hadsereg tisztjei, főemberei állandóan foglalkoztatják. Ami a hasonlóságot illeti — a kortársak véleménye szerint — csak egy konkurrense van, kitől félnie kell és ez — a tükör. «Aki fél, hogy nagyon is jól találják, mutatják be szívét és lelkét, az őrizkedjék tőle» — írták róla, pedig ez nem szól a festő ellen. Plasztikára törekedett a formában, az előadás valószerűségére, a jelentős kiemelésére és a ruházat jó visszaadására, húsa azonban nagyon kemény. Kertbeny, azon idők rossznyelvű műkritikusa, nagyon elítélőleg nyilatkozik róla, de mert ő mindenkivel így tett, vélemenyének nem volt hatása. Einsle nagyon tiszteletreméltó ember és jó honpolgár is volt.

A nevezetteknél gyökeresebb pestinek mondható Lieder Frigyes, aki 1780-ban született s 1859-ben halt meg 80 éves korában. Neki már a 20-as években nagy híre volt mint minature- és arcképfestőnek. Képei valóságos biographiák színekben, tele élettel és igazsággal. A főrangú körök sokat foglalkoztatott, kedvenc művésze, kinek festményeivel telve a paloták. A nagyanyák és nagyapák hervadhatatlan üdeséggel tekintenek le korunk roncsolt idegzetű, agyoncsigázott nemzedékére. Finom aprósagaiból, nem tudom, van-e valami gyűjteményeinkben, Hollósy Kornélia és Kubinyi Ágoston arcképeit a Történelmi Képcsarnok őrzi. Tudása és műveltsége egyébiránt bármely más körben is előkelő helyet biztosított volna néki.

1841-ben rendezte a műegylet a második kiállítását. Elnöke Fáy András, alelnöke Kossuth Lajos volt, pártfogói: Károly főherceg, Mária Dorottya és Hermina főhercegnők. Cserevíszonyban állott a prágai, bécsi, trieszti és müncheni műegyesületekkel. 1814 részvényes tagja volt, mintegy 11,000 pengőforint

jövedelme, melyből 2500 forintot a műlap költségeire, 4500 forintot pedig művásárlásokra fordított.

A kiállítást 1841-ben a redoute-épületben rendezték s közel 400 számra terjedő műtárgy volt ott látható: metszetek, miniature-, aquarell-festmények, képfaragó mívek és olajfestmények. A nevezetesebb külföldi kiállítók közül ezen időtájban a kiállításokon szerepelgettek: Remi van Haanen, Ender, Lavoss, Ammerling, Waldmüller, Schindler, Passini, Svoboda, Raffalt Bécsből, Tischbein Triesztből, Manes Prágából, Adam, Bürkel, Voltz, Spitzweg, Richter Münchenből, Rahl Rómából, Aschenbach, Geselschapp, Scheurer Düsseldorfból, Sartorini Bolognából, Lipparini, Schiavoni Velencéből, stb. stb.

A külföldiek szívesen küldtek magyar vonatkozású képeket. Egy mainzi festő Sobri halálával, Svoboda Bécsből bakonyi zsiványokkal kedveskedett, egy harmadik csikóst a pusztában ábrázoló képet küldött. Felsőmagyarország és a dunántúli határok szép vidékei, érdekes népélete már akkor is vonzották az idegeneket. Lavoss József Bécsből a magyaróvári bucsút festette meg.

A magyar festők e második kiállításon is nagy számban szerepeltek. Ha unalmas is, neveiket ideiktatom, hogy fogalmat adjak az akkori magyar művészgárda nagyságáról. Borsos József, Balkai Pál 〈Eger〉, Barabás Miklós, Boros János, Engerth Vilmos, Frühling Károly, Gaál Gusztáv, Heldwein István, Hóra Alajos, Heinrich Ede, Judrikovics János, Khoór József, Kovács Mihály, Kosareck Márton, Kann Henrik, Kärgling János, Kärgling Henriette, Kiss Bálint, Laccatari, Lestyán János, Lieder Frigyes, Madách Pál, Marastoni Jakab, Müller János, Pollák Vilmos, Pósa Gusztáv, Pichler Károly, Nagy Mihály, Rauh Ferenc, Stech Alajos 〈Vác〉, Schwindt Károly és Zsófia, Szále János, Tikos Albert 〈Kassa〉, Wirostek Eduárd 〈Láng〉, Wantza Mihály 〈Miskolc〉, Weide Vilmos. Akiknek lakóhelyét nem neveztem, azok budaiak vagy pestiek. Rövid időn kiegészítették a névsort: Komlóssy, Grosz, Brodszky, Alkonier, Adler, Weber, Klette K. és mások.

A kiállított művészek közül akarok néhánnyal foglalkozni, olyanokkal, akik régebben kidőltek, akiknek emléke tehát már jobban elhalványult.

Ilyen érdekes alakja volt azon időknek Laccatari Demeter 〈vagy Diamanti Laccatari v. Laccataros〉, ki Macedoniában született s akinek atyja br. Sinánál volt alkalmazva. Laccatari Debrecenben egy görög templomfestőtől 6 évig tanulta a festészetet. Festett arc- és oltárképeket, görög templomi képeket, melyeknek rajza korrekt, alakjai elevenmozgású heroikusak, színezése tüzes, megkapó, kezelése bátor, mozaikszerű a nagyobb képeknél, míg a kisebbeknél simán részletezett. Széles vállú, köpcös ember volt, elegánsan élt. Sokszor szúttyongatták, hogy a megrendelt képet még sem készítette el, de ő azt föl se vette. Akkor festett, ha jókedvében volt. Megesett, hogy este, hazatérve, a palettán levő olajtartókba egy-egy gyertyát állított, nekifogott a festésnek s reggelre a megrendelt természetnagyságú alak készen állott. A címerképek festésétől sem riadt vissza, sőt ilyenek gyanánt is pompás alakokat adott. A Fuchs-féle dohány-speciálitás-bolt előtt 4 remekül festett alakja volt, melyet utazó angolok megvettek s magukkal vittek, a Váci-utcában Medecznél a Török császár, a Városházteréen Csögelnél Fortuna, az Úri-utcában egy szivarbolt előtt a Jurátus, egy órásnál Venus Urania, a Kígyó-téren Szilágyi István gombkötőnél Mátyás király, a Hatvani-utcában Mátyás király lovon, környezetével, végre a Nagyhíd-utcában Lapedato szabó címtábláján Ottó görög király képe: mindannyi remekmű. Alakjai éltek, mozogtak. Sajnos, Laccatari efajta képei, az idő viszontagságainak kitéve, elpusztúltak. Különö-

sen sajnálom a Török császárt, a Fortunát és a Mátyás király lovasképét. Laccatari ismert művésze volt Pestnek, de 1849-ben — megváltozván a viszonyok — eltünt senki sem tudta, hová lett. Egyik barátom az 50-es években találkozott Ságodyval, Pest város akkori alpolgármesterével, aki beszélte, hogy egy átutazása alkalmával Grácban találkozott Laccatarival. Sch. barátommal Velencébe szándékoztunk s hogy Laccatarit felkeressük, Grácban megszálltunk. Tudván, hogy Laccatari fodroztatni szokta a haját, körüljártuk a fodrászokat: vajjon nem ismerik-e őt? Végre sikerült is egyre bukkannunk, aki jól ismerte és ajánlkozott, hogy hozzávezet bennünket. Elhajtattunk az «Am Graben»-ra, valahol a város szélén levő emeletes, alacsony házhoz. Mi kinn maradtunk, a vezető belépett: — «Du Laccatari, es sind Herrn da, die wollen ein Altarbild bestellen.» Laccatari erős, mély hangon válaszolt:

— Ja wohl, wo sind Sie?

Alacsony emeleti szobába léptünk, benne a legnagyobb művészi rendetlenség, szanaszét hányva portefeuille, rajzok, vázlatok, a sarokban egy vacok, mellette rongyos szalmaszék, melyen egy félkrumpliban leégett faggyúgyertya és nyitott francia könyv volt. Laccatari éppen a mellényét vette magára, melynek hátsó része hiányozván, egy madzaggal kötötte össze. Panaszkodott:

— Viel hab' ich gelitten. Gras hab' ich gegessen!

Az állványon munkában volt egy Mária-kép, de az nem volt már a régi Laccatari műve: a nyomor látszott az emberen, látszott a munkáján. Sch. barátom Laccatari adósságait kifizette, őt felöltöztette, utazási költséggel látta el s ígérte neki, hogy Pesten egyik házában lakást ad neki. Laccatari meg is érkezett Pestre, a szabad lakást elfogadta, de csakhamar vérszemet kapott: basáskodott a többi lakók fölött. A lakók panaszkodtak ellene, hogy megférhetetlen, hiába volt a háziúr békítése, intése: Sch. barátom kénytelen volt neki az ingyen lakást felmondani. Igen ám, de Laccatari nem ment ki a házból, míg végre Sch. úr máshol fogadott számára lakást, — csak így sikerült őt a házból kitudni. Éldegélt, festett arcképeket, görög-templomi képeket, de munkáit kifogásolták. Utolsó idejében a két-szerecsen-utcában egy képkereskedőnek festegetett az ellátása fejében. Meghalt a Rókusban, a 60-as években, 62 éves lehetett. A Nemzeti Múzeumba művei közül «Dobozy Mihály menekülése» került, egy arckép, mely öreg férfit ábrázol és Sváb Vilmos arcképe.

Címképek festésével, boltok elé, az akkori festők közül Varság ⟨Warscheig⟩, Kiss Bálint, Schwind Károly, Henrik Ede is foglalkozott. Mily szeretettel és tökéllyel? — azt Barabás munkája mutatja, Nádasi posztókereskedése számára készült. Évtizedekig volt az esőben, napon, fagyban, és mégis milyen ép! Nemrég szerezték meg a Képtár számára, hogy tanusítsa festészetünk akkori terjedtségét ésállapotát.

Ezen kor alakjai közt említendő Kiss Bálint, a hasonnevű szentesi református pap és író fia. Apja szenvedélyes régész, a magyarok eleiről egy három kötetes munkát irt, birt aesthetikai műveltséggel is: könyvecskét adott ki a rajzolás oktatásáról. Fia jogásznak, theologusnak készült s végre a bécsi festészeti akadémián jutott célhoz, amelyet 1826-tól 6 évig látogatott. Hosszabb olaszországi utazás után 1833-ban tért vissza hazájába, ahol mint táj-, arckép és történeti festő működött s oltárképeket is festett. Az 1843-ban alapított múzeumi képtárnál hazafias lelkesedésből dijtalanúl működött s azért — a gyüjtemény mellé őri állás szerveztetvén — arra nyert kinevezést. Képek restaurálásával is sikerrel foglalkozott. Művei közül felemlítem: Nógrádi parasztok, Dobó István, Hunyadi János a rigómezei ütközet után, Pethes János bucsúja leányától. Ez a Nemzeti Múzeum képtárában van. Theoriával sokat foglalkozott, az anatomiáról, perspectiváról, a festés technikájáról nagyobb számú művei maradtak fenn kéziratban. De műveiben ezen intenzívebb műveltség nyomai alig fedezhetők fel. Érdemes munkása

volt korának, lelkes, ideális harcosa az iránynak, de mint művész az utókorra befolyást nem gyakorolt.

Gyökeres pesti volt a Schöfft-család. Tagjai nemzedékeken át a festéssel foglalkoztak családi házukban, mely ma is áll a Képiró-utcában, mely nevét (Malergasse) éppen ő róluk nyerte. A ház, melynek ablakai fölött hét bagoly látható, a fővárosi közönség előtt eléggé ismeretes.

Ismertem a családból Schöfft Józsefet, aki sokszor elmondta, hogy apja, nagyapja festők voltak Pesten, s általában, ha meglátogattam az akkor már 70 éven felül levő öreg urat, szivesen elbeszélgetett a művészetről. Arc- és templomi képek megrendelésével e késő öregségében is el volt halmozva s végnapjáig szorgalmasan festett. A vidéken igen sikerült oltárképeket láttam tőle. 1850-ben fáklyát vittem a temetésén.

Számos gyermeke közül Guido említendő fel, ki ebben az említett családi házban, 1809-ben született. Kalandos élete, melyre a lökést házassága adta, Bukarestbe, majd kelet felé mind távolabb, végre 1843-ban Indiába vitte. Kitünő arc- és tájképfestő volt, azért a keletindiai kereskedelmi társaságnál, majd később — megismerkedvén a belföldiekkel — különféle maharadsáknál és fejedelmeknél talált bőséges foglalkozást és szerzett kincseket. Lahore, Bombay, Benares, Amreesir, sok fejedelmi város volt tartózkodásának, működésének színhelye. Több, mint nyolc évig volt távol, kincsekkel megrakva, sok tanulmánnyal, táj- és csataképekkel jött haza, Bécsben nagy műtermet tartott, ott állította ki egyptomi, perzsa, indiai tanulmányait. Ófelsége a Belvedere számára két nagy velencei képet vett tőle. Majd Pestre jött s itt a szolgálatában álló szerecsen húval és leánnyal is nem csekély feltünést keltett. A stáció-utcában emeletes házat épitett, itt szándékozott letelepedni, de mozgalmas élethez lévén szokva, ismét elhagyta Pestet, Velencébe ment s többé vissza se tért. A lagunák mellett palotát vásárolt, azt pompásan berendezte, később pedig — ecsetje nem lévén úgy kihasználható, mint keleten — házát hotellé alakította át. Tovább üzetve innen is sorsától, Miksa császár mexikói expeditiójában vett részt, ott nagyszabású képeket festvén. Hol töltötte élete utolsó idejét, nem tudom. A müncheni festészeti iskola, később Rahl befolyása alatt állott. A nagy hatásokat kereste tájképein, sokszor Hildebrandra emlékeztetett. A pesti festőiskolának mindenesetre érdekes, figyelmet keltő tagja, aki kár, hogy — tudtommal — képtárainkban egyetlen művel sincs képviselve.

A pesti festőgárda tipikus alakja volt Kärgling János is, ki Augsburgban 1780-ban született s szülővárosa művészi iskolájában tanult. 1801-ben Bécsbe jött, s Krafft Péter, a Belvedere igazgatója vette pártfogásába. 1809-ben Pestre hivták arcképfestésre. Itt annyira megtetszett neki s annyira kinyerte a szimpathiákat, hogy többé el sem távozott: pestivé lett egészen. Művei nagyon tetszettek, elhalmozták megrendelésekkel. Miniaturet és nagy portrait-kat festett. Pompásan talál, finom a kidolgozása, színezése üde. Leánya volt Henriette, kit ő oktatott a festészetben. Meghalt 1845-ben, 65 éves korában.

Kärgling Henriette kitünő művésznő volt. Mária Dorottya főhercegnő segítette, hogy Bécsben folytathatta tanulmányait. Sokat másolt a cs. képtárakban. Olajban, aquarellben dolgozik, arckép, életkép, csendélet: mind körébe vág. Merész, férfias felfogással ábrázolta tárgyait. Pacher nevű zenészhez menvén férjhez, Bécsbe költözött, de a császárváros fejlett művészi életében, annyi neves versenytárs között is, megtartotta jelentőségét.

Említenünk kell Tikos Albertet, ki nagy tehetséggel indult művész-útjára. 1830 körül már Bécsben találjuk, mint Ammerling tanítványát. Előszeretettel nőket festett, és a női bájokat, az üde, pajzán lelkületet csodálatos készültséggel adta vissza. Már 1840-ben állított ki Bécsben és nagy feltünést keltett. 1841-ben Pesten több tanul-

mányfő és női arckép mellett egy leányt adott alvó ölebbel, egy tót pásztort, amint ebédjét költi. Rómában tartózkodott hosszabb ideig, majd ismét Bécsbe került, ahol korai halála gátolta meg hő vágyának teljesedését: hogy hazájába, hazája műveltségének szolgálatába kerülhessen.

Kortársa volt Tikosnak, kit a sors kevesebb tehetséggel, de hosszabb élettel ajándékozott meg: a nagykárolyi születésű Schäffer Albert, ki roppant szorgalmával a tudás tisztes fokára küzdötte fel magát. 1842-ben kezdett kiállítani tanulmányfőket, csendéletet, figuralis compositiókat. Kertbeny azt írta róla: «Vérző szívvel kell eltekintenem nagy szorgalmától, és ízlésének hiánya miatt megtagadok tőle minden tehetséget». «Kóborlók egy korcsmában» című képén ezért a csavargók és útonállók közé festette Schäffer az író jól talált arcképét. Rendkívül szorgalommal dolgozott, csendéleti tárgyai közé is előszeretettel véve föl azt, ami magyar. A Nemzeti Muzeum régiségtárának díszedényei közül sokat megörökített úgy, mint Mátyás királynak Bécsújhelyen őrzött kincseit is. A bécsi császári képtár egy magyar tájképét, a Nemzeti Muzeum képtára arcképét és két csendéletét őrzi. Ha a hollandi, belga csendélet-festőket nem érte is el, kora jobb csendéletfestői mellett foglal helyet. Jelesül gyümölcsöket, arany- és ezüst díszedényeket nagy gyakorlottsággal adott vissza. Sokat küzködött, Borsossal, elhagyva a festést, egy ideig a fényképészet terén is működött, de újra fölvette eldobott ecsetjét és Düsseldorfba költözött. A képzőművészeti társulat 1875-ben egy levélben szólította fel, hogy a kiállításra legyen szíves képet küldeni. A levél ezen távirattal jött vissza: «Schäffer gestorben».

Említenem kell e kor művészei közül Vidra Ferdinándot is. Veszprémben született és olyan szerencsés volt, hogy József nádor figyelme terelődött feléje. A nádor segélyével 10 évet töltött Rómában, Bécsben pedig az «akadémiai festő» címet nyerte el. Szentképek festésével foglalkozott különös szeretettel, ennek köszönhette, hogy Popovics Bazil munkácsi püspök székestemploma kifestését reá bízta. Pár évig dolgozott ott. «A szent kereszt felmagasztaltatása» című kép 15 méter hosszú, 7 méter magas. Nagy sikert aratott, a püspök egyházmegyei festővé nevezte ki és ekkor székhelyét Ungvárra tette át. Sok munkácsegyházmegyei templomot festett ki, sok képállványt, u. n. ikonasztáziont, készített. Zaricsó, Nagy-Turicza, Bilke, Dávidháza, Sarkad, Kereczke s több más templom hirdeti munkásságát. Nagyon kedves, előzékeny, túlságosan szerény ember volt. Bilkén, Beregmegyében szerzett magának ingatlant, nőtelen egyedüliségben ott lakott, dolgozott, amíg szemevilágának megfogyatkozása ebben meg nem akadályozta. 1877-ben teljesen megvakult, két évvel később meg is halt. Kívánságára a Bilke mellett fekvő templomok közé temették el. Roskovics Ignácz festőművésznek első mestere és irányítója volt.

Az azonban, akinek művészeti viszonyainkra való hatása a legáltalánosabb e korban: az Marastoni Jakab. Velencében született 1810 körül, de korán Magyarországra szakadt. Keresett arcképfestő volt, tájakat, figuralis compositiókat, genret festegetett inkább olasz, mint bécsi befolyás alatt. Ami azonban úttörővé tette őt művészeti törekvéseinkben, az az volt, hogy velencei mintára 1846 október 1-én megnyitotta az «Első magyar festészeti akadémiát» a Deák-utcában, a Weisz Bernát-féle házban, 4 nagy teremmel, 14 szobával. A kellő berendezésre Marastoni a legnagyobb gondot fordította. Gypszmodellek, szobrok voltak intézetében nagyobb számmal, egy kis galériát is improvizált, mert ekkor inkább a festett, mint a létező világot tekintették. Osztályai voltak: olajfestés a természet után, olajfestés másolatban, vízfestési osztály, krétarajz gypszek után, végre díszítményrajz krétával és egyebekkel. Intézete annyira fejlődött, hogy más tanerőket is kellett alkalmaznia, amilyenek voltak: Szemlér Mihály és az igazgató fia, Marastoni József. A társadalomban oly

élénk visszhangot keltett a vállalkozás, hogy külön társulat keletkezett, melynek hivatása az első magyar festészeti akadémia gyámolítása volt. Tizenegy alapító tag, közöttük Andrássy Manó, Károlyi György és István, Nádasdy Lipót grófok egy-egy növendéket tartottak. Ugyanezt tette Kassa város és Nagyvárad város közönsége. Ma vajjon melyik törvényhatóság áldoz ilyen címen csak egy fillért is?... Pest város Lotz Károlyt, Grimm Rudolfot és Szemlér Mihályt küldötte ily alapítványi helyekre. Elnöke Ürményi Ferencz, alelnöke Kubinyi Ágoston és 660 pártoló tagja volt a társulatnak és adakozások is folytak ezenfelül. 3000 pengőforintot tett ki körülbelül, amit a társadalom erre az iskolára áldozott.

Marastoni betegeskedése akasztotta meg a vállalatot. Nem bírta a vezetés gondjait és terheit és anyagiak sem állottak — minden állami támogatás híján levén — kellő mennyiségben rendelkezésére. 1859-ben megvakúlt és 1860-ban feloszlott az akademiája. Tanszerei a fővárosi iparrajziskolában részben máig használatban vannak.

Mint festő Schiavoni utánzója, de kitünő volt mint tanár és lelkes, hasznos polgára új hazája- s városának. Az első daguerotypeket is ő készítette Magyarországon papirra. Nagy hatással volt kortársaira grafikai vállalkozásaival, amelyekben fia, József lépett örökébe. Azon idők szereplőinek jó részét nem ismernők, ha litographiában a Marastoniak karakterisztikus vonásokkal meg nem örökítették volna kortársaikat.

Habár ismertetésemben nem akarok kiterjeszkedni olyan művészekre, kiknek neve eléggé forgalomban van, minők a Markó-család, Ferenczy, Jakobey, vagy akik csak nemrég költözvén el közülünk, élénk emlékezetben vannak, mint Molnár, Than, Kovács, Komlóssy, Brodszky stb., de nagy és maradandó hatásánál fogva mégis említenem kell Barabás Miklóst. És nem az arckép-, az életképfestő nagy tehetségét, szorgalmát, művészi ihletét, akarom benne dícsérni, — ezt mindnyájan tudjuk, hanem a grafikai művészetek terén kifejtett bámulatos szorgalmát. Ő valójában történetírójává lett korának. Finom litographiáival a legélethűbb finomsággal örökítette meg kortársai minden kitünőségét a politika, tudomány, művészetek s a társadalmi élet terén. Nem ismerhetnők ama kort Barabás képei nélkül, mert minden képe, minden rajza egyúttal élethű lélektani megfigyelés.

... De nem folytatom a művészek neveinek, életviszonyainak felsorolását. Sokan vannak: arra itt idővel, a közönség türelemmel nem rendelkezik. Általánosságban azt mondhatjuk a kor magyar müvészeiről, hogy a bécsi, velencei és kisebb részben a francia befolyás volt művészetükre nézve az irányadó, s hogy ügyes mesterek a művészetek szeretetét, az iránt való érdeklődést ébren tudták tartani. Poziciójuk volt, meg voltak becsülve.

—

A társadalmi tevékenységet akarom még röviden jellemezni.

1845 körül Concordia néven a művészeknek a Váci- és Kiskorona-utca sarkán külön köre volt a «Három Grációhoz» címzett házban. A társasélet virágzott, a nemművész közönséggel való érintkezés élénk volt, a Concordia-bálok eseményszámba mentek.

Volt idő, mikor a műegylet tagjainak száma a négyezret meghaladta.

Pedig a műegyleten és a Marastoni-akadémiát támogató egyesületen kívül még egy intézmény volt, amely igénybe vette az aránylag kis társadalom áldozatkészségét.

Ez a Nemzeti Képcsarnokot alakító Egyesület volt.

A művészi törekvések közepette élénken érzett szükség volt egy nyilvános képtárra. 1837-ben kezdték építeni a Magyar Nemzeti Muzeumot: ebben képtárhelyiségekről gondoskodtak, s ennek hatása alatt hagyta a nemzetre Pyrker egri érsek nagyszerű képgyűjteményét. Az ajándékozott gyűjtemény kiegészítése, egy magyar képtári osztály

létesítése volt az egyesület célja. A fenséges nádori család tagjai, testületek, hatóságok, egyesek lelkesen karolták fel az egyesületet. A tagsági díjakból képek vásároltattak, de ajándék útján is sok képpel gyarapodott a muzeum. Képtára tekintélyes részének összegyűjtése ezen egyesület működésének és az általa gyűjtött tőke kamatainak eredménye. Például említem csak, hogy a Muzeumban őrzött nagybecsű egész Markó-gyűjtemény 〈a legújabban szerzett néhány mű kivételével〉 ennek az egyesületnek erejéből vásároltatott. Báró Prónay Gábor, Kubinyi Ágoston és mások is szereztek az egyesület körül hervadhatatlan érdemeket. Minden tag 5 frt 25 krt fizetett s virágzása idején 2000-nél is több tagja volt az egyesületnek.

A közbejött politikai események, a szabadságharc viharai és az ötvenes évek nagy pangása azonban megakasztották a fejlődést.

1848—49—50-ben a műegylet nem rendezett kiállításokat, adminisztrációja megbomlott, anyagi eszközei elmaradtak. 1851-ben rendezett ismét kiállítást, —az elpusztult Redoute-épület helyett a Nádor-utca 244. számú házban. 28 magyar, 69 idegen művész mindössze csak 151 művel vett részt a kiállításon, holott előző időkben 400-ig terjedt a kiállított művek száma.

1852-ben a Nemzeti Muzeumban volt a kiállítás 161 művel, 1853 óta a Diána-fürdőben.

Talán, hogy a csappant érdeklődést újra élesszék, talán egyéb befolyások alatt, 1856 körül több volt kiállításainkon az idegen műtárgy, és a vásárlások túlnyomó nagy része is osztrák és külföldi művészek műveire esett. 1857-ben például 2300 frt magyar képre, 12.000 frt idegen munkákra.

Elégedetlenség támadt ebből a magyar művészek között. Mind gyakrabban gyülekeztünk, mind sűrűbben folytattunk eszmecseréket. Egy a művészek összejövetelére szolgáló egyesület megalakítását kezdeményeztük és megszületett ebből a Magyar Képzőművészeti Társulat, amely — a politikai égbolt is derülni kezdvén — 1861-ben alakult meg.

Érdemes munkásai közül — engedjék meg, hogy csak egynek a nevét említsem — a fáradhatatlan, derék Telepy Károlyét.

A vezéreszme a hazai, a magyar művészet ápolása, fejlesztése volt. Az első kiállítást 1863-ban Klimkoviccsal én rendeztem egy Nagyhíd-utcai házban. Az elsők egyike, akit segéllyel küldhettünk a külföldre, Munkácsy Mihály volt: ez az egy eredmény is fényesen igazolta választásunkat.

Hogyan izmosodott mindjobban társulatunk és sorvadt el a régi műegylet? — nem kívánom fejtegetni: hosszúra nyúlna. Végre is a két társulat egyesült és a Képzőművészeti Társulatra hárultak mindazok a feladatok, melyekről hajdan három-négy társulat gondoskodott.

De ha figyelembe veszem az állam bőkezű támogatását, mely akkor teljesen hiányzott, a műveltség, az érdeklődés növekedését, nincs okom desperálni.

A változott viszonyokhoz erősödött nemzeti művészet a jövőben fényes, nagy feladatokat van hivatva teljesíteni — és fogja is azokat teljesíteni! — — —

Kikiáltási ár pengőben

937. VELENCEI FESTŐ, XVI. sz. eleje, Madonna a gyermekkel. Fára festett olajf. 62×47. 750
938. VELENCEI FESTŐ, XVII. sz., Puttó szőlővel. Olajf. 30×37. 150

(Illusztrálva a IX. táblán)

939. VERESS ZOLTÁN, Gyermek gyümölccsel. Olajf. 55×45. J. l. b. 35
940. —, Budakeszi erdő. Vízf. 52×24. J. l. b. 18
941. —, Madonna. Olajf. 100×75. J. l. b. 80
942. —, Tájkép. Vízf. 18×27. J. l. b. 20
943. —, Legelő tehenek. Vízf. 24×31. J. l. b. 24
944. VERMES, Utcarészlet. Olajf. 55×69. J. l. j. 45
945. VIGAND, Tájképek. Miniatűr vízfestmények 60
946. VISKI JÁNOS, Tájkép. Olajf. 33×46. J. l. j. 20
947. —, Lovak az istállóban. Olajf. 35×48. J. l. j. 42
948. VUILLARD E., Nő az ablaknál. Szines kőrajz. 31×24. J. l. j. 30
949. W. J. N. (Newton), Női képmás. Elefántcsontra festett miniatűr 600

(Illusztrálva a XXII. táblán)

950. WAILAND, Szőke gyermek. Elefántcsontra festett miniatűr 200
951. WEIROTTER E., Erdőrészlet. Olajf. 48×68. J. l. b. . . 30
956. WEST B. után GREEN WILLIAM (1760—1823), Római történelmi jelenet. Rézmetszet. 65×90. 18
957. WHEATLEY, FRANCIS (1747—1801) után YEATHERD J., Este. Szines mezzotinto. 54×68. 400
958. —, Reggel. Szines mezzotinto. 54×68. 400
959. WHEATLEY F. után NATTER W., A jótékony parasztasszony. Rézmetszet. 57×42. 40
960. WIEDEMÜLLER után NICCOLINI, Pompéji. Szines kőrajz. 40×48. 5
961. WIEGAND A., Az asperni ütközet. Miniatűr. J. l. b. . . 40
962. WOUWERMANN PHILIPS (1619—1668) után GREUX GUSTAVE MARIA, Usztatás. Rézkarc. 50×60. 9
963. WRIGT, JOHN, Hébe. Miniatűr 200
964. YOUNG EDUARD, Cigányok. Vízf. 43×35. J. l. j. . . . 95

(Illusztrálva a XIX. táblán)

965. ZAMPIERI, DOMENICO (1581—1641) után BARTOLOZZI FRANCESCO (1728—1813), Mária aranyalmát ad Szent Nilusnak és Bertalannak. Rézmetszet. 65×48. . . 16
966. ZÁDOR ISTVÁN, Cséplés. Rézkarc. 30×36. J. l. j. . . . 6
967. —, Konstantinápoly. Szines ceruza. 22×30. J. l. b. . . . 4
968. —, Kalusz látképe. Vízf. 25×30. 4
969. —, Kilátás Esztergomra. Szénrajz. 25×35. J. l. j. . . . 4
970. ZEMPLÉNYI TIVADAR (1864—1917), Kertben. Olajf. 40×60. J. l. j. 80
971. —, Konyhainterieur. Olajf. 100×75. J. l. j. 130

		Kikiáltási ár pengőben
900.	UJHÁZY FERENC, Fajdinnyék. Olajf. 30×48.	180
901.	—, Vidámházi bojtárok. Olajfestmény tanulmányok. 26×30. J. l. k.	80
902.	—, Dinnye-csendélet. Olajf. 32×36. J. l. j.	120
903.	—, Virágtanulmány. Olajf. 15×13.	16
904.	—, Janicsár tiszt. Olajf. 30×20.	20
905.	—, Csendélet. Olajf. 14×32.	35
906.	—, Harmonikások. Tollrajz. 27×14. J. l. k.	15
907.	—, Tanulmány. Tollrajz. 15×19. J. l. b.	8
908.	UJVÁRY FERENC, Udvarrészlet. Olajf. 35×42. J. l. j.	60
909.	—, Pajták mögött. Olajf. 38×49. J. l. j.	60
910.	—, Tájkép. Olajf. 49×68. J. l. j.	25
911.	UJVÁRY IGNÁC (1860—1927), Téli hangulat. Olajf. 38×50. J. l. b.	200
912.	—, Tájkép. Olajf. 24×38. J. l. b.	80
913.	—, Aratás előtt. Olajf. 21×31. J. l. b.	45
914.	—, Tájkép. Olajf. 54×44. J. l. j.	50
915.	UNDI MARISKA, Kalotaszegi népdal. Vízf. 20×29. J. l. b.	8
916.	VAJDA ZSIGMOND, Bacchansnő. Olajf. 200×90. J. l. b.	90
917.	VALLON DE VILLENEUVE JULIEN (1795—1866), után VILLAIN, EUGENE MARIE FRANÇOIS, Augustine. Kőrajz. 35×28.	6
918.	VANDERBERGH PÉTER, Csendélet. Olajf. 70×103. J. l. j.	80
919.	VAN DYCK ANTHOINE (1599—1641) után, Férfiképmás. Olajf. 55×40.	120
920.	VARGA JÁNOS, Furulyázó Faun. Szinezett rézkarc. 16×24.	6
921.	VASS ELEMÉR, Alvó nő. Szinezett kőrajz. 50×35. J. l. j.	18
922.	—, Párizsi látképek, 12 kőnyomatú lap eredeti tokban. .	20
923.	—, Párizs. 8 fekete és 4 szines eredeti litographia. Mappában	15
924.	B. VASKOVITS E., Női tanulmányfej. Pasztell. 41×32. J. l. b.	25
925.	—, Fiúképmás. Pasztell. 36×31. J. l. b.	15
926.	—, Tanulmányfej. Pasztell. 43×34. J. l. j.	25
927.	—, Kisleány. Pasztell. 38×25. J. l. j.	15
928.	VANLO CAROL után WAGNER, Keresztelő Szt. János. Rézmetszet. 45×35.	5
929.	VASZARY JÁNOS, Tájkép. Olajf. 80×90. J. f. b. . . .	250
930.	—, Női akt. Olajf. 80×66. J. f. j.	400
931.	—, Erdőben. Olajf. 94×80. J. l. b.	300
932.	—, Rabszolgavásár. Olajf. 80×100. J. f. b.	400
933.	VÁGÓ PÁL (1854—1929), Vázlat a millenniumi felvonuláshoz. Ceruza. 17×28. J. l. j.	28
934.	VÁRADY GYULA (1866—1929), Esti hangulat. Olajf. 43×52. J. l. b.	42
935.	—, Tájkép. Olajf. 33×42. J. l. b.	52
936.	VÁRADY LAJOS, Falurészlet. Vízf. 25×35. J. l. j. . . .	25

Árverési Közlöny 1932. 1. sz.

		Kikiáltási ár pengőben
900.	—, Korvin Mátyás halála. Vízfestm. 20×25. (Jelzett.)	40.—
901.	—, Imre király. Vízfestmény. 18×25. (Jelzett.)	40.—
902.	—, Rákóczi a szatmári békeszerződést visszautasítja. Vízfestmény. 20×25. (Jelzett.)	40.—
903.	—, Az ónodi országgyűlés. Vízfestmény. 19×25. (Jelzett.)	40.—
904.	—, Szent László megöli Ákost. Vízfestmény. 19×24. (Jelzett.)	40.—
905.	—, Csák Máté esküje. Vízf. 25×21. (Jelzett.)	40.—
906.	—, I. András halála. Vízfestm. 20×25. (Jelzett.)	40.—
907.	—, Sappho. Olajfestmény. 120×80	400.—
908.	THOREN, OTTO VAN (1828—1889), Tájkép patakkal. Olajfestmény. 23×33. (Jelzett.)	90.—
909.	—, Pihenő csorda. Olajfestm. 24×35. (Jelzett.) *(Illusztrálva a III. táblán.)*	150.—
910.	—, Szántás. Olajfestmény. 85×125. (Jelzett.)	300.—
911.	THORMA JÁNOS, Kertben. Olajfestmény. 68×48. (Jelzett.)	200.—
912.	—, Őszi séta. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	280.—
913.	TIMÁR-THEIN MIKSA, Zöldruhás leány. Olajfestmény. 70×50. (Jelzett.)	
914.	TOLNAY ÁKOS, Tájkép. Olajfestmény. 17×20. (Jelzett.)	
915.	—, Női tanulmányfej. Pasztell. (Jelzett.)	
916.	TORNAI GYULA (1861—1928), Keleti táj. Olajfestmény. 60×80	35.—
917.	—, Interieur keleti tárgyakkal. Olajfestmény. 205×146	350.—
918.	—, Hindu templom. Olajfestmény. 55×45	35.—
919.	TOROCZKAY OSZVALD, Virágos udvar. Olajfestmény. 45×49. (Jelzett.)	
920.	TORNYAI JÁNOS, Szitáló menyecske. Olajfestmény. 85×65. (Jelzett.)	
921.	—, Tájkép. Olajf. 45×47. (Jelzett.)	
922.	—, Korallok. Olajf. 16×22. (Jelzett.)	
923.	—, Kazlak. Olajfestmény. 16×22. (Jelzett.)	
924.	—, Tájkép. Olajfestmény. 50×58. (Jelzett.)	
925.	TÖLGYESSY ARTUR (1853—1929), A nyár. Olajf. 76×60. (Jelzett.)	270.—
926.	—, Virágzó fák. Olajfestmény. 30×44. (Jelzett.)	110.—
927.	TULL ÖDÖN (1870—1911), Női képmás. Olajf. 47×36. (Jelzett.)	60.—
928.	—, Balatonpart. Olajfestmény. 38×46. (Jelzett.)	30.—
929.	—, Vitorlások. Olajf. 14×22. (Jelzett.)	70.—
930.	—, Uszályok. Olajfestmény. 14×23. (Jelzett.)	45.—

		Kikiáltási ár pengőben
931.	—, Dordrechti tájkép. Vízf. 22×32. (Jelzett.)	45.—
932.	—, Méhes. Olajf. 34×46	70.—
933.	—, Faluvége. Olajf. 50×32. (Jelzett.)	40.—
934.	TURMAJER SÁNDOR, A sikló feljárata. Olajf. 40×50. (Jelzett.)	
935.	UDVARY PÁL, Lovascsata. Olajf. 90×88. (Jelzett.)	
936.	UDVARDY FLÓRA, Hegyvidék. Olajf. 60×80. (Jelzett.)	
937.	—, Parkrészlet. Olajf. 70×50. (Jelzett.)	
938.	—, Virágos ablak. Olajf. 36×30. (Jelzett.)	
939.	—, Csendélet. Olajf. 46×68. (Jelzett.)	
940.	UFERBACH JENŐ (1874—1926), Női akttanulmány. Olajfestmény. 60×40. (Jelzett.)	45.—
941.	UJHÁZY FERENC (1827—1921), Felsőgallai táj. Olajfestmény. 25×40	45.—
942.	—, Levétel a keresztről. Olajf., 29×36. (Jelzett.)	40.—
943.	—, Női képmás. Olajfestmény. 75×60. (Jelzett.)	28.—
944.	—, Jézus megkeresztelése. Olajfestmény. Másolat. 40×26	45.—
945.	—, Férfi képmás. Olajfestmény. 95×60. (Jelzett.)	30.—
945/a	—, Kató halála. Olajfest, másolat. 115×146	75.—
946.	—, Női képmás. Olajfestmény. 135×95	75.—
947.	—, Halascsendélet. Olajf., 91×127. (Jelzett.)	150.—
948.	—, Csendélet. Olajfestmény. 90×110. (Jelzett.)	68.—
949.	—, Önarckép gyümölcstállal. Olajfestmény. 80×64. (Jelzett.)	45.—
950.	UJVÁRY IGNÁC (1860—1927), Szérüskert. Olajfestmény. 34×45	50.—
951.	—, Falusi utca. Olajfestmény. 90×130. (Jelzett.)	120.—
952.	UITZ BÉLA, Álom. Olajfestmény. 72×100. (Jelzett.) *(Illusztrálva a VIII. táblán.)*	
953.	—, Anya gyermekével. Szénrajz. 56×37	
954.	—, Férfi tanulmányfej. Szénrajz. 52×32. (Jelzett.)	
955.	—, Önarckép. Olajfestmény. 27×22. (Jelzett.)	
956.	VAJDA ZSIGMOND (1859—1931), Vitorlás bárka. Olajfestmény. 55×45. (Jelzett.)	15.—
957.	VASTAGH GYÖRGY (1834—1922), Cigányleány. Olajfestmény. 43×33. (Jelzett.)	80.—
958.	VASS ELEMÉR, Csendélet. Olajfestmény. 65×54. (Jelzett.)	
959.	—, Tájkép. Olajf. 45×58. (Jelzett.)	
960.	—, Csendélet. Olajf. 40×50. (Jelzett.) *(Illusztrálva a VII. táblán.)*	

Árverési Körlevél, 1936. 2. sz.

UJHÁZY FERENC (1827—1921).

105. *Ujházy, Markó Ferenc és Ligeti Antal festők a Zugligetben.* — Vízfestmény.

2601.

Szépm. Muz. graf. o. 61. kiáll.
(1931) Uj szerem.

8.

0.

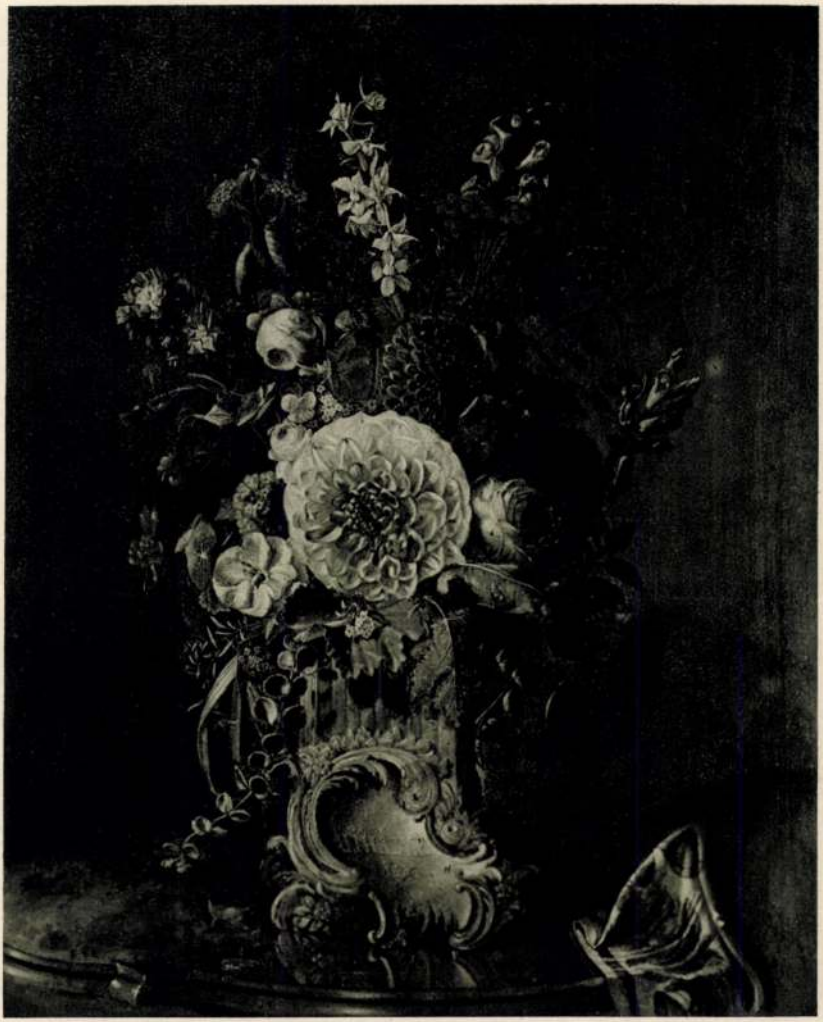

UJHÁZI FERENC: VIRÁGCSENDÉLET. 1859.
Szépművészeti Múzeum.

Magyar Nemzeti
1925
515

ezt a népszerűséget az a lelki szükséglet magyarázza meg, amely az elnyomatás korának hangulatában gyökerezett: abban a nagy nemzeti multba elmerülő s belőle reményt merítő hangulatban, mely az irodalom és művészet minden ágában keresett és talált is kielégítést. A festészet annál kevésbbé vonhatta ki magát az alól a feladat alól, hogy e hangulatot szolgálja, mert eszközeivel legkönnyebb volt — kivált a sokszorosító művészetek segítségével — a nagyközönséghez hozzáférkőznie, e tekintetben — mint láttuk — csak a színpadi művészet versenyezhetett vele.

Mindenki összefogni látszott ez időben a történelmi festészet felvirágoztatása munkájában. A kormány ugyanakkor, amikor váltig igyekezett Magyarországot igazi jellegéből kivetkőztetni, tagadhatatlan buzgalmat fejtett ki hazánknak írásban és képben való megismertetése körül; így meg-

* *Magyar Hirlap* 1852. aug. 1., 6. *P. Napló*, 1853. jún. 8., 1855. febr. 2., márc. 13., 1856. jan. 11., júl. 9. „Dezső önfeláldozása" a Szépművészeti Múzeumban van.

** *Szmrecsányi Miklós* előszava az egri érseki Lyceum képtárának katalógusában (1920). *Kacziány Ö.* id. m. 11. l. *P. Napló*, 1854. febr. 5. Árpád-képe a Szépművészeti Múzeumban van.

retében, különböző képes folyóiratokban a régi magyar fegyverzetről s a régi magyar női viseletről, sőt régibb építészetünket is tanulmányozta.* Rövidéletű füzetes vállalatot indított meg Canzi és Marastoni rajzaival Császár Ferenc „Magyar ősök képcsarnoka" cím alatt, melynek kőmetszetei a képírásművészet és jelmeztan szempontjából nem tarthattak nagy hitelességre igényt.**

Ennek a széleskörű érdeklődésnek legemlékezetesebb gyümölcse kétségkívül történelmi festészetünknek azelőtt és azóta példátlan föllendülése volt, melynek egyes jelenségeivel már eddig is találkoztunk, melyet néhány különösen jellegzetes képviselője műveiben itt kell ismertetnünk. Egész képcsarnok az, amelyet az ötvenes évtized s különösen annak vége létrehozott; a mai szemlélő azok legnagyobb része mellett közönyösen halad el, de még annak is elismerést és rokonszenvet kell éreznie

* Péld. id. *b. Bánffy Albert* saját készítményű szép csempe-kályháin Válaszúton, Erdélyben, színes kerámiai plasztikában látjuk megjelenni Geiger néhány képét.

** A *Napkelet*-ben és a *Vasárnapi Ujság*-ban; l. *Szana* id. m. 101. l.

*** *P. Napló*, 1855. ápr. 7.

Vas. Ujs. 1864.

a belső csőhöz oly szorosan hozzá tapad, hogy azt emberi hatalom többé szétválasztani nem képes. E hatszász fontos ágyu nyolcz ily egymásra huzott cylinderből áll. A cső belsején, a hosszukás golyó tiz sor kiálló szögeinek megfelelőleg, tiz rovátka van. Ez ágyu egyszeri megtöltésére 25 font lőpor szükséges.

Hogy pedig ez ágyu-szörnyeteg használhatósága felől minden kétség el legyen oszlatva, vele közelebbről Shoeburyness mellett próbát is tettek. Tiz foknyi iránysz0g alatt a golyó 12,000 lábnyi távolságra hord, s a czéltól a legnagyobb eltérés 12 lábnál több sohasem volt; a kilőtt bombának szétpattanó darabjai pedig több ezer négyszög lábnyi tért boritottak el. Czélul egy korongot állitottak föl, melynek 18 hüvelyk vastag deszkafalához elől 4 és fél hüvelyk, hátul háromnegyed hüvelyk vastag érczlap volt erősitve; a korongot egyetlen lövés használhatlanná tette; a golyó az első érczlapot keresztültörve 2 lábnyi lyukat ejtett s az egész hátulsó lapot magával ragadta. — Az ágyu kezelése azáltal könnyebbül, hogy a csövet emeltyü által hajlitják le- és fölfelé, s a töltést is egy könnyü kis gép által emelik, s illesztik az ágyu nyilásába.

Doroszlói római agyagrégiségek.
1. Bacchusfej. 2. Római vitéz.

Két római agyagkép.

(Rajzokkal.)

Vasvármegyei Doroszló falu határában terjedelmes szőlőhegy emelkedik, melynek neve *Pogány*. A legmagasabban fekvő szőlőben, melyből gyönyörü kilátás nyilik a vármegye sik részén át a sághi és somlyai hegyig, már korábban több izben római érmek, és 1828 táján, szőlőkapáláskor a most is birtokomban levő két római agyagkép találtatott, melyek hű ábrájátitt közlöm:. A *Bacchusfő*, miután a munkás kapájával ráütött, tetemesen meg van sértve, mi annál nagyobb kár, mert valóban csinos mű. A másik, egy *római vitéz mellképe*, valamivel durvább, de majd sértetlen. Mindkettő égetett agyagból készült, s mindegyik felső részén kis lyuk van, melyen keresztül madzagot huzván, azokat fel lehetett akasztani.

A talált érmek, valamint e két agyagkép, véleményem szerint, világot deritenek e szőlőhegy nevének eredetére, mert megerősitvén a néphagyományt, mely szerint a rómaiak ültették e környéken is az első szőlőket, azt is ki látszanak mutatni, miféle pogányoktól ragadt reá a „Pogány“ elnevezés.

Dr. *Stoy Jakab.*

Képek a hazai népéletből. XXXIX. Vándor czigány-család.

Képek a hazai népéletből.

XXXIX. Vándor czigány-család.

Maholnap csak hirben fog élni a vándor-czigány. A czivilizáló törvényhozás nem tűr nomádéletet, örökös kalandozást. E családnak itt voltaképp hol a hazája, azt meg nem mondhatná ember fia.

Ma Becskereken vesz lovat, holnap már Sopronyban kovácsolja a patkót s holnapután valamelyik sziléziai faluban pántol kereket. Beszél magyarul, oláhul, németül, tótul, szerbül, csehül, beszél tán még olaszul is, mig a fajabelivel czigányul ertekezik. Országszerte „oláh czigánynak“ hivják, ellentétül a „magyar“ czigányhoz, ki hive marad annak a falunak, melyben született, hegedül, vályogot vet, czimbalmoz, kemenczét csinál, klárinétoz s bolondja a német ruhának még most is, mig az oláh czigány már ősidők óta csizmábagyürt nadrágban, sujtásos dolmányban jár s mentéjén akkora ezüst gombokat hord czinből, mint a purdéjának a feje.

A magyar zene muzsája nem csókolta homlokon az oláhczigányt.

Ő nem ismer sem hegedűt, sem czimbalmot, ő neki nem jutott : bánatában, örömében muzsikaszóval kedvezni azon népnek, mely között él.

Kupeczkedik inkább, bográcscsal, serpenyővel zörög be minden házhoz, s olyankor mindig olyasvalami ragad az ujjához, mi nem az övé; a minthogy a tulajdonnak, államjogilag és erkölcsileg megállapitott fogalmával nincs is ő egészen tisztában.

Azért is faluvégre szoritották; ott fázott télen, ott ázott nyárban.

Ha gyermekkorunkban hirét vettük, hogy czigányok telepedtek a gyepszélre, ott hagytuk az iskolát s az érdek és szorongás egy nemével néztük e csodálatos barna alakokat.

A borzas, vén szipirtyó megragadta kis kezünket, s ránk szögezé szürke szemöldöke alól, égető tekintetét; nem győztünk álmélkodni rajta, *asszony* létére hogyan pipázik, még pedig ugy, hogy a pipaszárnak boldog végét teszi fogatlan szájába, s félve hajoltunk volna el előle, ha a könnyü szekér lőcséhez odatámaszkodó szép czigánylány nem büvölte volna meg szemünket. A borzas, apró czigánykák, egy vastag krajczárért elczigánykerekeztek egész a vásárkutig s e műtét alatt még be sem szennyezék ruhájukat, igaz, hogy nem is volt nekik.

Ennek az „ekhós“ járműnek mélyéből szintén két purdé néz ránk, mintha azt mondanák épen :

„Ádjun egy krájcsárkát, ugy eljárum á rúkátánczot, hogy á váskándure se kilenben!“

Szegény kis mórék!

Ütött a ti órátok is. Megtanitanak majd olvasni, szántani; a legmelegebb nyáron is ruha lesz rajtatok s fájó szivvel fogjátok hallgatni a vén dadé ha beszéli : milyen szép, szabad idők jártak még az ő korában a czigányra, mikor ott tanyázott a faluvégen, s kovácsolta a patkószöget.

Egy év egy behódolt város történetéből.

(Történeti rajz.)

Magyarország királyai között Mátyásnál erősebb és hatalmasabb egy sem volt. A külső hatalmasságok rettegtek tőle, hanem saját alattvalói, főként a nép annyival jobban szerette. Midőn meghalt, ez megsiratta, meggyászolta és megjutalmazta. De hát tud-e a nép egy halott uralkodónak jutalmat adni? óh bizonynyal tud : Mátyás nevéhez ragasztotta az *igazságos* czimet, ugy emlegette fiai és unokái előtt és ma már senki sem nevezi másképen, és magyar ember nem is fogja soha másképen nevezni.

Hanem Mátyás vaskezét a kevély és hatalmas nagy urak nem szerették. És ezek halála után királylyá olyan embert akartak tenni, ki ne tudjon nekik parancsolni. S találtak is ilyet Ulászló személyében, ki már akkor Csehországnak királya volt. Tunya, tehetetlen ember vala ez, a ki nem sokat gondolt azzal, hogy egyfelől a főurak versengése gyengiti, másfelől pedig a két szomszéd császár, a török és a német foglalja és pusztitja az országot. A szive fájt minden jobb érzésü hazafinak a sok nyomoruság

láttára, kik is 1505-ben Rákosra gyülvén, elhatározták, hogy azon esetre, ha az uralkodó család kihal, csak magyar embert lehessen királylyá választani. Ez természetesen nem tetszett azoknak, kik a zavarosban szeretnek halászni, mert ezek rablott kincseiket s bitorlott hatalmukat féltették. Most hát még nagyobb zavart és háboruságot támasztottak.

A török császár csak épen erre várt. Azokat az országokat, melyek hajdan a magyar királysághoz tartoztak, Szerviát, Bosnyaországot, Ráczországot, Bulgáriát, Oláhországot, Moldovát egymásután elfoglalgatták már a törökök, s szemöket most magára Magyarországra vetették. Itt Ulászló halála után a királyságban fia Lajos következett, egy jó indulatu ifju, de a kinek nem volt elegendő ereje, hogy a lázongó főurakat féken tartsa. Törökországban ellenben egy rendkivül fényes tulajdonokkal felruházott ember jutott a trónra : Szolimán szultán, egy vitéz, bölcs, egyenes lelkü uralkodó, kit a törökök csak ugy szeretnek, mint mi Mátyást.

A török abban az időben vitéz és hü katona volt és örömmel követte szultánját Magyarországba. Ez már több várat elfoglalt, már átlépte a határszélt s a főurak versengése még sem szünt meg, kik ugy czivódtak egymásközt, mintha baj sem volna. Hanem midőn 1526-ban hirét vették, hogy a szultán 200,000 emberrel jő, nagy sietve készülődéshez fogtak. Már késő volt! Az ifju király személyesen vezette Mohács alá azt a kis magyar sereget, mely alig egy nyolczadrésze volt a töröknek.

Mit használt itt minden vitézség, minden elszántság, a mit a maroknyi magyar sereg kifejtett? Küzdöttek a mig lehetett s csak holttestök felett nyert a szultán diadalt, — de legalább megmentették a haza becsületét. A szegény ifju király is az áldozatok közt volt. A Csele patakába fuladt, ifjan, megsiratatlanul, országát a legnagyobb zavarban hagyva hátra.

Azonban bármily sok veszett is el Mohácsnál, nem veszett el minden. Csak egy seregével s nehány derék emberével volt kevesebb. Azonban a mindenható ezutánra a megpróbáltatás sulyos éveit küldötte Magyarországra, hogy megedzze, kitartásra tanitsa fiát, de épen abból támasztá fennmaradásának eszközét, a mi ezuttal bukását idézte elő. Ugyanis magának az országnak abban az időben állandó katonasága semmi sem volt; hanem a főpapoknak és főuraknak voltak banderiumaik és minden nemesnek kötelességében állott, saját embereivel táborba szállani. Az a sereg, mely Mohácsnál oly vitézül harczolt, azok a főurak, kik ott sirjokat lelték, bizony kis részét tették az ország erejének. A megyék, a megmaradt főpapok és főurak, a nemesség minden pillanatban állithattak ki seregeket, és Szolimán mindezt jól tudva, nem is tartotta tanácsosnak az országban maradni. Miután az ország egyrészét feldulta, gazdag zsákmánynyal és sok fogolylyal terhelten visszavezette sergeit.

Mi történjék most? Ez volt a kérdés, melynek a legközelebbi napokban el kelle dőlni.

Az ország két pártra volt oszolva. — Ezek közől egyik a főurak pártja, melynek feje a nádor, sánta Báthory. Ennek az volt a meggyőződése, hogy Magyarország nem fogja magát saját erején a török ellen fenntartani tudni. Az ország hanyatlásában ezeknek legnagyobb része volt. Minden üdvös törvényt, minden alkalmas intézkedést kijátszottak, mindig csak saját befolyásuk nevelésén munkáltak, s saját vagyonukat a gyenge királyok alatt ugyancsak megnevelék. Most is arra néztek, hogy egy külföldön lakó király nem fogja őket megzabolázni tudni, de képes lesz őket saját erejével megvédeni. Ezek Ferdinánd főherczegre, Csehország királyára és Károly német császár testvére, a meghalt király sógorára vetették tekintetüket. A másik párt szemei pedig Szapolyai Jánoson függöttek. Ez volt az országban a leggazdagabb és legtiszteltebb főur. Két uralkodó családdal állott rokonságban, s már is erdélyi vajda volt. Eddig is azon harczokban, melyeket a nemesség a főurakkal vivott, a rend helyreállitása, s a zavarok megszüntetése érdekében, ő volt a pártvezér, s egy izben a pór lázadás leverése által végveszélytől mentette meg a hazát. Most is nagy volt a veszedelem, talán nagyobb, mint akkor is. Ki volna méltóbb a trónra, mint ő? Nem kell mindent koczkára tenni, hanem kibékülni a törökkel, és várni az ország megerősödését. Aztán Rákoson el is határozták, hogy Magyarország királya csak magyar lehet.

És mind a két párt megválasztotta a maga jelöltjét. De a két király közől egyik sem volt elég erős tönkre tenni a másikat, hanem mindkettő külső segély után látott. Ferdinánd szövetkezett testvérével, Károlylyal, Szapolyai pedig Szolimánnal, s ily módon elkeseredett harczokat vivtak egymással, és az országot két részre szakitották. De miután Szapolyai meghalt, a koronát és félországát csecsemő fiára hagyta, Ferdinánd tüstént sereget küldött az országba ennek megtámadására. Ennek hirére Szolimán is beütött, visszaverte a németeket, de azon szín alatt, hogy az özvegy királyné nem lesz képes Budát megvédeni, ezt és az ország egyharmadát elfoglalta.

Ettől fogva az ország három részre szakadt : a nyugati megyék Ferdinándot és ennek utódait uralták, a Duna és Tisza közti rész, sőt az ezekkel határos megyék, s az alvidék, a törökök birtokában voltak. Azon birtokokból pedig, melyek Szapolyai fiának maradtak, egy külön fejedelemség alakult, *az erdélyi fejedelemség*, melyhez Magyarországból is több megye, — az ugynevezett Részek — csatlakoztak.

A török pedig magyarföldi birtokában ugy megfészkelte magát, hogy csak több mint másfélszáz év mulva lehetett innen kiüzni. Ezen birtokot közönségesen *Hódoltságnak* nevezték, mely Erdélylyel csaknem folytonosan békében, hanem a nyugati megyékkel örökösen harczban volt. A török a Hódoltsággal ugy bánt, mint elfoglalt tartománynyal, behozta oda saját adónemeit, felosztotta a maga alattvalói közt és saját közigazgatási rendszerét rájok erőszakolta. De a helyhatóságok magán ügyeibe nem elegyedett, s ily módon ezek kebelében sajátságos uj élet fejlődött ki. Aztán sem a régi földesurak tulajdoni jogát, sem a Hódoltságon kivüli kormánynak és megyéknek befolyását nem törölte el, ugy hogy a Hódoltságnak tulajdonképen két ura volt : egy török és egy magyar.

Azon részekből, melyek a törökök kezébe estek, a nagyobb és középbirtoku nemesség kihuzódott, de uj letelepülési helyén is fenntartotta jogát családi birtokaihoz erős hittel, hogy az uj foglalás örökké tartó nem lehet. — A török kormány a kisebb helyeket felosztotta saját harczosai közt, oly módon, hogy mindenki birtok-aránylagosan tartozzék katonákat állitni ki. Ellenben a nagyobb helységeket, városokat magának tartotta, s saját hivatalnokai által szedte belőle a jövedelmet. Legfőbb gondját a sok féle adó nemek pontos beszolgáltatására forditotta, azzal pedig hogy ugyane helyek régi földesuraikkal megtarták összeköttetéseiket, nagyon keveset gondolt, sőt mindjárt az első békében, melyet az ellenséges magyar királylyal kötött, ezen állapotot egészen törvényesnek ismerte el.

Ezen meghóditott helyeken a török uralom keletkezte előtt sok volt a helység. Mindazon puszta, hol ma csak szétszórt tanyákat találunk, hajdan egy-egy falu volt. Az ilyen faluk, még a behódolás előtt, nagyon ki voltak téve egyes csapatok rablásainak és dulásainak, annyira, hogy egy-egy nagyobb hadjárat után az elbujdosott és megmaradt lakosság ritkán mert visszaköltözni, hanem mintegy ösztönszerüleg a nagyobb helységekbe huzódott s ott vett állandó lakást. Az ilyen pusztán maradt falvakat azután ugyane helységek mind a török, mind a magyar földesuraktól kivették haszonbérbe s azokat jobbadán marhatartó helyeknek használták. Ily módon Körösnek határa felért egy német herczegséggel, mert Besnyő, Csév, Hartyán, Kakucs, Kara, Lajos, Mizse, Nyársapát, Pákony, Pótharasztya, Vatya hozzátartoztak.

Sajátságos idők voltak ezek! Városunk két, egymással ellenségesen szemben álló urnak fizetett adót, két ur parancsszavát tette. De egyik sem lakván benne, egyike sem elegyedvén ügyeibe, sok tekintetben több önállósággal birt, mint ma. A jólét és gazdagság azonban, melyet élvezett, vágyat öntött a földesurakba, hogy hatalmukat lehetőleg szaporitsák, s a biráknak nem irigylendő feladata volt, lehetőleg küzdeni e czélzatok ellen és Körös városa birái hagyományos bölcseséggel tudák a város jóllétét emelni!

Ezuttal én egy év beléletének képét választom ismertetésem czéljául; hadd lássuk, hogy mennyi küzdés és önfeláldozásba került az ellenséges szirtek közt vezetni a város kormányát, s hogy a magyar még leigázott állapotában is nemcsak a főurak várában, hanem a nép szalmafedelü lakában is hiven szolgálta hazáját. (Folytatása következik.)

Temetkezések a templomokban és városokban.

Közli *Dr. Bardocz Lajos.*

Minden történeti vizsgálat, mely a temetkezésre vonatkozólag történt, azt tanusitja, hogy a leghiresebb és legfelvilágosodottabb népek szavai minden időben oda voltak irányozva, hogy a temetkezéseket a templomokból és a városokból kiküszöböljék és az emberi lakásoktól távolabb eső helyekre tereljék.

Az egyiptomiak nagy tisztelettel és szeretettel viseltettek elhunyt kedveseik iránt, és ezt leginkább azáltal bizonyitották, hogy halottaikat vagy illatszerekkel kenték be, vagy bebalzsamozták, hogy a rothadástól megmentsék. Voltak olyanok is, kik lakásaikon különös kamarát vagy boltozatot épitettek, elhunyt kedveseiket azokban tartogatták, kiket lakomák alkalmával az asztalhoz saját társaságukba vettek fel. Mások meg a városon kivül a földbe vagy föld alatti sirbo'tokba temették el halottaikat, mint ezen szokást a roppant költségekkel felépitett pyramisokban és a földalatti halottas boltokban talált mumiák tanusitják. Amint azonban Egyiptom török uralom alá került, a lakosok azon szokást vették fel, hogy a városok körül kezdettek temetkezni, hol állása szerint mindenki egy bizonyos nagyságu helyet választott, és azt kőfallal keritette körül. Ezen sirkertekbe mindenféle virágot ültettek, melyek részint diszitményül szolgáltak, részint pedig az emberi élet mulandóságát jelentették.

A görögöknél mind a halottak elégetése, mind eltemetése szokásos volt. Az eltemetést eleinte a lakásokban és azok környékén gyakorolták, de minthogy ezen gyakorlat veszélyesnek bizonyult be, *Solon*, az athenei bölcs törvényhozó azt rendelte, hogy a temetkezések a városon kivül történjenek. E mellett szokássá vált, hogy a jeles

Vas. Ujs. 1864.

Képek a hazai népéletből.

XXXVII. Batyus zsidó.

Még a kutya is megugatja. Ugy megszokta már, hogy akkor is hadarász hátul göresös botjával, mikor nincsen eb a nyomában; pedig jobb volna neki támaszkodni arra a botra, mert ugyancsak vén legény már a „csámpás Bórach.“ Hatvan esztendeje mult, hogy fújja azt a sípot, s hogy kiskaputól kiskapuig azt kiabálja, mi van eladó? De Isten nem vitte sokra a dolgát, csak gyermekekben áldá meg. Négy falut is nyakába kell vennie egy nap, hogy elcsititsa otthon a göndörhaju éhezőket, s hogy a sábeszre valót megkeresse. Szivesen fázik és izzad, stűri a csúfot, szivesen el van egy hétig száraz kenyéren meg vörös hagymán, csakhogy aztán pénteken este, midőn családja fölött a hét águ lámpa kigyul s „sabbath királykisasszony“ aranyos derűvel hinti be szegény hajlékát, ült ülhessen az ottal felső vén, melyen a lábs lében uszó ruty járja be illemes illatát a szobát. Jobbra, balra ni s leányai nek, szemben ele hűséges fesége, Czirl. olyankor még királylyal em cserél.

S egy napi oldogság nem utalom-e egy hét fáradalmaiért s keserűségeiért?

Csak ugy görnyed a batyu alatt.

Van abban „kadrevász, tű, galand, gyűrű, fekete laibira való piros portéka, gyűszű, szagos szappan, tűkör, kaláris, bugyli-bicska, cserép-pipa, tilanglé.“ Ócska rongyért gyolcsot ad, piszkos „tolluért“ szép bokrétát, ezüst virágszirommal. Egyik másik eladónak, ha egy kis tejjel, meg jó szóval kedvez neki, „meg is szalasztja“ a pántlikát. A csámpás Bórach becsületes ember, azonkivül meg olyan tréfás, olyan „tempós,“ hogy Pál gazdát is megnevetteti, pedig ez ugy haragszik a zsidóra, hogy még a más vallásura se különben.

Menyecske s leányzó ott állanak a ház előtt. Az egyik azon tanakodik épen, vajjon most tegyen-e csipkét ingvállára, vagy a túri sokadalmig halaszsza-e; akkor tán olcsóbb lesz. A hajadon Julis természetesen hajbafonót emleget. Két hétre lesz még csak „szabadság,“ a két hétben pedig két vasárnap van, meg egy menyegző, melyen Julis nyoszolyó-lánynak van eligérkezve. Jobb lesz tán errébb szóllitani a „csámpást.“

Legvidámabb nótáját sipolja Bórach. Megtánczol bele minden utczai gyerek.

— Bórach! Hallja-e kee Bórak! Jőjjön csak egy szóra!

— Itt vagyok lelkem. Rózsapiros, pödrött bajúszú jó reggelt! Hogy váljék aranyos egészségére az éjszakai nyugodalom. Milyen derék két vászoncseléd!

— Be tudja, Bórach gazda. Pedig felénk sem nézett.

— Tyaha! Édes ifjasszony, Juliska lányasszony! Az ember mindig másfelé tekint, mint oda, honnan a szerencse néz rá. Tessék vásálni valamit; hisz tetszik tudni, hogy olcsó vagyok, csak ugy vesztegetem a drága portékát.

Bórach levágja batyuját a földre, s kitárva annak kincseit a két nő előtt, váltig szórja a szóvirágot, magasztalja áruját, megragyogtatja előtük a gyürüt, tetszetős redőkbe fodrozza a csipkét, igéző csokrokat hevenyész selyemszalagokból, megpöngeti a kifeszitett selyemszálat, hogy tartósságát szembeötlővé tegye, s batyujának legfenekéről a tarkánál tarkább „keszkenőket“ s kelméket hozza napvilágra, s meglebegtetve a csücsökre fogott szövetet, biztat, nógat, mosolyog s udvarol. Az udvarlás még a parasztnőt is megpuhitja, ha vén zsidó részéről történik is az. S most kezdődik az alku, mely alkalommal Bórach kifejti minden ékésszólását; — s a ki ismeri a parasztasszonyok és leányok makacsságát az egyszer megajánlott árakban, teljesen méltányolni fogja a mi csámpás szatócsunk erőlködéseit.

— Hát kis fejkötővel, szép búbos fejkötővel mikor fogok szolgálni ifjabbik Kenderesné asszonyomnak? — kérdi hamiskás mosolylyal s jelentős szemhunyorgatással Bórach, mialatt szines, üveggyöngyös gyermek-főkötőt tánczoltat meg az ifju nő előtt.

A menyecske mélyen elpirul, s kiüti a „csámpás“ kezéből a kis főkötőt.

— Maradhasson kee! Szebb beszéd is telnék ki az ilyen vén embertől. Minek megpiritani ezt a leányt itt?

Ha ugy akarja kigyelmed, a huszonkét garast megadom azért a csipkéért.

— Az ifj'asszonynak megteszem; de csakis az ifj'asszonykának. Másnak, de még a magam gyermekének sem adnám huszonöt garason alól. — Hanem egy csomócska „libaszőr“ jár még vele.

— De hát minek is kell kigyelmednek Bórak, az a tenger toll meg pihe? — kérdi a lány.

— Minek? Azt sem tudja még az ilyen értelmes, szépséges lányzó? Háborus idők járnak most, kell a sok puskaporra. A kis főkötőt, Kenderesné asszonyom, majd csak később fogom kinálni.

— Csak el ne hallgasson kee! . . . nevet az „ifjabbik Kenderesné.“

Az alku megvan. Bórach ismét vállára emeli terhét, a kutya ismét megugatja, s balja ujra megmozgatja hátul a nagy botot, mig jobb kezével ékesen fujja ki ezt a dalt, hogy:

Ángyom asszony,
napam asszony,
Holnapután komámasszony;
Esztendőre, vagy kettőre
Szükségem lesz a bölcsőre!

Bórach már a második határban jár. — Nemsokára beestveledik s a mozgó szatócs fáradtan tér meg házába. Homlokáról hű felesége, Czirl, köténnyével törli le a verejtéket, gyermekei körülfogják, s ölébe veszi legkisebbik fiát, ki elhadarja apjának az egyszeregyet, mint a „folyó patak,„ mig a piczi Rüfkele nagy dicsekedéssel mutatja elő irását.

Ugy veti már jobbról balra a betűt, hogy gyönyörüség nézni.

A „csámpás Bórach“ még aztán egy kis ideig elbeszélget a szomszéd „samesz“-szal (templom-szolgával) s nehány órai nyugalom után, kora hajnalban ismét hátára emelve batyuját, házról házra, faluról falura eljár és sipolva kérdi: „mi van eladó?“

Képek a hazai népéletből. XXXVII. Batyus zsidó. — (*Ujházy* után *Jankó.*)

Képek az állat-életből.

A pók. (Folytatás.)

Midőn a pókfonalak különböző feldolgozását és használatát későbbre hagyjuk, a mikor a pók műösztönéről és egyéb jelleméről szólandunk, átmegyünk testi szervezetének további leirásához. Hogy a hasnál maradjunk, itt a fonógépezeten kivül még más, szintén igen fontos szerveket találunk, és ezek a *légzőszervek*, melyek a has mellső két oldalán két vagy négy bélyeg utján közlekednek a kültermészettel. Ezen bélyegek hasonlók azokhoz, melyeket a rovaroknál észlelünk, de belső szerkezetük különböző, működésükre nézve t. i. valóságos tüdőket ábrázolnak, alakra nézve pedig kopoltyukhoz hasonlitanak, s azért *tüdőkopoltyuknak* (pucumobranchia) neveztetnek. Ezen tüdőkopoltyuk zacskót képeznek és belső falai finom lemezkékkel vannak ellátva, mint valamely könyvnek levelei, vagy mint a halak kopoltyui. — Ezen tüdők körül a vér, különös tömlőkbe gyülve, a légnek behatása által élenyittetik és saját viszerek által folyik vissza a szivbe, mely, mint a rovaroknál, egy *hátedényt* képez. A szivből ujra valódi ütereken át a test külön részeiben kering az éltető nedv, a vér, mely, mint átalában az alsóbb rendű állatoknál, fehér és hideg. — Az emésztési szervek a póknál csaknem egyszerü bélcsatornából állanak, mindazáltal két gyomorral vannak ellátva, melyek elsője a második közelében igen sajátságos vakbélfüggelékeket képez, és ezek egész a lábakba kiterjednek. A máj elég nagy és szemcsés epemirigy alakjában a hasnak egy részét foglalja el.

A falámok ismét sajátságos szerkezetüek s a rovarok hason szerveitől különbözők, mert a pók prédáját nem falja fel, nem rágja össze, a pók eledele t. i. apró állatkák nedveiből áll, melyet a rajtok ejtett seb nyilásából, felső és alsó, puha ajkait a seb köré tapasztván, kiszí. A felső és alsó állkapcsok tehát, nem szolgálván a préda összedarablására, szervezetük is a rovarokétól eltérő. A felső állkapcsok t. i. a rovarok csápjait helyettesitik inkább, mert tulajdonképeni csápja a póknak nincsen. Az alsó állkapcsok pedig a rovarok tapintóihoz hasonlók, sokszor több tagból állván oly hosszuak, hogy lábakul vehetnéd, és a pókot 10 lábunak vélhetnéd. A felső állkapcsok végtagja szarukeménységü, több rovátkal ellátott és oly szerkezetü, hogy bicsakformán az alsó taghoz behajtható, ezáltal a prédának megragadására ügyesen szolgál. De azonkivül hegyes vége alatt egy kis hasadékkal van ellátva, melybe a pók *méreg-mirigye* nyilik, és melyen át az a seb nyilásába szorittatik, miáltal közönséges prédája rögtön meghal; nagyobb állatokra mindazáltal és az emberre e méregnek veszélyes behatása nincsen, ámbár magam tapasztalása után mondhatom, mit más hiteles tudósitók is bizonyitanak, hogy apróbb póknak marása is képes fájdalmat, daganatot és gyuladást előidézni. Ezelőtt sokat regéltek a pók mérgének veszélyes voltáról, különösen a keresztes pókra ráróták, hogy a békának ellensége, és hogy emez annak irányában nagy ellenszenvvel viseltetnék; többszöri kisérletek azonban mindenkor azt eredményezték, hogy a béka a keresztes pókot megette, mi ép en nem nagy ellenszenvet árul el. Egy más figyelő azonban más tapasztalást közöl, t. i. egy kicsi, zöld pókot észlelt, melyet gyakran a ribiszkén lehet látni, (talán Thomisus citreus?) ez, ha alatta béka jelent meg, egy fonálon rögtön ráereszkedett s gyors marással mérgéből egy cseppet a béka testébe eresztett, s erre a béka ugymond, hanyatt fordult s elkábult, mire a pók másodszor is megmarta és a béka megszünt élni. — Ezen adomát csak azért közöltem, hogy az olvasó kissé gondolkozzék, mire oda fog jutni, hogy annak sok hitelt nem adand, mert már az eddig mondottakból tudja, hogy a pók apró rovarok nedveiből élvén, a békát, mely reá nézve valódi óriás, nem támadhatja meg ok nélkül, sem nedveit a békának nem kivánhatja kiszíni, minthogy ennek bőre sokkal durvább, semhogy oly kis póknak falámja képes volna, azt átszurni.

Érdekes lesz, itt még egy más adomáról is emlitést tenni, mely sok természettani könyvben mint valóság adatik elő. Dél-Európában ugyanis, különösen Olaszhonban, (Tarent) földi lyukakban lakik egy pók, melynek neve *Tarantula*, s melynek marása, ugy mondák, az eszelősségnek egy különös nemét idézi elő, melyből csak ugy gyógyulhat a beteg, ha egy saját dal zenéjének büvereje által, vagy önnön magától addig tánczol, mig minden erejéből kifogyván összerogyik, erre nagy izzadság következik, s utána az egészség helyreáll. Mind ez nem egyéb, csak mese. Igaz ugyan, hogy a tarantula csipése gyuladást és daganatot okoz a megsebzett tagon, de közönséges szerekkel bizton gyógyitható. Egyébiránt meg kell emliteni, hogy az olaszok közt van egy kedvencz táncnem, melynek neve *Tarantella*, de a mely a nevezett pókkal nincsen összeköttetésben. — Átalánosan elismert tény az is, hogy a pók, melynek mérges falámja a megsebzett külbőrön gyuladást hozhat elő, a gyomorban épen semmi bajt nem okoz, bizonyság erre egy nagynéne, kinek ravasz unokája, megmérgezni akarván őt, naponkint egy keresztes pókot kevert ételébe, anélkül, hogy ettől a nagynéne meghalt volna. Még nagyobb bizonyság pedig az, hogy a pókot a gyikok, békák és a leg öbb madarak, különösen az éneklők, minden káros következés nélkül megeszik, a fülemüle pedig épen kitünő éldeletnek tartja, mit sokan oda magyaráznak, hogy a pókot orvosság gyanánt, mint vértisztitót emészti fel. Méreg és orvosság közel állnak egymáshoz; van egy kis pók Amerikában, *Clubiona medicinalis*, melynek hálóját bóditónak mondják, s mely, mint hideglelés elleni szer használtatik, hasonlót mondhatunk a mi házi pókunkról is, *Tegenaria domestica*, melynek megtisztitott hálója szintén képes volna a váltólázat elüzni, de használata elavult s csak vérzés-csillapitóul divatozik még.

Midőn igy a póknak mind belső, mind külső testrészeit leirtuk volna, ujra megemlitjük, hogy egész testét puha, bársonyszerü külbőr takarja. Ezen külmez sajátságos szerkezettel bir, *Chitinnek* neveztetik, és természetére nézve hasonló a rovarok kültakarójához; elemi alkatrészei szénsavas és vilsavas mész. A Chitin a rothadásnak sokáig ellentáll, s a felsőbbrendü állatok szaru anyagjától azáltal különbözik, hogy a maró hamagban föl nem olvad. A póknak külseje, nem akarjuk dicsérni, mert ugy sem hinné senki, megvalljuk, hogy inkább visszataszitó, s a legtöbb embernél (a nőket nemis emlitve), hacsak emlittetik is, vagy véletlenül reá gondolnak, borzadályt okoz. Igy van ez sok másban is, hanem a valódi érdem nem szorul ajánló-levélre, a mit a természet valódi becsest teremt, ritkán szokta ragyogó köntösbe öltöztetni, mert elébb-utóbb csak megismerik az erényt, ha rongyokba volna is burkolva, valamint megismerték a gyémánt értékét, mely mosatlan állapotban haszontalan göröngynek látszott. A természetbarát minden tárgynak meg tudja végtére találni szépségeit, s habár az európai pókok közt kevés van, melynek külseje némi feltünő rajzokkal vagy kellemes szinekkel ékeskednék, a meleg égöv alatt, mely minden szülöttjére a kedvező éghajlat kedvezményeit árasztja, a pókok közől is találni olyat, melyről kénytelenek vagyunk elmondani, hogy a maga nemében szép és kitünő. Legyen szabad csak kettőt itt fölemliteni, melyeket a meleg tartományokból legközelebb a „Novara“ hajó magával hozott, ezek: *Tetragnata argentea* Walck. Sydneiből és *Argyopes argentatus*, Kock-Rio-Janeiro és Jávából, melyek, mint nevük is mutatja, pazarul kidiszesitvék, külbőrük ezüst fénynyel s biborszinü bársonyszegélylyel a legfinomabb rajzokban ékeskedvén.

A pók azonban más okoknál fogva érdemli ki figyelmünket s részvétünket. Először kitünő műösztönénél fogva, másodszor mint gondos és föláldozó anya. Már feljebb láttuk, mily remek szervezettel látta el a természet fonalának előkészitésére, a pókot. Most lássuk, mikép használja fel azt, hogy tulajdon életét és fajának megmaradását fönntarthassa, mert máshol *) láttuk már, hogy a természet főtörvénye az *önfenntartási ösztön*, mely abból áll, hogy minden állat, mindenek felett, a maga és fajának fenntartásáról gondoskodik. Vannak ugyan némely pókfajták, melyek hálót nem szőnek, a mint alább a pókok sorozatánál látni fogjuk, de a nagyobb rész ezen műszer nélkül el nem élhet, mert prédáját csak ugy ejtheti el, ha az hálójában megakad, ezáltal t. i. mintegy békóba veretik, kezei megköttetnek s igy védelmi eszközeitől megfosztva, prédául esik a póknak, mely gyakran kisebb és gyengébb, mint a hálójába esett állat, és mégis általa legyőzve, neki martalékul esik. Sokszor látta már mindegyikünk, hogy a pókhálóban egy méh, darázs vagy nagyobb bogár megakadt, mely nagysága és testi erejénél fogva a sokkal gyengébb alkotásu és puhább testü pókot szabad párbajban legyőzte volna de a pókhálóból, mely némileg enyves, ragadós természettel bir, minden erejét megfeszitve, szabadulni hiába igyekszik, mert a pók, prédáját észrevevén, azonnal oda siet, de nem hogy nyilt harczba szálljon vele, hanem, hogy ujabb szálakkal még inkább megkötözze. Nem is nyugszik előbb, még annak minden lábáit és szárnyát tökéletesen be nem fonta, megbénitotta s igy a szó teljes értelmében, harczképtelenné nem tette. Csak most közeledik azután egészen hozzája, hogy mérges falámjával sebet ejtsen rajta s ezzel megölje, mire azután, ha éhes, azonnal kiszíja nedvét, vagy ha jóllakva van, a hálóból ügyesen kibontja s rejtekhelyére, mintegy tartalék-éléskamarába, későbbi szükségre elteszi. Láthatjuk ebből, hogy a fonópók, bár a ragadozó állatokhoz tartozik, mert csak élő állatok szolgálnak eledeléül s csak ezeket vadászsza, a többi ragadozóktól különbözik, mert mig az oroszlán, tigris, farkas, vagy ha az alsóbb rendü állatok sorából akarunk példát keresni, a ragadozó rovarok közül a göröncsér, hernyász, az acsa, a futancz stb., nyilt sisakkal támadják meg ellenségüket, kit prédául ejteni akarnak, addig a fonó-pók, gyengesége önérzetében, meg nem mozdul rejthelyéből. Órákig, napokig sőt hetekig mozdulatlan ül itt lesben, és még akkor is, ha orra előtt lépdelne vagy dongva röpkedne körülötte a légy, okosan számitva, nem hagyja magát elragadtatni, hogy nyilt harczban megtámadja, bár éheznék is már régebb idő óta, hanem példás türelemmel és ovatossággal vá rakozik, mig prédája a hálóba akad. Azo próbára is tették már a pókot, hogy hányszor k pes hálóját, ha azt elrontjuk, ujra elkésziteni, azon tapasztalatra jöttek, hogy háromszor eg másután lehet azt megkisérteni, a midőn a p hálóját gyorsan ujra elkésziti. Ha ettől most megfosztjuk, el van veszve, mert uj hálóhoz n anyagja nincsen és enélkül, mint fölebb látt prédát ejteni képtelen. A pók tehát nemcsak t kács, ki a kész fonalakból szövi vásznát, han egyszersmind fonóka. Hasában rejlik gyapján anyaga, mely tulajdon testének, tulajdon létele nek kiegészitő része. Nem veheti ő a külvilágb a fonalat, melyből hálóját fonja, hanem azt tula don maga magából kell, hogy vegye. A pókna tehát hálójával is kell fukarkodnia és következő leg okoskodnia : ha holnap enni akarok, n dolgoznom kell, mert csak akkor ehetem, ha há lómba légy fogódik; de ezen hálómra is gondot kell viselnem, mert ha ez elvész, anélkül, hogy ettem volna, anélkül, hogy a fonóanyagot uj táplálattal pótolhattam volna, végre kifogyok belőle, s ha fegyverem nincsen, hiába várom, hogy a sült galamb számba repüljön. És ugyis van, mert a mily ügyes a fonópók prédája legyőzésében, ha ez hálójába akadt, ép oly tehetetlen azon kivül, sőt félénk elannyira, hogy a légytől is hátrál, ha például, mindkettőjüket egy üvegharang alá zárjuk.

Lássuk most ezen, a legtöbb pókfajtának oly lényegesen szükséges hálónak különféle szerkezetét, mely a pókot, mint valódi müvészt tünteti elénkbe. Műösztönük legmagasabb fokát mutatják a *szönyegfonó pókok*. (Mygalidae.) Ezekhez tartoznak egyszersmind a legnagyobb pókfajták, melyek csak a melegövi tartományokban tartózkodnak, mint például a nagy madárpók, (Theraphosa Blondii) Surinam és Cayenneben, mely 3 hüvelyknyi hosszu és $1^1/_2$ h. széles, a lábak hosszát ide sem számitva. Azonban Európában is találtatnak szőnyeges pókok, melyek ugyan kicsinyek, de azért nem kevésbbé érdekesek. Ide tartozik az *uknász* (Cteniza caementaria), mely déli Franczia- és Spanyolországban lakik. Ez lejtős helyeken a földbe, néha 2 lábnyi hosszu menetet készit magának, melynek falait előbb ritka, de erősebb szálakkal, ezek felett pedig selyem finomságu szőnyeggel vonja be. Itt lakik, mint egy királyné, de ez még nem elég, nagyobb érdekü az ajtó, melylyel lakásának bemenetelét elzárja. Ez valóságos csapó-ajtó és több rétegből áll, váltogatva majd szövet, majd erre ügyesen ráragasztott földlemezből, és a mi a legkülönösebb, a hegy felé álló oldalán sark-forgással van ellátva s igy önnön sulya által, a lejtő felé, becsapódik, a pók által pedig belülről fölemelhető s kinyilik. Ezen ajtó tökéletesen illik a nyiláshoz, melyet, ha bezáratik, teljesen befed. A pók, mely ezen diszes és rablók ellen biztositott lakásnak urnője, egész nap rejthelyében nyugszik és csak éjjel buvik elő, a midőn a háza előtt font hálóiban megakadt rovarokat összeszedi s barlangjába behordja. Ellenségei is lehetnek, az ajtó világosan oda mutat, mert a mint a legkisebb neszt hallja, azonnal oda siet, hogy azt sajátságosan berete-

*) „Az ellenségek ellenségei“ lá d a Vas. Ujs. 1863. évi 36. és 37. sz.

gyermek visszariasztatik, és jövőre magába zárja kérdéseit a nélkül, hogy kifejezné azokat. — Ez ugyan a nevelőre nézve igen kényelmes, de a gyermek lelki kifejlődésére nézve a legnagyobb mértékben káros, és igy a gyermek lehető legjobb nevelésének kötelessége sokszor a kényelemnek áldoztatik fel. —

Ha valaki azt az ellenvetést tenné: „nem kell attól tartani; a gyermek azért eleget kérdezősködik, és utoljára a hallottakból még sem tart meg semmit!“ — erre azt mondjuk : nem, és háromszor is : nem! A gyermek *soha sem eléggé* tudnivágyó; és a nevelőnek nemcsak az a kötelessége, hogy a gyermek által észlelt tárgyakat megmagyarázza s kérdéseire feleljen; hanem magának kell azt ösztönözni a kérdezősködésre; figyelmeztetnie kell tüneményekre, melyek nyomtalanul vonultak volna el lelke előtt, hogy kérdezze : miért

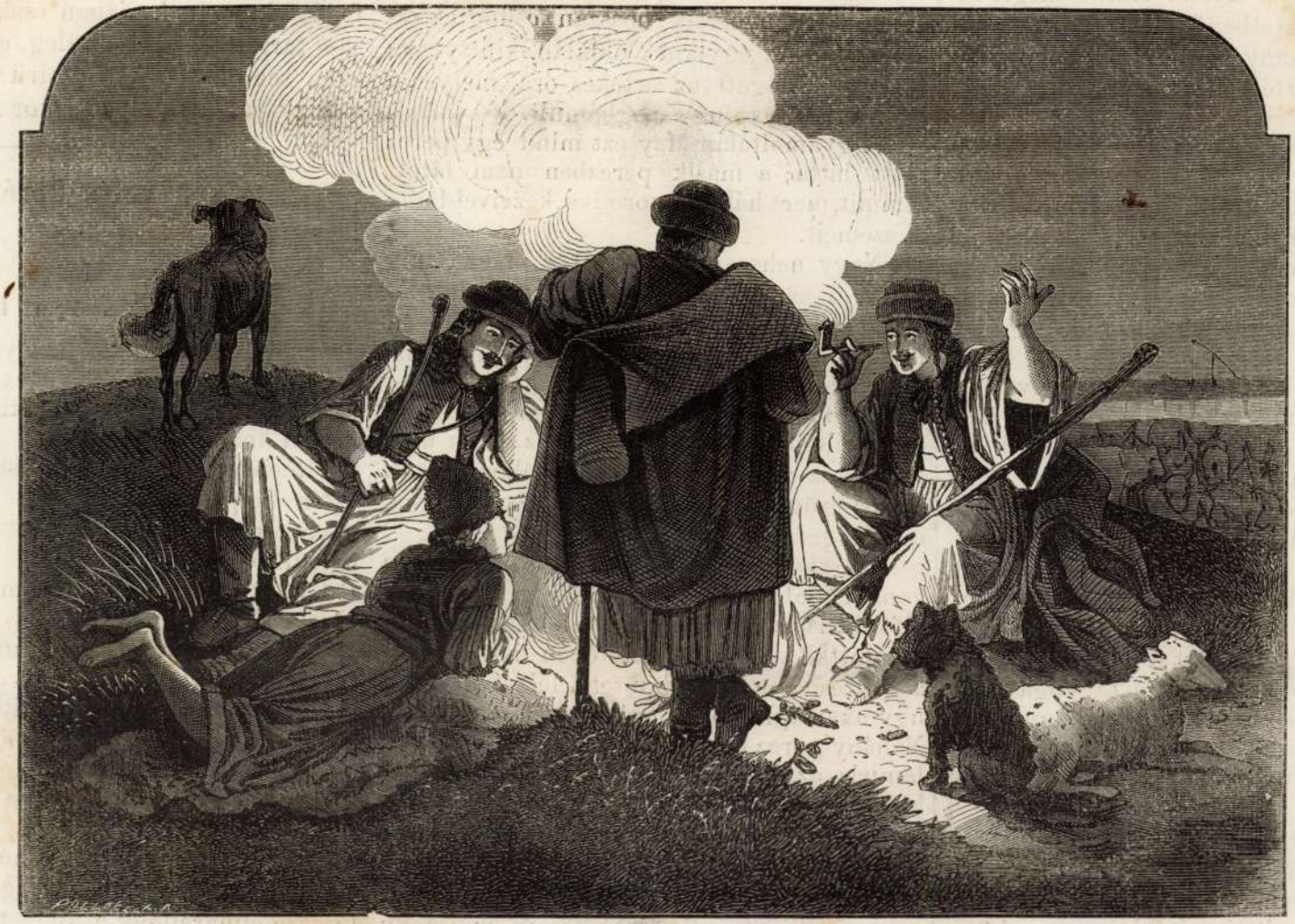

Képek a hazai népéletből : XLII. Pásztor-tűz. (*Ujházi* rajza után.)

mek, miután azt mondám neki, hogy a hold egy a mi földünkhöz hasonló test, azt kérdé tőlem : „de hogy lehet az, mikor a hold olyan kicsiny?“

Esztelenség lett volna e kérdésre valamit a látszög stbiről előhordani, minthogy bizonyosan egy szót sem értett volna abból azért tehát ezt az ellenkérdést tettem föl :

„Nem láttál már egyszer-másszor embereket a torony tetején állani?“

„De igen.“

a gyermek „a jó Isten“-nek nevezi azt. Az ő világnézlete szerint nem adtam-e neki tökéletesen helyes feleletet?

Legyen azonban, a mint a rationalismus barátai akarják; vigasztaljuk a gyermeket a jövővel, mely neki az okokat leleplezni fogja, de ezt minden, kor szelidenne barátságtalanul és mintegy ijesztve tegyük.

Az okos nevelő azonban, mint már mondtuk, mindig talál alkalmat, hogy a gyermeket tárgyakra figyelmeztesse, melyekkel sokszor találkozik és életbevágók. — Egy séta alkalmat fog adni majd növények s állatok tulajdonságairól, majd természeti tünemények s életszabályokról beszélgetni. — Hány száz megmagyarázandó kicsinység adja elő magát például egy malom megvizsgálásánál? Persze itt mindenek előtt megkivántatik, hogy a tanitó be tudjon hatni a gyermek benső érzéseinek világába s gondolko-

Vasárnapi. 1864. 240 l.

közelebb értek a rosz emlékezetü Márk-térhez, a mi szobrászunk annál nagyobb szorongásokat kezdett érezni. Hátha mégis hibás valami tekintetben? Nem tudta előbbi nyugalmát visszanyerni. S annál gonoszabb sejtelmek gyötörték, mert nem tudta, mivel vádolhatják.

Sötét folyosón keresztül egy nagy terembe vezették, melyet csak gyéren világitott meg a padozatáról lefüggő lámpás. Egy kerek asztal körül álczázott birák ültek; a számukra nem emlékszik világosan. Ekkor már annyira zavarban volt, hogy talán a tizet is husznak látta. Annyit tud, hogy sokan voltak.

Egy közülök, észrevehetőleg elváltoztatott hangon, megszólalt s a szokásos kérdéseket intézte hozzá : mi a neve? hány éves? miért van Velenczében? stb. E kérdésekre kitelhetőleg megfelelt a mi szobrászunk; de már akkor, midőn a szót egy másik biró vette át, s kérdé, hogy honnan ismeri azt a két francziát, a kikkel az azelőtti napon a templomban társalkodott: megrogytak térdei. Mint a villám, lobbant fel agyában a tegnapi vészes társalgás emléke. Megijedt és átkozta magát, hogy miért ereszkedett abba bele. Ime, most véres tanuságot kell tennie azon két derék fiatal ember ellen!

Remegő hangon válaszolá, hogy nem ismeri őket bővebben; véletlenül kerültek össze; még a nevüket sem tudja. — De megismerné ön őket, ha ismét találkoznának? — kérdé a biró.

A szobrász nem merte tagadni, bár állitá, hogy jobban el volt munkával foglalva, semhogy jól szemügyre vehette volna őket.

A biró meg látszott nyugodni. Erről a tárgyról elég volt. May nagyot lélekzett, hogy nem következett rögtön a szembesités. Nem tudott volna a két szegény fiatal embernek szeme közé nézni.

Aztán elmondá a biró majdnem szóról szóra az egész beszélgetést, mely tegnap a templomban végbement, s kérdé a szobrászt, kukat szoritá; egy-egy nagy szegre volt az hurkolva az ablak fölött. A szerencsétlenek ott függtek, félre szegett nyakkal, kidüledt szemekkel; nyelveik hosszan csüngtek ki szájukból. Az egyiknek oldalán, kifittyenve a zsebből, lógott az értékes óra, melyet a szobrász tegnap ugy megbámult.

A gyámoltalan May ezt mind egy percz alatt látta; a másik perczben nem látott semmit, mert hátratántorodva, kezeivel födte el szemeit.

Nagy nehezen bátoritgatta magát, mig végre el merte vonni kezeit szemei elől. És ime, ekkor fokozódott még csak rémülete! Az egész szoba ismét sötét volt, mint azelőtt.

De felzaklatott képzelete még mindig látni vélte a két holttestet ott az ablak mellett Irtózva kiáltott fel, s az ajtóhoz rohant. Óriási erővel rázta azt, de jól be volt zárva, nem engedett.

Lankadtan rogyott le a küszöbnél, kinos vonaglással markolva a kilincset és szemeit elfordithatlanul azon hely felé szögezve, hol a halottak voltak. Képzeletében tisztán látta a holttesteket; de a büntető leleményesség ugy akarta, hogy ne csak képzeletben lássa. Néhány percz mulva ismét fölemelkedett a lámpás az ablak előtt s tiszta világát beküldé a szobába.

May reszkető irtózással akarta szemeit elforditani a szörnyü látványtól; de nem volt ereje. Valami delejes erő mindig visszavonta azokat, pedig érzé, hogy az iszony lassankint dermeszti minden idegét; nem tudta tekintetét elforditani a halottakról. Vére lassankint zsibbadt, a mint érzé, hogy azoknak meredt szemei egyenesen reá vannak szegezve. Őrjitő kint állott ki.

A lámpás ismét elvonult az ablak elől, s a szoba sötét lett. May a sötétben is látott. Hideg veriték födte homlokát, s lélekzete el-elszorult.

Öt percz mulva ismét fölemelkedett a lámpás, aztán megint elvonult, mindig engedve a képzelet által is halálra gyötrött

ság iránt, de a világ [illegible] nem mozdult volna többé Rómából; Velenczének pedig csak nevére is reszketegség fogta el, mely karjában csaknem folytonosan tartott s valószinüleg ez okozá, hogy soha sem lett oly nagyhirü szobrász, mint a hogy pályája délpontjakor remélhető volt.

M. B.

A nevelés köréből.

(Folytatás.)

II.

A gyermekek szellemi felfogása.

Előbbi czikkünket a gyermekek koraéréséről ily szavakkal végeztük : a hetedik év előtt semmi oktatás, a kilenczedik előtt semmi komoly tanulmány!

Remélem, hogy ebből senki sem fogja azt a hibás következtetést vonni : „tehát gyermekeid szellemi kiképeztetéséről azok hetedik éve előtt nem kell aggódnod!“ — Ily következtetés megint messze távoznék elvemtől.

Oly növény, melynek magva idő előtt tulságos melegséget és nedvességet kap, hamar kifejlödik ugyan, de ritkán jut oly tökéletes kiképződésre, a minőre rendes, természetes uton eljutott volna; növekedése, virágzása, gyümölcse satnya és idétlen lesz. Ép oly kevéssé válik előnyére az egészen magára hagyatás; szorgalom, ápolás nélkül elvadul, elkorcsosul; virág és gyümölcs messze elmaradnak a tökéletességtől.

Ez az eset áll az emberi lélek kiképződését illetőleg is. Az igen korai vagy elhibázott szellemi erőfeszités okvetlen hátrányára szolgál; az elhanyagolás pedig, mint a növénynél — elvadulást von maga után. Ugyanazért a nevelés utja és módja igen nagy fontosságu, ugy a gyermek leendő erkölcsi jellemére, mint szellemi tehetségeire nézve. — Ez alkalommal szóljunk csak ez utóbbiról.

Az ismeretszerzés kétféleképen történhetik : először *mesterséges* uton, szabályos tanórákban; másodszor *természetes* uton,

*

UJHÁZY FERENC: VÁSÁR.

mikor a küzdelmek közt oly szép és nemes tettekkel találkozik, melyek a célt mintegy megszentelik hozzájárulásukkal.»

Az ilyen sorok a Társulat történetének legszebb lapjaira kívánkoznának, még akkor is, ha nem a 21 éves *Munkácsy* Mihály szemevilágának a magyar és az egyetemes művészettörténelem számára való megmentéséről lenne szó bennük.

*

A Képzőművészeti Társulat története három korszakra osztható:

I. 1861-től 1877-ig, a megalakulástól a régi Műcsarnokig;
II. 1877-től 1896-ig, a régi Műcsarnoktól az új Műcsarnokig;
III. 1896-tól, az új Műcsarnoktól napjainkig.

(Ez a felosztás természetesen mechanikai jellegű, hiszen a fejlődés nem alkalmazkodik évszámokhoz. A könnyebb tárgyalás és az egyes korszakok egységes jellege mégis szükségessé teszi.)

Nincs vonzóbb s tanulságosabb az első korszak kezdeti szakaszánál, amelyet a *megalakulás korának* nevezhetünk és amely *1861-től 1863-ig* tart. Ez időszakot megelőzik az előkészítés évei: 1859 és 1860, melyek azonban alig jutottak tovább az eszmecseréknél és próbálkozásoknál. Több

Erdélyi Múz. 1928.

rendkívül érdekes korszakából tár elénk hézagpótló adatokat. A műtörténelmi tisztánlátásnak pedig nem csupán a műemlékek, hanem az írott források ismerete is nélkülözhetetlen alapfeltétele.

Jeles műtörténetírónk, *Szmrecsányi* Miklós, egy ízben összefoglalta már markáns vonásokban a Társulat történetét, visszapillantást vetve nagyértékű munkájában annak ötvenéves multjára. (Művészet 1911. 3. sz.) De szükség lenne egy olyan széles alapokon nyugvó publikációra is, amelyben a Társulat élete, jelentősége maguknak az írott forrásoknak közzététele által domboríttassék ki, beleállítva a kor kultúrtörténetének miliőjébe, figyelembe véve természetesen az állami és fővárosi levéltárak, valamint az egykorú újságok vonatkozó cikkeit is. Nincs az a meggyőző korrajz vagy szájhagyomány, amely ezeknek a régies magyarságú, sárgult írásoknak a hitelességénél többet mondana számunkra, melyekből köteteket lehetne összeírni.

Ennek bizonyságául szemelvénynek itt állhat *Harsányi* Pál igazgatósági elnök 1865. évről szóló jelentése, melyben többek között e sorokat találjuk: «Kiemelendőnek tartom itt Hirschler szemorvos úr azon nemes tettét, hogy midőn választmányunk fölkérésére szembajban szenvedő egyik szegény művésztársunk körül tett orvosi fáradozásaiért tiszteletdíjjal kívántuk jutalmazni, azt ő a Társulat segélyezési céljaira a Társulatnak visszaajándékozta. Örömest fáradozik az ember bármely működési körben,

MÉSZÖLY GÉZA: AZ AKARATTYAI PART.

Ujházy Ferenc

Zemplényi Tivadar

** **A Nemzeti Szalon kitüntetései.** A Nemzeti Szalon 1911. évi kiállitására, illetve az egyesület 200-ik kiállitása alkalmából kitüzött dijakat és kitüntetéseket, szerdán itélte oda a dijzsüri. A szavazás eredménye a következő: A 300 koronás Alpár Ignácz-dij nyertese, architektonikus képért: Ujházy Ferencz, a jubileumi 400 koronás Törley József-dij nyertese a fővárost ábrázoló képért: ~~Gergely Imre~~, a jubileumi 500 koronás Nemes Marczell-dij nyertese, figurás müért: ~~Éder Gyula~~; az 500 koronás arczkép-dij nyertese: ~~Glatter Gyula~~; a Nemzeti Szalon kizárólag grafikai müvekre kitüzött ezüst érmeinek nyertesei: ~~Bór Dezső~~ és ~~Góth Móricz~~; a Nemzeti Szalon 1911. évi nagy aranyérmének nyertese: Zemplényi Tivadar.

Az Ujság. 1911. dec. 22.

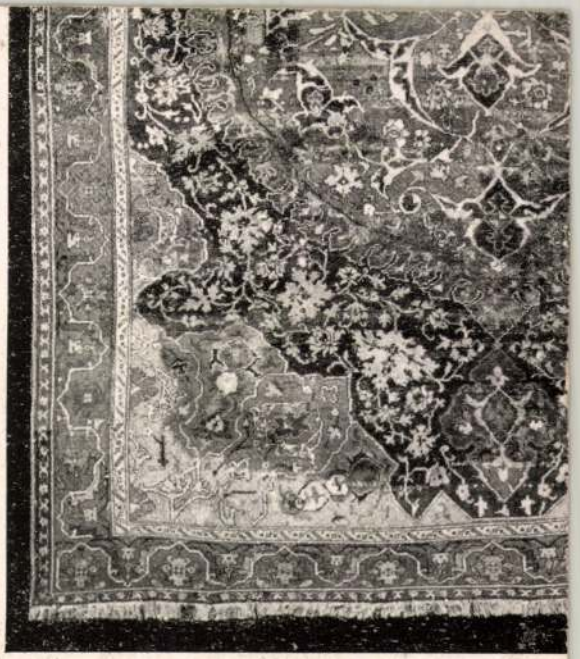

244.

ÚJHÁZY Ferenc festő

1857

32. febr. 18. Ugyanaz bizonyítványt ad Ujházy Ferenc festész úrnak a felett, hogy a museum képmásoló termében tíz hónapig festmények másolásával foglalkozott.

Művtört.Ért. 1990 1-2 129.

niversitätsbibliothek Basel

arschalls Grafen Helmuth von Moltke
digkeiten des G.F.G.H.v.M :1

nten / Hrsg. von Hans-Adolf Jacobsen und

Presse der Amerikas = German language

kollegium im 16. und 17. Jahrhundert:

hichte Mainz. Abt. Uni : 132

Ujházy Ferenc K

Kikiáltási ár pengőben

735. UDVARY GÉZA (1872—1932), Magyar Helikon. Olajf. 90 × 130. (Jelzett.) . . 300.—
736. UDVARY PÁL, Tájkép. Olajf. 52 × 68. (Jelzett.) . . . . . .
737. UITZ BÉLA, önarckép. Olajf. 27 × 22 .
738. UJHÁZY FERENC (1827—1921), Tanulmány. Tollrajz. 16 × 20. (Jelzett.) . . . 4.—
739. —, Huros rigó. Olajf. 58 × 28. (Jelzett.) 30.—
740. —, Csendélet. Olajf. 15 × 32 . . . . . 15.—
741. —, Jézus megkeresztelése. Olajfestmény. Másolat. 40 × 26 . . . . . 60.—
742. —, Felsőgallai táj. Olajf. 25 × 40 . . . 60.—
743. —, Nő gitárral. Olajf. 46 × 35. (Jelzett.) 100.—
744. —, Dinnyecsendélet. Olajfest. 30 × 35. (Jelzett.) . . . . . 15.—
745. —, Fajdinnyék. Olajfestmény. 30 × 46. 30.—
746. —, Mária rózsakoszorúban. Olajfestmény. 50 × 38. (Jelzett.) . . . . . 60.—
747. UJVÁRY IGNÁC (1860—1927), Erdőrészlet. Olajfestmény. 46 × 33. (Jelzett.)
748. —, Téli táj. Olajf. 50 × 70. (Jelzett.) . . 65.—
749. —, Tájkép. Olajf. 54 × 44. (Jelzett.) . . 40.—
750. —, Falusi ház. Olajfestmény. 32 × 46 . . 30.—
751. —, Virágos udvar. Olajfest. 100 × 130. (Jelzett.) . . . . . 70.—
752. VAJDA ZSIGMOND (1859—1931). Strandolók. Olajf. 20 × 14. (Jelzett.) . . 24.—
754. —, Madonna. Olajfestmény. 24 × 14 . . 20.—
755. —, Olvasó kisfiú. Olajfestmény. 64 × 75. (Jelzett.) . . . . . 45.—
756. —, Gizella királyné, a képviselőházban levő falfestmény egyik alakja. Színezett rajz. 95 × 70. (Jelzett.) . . . . . 60.—
757. —, Mennyezetfestményvázlat. Tempera. 66 × 110. (Jelzett.) . . . . . 40.—
758. —, Vázlat a Széchenyi-fürdő kupolafreskójához. Tempera . . . . . 30.—

Árverési Csarnok aukció
Lat. 1934. sept.

	Kikiáltási ár pengőben
715. —, A Bakaköz Budavárában. Vízfestmény. 26 × 20. (Jelzett.)	
716. —, Tabán. Vízf. 36 × 46. (Jelzett.) .	
717. TICHY KÁLMÁN, Vásár. Vízf. 26 × 20. (Jelzett.)	
718. —, Vásár. Vízf. 26 × 20. (Jelzett.) . .	
719. TOLNAY ÁKOS, Kertben. Olajf. 68×50. (Jelzett.)	
720. —, Interieur. Olajf. 54 × 44. (Jelzett.) . .	
721. TORDAI SZÉKELY ZSIGMOND, Parkrészlet. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett).	
722. TORNAI GYULA (1861—1928), Keleti táj. Olajfestmény. 60 × 80.	55.—
723. —, Hindu templom. Olajf. 55 ×45. . . . 55 × 45	40.— 40.—
724. —, Szőnyegárus. Olajfestmény. 56 × 45. (Jelzett.)	80.—
725. —, Szerelmesek. Olajfestmény. 54 × 52. (Jelzett.)	50.—
726. TORNYAY JÁNOS, Mocsaras táj. Olajf. 20 × 36. (Jelzett.)	
727. —, Aratás után. Olajfestmény. 14 × 20. (Jelzett.)	
728. —, Menyecske. Olajfestmény. 69 × 56 . .	
729. —, Szitáló menyecske. Olajf. 85 × 65. (Jelzett.)	
730. TOROCZKAY OSZWALD, Virágos udvar. Olajfestmény. 45 × 49. (Jelzett.) . . .	
731. TÖLGYESSY ARTUR (1853—1920), A nyár. Olajfestmény. 75 × 56. (Jelzett.) . *(Illusztrálva a III. táblán.)*	250.—
732. —, Hazafelé. Olajf. 75 × 45. (Jelzett.) .	200.—
733. TULL ÖDÖN, Tengerpart. Vízfestmény. 50 × 35. (Jelzett.)	80.—
734. UDEN, LUCAS VAN (1595—1672), (?) Vadászat. Olajf. 54 × 72	200.—

A KÉPZŐMŰVESZETI TÁRSULAT IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYA 1863-BAN.

Borsos József. *Madarász Viktor.* *Than Mór.* *Kelety Gusztáv.* *Henszlmann Imre.*
Id. Markó Károly. *Barabás Miklós.* *Telepy Károly.* *Harsányi Pál.* *Orlay Petrich Soma.*

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
ELSŐ PECSÉTJE 1861-BŐL
(UJHÁZY FERENC RAJZA)

ADALÉKOK A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÖRTÉNETÉHEZ.

(LEVÉLTÁRI SZEMELVÉNYEK AZ 1859—61. ÉVEKBŐL.)

Irta: PIPICS ZOLTÁN DR.

A Képzőművészeti Társulat idestova hét évtizedes multja a magyar kultúrhistória egy jellegzetes korszakának integráns részét képezi. Az önállóvá lett magyar művészi élet, melynek megteremtésében a Társulatnak kiváló érdemei vannak, a XIX. század második felétől úgyszólván kizárólag rajta keresztül nyilatkozott meg s az egyetemes magyar kultúréletben 1861-től, megalakulásának évétől kezdve gyakorolt irányító szerepe ma már nem vitatható tény.

Az idő gyakran elmossa s a feledés homályába burkolja az érdemeket, különösen ha azok dokumentumai is elpusztultak. A Képzőművészeti Társulat jelentősége ma is világos. Élő bizonysága ennek a magyar képzőművészet mai fejlettsége s eddig elért eredményei. S ha vannak mégis, akik multját nem ismerve, jelentőségét lefokozni igyekszenek, azoknak elébe kell tárnunk letagadhatatlan dokumentumainkat a maguk eredetiségében. A Társulat levéltára, dacára hiányainak, bőven szolgáltat ilyeneket. Ezek nagy tettek hiteles tanui, de egyszersmind a Társulat mai célkitűzéseiben megnyilvánuló változatlanságnak is döntő bizonyságai.

Márcsak a fenti okok is kívánatossá teszik a Képzőművészeti Társulat történetének levéltári kutatásokon alapuló megírását. Ez azonban nemcsak Társulatunk érdeke, hanem általános kultúrérdek is, hiszen a társulati levéltár a magyar művészettörténelemnek egy küzdelemteljes,

Ujházy Ferenc

269 **Molnár** József. Középorom a Tarpatak mentén. Olajf. 300 frt.

270 **Zahorai** János. Kissé nyájasabban. Olajf. 400 frt.

271 **Gross** Béla. Böske. Olajf. 60 frt.

272 **Gross** Béla. Elhervadtunk. Olajf. 150 frt.

273 **Gross** Béla. Egy koldus. Olajf. 100 frt.

274 **Valentiny** János. Halászkunyhó a Balaton partján. Olajf. 1500 frt.

275 **Molnár** József. Obersee tava Berchtesgaden mellett. Olajf. 400 frt.

276 **Brodszky** Sándor. Nyári est. Olajfestmény. 700 frt.

277 **Brodszky** Sándor. Reggel a Duna partján. Olajfestmény. 200 frt.

278 **Brodszky** Sándor. Részlet a Margitszigetről. Olajfestmény. 200 frt.

279 **Ujházy** Ferencz. Osztozkodás vége. Olajfestmény. 350 frt (az »Osztozkodás lopott tárgyak felett«-tel együtt).

280 **Ujházy** Ferencz. Osztozkodás lopott tárgyak felett. Olajfestmény. 350 frt (az »Osztozkodás végé«-vel együtt).

281 **Telkesy** Valér. Arczkép. Pasztell. Magántulajdon.

282 **Koszkol** Jenő. A Palazzo Cá d'oro Velenczében. Vízfestmény. 100 frt.

283 **Koszkol** Jenő. Halászbárkák. Vízfestmény. 150 frt.

284 **Lohr** Ferencz. Chrysanthemum. Pastell. 140 frt.

285 **Ipoly** Sándor. Női fej. Vízfestmény. 150 frt

286 **Gerhardt** Alajosné özv. Anyám arczképe. Vízfestmény. Magántulajdon.

KMT 1898/99. téli kiáll

X. TEREM.

247 **Zeller** Mihály. Sir a kis lány a Balaton partján. Olajfestmény. 700 frt.

248 **Fábián** Béla. Őszi esős hajnal. Olajf. 1000 frt.

249 **Simay** Imre. Életre, halálra. Krétarajz. 2000 frt.

250 **Boros** Rudolf. Budai rózsadombi képek. Olajfestmény. 70 frt.

251 **Boros** Rudolf. Aflenzi képek. Olajf. 70 frt.

252 **Boros** Rudolf. Balaton-boglári képek. Olajf. 70 frt.

253 **Istvánffy** Gyula. Vázlatok (12 drb.). Olaj és tempera 400 frt.

254 **Kronfuss** János. Tanulmányok. Vízfestm. 100 frt

255 **Tull** Ödön. Esős alkony. Vízfestm. Eladó

256 **Hegedűs** László. Padlásszobában. Vízfestm 50 frt.

257 **Tull** Ödön. Őszi reggel. Vízfestm. Eladó.

258 **Boemm** Ritta. Hajnal. Olajf. Eladó.

259 **Boemm** Ritta. Alkony. Olajf. Eladó.

260 **Stein** János. Lear király Pastell. Magántulajdon.

261 **Bálint** Zoltán és **Jámbor** Lajos. Budapesten épülő családi palota homlokzata Vízfestmény. Magántulajdon.

262 **Bálint** Zoltán és **Jámbor** Lajos. Budapesten épülő palota homlokzata. Vízfestm. Magántulajdon.

263—268. **Bálint** Zoltán és **Jámbor** Lajos. Az 1900. évi párisi kiállítás magyar retrospektiv pavillonjának tervei. Vízfestmények. Magántulajdon.

UJHÁZY FERENC

568. Reprodukció Borsos és Pettenkofen „Az első magyar országgyűlés megnyitása" c. 1848-as litográfiájáról (Kat. 169), 1848 után *111.*

dagerrotípia, 9,1x11,3 cm, bársony keretben, üveg alatt, 12,7x15 cm
Hátoldalán a cégjelzésével ellátott cimke: „Blühdornische Haus N°213, Güttergasse"
Eger, Dobó István Múzeum, ltsz. 75.33

A fényképi reprodukció egyik legelső magyarországi példája.

Irod: Fejős 1957. 249; Fotolexikon. Budapest 1963. 525; Szakács 1973, 18.
Kiáll: Csók István Képtár, Székesfehérvár 1979.

TIEDGE JÁNOS (Születési és halálozási adatai ismeretlenek)

1853–1869 között Pesten, a Kristóf tér 5.sz., illetve (a 60-as évek közepétől?) a Nagyhíd u. 5.sz. alatt tartott fenn fényképészeti műtermet. 1862-ben a londoni világkiállításon elismerő oklevelet kapott „népviseleti felvételeiért".

569. Vörösmarty Mihály arcképe, 1853(?) *115.*

talbotípia, 22,3x19,3 cm
BTM Kiscell Fényképgyűjteménye, ltsz. 14.266

Vörösmarty egyetlen fotóportréja, mely röviddel halála előtt készült. Színezett változata a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Fényképgyűjteményében, ltsz. 472957.

Irod: Fejős 1958. 213; Fotolexikon. Budapest 1963. 592.
Kiáll: Csók István Képtár, Székesfehérvár 1979.

UJHÁZY FERENC (Szolnok, 1827 – Budapest, 1921)

Csendélet-, zsáner- és tájfestő. (Életrajzát lásd még Kat. 161) Marastonitól és Varsághtól tanult (fényképezni?), majd honvéd lett. Valószínűleg ő készítette Kolosy György honvédszázados dagerrotípia-portréját (BTM Kiscell Fényképgyűjteménye. ltsz. 14.261.1.), és minden bizonnyal az ő művei azok a hagyatékából előkerült talbotípiák, melyeket tanulmányként használt gyümölcs-csendéleteihez.

570. Gyümölcs-csendélet, 1850-es évek eleje *116.*

színezett talbotípia, 17x21 cm, keménypapírra kasírozva, 20x22,2 cm
MNG Adattára, ltsz. 1847/1925.

Ujházy az elsők közé tartozik, akik bizonyíthatóan festészeti tanulmány célra fényképeztek.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp 1981.

Irod: Lyka MM. 528.l. Lyka Károly: Romantika, 94; Művészeti lexikon. IV. Budapest 1968. 606; Szakács 1973, 19–20.

571. Szekér parasztházak előtt, 1850-es évek eleje *116.*

talbotípia, 15,8x12,1 cm, keménypapírra kasírozva 18,2x14,3 cm
MNG Adattára, Ujházy hagyaték, ltsz. 1847/1925/2

Ujházy zsáner-festményeinek jellegzetes motívumait fényképezőgép segítségével is tanulmányozta.

572. Két parasztlány, 1850-es évek eleje *116.*

talbotípia, tus, 14,2x11,2 cm
MNG Adattára, Ujházy hagyaték, ltsz. 1847/1925/3

Az átrajzolás segítségével a fénykép rajzvázlathoz közelít.

VERESS FERENC (Kolozsvár 1832 – 1916)

Ötvösnek tanult, majd megismerkedett a dagerrotípia és a talbotípia technikájával. 1852-től tartott fenn műtermet Kolozsvárott. Számos fényképészeti eljárással kísérletezett (szárazlemez, fotókerámia, színes fényképezés stb.). Erdély neves személyiségeiről, tájairól állított össze albumokat. 1882-ben a kolozsvári egyetemen fényképezést tanított, s megindította az első magyar szakfolyóiratot (Fényképészeti Lapok).

573. Önarckép, 1860-as évek *121.*

cianotípia, 8,5x6 cm, aranyozott papírkeretben, 10,9x8,4 cm
Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Fényképgyűjteménye, ltsz. 1923/1954

A cianotípia Veress Ferenc által kikísérletezett eljárás, mely a papírképnek monokróm kék tónust ad.

Irod: Veress F.: A fényképészet múltja, jelene és jövője hazánkban. Ország Tükre 1862. 9–10.sz.; Fejős I.: Veress Ferenc. Fotó 1957/6. 215–229.; Karlovits, K.: Early Photography in Eastern Europe – Hungary. History of Photography. January 1978. p. 69–71

571

572

569

567/a

567/b

525

UJHÁZY FERENC (Szolnok, 1827 – Budapest, 1921) festő

A bécsi akadémia festésmódjában leginkább csendéleteket és életképeket festett. Szülei papnak szánták, 1843-ban mégis engedtek akaratának és Pestre ment, hogy művésszé képezze magát. Itt Varsághy Jakab tanítványa volt. A szabadságharc félbeszakította tanulmányait, mint önkéntes honvéd harcolt. A végzetes temesvári ütközetben megsebesült és fogságba esett. Fogságából szabadulva Bécsbe ment, ott magára utalva tanulmányozta képtárakban a régi és élő mestereket. Néhány év elteltével visszajött Pestre.

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

162. A Hunyadi-ház diadalünnepe, 1857

litogr., p., 632x882 mm
Jelezve a kép alatt kétoldalt: Kőre rajzolta Kollarz F. – Nyomt. Reiffenstein Rösch műintézetében Bécsben. Továbbá a felirat alatt: E kép tervezője s kiadó tulajdonosa Vahot Imre. Eredetijét szerzé s olajba festette Vizkeleti Béla (Pest, 1857).
Felirata: A Hunyadiház diadalünnepe. Jutalomkép a Napkelethez.
MNM TKCs ltsz. 4773.

1857-ben Vahot Imre író, mint a Napkelet c. folyóirat szerkesztője, először lapja műmel-

Itt választmányi tagja lett a Pesti Műegyletnek. 1851-től sikerrel állított ki. A Képzőművészeti Társulat megalakulásának egyik kezdeményezője volt. A budai állami reáliskola rajztanára volt, majd a pesti polgári iskola szabadkézi rajztanára lett. 1867-ben a Párizsi Világkiállításon egy nagyméretű csendéletével vett részt.

Irod: MTA MKCs Lyka hagyaték

161. A véres kard körülhordozása, 1860-as évek *78.*

o., v., 84,5x115 cmm
Jelezve j.l.: Ujházy
MNG ltsz. 55.351.

IV. Béla uralkodásának jellemző eseménye a magyar történelem egyik veszélyhelyzetű időszakát mutatja be, így intő például szolgálhatott a XIX. század számára. A friss színekkel megfestett képen több anakronisztikus momentum utal a téma aktualizálására. A kép közepén ágaskodó fehér lovon páncélba öltözött, sisakos lovag piros-fehér-zöld zászló előtt állva mutatja fel a véres kardot. Körülötte hatalmas tömeg: öregek, fiatalok, lovas és gyalogos nemesek; balra, a háttérben vár körvonalai.

Sz.J.

kóczi Ferenc képmásával, de hogy Than valóban célzást rejtett-e el festményén, arra nézve nem áll rendelkezésünkre bizonyíték.

Irod: Wilhelmb 1944, 13–14, 73–74; Wilhelmb 1953, 14–15.
Kiáll: OSzM Than Mór-emlékkiállítás. Bp, 1953. 4.sz; MNG Tisztelet Than Mórnak. Bp, 1978. 1.sz.

C.W.G.

160. A mohácsi csata, 1857

55.

litogr., p., 473x770 mm
Jelezve a kép alsó szélén: Festé Than Mór. – Kőre rajz. Grimm R. – Nyomt. Reiffenstein Rosch Bécsben.
Felirata: A mohácsi csata. Ajándoklap a „Hölgyfutár" 1857-ik évi folyamához Tomori A.-tól.
Az eredeti Borsodi Latinovits Lajos tulajdona. Jelenleg a kassai múzeumban.
MNM TKCs ltsz. 2528.T.

A mohácsi téma megörökítésében Than a kavargó csatajelenetet választotta, hiszen már ifjúkori vízfestményein is lendületes kompozícióban tudta visszaadni a kavargó tömegeket. Párizsban vászonra vetett képe, mely a kassai múzeumba került, tanulságosan mutatja, hogyan változott képalkotó módszere a Rahl-iskola hatására. A képmezőt átlósan átszelő tömegmozgás helyébe itt a befelénymuló

72

94

Ujházy Ferenc

K

ELŐSZÓ.

Amidőn az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 70 éves fennállását ünnepeljük e kiállításunkkal, őszinte elismeréssel és hálával kell elsősorban megemlékezünk azokról, akik a mai időkéhez hasonló nehéz körülmények között megalapították Társulatunkat. Hálával emlékezünk meg Orlay Somáról, akinek műteremnek nevezett hónapos szobájában 1859. évi január hó 23-án gyültek egybe azok az érdemes férfiak, akik ennek a felvirágzott kultúregyesületnek palántáját elültették. Latkóczy Lajos, Brodszky Sándor, Kiss Bálint, Petz Henrik, Plachy Ferenc és Ujházy Ferenc, valamint a belga Van der Venne Adolf vettek részt az első értekezleten, akikhez később Barabás Miklós is csatlakozott. A felvetett eszmék egy olyan magyar művészegyesület megalakulására, amelyben a művészek a műbarátokkal egyesülve működjenek közre a magyar képzőművészet felvirágoztatására, hamar megérlelődtek és 1861. március hó 15-én meg is alakult a Magyar Képzőművészeti Társulat, amely első elnökévé gróf Keglevich Bélát választotta meg, akivel augusztus 1-én gróf Andrássy Gyula cserélt helyet. Az igazgatóválasztmány elnökévé Harsányi Pált választották meg, aki minden tudását és lelkesedését a Társulat fellendítésére fordította.

Műcsarnok 1930/31-
jub. kiáll. kat.

A Társulat első kiállítását Klimkovics Ferenc és Ujházy Ferenc rendezték az akkori Nagyhíd utca 9. számú ház (ma Deák Ferenc-utca) első emeletének két szobájában és az 1863. július 6-án nyilt meg.

1865-ben a Magyar Tudományos Akadémia második emeletére költözött be a Társulat és itt rendezte kiállításait 1876-ig. Nemzeti gyüjtésből 1877-ben építtette fel Láng Adolf tervei szerint Andrássy-úti Műcsarnokát, amelyben ma az új magyar képtár van elhelyezve. Ez új otthonában kezdett naggyá fejlődni nemzeti művészetünk. 1882-től kezdve Trefort Ágost miniszter már a külföldi reprezentatív kiállítások rendezését is a Társulatra bízta.

A Műcsarnok hamar szűknek bizonyult és 1894-ben olyan felterjesztéssel fordult a kormányhoz, hogy művészi életünk fejlődésének új otthonra van szüksége. A magyar kormány magáévá tette e javaslatot és a készülő ezeréves fennállásunkat megünneplő kiállítással kapcsolatosan oldotta meg az új Műcsarnok felépítésének ügyét. Dr. Wekerle Sándor akkori miniszterelnök, gróf Csáky Albin kultuszminiszter és Lukács Béla kereskedelmi miniszter együttesen terjesztették be az 1894. évi XXVIII. t.-c.-t, amelynek alapján felépült a Budapest székesfőváros által felajánlott területen a Városligetben a Schickedanz és Herzog által tervezett új Műcsarnok 347.000 frt összköltségen. A Képzőművészeti Társulat 1896 óta ebben szolgálja a magyar képzőművészet szent ügyét. Ez az épület 1926-ban Budapest székesfőváros örök tulajdonába ment át.

A Képzőművészeti Társulatnak 70 éves művészi munkássága a magyar képzőművészet történetének aranykötetét képezi, amelynek lapjain összes művészi nagyságaink neve fel van írva. Munkácsy Mihály innen kapja első erkölcsi és anyagi támogatását. Itt látnak napvilágot Zichy Mihály nagyszerű alkotásai,

Lotz Károly, Székely Bertalan, Izsó Miklós, Madarász Viktor, Thán Mór, Keleti Gusztáv, Barabás Miklós, Brocky Károly, Molnár József, Markó Károly, Ligeti Antal, Telepy Károly, Paál László, Benczur Gyula, Szinyei Merse Pál, Wágner Sándor, Liezenmayer Sándor, Huszár Adolf, Deák Ebner Lajos, Böhm Pál, Kovács Mihály, Borsos József, Giergl Alajos, Vastagh György, Bruck Lajos, Jankó János korszakalkotó művei, akiket még régi Műcsarnokában követ munkálkodásában egy nagy tehetségekben gazdag új generáció, mint Mészöly Géza, Eisenhut Ferenc, Skuteczky Dome, Roskovics Ignác, Spányi Béla, Tölgyessy Artúr, dr. Mednyánszky László, Ferenczy Károly, Tornai Gyula, Paczka Ferenc, Hollóssy Simon, Vágó Pál, Bihari Sándor, stb. akiknek alkotásai örökéletűek, dicsőségük a multaké. E katalógus összes oldala kevés volna ahhoz, hogy felsoroljuk azok neveit, akik e 70 éves mult alatt a Képzőművészeti Társulat kebelében fejtették ki művészi munkásságukat, mert a Képzőművészeti Társulatnak fennállása óta a mai napokig, féltve őrzött könyvei adatai szerint, több mint 2300 magyar művész kiállítója volt. Mennyi érdem, mennyi dicsőség fűződik e nevekhez a magyar kultúra szolgálatában!

És most, amidőn a megemlékezés és hála adóját lerójuk a dicső úttörők nevei előtt, örömmel állapítjuk meg, hogy a trianoni béke katasztrófája által megnyomorított Magyarország ma is kiváló tehetségeket nevel, akik hasonló törekvésekkel követik azt az utat, amelyet számukra az érdemes úttörők kijelöltek. A Képzőművészeti Társulat pedig szeretettel és rendületlen hűséggel ápolja a régi tradíciókat és küzd továbbra is a magyar kulturális fölény fenntartásáért, amely küzdelmében magára maradt minden állami támogatás nélkül.

A mai idők szomorú tünete, hogy nehéz küzdelmében azok támadásai ellen is kell védekeznie, akiket egykor bölcsőjében ringatott. A Képzőművészeti Társulat büszkén tekint vissza 70 éves multjára és rendületlen reménnyel néz a jövőbe, mert örömmel állapítja meg, hogy azok helyébe, akik bennünket hűtlenül elhagytak, egy erőteljes tehetséggel megáldott ifjú generáció lépett, amely egy szebb jövő biztosítékát képezi. Meghajtja lobogóját a magyar társadalom előtt, amelynek áldozatkész filléreiből nevelte fel azt a művésznemzedéket, amely a magyar névnek még nemzetközi vonatkozásban is dicsőséget szerzett.

Köszöntjük e jubiláris kiállítás érdemes résztvevőit, a hála és elismerés hangján emlékezvén meg közöttük azokról, akik bennünket nemes céljaink elérésében a legnehezebb időkben sem hagytak cserben.

Budapest, 1930. december hava.

A Képzőművészeti Társulat
Igazgatósága.

UJHÁZY FERENC

121

121 ▪ UJHÁZY FERENC (1827–1921)

Mulatozók

35 × 45,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Ujházy 860
Szerepelt a BÁV 38. aukcióján, 1975. december, 321.tétel

Kikiáltási ár: 380 000 Ft

ÚJHÁZY FERENC

51

51 • ÚJHÁZY FERENC (1827–1921)

Viharban

70 × 50 cm
Olaj, vászon
J. k. l.: Újházy
VÉDETT, 47838/1972–IX.–01.
A BÁV 28. aukcióján szerepelt, 300. tétel
Hátoldalán szignálva, 1860
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

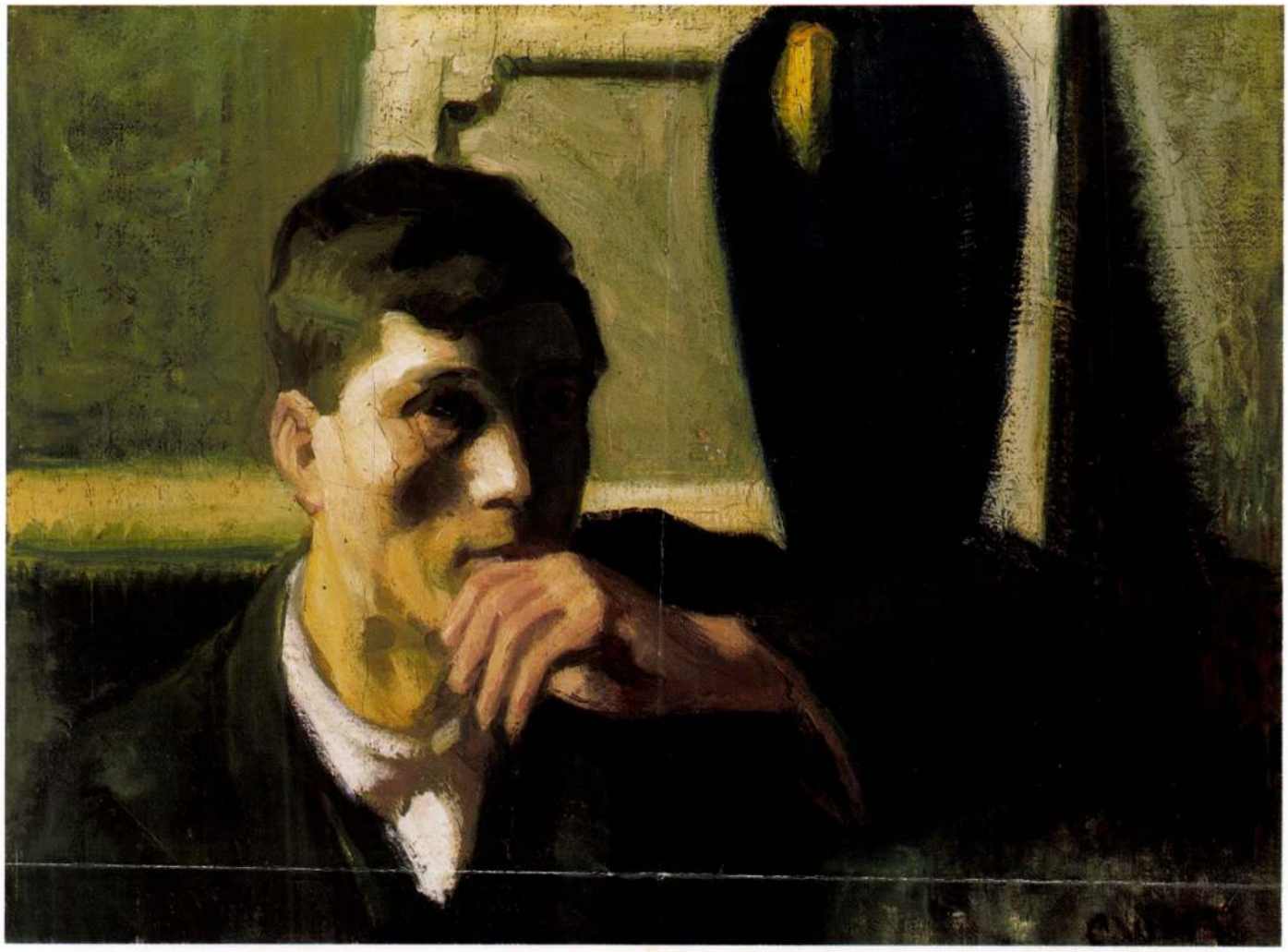

151

152

151 ▪ CSONT FERENC (1888–1969)

Kandallónak támaszkodó fiú

49 × 66 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Csont

Kikiáltási ár: 250 000 Ft

152 ▪ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919)

Öreg hordár

60 × 42 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

153 ▪ EGRY JÓZSEF (1883–1951)

Hölgy tájban (Fincicky Ida), 1913

120 × 70 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Egry József 1913 Bpest
Reprodukálva: Láncz Sándor: Egry József, Bp., 1980, 32. kép

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft

UJHÁZI FERENC
2002. őszi

ÚJHÁZY FERENC

280

280 • ÚJHÁZY FERENC (1827–1921)

Csendélet

75 × 86 cm
Olaj, vászon
J. k. l.: Újházy Ferenc 1885
Kikiáltási ár: 240 000 Ft

282

282 ◆ BECHERON JELZÉSSEL

Az öreg méhész

30 × 43 cm
Akvarell, papír
J. b. l.: Becheron 1887
Kikiáltási ár: 60 000 Ft

283 ◆ E. BENVENUTI JELZÉSSEL, 1900 KÖRÜL

Velencei gondolázás

23,5 × 38,5 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: E. Benvenuti
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

284 ◆ E. BENVENUTI JELZÉSSEL, 1900 KÖRÜL

Gondola pirosnapernyős utasokkal

23,5 × 38,5 cm
Akvarell, papír
J. j. l.: E. Benvenuti
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

285 ◆ OLVASHATATLAN JELZÉSSEL, 1900 KÖRÜL

Vitorlás

30 × 36,5 cm
Akvarell, papír
J. b. l.: olvashatatlan
Kikiáltási ár: 70 000 Ft

Ujházy Ignác

A műcsarnok kiállításának nyertesei. A tavaszi műkiállításra kitüzött dijak fölött e hó 4-én itéltek a birálók. Csak a 300 frtos Ráth-díj sorsa maradt ekkor függőben, minthogy a pályabiróság tagjai közül kettő akadályozva volt a megjelenésben. A *vizfestményekre* kitüzött Esterházy-dijat (300 forint) *Neogrády* Antal nyerte el hat vadászati képével. A *Rökk Szilárd* 1000 frtos jutalmát *Tóth* László «Szépség, pénz, szellem» czimű hármas nagy festménye kapta; a műpártolók körének 1500 frtos ösztöndiját pedig, mint előre látható volt, *Ujházy* Ignácz «Mária Jézussal» festménye, melyet lapunk egyik utóbbi száma mutatott be. A Ráth-féle 300

Vas. Lap. 1894

322. l.

Ujházy János

épitész

vród

Lósy

101. l.

MMÉEKözl

és az előkelő zsidó-családoknak egyaránt.

Beszélgetés közben Laszkyné fölsóhajtott, valósággal kétségbeesve:

— Minden jó lenne, csak az istenért ne volna olyan fiatal és ne látszana még annál is sokkal fiatalabbnak!

A bölcs nyugalmu, hidegvérü Lengyel Géza rábeszélésére végre is megállapodtunk: havi száznegyven forint fixfizetésben és a lapvállalat részére a szerkesztő által szerzett jövedelmek felerészesedésében. A megegyezés szerint április hó hatodikán kellett elfoglalni uj állásomat.

Másnap reggel visszautaztam Szegedre és jelentettem dr. Balassa Árminnak, a Szeged és Vidéke főszerkesztő-kiadójának, hogy elszerződtem a Szabadsághoz és néhány nap mulva elfoglalom uj állásomat. A nagy öröm azonban ezen a valóságos és nem mindennapos karriéren nem volt zavartalan. Akkor már nemhivatalosan jegyese voltam mostani feleségemnek, naponta megjelentem a házuknál és bizony nagyon nehezemre esett elhagyni Szegedet. Jól emlékszem, délelőtt tizenegy órakor indult a csabai személyvonat a Szeged-rókusi pályaudvarról Nagyvá-

Ujházy János

Vas. Lyc. 1864.

TARHÁZ.

** *(Az ungvári főgymnazium épületét)* még egy emelettel nagyobbitani fogják, mi által az intézetnek sok érezhető hiányán segitve leend. A terv készitésével Ujházy János mérnök van megbizva.

[illegible] tudatni.

Az előadások ált
lődési és hazafias cél arra bátori
forduljon támogatásáért a Fővárosi
lőadássorozatainк alkalmával oly n
ügyünk népszerüsitése terén. Szük
a Bizottság számára, hogy az előadá
lenéseért a szokásos dijakat megfi
gos Bizottságát őszinte hálára köt
tőség, ha az idemellékelt előzetes
jának január hó 22.-i számában, va
dások előtt beküldendő néhány soro
a lap művészeti rovatában dijtalan

Kiváló tisztelet

Budapest, 1928. január hó 9.

Ujházy János /1890.aug.2.Dobsina - 1970.aug.29.Budapest/ festő,rajztanár.Az Országos Képzőművészeti Főiskolán Edvi Illés Aladár növendéke,majd polg.isk.rajztanár Rákospalotán,1949- rajztanulmányi szakfelügyelő.A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület tagja.Festményeivel első sorban a Nemzeti Szalon tárlatain,valamint Rákospalota és Ujpest helyi kiállításain szerepelt.

Az adatokat szolgáltatta fia:Ujházy László okl.mérnök,Magyar Rádió

Az adatok hitelességének ellenőrzéséhez a következőket tudom bemutatni:

Az Országos Képzőművészeti Főiskolán szerzett rajztanári diplomát /270 Ikt.k.sz./547 1918,június 7./
A Nemzeti Szalon névre szóló "Alapitó tagsági" jegyét

A Nemzeti Szalon tárlatainak prospektusait /1928 Tavaszi, 1928 Őszi,1938 Téli,1939 Tavaszi tárlat/

Néhány helyi tárlat prospektusát,egykorú kritikát.

Fennmaradt több,mint loo festménye,rajza közül kb.4o bekeretezve, igen jó állapotban lakásomon megtekinthető /nagyobb részben tájkép ill.csendélet,néhány portré/,további müvei,vázlatai,torzói tekercsben ugyancsak birtokomban vannak.

Köszönettel:

Ujházy László

Budapest,1992.május 21.

UJHÁZY Jánosné

Ujházy Károly

Vas. Ujs. 1865. 324. l.

** *(Borsodi tájképalbumot)* ad ki *Ujházy* Károly Miskolczon, 20 darab kőnyomatu képen, melyek mindegyike természeti, műbecs vagy történelmi érdekesség szerint választott tájkép lesz. A 20 kép előfizetési ára helyben csak 5 ft., postai küldéssel 30 krral több lesz. A jövedelem egy része jótékony s hazafias czélra fog fordittatni; már ezért is érdemes a pártolásra.

MŰVÉSZETEK HÁZA
7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229

Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Csorba Győző Kossuth-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig.

KÖZLEMÉNYEK

ZSŰRI:
Tervek beadása: május 4., 18.
Bírálat: május 5., 19.

A KÖNYVTÁR ÉS A HÍRLAPOLVASÓ NYITVATARTÁSI IDEJE:
hétfő - kedd - szerda - csütörtök: 14-17 óráig.
A könyvtárat és a hírlapolvasót csak klubtagok látogathatják.
A büfé minden nap 17 órától a rendezvények végéig tart nyitva.

Folyóirat-est:
Május 2-án délután 18 órakor a Művészetek Háza
Breuer Marcel-termében

Felelős kiadó: Molnár G. Judit
Készült a Tér Nyomdai és Grafikai Stúdió közreműködésével
Molnár Csaba nyomdájában.

Szép literatúrai ajándék

irodalmi
és bölcseleti
újság

Pécs, 1995/1-2.

MŰVÉSZETEK HÁZA
7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403.
Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229

Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Csorba Győző Kossuth-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől - péntekig 8-19 óráig,
illetve a rendezvények végéig.

1995. MÁJUS

TETŐTÉRI GALÉRIA
■ **ÚJHÁZI PÉTER FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA**
Nyitva: május 5-29-ig, naponta 12-17 óráig, szerda szünnap.

BREUER MARCEL-TEREM
■ **SÁNTA BALÁZS FOTÓI**
Látogatható a Ház nyitvatartási idejében június 1-ig.

JÁTÉKTEREM
■ **A PÉCSI MŰVÉSZETI SZABADISKOLA TOVÁBBKÉPZŐS CSOPORTJÁNAK KIÁLLÍTÁSA**
Nyitva: május 5-19-ig, a Ház nyitvatartási idejében.

2. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

„SZÉP LITERATÚRAI AJÁNDÉK" — irodalmi est
Vezeti: Takáts József
Vendégek: Deák Botond, Kovács Zoltán, Neményi Zsolt, Nagy Andrea.
Házigazdák a folyóirat szerkesztői: Fekete Zoltán, Mekics D. János, Nyáry Krisztián, Horváth Tamás.

2. KEDD, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

LUDMÁNY EMIL (brácsa) és SZÉKELY ISTVÁN (zongora) KONCERTJE
Műsorukon Bach, Schubert, Schumann és Britten művek hangzanak el.
Belépődíj: 100 Ft.

3. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

MÁSODIK ELŐADÁS A HATALOM PSZICHOANALÍZISÉRŐL
Az interpretáció hatalma
Előadó: dr. Lust Iván pszichiáter, pszichoanalitikus.
A JPTE Pszichológiai Tanszéke, a Pannonia Pszichiátriai Egyesület és a Művészetek Háza közös rendezvénye.

3. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

ZAJTALAN SIKEREIM — CLAUDE SEMAL ESTJE
Személyleírás: negyvenes, középmagas, rövidre vágott vörös haja van. Jobbára belga. Tintin-csimbókot, kagylóból és sültkrupmliból komponált nyakláncot hord. Alaposan gyanúsítható gyújtogatással, *Óda a tusrózsámhoz* című felforgató dalestjének mintegy százezren estek áldozatul Belgiumban, Franciaországban és Québec-ben. Mosolyra, szerelemre, szabadságra bujtogatás miatt körözés alatt áll. Utoljára a magyar határon látták. Fegyvere van, a hangja, követése veszélyes.
Belépődíj: 100 Ft, AF tagoknak 50 Ft.
(Az Alliance Francaise és a Művészetek Háza Közös rendezvénye.)

4. CSÜTÖRTÖK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

PAVEL KRISHTOP ZONGORAMŰVÉSZ KONCERTJE
Pavel Krishtop 1959-ben született Ukrajnában. 19 éves korában megnyerte a Fiatal Szólisták Országos Versenyét. Tanulmányait a Moszkvai Gnessin Akadémián végezte el mint szólista és koncertmester. 1993-tól Magyarországon él. Műsorán Weber és Liszt művek szerepelnek.
Belépődíj: 100 Ft.

5. PÉNTEK, 16 ÓRA, TETŐTÉRI GALÉRIA

„DOBOZOK" ÚJHÁZI PÉTER FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
Megnyitja Pataki Gábor művészettörténész.

5. PÉNTEK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

ADORJÁN ZSÓFIA (hegedű) ÉS SPEIGL KRISZTINA (gordonka) KONCERTJE
Műsoron Bach, Beethoven, Paganini, Dvorak és Csajkovszkij művei.
Zongorán közreműködik: Sz. Simonfai Mária és Homor Zsuzsanna
Belépődíj: 80 Ft.

10. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

HARMADIK ELŐADÁS A HATALOM PSZICHOANALÍZISÉRŐL
A tekintély eróziója. Előadó: dr. Lust Iván pszichiáter, pszichoanalitikus.
A JPTE Pszichológia Tanszéke, a Pannonia Pszichiátriai Egyesület és a Művészetek Háza közös rendezvénye.

11. CSÜTÖRTÖK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

FRANCIA KAMARAHANGVERSENY
Közreműködik: Buváry Lívia - ének
(az Állami Operaház magánénekese)
Rásonyi Leila - hegedű (Zeneakadémia)
Králik János - zongora (Zeneakadémia)
Műsor: Debussy, Chausson, Poulenc, Ravel, Faure és Satie művei.
Belépődíj: 100 Ft. Az Alliance Francaise és a Művészetek Háza közös rendezvénye.

16. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

FRANCIA TÁJAK — SÁNTA BALÁZS FOTÓI
Megnyitja Németh Márta, az Alliance Francaise alelnöke.

16. KEDD, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

JUST 4 TROMPETS (Ausztria) EGYÜTTES KONCERTJE
Az együttes tagjai: Thomas Jager, Peter Gmeier, Eckhard Mayr, Krakó Attila.
A fiatal tormbitások — akik a feldkirchi Landeskonservatorium für Voralberg trombita szakát végzik — Telemann, S. Scheidt, J. S. Bach, G. Groce, V. Brandt, G. Guentzel és modern jazz-es hangvételű műveket játszanak. Belépődíj: 100 Ft.

17. SZERDA, 18.30 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

HÁZIMOZI: JIM JARMUSCH: ÉJSZAKA A FÖLDÖN (1991.)
(színes, feliratos, amerikai film, 125 perc)
„...Öt egyidejű, de eltérő időzónában, kontinensen és nyelven lejátszódó komédia. Mindegyik rész arra a rövid kapcsolatra koncentrál, amely kialakul a taxisofőr és utasa(i) között, mialatt a kocsi zárt terében együtt utaznak céljukig. A film a Los Angeles-i alkonyatban kezdődik, New York, Párizs, Róma éjszakájában folytatódik és Helsinkiben végződik, ahol a nap újra felkel..."
Szereplők: Gene Rowlands, Winona Ryder, Giancarlo Esposito (Jim Jarmusch) Armin Mueller-Stahl, Rosie Peres.

18. CSÜTÖRTÖK, 18 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

A LISZT FERENC ZENEISKOLA NÖVENDÉKHANGVERSENYE

19. PÉNTEK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

A PÉCSI MŰVÉSZETI SZABADISKOLA NÖVENDÉKEINEK ÉS TETTYE KAMARAEGYÜTTESÉNEK HANGVERSENYE
Az esten zeneművek és improvicáiók hangzanak el. Belépődíj: 100 Ft.

23. KEDD, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

VERSENYGYŐZTES FIATALOK BEMUTATKOZÓ HANGVERSENYE
Váler Andrea — brácsa — a pécsi Művészeti Szakközépiskola IV. éves hallgatója, az 1994. évi debreceni Országos Brácsaverseny III. helyezettje.
Birkás Csaba — hegedű — a pécsi Művészeti Szakközépiskola IV. éves hallgatója, az 1992. évi Országos Koncz János verseny III. és az 1993. évi nyírbátori Nemzetközi Weiner Leó Verseny I. helyezettje.
Anducska Lajos — brácsa — a pécsi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola IV. éves hallgatója, az 1994. évi debreceni Országos Brácsaverseny II. helyezettje.
Zongorán közreműködik: Milbauer Krisztina, Sz. Simonfai Mária és Varga Márta.

24. SZERDA, 17 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

VÍG LEVENTE (GITÁR) DIPLOMAKONCERTJE
A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán végző tanárjelölt koncertjén G.Sanz, A.Mudarra, J.S.Bach, G.Regondi, H.Villa-Lobos, L.Drower, J.Duarte és J.Rodrigo művei hangzanak el. Tanára: Eötvös József. Közreműködik: Vas Bence — gitár és a főiskola nagyzenekara. Vezényel: Blázy Lajos.

24. SZERDA, 18 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

HÁZIMOZI: EMIL KUSTURICA: ARIZONAI ÁLMODOZÓK (1992.)
(színes, feliratos, amerikai-francia film, 140 perc)
Szereplők: Johnny Depp, Jerry Lewis, Faye Dunaway
Axel a kallódó, csendes, szexuálisan még tapasztalatlan fiatalember azzal vígasztalódik, hogy Alaszkáról álmodozik, miközben halakat számol a New York-i Halhivatal számára. Egy napon azonban berobban az életébe nagybátyja... kitépi álomvilág-létéből, hogy arizónai szülővárosában megtanítsa a csábítás és a kereskedelem művészetére. Azokra a fondorlatokra, amelyek az amerikai álom — kocsi, pénz, saját ház — kézzelfogható lehetőségeire szűkítik a szárnyaló fantáziát...

25. CSÜTÖRTÖK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

A GIULIANI VONÓSÖTÖS (AUSZTRIA) KONCERTJE
Az együttes tagjai: Christian Knaus — első hegedű
Joachim Meister — második hegedű
Johann Kirbisser — brácsa
Karin Zeller — gordonka
Helmut Lenardt — gitár
A nemzetközi ritkaságnak számító Giuliani Vonósötös egész estét betöltő programot kínál — vonósnégyesre és gitárra. Az együttes, melyet Helmut Lenardt (gitár) és az első hegedűs Christian Knaus (a Bécsi Szimfonikusok tagja) alapított, egy sor igen sikeres külföldi hangversenyt tudhat magáénak. Műsorukon Vivaldi, Haydn, Boccherini és Rodrigo művek hangzanak el.
Belépődíj: 100 Ft. A koncert támogatója az Osztrák Kulturális Intézet.

29. HÉTFŐ, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

FIATAL PÉCSI ÉNEKESEK DAL- ÉS ÁRIAESTJE
Közreműködik: **Harmat Katalin, Lukácsi Enikő és Rubind Péter.**
Zongorán kísér: Lafferton Győzőné, Fodor Gabriella és Milbauer Krisztina
Műsorukon Purcell, Händel, Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Rossini, Delibes, Verdi, Saint-Saëns, Ravel, R.Strauss és Gounod dalok és áriák szerepelnek.
Belépődíj: 100 Ft.

30. KEDD, 18 ÓRA, BREUER MARCEL-TEREM

HÁZIMOZI: ARIEL RAMIREZ: MISA CRIOLLA-JOSÉ CARRERAS
(színes, angol feliratos latin-amerikai misekompozíció)
Rendezte: Bernardo Enzo - Rafael Galán

30. KEDD, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

FIATAL TEHETSÉGEK PÓDIUMA
REITMANN ERIKA ÉS TÓTH KRISZTINA ZONGORAKONCERTJE
A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zongora szakos hallgatóinak műsorán Bach, Beethoven és Chopin művek szerepelnek. Felkészítő tanár: Sztankov Zsuzsa.
Belépődíj: 80 Ft.

31. SZERDA, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS-TEREM

NÁDORI LÍDIA ZONGORAESTJE
Műsoron Erik Satie, Weber Kristóf, John Cage és Vidovszky László művei.
Belépődíj: 100 Ft.

UJHÁZI PÉTER MŰVEI

a LAYOTA ART STUDIO
Modern Művészetért Közalapítványhoz deponált gyűjteményéből

WORKS BY PÉTER UJHÁZI
from the collection of the LAYOTA ART STUDIO
deposited to the Public Fund For Modern Art

Rendezte: Páldi Lívia
Curated by: Páldi Lívia

Megnyitja: Keserü Katalin művészettörténész 1998. április 21-én, 17.30-kor
Opening by: Katalin Keserü art historian on 21 April, 1998, at 5.30pm

Nyitva: 1998. április 21 - május 9. hétfő kivételével naponta 10.00-18.00
Open: 21 April - 9 May, 1998, 10am - 6pm, Mondays closed

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Public Fund for Modern Art
Institute of Contemporary Art
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
HUNGARY
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Nyházi Péter

Tisztelettel meghívom Önt a
VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBA**
1996 október 31 - én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

UJHÁZI PÉTER

festőművész

KÉPEK - DOBOZOK - SZOBROK

című kiállítására.

A kiállítás november 24 - ig tart nyitva,
keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
SPIRITUSZ GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14. fszt.3
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

Ujházi Péter

A galériákat és a megnyitót a CASUS és a BUDAPEST BORTÁRSASÁG támogatja

Ujházi Péter

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

UJHÁZI PÉTER: ÉNKÉPEZŐ

1997 MÁJUS 11-JÚNIUS 6
MEGNYITÓ MÁJUS 11 VASÁRNAP 17
BEJÁRAT A HEGEDŰS GYULA UTCAI OLDALON

Lóska Lajos

Budapest
Felsőzöldmáli út 61-63
1025

Péter

EMBER Mária: Ujházi Péter két tárlata. = Magyar Nemzet, LIV.évf 144.sz. 1991. junius 21. 11.p.

Bp., OSZK Kézirattár,
Vp., Várfok Galéria

M.D.K.

Ujházy

Téli tárlat a Mücsarnokban cimmel ir a kiállitáson szereplő müvészekről dr. Rottenbiller Ödön. A müvészt a zsánerfestők között emliti meg.

Magyar Salon, Bp. 19o5. január. 41. kötet 363-366. lap

Újkári Péter

Emlétve

Sokszínű lásárletezőkedv – jelentős
előrelépés Zalai Hírlap 1970. jun. 7.
Zalaegerszeg.

MOK

Nyikáry János, festő.

Tanulmányfej. krétarajz

Napsütéses táj. of.

Nemz. Szalon. - A Független Műv. Társ. - IV. kiáll.

1931 XI. - Kat.

Újházy János

tájképet állított ki. (Nemz. Sz.)

(– –ő): Független Művészek Társasága.
P. H. 931. XI. 15.

MDK

Újházy János, festő

Festőművén és rajztanár. Meghalt 1970. aug. 29-én.
Temetése a rákospalotai temetőben 1970. szept. 7-én.

—: Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 6.

MDK

Ujházy János

Kertből

Felhős táj

Akv. és paszt. kiáll. N. Szal. 1932. máj. 13 l.

Ujházy János, gróf. MDK

373. Kötö leány. Arétarajz.

A Magy. Akv. - és Pasztelfestök Egyesülete.
Mücsarnok. - XIII. terem. Kat. 46.l. Evsz.?

MDK

Ujházy János

Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.l.

MDK

Ujhány József festő

„Legény legények a csárdában" c képét 1871 v 72-ben rosvolásos Pankovics János nyerte, s leányának, Bihary Györgyménak ajándékozta. (1875) Eperjes

MDK-A-I-1/720.

MDK.

Ujházy János, festö

Téli táj. Olf.
Kazlak. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. kat.

MDK

Ujházy János, festö

Öszi táj.
Palotai lány.

Olf.
Pasztell.

Nemzeti Stalon.-Téli tárlat. 1932.dec. Kat.

MDK

Ujházy János, festö

Falusi udvar.

Nemz.Szal.-A Független Művészek Társ.-III.kiáll.

1930.okt. Kat.

MDK

Ujházy János, festö

Téli kikötö. Olf.

Nemz. Szalon.-Téli tárlat. 1938 jan.-febr. Kat.

MDK

Ujházy János, festöm.

177. Táj. Olf.

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun.le.-25.-ig.

M.D.K.

UJHÁZY János

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybanya ... Bp. 1954. 333l.

М.Д.К.

UJHÁZY JÁNOS

a Független Művészek Társasága jan.22.-én tartott tisztujitó közgyülésén választmányi taggá választották.

Képzőművészet. 1929.17.sz.56.oldal

Ujházy János

Kötő leány, krétarajz

Miskolc 1951 őszi tárlat

MDK

Ujházy Ignácz festőmüv.

Esti porban, festm.

Képzőm. Társ. téli kiáll. VU, 1903.47.sz. 781 l.

MDK

Ujházi László, VII.o.tan.

Rákospalotai Bocskay utcai ált. fiuisk.

42. Háboru vagy béke.

Magy Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16.-szept. 1o. Kat.

MDK

Oláh Gusztáv és Ujházy György.
főrendező szerző.

Ujházy György előadásra kerülő Margit-legendáját jótékonycélu előadás keretében adják elő a nemzeti társaság. A díszlettervezést és rendezést Oláh Gusztáv vállalta. Gazdag és pompás scenáriummal látta el a müvet.

Egy előkelő színlap. - Nemzeti Gazdaság.
? jun.7.

MDK

Ujházy Ignácz

Mária Jézussal, festm.

A Mücs.kiáll. nyertesei.

Vas. Ujs. 1894. ~~321.l.~~ 322 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Szolnoki vásár

KMTárs. Magyar táj-és életkép kiáll. kat. 1927.
29.1.

Ujházy Ferenc
festő

M.D.K.

Az 1906 os és 1910 es vándorkiállítá-
son részt ~~vett~~ „Két csendélet", „Gyümöl-
csös csendélet" c. műveivel.

Dr. Csadányi Guidó: Szolnoki művészek az 1910 es ...
Jászkunság, 1963 IX. évf. 2 szám – 78 lap

MDK

Ujhazy Ferenc

Megakadályozott öngyilkosság. Olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiall. 45.l.

MDK

Klimkovics Ferenc és Ujházy Ferenc

rendezték az első kiállitást a "Mücsarnok" a Nagyhid-utca /most Deák Ferenc-utca 9.sz. ház első emeletén. 1863 jun.6.-án nyilt meg.

/1861-ben a londoni tárlatra szánt néhány magyar mütárgynak bemutatására szivességből Pachl zongorakereskedö engedte át termét az Uri-, most Koronaherceg -u. 6.sz. ház első emeletén.

SzKT 5o 1o6.1.

MDK

Ujházy Ferenc

Kiállitás a mücsarnokban. Vasárnapi Ujság 1893. 15. sz. 256.l.

MDK

Ujházy Ferenc

vázlata után Jankó János készitett rajzot; Huszka fametszete • Repr.

NagyMagykép. I.r. 220,221.l.

Ujházy Ferenc (1827-1921)

„Dimnyés csendélet" o.v. 60x74 cm

J.l.j.: Ujházy 852. kikiáltási ár: 18000 ft.

„Csendélet gyümölcsökkel és dióval" o.v. 32x42 cm

J.l.b.: Ujházy Ferenc kikiáltási ár: 12000 ft

BÁV 50.Képaukció katalógus Bp.1979.december

Lyka Károly Ferenc (Szolnok, 1827 - Bp. 1921)

„Táncoló paraszt lány" o.v. 34 x 22,5 cm
J. l. b.: Lyka F. Kikiáltási ár: 8000 Ft

„Mulatványosok" o. karton 35 x 45 cm
J. l. j.: Lyka Ferenc Védett.
Kikiáltási ár: 12000 Ft

BÁV 60. Képaukció Bp. 1983. május

Výházy Ferenc

„Czendělet" o.v. 90 x 112 cm

J. l. középen: Výházy Ferenc 1919

Ku Ziáltání ár: 18000 ft

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Výházy Ferenc (Szolnok, 1827 - Bp. 1921)

„Pihenő pásztor bírkákkal" o. fa 25,5 x 31 cm

J. l. j.: Výházy kitiáltási ár: 8000 ft.

—

„Pihenő lovak" o. v. 30,5 x 47 cm

J. l. j.: Výházy kitiáltási ár: 8000 ft

BÁV 58. Képaukció Bp. 1982. szeptember

Nyházy Ferenc (Szolnok, 1827 - Bp. 1921)

„Aratás a napsütötte hegyek között"

o.v. 108 x 172 (Restaurált)

kr. Kiáltási ár: 20000 ft.

BÁV 59, Képaukció Bp. 1982. december

UJHÁZY FERENC

Aukción:

Ferenc Ujhazy: Sommerlandschaft.
Öl auf Holz, 40x50 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
455. Kunstversteigerung, Juni 1981.
Katalogus sz. 442., 68. old.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet, olajf.

Képzőm.Társ.1907/8.téli kiáll.kat. 33.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Pusztai kerülő

K-n Ö-n.: A Nemzeti Szalon első kiáll. Vasárnapi Ujság 1894. 751-752.l.

Ujházy Ferenc

„Kocsmajelenet" o.v. 31x41 cm

J. l. j.: Ujházy Ferenc 894. (Sérült)

Kiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 48.Képaukció Budapest,1979.május

Ujhazy Ferenc (1827-1971)

„Csendélet" o.v. 57 x 68 cm

J. l. Ujhazy

Kiállítási ár: 8000 ft.

BÁV 48. Képaukció Budapest, 1979. május

Lyházy Ferenc
(Szolnok, 1827 - Bp. 1921)

„Férfi népviseletben" o.v. 23 x 18 cm
J. l. j.: Lyházy F. kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Výkázy. ~~Běla~~

Nyházy Ferenc (1827-1921)

„Parasztlány" o.v. 33x23 cm
J.l.G.: Nyházy F. (tésztl) Kiliáltási ár:
6000 ft

„Busuló honvéd" o.v. 50x63 cm
J.l. középen Nyházy Ferenc Véchtt.
Kiliáltási ár: 12000 ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

ÚJHÁZY Ferenc

Gábor E
Művtört. Ért. 1990 1-2 25, 55-56,

, azt te-
ladata, a
ideltetett.
ünk an-
nak ez a
t évi Fe-
ot és az
por ava-
enczy Bé-
lyet adott
áris, nem
inkább
inyi jelle-
az életmű
b megis-
mertetését
állításnak,
sem egé-
meg úgy,
a, jellege
gedte és
Le kellett
terrakot-
tatásáról, a
ról, Fial-
ól, Pilinsz-
ermészete-
tathanánk.
ni szakmai

vjet Kultúra
ban, Feren-
kiállításának

35 közötti periódusnak a bemutatása kívánkozott volna. Szobrászunk életének tapasztalatokban, fölismerésekben, következtetésekben és következményekben igen gazdag időszaka volt ez. Hogy művészi hivatását (mondhatnánk, elhivatottságot is), ekkor sem adta föl, azt bizonyítja az itt látható néhány példa, a *Daumier-*, a *Goya-*, a *Poussin-* és a *Michelangelo-érem*, a feleségét ábrázoló lapok hosszú sorát elindító, poézissel, lelki és rajzi szépségekkel telített, Michelangelo ihletésű műve.

Művészünket a megélhetés kényszere Moszkvában mégis másféle munkára szorította. A szűk négy esztendő alatt *három művészeti könyvet* — Bécsről, a francia gótikáról és Velencéről szólót —, valamint több építészettörténeti vonatkozású cikket írt. Ezek sokáig nem voltak hozzáférhetők, maga a művész se látta őket, ma azonban már ismerjük valamennyit, noha magyarul még csak egy jelenhetett meg kö-

Ferenczy Béni. Ami a sa
munkásságát illeti, ő —
kortársához hasonlóan
éles különbséget tett a m
rendelt portrék — a
szörnyű nehéz feladatot
lentettek számára — és
belső indíttatás alapján s
letett művek között. Az
bemutatott alkotások —
lán egy-két kivételtől e
kintve — nem a megren
művek közé tartoznak, de
is többféle kategóriába so
hatók. Más a fej, és má
portré, mondta Ferenczy
ni. A portré valamely
mélyiségnek, azaz va
egyedüllevőnek, egyszer
a művészi bemutatása
rinte elsődlegesen férfi
mivel az *„individual*
legfőképpen a férfiban
vánul meg, míg a szép
szonyfejek — ideálok:
donnák, Anyák, Merer
Dámák, Szerelmesek, v
különböző női lelkiállap
megszemélyesítői.

Ezeket a megállapítá
szobrászunk szintén
piau-vel kapcsolatban

Ujházy Ferenc

Az Epres-kertben müvészestélyt rendezett a Mübarátok Köre. A fantasztikus pavillonok megépitésére és dekorációjára felkérték a képzőmüvészeket,-festőket, szobrászokat müépitészeket.- A romantikus programm létrehozásában részt vett a müvész is. A rendkivül változatos müvészi elképzelés folytán, -mint a lap megjegyzi- "egészében a keresztény, meg a görög klasszikus egyesitett Walpurgéjszakához" vált hasonlóvá az estély.

A HÉT, Bp. 1892. május 15.
III. évf. 2o. sz. 318-319.

ÚJHÁZY Ferenc festő

Svoboda – Helikon, 1991. 1/2. 204

E mestereket a későbbiekben egyre többen követik. A betelepülés sem áll meg, és egyre több a „magyar születés" is.

A görög származású Laccataris Demeter (Bécs, 1798–Pest, 1864) a pesti biedermeier eredeti figurája. Újházy Ferenc festőművész (Szolnok, 1827–Pest, 1921), akinek írott visszaemlékezése szinte egyetlen dokumentuma a kornak, anekdotaszerűen ír e korai bohémről. A Laccataris által alkotott formák bumfordi gömbölydedsége, mézeskalácsszerű színessége még romantikusnak tűnő képeinél is inkább a biedermeiert érvényesítik. (*Dobozi Mihály menekülése*, 1830-as évek MNG).

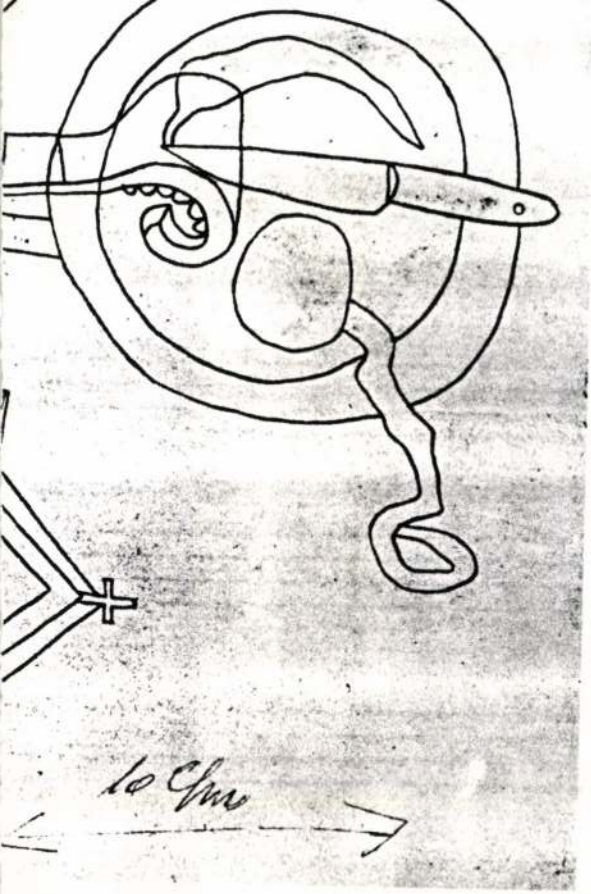
to Chin

ÚJHÁZY Ferenc festő

1900-ban lefestette a kárat és tönjelét egykori ábrázolás alapján (BTM. Wiscelli M.)

Farbaty Péter: A pesti Rottenbiller-kár. = MuSz, 1997/1-2. 8.

kat is megkülönböztetni kéj
megoldás az volt, hogy a g
ták el, amelyben - mint eg
nonimákat és a metafórákat
ria kimenetén megjelentek
memóriát tezaurusznak neve
- igen primitiv - osztályo
FOSKETT idézett megállapitá
tezaurusz haszna a termész
Tezauruszokat persze nemcs
csolva használhatnak; a ma
szok feladata semmiben sem
mációkereső rendszerben ha

Ujházy Ferenc

Szabó Júlia: A XIX. n. festészete Mon.
Bp 1985, 181 (141-es kép)

Ujházy Ferenc, 1827-1921 MDK

Menekülők, of.

Kamarás az udvarnál, of.

Csendélet, of.

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 32 l.

Ujházy Ferenc MDK

Gyümölcscsendélet, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc

Kremmer Dezső: A Fővárosi Muzeum. Magyar Művészet 1925. 195.l.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc festőművész

Lyka: Régi pesti cégérek. UI. 1922. 12.sz. 244.l.

Ujházy Ferenc MDK

$C_s$endélet, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc

A középosztály aukciója. A Műgyüjtő 1928. 1e.sz. 286.l.

Ujházy Ferenc

MDK

Az Orsz.Képzőm.Társulat. ~~1908/évi/1910~~ 1906 évi Vándorkiállitásának katalogusában szereplő müvei:

182-183. Két csendélet./Eladva Sátoraljaujhelyen 150 K-ért/

184. Gyümölcs csendélet./Megvette Jan Kubelik hegedümüvész. Debrecen/

Dr. Zsadányi Guido: Szolnoki müvészek az 1910-es felvidéki vándorkiállitásokon.
JÁSZKUNSÁG.1963. jun. 78 -81. lap.

MDK

Ujházy Ferenc

Férfiképmás, of.

A mohácsi csata előtt, of.

Ernst Muzeum aukciói. XXIX. 61.l.

MDK

Ujházy Ferenc, festö

Falu. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Ka t.

MDK

Ujházy Ferenc, festö

Tél a Dunán.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

Ujházy Ferencz, festö MDK

Aratás után. Olf.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932.dec. Kat.

MDK

Ujházy Ferenc

Művészet 1916. 1. 11.1.

Ujházy Ferenc MDK

Táncmulatság, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Ujházy Ferenc

MFK

Csendélet, olf.

Csőcselék, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Ujházy F.

MDK

Csöndélet

Mücsarnok 1878. ápr. 14.

MDK

Ujhazy Ferenc

Birka-delelő, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1885. 10 l.

Ujházy Ferencz

MDK

Liba-pásztor, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.

12. l.

M.D.K.

Ujházy Ferenc

"Nógrádverőcei részlet" c. képének rerp.-ját bemutatja a lap, amelyet a Munkácsy Céh kiállitásán kitüntettek.

Szinházi Élet. Bp. 1934. juli 8-14. XXIV. évf. 29. sz. 63. lap

Ujházy Ferenc

MDK

Tavasz, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiállitás.

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1881. őszi kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Szent Lélek eljövetele
Őrangyal

Műcsarnok 1880. május 1.

Ujházy Ferenc MDK

R-zsakoszeru, olf.

Mücsarnok 1879. dec. 14.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf. I–II.

Mücsarnok 1879. ápr. 25

Ujházy Ferenc MDK

Rózsakoszoru, olf.

Mücsarnok 1879. nov. 2o.

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, repr.

Műcsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

Ujházy Ferenc

MDK

Paraszthház

Mücsarnok 1878. nov. 3.

Ujházy Ferenc

MDK

Lacikonyha

Mócsarnok 1878. nov. 3.

Ujházy Ferenc, festöm. MDK
1827-1921

896. Tánc. Szinezett tollrajz.
897. Táncoló puttok. Olf. 13x29
898. Nö gitárral. Olf. 46x36 J.l.j.
Illusztrálva a XX. táblán.
899. Mária rózsakoszoruban. Olf. 5ox4o J.l.j.

Cs

Arv. C sarn.1932.I.rk.sz. 61.sz. márc. 38.l.

Ujházy Ferenc MDK

Kertben, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat.

Ujházy Ferenc MDK

Dolce far niente, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Ujházy Ferenc, festöm.

9oo. Fajdinnyék. Olf. 3ox48
9o1. Vidámházi bojtárok. Olajfestm. tanulmányok. 26x3o J.l.k.
9o2. Dinnye-csendélet. Olf. 32x36 J.l.j.
9o3. Virágtanulmány. Olf. 15x13
9o4. Janicsár tiszt. Olf. 3ox2o
9o5. Csendélet. Olf. 14x32
9o6. Harmonikások. Tollrajz. 27x14 J.l.k.
9o7. Tanulmány. Tollrajz. 15x19 J.l.b.

Arv. Csarn.1932.I.rk.sz. 61.sz. márc. 39.l.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK K

Ujházy Ferenc, festöm.
sz.1827

Csendélet. 58 x 75 J.lenn jobbra:
Ujházy Ferenc 1861. Vászon

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.aukciója. Bp.1921.

Kat. 32.1.

UJHÁZY FERENC /1827-1921/

Tájkép. Olajf. 15x23.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 37.oldal
95.aukció

UJHÁZY FERENC

Sonkás csendélet.

KmTárs.Biedermeier kiáll.1937-38.

a UJHÁZY FERENC

119. A pálinka. Olajf.
120. A pajkos fiu. Olajf.

Képzőm.Társ.1905/6.téli kiáll.kat. 37.old.

UJHÁZY FERENC

422; Csendélet. Olajf.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll.kat. 41.oldal

UJHÁZY FERENC

321. dr.Nagybányai Nagy Sándor
324. Gyümölcs-csendélet.
327. Csendélet.
338. Sonkás csendélet.

KmTárs.Biedermeier kiáll. 1937-38. 26.oldal

MDK

Ujházy Ferenc,

Orlay köregyült művészek egyik kik szükségesnek tartották a magyar művészet fellendítése miatt egy művészi Egyesület megalakitását. Igy jött létre az Orsz.M. Képzőm. Egyesület, mely most ünnepli 7o.éves fennállását.

Nücsarnok.1930/31. jul.kiáll. Kat.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.
Vig cimborák, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc, festöm.
1827-1921.

752. Férfiképmás. J.l.j.: Ujházy. Vászon.
68 x 54.

753. Csendélet. J.l.középen: Ujházy Ferenc.
30 x 39. Fa.

Ernst Muzeum aukciói. XXVIII. 58.l.

MDK

Ujházy Ferenc
művei:

Csendélet. A Szépművészeti Muzeum tulajdona.
Osztozkodás. " " "

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 28.l.

MDK

Ujházy Ferenc /1827-1921/

"Pásztortüznél" c.kép 29x52 cm.

Ernst-Muzeum aukciói XLIV. 34.1.

Ujházy Ferenc

Libapásztorok, repr.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Ujházy Ferenc MDK

Juhász, repr.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Ujházy Ferenc MDK

Féldomboru sárgaréz, olf.

Mücsarnok 1885. jun. lo.

Ujházy Ferenc

MDK

Féldomboru vörösréz, II. olf.

Mócsarnok 1885. jun. lo.

Ujházy Ferenc MDK

Juhász, olf.
Libapásztorok, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Ujházy Ferenc

MDK

Féldomboru sárgaréz, olf.

Féldomboru vörösréz, olf.

Műcsarnok 1885. jun.lo.

M.D.K.

Ujházy

A Nemzetközi Mükiállitáson, -melyet a Mücsarnokban rendeztek- müveivel részt vesz a művész -adja hirül a Képzőművészet c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. juni. 21
39. sz. 623. lap

M.D.K.

Ujházy Ferenc tanár

"Feszület" és "Krisztusfő" c. festményeivel szerepel az őszi tárlaton és egy nagyobb "Csendélet"-tel a Ráth György-dijra pályázik.
Irodalom és Müvészet c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok. Bp. 1884. okt 5.
2. sz. 31. lap

1.-es számu cédula. M.D.K.

Ujházy Ferenc

A müvész arcképét bemutatja a lap. Szolnokon született 1827-ben, s itt végezte el a gimnázumot is. 1843-ban Pestre jött müvészi tanulmányait folytatni. 1848-ban a szabadságharcban mint önkéntes vett részt. A Temesvár melletti csatában elfogták, szabadulása után Bécsbe ment s néhány évi ott tartózkodás után hazajött Budapestre. Az Országos Magyar Képzőművészek Társulatának kiállitásán részt vett.

Magyar Salon, Bp. 1901. aug. hó
467-468. lap

2₁-es számu cédula. M.D.K.

Ujházy Ferenc

A Képzőművészek nyugdij és segélyalapja legnagyobbrészt neki köszönheti létrejöttét.
A budai áll. reáliskolában tanitott, majd kinevezték Pestre a szabadkézi rajz tanárává.
Festményeit főleg mübarátok és müárusok vásárolták.
Müveit a Nemzeti Muzeumban, a kassai, a Felsőmagyaországi Muzeumokban és a Képzőművészeti Muzeumban őrzik.

Magyar Salon, Bp. 19o1. aug. hó
467-468. lap

M.D.K.

Ujházy Ferenc

"Besnyő látképe a templommal" c. képét küldte be a Mücsarnok őszi tárlatára. A müvész ezzel az alkotásával pályázik a Munkácsy-féle hatezer frankos ösztöndijra, -közli az "Irodalom és Müvészet" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1882. nov. 12.
5. évf. 7. sz. 111. lap

M.D.K.

Ujházy Ferenc tanár

"Besnyő" tájképét festi és négy aldunai tájképét az őszi tárlatra küldi, -irja az "Irodalom és Müvészet" c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. szept. 17. 4. évf. 51. sz. 813. lap

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Miccsornok 1884. őszi kiáll.

Ujházy Ferenc,
festőművész.

Tükör, 1981. nov. 8.

Művészet Magyarországon 1830-1870

ÁLLÍTÁS A BUDAVÁRI PALOTÁBAN

Ujházy Ferenc:
A véres kard körülhordozása.
1860

gyomány
újítás

SISZENTGYÖRGYI ÁLLAMI
AR SZÍNHÁZ BUDAPESTEN

zör vendégszere-
nek nálunk sepsi-
ntgyörgyiek, műso-
ost is egy klasszikus
gy világirodalmi és
hániai magyar mű
. Előadásukban *Az*
levél a leghagyo-
bb, a *Woyzeck* a leg-
bb, *A szúzai me-*
a legnagyszabásúbb

ale szatíráját ha-
os előadásban mu-
e a sepsiszentgyör-

zásai nehézkesek. Seprődi Kiss Attila rendezésében nagyszabású előadást láthattunk, hatásos tömegjelenetekkel. Ennek az előadásnak nem Pármenion, hanem Bétisz az igazi főszereplője: a magányos hősiesség, a fanatikus bátorság, az örök ellenállás szimbóluma. Olyan nagy formátumú színész játssza, mint Zsoldos Árpád.

A sepsiszentgyörgyi színészek legtöbbje mindhárom előadásban játszik. Vicky

Huszo

Jesus Torbado—Manuel Legu
A rejtekhely (Európa)

Vakondnak nevezték őket —
ben már *közben* is, főként ped
lag. Elbújtak valamikor 1939-b
nem egy közülük csak 30 év
1969-ben jött elő. Rejtette őke
és barlang, kútmély, padlásly
falazott szoba, szekrény, f
trágyadomb, aláásott verem.
akiről csak fitestvérei tudtak,
gornői már nem; volt, akiről t
a fél vagy az egész falu, m
csendőr is, akinek el kellett vo
fognia. Volt, akinek rejtőzése töb
rokona életébe került, volt, akit
család további rabságra „ítélt", am
kor már rég kijöhetett volna. Leg
többjük felesége özvegyet játszot
aki eközben gyermeket szült, titko
ta „szégyenét" vagy adta a kikapó

Ujházy Ferenc

"Két finom apróságggal" jelentkezett a müvész "A Nemzeti Szalon őszi kiállitásá"-n, melyről beszámol a lap és felsorolja a tárlaton szerep lő müvészek alkotásait.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o2. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Ujházy Ferenc

Szerepel müveivel a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson. A lap a "Hónapról-hónapra" c. rovatában közölt kritikájában elismeréssel ir a müvész munkáiról.

Otthon, Bp. 1902. április hó.
61. lap

Nyíri Ferenc

Pesti vásár c. képe
~~rajza~~ illusztrálja

a Budapest c. folyóirat 1971. 11. számát

43.1.

Ujházy Ferenc

"Gyümölcsök" c. festményét a mütárlat legjobb művei közé sorolja a "Mütárlat" c. kritika.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév. 1. sz. 38-4o. lap

Ujházy Ferenc

Kiállitott müvei közül egy festményét megvásárolta a Müegylet, -irja Bulyovszky Gyula: "I. Müegyletünk" cimmel a Müvészet c. rovatban.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév. 7. sz. 335-339. lap.

Ujházy Ferenc

"Vallatás" c. életképével szerepel azon a kiállitáson, melyről Bulyovszky Gyula: "November-december havi mütárlat" cimmel ir.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
lo. sz. 484-485. lap

Ujházy Ferenc

"Vallatás" c. festményét „geniális" alkotásként emliti meg a Nemzetközi Kiállitásról D.M.I.: "Állandó Mütárlat" c. beszámolójában, mely felsorolja az ott szereplő művészeket és a bemutatott alkotásokat.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. dec. 9.
26. sz. 311. lap.

Ujházy Ferenc

"Pásztortüz" c. életképe és a "Falu dobosa" c. munkája az eddig látott festményei közül a legjobbak. A fiatal müvész tehetségét kiemeli M.J.A.: "Állandó Mütárlat" c. beszámolójában, mely a julius 15. - augusztus 15. között nyitva tartó nemzetközi kiállitásról tájékoztat.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. aug. 12.
9. sz. 105. lap.

Ujházy Ferenc

Ujházy Ferenc Gerler Mária dédnagybátyja volt, aki festő művész, és kitűnő faragó volt.

Horváth Béla: Téglák Örményországból.
Művészet, 1976. augusztus - 10.oldal.

Ujházy Ferenc (1827-1921)

„A néta vége" Olaj, vászon
34,5 X 45,5 Sekvence lent: Ujházy F. 889
(Restaurált) Kikiáltási ár: 6000 ft

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

Ujházy Ferenc (1827-1921)

„Mulatozó társaság"

Olaj vászon 34,5 x 45 felezve lent

jobbra Ujházy F. 860.

Ujváltási ár: 6000 ft

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

Ujházy Ferenc, festő

A móri Lamberg-kastélyban rendezett „Szemelvények a XIX. sz. művészetéből" című kiállításon, szerepel a művész műve: „Hunyadi László"-ja (említve) kezében gyöngyberakásos kupával, szemmel láthatóan hisse ittasan, búcsút vesz piros pozsgás menyasszonyától: Hunyadiján tanítani lehetne az atlétikus alak izomzatának anatómiáját.

A. Szabó János: A Galéria Módon.

Fejér Megyei Hírlap, 1978. okt. 1.

Ujházy Ferenc

"Tavasz" cimü festményét bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. május 2. I. évf.
18. sz. 569. lap.

Ujházy Ferenc

"Csendélet" c. festménye.

Háromszáznyolcvanöt pengőforintért vásárolta meg a Központi Müegylet az itt fölsorolt müvészek neve mellett föltüntetett festményeket, melyek az állandó kiállitáson szerepelnek, mint a Budapesti Hirek c. rovat beszámol az eseményről.
Raffalt Ignác, Pecz Henrik, Feid József, Marastoni József és Ujházy Ferenc müvészek.

DÉLIBÁB, Bp. 1853. nov. 13.
XX. sz. 639. lap.

Ujházy Ferenc (1827-1921)

„Esti hangulat" o,fa 15x20

J. l. j. Ujházy

Ü. Ziáltári ár: 3500 ft.

BÁV 42. Képaukció Budapest, 1977. május

Ujházy Ferenc

A művész és társai Szolnokra
jártak realis természetű tajképe-
het, az alföldi parasztság életét
és szokásait festeri.

Brestyánszky Ilona Művésztelep a Tisza partján
Nők Lapja, 1978. március 25 - 16. lap.

Ujházy Ferenc

"Kinizsi rohama Kenyérmezőn 1479-ben" c. festményével pályázik a Müegylet ezer forintos dijára,-közli Morva Miklós: "Fővárosi séták" c. beszámolójában.

Családi Lapok, Pest. 1857. I. félév.
9. sz. 127-128. lap.

Ujházy Ferenc

A "Kenyérmezei csata" c. festményét küldte be a Mütárlat ezer forintos képpályázatára, -közli a Budapesti társasélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1857. március 15.
134-139. lap.

Ujházy Ferenc

Az e havi tárlaton szereplő festményét, -mely nek cime: "Csendélet"- megvásárolta a Müegylet, -közli az Iró és Müvészélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. nov. lo.
64. sz. 1298-1299. lap

Ujházy Ferenc

A müvészt választmányi taggá választották a Képzőművészeti Társulat közgyülésén.
A Társulat ezenkivül határozatot hozott vándorkiállitások rendezésére a vidéki városokban, -közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1866. dec. 16. 5o. sz.
1195. lap.

Ujházy Ferenc

"Szép tájképén a fák lombjai markói ügyességü rajzra és ecsetre mutatnak"-irja a Budapesti társasélet c. rovat a Mütárlaton bemutatott festményről.

Divatcsarnok, Bp. 1857. juli. 15.
33o. lap.

Ujhary Ferenc

Mulatozás, bor mellett, olaj, 35×45, 4000 Ft
Csendélet gomba val, olaj, 5000 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

Ujházy Ferenc

Hegyoldal, olaj, 25×31, 3000 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1993.

Nyitrány Ferenc
festő

Képein a mulatató parasztokat
ábrázolta.

Telepy Katalin: Folf ele Megyborban a gyöngy
Művészet, 1972. junius - 40 oldal

Ujhelyi Ferenc

Szerepelt a 27. aukción.

Engel Károly: Aukció-kritika, Műgyűjtő, 1972/4.sz. 57.l.

UJHÁZI FERENC festő

feljegyzései MNG Adattár 1903/1925

SINKÓ Katalin: Az Alföld és az alföldi pásztorok felfedezése a külföldi és a hazai képzőművészetben. = Etnographia, 100. évf. 1/4.sz. 1989 142.p.

M.D.K.

Ujházy Ferenc

"Kilátás a Jánoshegyre" c. alkotásának repr.-ját hozza a lap a "Munkácsy-céh"kiállitásáról az Ernst-muzeumban.

Szinházi Élet. Bp. 1929. nov. 17-23. XIX. évf. 47. sz. 68. lap.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

Ujházy Ferenc

MDK

dr. nagybányai Nagy Sándor

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Újházy Ferenc

dr. nagybányai Nagy Sándor

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet

Osztozkodás

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Ujházy Ferenc

A Magy.Képzőm.Tars. első kiállitását Klimkovics Ferenc és Ujházy Ferenc rendezték az akkori Nagyhid utca 9 sz. ház első emeletének két szobájában és az 1863.Jul.6.-án nyilt meg.

Műcsarnok, 1930/31. jub.kiáll.kat.

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Tanulmány. Tollrajz. 16x20 Jelzett.
Huros rigó. Olajfm. 58x28 "
Csendélet. " 15x32
Jézus megkeresztelése. Olajfm.Másolat
40x26

Árverési Csarnok aukció kat. 1934.szept.
60.lap

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921) festő

Ujházy, Markó Ferenc és Ligeti Antal festők a Zugligetben. Vizfm.

Szépm.Muz.graf.o. 61.kiáll.(1931) Uj szerzm.

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc

Gyümölcs-csendélet, olajfm.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll. 47.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet. Olajfm.
Csendélet. "

Képzőm.Társ. 1908/9. téli kiáll. 39.l.

Ujházy Ferenc MDK

Megakadályozott öngyilkosság, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Osztozkodás vége, olf.

Osztozkodás lopott tárgyak felett, olf.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc, festöm.
1827-1921

Csendélet. Olf. Jelz.

Koldus. " "

Árv. Csarn. 1937.okt.83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 4c.l.

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Felsőgallai táj. Olajfm. 25x40.
Levétel a keresztről. Olajfm. 29x36. Jelzett.
Női képmás. Olajfm. 75x60. Jelzett.
Jézus megkeresztelése. Olajfm.Másolat.40x26.

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 54.lap

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc, festőm.
1827-1921

Felsőgallai táj.	Olf.	-
Levétel a keresztről.	"	Jelz.
Női képmás.	"	"
Jézus megkeresztelése.	"	Másolat.
Férfi képmás.	"	Jelz.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 54.l.

Ujházy Ferenc, festőm.
1827-1921

Kató halála.	Olf.	-
Női képmás.	"	-
Halascsendélet.	"	Jelz.
Csendélet.	"	"
Ünarckép gyümölcstállal.	"	"

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz.2.rk.sz. 54.l.

Ujházy Ferenc

Külvárosi bucsu, olf.

Miesarnok 1897. tavaszi kiáll.

Ujházy Ferenc

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc, festöm.
1827-1921

Csemélet. Olf. Jelz.

Arv. Közl. 1937.4.rk.sz. 37.l.

mdk

2

Ujházy Ferenc

Alma és Körtefák Bp. é n. M. Kir. Állomny
83 × 62 cm.

Kék kép: Nagy almafa a fán és alatta sok alma
lent Körtefa sok gyümölccsel.
Litografált műlap

Az O. Sz. K. Grafikai Plakátjai Bp. 1961

88. L

MDK

Ujházy Ferenc

A Társulat első pecsétje 1861-ből, repr.

SzmKT. 50-155.1.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet.Olajf.

KMT.1901.tav.nemzetk.kiáll. 41.l.

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Csendélet olajfm. 54x70
Tánc szinezett kőrajz
A kemence mögött. Tollrajz. 23x16
Virágtanulmány. Olajfm. 15x13

Árverési Csarnok aukció kat. 1931.dec. 4.sz. 49.lap

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Janicsár tiszt olajfm. 30x20
Táncoló puttok "

Árverési Csarnok aukció kat. 1931.dec.
4.sz. 49.lap

MDK

Ujházy Ferenc

Lovak

A falu dobosa

KMTárs. Magyar táj-és életkép kiáll. kat. 1927. 29.1.

MDK

Ujházy Ferenc festő

„Gyümölcsházat tulajdonosa, Steuger Gyula felajánlja

KT-kiállításra. 1881.

MDK-A-1-1/945.

MDK

Ujházy terence fertő

„A falu dobosa" c. hejset héri vinna a KT-tól.

1881.

MDK-A-I-1/926.

MDK

Ujhány Ferenc festő

„Tájfestmény" c képére ujabb bizáltat kér a Zsűrítől. (KT.) 1867.

MDK-A-I-1/440

MDK

Ujházy Ferenc festő
"Gyümölcs" c festményét - bécsi kiállítás után -
felhívja a KT-nak vételre. 1879.

MDK-A-I-1/760.

MDK

Ujházy F. festő.
Tájkép Felső-Gallárról. Of.-

Nemz. Szal. – Karács. Kiáll. 1898-99, dec. 16-jan. 20.
Tm. –

MDK

Ujházy Ferenc

Osztozkodás vége, of.

Műcsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Lovak

Ernst Muz. auko. 43. 1929. 54 l.

MDK

Ujhány Ferenc Jertő

A münchenii nemzetközi kiállításra „Csendélet" c képét jelenti be. 1883.

MDK-A-I-1/1105.

MDK

Ujhány Ferenc festő

„Fél-domboru" c képe KT harácsonyi kiállítasán. 1885.

MDK-A-I-1/1568.

MDK

Ujhány Ferenc fotó

„Kertben" c hépe KT öni tárlatán 1886.

MDK-A-I-1/1802

MDK.

Ujhárý Ferenc Jutó

„Csendélet" a kápa pénzi tárlatom 1888

MDK A-1-1/2240.

MDK

Ujházy Ferenc festő

„Gendélet" c képét vételre kínálja

1884. (KT-nek)

MDK-A-I-1/1367.

MDK

Ujházy Ferenc, festö.
/1827-1921/

A kisbiró. Jelezve:Ujházy Feri 855. Of.

Görög nö. Jelezve. "

Gyümölcscsendélet. Jelezve. Fa.

A csirketolvaj. " Of.

Ernst Muzeum aukciói. 52.sz. II. rész.
1935 nov. -Képek. Kat. 23.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Koldus, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.os. 26 l.

MDK

Ujházy Ferenc, sz.1827.

Olasz táj, festm.

Magy. remekművek. Ernst Muz. 47. kiáll. 1921. máj. 10 l.

MDK

Ujházy Ferenc, festő. 1827-1921

Pásztortűznél. Fa.
Jelezve.

Ernst Múz. aukc. 54. sz. - Kiáll. 1936 nov. 22-29.
Jegyz. 24. l.

Ujházy Ferenc,
a festök nesztora

MDK

Müvészetünk u.n. uttörö fáziséból származik müve.

Egy férfi fejjel szerepel.

A városi müvész-sorsjáték kiállitása.
Müvészet. 1915. 337,338.l.

MTK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Felsőgallai táj. Olajfm. 25x40
Nő gitárral. Olajfm. 46x35 Jelzett
Dinnyecsendélet. Olajfm. 30x35 Jelzett

Árverési Csarnok aukció kat. 1934.szept.
60.lap

MDK

Ujházy Ferenc

Egyike volt azoknak a férfiaknak, akik az 1861.Márc.15.-én megalakult Magyar Kézművészeti Társulat alapgondolatát felvetették.

Műcsarnok, 1930/31.jub.kiáll.kat.

MDK

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Fajdinnyék. Olajfm. 30x46.
Mária rózsakoszorúban. Olajfm. 50x38. Jelz.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934.szept.
60.lap

UJHÁZY FERENC

11o Táncmulatság. Olajf. Eladó.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetk.kiáll.kat. 35. oldal

MDK

Ujházy Ferenc

Osztozkodás vége, olajfm.
Osztozkodás lopott tárgyak felett, olajfm.

KMT 1898/99. téli kiáll. 36.lap

Ujházy Ferenc

MDK

Sonkás csendélet, repr.

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Ujházy Ferenc

MDK

Gyümölcscsendélet

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Újházy Ferenc MDK

Sonkás csendélet

Önarckép

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet I-II, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc

Kanász-bojtár, vf.

Ernst Muzeum aukciói XVI. 49.1.

MDK

Ujhazy Ferenc

A Nemzeti Szalon tárlatan a régibb festési módot képviseli Ujhazy Ferenc képeivel.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.1.

MDK

Ujházy Ferenc

Almacsendélet, of.

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 78.1.

MDK

Ujházy Ferenc

Gyümölcscsendélet, of.

Ernst Muzeum aukciói 46. sz. /1931/. 44.1.

Ujházy Ferenc MDK

Tilos a koldulás, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Ujházy Ferenc NDK

Chrysantehmum, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Csőcselék, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

szövarch 20.-88lap.

Ujházy Ferenc.

A Képzőművészeti Társulat tagja.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,,kézirat

MDK

Ujházy Ferenc

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 11.1.

MDK

Ujházy Ferenc, festöm.
1827-1921

Felsögalli táj.	Olf.	
Fajdinnyék.	"	
Hurcsrigó.	"	Jelzett.

Árverési Közlöny. 1936. febr. 1.rk.sz. 24.1.

MDK

Ujházy Ferenc, festőm.

hollandi hatás alatt festette csendéleteit.

Magyar Művészet, 1938. 29.1.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Ujházy Ferenc MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MÜK

Ujházy Ferenc, festőm.
1827-1921.

Taskai tó. Olf. J.l.j.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 70.l.

Ujházy Ferenc festő/1827-1921/ Ybl

[illegible]

Rugendas képének restaurálása/Mohács/

Budapesti Hirlap,1882,IX.7.
246.sz.3.o.

Ujházy Ferenc festő /1827-1921/-ről
Ada-Kaleh melletti, aldunai
tájképei

Budapesti Hirlap, 1882, VIII.11.
220.sz.3.o.

Ujházy Ferenc festő/1827-1921/ Ybl

[illegible]

Rugendas képének restaurálása/Mohács

Budapesti Hirlap,1882,IX.7.
246.sz.3.o.

MDK

Ujházy Ferenc

E.G. II. 635 1.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

A kisbiró

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 35 1.

MDK

Ujházy Ferenc

Önarckép, festm.

M. Biedermeir kiáll. Műcs. 1937. nov.
27 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Sonkás csendélet, festm.

M. Biedermeir kiáll. Mücs. 1937. nov.

26 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet, festm.

M. Biedermerier kiáll. Mücs. 1937. nov. 26 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Gyümölcscsendélet, of.

Csendélet, of.

Koldus, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 31 l.

M.D.K.

Ujházy Ferenc
festő

Hadjárat

Bírálkció 1957. Budapest.

24 l.

MDK

Ujházy Ferenc
Havas Erdő

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Cég V. kiáll. 1933. márc. 13 l.

M.D.K.

Ujhány Ferenc

Wanschagh Jakab festőiskolája a 40-es évek végen. Tusrajz.

Budapest végen és most. Bp. 1923.

7 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921

Kanászbojtár, olaj
Csendélet, olaj
Gyümölcscsendélet, olaj

Árverési Közlöny. 1939. 3.rk.

25 1.

MDK

Ujházy Ferencz festő, Pest

Csendélet, 1853
Gyümölcscsendélet, 1855
Magyar alföldi tájkép, 1855
Csendélet, 1857
Tájkép, 1857
Csendélet, 186o

Szatmári Gy.: Adatok 61 művész 28o művéről. Pesti Műegylet vásárlásai. 1853-63. Kézirat.

MDK

Ujházy Ferenc

Gyümölcs-csendélet, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tav. kiáll. 19ol.

7 1.

MDK

Ujházy Ferenc

sz. Szolnok, 1827, dec. 8.

Szentiványi Gy. jegyzete.

MDK

Ujházy Ferenc

Kacziány: Grimm Rezső. Müvészet, 1912. 211-15 l.

MDK

Ujházy Ferenc
Csendélet, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.
1 1.

HDK

Kapos Nándor festő

Budai hegyvidék

B.A: XII. Tavaszi Szalon... Magyarság, 1937. máj. 16. 24 l.

MDK

Ujházy Ferenc

Kertben, olaj

N.Szal. I. nagykanizsai kiáll. 1906.

2 1.

MNK

Ujházy Ferenc

Csendélet, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

3 l.

MDK

Ujházy Ferenc, 1827-1921.

Tájkép, olaj

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auk.
1.

34

MDK.

Ujházy Ferenc

1863. „Crendélet": hápét a KT vrürije megvételre ajánlja

MDK-A-I.-1/79. és 84.

Ujházy Ferenc

MDK

Konyha belseje, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet, olajfm.

KMT 1901. tav.nemzetk. kiáll. 41.lap

MDK

Ujházy Ferenc

Egy olasz táj c. műve 1856-ból, a Pécsett rend. kiáll.-on(1927.márc.13-tól 2o-ig.)

Felvinczi Takács Zoltán: Kiáll.Pécsett

Magy.Művészet, 1927. 165-166.lap

MDK

Ujházy Ferenc, festőm.
sz.1827.

558. Táne a koresmában. J.b.: Ujházy F.861.
50 x 74. vászon.

Ernst Muzeum aukciói. XII. 45.1.

MDK

Ujházy Ferenc, festőm.
sz.1827.

559. Csendélet. J.l.j.: Ujházy Ferenc 60[illegible]. 58 x 75.

560. Népkonyha. J.l.j.: Ujházy Ferenc. Fa. 30 x 39.

Ernst Múzeum aukciói. XII. 46.l.

MDK

Ujházy Ferenc, festőm.

408. Megakadályozott öngyilkosság. Olf.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 45.1.

M.D.K.

Ujházy Ferenc

"Aratás után" c. kitüntetést nyert képének repr.-
ját hozza a lap a Nemzeti Szalon tárlatáról.

Szinházi Élet. Bp. 1933. márc. 5-11. XXIII. évf.
11. sz. 73. lap.

MDK

Ujházy Ferenc

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Ujházy Ferenc

Művészet 1914. 230.l.

MDK

Ujházy Ferenc

vázlata után Jankó János rajza:

Batyus zsidó, fametszet, repr.

NagyMagykép. I. r. 323.l.

Ujházy Ferenc (1827-1921)

Ábrándozás,
Olj f.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Újházy Ferenc

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Igen jó érték.

Esti Kurir
1929.VI.18.

Ujházy Ferenc, festöm. MDK

korban a magyar festök népes társadalmában elöl
jár. Három évvel idösebb mint a szintén pátriárka
koru Madarász Viktor. Dec. 8.-án érte el nyolcvan-
ötödik születés napját. Majdnem 7 évtizeden át
a magyar müvészet és kultura munkása. Rajongó ifju
lelkedéséhez hasonló, ha a magyar müvészet elö.
idejéröl vagy a negyvennyolcas idök mozzanatairól
esik szó. Tiltakozik minden ünneplés elle.

Krónika. Ujházy Ferenc/ a magyar festök nesztora
Müvészet. 1912. 401.1.

MDK

Ujházy Ferenc, festöm.
1860-1927.

Tascai tó. Olf. 24x15. J.l.j.

Árv.Közl. 1930. 4.rk. z. 55. szám. 36.l.

Ujházy Ferenc

MDK

Marosparti részlet

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Ujházy Ferenc

Tánc, szinezett tollrajz

Táncoló puttok, of.

Árverési Közlöny 1932. 1. rk. sz. 38.1.

MDK

Ujházy Ferenc

Nő gitárral, of.

Mária rózsakoszoruban, of.

Árverési Közlöny 1932. 1. rk. sz. 38.1.

Lejházi Ferenc.

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Erzinte és ijas hangulatot szibeltat meg vatzuán,

Uj Nemzedék
1929.IX.8.

Mednyánszky László

festőművész

Őszi Tárlat – Nemzeti Szalonban – képével szerepel.

Magyarország
1929.IX.11.

MDK

Ujházy Ferenc

Csendélet, o.

Eszményi tájkép, o.

Szépsüv. Muz. háborus vesztességeinek jegyzéke

Bp. 1952.

56 liszt
liga
kijföl

2426
145,2

MDK

Ujházy Ferenc

Kilátás a Jánoshegyre.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentatív Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 18.1.

Ujházy Ferenc

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Ujházy Ferenc

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 61.l.

MDK

Ujházy Ferenc, festőm.
szül. 1827.

Kamasz-kojtár. Jelz. l. j.: Ujházy Ferenc 893.
Vizf.

Ernst-Museum aukciói. XVII. Kat. 80. l.

MDK

Ujházy Ferenc

Önarckép, olajf.

A Székesfővárosi Képtar és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa.1937.Jan.Nemzeti Szalon.

MDK

Ujházy Ferenc

Nyári délután

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
13 1.

MDK

Ujházy Ferenc
Csendélet, olaj

KUT 1907/8. téli kiáll.

M. D. K.

VJHÁZY Ferenc Jestő

Busáló hetyár (Szegénylegények a csár-
dában) (1862)

Végvári 1958. 63-64., 65., 66., 163.

M. D. K.

UJHÁZY Ferenc Jeslő

Csendélet.

Boák. Tárgymut. Bp. 1885. 59. l.

M Ü V É S Z E T
X.évf.1911
98.1.

Péczely

U j h á z y F e r e n c :

Az Orsz.Magyar Képzőművészeti Társulat első pecsétje 1861-ből.

Rézmetszet rajza.

Magyar Müvészet 1925.515.o. Kerényiné

Ujházi Ferenc: Virágcsendélet. 1859.

Patak Jenő

Táblakép.

"Kinizsi Pál a kenyérmezei csatán". Ujházy Ferenc müve a Képzőművészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.950.old.

Patak Jenő

Táblakép.

'Szegénylegények a csárdában".Ujházy Ferenc a Képzőm.Társ.ajándékozta művét.

Fővárosi Lapok 1864.I.VIII.24.801.old.

Táblakép. Gendélet, Ujházy

Pesti Hirlap. 1880. jan. 3. 4.

A Képzőművészeti társulat Ka-
rácsonyi kiállitásából
vásárló....

Patak Jenő

Ujházy Ferenc festő/19.sz./müvét a Müegylet megvette sorsolás céljára.

Fővárosi Lapok 1865.I.III.25.275.old

Patak Jenő

Ujházy Ferenc festő/19.sz./művei a
Képzőművészeti Társulat sorsolási k
kiállitásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864I.XII.17.1202.o.

Patak Jenő

Ujházy festő /19.sz./müve a Képző-
müvészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.15.1192.old

Ujházi, festö.

Képzömüvészeti Szemle 1879.1.sz.14.l.

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hilap. 1880. aug. 1.

Kuas Ivor: Magyar festők

Ujházy Ferenc festőművész

Fővárosi tapok 1869. 1. 14. 36.

A Képz. Társulat kiállításáról

Ujházy Ferenc festő

Művarát, 1922. II. 70. o.

Uggházy Gyula, Ujházy Ferenc, Róna József.

Ujházy Ferenc festő

Magyar Művészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
művészete.

Ujházi Ferenc, festő

Divatcsarnok, 1857.juli 15.7.330-331.
Budapesti társas élet

Ujházi Ferenc, festő

Divatcsarnok, 1857. márc.15.3.137
Budapesti társas élet

Ujházy Ferencz, kép restaurátor

Vegyes
Műcsarnok, 1868. I.
46. l.

Ujházy, festő

Csendélet c. képe párisi vil. kiáll.-ról vitháérkezet.

Képzőmű vénéti Társulat, [redacted]
Műcsarnok, 1868. I.
87. l.

Ujházy, fertő
Ocendélet c. képét 500 ft-ért meg-
vette a Társulat

Képzőművészeti Társulat
hűcsarnok. 1868. I.
152. l.

Ujházi Ferenc festő

Népszava 1922. márc. 12. 5. o.

Három műsora

Ujhány Ferenc festo

Budapesti Hirlap 1882 III 31.

89 q. 3.0 (h. ci k.)

/bl

Ujházy Ferenc. Pasto

Budapesti Hirlap. 1882. VI. 23

171. n. 30. (Sz. ö. M.)

Ujhápy Ferenc festő

Budapesti Hirlap. 1882. I. 26.

26 n. 4.o. (h. és k.)

Ujházy Terenc. festő

Budapesti Kiilap. 1882. VII. 15

193. n. 3. o. (Ch. és M.)

Ujkány Ferenc festő

Budapest: Hitlap, 1882, IV. 27

11 S. n. 3. o. (Kz. is k.)

U j h á z y Ferenc festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
179-186.
"O.M.Képzőmüv.T...közgyülése"

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. jan. 3. 4.

A képzőművészeti társulat karácsonyi kiállításából vásárló...

Patak Jenő

Ujházy Ferend festő/19.sz./müve a Képzőművészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.X.950.old.

Patak Jenő

Ujházy Ferenc festő/19.sz./"Szegény-legények"c.müvét a/Társulatnak ajándékoza.

Képzőm.

Fővárosi Lapok 1864.I.VIII.24.801.o.

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap, 1882.nov.6.tárca
Porzsolt Kálmán: Képkiállitás
Székesfehérváron

Ujházy Ferenc festő[1]

Pesti Hirlap, 1882. okt. 31. 12.
A mütermekből

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap, 1882. okt. 22. 9.
Porzsolt Kálmán: A mücsarnok
őszi kiállitása

Ujházy Ferenc festő.

Pesti Hirlap. 1882. szept. 13. 1-mell. 2. l.

Ujházy Ferenc festö.

Pesti Hirlap. 1882. aug. 31. mell. 2. l.

Ujházy festö.

Pesti Hirlap. 1882. jul. 15. 1-mell. 2. l.

Ujházy Ferenc festö.

Pesti Hirlap. 1882. jun. 23. 1-mell. 2. l.

Ujházy festö.

Pesti Hirlap.1882.máj.13.1-mell.3.l.

Ujházy festő.

Pesti Hírlap. 1882. ápr-25. 3. l.

Festészet, táblakép

Virágcsendélet, Ujházy Ferenc

Divatcsarnok, 1858.juli 6.426-428.

A budapesti Müegylet...tárlata

Festészet, táblakép - tájkép
Ujházi Ferenc

Divatcsarnok, 1857.juli 15.7.330-331
Budapesti társas élet

Tablakép. Visszavonuló huszárcsapat

Ujházy Ferenctől

Budapesti Hirlap. 1882. II. 26

26 n. h. o. (Sz. cs. Ms.

Táblakép. Patak Jenő.

"Kenyérmezei csata ".Ujházy festő

müve a Képzőm.Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.15.1192.o.

Táblakép. Patak Jenő

"Kinizsi Pál a Kenyérmezei csatában"
Ujházy Ferenc müve a Képzm.Társ. jóté
konycélu sorsolási kiállitásán a
Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Festészet, táblakép

Kenyérmezei csata, Ujházi Ferenc

Divatcsarnok, 1857. márc. 15. 3. 137

Budapesti társas élet

Táblakép, Lebapásztorok

Ujházy Ferenctől

Budapesti Hírlap, 1882. I. 26

26. n. 4. o. (Sz. és M.)

Patak Jenő

"Libapásztorok."Ujházy Ferenc müvét a Müegylet megvette sorsolás cél-

jára.

Fővárosi Lapok 1865.I.III.25.275.ol

Táblakép. Patak Jenő.

"Libapásztor."Ujházy festő müve a Müegylet kiállitásám.

Fővárosi Lapok 1865.I.I.27.84.old.

Tablakép Gendéletek Újházy

Ferenctől

Budapesti Hirlap, 1882, I. 26

26. n. 4. o. (Sz. és Kr.)

Tablakép Déli pihenő

Ujházy Ferenctől

Budapesti Hirlap 1882, I. 26.

26. n. k. o. (Szics M.)

Táblakép. Patak Jenő.

"Csandélet".Ujházy Ferenc müve a Képzőm.Társ.jótékonycélu sorsolási kiállitásán a Mücsarnokban.

Fővárosi Lapok 1864.I.XII.17.12o2.o.

Ujházy Ferenc festő

Budapesti Hirlap. 1882. szept. 7. 3.

A mohácsi temető kapolnájáló...

Ujházy Ferenc, festő,

Divatcsarnok, 1858.juli 6.426-428.
A budapesti Müegylet...tárlata

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1881. apr. 10. 3.

A műcsarnokból

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1881. febr. 6. 4.

A Képárnesarcokot már besendeztük.

Ujházy Ferenc festő

Magyar Művészet 1925.195-197.o.
Kremmer Dezső: A fővárosi muzeum.

Bruck Miksa festő.

Népszava XXXVIII.1910.ápr.1.
77 sz. 5 lap.
A Mücsarnok tavaszi tárlata.

Ujhézy Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. jún. 20.

Kacz Ivor: Magyar festők

Mihályi Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 25.

Kacz Iv.: Magyar festők

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1882. mart. 4. 1 mell.

a festőmintesmekből

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 31. 3.

a mutermekből

Ujházy Ferenc festő.

Műbarát.1922.II.70.l.

Ujházy Ferenc ötvös

Győri Szemle 1942. 132.

A győri ipar történetéről

Ujházy Ferenc festő

Pesti Hírlap. 1921. jún. 8. 5

Ujházy Ferenc festőművész
meghalt

Ada-Kaleh Ybl

Ujházy Ferenc itt fest aldunai táj-
képeket

Budapesti Hirlap,1882,VIII,11.

220 .sz.3.o.

Ujházy Ferenc, festő és grafikus

Művészet, III., 1904. 112-116.

L.: Szemlér Mihály.

Ujházy Károly

1873/74

Ferkópzomfoiskövk

1743.1.

Ujházy János

Pest

Rákospalota

Géza u. 6.

MKSz 1947

Ujházy János

Táj, olaj.

Nemzeti Szalon

1939-s kalon

UJHÁZY JÁNOS
111. Téli kikötő, olajf.

200.–

Nemzeti Szalon
téli tárl. 1938. jan.-febr.

Ujházy János

Téli táj, olaj.
Karlak, olaj.

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jun

Ujházy János

216	Kertből	90.—
217	Felhős táj	90.—

Nemzeti Szalon
[Akv past kiáll. 1932 máj-jun]

V

1909.

derekán.

---

a
lrafordult, de visszanéz. Jobb
a. Haja fekete, szemöldöke és
leberetvált. Öltözete: körülcsa-
tilla vörös zsinórzással és ga-
mzeti szinű szalag szoritja. Jel-
l festé Szakál Albert 1853.4 aussi

.5:13.9 cm.-- Vétetett 1909. feb-
rolytól 50 K-ért (193-909).

6

jelvény disziti.

Ujhàry János

festő

Műcs. kiáll, 1931 től

Pipics izil

Ujházy János

1928 [illegible]

Ujházy János

1911/12 – 1914/5 I.

1917/18.

Ferképzőmúzeum vk

143.1.

Michelangelo III. 48.

Ujházy János

festő Ujpest

Ujpesti szunyog-
rigeti rész c. Egye
repr.

Früh Dörn Pestm.

I. k. 32. l. után

Életrajz, archép
lásd okv.

Früh Dörn Pestm.

I. 119. l.

MOB kvt. 3213.

5

ásodik felében. — tartja

van ábrázolva

Ölében a fehér ingbe és piros
an, a ki jobb kezének ~~hüvelyk~~ mutató-
e körirattal: AVE GRATIA PLE.,
jú magas ruhája aranybrokát, pi-
mzésű. A háttérben két vérvörös
icsfény övezi, ~~és~~ de a Madonnáéban
RE DILEMTIONIS.

. Res minitől 1400 lirán (630 frt.)
17-én (279/94.)
12620/95. és a 22919/95 min.

és Lotz K. a vételhez hozzá-

Ujházy Janos

festő Bpest

d

Gömöry D. Obtina

99. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^1/_2$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Ujházy János

festő Rákospalota

Műcsarnok

1931. őszi tárl. XIII. 373

Ujházy Zanós

[illegible]

ha Eell, Caid

Vas Typ 1864. 292 l

Ujházy Ivma

1875/76 – 1878/79

Ferkèpzomfoiskèvk

143. l.

Ujhány Irma

1877/8. I. női ontály
Rajztanítónő. 3-ik évé
rend. tanuló.

1877/8. II. női ontály.

Egyéb adat nincs.

1878/9. I. női ontály

1878/9 II. " "

Munkácsi néprkönyvtár

VI. 193

Ujházy Irma

szül. 1860. dec. 8. Buda-
pesten. Ujházy Ferenc festi-
leánya.
1876/7 I. 3. félévc a bpesti
rajztanárképzőben.
1876/7. II. rendes növen-
dék.

Prixner, rajzoló

18-19.sz.

VI. 139.

III. 347.

Ujhazy Ilona

1.

Normal-Stammbuch.

Bp. 1915. 7. I.

léki kimutatás

ra épitési vezetősége

tegsegély- i hátralék		Késedelmi kamat		Baleseti dij hátralék		Késedelmi kamat		Felhajtási illeték		Összesen	
kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	korona	fill.
5	67	6	-	46							

Ujházy Ignác

vód

Budapesti Hirlap

1913. máj. 25.

(Döntés az Erzsébet kivályné emlékpályázatról.)

N. 307

rczius 26-án.

y Károly gr.

egy sima karimájú de egy oldalu plaquette előlapján elhelyezett

obbrafordultan, arczélben és kerek
. Rövid hajat, bajuszt és szakállt
érú ing és kabát. Felirata ~~[illegible]~~
DERVÁRY KÁROLY GRÓF
I.

tte sima peremmel és hátlappal, mé-
1911 április 14-én a művésztől 8
etett 1911 augusztus 31-én (1086-
1 szeptember 26-án (1622-911).

307

1832

Ujházy Ferenc

XX

898. *Ujházy Ferenc:* Nő gitárral. Olajf.

Árverési Közlöny
1932. 1. rk. n.

964. *Young Eduard:* Cigányok. Vízf.

Újházi Péter
Székesfehérvár

Jelenet	tus	27 × 31 cm
Kalapos lány	olaj	42 × 49 "
Kislány	plexitol	80 × 100 "
Mariza	olaj	50 × 42 " (repr.)
Női fej	"	50 × 42 "
Pár	tus	30 × 39 "
Temetés	"	27 × 30 "

V. Önkormányzati Képzőművészeti Kiállítása. Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll. kat. Bev.: Kovalovszky Márta.

Újházi Péter

Portréinak kiállítása.

V. Szabadművészeti Képzőművészek Kiállítása.
Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll.kat. Bev.: Kovalovszky
Mária 5. l.

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

2002. OKT.

15.0.

UJHÁZI PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET
1998/nov.

P-9396

9.o.

ladó alapján kiegészítve.

lkész úrnak Zengővárkony u.p. Pécsvárad

lor-u. 9.

lyes találkozására a Janus Pannonius

erült sor, amelyen FL előadott s Illyés

itt utaztak Zengővárkonyba, ahol Illyés

p estig maradt.

31-től Illyés Gyula első felesége.

38-ban törvényesen is elváltak. Juvancz

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

1999/ júl

9.0.

12oo. KISS GÉZA - F

Kedves Lajosom! - K[örül]ö.l hónapja
leg nem kaptad meg, mert más es
csak annyiról tudo[t] beszámolni,

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

1996 / jún

59.o.

6. Ld. 1211/2. Az útról A Szép Szó cse
beszámoló(=Szép Szó, 1937. 375-379.
talmazza:

Sem magyar, sem csa h, sem szlovák
hallottunk utunk alatt; nagynémet r
ségesnek a SZÉP SZÓ ellen indított
gyarság kulturális egységének erősí
végzésére irányuló erőfeszítéseket.
redett és ötletekben szegény kísér
Uj Magyarságról a fanatikus ellensé
őszinte bámulat hangján kell megáll
keltezett úgynevezett tudósításaiba
ráfogásoknak akkora tömegét hordta
Sorozatosan adtak szájunkba olyan k

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

1999/ május

15.o.

tévedtem volna, akkor is legfeljebb túl
tulajdonítanod, - a bizonyítékok azonba
dést, sajnos, mellettem szólnak. Én nem
soká tartana, de leveled elteszem s ha
élőszóval mindent be is igazolhatok.

Ezenfelül szívesen bocsátom a két
s ha nem a Tiedben, hanem az enyémben t
séget" és hasonlót, hajlandó vagyok bá

Hogy a figyelmeztetéssel hibát kö
tapasztalataim alapján előbb is tudhat
már máskor is, hogy a legártatlanabb s
hogy nem szólok többé soha; de hát vis
kímélni-akaró-jóindulat-mánia, nehezen
eszembe, hogy mikor máskor reklamáláso
az ügyet idején jelentettem - azt írta

elmennek, akinek nem inge, ne vegye ma

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

1998. nov.

9.o.

UJHÁZY PÉTER

A Szent István Király
MÚZEUM
meghívja Önt
Ujházi Péter
"képek és dobozok"
című kiállítására
(megnyitja: MERHÁN ORSOLYA
művészettörténész)
1994. augusztus 27-én
szombaton 1/2 12 kor a
SÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN
— október 9-ig lesz
látható, Székesfehérváron
hétfő-péntek 10-19 óráig
szombat, vasárnap 10-18-ig

FK FÜLÖP GYULA DR

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
8002 SZÉKESFEHÉRVÁR
FŐ U. 6.
DÍJ HITELEZVE

1994.08.19. KI
SZÉKESFEHÉRVÁR

Halas István

Budapest
Kossuth u.3.
1053

UJHÁZI PÉTER

Ntk. Kerámia St.

1977 - 2002

) (bécsi skót kencéseké 1756 – 1882)

...cések tu-ból hozták magukkal

...II.

...VIII.

UJHÁZI PÉTER

Grafika F.F. 2001

grafikai kiáll.

292.0.

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

1999. jún.

9.0.

UJHÁZI PÉTER

Új művészet

2001. máj.

4.0.
8.0.

A Vigadó Galéria
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
tisztelettel meghívja Önt
1997. március 6-án 17 órára

UJHÁZI PÉTER
festő
és
VÁRNAGY ILDIKÓ
szobrász

kiállítására

Megnyitja:
DÉVÉNYI ISTVÁN
művészettörténész

Megtekinthető: 1997.március 6-tól március 23-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Ujházi Péter

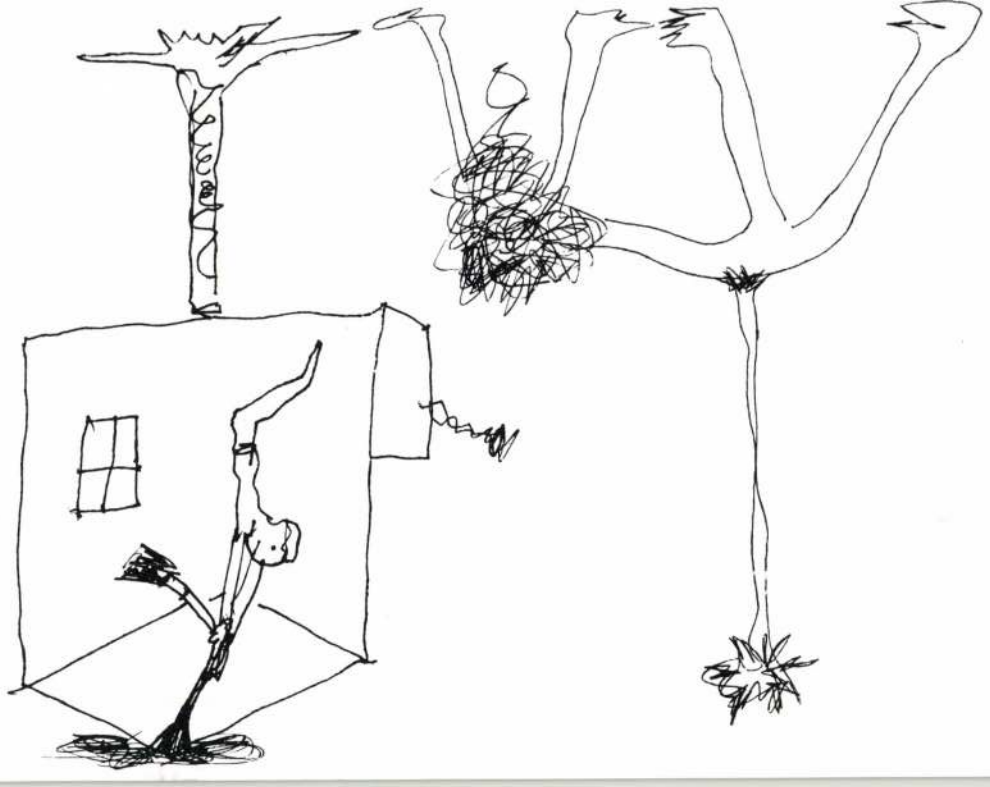

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

ZÁGLÓ 1
30. 8. 99
AL-I/229

MAGYARORSZÁG
≈024
FORINT

UJHÁZI PÉTER: N.Y.C.

1999 SZEPTEMBER 5–OKTÓBER 5
A MEGNYITÓN SZEPTEMBER 5 VASÁRNAP 17
KOVALOVSZKY MÁRTA, KOVÁCS PÉTER ÉS
UJHÁZI PÉTER BESZÉLGETNEK

MTA Művészettörténeti Intézet
Magyar Művészek Lexikona
Budapest
Úri u 49
1014

UJHÁZI PÉTER

UJHÁZI PÉTER MŰVEI

a LAYOTA ART STUDIO
Modern Művészetért Közalapítványhoz deponált gyűjteményéből

WORKS BY PÉTER UJHÁZI
from the collection of the LAYOTA ART STUDIO
deposited to the Public Fund For Modern Art

Rendezte: Páldi Lívia
Curated by: Páldi Lívia

Megnyitja: Keserü Katalin művészettörténész 1998. április 21-én, 17.30-kor
Opening by: Katalin Keserü art historian on 21 April, 1998, at 5.30pm

Nyitva: 1998. április 21 - május 9. hétfő kivételével naponta 10.00-18.00
Open: 21 April - 9 May, 1998, 10am - 6pm, Mondays closed

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Public Fund for Modern Art
Institute of Contemporary Art
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
HUNGARY
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

UJHÁZI PÉTER

UJHÁZI PÉTER MŰVEI

a LAYOTA ART STUDIO
Modern Művészetért Közalapítványhoz deponált gyűjteményéből

WORKS BY PÉTER UJHÁZI
from the collection of the LAYOTA ART STUDIO
deposited to the Public Fund For Modern Art

Rendezte: Páldi Lívia
Curated by: Páldi Lívia

Megnyitja: Keserü Katalin művészettörténész 1998. április 21-én, 17.30-kor
Opening by: Katalin Keserü art historian on 21 April, 1998, at 5.30pm

Nyitva: 1998. április 21 - május 9. hétfő kivételével naponta 10.00-18.00
Open: 21 April - 9 May, 1998, 10am - 6pm, Mondays closed

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Public Fund for Modern Art
Institute of Contemporary Art
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
HUNGARY
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

UJHÁZI PÉTER

UJHÁZI Péter

Hajójavító olaj 100 x 135

Fejér megyei képzőművészek kiállitása. 1966.
Kat. bev.: Csukly Alajos

16

Ujházi Péter

Hajójavító, olaj. 100 x 135 cm.

Fejérmegyei képzőművének kiállítása.
Székesfehérvár. 1966. kat. összeáll.
Královánszky Alan. Bevilsuklyblajn.

6 l.

MDK

965. 5000. FNyV. 4. 3233.

Ujházi Péter

Kiállitási hir

Fejérmegyei Hirlap 1967 dec.12.

Lyhári Péter

Szerepel az alább. tárlatok

(r. i.): Fejér és Veszprém megyei
Képzőművészek III. tárlata
Ignotán

Fejér megyei Hislop 1970 XII. 6

Ujházi Péter

Szerepel az alábbi Táslaton

(B. J.) - Kabáczy: Megyi hottak a Fejérmegyei (Lépkőművészet) Lánítását

Fejérmegyei Hirlap 1970 XII. 8

Lejházi Péter

szerepel az „Érsek-dunántúli
művészek" tárlatán a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1970 március 17
4. old

MDK

Újházi Péter, festő

Kiállítása nyílt meg
Székesfehérvárott.

— : Kulturális hírek

Y.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 19.

Ujházi Péter

Girl, repr.

Exhibition of Artists of Northern Transdanubia, Gracow, 1971.

Cigháry Péter

Székesfehérváron él.
Az egervári művésztelepen dolgozik
ezen a nyáron

T. A: Egerváron láttuk: Így dolgozik
a művésztelep

Zalai Hislop 1970 VII. 31

Ujházi Péter MDK

Uttörőlány,

Tanulmányfej,

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Nyházi Péter

Bernáth Aurél i. olajképe (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Tovday Aliz: Fejérmegyei képzőművészek
Liánitása

Fejérmegyei Hirlap 1968 XI. 10

Ujházi Péter festőművész

Vallomás szeptember 7-én
nyílt meg a dunaújvárosi Uitz
Béla Vállalatteremben

Magyar Nemzet 1973 szeptember 8 4. old.

Újházi Péter, Jestő

Kiállít az Ernst Múzeumban.
(Megemlítve: Jellasich futása c. képe.)

Székely András: Stúdió '73 7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 28.

Újházi Péter, festő

A Stúdió Galériában nyílik meg tárlata júl. 10-én.

— : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 8.

Újházi Péter, Pécs

A Stúdió Galériában nyílik
meg tárlata júl. 10-én.

— : Hír

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 9.

Ujházi Péter

studio
galéria

74,241 — Képcsarnok V. Ny

A STÚDIÓ GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

UJHÁZI PÉTER

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1974. JÚLIUS 10-ÉN

SZERDÁN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

LIPP TAMÁS

ÚJSÁGÍRÓ

STÚDIÓ GALÉRIA

BUDAPEST, V. BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.

MEGTEKINTHETŐ: 1974. VII. 10–27.

HÉTKÖZNAP 9.30–18 ÓRÁIG

SZOMBATON 9–14 ÓRÁIG

1021

Egy festő tavaszában

Hatvanhatban föltűnt egy hosszú fiú — fiatalember — Fehérváron. A régi fehérváriak ismerőst láttak benne, majd később a mostanában ideköltözöttek is megtudták: a fiatalember itt született, és — mint az irodalomban Bódás János és Sobor Antal — szülőföldjére visszatérve kezdi pályafutását a tanulóévek után.

1.

Újházi Péter a fehérvári képzőművészek kollektív műtermében alakította ki műhelyét. Szellemi műhelyét is, mert nem csak festett ebben a műteremben, de gyakran itt találkozott a barátaival, az ivócimborákkal, a máshonnan idelátogató művész-barátokkal.

Jómagam is koccintottam vele több ízben a kollektív műterem külső szobájában. És bizony a talpalatnyi helyet mindig keresni kellett a pohár alá, mert a sokféle festék, a rengeteg festékes tubus alatt, között az asztal sose látszott.

Olyan volt ott tartózkodni Újházinál, mint amilyen azoknak lehetett nálam, akik, mikor kosárfonó voltam még, hozzám látogattak, hogy átbeszélgessék velem az esős napot.

Újházinál nem az esős napokon tettük túl magunkat, de nem foglalkoztunk sokat a borral sem. Mindig is a művészember napi halála, napi születése foglalkoztatott mindkettőnket. Újházival együtt éreztük: elfeketednek azok a napok bennünk, amelyeken semmit se sikerült létrehoznunk. A teremtő emberben a megsemmisüléssel egyértelmű, ha megszakad benne a teremtés folyamata.

2.

Kiállítása a múzeum képtárában azt bizonyítja, hogy azért az eltelt fél évtizedben volt néhány sikeres napja Újházinak! Öt év leforgása alatt kialakított öt réteget a saját festői világ halmazában. Bernáth Auréltól, a mestertől, a vadak előadásmódjához tért át legelőbb is. A kis akt, a Pásztor a legszebb példák ehhez. Bár Újházi éppen ezekben a képekben valami sajátos érzékiséget, életerőt, valami középeurópai természeti erőt is föltárt színeivel.

A másik réteg abból a törekvésből rakódott le, amelyet, míg benne volt Újházi is, afféle kisvárosi népiességnek nevezhetek én. Bíztattam is őt akkoriban, hogy kisvárosi témáival kifejezhetné önmagát is, de Újházi innen is indult tovább, hagyva maga után a Menyasszonyt, a Kis fejet, a Világos fejet, a Párizsi hentest és a Kocsmában című képet.

Az öt esztendő harmadik nagy témája a nadapi és egervári tájakban sűrűsödik szinte egyetlen kompozicióvá, és ezt a kiállítás rendezése is hangsúlyozza. Mielőtt a kiállító terembe mennénk, a lépcső mellett látjuk a lécrácsra rakott képek együttesét. A képek a katalógusban külön cím szerint szerepelnek, de nemcsak a rácson kerültek egymás mellé, hiszen megfogalmazásuk módjában is együtt vannak. A nadapi művésztelepen érte Újházit az az élmény, hogy a sok-sok emberi gondból szabadulva: fürödjön meg a fényben, fürödjön virágillatban, tüsszögjön virágporban, részegedjen a növényzet tavaszi szépségében, a természet föltámadásában, a Velencei röghegység tájaiban.

3.

Ritka az olyan művész, akit a természet egyszer meg nem érint. Magunkon túl — hiszen mi is részei vagyunk a természetnek — a természeti lét egyszerűbb formáiban találunk gyakran vígasztalást, mivel ezek a formák (létformák) nem tartalmazzák még azt a bonyolultságot, amitől az ember — ember, de ami szenvedéseink forrása is.

Nadap tájai, virágai és fái mellé a Zala megyei Egervár mezőségei és dombjai, vizei és vizes rétjei, majd sárga búzatáblái sorakoznak. Két vidék különböző bensősége, két évszak különböző lélegzése, illata, érzelmi sugallata egyesül egyetlen élmény, a belső átélés kohójában.

A negyedik irány, amiről beszélni kell, az Egervári estékben testesül meg. Ez is ciklus, hat képből összeállított ciklus az alkonyatról. És miközben Újházi mindig szabadon, nyitottan fest, és szinte átjárható minden képe, az alkonyat-ciklusban a színek átlátszatlanok és kemények. A szinsávok a föld és a levegő rétegeit képviselik, azt akarják fölidézni előttünk, hogy rátalálhatnánk a beesteledő táj földi és egyben kozmikus eseményére, a Nap nyugtára. Lent a réteken, a dombokon, aztán az áttüzesedni látszó levegőre, a felhőkre, a felhők árnyékaira és színes fényektől festett sávjaira.

A kiállítás fő mondanivalóját képviselő ciklus, az emberciklus, a Pásztor és a kisvárosi arcképek után egy mélyebb gondolatisággal érinti meg a társadalmat. A Pásztor Újházi ősembere egy szinte állatias — a szó jó értelmében állatias — maszk-arccal ránkpillantó ősatyája, mint ahogy a Kis akt lehetne ősanyája.

4.

Az, amit én ember-ciklusnak nevezek, a mai nagyvárosi élményünknek, életvitelünknek a titkait feszegeti. Újházi itt filozófikus festő, túl az elemi természet csábító szépségeitől részeg állapoton. Az olyan képek, mint a Puccs és a Lila és zöld — a kényszeredetten adott címeken túl, azoktól függetlenül — valami megfogalmazhatatlant közelítenek meg festőileg. Néha novellisztikus képek ezek, de amit egy megírt novella a tényleges eseményen túl is tárgyiasan mondana el, az itt elmondatlanul marad fogalmilag, mert Újházi úgy beszél itt az emberről, rólunk, önmagáról, hogy közben nem siklik ki a festői előadásmód törvényeiből. Nem rág a néző szájába semmit. Mind, amit a képekből megtudhatunk, csak a színek és formák nyelvén tudhatjuk meg.

Azt hiszem, hogy Újházinak erről a legnagyobb teljesítményéről, a mai ember ábrázolásának erről a sajátságos kísérletezéséről még korai lenne a végső szót kimondani. A kiállítás grafikai anyagát kell jól megfigyelnünk, hogy megértéssel közlekedhessünk a nagy képekhez.

Félek, hogy belebeszélés lenne, ha a magam találgatását itt leírnám. Annyit hadd mondjak csak, hogy az Újházi-képek emberei — járkálásaikkal, megállásaikkal, összetorlódásaikkal és lebegéseikkel — a mai, eltömegesedő társadalom együttes és egyéni közérzetét fejezik ki. Vagy elégedjünk meg annyival, hogy csak keresgélik a szót, a jelet, az arckifejezést, a viselkedést. Azt a szót, azt a jelet, azt az arckifejezést és azt a viselkedést, amely egyszer majd benne foglaltatik a mi időnk emberét jelentő tiszta fogalomban.

Összegezve: annak a bizonyítéka ez a kiállítás, hogy bizony az a festő, aki nem fél előadásmódot és témát váltogatni, törvényszerűen eljut ahhoz az előadásmódhoz és témához, ahhoz a festőiséghez, amely gondolati izgalmaival egyenrangú kortárs a költészettel, irodalommal, színházzal, filmművészettel és a kortárs tudománnyal.

TAKÁCS IMRE

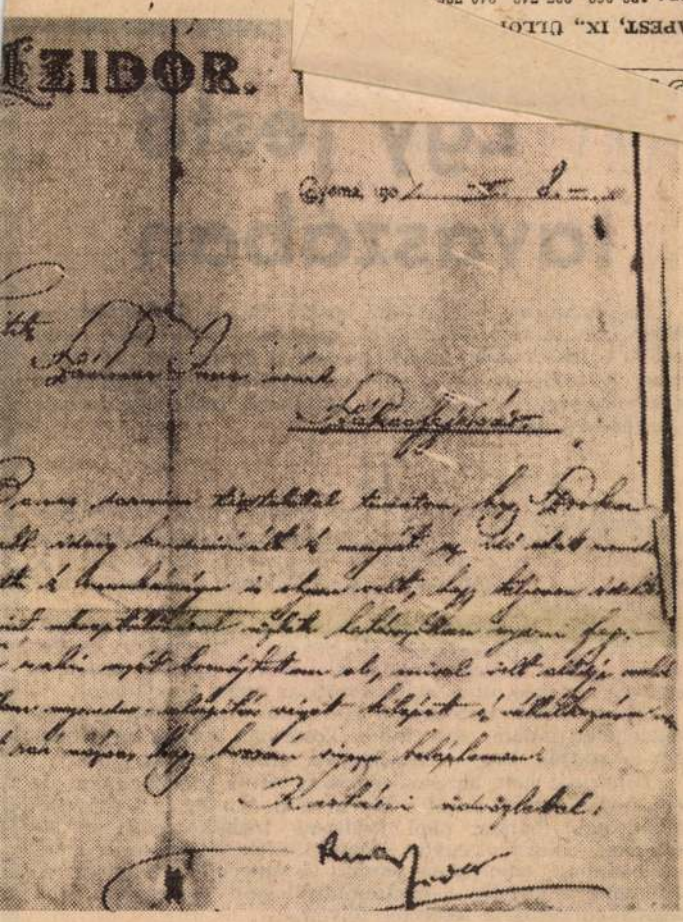

r Izidor levele Számmer Imréhez (1901)

Kner a várost, amikor a vezetőség olyan probléma elé került, amelyet nem tudott megoldani, 1881-ben ünnepelte a magyar nemzet Fiume Magyarországhoz csatolásának századik évfordulóját. Erre az ünnepségre egy nagyméretű világító, olasz nyelvű feliratot terveztek. Az ünnepségre különvonat hozta Fiuméből a magyar érzelmű olaszokat Fehérváron keresztül Budapestre.

A sínpárt diadalkapuval ívelték át. Szorongatott helyzetében Knert kérte fel a város vezetősége, hogy a feliratot elkészítse. A transzparens olyan jól sikerült, hogy ismét lángra lobbantotta Knerben vállalkozási kedvet, és ajánlatot tett Számmernak egy közös alapon működő cím-, címer-, utca- és házszámtáblákat előállító vállalat alapítására. Erről a fehérvári utolsó vállalkozásáról emlékirataiban megemlíti, hogy egy reprodukció és egy búcsúzászló változatta meg a művészettel kacérkodó elhatározását.

Hamarosan jött a nagy kiábrándulás: egyik búcsúzászló szentlélek galambjának hosszúra sikerült a nyaka. Az átvevő parasztok ezt kifogásolták és ezzel tönkrezúzták Kner festőművész álmait. Csomagolt és elutazott.

Kner Izidor tehetsége, szorgalma és szaktudása révén olyan anyagi körülmények között hagyta el a várost, hogy bárhol teremthetett volna magának megtakarított pénzén egzisztenciát. Rátermettsége ellenére azonban ismét a küszködés hónapjaival kellett megbírkóznia, amíg megnyithatta üzemét. Ismét a bizonytalanság és megpróbáltatások ideje következett. Húsz év kemkája hozta meg számára az első elismerést. 1903-ban kapta meg első kitüntetését. Az Országos Iparegyesület ezüstérmét az időközben országosan „ipargróf" hírnéven ismert Zichy Jenő kezéből vette át. Az ő megrendelésére, mint ismeretlen vándorlegény festette meg a Székesfehérvári Korcsolyázó Egylet zászlaját. (A zászlót néhai Bebessy József, a Korcsolyázó Egylet volt igazgatója és jégmestere emlékezete szerint a harmincas években átadták a városi múzeumegyesületnek.)

A Székesfehérváron eltöltött évek kétségtelenül nagy hatással voltak Knerre. Számmer Imrénél ismerkedett meg a szedőszekrénnyel és vezetett önálló üzemet.

Húsz évvel Székesfehérvárról való távozása után Kner Izidor már mint hírnévre szert tett nyomdafőnök kereste fel levelével Számmer Imrét (a levél azonban már nem találta életben Számmert. 1894-ben meghalt). Egyik jó gépmesterét ajánlotta egykori főnökének.

*

Kner Izidor váratlan távozása után barátját Beck Károlyt bízta meg Számmer a nyomda könyvkötészetének vezetésével. Beck is vándorlegényként került a városba. Katonaévei letöltése után (négy évig volt katona Bécsben az úgynevezett burgzsandároknál). Sopronban próbálkozott munkát keresni, majd Fehérváron ragadt véglegesen, — élete végéig, 1924-ig. (E sorok írója 1919-től ismerte.) Agglegényként és szegényen halt meg 1924-ben. A Pannónia nyomda temette el.

Stigler István

— Vezetni vezetek, de engedélyemet ittasság miatt bevonták.

— *Ivott aznap?*

— Hát *fizetésnap volt.* Ilyenkor szokás, a cimborák megkövetelik. Szóval felvettem a gyereket, vagyis az ölembe ültettem, úgy indultunk el. Mentünk, majd visszafordultunk. És akkor történt a baleset.

— *Mennyit ivott azon a délutánon?*

— Kérem, az ilyesmit nem számolja össze az ember. *Sokat.*

— *A kisfiú meggyógyult. Miért nem hozzák már haza?*

— Mondja, uram, mit csináljak én azzal a gyerekkel, aki még beszélni sem tud rendesen? *Majd segít az állam.* Mással is történt már ilyesmi. A lónak is négy lába van, mégis megbotlik, nem igaz?

4.

Pisti a kórház kedvence lett. Aranybarna selymes haja övezi szép kis fejét. Mélytüzű szemével csodálkozva néz rám, mikor megkérdezem:

— *Pistikém, jó itt a kórházban?*

Csodálkozik, mintha azt mondaná: hogy lehet ilyet kérdezni.

— Jó hát, nekem itt nagyon sok anyukám van.

— *Nem kívánkozol haza?*

— Nem! (Dacos fejvetéssel jelzi konok elhatározását.)

— *Aztán miért nem?*

— Mert nekem rossz apukám és rossz anyukám van.

(Ilyen — átokkal felérő — bírálatot még nem hallottam egy hétéves csöppség szájából.)

— *Mit kaptál karácsonyra?*

Féktelen öröm fogja el:

— A nővérke nénik, meg az orvos bácsik összeadtak pénzt és kaptam tőlük egy villanyvasutat, meg egy piros

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Újházi Péter

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1970 DEC 4

Péntek, 1970. december 4.

Kiállítás az Ifjúsági Klubban

Kollázs

Történt egyszer, hogy Picasso roppant súlyos tettre szánta el magát: fogott egy piszkos inget, és tűvel-cérnával felvarrta a vászonra. És mivel nála mindenből gitár lesz, hát ebből is az lett. Egy rajongója — látván az ócska inget — a koszos rongy és tüll-hulladékokat, megsajnálta Picassot, s pompás kelmékkel ajándékozta meg a mestert, hogy képeket csinálhasson belőlük. Picasso visszautasította — mondván — ő az emberi élet igaz hulladékait akarja felragasztani vásznára...

Eddig a korabeli anekdota. Mindez pedig akkor jutott eszembe, amikor kedden este megnyitottuk Fehérváron, a városi ifjúsági klubban Újházi Péter festőművész kiállítását. Hogyan is készült hát ez a tíz kollázs? Egyszerűen úgy — mondja a festő —, hogy kaptam tíz sárga fotopapírt, aztán felragasztottam rájuk különféle műtermi hulladékot.

Mi pedig, azt hiszem, megérezhettünk valamit a műterem hangulatából: a szigorú, fegyelmezett munkát, és a megfeszített munka szüneteit, a játék perceit, amikor formát kaphattak ezek a szeszélyesen csapongó ötletek, gondolatok, indulatok.

Persze, több ez a tíz kép, mint egyszerű játék. Nem nehéz felismerni bennük Újházi újabb festményeinek fesszes belső rendjét. Ezeken a kollázsokon is — az ő szavajárását idézve — „minden a helyén van". Kísérlet a színek és a formák egy újfajta harmóniájának, rendjének megteremtésére.

Lipp Tamás

világrész országába...

számíthatnak nagy érdeklődésre. Indítanak különvonatokat a Szovjetunióba, külföldi vásárokra, kiállításokra, sporteseményekre.

Olcsóbb utakat is kínálnak — néhány napos, hétvégi kirándulásokat a Tátrába, sítúrákat Lengyelországba, magánszálláson történő elhelyezéssel Jugoszláviába. S még egy könnyítés: a kétezer forintnál magasabb áru utakat a szocialista országokba OTP hitellevélre is árusítják.

Belföldön 107 IBUSZ iroda, szállodai- és határkirendeltség áll az utazóközönség rendelkezésére. Foglalkoznak bel- és külföldi vasúti-, hálókocsi-, autóbusz-, hajó-, szárnyashajó- és repülőjegyek 30 napos menetértí jegyek árusításával, útlevél-, vízum- és valutaügyek intézésével, autóbuszos IBUSZ—TIT országjárás, külföldi társasutazások szervezésével, egyéni utasok számára idegenforgalmi szolgáltatások biztosításával bel- és külföldön, városnéző körsétak, kirándulások, szórakoztató programok szervezésével, szüreti és disznótoros túrák, sítúrák, iskolai kirándulások rendezésével. Téli utazásokat indítanak a fővárosba, különböző eseményekre különjáratokat. Az IBUSZ farsangi, szilveszteri és más nagyvszabású rendezvényeire utakat szerveznek.

Növelni kívánják a Magyarországra utazó turisták lehetőségeit is. A Balatonon nyaraló külföldiek 30 féle program közül válogathatnak. Új idegenforgalmi kirendeltségeket nyitnak. Növelik a kölcsönözhető gépkocsik számát, az autóbuszparkot. Több nemzetközi rendezvényt bonyolítanak, például a virológus, a neukémiai kongresszus, a bélyeg világkiállítás, a vadászati világkiállítás idegenforgalmi részét.

Ujházi Péter festő

102

1973. XII 8. 19,00. Ka.

Esti krónika.I.

- Emlékszem 6-8 esztendeje milyen jelentős müvészeti esemény nek számitott a Fiatal Müvészek Képzőművészeki Studiója téli tárlata. Az ideit tegnap nyitották meg mint rendesen az Ernst Múzeumban, de ma kora délután már tisztes unalom ülte meg a termeket, 8-10 látogató ha volt. Megfigyelhettük, évről-évre lanyhult az érdeklődés a studió kiállitások iránt és ez a folya mat úgylátszik nem állt meg. Csábitó ezt azzal magyarázni, hogy azóta a hazai tárlatokon az itthon rendezett nemzetközi Bien nálékon már ~~es~~ izgalmas anyagokat lehet látni, valamennyi, vala ha ritka csemegének számitó iárnyzatot első kézből szemlélheti az erre igényt tartó közönség. Célszerübb azonban a magyarázatot a kiállitott müvekben keresni.

A leggyengébb az idén is a festői anyag. A belső teremben meg lepő fantáziáátlansággal olyan nagyméretü olajképek vannak, ame lyeket egymástól jószerint csak a képek alá erősitett kis karto nokról leolvasott nevek különböztetnek meg. Vastag ecsetvonásu, rücskös felületek, piszkosbarna-szürke tónusok és szemérmes absztrahálás, ez jellemző ezeket a studió kiállitás vásznairól évek óta vissza köszönő törekvéseket. Bár mi inkább jellemzi ezeket a vásznakat, csak a stúdióra már a neve után is várható törekvés, a kisérletező kedv nem. A grafikai eszközökkel dolgozó festők vastag rajzos ecsetvonásai még elkeseritőbbek. A legnagyobb terem egyetlen képének, Ujházi Péter hatalmas vásznának kiemelkedését is inkább a környezet hozza, hogy pontosabban fo-

Ujházi Péter [illegible]

1041

- 12 -

1973. XII 8. 19,00. Ka.

Esti krónika.I.

- Emlékszem 6-8 esztendeje milyen jelentős művészeti ecemény nek számított a Fiatal Művészek Képzőművészek Studiója téli tárlata. Az ideit tegnap nyitották meg mint rendesen az Ernst Múzeumban, de ma kora délután már tisztes unalom ülte meg a termeket, 8-10 látogató ha volt. Megfigyelhettük, évről-évre lanyhult az érdeklődés a studió kiállítások iránt és ez a folya mat úgylátszik nem állt meg. Csábító ezt azzal magyarázni, hogy azóta a hazai tárlatokon az itthon rendezett nemzetközi Bien-nálékon már az izgalmas anyagokat lehet látni, valamennyi, vala ha ritka csemegének számító iárnyzatot első kézből szemlélheti az erre igényt tartó közönség. Célszerűbb azonban a magyarázatot a kiállított művekben keresni.

A leggyengébb az idén is a festői anyag. A belső terembe meg lepő fantáziáátlansággal olyan nagyméretű olajképek vannak, ame lyeket egymástól jószerint csak a képek alá erősített kis karto nokról leolvasott nevek különböztetnek meg. Vastag ecsetvonásu, rücskös felületek, piszkosharna-szürke tónusok és szemérmes absztrahálás, ez jellemző ezeket a studió kiállítás vásznairól évek óta vissza köszönő törekvéseket. Bár mi inkább jellemzi czeket a vásznakat, csak a stúdióra már a neve után is várható törekvés, a kisérletező kedv nem. A grafikai eszközökkel dolgozó festők vastag rajzos ecsetvonásai még elkeseritőbbek. A legnagyobb terem egyetlen képének, Ujházi Péter hatalmas vásznának kismelkedését is inkább a környezet hozza, hogy pontosabban fo-

...ben a környezetben üde folt lehet ez a mai eszkö-
...szül munka. A cim: Jellasics futása, olyan mint egy
...gyermekrajz. Ötlete, jól megvalósitott müvek Kéry Ádám
...i, bár azokat szégyenősen az előcsarnokba tették a ren-
...ők. Az egyik egy koopnaturalista kép, plasztikus faltöredék
...ből kiálló, 48-as úgyugolyt ábrázol. A másik pedig Petőfi em
lékére készült, szintén plasztikus táblakép. A kettő kötül az
útóbbi a jobb.

- A szobrok, kisplasztikákközül is a legtöbb hagyomáyns, köze
pes munka. Szép Farkas Ádám nem egészen eredeti, de tiszta for-
maérzékre valló, kő és bronz kompoziciója és Kiss György erő-
teljes plakettjei.

Kiemelkedik egy tényérnyi kisplasztika, Szanyi Péter "Négy év-
szak"cimü, egybekomponált négy érme. Kétségtelen a legeredetibb
grafikus egyéniség Bangha Ferenc, három lapja, a grafikai anyag
legszebb darabjai. Érdekesek még Kocsis Imre szép vászonnyoma-
tai. Az előbb azt mondtam unalmas a tárlat, megnézni azonban
mégis érdemes, már csak a tanulságok levonása végett is.

Újházi Péter

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Székesfehérvár

1941

— **Megkezdődött az élet a velence-tavi művésztelepen,** Nadap községben. Újházi Péter székesfehérvári és Pataki Ferenc szegedi fiatal festőművészek alkotnak május végéig a nyugodt falusi környezetben. Mindketten őszre tervezett kiállításukon dolgoznak.

Újházi Péter

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁJ 26

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Székesfehérvár

16 órai kezdettel az MTSZ megyei székhelyén.

— **Arcok** címmel szerdán este 6 órakor nyílik meg Gelencsér Ferencnek, a Fejér megyei Múzeumok fotósának kiállítása Székesfehérváron, a városi ifjúsági klubban. A kiállítást Újházi Péter festőművész nyitja meg.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Fejér megyei Hírlap

Ujházi Péter

2

1921

Ujházi Péter:

„PÁR"

vert, cukrozott tejszínhabbal elkeverve poharakba rakjuk, s hidegen tálaljuk.

Vitamin-saláta. Fele-fele arányú, megtisztított karottát (sárgarépát) és almát lereszelünk. Elvegyítjük egy citrom levével, és ízlés szerinti mennyiségű porcukorral. Nagyon finom üdítő, frissítő csemege. Mézzel édesítve gyerekeknek még táplálóbb, vitamindúsabb.

Cukrozott narancshéj. A narancs héját kár eldobni. A gyerekeknek kedvelt csemegét készíthetünk belőle, de a cukrozott narancshéj sütemények ízesítésére, például gyümölcskenyérbe is kitűnő. A narancs héját megmosva csíkokra vágjuk, s annyi vízzel töltjük fel, hogy éppen ellepje. 4—5 narancs héjához kb. 30 deka cukrot teszünk. Villával óvatosan forgatva lassan addig pároljuk, amíg a narancshéj megpuhul, és a vizét elfövi. Porcelán tányéron szétrakva kihűtjük, és máris fogyasztható.

cia konyakot, Napóleo
ha lehet. A Courvoisier
lahogy nem esetem. Ut
természetesen pezsgőt. F
sze, azt is franciát! És
rem az étlapot, nagy g
tusom van valami rákf
ségre.

2. Később, kevésbé kluzív helyen.

Vendég: Igen, igen, l
egy kis jó olasz vörös
Chianti, marsigli! De a
puttonyos Szamorodni
lán még jobb lenne.
esetleg whisky. De skót legyen, a többit igyák meg az exportőrök.

3. Esetleg másnap, még kevésbé, de még mindig exkluzív helyen.

Vendég: Kezdjük talán ginnel! S ha van valami jó badacsonyi, somlói boruk? Szürkebarát is jöhet! És kérném az étlapot! Egy jó sertéssült alighanem nem ártana.

4. Ismét csak később, nem exkluzív, de nem is rossz helyen.

Vendég: Á — szóval kékfrankos van? De hiszen remek. Előtte azért innék egy kecskeméti cseresznyét. Utána meg elkelne egy kis

hivatalosan
vendéglőnek neveznek.

Vendég: Szóval ajánlja a folyóbort? Jól van, hozzon egy fröccsöt! De nem, inkább egy korsó sört. És vagy két pogácsát.

7. És végül egy helyen, ahol — hát istenem — le lehet ülni.

Vendég: Értem, volt két kisfröccs, három pohár sör és egy sóskifli — értem! De... khm... izé... főúr — kis türelmet kérek, egy telefon az egész. Nehogy azt higyje, hogy csavargóval van dolga! Csak egy telefon, és perceken belül kivált a feleségem...

Nagy S. József

kellék itt a munka

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPSZABADSÁG

Újházi Péter festőművész

1971 JUL 30

Képzőművészeti tárlatok

A „velencei nyár" programjában csütörtökön a velencei klubkönyvtárban *Meszlényi János* szobrászművész megnyitotta *Újházi Péter* festőművész és *Nagy Benedek* szobrászművész legújabb alkotásainak tárlatát.

A gyulai Erkel Múzeumban vasárnap *Czimra Gyula* képzőművészeti tárlata nyílik meg.

rasztmozgalmak szervezésében, [illegible]
bérharcokban, s azokban a politi-
kai sztrájkokban, amelyek az

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL

1971 SEP 17

Újházi Péter.

1021

Tárlat a Csepel Galériában

A Csepel Galéria őszi szezonját *Újházi Péter* festőművész kiállításával kezdte. A tárlatot 1971. szeptember 14-én Kovalovszky Mária művészettörténész nyitotta meg.

A kiállítás szeptember 26-ig lesz nyitva, hétfő kivételével, naponta 12—18 óráig, szombat-vasárnap 11—18 óráig.

certjei. Visszatérő programok a zenei versenyek, a magyar dráma hete, az új magyar filmek bemutató sorozata.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

1971 JÚL 16

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Dunaújváros

Kiállítás Velencén

A „Velencei tavar" keretében kiállítás nyílt kedden a velencei klubkönyvtárban. *Molnár Erzsébet* festőművész és *Meszlényi János* szobrászművész tárlatát *Újházi Péter* festőművész nyitotta meg.

8.53: Úszni tudni kell! Úszó-

1021

Hazai körkép

A „velencei nyár" programja keretében kiállítás nyílt kedden a velencei klubkönyvtárban. Ujházi Péter festőművész nyitotta meg két Fejér megyei fiatal alkotó, Meszlényi János szobrász és Molnár Eszter festőművész tárlatát. Mindkét fiatal legújabb munkáit mutatja be a Velencei-tónál nyaraló közönségnek.

Erdey-Gruz Tibor, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke több akadémikus társaságában kedden délután fogadta a Magyar Pen klub vendégként hazánkban tartózkodó C. P. Snow angol természettudóst és írót.

★

Augusztus 20-án este mutatja be a Magyar Televízió eddigi legnagyobb szabású vállalkozását, a Móricz Zsigmond műve nyomán forgatott Rózsa Sándor-sorozat első részét. A 13 folytatásból álló filmet nagy várakozás előzi meg, hiszen Móricz Zsigmond könyve az egyik legnépszerűbb hazai olvasmány.

— A magyar televízió történetében mindeddig ez az első „szuper-produkció", hiszen tíz órában, 600 percben tömöríti a híres regény jelentősebb epizódjait.

★

A művelődésügyi miniszter újabb 18 főiskolai tanárt, illetve docenst nevezett ki. Az egri, nyíregyházi, pécsi illetve szegedi tanárképző főiskolákra, valamint a Budapesti Gyógypedagógiai Tanárképző főiskolára szóló kinevezéseket **dr. Gosztonyi János** művelődésügyi miniszterhelyettes nyújtotta át a Művelődésügyi Minisztériumban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÉTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
VAS NÉPE
Szombathely
1971 JUL 14

A béc
ságon n
szalagon
petések.
bajtőrbe
ankarai világbajnokság első hat helyezettje közül senkinek sem sikerült bekerülni a bécsi döntőbe.

A világbajnoki címet *Kriss* (Szovjetunió) szerezte meg a rendkívül izgalmas, több mint három órás döntőben. A nagy csatában kiválóan helyt állt a magyar Erdős, élete második világbajnokságán szerezte meg a negyedik helyet. Ha egy kicsit nyugodtabb, lényegesen előbbre is végezhetett volna, hiszen az Edling elleni csörtéjét 4:2-es vezetés után vesztette el, s a világbajnokságot nyert Kriss el-

3. Rolf Edling (Svédország) 3 gy. 19:19 találatarány, 4. Erdős (Magyarország) 2 gy. 5. Jacobson (Svédország) 1 gy. 18:22 találatarány, 6. Modzelevszki (Szovjetunió) 1 gy. 15:25 találatarány.

AZ ÉREMTÁBLÁZAT ÁLLÁSA A HAT SZÁM UTÁN:

	arany	ezüst	bronz
1. Szovjetunió	3	—	3
2. Franciaorsz.	2	—	—
3. Olaszország	1	1	1
4. Lengyelor.	—	3	—
5. Magyaror	—	2	—
6—7. Románia	—	—	1
Svédország	—	—	1

Kedden pihenőnap volt a világbajnokságon.

1021

Kettőtől hatig
1972 IX. 11.

Ujházy Péter
felvonulásban

alatt ? Halljuk Ujházy Pétertől:

- Hát nagyon nehéz erre konkréten válaszolni, egyetlen dolgot tudok most hirtelen mondani, hogy megvalósuló-félben van egy grafikai művek kialakitása, ami sok szempontból fontos, mert szélesiti a munkaterületet és akkor ugy-e alkalmazott dolgok, meghivottak hát ilyesmi kivitelezését is elősegithetik. Azonkivül azt hiszem,hogy magunknak, meg mindenkinek nyugodt munkakörülményeket kivánunk és szeretnénk.. szeretnénk elérni, hogy mentesült helyen legyünk.

- Igen. A pályamüvei milyen témával foglalkoznak ?

- Hát ,ezek.. elég banális igy elmondva, mindenek előtt én azt hiszem magában hordja a történetet, illetve történelmet. Szóval az összes erő és energia, ami a történelmet létrehozta, az mindenképpen benne van.Éppen ezért én eseményt vál/asztottam méghozzá konkrét eseményt, még dátumot is irtam a képcimekhez. Hát az egyik az egy rendes, normális török-magyar csata kép, a másik pedig egy pogány-lázadás, azt hiszem erről sem lehet többet mondani igy..

- Hát köszönöm szépen ! és remélhetőleg megvalósulnak ezek

No 91

Letter Letter

Page 11

a dolgok, amikről most beszélt, hogyha az ünnep elmulik, akkor kellemes, nyugodt és ahogy mondta megbecsült körülmények között dolgozhatnak tovább.

Ehhez sok sikert kivánunk ! és mielőbbi megvalósulást.

Köszönöm szépen !

Újházi Péter
1021

38. Újházi Péter: Falusi kocsma (fotó: Gelencsér)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 FEB 1 1

Újházi Péter

1021

Újházi Péter rajza

LET ÉS
RODALOM

Ujházi Péter

Újházi Péter: Vidéken,
olaj, vászon, 80x123 cm, 1975
(fotó Kovács F.)

Vidéken

Menyhárt László: Egy kiállítás tanulságai.
Művészet, 1978. április - 12.old.

Ujházi Péter

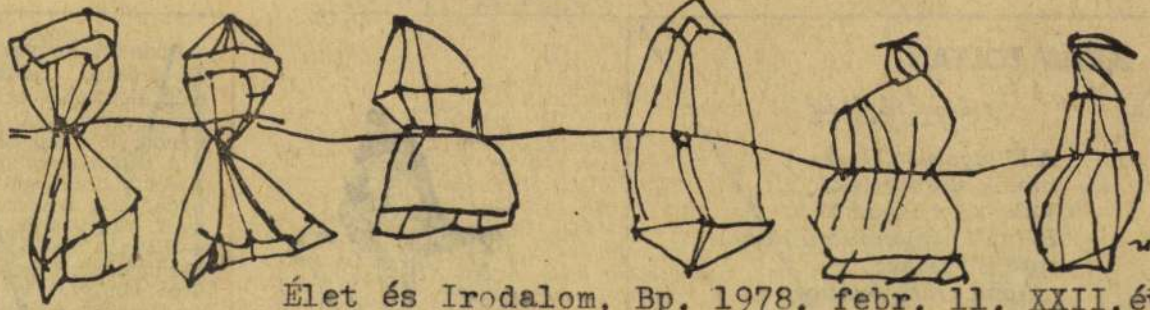

Ujházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11. XXII.évf.
6.sz. 13. lap.

SZERKESZTŐSÉGI JÚLIA

A tuloldalon lásd: a művész -férialakot

Szinház

Raszkolnyikov eredendő bűne

ábrázoló rajzát.

Szerb Antal A világirodalom története-ében azt írja Tolsztojról és *Dosztojevszkijről*, hogy „... nem az irodalmat élvezzük bennük, hanem úgy érezzük, valami sokkal komolyabb és felelősségteljesebb dologgal foglalkozunk. Valamivel, ami a lelkiismeretvizsgálathoz hasonlít." Dosztojevszkij rajongó olvasói számára ez persze már régen közhely, de friss élményként hathat Ljubimov Dosztojevszkij-színházának nézőire. A világhírű rendező ugyanis, amikor *J. F. Karjakin* közreműködésével dramatizálta a *Bűn és bűnhődést* (fordító: *Elbert János*), éppen e ponton hű értelmezője és szinte fanatikus követője a regényírónak. Más tekintetben természetesen indokoltak azok a megjegyzések, melyek az adaptá-

gyelemfelkeltés, a sokkolás némely hatásos színpadi eszközétől sem riad vissza. Ljubimov sok olyasmit megenged magának, amit a modern színpad mindennapjaiban — a kivitelezés színvonalától függően — nagyon gyakran modorosságnak, bántó erőszakoskodásnak minősítünk. Ilyen például a nézők molesztálása, finomabban szólva: bevonásuk a játékba, az aktualizáló kiszólások a színpadról vagy az erőteljes reflektorozás, amely minden valószínűség szerint a következő évek egyik legkedveltebb divatja lesz. A szovjet rendezőtől azonban mindent elfogadunk, mert az ő kezében kivirágzik az a pásztorbot, mely nem egy kollégájánál élettelen karó marad.

A rendező titkát kutatva mind-

nyikov-féle rendkívüli emberek határozzák meg, jól-rosszul sikerült számításaik alapján.

Hősünk persze, ennek ellenére nem shakespeare-i méretű gonosz és nem is kicsinyes akarnok, hanem zavarbaejtően becsületes ember. S ahogy ezt Ljubimov megmutatja: éppen ezért élet- és közveszélyes. Igazságai meggyőzőek, éleselméjűsége lehengerlő, tulajdonképpen nem is a lelkiismeretfurdalás készteti beismerő vallomásra, hanem idegrendszeri gyöngesége. Amely gyöngeség, persze, szervesen összefügg a Raszkolnyikov-féle okosság tragikus korlátaival. Többek között azzal, hogy saját bűnét — tehát a magasabb, illetve a vélt magasrendű erkölcsi cél érdekében meghozott ér-

JÉKELY ZOLTÁN:

Végeltérítés

A Földgolyót, Uram,
rablók eltérítették!
Vakon hová zuhan?
Rémült négymilliárd tűsz
zord isteneihez
„uram, uram" kiáltoz,
Hozzád, ha nem: kihez?
Vagy már a menny üres rég?

Gyógyíthatatlan

Kerülj csak fényt, embert és társaságot!
De egy kihalt uccában hirtelen
rádront gyógyíthatatlan árvaságod
s mint részeg őrült, úgy bokszol sziven.

150 év után

(Lidércnyomás)

Petőfi szobrán
egy ocsmány
varangy ül,
s el-hall-gat-ta-tat-la-nul
vartyog — pardon — szavalt! —
Amíg minden magyar
meg nem tanul
varangyul.

1978.

Ujházi Péter

Élet és Irodalom, Bp. 1978.feb r. 11. XXII. évf. 6.sz.14. lap.

Újházi Péter rajza

Búdarcú, kedves forgalmi
áll báván, palacsintasütő
még álmosan szorítja zub
nya szárnyai alá, átnéz vo
tomon, de a gép, íme, száll,
ti a nap a mocskos ablak
Kelenföldön megáll, a mega
hadar, zúg a vonatkerék, r
gyek, vagyis utazom, Buda
—Háros, a tépelődés káros,
kardigánban öreg nő döcög,
üres vágányok között a nő
egy keresztben futó sárga
tya összetalálkozik, a ku
szimatol, a nő csendes foh
küld az égnek, kezdetnek e
nyi tán elég lesz — eltere
nek.

Jöjjön tehát a táj, miként
Zselic expressz pörgeti, me
tasulnak színei, június el
van, rozsok, repcék, pipacs
domb-erdő-domb, szántó-sz
hepe-hupa, bodzás, tölgyes
nul, terül; kerted az én Ba
nyom; nem kertelek tovább
témát, melyben utazom, r
ódázom el, az óda oda
szóviccekkel még fönntar
magam, aztán csak átszaka
dramaturgiai fordulat beál
hős a deszka végére (szél
áll, most a nézőket szól
meg, a darabból kiszól, a v
kijárat felett egy piros lár
fúdokol csendesen, ezt az
zést már ismerem;

ez a visszatérő a bölcső

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Újházi Péter

1978 FEB 11

1021

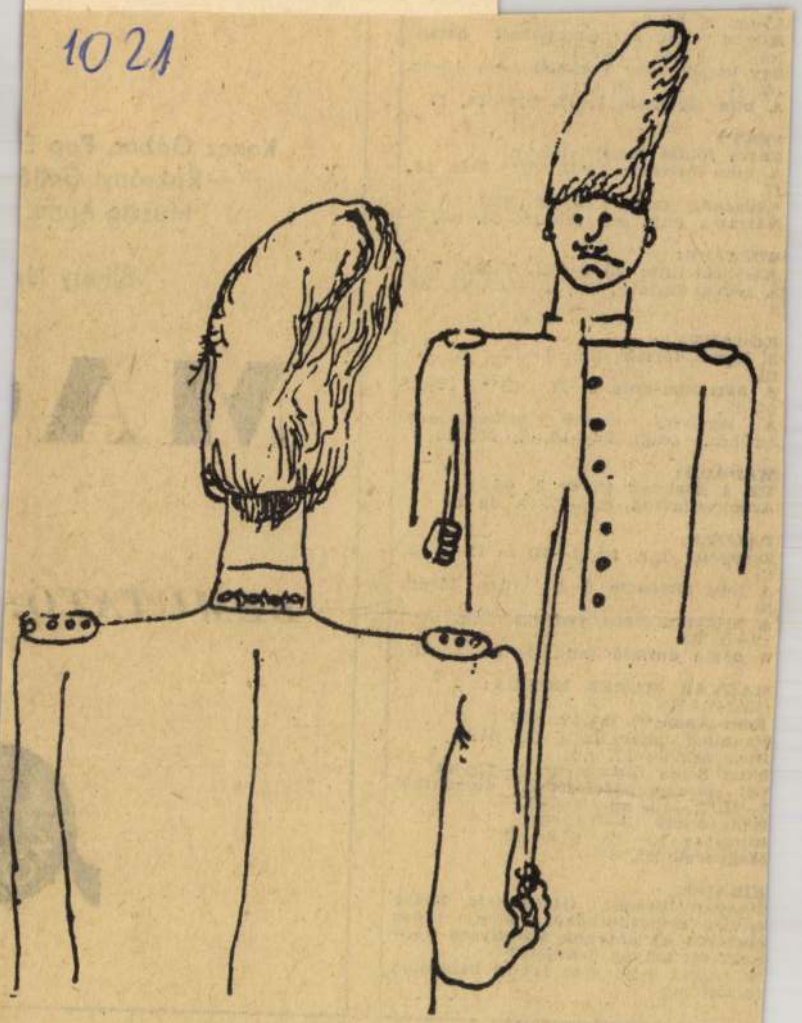

Újházi Péter rajza

15-én, 3, h6
Milyen szép a meggyilkol
(ol) 9—13 és 15-én f8
Egy király New Yorkban (a
10, f1
A bűn története I—II. (l)**

FÉNY:
Chaté földje (am)** f11, n1
A bűn története I—II. (l)**
f7
Váltságdíj (ang)** 10-én éjjel 10
Kálvária (mb. sz) 10—15, f3, h5, 7

KÖLCSEY:
Kálvária (mb. sz) 9—12, f3, h5, 7
A néma dosszié (m) 13—15, f4, h6
8

KŐBÁNYA:
A néma dosszié (m) 9—12, 3, n6,
f8
A bűn története I—II. (l)** 13-án
f4, f7
A legszebb szemű menyasszony
(csehszl—bolg) 14—15, 3, n6, f8

MADÁCH:
Túl a félelmen (fr)*** 5, n8
Aranyvadászok (ol) 12-én du h3

PALOTA:
Zsebpénz (mb. fr) 9—10 és 12-én, 5,
f8
A bűn története I—II. (l)** 11-én,
f6
A Scotland Yard vendége (mb. ang)
12-én, h3
A néma dosszié (m) 13—15, 5, f8

MAGYAR FILMEK MOZIJA:
(BÁNYÁSZ)
Édes Anna(**) 9—12, n10
Hannibál tanár úr 9—12 n12
Húsz óra 9—12, n2
Isten hozta őrnagy úr 9—15, f4
141 perc a befejezetlen mondatból
I—II. 9—12, h6
Hangyaboly 13—15, n10
Körhinta 13—15, n12, n2
Magyarok h6, 8

HÍRADÓ:
Magyar Híradó; Összeállítás Timár István rövidfilmjeiből: Merre tartsz ember?; Az ablakok Baranyára nyílnak? Mi ketyeg bennünk?
E: reggel 9-től este f11-ig bezárólag folytatólag

Muszte Anna,

Bihary Jó

MA

BEMUTATÓ:

Ujházi Péter

Újházi Péter rajza

POCIF

Z. község hirdetőtábláján figyelemreméltó közlemény olvasható.

FELHÍVÁS!

Felhívjuk a lakosság figyelmét, hogy a községben feltűnően elszaporodtak a mezei pocok néven ismert kártevők. A Tanács VB ezúton elrendeli, hogy minden lakos haladéktalanul kezdje meg telkén nevezett kártevők irtását, illetve a lyukak tömítését. A közterületeken (mező, játszótér, szabadidőpark stb.) történő pocoktalanítás úgyszintén a lakosság kötelessége. A tanács VB f. hó 16-iki ülésén megalakult a Pocokirtást Figyelő Bizottság. A POCIF hatáskörébe tartozik annak figyelemmel kísérése, hogy a telek-, illetve kerttulajdonosok jelen felhívásnak kellő szorgalommal tegyenek eleget. Ahol a kellő szorgalom hiányát tapasztalja, azon személyek ellen bejelentést és figyelmeztetést foganatosítanak. Amennyiben a kellő szorgalom ezután sem éri el a megkívánt

nep,
hazajö
ország
is van
szeretn
mindig
sem a
sak az

A S
HÁT

Vise
megny
nak, a
házat
zik,

T

Élet és Irodalom. Bp.
1978.febr.11.XXII.évf.

Kegyes de kemény. A Kinizsiek
utóda a malomkő-emelésben,
kivált kardos ige-értelmezésben.
Kocsira száll, munkaebédeket

tart választófejedelmeinek,
kiválasztja őket, sorkosztra készen,
de minden gazda veheti eszében
hatalmát ő nagy tisztességinek.

Lisztet járnak muzsikás malmai,
cipót szel abból Vitéz és Ady,
bővséggel kinál Molnárfia Molnár.

Ki fél-malomkövét is emeli,
ő erős voltát elismerheti,
anyanyelv-súlyú a Szótár, a Zsoltár.

Megértenivalók

■ *Laczkó Mihály: Széchenyi és Kossuth vitája (Gondolat, 303 old.)*

ja a szabadságharc előtt. Nyilvánvaló, hogy már az ötvenes évek óta a korszakkal foglalkozó min-

AKI KÉRI — NEM TALÁL

TAN!

Ujházi Péter

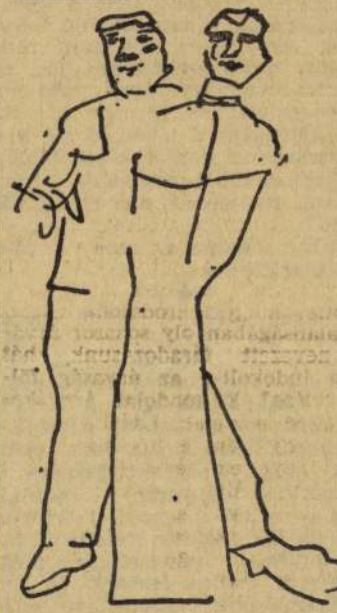

Ujházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp.
1978. Febr. 11. XXII. évf.
6. sz. 4. lap

adserepeiben, a profán-
onális díszítőművészetek-
általában a „magas-kultú-
lápotyogó kalácsmorzsáinak
egetésében találhatta meg.
nuszadik század azonban a
megosztás fejlődésében új
et hozott létre. Az eddig
nyú folyamat kétirányú lett
letekig vitt differenciálódás
elemekre bontotta szét a
folyamatot, amelyek a kéz
i, mechanikus mozgásával
etők, s amelyek az ember
ni kapacitását sem kötik le
ibbi mértékben. Ezzel meg-
ődött a konkrét termék
ontjából közömbös munka
izikai munkavégzés „elvont-
rmely termék előállításához
lhatóvá lett. Létrejött a
megosztás megszüntetésének
ége: az a munkatípus,
még nem önmegvalósítás,
r nem önmegtagadás, még
röm, de már nem szenvedés.
oz azonban, hogy a munkás
upán a testi erejét felőrlő
alól emancipálódjék, hanem
ssen a gombnyomogatás
unalmából is, hogy a ne-
rfelelő munkában, szabadon,
égei szerint valósíthassa
nmagát, már nem elegendő
nológia és a termelőerők
se. Szükség van a társadal-
ékenységek cseréjének olyan
thető viszonyrendszerére is,
nem bont szét anarchisz-
külön-működő részrendsze-
a munkamegosztás korábbi
aiból fönnmaradt intéz-
álózat. Ennek a nélkülözhe-

est közműves, komfort
kal, higiénikus angolv
vezett tömegközleked
És csak szuperlativusz
mazható meg annak a
nak a kulturáltsági f
mindezeket a javakat
érhetővé, olcsóvá, sőt
teszi minden ember szá
lönösen, ha e „fogyasz
mellett *termelői* ku
szolgál, vagyis megszü
nyérkereső munkának
erőltető fizikai jell
idegőrlő szellemi m
Vagyis *megszünteti*
amely a kenyér „keresé
teremti azt, amely a
ember önfellelése, ö
önkifejezése, magára
Megteremti a munkát,
állítható szembe a pihe
maga is szabad időtölt
vele töltött idő: szabad

Az a társadalmi álla
ben a munka az emb
nembeli lényege, önme
nak szabadon választo
szerint változtatható f
az a társadalmi állapot
közönségesen komm
szokás nevezni, aligha
re, hogy a munkahely
nak közművelődési
melyekben a restebbe
dó munkások büntetés
bet dolgozhatnak. Ink
melésnek és az elosz
jellegű átalakítása, áta
vén, melynek során a
kenyérhez, a megélhe
alkotmányos jog *jogbó*
litikailag, államilag

rész. Ez a forradalom (vagy, ha
úgy tetszik, válság), akárcsak a

esetleg továbbra is
kozódnak — Brecht
te, hogy számos
sokkal oko-
napi életben, mint
le művükben kitar-
mellett az indulati
ett, amelyeknek már
elel meg. Az ilyen
eszmények és mű-
örökkévalóságával
ni; ha a művészi
kor a művészetnek
ltoznia. Brencht vi-
áltozások megszál-
rizma-gyűjteményé-
Keuner — vagyis:
ír, akinek vonä-
ehéz felismerni a
en sápad el, amikor
rőse a szokásos „Ön

Fogjuk fel jelképesnek ezt az égzengést? Az ókorban bizonyára följegyeztek volna. Titus Livius krónikája a fontosabb társadalmi döntések előtt mindig megemlít valami furcsát: hátrafelé repült a madár, a villám pont a szüzek templomába vágott, kétfejű borjút ellik egy tehén. De most nincs *augur*, nincs szakképzett jós, aki bármit megmagyarázna, noha már *minden* politika itt; így hát Róma esténként a televízió elé ül és a parlamenti mesterek körmönfont nyilatkozataiból próbálja kihámozni, tulajdonképpen mi is várható?

Róma éjszakája, ezen a télen a töprengéseké.

★

Reggel, délelőtt ebből persze

zik, az lemarad. A
dokumentumokkal
, ezek pedig törté-
k. Brecht tágasan
umentum fogalmát:
versnek dokumen-
A szerzőnek — egy
k — a beszédmód-
g." A beszédmód a
az érzület módját
tos ember" éppen
ert sokrétű, rugal-
tó kapcsolatot tud
ágával. Ha a „fon-
rténetesen művész,
pessége a kifejezés
rsul; miközben do-
ien megörökíti ön-
ját, a világról is

zol a harang,
trillázik az autóduda, rikkant a halárus. Ebben Róma örök; és talán még gépkocsi-nyüzsgése is klasszikus. Magyarán — esetünkben — a szó megszokott értelmével épp ellentétesen véletlenül sem áttekinthető, ugyanakkor mégis tökéletes módon ésszerű. A mi közlekedésünk valamennyi szakembere (bocsánat: egész állománya) az első órában idegrángást kapna tőle, meglehet; hiszen járda alig van, és gyalogos meg autó, és taliga, emeletes busz, robogó, kóbor eb, konflis, furgon, háromkerekű szállítószerkezet, mind izgatott tolongásban tülekszik ilyenkor valami halaszthatatlan felé

Rómában többféle mozi v
„elsőhetesben" most kéteze
líra (mintegy három dol
jegy, ki-ki akkor jön, és
amikor és hová akar. Fote
nyeg, körbefutó hang, szup

A „másodhetes" ugyane
fényűzés nélkül. Van mozil
ta ezenkívül még a plébáni
és van stúdió-, meg essz
színház.

Egy ilyen „esszé-moziban"
a műsor naponta változik,
baton Jancsó filmje bukkan
kópia kissé kopott, s alkal
vágtak is belőle (lehet,
csak a gépészek). Az érde
ennek ellenére meglepően
noha fűteni elfelejtettek (va
is lehet), az ifjú párok,
régi szép idők zenéjén ela

íme, egy monarchia vég
Táncos léptekkel beilleg a
két népi együttes is, seh-h
nom-dánom.

Alighanem magam vagyo
gyar a nézőtéren, s ezért az
len, akinek (legalábbis így
a közép-európai múlt illu
musának szó szerint is egy
hágó figurái meg visel
módozatai talán többet jele
mint egyszerű (más filn
egyébként sziruposan feldol
„mayerlingi történetet" vagy
lét. Itt (németes kifejezésse
ebben a másmilyen kultúrk
a nézők esetleg csak mul
leleményt látnak benne.

Bemutatjuk Újházi Péter rajzait

Újházi Péter Székesfehérváron született 1940-ben, azóta is ott él. Öreg kerékpárral jár a városban, azzal megy Nadapra is, ahol nyaranta dolgozik. Újházi a „helyi festő". Semmi sem kerüli el a figyelmét, mindent följegyez és megörökít. Naplószerű, friss rajzain az ismerősei jelennek meg, és kosztümös történeti hősök, fantasztikus mesefigurák.

A Képzőművészeti Főiskolát 1966-ban fejezte be, ahol Kmetty János és Bernáth Aurél növendéke volt. Első önálló kiállítása Székesfehérváron volt 1971-ben, azóta Budapesten és másutt is többször bemutatkozott. Nevét 1973-ban a *Jellasics futása* című történeti kompozíciója tette ismertté.

Kovács Péter

Élet és Irodalom, Bp.

1978. FEBRUÁR 11

XXII. évf. 6. sz. 12. lap.

remteni. Márpedig Temesi hangulatot teremteni kétségkívül tud, s ez a novellaírás első számú követelménye. Élményanyagát szilárd szerkezetben elrendezve, jelentős vagy jó, általánosító erejű novellát írni azonban még nem tud.

Pedig megvan hozzá az élményanyaga, az írói készsége.

Az élményanyag, mi is lehetne más, az önéletrajz. Gyerekkor, iskola, bulik, szerelmek, egyetem, külföld. Foci, gombfoci, beatzene, amatőr színjátszás, szeretkezés, London. Magány, szívfájdalom. A novellák többé-kevésbé összefüggnek. Még ott is, ahol Temesi nem kötötte őket laza elbeszélésfüzérbe, mint a címadó elbeszélésben: *Látom, nekem kell lemennem.* Főszereplőjük, noha elbeszélőjük Győző, gyerekkortól egyetemig. Nyilvánvalóan maga az író.

Az írói készség — és ez is természetesnek mondható — elsősorban stilárisan nyilatkozik meg. Temesi szemlátomást az élőbeszédet akarja összeötvözni egy tartózkodóbb elbeszélő hangnemmel, s többnyire sikerrel. Tud vele érzékeltetni bujkáló iróniát, lappangó fájdalmat. Van — hogy egy fotós szakkifejezést használjak — mélységélessége a stílusának.

Ha összeadjuk az élményt és a stiláris készséget (s hozzáteszünk még egy csipetnyit az oly szükséges írói szerencséből), megkapjuk a várható eredményt: azokat a jeleneteket, hangulatokat, amelyek megmaradnak az ember emlányva. Nem lustaságból vagy tehetetlenségből. Temesi szemlátomást igyekszik megoldani a formát és a szerkezetet. De külsődleges, divatos eszközökkel: tipográfiával, kiemelésekkel, itt-ott belevágva az elbeszélésbe egy-egy időváltásos belső monológot. Nagy részüket, úgy érzem, ki is emelhetném a szövegből, az elbeszélés nem sokat vesztene velük. Márpedig a szerkezet, ha jó, nem választható el a novellától, mert bizonyos értelemben *maga* a novella. Egyébként is, egy egész ciklus sejteti, hogy Temesi szeret játszani a formával: egypercesek, keresztrejtvény, lexikon, kérdőív, novellavázlat szándékosan vázlatnak írva: jó játékok ezek. Meggyőződésem szerint írónak hasznosak is, mesterségbelileg. De arról nem vagyok meggyőződve, hogy mindegyik publikálásra érdemes.

Ha emlékezetem nem csal, Lukács György mondja, hogy a szerkezet: világnézet. Én ezt ilyen kategorikusan nem idézném senki fejére. De magam is hiszem, hogy a szerkezet egy bizonyos belső, akárcsak átmeneti, érzelmi-értelmi világrendre támaszkodik. Valamilyen vélt vagy valóságos, összefüggő képére a világnak. Ez alkalmasint még nem alakult ki Temesiben.

Szász Imre

Ujházi Péter

Újházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.

XXII. évf. 6. sz. 11. lap. KÜSZÖB

A belső világrend

LÉTAY VERA:

Film

A postás takarít

Volt idő, amikor a postás még kétszer csengetett. Ma már az expressz levelet is a kapu alatti ládába dobja be. Hogy egyáltalán fölmegy az emeletre, már önmagában is gyanús. Forintért ezt ritkán teszi meg. Ha egyébként nem tudnánk, éles elménkkel rögtön sejthetnénk, itt valami illegális suskus, konvertábilis valuta fizetség lehet a háttérben. Dollárért talán fölmegy. Ráadásul ez a postás a hazai nagy takarítónő-ínség idején, tervrajz szerint gondosan kitakarítja a fürdőszobát, s nem csupán holmi felületes munkát végez, de még a csempe mögül is elpucolja az oda nem illő dolgokat, kémjelentéseket, meg miegymást. Valóságos kincs egy ilyen mindenes postai alkalmazott, kár, hogy csak a krimikben találkozhatunk velük.

A néma dosszié című bűnügyi filmben (a forgatókönyvet *Falus György* novellájából Falus György és *Mészáros Gyula* rendező írta) ilyen és hasonló meglepő fordulatokat láthatunk, ügyesen rekonstruált autókarambolt — a véletlenül föltépett karosszériából fémtokba zárt kínos bizonyítékok kerülnek elő —, körültekintéssel kiépített kémszervezetet, valódi és megrendezett gyilkossági kísérleteket, hogy elhallgattassák a túlságosan sokat tudókat. S velük szemben természetesen ott állítgatják okos csapdáikat a magyar kémelhárítás kisebb és magasabb rangú beosztottjai, a modern technika legkorszerűbb audiovizuális berendezéseit segítségül véve. Hogy mi a célja a kémtevékenységnek, ipari vagy más politikai jellegű megbízatásról van-e szó, ez nem derül ki a filmből, de nem is vagyunk rá különösebben kíváncsiak. Ebben a témakezelésben mellékesek a lélektani motivációk, a gyermekkor mélységébe nyúló lelki indíttatások gyökerei, a jellemfejlődés hitelessége, mindazok a mozzanatok, amelyeket más esetekben valamennyien oly kérlelhetetlen szigorral, összeráncolt homlokkal szoktunk számonkérni.

Itt egy nem különösebben nagy ket nálunk lefülelik, s a Jókai bablevest még mindig ízletesen, fűszeresen főzik.

A hitelességnek olyan részletkérdéseit komolyan mérlegelni, hogy vajon a mentők magántelefonra vagy a körzeti orvos hívására jelennek csak meg a helyszínen, vagy hogy a határátkelés viszonyait feltehetően jól ismerő kémbanda szirénázó mentőkocsiva szándékozik-e átvágni az országhatáron — azt hiszem felesleges. Feltételezzük a szakmailag jó képzett ügynökökről, hogy a körzeti orvos nevében hívják ki a mentőket, és azt is, hogy a mentőkocsin csak egy közbeeső hazai állomásig akartak eljutni, s ott átöltözve, új, hamis papírokkal ellátva, tettek volna kísérletet a menekülésre. A fantázia ennyi szabadságát engedjük meg a filmalkotóknak, de magunknak is. Már csak azért is, mert komoly és meggyőző társadalmi és pszichológiai drámák megítélésénél, amikor „művészet esete forog fenn", sokkal szélesebb logikai hasadékok látványa előtt is hajlamosak vagyunk szemet hunyni.

Mészáros Gyula rendező és *Hildebrand István* operatőr topográfiailag ritka gondossággal rajzolták meg Budapest térképüket; mindig tudjuk, hol, melyik utcában, milyen útvonalon járunk, a fotogén városrészleteket nem próbálták nem létező „hangulatos" környezetté összeretusálni.

Az alakok megformálásáról már kevesebb dicsérő jelzővel szólhatunk. Sakkfigurákként megállják helyüket a nem okvetlenül nagymesteri szintű játszmában, hiányzik azonban körülöttük az a jellegzetes levegő, amely a föntebb roszszallással említett tévé-krimik legtöbbjében, minden naivságuk, kiagyaltságuk ellenére is megtalálható. Hiányzik talán egy kopott esőkabát, egy divatjamúlt, rozoga autó, amely a drámai pillanatban nem akar beindulni, hiányzik a nem éppen vonzó Kojak baljósan fénylő kopaszsága, az az otthonos, szemtelen mozdulat, ahogyan egy papírpoharat a szájában tartva ad-

mitele külsődleges kommentár kell, de ez sohasem lehet olyan népszerű, mint egy ballada vagy népdal.

sabb adatközlő *Győri Klára* személyének bemutatása, az egyes szokások értelmezése. Nagy Olga hozzá-

vidám könyv.

Mező Ferenc

Ujházi Péter

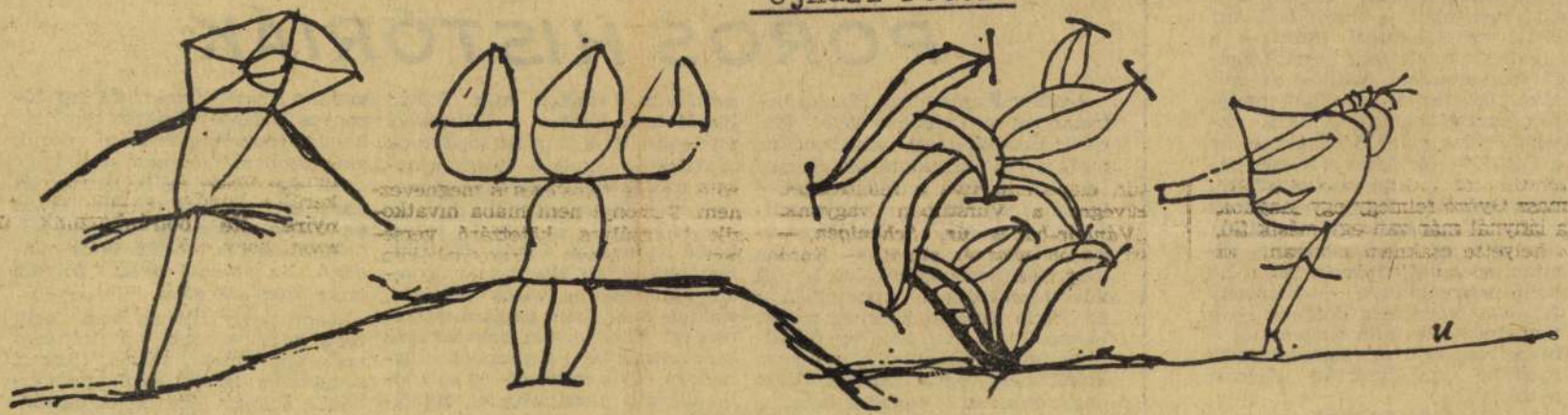

Újházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr.11.

XXII. évf. 6. sz. lo. lap

Annie Lauran: Hitler sapkája vagy a felejtés kora (Európa, 293 old.)

BENEY ZSUZSA:

A FELEJTÉS PARADOXONAI

Ez a könyv több gondolatot ébreszt, mint amennyit el lehet viselni; és több fájdalmat, mint amennyinek benső útjait (vagy

Előítéleteket is találunk éles ellentétben a felnőttekével, melyek mindegyikében távolságtartás, érett bölcsesség tükröződik. Ezek a különböző foglalkozású, társadalmi helyzetű, családi állapotú túléltek szinte kivétel nélkül,

kul maradt. Milyen szép lenne, ha feleslegessé vált figyelmét és energiáját újabb területek ellenőrzésére fordítaná. Arra például, kellő szorgalommal cserélik-e a közleményeket a hirdetőtáblán? Kellő szorgalommal intézik-e a hivatalok a lakosság ügyeit? Kellő szorgalommal építik-e az építők a község új iskoláját, melynek átadási határideje 1976. november 7-e volt? S mi lenne, ha a POCIF működését a község hatá
fi
sz
len, akiknek kellő szorgalma kívánnivalót hagy maga után. S ha kellő szorgalmunk — bármely feladat elvégzése a dolgunk — a figyelmeztetés után sem éri el a megkívánt szintet, valamennyiünk nyakába szabálysértési eljárást sóznának?

Mesébe illő távlatok!

- yt -

A DOLGOZÓBAN

— Nagyon szeretem az ünnepségeket — mondja Zsófi. — Olyankor zászlót is adnak az oviban, és mindig csirkét kapunk

„Poros história", mint regény, mint színmű, mint film, mint opera és mint táncos revü. Népballadai feldolgozása — a „Debrecenbe kéne menni" dallamára — folyamatban van.

POROS HISTÓRIÁK

Amikor Kapronczay Blanka befratkozott a Belépőssy-féle (azelőtt: Hosenspitzer) tánciskolába, mely a Szénakazal tér és Szürke
ram utcai ház, melyben illatuk még visszhangzottak volna az agg Süvöltöző hajdani mocskolódásai és Mária Terézia korabeli trágár bakadalai, s ahol az öreg Wazellinus leánya, Stückl Xénia, bohém költőfia szerencsétlen házastársa nagynénjének engesztelhetetlen ellensége, egész életét anélkül élte le léha szépember férje oldalán, hogy valaha is sejtette volna, hogy az a göndör fürtű, hátulgombolós kislány, aki a szemközti ház ablakában alvóbabájával néha leinteget a kapu előtti fánál három lábon ácsorgó, Szepi nevű törzskönyvezett komondornak (apja Szőrfalvi Csuli, anyja Vérvonal Lidi, miként azt Kapronczay Blanka leánya egyszer sok ártized
sublódon, amikor még Stückl Xénia apai ükapja, a Lübeckből áttelepült Wolfgang Buddenbrook Wazellinus lakott a Majsztramumagát a sublódot, me-
apronczay Blanka leágolt, és alatta a valódi
yeget (Kara Köprülüben Iszkiri ibn Musztafa nagyvezír ajándékát a város egykori, szintén családbéli polgármesterének egy Habsburg-ellenes felhívás kidoboltatásáért) a második világháború egyik szőnyeg- és sublódbombázása pusztította el, minélfogva a köpőcsésze tartalma kiborult és eloltotta a családi iratokat, lehetővé téve e mű létrejöttét. Habent sua fata libelli, mondaná szegény Istenben boldogult Stallfundus Mária Mikhaéla nővér, az utolérhetetlen, a mindent megértő és megbocsátó Stallfundus, aki Millwaukee-ban egy hófúvás alkalmával jelent meg Illés Endrével az oldalán látomásként Kapronczay Blanka leányá előtt
amikor a pesti értelmiség egy bizonyos Karinthy Frigyes nevű léha úr irodalmi paródiáin derül, aki viszont szintén nem sejti, hogy ezzel egyidőben zajlik mindaz az esemény, melynek csupán hatvan év múlva megjelenő irodalmi feldolgozásáért a lelkiüdvét is odaadná, ha valami csoda folytán előre értesülne róla.

Kapronczay Blanka sem sejti még, hogy később mi mindent nem fog sejteni, táncol, kacag, zongorázik; Stückl Xéniát nem érdeklik Blanka lelki ügyei, egyelőre a három Gráciával van elfoglalva, őket kellene végre férjhez adnia; Ifjabb is meginf jelentkezett, pénzre volna szüksége, mert ebben a hónapban is teherbe ejtett valakit, aki még nem sejti. (Hogy nagytekintélyű Göröncsér Dávid húga harmadik férje második unokatestvérének elsőáldozós nyoszolyóleányát miért jegyezte föl Kapronczay Lenke leá-

Ujházi Péter

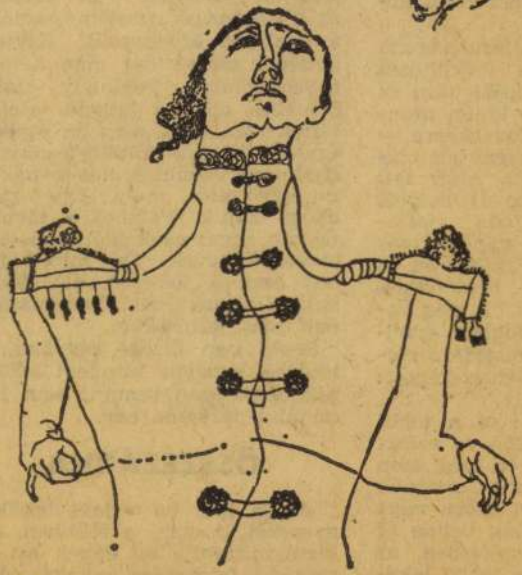

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.
XXII. évf. 6. sz. címlap.

fejjel, gondterhelten járunk, s magunk sem értjük, miért nem találjuk a helyünket ezen a szép, napfényes, egészséges helyen? Valami fásultság telepedett ránk, s rajtunk van makacsul. Nem engedi, hogy valódi zöldjében lássuk az erdőt, s valódi, sokat adni tudó gazdagságában a lakótelepi közösséget.

Azt hiszem, tudom fásultságunk okát. Az építkezés, a beköltözés üdvösséget ígérő hónapjai után rá kellett jönnünk, hogy innen munkába indulva, ide visszaérkezve — egyszóval itt lakva — sem lett más az életünk, mint volt vagy lett volna. Azt hittük, az új helyről naponta elindulva, s oda visszabandukolva valahogy minden más lesz. Nem lett más. Amikor az új lakcímünket itt-ott bemondjuk, legföljebb akkor sejlik föl még valami az egykori honfoglaló érzelmekből; de ez csak lengedező sejtelem a tömör valósághoz képest: valahol mindenki lakik.

Nem lett jobb ez sem a többi lakóhelynél (talán szebb és egészségesebb lett náluk), és még azon is igyekeznünk kell, hogy rosszabb ne legyen. Egyszerűen azért, mert ez a lakóhely is nyakig benne ül a társadalomban, a szélesben, az igaziban, amelyben a többi lakóhellyel közösen forog és fortyog. Nem tudunk hazahozni magunkkal más élményeket, mint mások, mert egy helyen dolgozunk, egy társadalomban. Kicsit ledéren

makat csal ki belőlünk. Nem tudjuk, hogyan lehetne házon belül eljárni áramlopás, közös térség önkényes lefoglalása, a közös javak herdálása vagy gondtalan kezelése, csendháborítás, becsületsértés stb. esetén. Van házirendünk, mely azonban nagyobbrészt hallgatólagos. Még kevésbé van lefektetve az alkalmazási szisztéma, amellyel a házirend érvényesül. Egyszerikétszeri megsértése még nem ok felszólamlásra. Tekintély, státusz, presztízs dönt a legtöbb esetben. Minden ez, csak nem az egyenlők egymás közötti törvénykezése. Az eredmény valami se-hús-se-hal törzsi együttélés, mely úgy zajlik, ahogy zajlik. Valahol a távolban némán sugározzák ki intelmeiket a törvénykönyvek. De mire ideérnek ezek a jelzések, elkanyarodnak, elvékonyulnak, összekuszálódnak más jelzésekkel.

Senki sem biztos jogaiban, s a többiek jogában. Mindent lehet és tulajdonképpen semmit sem lehet csinálni társasházban.

ÖSSZEZÁRVA

Az is baj, ha valaki leküldi a gyerekét játszani a többivel, mert kizsákmányolja az éppen ott tartózkodó, felvigyázó anyukát; de az is baj, ha a lakásban tartja, mert „sajnálja még azt a kis levegőt is attól a vézna gyerektől" vagy „nem elég jó neki az én Diánám társasága". Az is baj, ha valaki le-

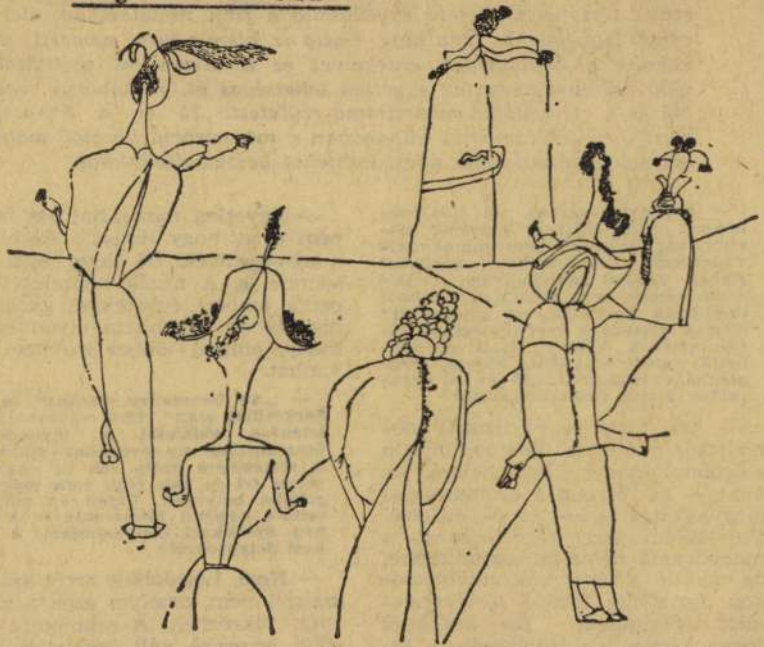

Újházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.
XXII. évf. 6. sz. 8. lap.

...magyarra is lefordított — nagyszabású trilógiája, „A Sarkcsillag alatt". A finn agrárproletariátus sorsából kivetítve rajzolja meg a finn társadalom fejlődését a múlt század utolsó évtizedeitől a második világháborút követő évekig. Látásmódja, reális történetszemlélete egyedülálló a finn irodalomban, életművének legnagyobb tanulsága pedig az, hogy a finn nemzeti érdekeknek a néptömegek érdekeivel és a történelmi realitásokkal való összehangolása az egyetlen lehetséges út. A háborús regényből és a trilógiából monodráma született: „70 év a Sarkcsillag alatt". Az író tamperei otthonában a monodráma közelgő magyarországi bemutatkozása adott indítékot beszélgetésünkhöz.

— Regénytrilógiából, sőt tulajdonképpen négy kötetnyi prózából monodrámát készíteni nem mindennapi vállalkozás. Veszélyekkel, károkkal járhat. Fontos mondanivalót tartalmazó részek nem férnek a színpadi produkció kereteibe, az „átmentett" elemek viszont a regény logikai kötőszövetének hiánya miatt elveszíthetik valódi súlyukat. Milyen meggondolás vezette a „70 év a Sarkcsillag alatt" összeállításához?

— Azt, hogy regényeimből monodráma állt össze, Veikko Sinisalo előadóművésznek köszönhetem. Az ötlet — és részben a dramaturgiai megvalósítás is — az ő érdeme. Úgy vélem, hogy regényeimnek a monodráma nemcsak legfontosabb, de egyúttal a legtermészetesebb módon egymásba fűződő történetelemeit tartalmazza. Én kezdettől fogva bíztam az átdolgozóban, hiszen Ilmari Kianto és Lauri Viita művei alapján megformált hasonló jellegű produkciói megérdemelt sikert arattak Finnországban, hanglemezfelvételekkel is megörökítették őket. Ezeknek az előadásoknak ismeretében kezdeményezése örömmel töltött el, hiszen biztos voltam

— Egyetlen mondattal azt felelném erre, hogy Sinisalo életet ad a szövegemnek. De életet lehel hőseimbe is. A nézők képzeletvilága pedig emberi értékekkel gazdagodik, és ez alighanem olyan eredmény, aminél többet író nem kívánhat.

— „Az ismeretlen katona" és „A Sarkcsillag alatt" című regények megjelenése, valamint a monodráma összeállítása óta évtizedek teltek el. A történelem azóta sok új kérdést vetett fel és sok régit más megvilágításba helyezett. Vajon ön módosította-e nézeteit Finnország és a finn nép újabbkori történelméről, a kétkezi dolgozókról?

— Nem. Legalábbis arról az időszakról nem, amelyet ezek a regények tükröznek. A számomra később ismertté vált részletek csak gazdagították, elmélyítették bennem a korról alkotott képet, de nézeteimet nem változtatták meg. Azokról a változásokról viszont, amelyek regényeim megjelenése után történtek, feltétlenül beszélnünk kell. Gazdaságunk erőteljes iparosodása következtében társa-

Amikor már volna szép környezetünk és némi szabad időnk az új, a végleges életünket élni, alig-alig

(Folytatás a 2. oldalon)

dől a később születettek szívére

Ujházi Péter

Újházi Péter rajzai

Ezek a csikorgó, rosszkedvben fogant viták az agytekervényekbe marnak, s kivetnek az agypályákról minden civilizációs gátlást, finomságot, mely a legiskolázatlanabb emberben is megvan, ha partner is akad hozzá. Ami megfelelő közösségben áldás — az önigazgatás —, más közösségben kínnal viselt átok. A belvárosi bérházak összezártsága egészen más természetű. Ott a lakók feje fölött van még egy atyaságos intézkedő hatalom — a tanács —, mely vita esetén közbeléphet, igazságot oszthat. Ez nem is annyira fontos, mint a tudat, hogy nincs szükség döntésekre, mert azokat mások úgyis elvégzik helyettünk. Társasházban minden moccanás döntéshelyzetet teremt. Nincs itt lakóhelyi szinten más közigazgatás, mint az önkormányzat kínálkozó, de rosszul használt demokráciája.

Az állam — azzal, hogy ránk ruházta az építkezés terheit, s ügyeink intézésének felelősségét — tulajdonképpen levette rólunk a

mert a helyi anómiából kilépve mindjárt visszatelepednek a civilizációs gátlások és finomságok a barátkozók modorába. Teljesebb, igazabb emberségükben tudnak távoli szomszédaikkal barátkozni.

A tervezők a társasházakkal új konfliktusterepet létesítettek a munkahelyi mellé. Felkínálták a privátélet illúzióját, mely itt nem lehetséges a közös villanyórák, vízcsapok négyszögölek és még sok egyéb körülmény miatt. De felkínálták a közösségi együttélés illúzióját is, ami szintén nem lehetséges akár tudati „fejletlenségünk", akár a lakások elszigetelt megtervezése, kommunális helyiségek hiánya miatt.

Olyan hibridek a társasházak, amilyen hibrid a társadalom, mely körülfortyogja őket. Történetfilozófiai megvilágításban nem lehet kivetnivalót találni bennük. „Híven tükrözik" a kor társadalmát. Mi mást tehetnének?

De ezeknek az ötven évre tervezett betonépítményeknek egyszer

det kilencven fillérért lehetett kapni egy közepes vendéglőben, egy kiló hús ára ugyancsak kilencven fillér volt és egy mignonért tíz fillért kértek. Tehát kevés szülő engedhette meg, hogy gyermekeinek sok könyvet vásároljon. Iskolai könyvtárak csak névleg léteztek, a mi iskolánkban például a szertárban volt egy lakattal lezárt szekrény, amelyből elvben lehetett kölcsönözni, de gyakorlatban sem könyv, sem könyvtáros nem volt. Közkönyvtárak, ha jól emlékszem, nemigen foglalkoztak ifjúsági irodalommal. Maradt tehát a könyvéheseknek a baráttól való kölcsönzés, ami rengeteg akadályba ütközött. Iskolában nem lehetett ezt lebonyolítani, tilos volt tankönyvön kívül más könyvet odavinni. Időnként razziáztak, így veszett el a *Cynthia hajótöröttje* című Vernekönyvem, máig is fáj a szívem

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11. XXII. évf. 6. sz. olmlap.

ÁRA: 2,50 Ft

egy könnyed kamasz: tulajdon- mény, fellebbezhetetlen *ítéletét.*

Ujházi Péter

Ujházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. Febr. 11.
XXII. év. 6. sz. 3. lap.

munka-
lt világ
y meg-
dni. A
(talán
alkal-
tásköz-
entrikus
össze-
laktikai
az el-
össze-
akorlat
dja ezt
nélkül
a fel-
össze-
sa nél-
ert va-
rögesz-
asznál-
bebiflá-
kívül-

nem az
őrülete.
pedagó-

gáris, plebejusi, barbár, alantas, kulturálatlan kétkezi munkától — századunkban szinte hihetetlen gyorsasággal veszítette el szűzi gyakorlatmentességét, arisztokratitikus fenségét, légies anyagtalanságát, s lépten-nyomon felkínálja magát a földönjáró mindennapoknak.

Ez a válságos folyamat — a maga rémítő ellentmondásosságával, zűrzavarosságával, az „információrobbanás" kaleidoszkópjában megsokszorozott, kiismerhetetlenül sokszínű kavargásával — igazából a kultúra minden eddiginél radikálisabb forradalma. Csak ahhoz a folyamathoz hasonlítható, amelynek során a kincsként fölhalmozott tőkét a középkor végén elkezdték ipari vállalkozásokba fektetni, megteremtvén az aranynál felmérhetetlenül értékesebb, mert hatékonyabb, jobban kamatoztatható „kincset", a tőkét a maga „igazi", adekvát formájában, a tőkét, amely egy új világrend alapjává

túra „ellaposodását", „fogyasztói" vagy „tömeg"-kultúrává alacsonyodását kárhoztatja, ebben az értékválságban leli magyarázatát, s ugyanebben az az unalomig rózsafüzérezett ellenérv is, amely a laposságokat, a fogyasztói passzivitást épp a tömegesség által véli mentegethetőnek. De ennek a körbenforgó tyúk-tojás vitának mindkét pólusán olyan vélemények állnak, amelyek egy hagyományos, arisztokratikus, műveltségcentrikus kultúrmodellre alapozódnak. Így vagy úgy mindkét véglet a kivételezett kultúra önvédelmi reflexe. Hiszen az életmóddá szélesedő kultúra legtöbb részterületével kapcsolatban föl sem vethetők ennek a vitának a kérdései. Már ma is a kultúra, a kulturáltság fogalma alá sorolhatónak érezzük például az egészségügyi-higiéniai ellátottság, a környezeti (urbanisztikai, infrastrukturális) rendezettség színvonalát, a hagyományos kultúra

C
lete
repe
itt
a kö
M
mill
több
nyos
hogy
lis"
golo
ame
ihlet
közv
viru
seké
mert
az
Igaz,
ben,
közo
letve
nyok
melő
alkot
rend

Újházi Péter.

Újházi Péter: Vidéken,
olaj, vászon, 80x123 cm, 1975
(fotó Kovács F.)

Művészet, 1977. 4. 12. oldon

val való bárminemű kapcsolatot, „tiszta lapot" kezd azzal, hogy figuráit „kiégett", „értéktelen" anyaggal mintázza. E romboló s egyben teremtő mozdulat vezethette az alapvető s legtisztábban az ősművészetben s a magaskultúrák művészetében megnyilatkozó emberi létállapotok megidézéséhez. Ha van is csipetnyi nyoma munkáiban egy-egy szürrealista vagy *art brut*-mester ismeretének – végül is a XX. századi ember sokrétű világképének kifejezői –, e széttekintés legfeljebb céljai tisztázásához segítette hozzá a művészt. E létállapotok ma legfeljebb a szokásmechanizmusoktól mentesült ember szertartásos pillanatai, amelyeket a művész a bensőséges élet ünnepi megnyilatkozásaivá avathat. Így alakul ki a figurák hierarchikus rendje, amely tág horizontú, de lényegében néhány elemi magatartásformát ölel fel. A hierarchikus tagolás szándéka vezeti a művészt a címadásban, s az elnevezések a művekkel összefüggésben (*Madár, Démon, Lidérc, Kasszandra, Naptánc, Mitológia, Özönvíz előtti ikonosztáz, A Napisten Afrikában* stb.) mítoszteremtő törekvésre valla-

különbségek, a dolgozó tömegek Gombár Endre

Ujházi Péter

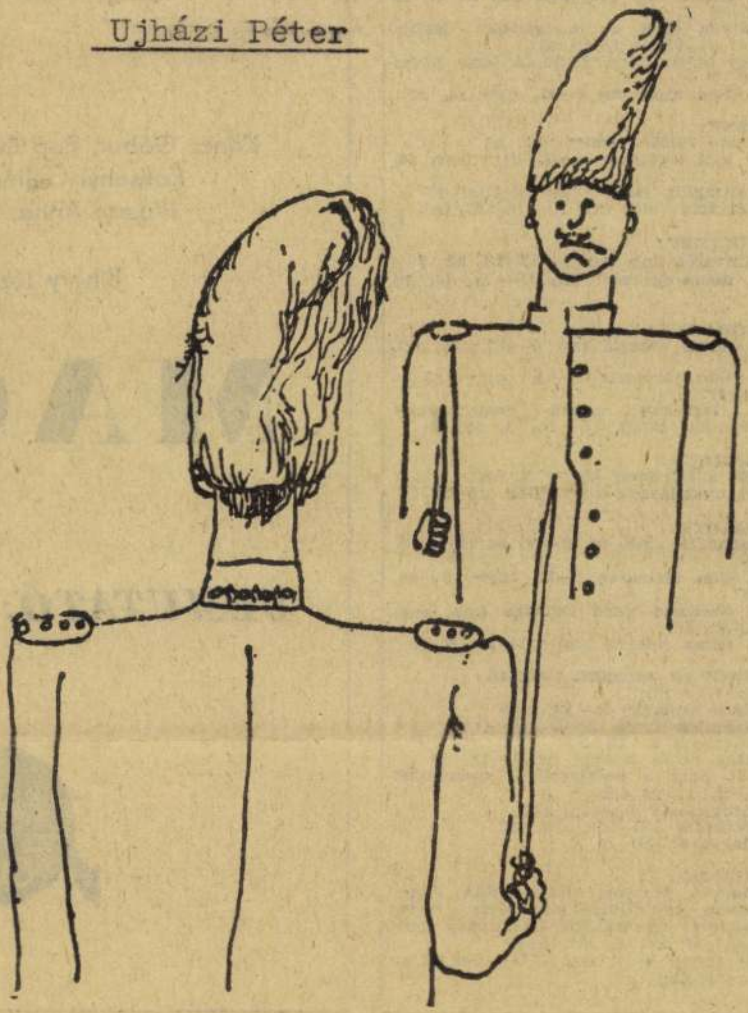

Újházi Péter rajza

Fekete kalóz (ol) 15, 3, 16

FELSZABADULÁS:
A fekete rák ollójában (sz) 9—13 és 15-én, 3, h6
Milyen szép a meggyilkolt halála (ol) 9—13 és 15-én f8
Egy király New Yorkban (am) 12-én 10, f1
A bűn története I—II. (l)** f4, f7

FÉNY:
Cható földje (am)** f11, n1
A bűn története I—II. (l)** 9-én f4, f7
Váltságdíj (ang)** 10-én éjjel 10
Kálvária (mb. sz) 10—15, f3, h5, 7

KÖLCSEY:
Kálvária (mb. sz) 9—12, f3, h5, 7
A néma dosszié (m) 13—15, f4, h6 8

KOBÁNYA:
A néma dosszié (m) 9—12, 3, n6, f8
A bűn története I—II. (l)** 13-án f4, f7
A legszebb szemű menyasszony (csehszl—bolg) 14—15, 3, n6, f8

MADÁCH:
Túl a félelmen (fr)*** 5, n8
Aranyvadászok (ol) 12-én du h3

PALOTA:
Zsebpénz (mb. fr) 9—10 és 12-én, 5, f8
A bűn története I—II. (l)** 11-én, f6
A Scotland Yard vendége (mb. ang) 12-én, h3
A néma dosszié (m) 13—15, 5, f8

MAGYAR FILMEK MOZIJA:
(BÁNYÁSZ)
Édes Anna(**)** 9—12, n10
Hannibál tanár úr 9—12 n12
Húsz óra 9—12, n2
Isten hozta őrnagy úr 9—15, f4
141 perc a befejezetlen mondatból I—II. 9—12, h6
Hangyaboly 13—15, n10
Körhinta 13—15, n12, n2
Magyarok h6, 8

HÍRADÓ:
Magyar Híradó; Összeállítás Timár István rövidfilmjeiből: Merre tartsz ember?; Az ablakok Baranyára nyílnak? Mi ketyeg bennünk?
E: reggel 9-től este f11-ig bezárólag folytatólag

Fén

Koncz Gábor, Pap Éva, Apor
Raksányi Gellért, Pápai
Muszte Anna, Molnár
Szabó
Bihary József, Holl

MAG

F

BEMUTATÓ: 197

MOKÉP

Ujházi Péter

Ujházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.
XXII.évf.6. sz. 6. lap.

Lochhut készülődik

TÓTH DEZSŐ:

Életműve teljes

„Elkészültem már minden jövőbeli rosszra, a halálra is. Nagyon szeretem az életet, de a halál már nem probléma előttem".

Ötvenedik születésnapján, alig három éve, ilyen tudatosan nézett szembe a halállal. Minket azonban váratlanul ért a hirtelen és gyors csapás. A kulturális élet, a Kulturális Minisztérium, a Magyar írók Szövetsége nevében ezért még mindig hitetlenkedő beletörődéssel búcsúzom Tőle.

Nagy László a magyar líra legnagyobbjaival nemcsak bensőséges viszonyban volt — közéjük is tartozik. Nemcsak tanítványuk, de szerepüket vállaló, méltó mai utónyomtalan felbomlására kárhoztatott parasztságot. Vállalnia, hogy megtartva-átformálva folyamatossá emelt értékei tényleges része legyen a szocializmus nemzeti és emberi értékeinek. S ez a költőtől forradalom a maga nyelvén kimondta azt is, hogy a személyiség belső világának szabad gazdagsága, gazdagodása nemcsak szüntelen és joggal követelt célja, de eredménye is kell legyen a szocializmusnak, s hogy ehhez az egyes ember gazdagodása nemcsak szüntelen és minden érzelmét, gondolatát — gyönyörét akár vagy gyötrelmét — ki kell kiáltsa.

Mindez ma már minden műve-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1978 MÁJ 6

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Újházi Péter

1021

Újházi Péter rajza

Apám vásározó apja
s öregapja,
öcsém, ki elment nyugatra
nagy kalandra,
és minden sajtkukacok,
akikkel rokon vagyok —
irgalmazzatok!

Gondjaim, ti tüske-álmok —
tüske-álmok,
sanda nézés, mit nem állok,
mit nem állok —
rosszkor látogattatok meg:
még marok, mint megrugott eb.

Szánjatok meg!

Ó erdők, hol ág kizöldell —
ág kizöldell,
és ti kertek, friss gyümölccsel,
friss gyümölccsel —
szavamat meghallgassátok,
fejem lombbal borítsátok.

a
a
t
n
a
cs
az

M
hogy meg nem szaggatom ruhám, mert
a helyezkedő, stréber Ábelt
agyoncsapnám újra, ha kell,
s az égő Káin-bélyeget
örök rendjelként hordom immár,
hisz gyilkos indulataimnál
nagyobb bűn az, ha térdelek.

Már nem vehetik tőlem el,
hogy lázadó lator lehettem
Krisztustól balra a kereszten
s nem fogadtam az üdvöt el,
mikor a végső pillanat
megállt, hogy még imára fogjon.
De a káromlás volt a dolgom —
s én híven tettem dolgomat.

Ujházi Péter

Újházi Péter rajza

11

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.

1978. május 6. XXII. évf.
18. sz. 11. lap.

Forgács

Apám vásározó apja
s öregapja,
öcsém, ki elment nyugatra
nagy kalandra,
és minden sajtkukacok,
akikkel rokon vagyok —
irgalmazzatok!

Gondjaim, ti tüske-álmok —
tüske-álmok,
sanda nézés, mit nem állok,
mit nem állok —
rosszkor látogattatok meg:
még marok, mint megrugott eb.

Szánjatok meg!

Ó erdők, hol ág kizöldell —
ág kizöldell,
és ti kertek, friss gyümölccsel,
friss gyümölccsel —
szavamat meghallgassátok,
fejem lombbal boritsátok.

a mozdulat dacos nyugalmát,
amellyel Évától az almát
tudatosan fogadtam el,
nem a kisértés vitt bele
az eredendő bűnbe minket,
csak már halálra keseritett
az isten cukros Édene.

Már nem vehetik tőlem el,
hogy meg nem szaggatom ruhám, mert
a helyezkedő, stréber Ábelt
agyoncsapnám újra, ha kell,
s az égő Káin-bélyeget
örök rendjelként hordom immár,
hisz gyilkos indulataimnál
nagyobb bűn az, ha térdelek.

Már nem vehetik tőlem el,
hogy lázadó lator lehettem
Krisztustól balra a kereszten
s nem fogadtam az üdvöt el,
mikor a végső pillanat
megállt, hogy még imára fogjon.
De a káromlás volt a dolgom —
s én hiven tettem dolgomat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Újházi Péter
1978 FEB 11

1021

Újházi Péter rajzai

nomsagot, mely a legiskolázatlanabb emberben is megvan, ha partner is akad hozzá. Ami megfelelő közösségben áldás — az önigazgatás —, más közösségben kínnal viselt átok. A belvárosi bérházak összezártsága egészen más természetű. Ott a lakók feje fölött van még egy atyaságos intézkedő hatalom — a tanács —, mely vita esetén közbelépheti, igazságot oszthat. Ez nem is annyira fontos, mint a tudat, hogy nincs szükség döntésekre, mert azokat mások úgyis elvégzik helyettünk. Társasházban minden moccanás döntéshelyzetet teremt. Nincs itt lakóhelyi szinten más közigazgatás, mint az önkormányzat kínálkozó, de rosszul használt demokráciája.

Az állam — azzal, hogy ránk ruházta az építkezés terheit, s ügyeink intézésének felelősségét — valaidonképpen levette rólunk a vezét. De a magunk birodalmában em a jelenlegi államrendet, sem jövő kommunizmusát nem tudjuk „kicsiben" reprodukálni. Anóniában élünk, törvényhiányban, igazabb emberségükbe voli szomszédaikkal

A tervezők a társa konfliktusterepet lé munkahelyi mellé. privátélet illúzióját, r lehetséges a közös vízcsapok négyszögö sok egyéb körülmény miatt. De elkínálták a közösségi együttélés illúzióját is, ami szintén nem lehetséges akár tudati „fejletlenségünk", akár a lakások elszigetelt megtervezése, kommunális helyiségek hiánya miatt.

Olyan hibridek a társasházak, amilyen hibrid a társadalom, mely körülfortyogja őket. Történetfilozófiai megvilágításban nem lehet kivetnivalót találni bennük. „Híven tükrözik" a kor társadalmát. Mi mást tehetnének?

De ezeknek az ötven évre tervezett betonépítményeknek egyszer még nagyon nagy teherpróbát kell sikeresen átvészelniük. Valóban kommunális helyekké kell válniuk. Nagy kérdés, hogy eresztékeikből kiszakadnak-e az átalakulásban.

elvben lehetett kölcsönözni, gyakorlatban sem könyv, s könyvtáros nem volt. Közkönytárak, ha jól emlékszem, nemig foglalkoztak ifjúsági irodalomm Maradt tehát a könyvéheseknek baráttól való kölcsönzés, ami re geteg akadályba ütközött. Iskolban nem lehetett ezt lebonyolíni, tilos volt tankönyvön kívmás könyvet odavinni. Időnkérazziáztak, így veszett el a *Cythia hajótörőttje* című Vern könyvem, máig is fáj a szíve érte, pár nappal előbb kapta születésnapomra.

Ujházi Péter

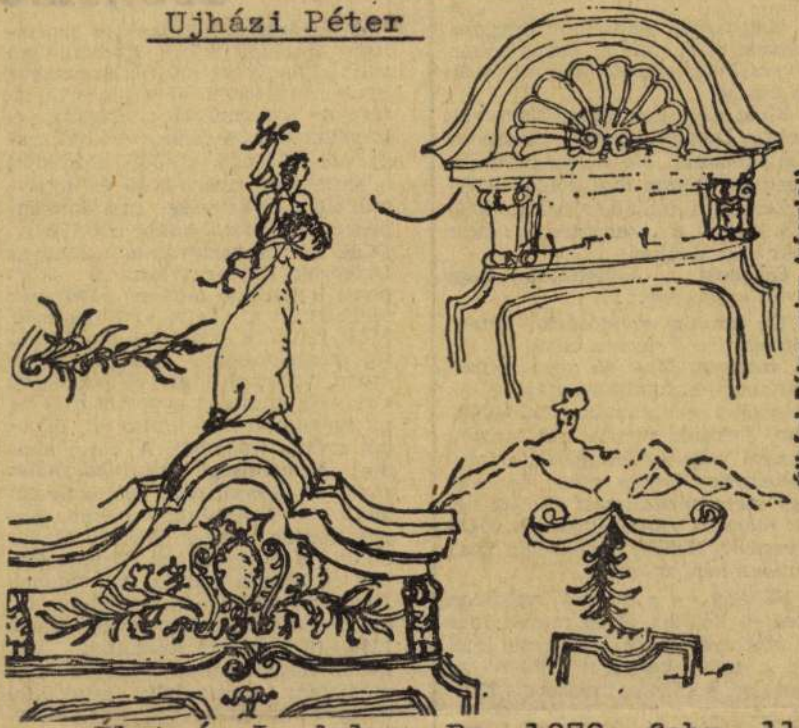

Újházi Péter rajza (részlet)

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.
XXII. évf. 6. sz. 5. lap.

JULCSA NÉNI

Még január hatodikán meglátogattuk, mint minden esztendőben. Veres Péter születésnapján, halála óta is.

Most sem volt öreg. Nem volt beteg. Inkább eleven, beszédes. Emlékeztünk. De nemcsak emlékeztünk; hiszen mai dolgok is érdekelték, a család, a világ. Rögtön kijött a csengetésre; talán már várt minket.

És most... Hihetetlen, hogy ilyen egyszerre...

Én mindig egyidősnek láttam, időtlennek. Negyven évvel ezelőtt is, most is. Most is úgy szólított minket — nyugdíjkorhatárhoz közeledőket — valamikori fiúnevünkön. Nekünk, persze, már azidőtt is néni volt; a többieknek, a falubelieknek Julcsa néni; én csak úgy mertem szólítani: Juliska néni. Mert én városból jöttem. Debrecenből. Nekem mindvégig csak Juliska néni maradt.

Néhány — e perctől vakítóan éles — képben él és marad meg immár számomra. Ahogyan leteszi a tejet, kenyeret elibem az asztalra, s közben megkérdi: Mer-

Csehszlová

A hazánkkal szomszédos szocialista országok közül Romániában van legnagyobb múltja a magyar nyelvművelésnek, de a jugoszláviai magyar nyelvművelés eredményei is jelentősek. A csehszlovákiai magyarok körében később kezdődött a szervezett nyelvápoló és nyelvművelő tevékenység, tulajdonképpen csak akkor, amikor a CSEMADOK (a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete) központi bizottsága mellett 1967-ben megalakult a nyelvi szakbizottság. Most jutottak el az első önálló kötet megjelenéséig. A *Hogy is mondjuk?* című könyvet *Jakab István* — a pozsonyi egyetem magyar nyelvésztanára — állította össze, hét szerző írásaiból. A kötet alcíme: *Nemzetiségi nyelvhasználatunk — nemzetiségi nyelvművelésünk.* Írói: Jakab István, Kapás Ferenc, Mayer Imre, Mayer Judit, Morvay Gábor, Orbán Gábor és Zeman László. A *Madách Kiadó* gondozásában megjelent tanulmány-gyűjtemény egyes írásai 1954—1973 között készültek, nagyobb részük annak idején már megjelent valamelyik szlovákiai magyar újságban vagy folyóirat-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 JUL 4.

KORTÁRS

Újházi Péter

1021

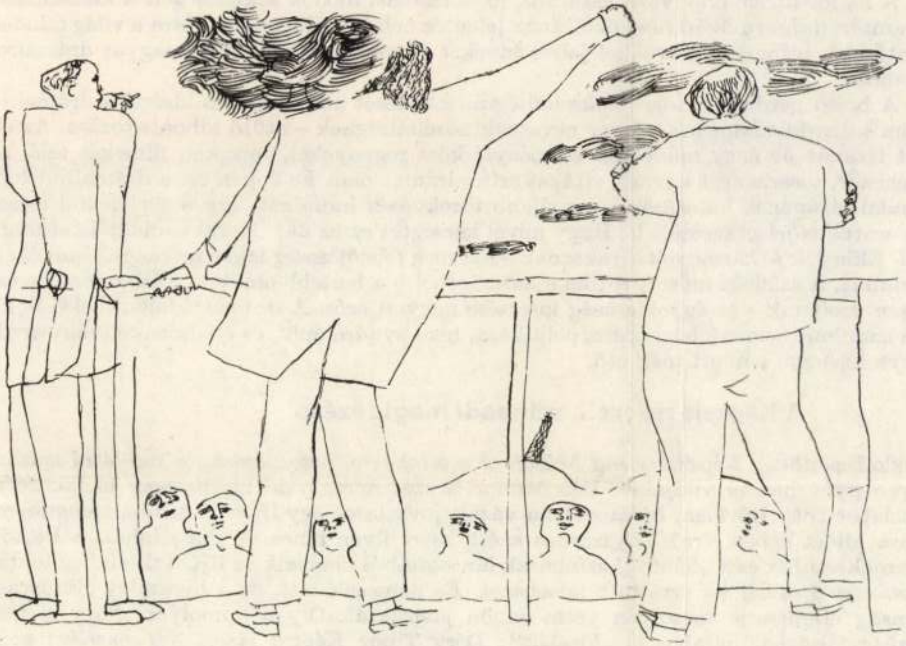

ÚJHÁZI PÉTER rajza

dulás utáni magyar drámairodalomban azon
– nem minden külső segítség nélkül. Ez a m
realizmusával – vagy mondjuk inkább: natu
ratlan a fontosabb lényeg torzító tükrét. De
leküzdés, a meghaladás igénye és kötelezett
drámája a táguló lélegzet nagyobb lehetőségé
dásával és a drámairodalom társadalmiságána
nül. A legfeltűnőbb a művészi eszközök, az ábr
a drámairodalom művészi eszköztárának jelent
jelentősebb irányzata művekkel jelzet híveke
dalomból.

A belső gazdagodást és a sokszínűség növ
dalom társadalmiságának – vagy nevezzük kö
múlt tizenöt év nagy művészeti eseményei k
emlékezet, visszhangot kavaró, vitákat szító drámát nem. És éppen ez, a drámairodalom társadalmiságának kutatása adja az újabb törekvések indítékát. Így a történelmi tematika erőteljes jelentkezéséét is. Hogy mivel kecsegtet ez az út? Korai lenne ítéletet mondani. Előnyök és hátrányok sorakoznak – ma még felelőtlenség lenne mérlegre tenni őket. A színház, a színházi műsorpolitika szemszögéből – a fentebb említett írásban erről részletesen szóltunk – az egyoldalúság kísértése nagyon erős. A drámairodalom belső fejlődése azonban nem színházi műsorpolitikára, nem évadra épül, és eredménye (vagy eredménytelensége) sem ott mérhető.

A Képzelt riport... színpadi megidézése

Évekkel ezelőtt a Népszabadság *Műsoron: a színház* c. nagy lángú, és ma látni igazán, milyen gyér hasznú vitájában Pós Sándor is szót kért. Nem bírált, nem hadakozott: javaslatot tett. Röviden, határozottan vázolt javaslatot egy ifjúsági színház megteremtésére. Miért éppen erre? Egyszerűen azért, mert ilyen nincs. A Bábszínház, a Bartók Gyermekszínház és a „felnőtt" színházak láncolatából hiányzik az ifjúsági színház fontos láncszeme. Pós Sándor erre tett javaslatot. És nemcsak tett, de a hivatalos visszhangtalanság ellenére is komolyan vette önnön javaslatát. Olyan komolyan, hogy a nem létező színházhoz darabot is „kitalált": Déry Tibor *Képzelt riport egy amerikai pop-*

1021

Újházi Péter

ÚJHÁZI PÉTER rajza

előbbre tart, mint a másik kettő – ezt főleg a l
tűnik, hogy a szomszédos Gödörházát és a táv
csatolták.

Lélekszámban nincs nagy eltérés: Magyars
Veleméren 226-an laknak, de ez az arány néhány
hátrányára.

Összesítve a tavalyi adatokat, a három fal
születtek, idén augusztusig tizenöt halálozásra
felét mindig Velemér adja. A kis falu a legutób
vesztett, minden második ház üres, vagy legföljeb

Téesz egyik faluban sem működik, a mag
vetkezethez tartoznak. A magányos öregek szíve
szövetkezet egyelőre a meglevő földjeivel sem bír
hogy egy-két holdat bérbeadnak a szomszédos
sokat nem keresnek a bolton, jó, ha a földdara

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1973 JUL
KORTÁRS

Adójukat általában a hízómarhák árából fedezik, amelyik gazda otthon tudja tartani a gyerekét, hét-nyolc állatot is nevel, nyolcvan–százezer forintot is megkeres évenként, de azonos nagyságú birtokkal rendelkező öreg szomszédja, aki csak a saját munkaerejére van utalva, a tönk szélére kerül. Gödörháza évi összesített adója 200 ezer forint körül mozog, az év nagyobbik fele már eltelt, de még a tavalyi adóból is hiányzik nyolcvanezer forint. Úgy tűnik, a rossz őrségi földekhez viszonyítva magas adókulcsokat alkalmaztak. Maguk a hivatalos emberek is elismerik, hogy némely családnak annyi pénzt kellene adni szociális segélyként, amennyit most elvesznek tőlük adóba.

Huszonöt-harminc évvel ezelőtt az Őrségben mindenütt emlegették a veleméri, magyarszombatfai gazdák rátartiságát: az országúton nem lehetett lehagyni a szekerüket, mert baltát vágtak a másik után vagy meglesték és felborították a vetélytárs szekerét, most szép csendben lemaradtak a szomszéd falvak mögött, Velemérben még faekével szántanak.

Irigylik a téesz-falvakat: rövidebb a munkaidő, ha kiöregszenek, nyugdíjat kapnak, a téesz értékesíti a háztájiban nevelt állatokat, a szakszövetkezetnek nem mindig sikerül. Ami építőanyag érkezik az őriszentpéteri vasútállomásra, mind a téesz-falvak hordják szét, hiába volna pénz, ide már nem jut belőle, a három faluban egyetlen házra

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUL
KORTÁRS
Újházi Péter
1021

...ban, lehetőve tudja tenni vitákban acélozódva a jövő fölvállalását.

ÚJHÁZI PÉTER rajza

Kedvtelve lépik át a film, a színház, a képzőművésze
Többnyire a könyvbírálatot társítják más művészeti
Sárándi József a képzőművészettel, *Biernaczky Szilár*
Tamás a színházzal, *Fábián László* a filmmel.

Megérne egy misét a fiatal kritikusok más irányú
egyetemi oktatás, tudományos kutatás stb.) s az ez
nyoknak a fölmérése. Sokuk munkája ezeken a terü
kenységük eredményességének, hatásának egyetlen ö
munikációs" szempontból legfontosabbra. Az utóbb
meg fiatal kritikus tollából, amely fontos kérdések –
gondolását követelte meg, amely közéleti reflexeket,
vitákat váltott ki. Elég emlékeztetni *Agárdi Péter*
cikkére a Kritikában a szocialista kultúra és a szóral
nak az írott szó szerepéről, hatásáról szóló Társadalmi
hogy az utóbbi időben az irodalmi élet (és a filmművészet) eseményei nem keltenek viharos érdeklődést, mintha a figyelem és az indulat a képzőművészet meg a színház tájain koncentrálódnék. S gondoljunk arra, hogy milyen szelet vetett *Vadas József* a képzőművészeti zsüriről szólván, *Szigethy Gábor* és *Koltai Tamás* pedig a színházi élet fogyatékosságait bírálván. (Kritika, Új Írás.) Máig tart a vihar aratása. Azt hiszem, minden esetben kétségbevonhatatlan és méltányolandó a szándékok morális tisztasága, a közéletiségből fakadó, jobbítani vágyó türelmetlenség – a túlzó egyoldalúságok belátása ellenére.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Újházi Péter festő-
művész

Népszabadság

1973 SEP 8

— Újházi Péter székesfehérvári festőművész alkotásaiból pénteken nyílt tárlat Dunaújvárosban, az Uitz kiállítási teremben.

39. Újházi Péter: Kocsmaudvar (fotó: Gelencsér)

Újházi Péter képei előtt

Kovács Péter

A harminchárom éves Újházi Péter csak a napjainkban kialakult értelemben fiatal. Századunk művészetének forradalmi újítói húszas éveik elején, derekán már teljes fegyverzetben léptek a küzdőtérre – gondoljunk csak a Nyolcakra, vagy a Kassák körül kibontakozó aktivistákra! S ez a hosszúra nyúló fiatalság – ami a hosszan tartó ismeretlenséget is jelenti – nemcsak mint tény figyelemre méltó, hanem egyúttal gyanút is ébreszt művészetének értékei iránt.

A művészi köztudat az elmúlt száz év alatt hozzászokott a hangos botrányokhoz, az újra és újra mellbevágó, meghökkentő irányváltozásokhoz. Mert a modern művészetek története tulajdonképpen a manipulációk történetévé vált. A formával, szerkesztéssel, kompozícióval, a művészet különböző anyagaival és végül a közönséggel, a művészet élvezőivel végzett manipulációk történetévé. Nem szeretnék félreértést okozni, és ezért mindjárt leírom: amit itt mondtam, nem értékítélet! Egyszerűen csak egy ténynek a rögzítése. Ezzel együtt ma már nem lehet vita kérdése, hogy az elmúlt száz év igazán nagy mesterei semmivel sem alábbvalóak a klasszikus korok művészeinél. – Azaz: az emlegetett *manipulációk* egyáltalán nem voltak eredménytelenek, sőt!

S a szokás hatalma erős. Az impresszionizmus, majd Cézanne jelentkezése óta szinte igénnyé vált egy-egy fiatal művész elindulásakor az újat számonkérni tőle, az újat a kompozícióban, az újat a formák kezelésében vagy az anyagok használatában. Az impresszionizmus korában még a közönség és a kritika hőkölt vissza meglepetésében a művek láttán, napjainkban pedig már szinte kívülről nehezedik a nyomás és elvárás a művészekre, hogy újra és újra valami meglepővel, frappírozóval jelentkezzenek.

Igen, valami frappírozót, valami egyénien újat, és minél hamarabb! S ha ez a meglepetés késik, vagy netán el is marad, a művész helyét valahol a „futottak még" rubrikában keressük.

Újházi Péter indulása nem volt látványos. A főiskolát 1966-ban, Bernáth Aurél tanítványaként végezte, s azóta szülővárosában, Székesfehérvárott él. Ha egyáltalán keltettek valami föltűnést képei – legalább szűkebb hazájában – azt csak fiatalos borzasságuknak köszönhették. Egyébként csak *rendes* tájképek, *rendes* portrék voltak, ki figyelt volna rájuk? Aki véletlenül találkozott velük, mégsem tudta egyszerűen megkerülni őket, mert feltűnően *rendetlenek* voltak: az ecsetvonások egyenetlenek, a kompozíció töredezett, s az egész nem volt sem eléggé elvont, sem eléggé *letisztázott*, hogy skatulyázni lehetett volna. Ez a *rendetlenség* nyugtalanító volt, a nézőt nem engedte át a közönyös kényelemnek.

Aztán teltek az évek, s egyszerre kiderült, hogy e *rendetlen-rendes* festészet mögött nagyon határozott program áll. S akkor, akik ismerték Újházi képeit, valóban meglepődtek: van valaki, aki újra és újra, következetesen mer *rendes csataképet* (a *rendes* kifejezés is Újházitól származik), *rendes tájképet*, *rendes kocsmabelsőt festeni!* – Igaz, Újházi vette a bátorságot, hogy a festészet nyelvén – megkerülve minden manipulációt – ismét *mesélni* kezdjen, felidézve a vasárnap délutáni falusi kuglipálya alakjait, a tavaszi táj színpompáját, a csillagos ég mindennapi varázsát, a ragyogó napsütés egyszerű pompáját, vagy akár egy régmúlt történelmi esemény látványát. A mindennapi közhelyeknek kijáró magától-értetődőséggel és „felületességgel" tudatja velünk, hogy egy régi csatában nyíllal lőttek, a király fején korona van, az ég szép, a táj színes, a kocsmában isznak, a víz nagy, az

37. Újházi Péter: Fehérvár ostroma 1601-ben és Wathay elhurcolása (fotó: Gelencsér)

Újházi Péter: „Jellasich futása",

1021

M

74|7

Művészet

XV. ÉVFOLYAM
7. SZÁM
1974. JÚLIUS

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA

Újvári Béla: Domanovszky Endre 1907–1974 — 1

Rideg Gábor: Gondok és gondolatok – beszélgetés Szaló Lajossal, a Győr-Sopron megyei Tanács elnökhelyettesével — 2

Szabolcsi Hedvig: Vizuális nevelés – mindennap — 3

Szántó Tibor: Hogyan vált a magyar könyvgyártás könyvművészetté? — 4

Tettamanti Béla: A karikatúra és a „karikatúra" — 5

Győr—Sopron

Szémann Béla: Győri panoráma – fogyatékosságokkal — 6

B. Pálosi Judit: Berki Viola kerámia falképe Sopronban — 8

Nézzük meg együtt

a győri Szent László hermát (László Gyula) — 11

Patek Erzsébet: Őskori emlékek Sopronban — 12

Szakál Ernő: Scarbantia — a kapitóliumi templom istenszobrai — 14

Gergelyffy András: A jelenben tovább élő múlt — 15

Salamon Nándor: Festészet a vizek városában — 16

A mai soproni képzőművészet lexikona (D. F.) — 20

Dávid Ferenc: Giczy Jánosról — 22

Kovács Péter: Újházi Péter képei előtt — 23

Szabó Júlia: Vajda Júlia kiállításáról — 25

Dévényi Iván: Gadányi Jenő — 26

Tóth Antal: Bartl Józsefnél — 27

Losonci Miklós: A Kis-Duna festője, Bakallár József — 31

Horváth Béla: Prepelicza Katalin — 31

Kitekintés

Bereczky Lóránd: Az iparművészet feladatai és lehetőségei (a szocialista országok első erfurti iparművészeti quadriennaléja elé) — 33

Péter Márta: I. Iparművészeti Világkiállítás, Torontó, 1974. — 36

Boglár Lajos: Az őserdők művészete vagy a művészetek őserdeje? — 38

Elkötelezett realizmus

Csőke József: Emlékezés D. A. Siqueirosra — 40

Jankovics Marcell: Mire tanítanak a mítoszok? (3) — 44

Külföldi folyóiratokból

Arman: Minőség, mennyiség – Chaterina Millet interjúja (Art Press) — 45

Könyvekről

Amit az esztétikáról tudni illik — Kagan: Ismerkedés az esztétikával (Kristó Nagy István) — 46

Ember és látvány a városépítészetben (Major Máté) — 47

Szó szerint (Marosi Ernő) — 48

Kiállítási naptár — 48

A borítón 1–4: Újházi Péter: Jellasich futása

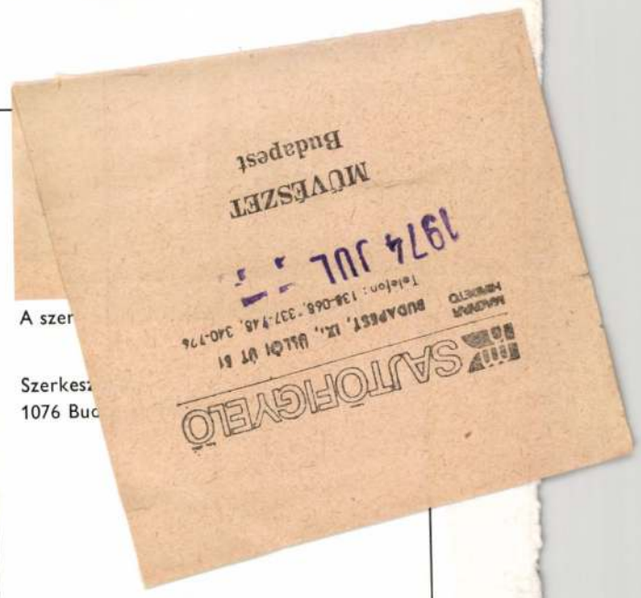

A szer

Szerkesz
1076 Buc

Kiadja a Lapkiadó Vállalat
Budapest VII., Lenin körút 9–11
Levélcím: 1906 Pf 223. Telefon 221-285
Felelős kiadó: Siklósi Norbert

74.1151 Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető bármely postahivatalnál,
a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlap Irodánál
(1900 Budapest, V., József nádor tér 1.)
közvetlenül vagy postautalványon
valamint átutalással a KHI 215-9616
pénzforgalmi jelzőszámra.
Lapunk példányonkénti eladási ára: 12,– Ft
Előfizetési ára fél évre 72,–Ft
Külföldön terjeszti a „Kultúra"
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat,
H–1389 Budapest, Postafiók 149.
INDEX 25602

Kéziratokat, rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

1021 „Jellasich futára"

Ott kezdődik, hogy van a pákozdi emlékmű — oda ki kellett menni mindig a Néphadsereg Napján szeptember 29 én az iskolával, teherautókon vittek ki bennünket, egész napos vidámság volt, ha! nem esett az eső, motorverseny, ejtőernyősök, Szunyog sziget

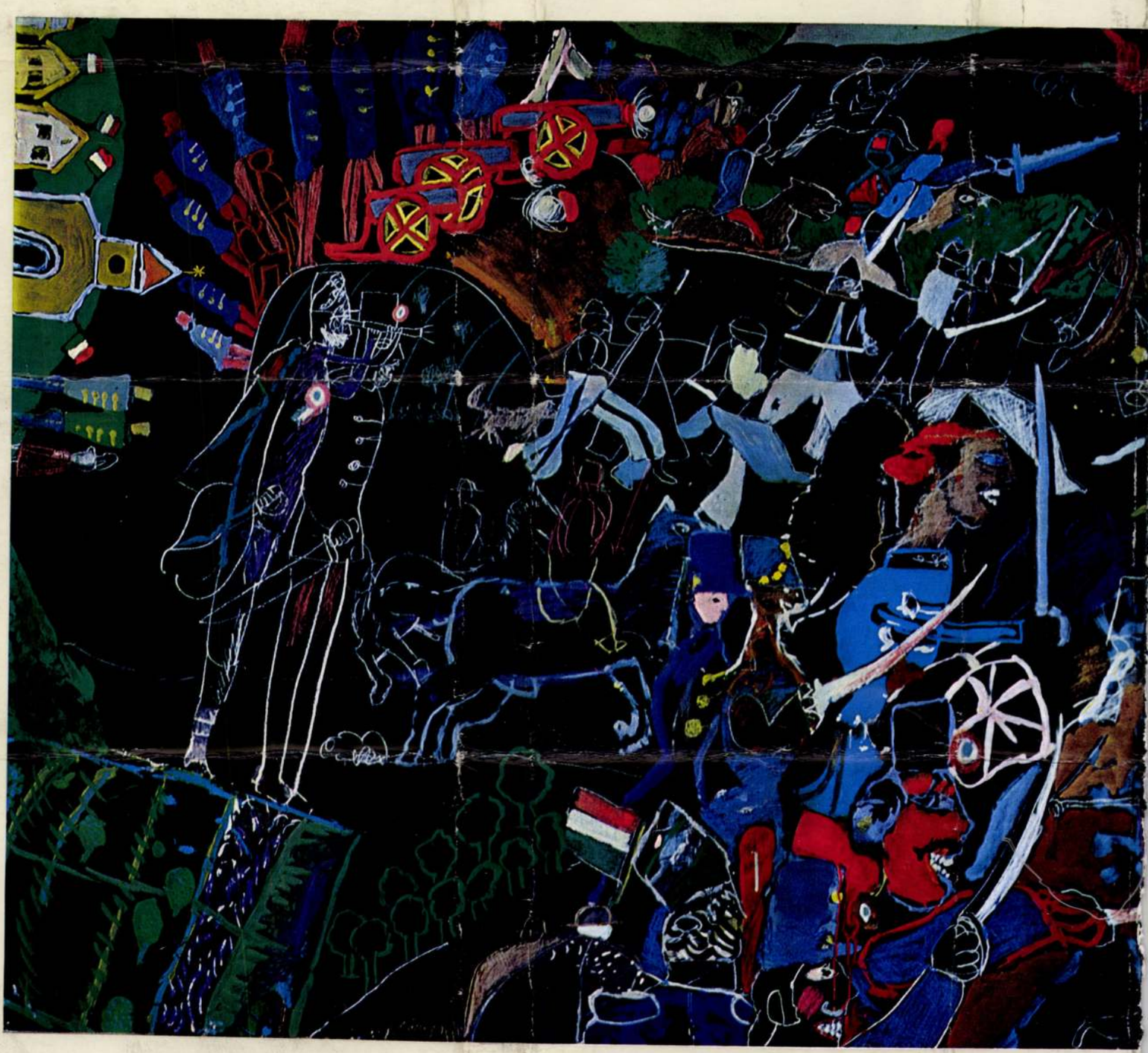

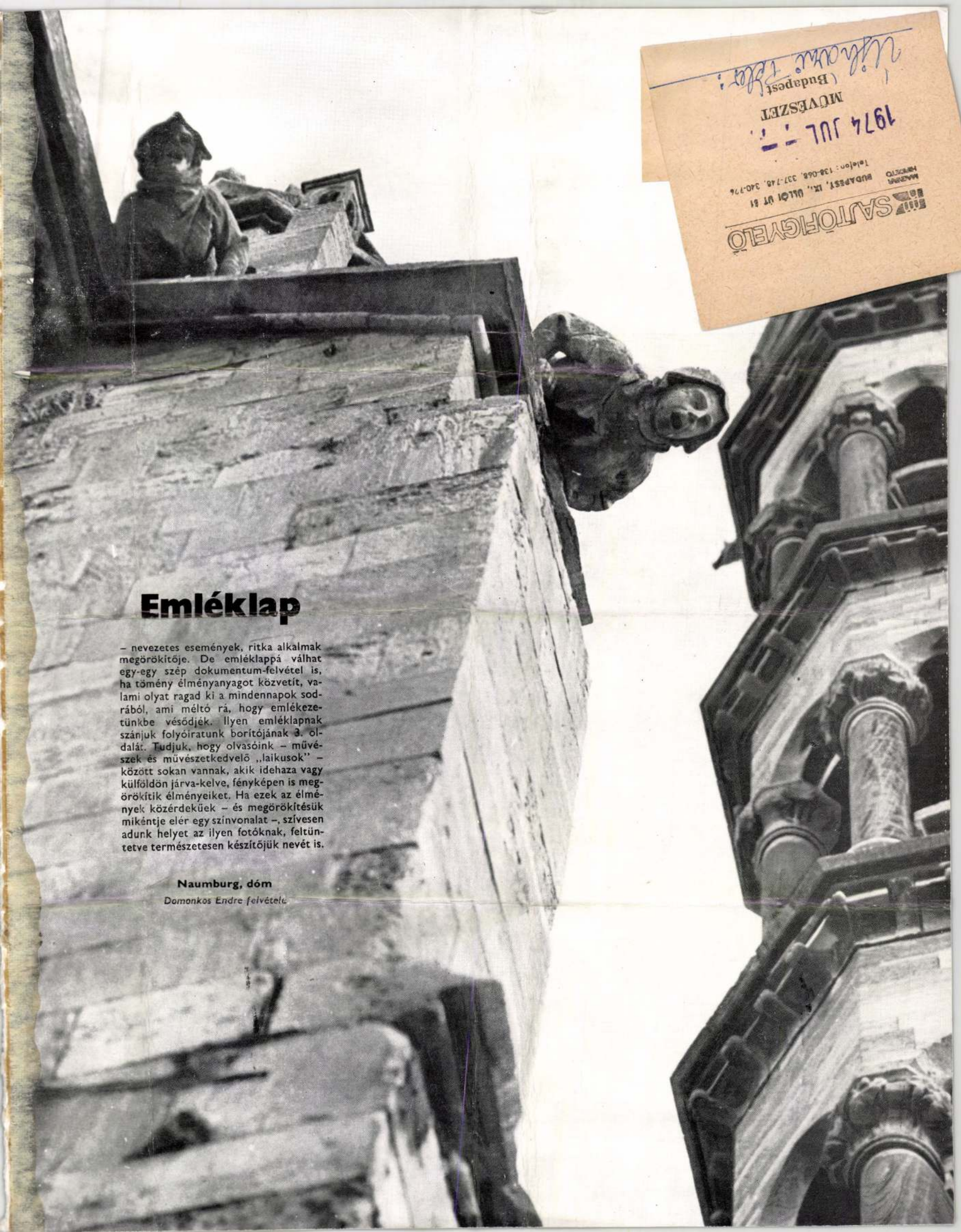

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Ulloi út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 JUL
MŰVÉSZET
(Budapest)

Emléklap

– nevezetes események, ritka alkalmak megörökítője. De emléklappá válhat egy-egy szép dokumentum-felvétel is, ha tömény élményanyagot közvetít, valami olyat ragad ki a mindennapok sodrából, ami méltó rá, hogy emlékezetünkbe vésődjék. Ilyen emléklapnak szánjuk folyóiratunk borítójának 3. oldalát. Tudjuk, hogy olvasóink – művészek és művészetkedvelő „laikusok" – között sokan vannak, akik idehaza vagy külföldön járva-kelve, fényképen is megörökítik élményeiket. Ha ezek az élmények közérdekűek – és megörökítésük miként elér egy színvonalat –, szívesen adunk helyet az ilyen fotóknak, feltüntetve természetesen készítőjük nevét is.

Naumburg, dóm

Domonkos Endre felvétele

ÚJHÁZI PÉTER

F. k.: Fitz Jenő – 76.3705 FMNYV

A Fejér megyei Múzeumok

meghívják Önt

Ujházi Péter
festőművész

kiállítására

Székesfehérvár, István király Múzeum

1976. június 20 – július 11.

A kiállítást megnyitja

Kalász Márton
költő

1976. június 20-án, vasárnap
déli 12 órakor

Nyitva hétfő kivételével
naponta 10–13 és 15–18 óráig

Ujházi Péter 1976

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1976 DEC 2 8
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Újházi Péter

1021

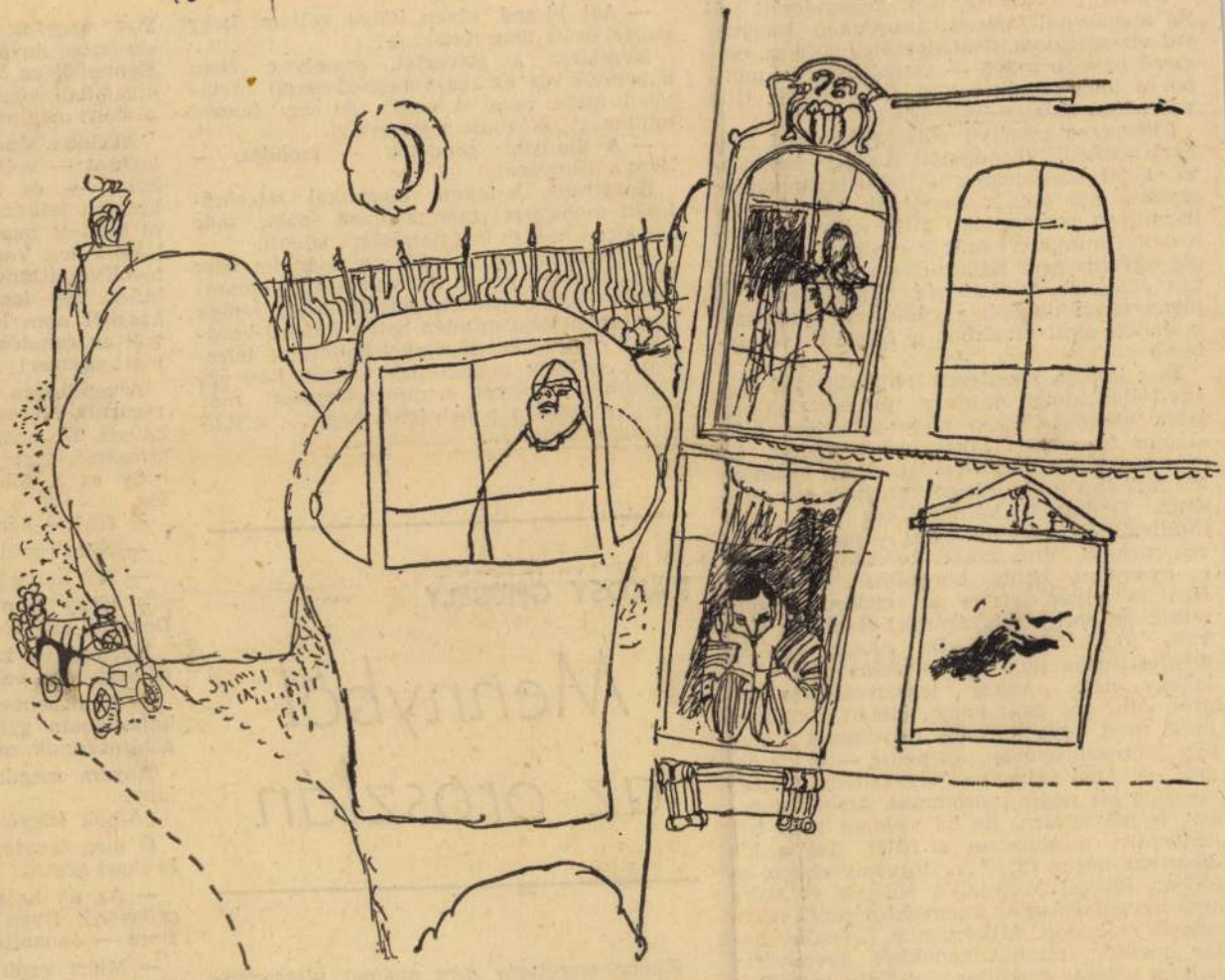

Újházi Péter: Délután

RÁKOSY GERGELY:

Mennyből az oroszlán

Itt van előttem egy kép. Felpenderült szélű, megbarnult, messzi amatőrkép. Nagyítóval vizsgálgatom. Szobafelvétel, 6×9-es, egyszerű boxgép műve — visszalobban a múltból a magnézium vakító fehér fénye. (Hol volt akkor még az örökvaku?!)

Cikcakkos szegélyű viaszosvászonnal letakart hokkedli. (Linóleum! A segget leragasztó, lábat megnyomorító csodálatos műbőr egyenes ági őse... Szeretnék egyszer egy bármilyen nemzetiségű kül- vagy belkereskedelmi minisztert műbőr cipőben látni. Eddig ugyanis nem láttam. Nem mintha gyakran forognék miniszterek társaságában, de olyan megátalkodott vagyok, hogy a tévészónoklatok alatt általában a lábakat nézegetem.)

És a kopott, repedezett, rajzszögekkel rögzített linóleumon mintegy piedesztálon egy játék úthenger. Szép nagy úthenger. Legalábbis az akkori lakásunkhoz képest. És még szebb, ha hozzávesszük, hogy apám az idő tájt éppen címírással kereste a hengerre valót. Gyönyörű kalligrafikus írása volt. Címlisták és borítékok ezrei — mennyi nulla cég mennyi üres körlevele indult útjára e gyönyörű betűs borítékban. (Címírás! Nem is olyan régen de cudarul elkoptatták az emlékiratgyárosok! Nemcsak sikk volt, jó üzlet is... De akkor én, ha megfeszítenek sem írtam volna róla. Valahogy nem. Akkor legszívesebben őrgróf volt, és csak nagy ritkán találkoztunk, mert ugye ők az anyámmal a kastély jobb szárnyában, én pedig — a kis őrgróf — a bal szárnyban fészkeltem. Természetesen kis néger inasommal. Amerikai néger, természetesen. És ha valamit nem tett kedvemre, meghúztam a fülét. Azt a kis amerikai néger fülét!... Ugyanis ebben az időben Rákosi Mátyás, a jóságos és bölcs atya unos-untalan az amerikai négerek helyzetéről szónokolt. Miközben a jugoszláv határ mentén marhavagonokból gyereksírás hallott, s fehér szakállas nagyapák meredtek a kis rácsos vagy szögesdrótos ablakokon át tünedező falujukra. Nem hallottam, nem visszaemlékezésekben

— Azt hiszed, olyan hülye voltam, hogy másfél óráig nem tettem le?

Megszívja a szivarját, somolyog. Nem kapcsolok, és ez majd negyedszázad távlatából talán nem is csoda, de úgy teszek, mintha..., ő azonban észreveszi.

— A dinnyére gondolok — mondja. — *Arra* a dinnyére!

Nevettünk. A fekete magokkal telesörétezett mennyezet már nemcsak neki, már egy kicsit nekem is a fiatalságot jelenti.

— Letettem én azt bizony, már tíz perc után letettem, naná! Ott volt végig a lábamnál. De akkor eszembe jutott, ha így leptek meg, akkor oda minden hatás. Fülelni kezdtem, s mikor lenn lépéseket hallottam, lelestem... Ahogy megláttalak titeket, hón alá kaptam a dinnyét, s mire felértetek, már annyira átéltem a helyzetet, hogy... a többit úgyis tudod...

Ekkor szerettem meg apámat visszavonhatatlanul, s ma már azt is tudom, miért. Igazán bízni csak abban lehet, igazán szeretni csak azt lehet, aki önmagával szemben is

Meg vagytok el
kérdezte anyám
Mennyből az ang
hivatalból végigs
za volt: megint el

Akcióba lépett
kulcsot — volt a
kulcs — és ho
hosszan felhúzta
ni kezdett benne
húzó kulcs. Vacal
távolíthatatlanul
kulcs. Egy *igazi*
hasából nem lóg
volt az eshetőség
most egyszer!...

A repülőgép m
regurult, légcsav
kavart. De azért
attrakció. Azt m
hogy ez a földt
fog.

— Na? — kérd

— Nem repül

— Mit mond?

— Hogy nem
De repül ez. Mért

Nővérem is kö
te, hogy nem vele

— Neki semmi
hajasbabám gyön
a Jézuskának, me

Anyám megdic
lány.

„Álnok kígyó

Ő meg tényleg,
le akart aratni.

— Az én hajas
gyönyörű. Ilyen
sincs — énekelte.

— Miért repülr
detten. — Egy ba
De egy repülőgéj
ha nem repül...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976

KORTÁRS

1976 5

Ughazi Péter

1021

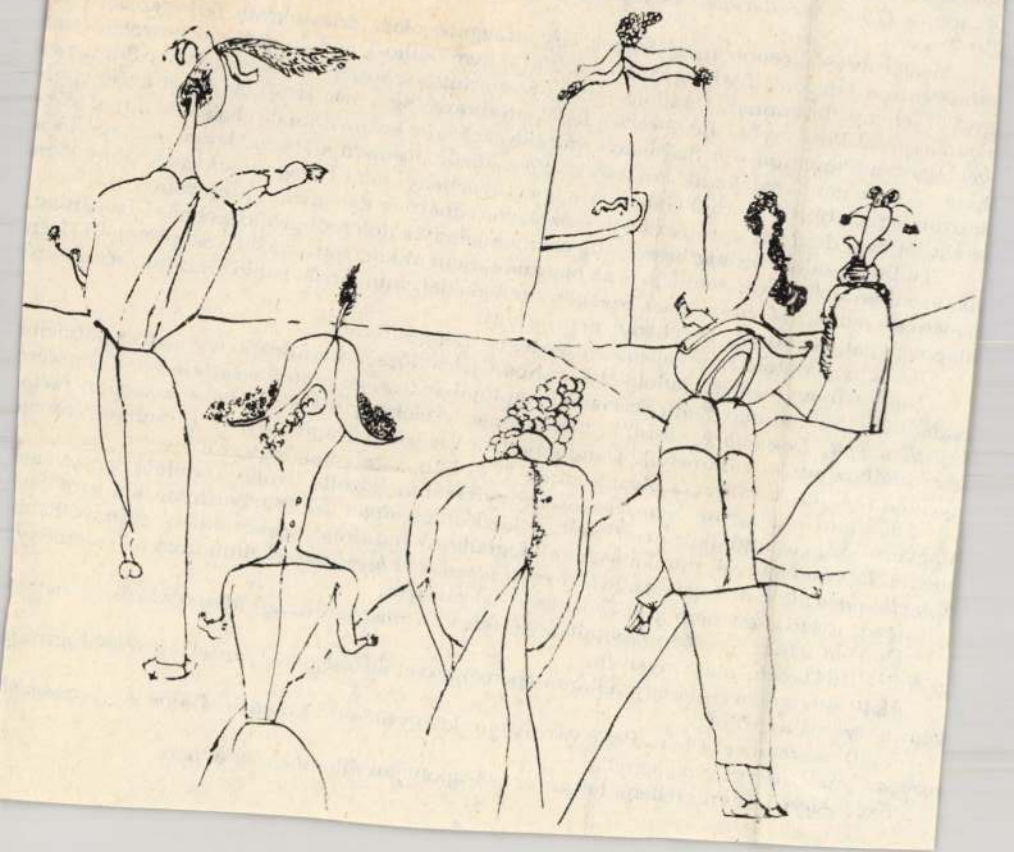

atlan színésznő. – *Egy svéd »Lindenberg«* – e
este *megérkezés Pestre. Magyar színház – elő*
„*Fischer, ahol Sztáray grófné és László*" (Fi
cukrászda ebben az időben Pesten!) „*Harma*
Az utazás (!) Zinkendorfból Gönyőbe nyáron,
élet."

Másfél évvel később megjelennek egy
miniscenza e fantasie, Torino, 1841.) s e könyvben Tullio D
gróf Széchenyi Istvánnal. Dandolo – naplója szerint – szeptember 1-én indult a Pannonia
nevű hajóval Pozsonyból Pest felé s a fedélzeten társalog a még Bécsből ismert Széchenyi-
vel. Igaz, a Pannonia – a Széchenyi szorgalmazására harmadiknak elkészült dunai gőz-
hajó – ekkor nem közlekedik Pozsony és Pest között, csupán a Mária–Anna, az Árpád s a
köztük legkisebb, 60 lóerejű Galathea, s igaz, Széchenyi nem Pozsonyban, csak Gönyűben
szállt hajóra, de ilyen apró részletek összekeveredhetnek az emlékező fejében.

Tullio Dandolo órákig beszélget s számos jelentős dologról gróf Széchenyi Istvánnal,
aki azonban még nevét sem írja le az olasznak. Sem akkor, sem később. Szeptember 11-én
ismét csevegnek, 15-én az olasz Széchenyinél ebédel, minderről Tullio Dandolo részletező
alapossággal beszámol, Széchenyi nem említi.

Pedig a Dandolo név kellemesen érdekes csengésű volt.

Nem csupán mert századokkal korábban jeles dózsék kerültek ki a velencei patríciusi
családból (1822. január 2-án, Széchenyi naplójában: „*Goes grófnő még mindig Velencében*
képzeli magát, Dandolo korában."), hanem mert Széchenyi fiatalon Olaszországban járta
kor találkozhatott valamelyik Dandolóval, s Vincenzo Dandolo gróf Lyonban, franci
nyelven megjelent könyvét olvasta, még 1826-ban, a selyemkészítésről.

1938-ban a Magyar Nemzet karácsonyi száma közölte Tullio Dandolo könyvének
Magyarországgal foglalkozó részleteit, a közlést azonban feledés borította s a gróf Szé
chenyi István életével, munkásságával foglalkozó hatalmas szakirodalom sem említi a
Egy világjáró olasz arisztokrata 1840-i pesti utazása és beszélgetései című írást s közlemény

Igaz, a szöveget nem gróf Széchenyi István írta.

De róla írták, nevében nézeteit fejtették ki a magyarországi állapotokról s lehetős
gekről – 1841-ben, olasz nyelven.

1840 november 1-én egy milánói (pénzügyi) előkelőség Magyarország Washingtonja
ként köszönti a grófot.

1840 november 19-én Pest vármegye közgyűlésén Kossuth Lajos a „*legnagyob*
magyar"-nak nevezi Széchenyit.

Széchenyi István szellemi hatalma csúcspontján áll ebben az évben.

*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1916 5
KORTÁRS
Ujházi Péter

1021

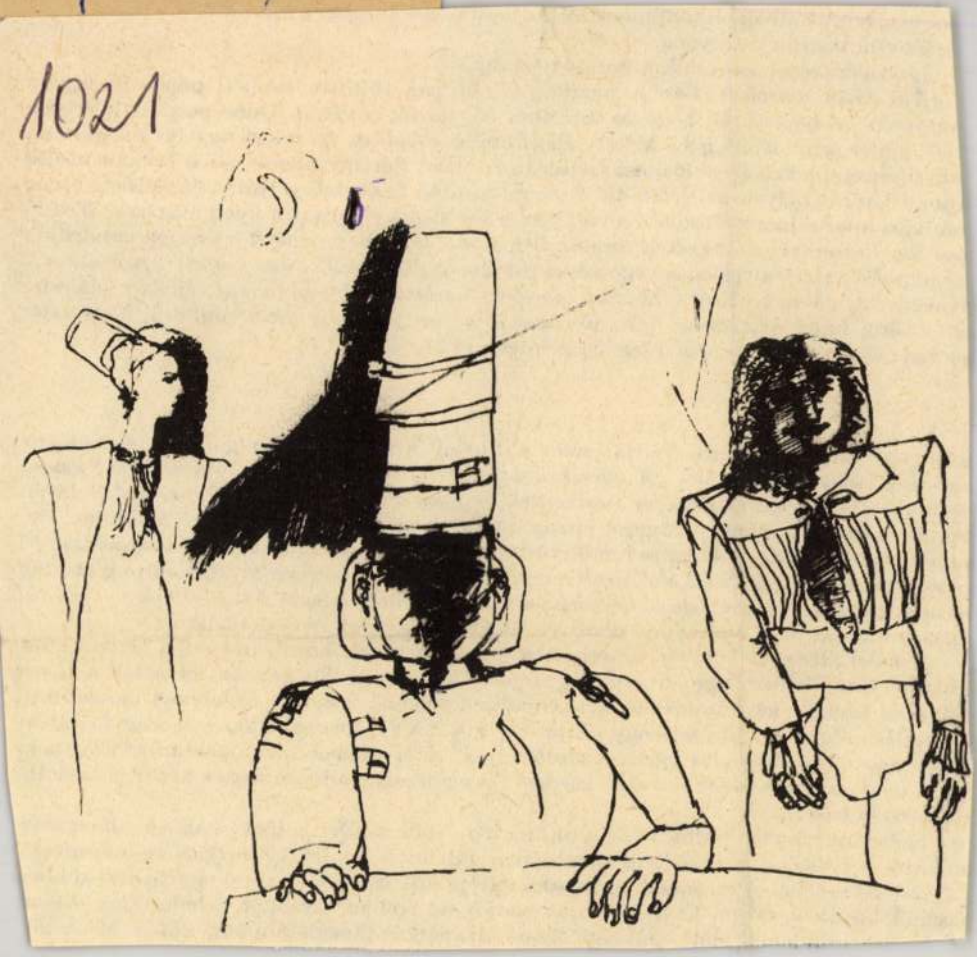

kséges, hogy hamarébb térüljenek meg a beruhaz
építtetők haszna s vagyona.

Gátszakadásról nem írtak a korabeli újságok.

(Aki 1838 március 13-án a magyar színházl
nézőtérre ki-bejáróktól, hogy az utcákon emelk
vő német színházban félbe kellett szakítani az
sza híreket, ha kellemes előadást szemléi az embe
rában kapott helyet, az előtte ülő s menni készü
ondván, maradjanak előadás végéig, hisz a víz al
nyi báró azonnal „*ellovagolt az áradás jelenségeit, irányát, terjedését a városon mindenfelé*
zsgálandó"; Bártfay előadás végeztével hazament s lefeküdt, „*nyugodtan, mint máskor*".
lvasgatott, várta a bárót s híreket, de mert barátja vissza nem jött, éjfélkor elaludt:
em tudta, hogy árvíz van; délután Tretter városi tanácsos megnyugtatta, hogy nem
sz baj: miért ne hitt volna a felelős személynek?)

*

zéchenyi nem álmodozó. Tudja: nem a hídépítés a legégetőbb gond a megoldásra
áró honi feladatok között. „*A gyerek is látja, hogy inkább utak építésével kellene kezde-*
ünk, mint oly nehéz és költséges szerkezettel, amilyen a híd." – írja 1837. november 11-én
Cennie angol mérnöknek s rögvest elmagyarázza a hazánk furcsaságai közt járatlan ide-
ennek, miért mégis a hídépítés rendkívüli fontossága: „*...a mi országunkban mindazok fel*
annak mentve az adófizetés alól, akik tudnának fizetni és a közlekedés teljes súlya a szegény
mberre nehezedik. Ezért nem az útépítéssel kell kezdenünk, hanem a legelső dolog, amin túl
ell lennünk az, hogy a mindenki által viselendő közteher elvét érvényesítsük."

A levél szövegét kevesen ismerhették. Az árvíz napjaiban a híd – s a nemesi adó-
izetés – létrejöttéért aggódó naplójegyzeteit talán senki. És kevesen olvasták a *Garat*
842-ben készült kéziratoldalait, a harmadik fejezetet, melyben Széchenyi indulatosan
kertelés nélkül mondja ki, hogy a híd-ügy s a XXVI. törvénycikkely a magyar társa-
lalom nagy lehetősége, ha „*józanul továbbterjed*" a törvényben megfogalmazott elv s nem
eked meg „*egy nyomorult híd szűk körében*" a nemességet adófizetésre s közteherviselésre
kötelező ítélete.

Széchenyi István tudta: amíg a híd fel nem épül, a XXVI. törvénycikkely hangulat-
eremtő s politikai üzérkedésre alkalmatos játékszer a „*feltétel nélküli conservativok*"
a „*kivétel nélküli opponensek*", a hatalomból politikusi ékesszólással egyéni érdekükbe
asznot húzók kezében. Ezért, ha utat nem lehet építeni, országot behálózó közutakat
mindenek előtt szüksége lenne a magyar társadalomnak, akkor hidat ke

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 5

KORTÁRS

Ujhelyi Peter

1021

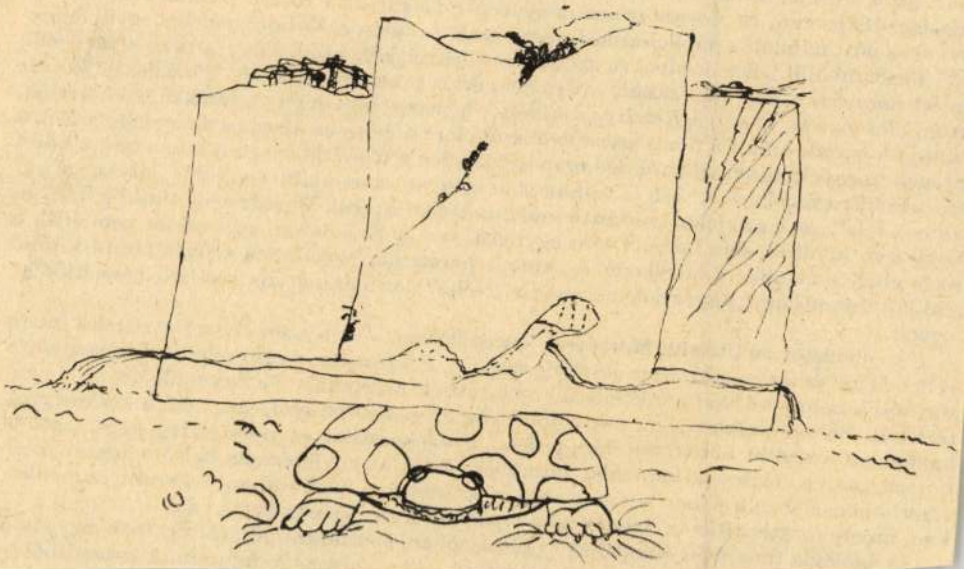

ll és a *Ki vágta fejbe Hudák elvtársat* című műve
ben a mértékben tűnik hullámzónak új kötete, am
ételét, világát egyáltalán nem jellemző borítórajz (
ább hullámoztat.

Kisregény és karcolat, átirat és tárcába való besz
en és megírásban is változóan. Egység mégis látha
ermészet szerint: a szociografikus mutatja magát. M
zociográfiája van, és Mocsár írásai mélyében műkö
vvel ezelőtt indulatos publicisztikát vagy esszét ír, talán a
ét, most inkább bölcs derűvel és szatirikus éllel tűnődik azon, hogy a tisztelt tévé-stáb
miért nem érti a falu változásait, miért nem ért szót az emberekkel? Tűnődhetik Mocsár
ezen, oka van rá, hiszen a *Kerek egy milliót* a képernyőn gyönge vígjátékká szelídítették,
tanúja lehetett, amint a madzagvasútról szóló forgatókönyve alapján filmet készítettek a
Szeged környéki tanyavilágról. De nem egyszerűen a televízió szatíráját írta meg a kötet
címadó kisregényében. A stáb fáradhatatlan utazgatása az újabb és újabb „látványos ku-
darcok felé", csak az epikai szerkezet működtetésére szolgál, Mocsár azon tűnődik inkább,
hogy sem kívülről, sem belülről sem egymást, sem a társadalom változásait nem értik a
regénybeli emberek. Fontoskodó és konok parasztok, szélhámos művészkedők kitűnő
alakjait teremti meg, s győzi leleménnyel is. (Néha talán már hagyhatná Carló bácsi ütődött
vicceit.)

A jelenlétet említettük Mocsárral kapcsolatban, s ez a személyes tapasztalás íratta
vele a *Majd én megmagyarázom* című kis szatírát. Sokszáz író-olvasó találkozó tapasztalata
sűrűsödik benne, s a blőd kérdésekből kerekítette ki a disputát. De figyeljük Mocsár maga-
tartását. Sosem cinikus. Nem a kívülálló eleganciájával gúnyolódik, nem a közönséggel,
hanem az irodalmi közélettel elégedetlen. A tájékozatlan és műveletlen közönséget is
tiszteli, mert a velük való kapcsolat-teremtést tartja írói küldetése egyik legfontosabb moz-
zanatának. Ebben a jelben is hisz az író és az irodalom feladatában, a személyes munká-
ban, amely megtisztítja az életeket és a fejeket ott, ahol erre szükség van.

A biológia tanárával állingál egy poharazóban, koccintgatnak, töltögetnek, figyelik a
lú komákat, s beszélgetnek – ez a *Talponálló* fejezete. A szeszgőzből és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 KORTÁRS 5

Ujlaki Péter

1021

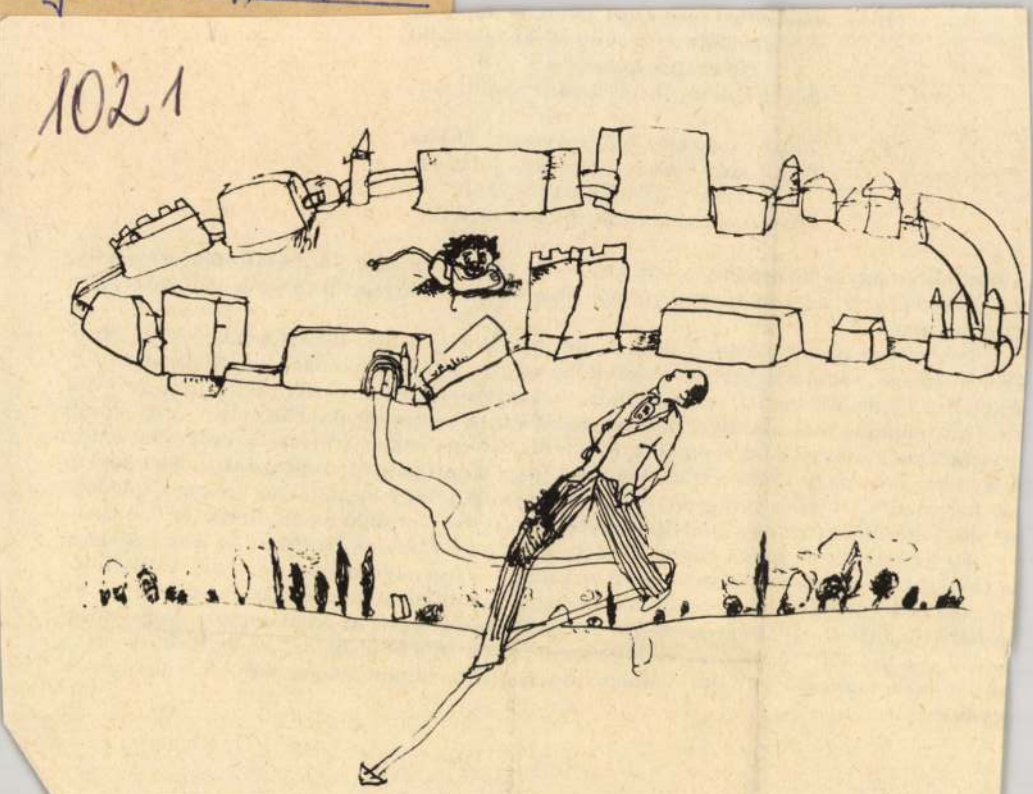

16 Rövidítsd meg azért isten az napo
A választottakért mutasd ki zászl
Ne essünk kétségbe,
Jövel hamar, jövel, lássuk jóvolto

17 Tartsd meg igaz hütben gyarló fiai
Oltalmazd veszélytől gyenge juhai
Uram Jézus Krisztus
Hívséges pásztorunk, légy vezérün

A legszebb magyar költemények egyike. Pedig sokan változtatták, bővítették, rongálták, nemzedékek egymásra hagyományozták száz esztendőn keresztül folyton változó megfogalmazásban.

Protestáns papok éneke a hosszú üldöztetés idején, az ellenreformáció sötétjében. Csupa félelem, szomorúság és az utolsó ítélet elégtételében bizakodás. A 3. versszak a megszabadító döghalált említi, ezért 1678-ra, a nagy pestisjárvány évére datálják; de 9–16. strófája, némileg más alakban, már megtalálható a Lipcsei-énekeskönyvben, 1620 körüli másolatban. Tehát az ének eredetileg rövidebb szövege még a XVI. század vége-felé keletkezhetett. Igen nagy költő rettegő kiáltása, hogy a nap és hold, csillagos ég, világmindenség belerendül. *A vén cigány*ban, Vörösmarty végső nagy elégiájában érezni a mindent betöltő kétségbeesésnek és irreálisan távoli reménynek hasonló mennydörgés-villámlását.

Ez az ismeretlen poéta aligha lehetett más, mint *Bornemisza Péter*. Az ő prózájában, az *Ördögi kísértetek*ben olvassuk, hogy az időjárás összekavarodása, nap és hold elsötétülése, üstökös-járás, nyári havazás, téli meleg, nemkülönben az emberiség tovább nem fokozható züllöttsége, a világrend végső csődje mutatja: közel az Apokalipszis. Versei még inkább tanúsítják, hogy ez a jeremiád eredetileg belőle szakadt ki. *Az ítéletről* írt verses átdolgozásának nemcsak témája, hanem motivációja, orgánumának súlyos hullámverése ugyanaz:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1916 5

KORTÁRS

Ujlaki Péter

1021

ért, hogy baloldali, társadalmi szempon
a közép-és kelet-európai népek, tudományo
hogy közben a kerek világra is figyeljen.
lizmussal, a fasizmussal – a dolgozók
egészséges nemzeti öntudatot, büszkeséget
a Szellem – szinte pénztelen –, de nagy,
mány, művészet, irodalom és élet fért bele:
tényeit hozta létre. S mindezt nagyszerű
múlhatatlan névvel: Gaál Gáboréval. És a mai Korunk? A legméltóbb módon kamatoztatja a nagy hagyomány tálentumait a változott időkben.

Mi jobbat is kívánhatnánk az új Korunknak, mint elkövetkező félévszázadokat: szerkesztőinek, munkatársainak pedig egészséget, termékeny, kellő munkakedvet.

a KORTÁRS

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 5
KORTÁRS

Ujhári Péter

1021

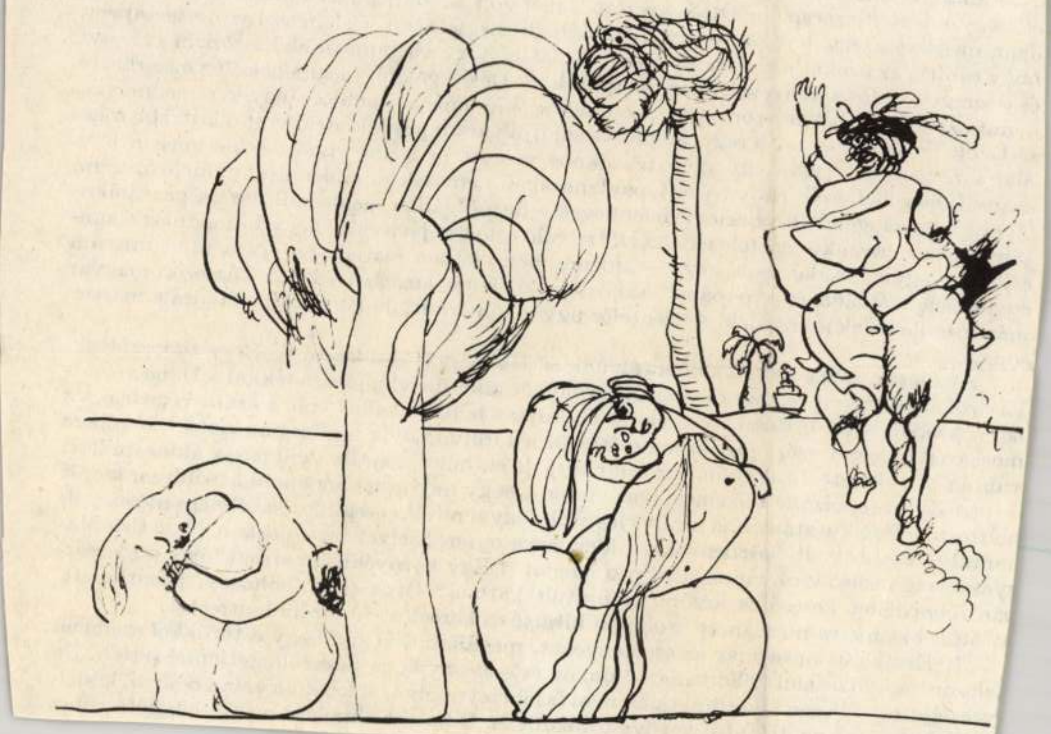

…, elképzelése hibás volt, az erőviszo…
…tolsó napokban ő is azok közé tartozott, akik az összecs…
…a győzelemben, akik a királyt is a halálba kergették. Ak…
…be, hogy kétségbeesetten és minden erővel igyekezett…
…visszatartani. Saját életét korábban se, most se kímélte…

Persze nem volt mindenki olyan optimista mint …
Jelen volt számos művelt humanista is a táborban, a…
…kardcsörtető szittyaságra. Ott volt Csulai Móré Fülöp …
…gyar állam velencei követe, kitűnő szónok, megbecsült k…
…élet egyik ismert szereplője. Ott is veszett. Jelen volt Brodarics István kancellár, aki min-
dent megtett azért, hogy a király intencióinak megfelelően késleltesse az összecsapást,
hogy rábírja az urakat a visszavonulásra. Jól látta, hogy a legfontosabb megőrizni a királyt
és a sereget, s időt kell nyerni. Nem hallgattak rá. De ő legalább megmenekült s megírhatta
a mohácsi csata hiteles történetét, a magyar humanista irodalom egyik remekművét.
Ott volt Perényi Ferenc, a ragyogó tehetségű ifjú váradi püspök, neki volt a legszebb írása
Magyarországon. Talán egy új Vitéz János veszett el benne. Igaz, ekkor még a léha
aranyifjúság életét éli: nagy ivásait, paráznaságait nemcsak a minden urat gyűlölő Szerémi
György, de a higgadt Brodarics is felemlegeti – de szolgáljon mentségül fiatalsága. Ciniku-
san nézett a csata kimenetele elé. Az előtte való este azt javasolta, hogy bízzák meg a kan-
cellárt, vagyis Brodaricsot, hogy – amennyiben életben marad – a csata után utazzon
egyenesen Rómába és a pápánál eszközölje ki, hogy augusztus 29-ét húszezer magyar
mártír emlékének szenteljék. A szentelés ugyan elmaradt, de Perényi is vállalta a mártír-
sorsot.

S ez lett a sorsa a menekülő királynak is. Halálának körülményei eléggé tisztázottak.
Kísérői, a magyar sereg hátába került törököket kikerülendő, jószándékkal a Duna árterü-
letén próbálták őt biztos helyre vinni. Hatalmas felhőszakadás volt a csata vége felé, s a
mocsaras vidéken ezért járt szerencsétlenül a király. Egyik segítségére sietŏ hű embere
szintén ott veszett. Csakhamar az a hír terjedt el, hogy a király gyilkosság áldozata lett,
de erre egyetlen bizonyíték sincs. Igaz viszont, hogy mikor két hónappal később sor került
holttestének felkutatására, a királyt lovától, fegyvereitől, a segítőtársától nem messze, el-
hantolva találták. Időközben valaki ideiglenes nyugvóhelyet biztosított a független Ma-
gyarország utolsó királyának. Hogy ki lehetett? Egy környékbeli paraszt? egy a mocsár-
ban menedéket kereső és később elpusztult katona? Örök titok, sohasem jelentkezett.
A török bizonyára nem, mert Szolimán kitartóan kerestette a király holttestét.

7. Értékelve most már az eseményeket, megállapíthatjuk, hogy a törökkel szemben
Magyarországnak alul kellett maradnia, az erőviszonyok ezt elkerülhetetlenné tették. De
veszélyt ha teljesen kikerülni talán nem is lehetett volna, el lehetett volna odázni, késlel-
tni lehetett volna 1520-tól kezdve többször is. S ha ezt elmulasztották, lehetett volna

A „heji festő”

UJHÁZI Péter Kovalovszky Márta (szerk.): Ujházi

Kérem a korrektort, ne javítsa a cím helyesírását, jól van az így, a festő önjellemzéséhez tartozik. Meg egy elsüllyedt félmúlthoz.

Mert volt egyszer egy világ – és a középgenerációs festő Ujházi Péteré ilyen –, amely csak tegnap történt, de mára alig valami maradt belőle. (Esterházy Péter kelet-franciái, a Hejettes Szomjazók szakadtjai tudnának mesélni erről). E tegnapon a festő még „anakronisztikus módon”, a tudományos-technikai fejlődés dacára vászonra, olajjal, esetleg akrillal mindenféle ábrákat festett, rajzolt, esetleg montírozott. Ezek az ábrák a hivatalos ízlésnek nem nagyon tetszettek, de nem is nagyon nem tetszettek, egyszóval mozogni lehetett a teljes behódoltság és a végtelen szabadság bójái között. Mindenekfölött pedig nagymestere lehetett a kódolt beszédnek, a travesztiának, az iróniának és más olyan stilisztikai nyalánkságnak, amely egyszerre bizonyíthatta a mester jártasságát a tradíciók vidékén és a mester bátorságát a tradíciókkal folytatott alattomos harc közepette. Egyszóval egy egész generáció kezelte így „a problémákat”. Mintegy hejileg.

Csendélet, 1987. Farost, vegyes technika, 80x60 cm

Minderről a tegnapról persze egyre kevesebb fogalmunk van – legalábbis, ami a képzőművészet szakágát érinti. Mintegy utána az életmű-kiállítások gyakorlatilag kivesztek az ideiglenes nyilvánosság intézményeiben, az ismeretszerzés egyetlen formájának tetszik e tegnapi mesterekről szóló kismonográfiák, portfóliók, albumok, folyóiratcikkek. (Karácsony előtt láttam egy kirakatot az Írók Boltjában. Egy vitrint töltöttek meg az élő képzőművészekről szóló rossz-jó kötetetek. Örömben üröm, hogy mindez megannyi dublőre is az annyira hiányzó valódi láthatásnak.)

Rossz-jó kötet? A Kovalovszky Márta által írt-szerkesztett album nagyon jó. (Ráadásul tárlatelőzménye is volt 2000 decemberében a székesfehérvári múzeumban.) A könyvben benne van Ujházi ős-tiszteletlenségének képanyaga, élén a Jellasics futásával. Benne van a tákolt dobozképek „kegyhátizsák”-jellege, s vele együtt a Kukorelli-párhuzamok. S benne vannak a „már nem is haragszom” magatartás képei is, a napapi kert neo-neo-neo-impresszionizmusa, a New York-i ösztöndíj neo-neo-neo-expresszionizmusa, meg néhány műzászló és álakvárium, jelezve, hogy festőnkből azért nem veszett ki a gúny, legföljebb most szunnyad egy picit. Csak a képanyag számozása és a főszövegbe illesztése hiányzott, de így legalább az olvasó (tárlatnéző?) oly sokszor kénytelen végigpörgetni a lapokat, míg valódi élményévé válik a civil-társadalom jelmondata: gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan. Azaz helyben. Sőt: helyben. *(Ma, 103 oldal, 3000 forint)*

P. Szűcs Julianna

NÉPSZABADSÁG, 2001. jún. 22.

tünket és hogyan
günket, hogyan alapozzunk meg a bélyeggyűjteményünket és hogyan érjünk el szakmai sikereket: elég kézbe venni és átfutni a szivárványos sokféleségben megjelenő „How to"-sorozatok újabb darabjait, máris minden kérdésünkre megleljük a választ.

A Kossuth Kiadó sorozata, a *Vallások világa* egy ilyenfajta angol vállalkozás fordítása és – a magyar nyelvű irodalom bibliográfiájával kiegészített változatot közreadva – adaptálása. Ha a műfajával megbékülünk, semmi rosszat nem mondhatunk róla. A vallásokról való tudás a könyvecskék felfogásában nem valamiféle teoretikus ismeret, a gyakorlati vonatkozást teljességgel nélkülöző lilaság, merő humántudomány. Nem: ha a különböző vallásokról tudunk valamit, akkor megtanuljuk megérteni, elfogadni, tisztelni, vagy legalábbis nem megsérteni a másikat, azt, aki az idegen vallás követője. Ha a dolognak más előnye nincs is, legalább nem lépünk cipőben a mecsetbe, kalapban a katolikus templomba vagy kalap nélkül a zsinagógába. Mindez rövid terjedelemben és ügyes szerkesztéssel, közérthető stílusban és találó illusztrációkkal, megfelelően adagolva a történeti és a dogmatikai ismereteket, ügyesen egyensúlyozva a tudományos alaposság és a népszerűsítő olvasmányosság ösvényén. Soha alacsonyabb színvonalú – butább, felszínesebb, locskább – ismeretterjesztő könyvsorozatot.

Kérdőjel, ha egyáltalán, legföljebb a tartalomjegyzék mellé tehető. Mi kap és mi nem kap önálló kötetet: nos, ezen azért el lehet gondolkodni. Jelenleg hat kötetet tartunk a kezünkben, a borító pedig újabb öt kötetet ígér. Ha a kereszténység hagyományban, egyébként helyesen, van-lesz külön katolicizmus-, külön protestantizmus- és külön ortodoxia-kötet, az iszlám hagyományban miért nincs-nem lesz önálló földolgozás a siítákról és a szunnitákról? Ha a buddhizmus körében külön kötet mesél a zenről és a théravadnáról, a kínai univerzalizmus körében miért nem szól önálló munka a konfucianizmusról és a taoizmusról?

A nyavalygás persze hasztalan. A *Vallások világa* köteteivel nemzetközi minták szerint készített és korszerű sorozat érkezett meg hozzánk. Olyan, amelyik posztmodern korunknak megfelelő ismereteket közöl a vallások premodern világáról.

PERECZ LÁSZLÓ

131 oldal,
998 forint

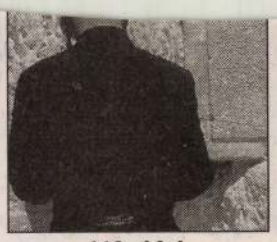

119 oldal,
998 forint

123 oldal,
1200 forint

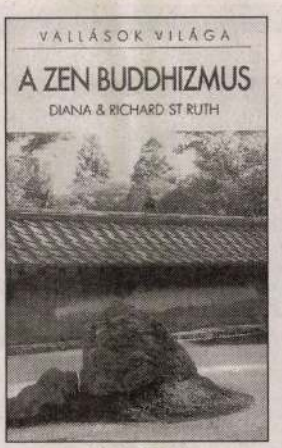

113 oldal,
1200 forint

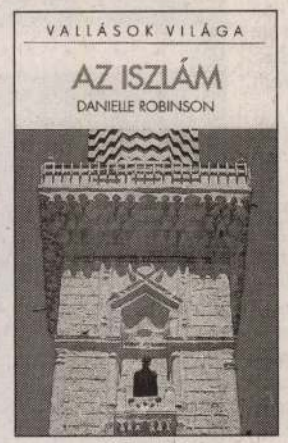

117 oldal,
998 forint

117 oldal,
1200 forint

Politikai regény

A gonoszság ritka, az ostobaság és a félelem gyakoribb

hogyan elégítsük ki a feleségünket, hogyan alapozzunk meg a bélyeggyűjteményünket és hogyan érjünk el szakmai sikereket: elég kézbe venni és átfutni a szivárványos sokféleségben megjelenő „How to"-sorozatok újabb darabjait, máris minden kérdésünkre megleljük a választ.

A Kossuth Kiadó sorozata, a *Vallások világa* egy ilyenfajta angol vállalkozás fordítása és – a magyar nyelvű irodalom bibliográfiájával kiegészített változatot közreadva – adaptálása. Ha a műfajával megbékülünk, semmi rosszat nem mondhatunk róla. A vallásokról való tudás a könyvecskék felfogásában nem valamiféle teoretikus ismeret, a gyakorlati vonatkozást teljességgel nélkülöző lilaság, merő humántudomány. Nem: ha a különböző vallásokról tudunk valamit, akkor megtanuljuk megérteni, elfogadni, tisztelni, vagy legalábbis nem megsérteni a másikat, azt, aki az idegen vallás követője. Ha a dolognak más előnye nincs is, legalább nem lépünk cipőben a mecsetbe, kalapban a katolikus templomba vagy kalap nélkül a zsinagógába. Mindez rövid terjedelemben és ügyes szerkesztéssel, közérthető stílusban és találó illusztrációkkal, megfelelően adagolva a történeti és a dogmatikai ismereteket, ügyesen egyensúlyozva a tudományos alaposság és a népszerűsítő olvasmányosság ösvényén. Soha alacsonyabb színvonalú – butább, felszínesebb, locskább – ismeretterjesztő könyvsorozatot.

Kérdőjel, ha egyáltalán, legföljebb a tartalomjegyzék mellé tehető. Mi kap és mi nem kap önálló kötetet: nos, ezen azért el lehet gondolkodni. Jelenleg hat kötetet tartunk a kezünkben, a borító pedig újabb öt kötetet ígér. Ha a kereszténység hagyományban, egyébként helyesen, van-lesz külön katolicizmus-, külön protestantizmus- és külön ortodoxia-kötet, az iszlám hagyományban miért nincs-nem lesz önálló földolgozás a siítákról és a szunnitákról? Ha a buddhizmus körében külön kötet mesél a zenről és a théravadnáról, a kínai univerzalizmus körében miért nem szól önálló munka a konfucianizmusról és a taoizmusról?

A nyavalygás persze hasztalan. A *Vallások világa* köteteivel nemzetközi minták szerint készített és korszerű sorozat érkezett meg hozzánk. Olyan, amelyik posztmodern korunknak megfelelő ismereteket közöl a vallások premodern világáról.

PERECZ LÁSZLÓ

131 oldal, 998 forint

119 oldal, 998 forint

123 oldal, 1200 forint

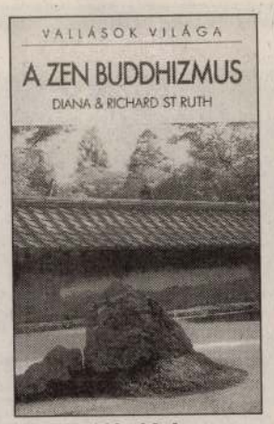

113 oldal, 1200 forint

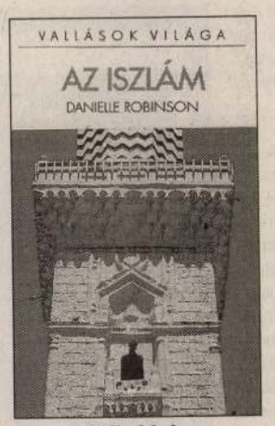

117 oldal, 998 forint

117 oldal, 1200 forint

Politikai regény

A gonoszság ritka, az ostobaság és a félelem gyakoribb

Az udvari orvos látogatása a maga módján politikai regény, és sokan kérdezik, milyen tanulsággal szolgál a mai olvasónak. Számomra maga a történet volt olyan pokolian izgalmas, hogy nem tudtam ellenállni neki, meg kellett írnom, de minden bizonnyal le lehet vonni belőle sokféle tanulságot.

A könyv egy naiv intellektuelről szól, és arról, hogy vajon elegendő-e egy utópia ahhoz, ha valaki meg akarja változtatni a világot. A mai politikusok is hasonló helyzetben vannak. Nem hiszem, hogy a politikusok gonoszak voltak, az Oroszlánnak stb. „A földön élnek, hölgyeim és uraim, és kevés embernek nyílik »ablaka« az égbe röpített olvasnivalókra!" Ezt is méltányoltam.

Tetszett a továbbiakban, hogy valakik meghaladottnak vélték a Gutenberg-galaxist, mások viszont magasztalták. Akadt érvelő, aki a középkort sírta vissza, amikor szorgalmas szerzetesek alázattal másolgatták a scriptoriumnak nevezett helyiségekben a szövegeket. „Csakhogy hibásan!" – állította más szakértő, és Petrarca leveléből idézett, amelyben azt panaszolta Boccacciónak, hogy tudatlanok és restek a másolók.

A mindinkább nekihevült vita során akadtak, akik – már bocsánat –, úgy rikácsoltak, akár a tüdőbajos pulykák. A megnövekedett hangerőtől a konferenciaterem ablakai alatt alvó fűzfák is felriadtak. Meg én is, és megrázva magamat, azt mondtam magamnak, bámulatják a kanalat a tálba, mint a szájba, miközben én hamarosan újra böngészhetek a Népszabadság könyvszemléjében és kinézhetem belőle azt a vonzónak tetsző művet, amit majd ellopok valahonnan, mert pénzért megvenni sem földön, sem égen úgysem tudnám.

CSÁK GYULA

VÁLOGATOTT KÖNYVJEGYZÉK

December 31-től január 21-ig

ÁLTALÁNOS MŰVEK

Fitz Péter (szerk.)
Kortárs Magyar Művészeti Lexikon
I. köt. A–G; II. köt. H–Ö
Enciklopédia, 774+990 oldal, 10 000+10 000 forint)

FILOZÓFIA, PSZICHOLÓGIA

FILOZÓFIA

De Quincey, Thomas
Immanuel Kant utolsó napjai
Palatinus, 97 oldal, 1100 forint

Weiss János
Tizenkét előadás a Frankfurti iskoláról és a diákmozgalmakról
Áron, 161+4 oldal, 1190 forint

OKKULTIZMUS

Encausse, Gerard
Kabbala
Hermit, 236 oldal, 1800 forint

Fenton, Sasha
Szórakoztató asztrológia
[illegible], 192 oldal, 3300 forint

VALLÁS

Bornemisza Péter
Predicatioc (Hasonmás)
Balassi, 725 oldal, 7000 forint

Hartley, Edmund
A katolicizmus
Kossuth, 131 oldal, 998 forint

Kingsland, Venika Mehra
A hinduizmus
Kossuth, 116 oldal, 1200 forint

Reader, Ian
A sintoizmus
Kossuth, 123 oldal, 1200 forint

Robinson, Danielle
Az iszlám
Kossuth, 118 oldal, 998 forint

St. Ruth, Richard; St. Ruth, Diana
A zen buddhizmus
Kossuth, 114 oldal, 1200 forint

Starr-Glass, David
A judaizmus
Kossuth, 119 oldal, 998 forint

TÁRSADALOM-TUDOMÁNY

Deveraux, Godfrey
15 perc jóga
Bioenergetic, 207 oldal, 1250 forint

Építés, Építőipar

Kószó József
Kerti építmények
Urbis, 176 oldal, 2800 forint

Lawrence, Mike
Lakásfelújítók kézikönyve
Új Ex Libris, 256 oldal, 5980 forint

Szakácskönyvek

Magyar Elek
Az Ínyesmester ünnepi
és köznapi ételsorai
Akkord, 147 oldal, 1190 forint

McIntyre, Anne
Gyógyító italok
Könyvklub, 160 oldal, 2500 forint

Számítástechnika

Csányi Kornél; Tarr Bence
PowerPoint 2000 for Windows
Panem, 162 oldal, 990 forint

Demeter M. Ibolya
Access 2000 for Windows
Panem, 180 oldal, 990 forint

Kováts László; Szekerke Tamás et al.
A számítógépes grafika kisszótára
Virgil, 192 oldal, 1200 forint

Művészet, sport

Művészet, általában

Aurum hungarorum. A magyar
művészeti piac nemzetközi szakkönyve
Írástudók Társ., 250 oldal, 4900 forint

Kovalovszky Márta
Ujházi
Ma, 103 oldal, 3000 forint

Szász Endre
Szász-ország
Amistar, 149 oldal, 7500 forint

Szegedi László (szerk.)
Magyar szobrászok adattára a szobrok
aukciós és műkereskedelmi áraival
Aliena, 191 oldal, 4368 forint

Irodalomtudomány

Ágh István

Örnös Mária
Egy magyar médiavezér:
Kozma Miklós.
PolgART, 843+16 oldal, 5500 forint

Művelődéstörténet

Géczi János (szerk.)
A Séd völgye Veszprémben
Bősze Ferenc, 169 oldal, 2000 forint

Karádi Ilona (szerk.)
A régészet nagy pillanatai. Egyiptom.
Könyvklub, 216 oldal, 4300 forint

Történelem

Kristó Gyula
Az Árpádok. Fejedelmek és királyok
Szukits, 311 oldal, 1790 forint

Sebestyén Mihály
Nyúlgát az idő ellen
Mentor, 360 oldal, 1400 forint

Utazás

Élijáhu, Jeshurun; Sároni, Simon
Jeruzsálem térben és időben
Filum, 195 oldal, 1600 forint

Kelemen Gábor
Orlando. Térképpel, hasznos tanácsokkal,
szálloda- és étteremajánlatokkal
LKG, 112 oldal, 2000 forint

Kovács Lajos
Kanyargós utcák, görbe esték
Pro Pannónia, 156 oldal, 1590 forint

Szépirodalom

Gyermekkönyvek

Benedek Elek
Összes meséi 1.
Szukits, 426 oldal, 2490 forint

Búth Emília
Papírkaland
Liget, 51 oldal, 1480 forint

La Fontaine, Jean de
Összes meséi
Szukits, 189 oldal, 2590 forint

Tolkien, J.R.R.
Meséi
Szukits, 188 oldal, 2190 forint

Költészet

Lászlóffy Aladár
Bársomyok és Borgiák
Kortárs, 160 oldal, 1330 forint

A „heji festő”

Kovalovszky Márta (szerk.): Ujházi

Kérem a korrektort, ne javítsa a cím helyesírását, jól van az így, a festő önjellemzéséhez tartozik. Meg egy elsüllyedt félmúlthoz.

Mert volt egyszer egy világ – és a középgenerációs festő Ujházi Péteré ilyen –, amely csak tegnap történt, de mára alig valami maradt belőle. (Esterházy Péter kelet-franciái, a Hejettes Szomjazók szakadtjai tudnának mesélni erről). E tegnapon a festő még „anakronisztikus módon”, a tudományos-technikai fejlődés dacára vászonra, olajjal, esetleg akrillal mindenféle ábrákat festett, rajzolt, esetleg montírozott. Ezek az ábrák a hivatalos ízlésnek nem nagyon tetszettek, de nem is nagyon nem tetszettek, egyszóval mozogni lehetett a teljes behódoltság és a végtelen szabadság bójái között. Mindenekfölött pedig nagymestere lehetett a kódolt beszédnek, a travesztiának, az iróniának és más olyan stilisztikai nyalánkságnak, amely egyszerre bizonyíthatta a mester jártasságát a tradíciók vidékén és a mester bátorságát a tradíciókkal folytatott alattomos harc közepette. Egyszóval egy egész generáció kezelte így „a problémákat”. Mintegy hejileg.

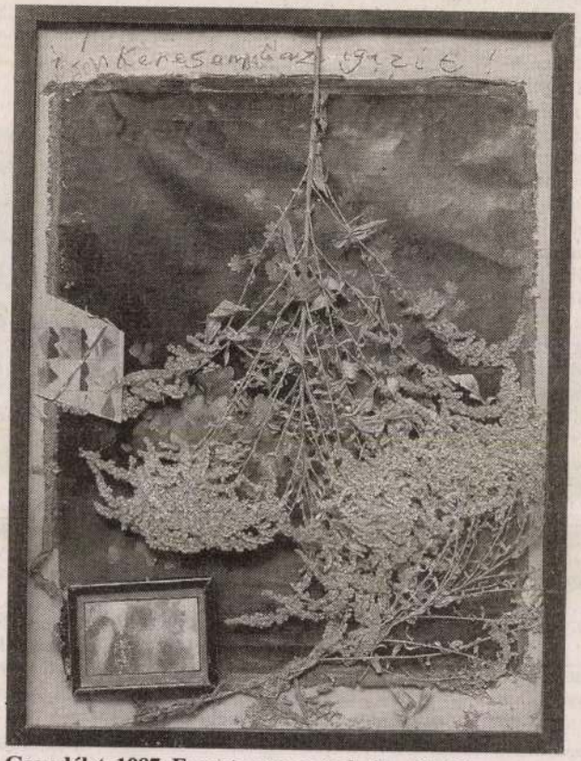

Csendélet, 1987. Farost, vegyes technika, 80x60 cm

Minderről a tegnapról persze egyre kevesebb fogalmunk van – legalábbis, ami a képzőművészet szakágát érinti. Mineknek utána az életmű-kiállítások gyakorlatilag kivesztek az ideiglenes nyilvánosság intézményeiben, az ismeretszerzés egyetlen formájának tetszik e tegnapi mesterekről szóló kismonográfiák, portfóliók, albumok, folyóiratcikkek. (Karácsony előtt láttam egy kirakatot az Írók Boltjában. Egy vitrint töltöttek meg az élő képzőművészekről szóló rossz-jó kötetetek. Örömben üröm, hogy mindez megannyi dublőre is az annyira hiányzó valódi láthatásnak.)

Rossz-jó kötet? A Kovalovszky Márta által írt-szerkesztett album nagyon jó. (Ráadásul tárlatelőzménye is volt 2000 decemberében a székesfehérvári múzeumban.) A könyvben benne van Ujházi ős-tiszteletlenségének képanyaga, élén a Jellasics futásával. Benne van a tákolt dobozképek „kegyhátizsák”-jellege, s vele együtt a Kukorelli-párhuzamok. S benne vannak a „már nem is haragszom” magatartás képei is, a napapi kert neo-neo-neo-impresszionizmusa, a New York-i ösztöndíj neo-neo-neo-expresszionizmusa, meg néhány műzászló és álakvárium, jelezve, hogy festőnkből azért nem veszett ki a gúny, legföljebb most szunnyad egy picit. Csak a képanyag számozása és a főszövegbe illesztése hiányzott, de így legalább az olvasó (tárlatnéző?) oly sokszor kénytelen végigpörgetni a lapokat, míg valódi élményévé válik a civil-társadalom jelmondata: gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan. Azaz helyben. Sőt: hejben. *(Ma, 103 oldal, 3000 forint)*

P. Szűcs Julianna

Meddig tart a lakóhely szeretete?

Géczi János (szerk.): A Séd völgye Veszprémben

Gyönyörű könyv. Nagyon szép képek vannak benne, barnított, ódonság benyomását keltő fotográfiák. Mintha minden régiség volna. Pedig csak a minden helytörténeti munkának igazi értékét adó szeretet nyilvánul meg benne. Hogy akik készítik, nem tudom

AZ ERNST MÚZEUM DOROTTYA GALÉRIÁJA
SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT A

TÓLIG

CÍMŰ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA.
IDŐPONT: 2001. JANUÁR 15. HÉTFŐ DÉLUTÁN 5 ÓRA.

BEAVATÁST TART: CSÁSZÁR LÁSZLÓ SZÉPÍRÓ.

A KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:
BAKSAI JÓZSEF, BANGA FERENC, BIKÁCSI DANIELA,
BUKTA IMRE, FÖLDI PÉTER, GAÁL JÓZSEF,
GALLUSZ GYÖNGYI, GERBER PÁL, KARÁTSON GÁBOR,
KÁRPÁTI TAMÁS, KLIMÓ KÁROLY, KONOK TAMÁS,
KOPASZ TAMÁS, KÓTAI TAMÁS, KOVÁCS PÉTER,
KŐNIG FRIGYES, LÉVAY JENŐ, MARACSKÓ GABRIELLA,
MOLNÁR PÉTER, MUZSNAY ÁKOS, OLAJOS GYÖRGY,
RÁCMOLNÁR SÁNDOR, ROSKÓ GÁBOR,
SULYOK GABRIELLA, STEFANOVITS PÉTER,
ŠWIERKIEWICZ RÓBERT,
SZURCSIK JÓZSEF, UJHÁZI PÉTER .

MEGTEKINTHETŐ: 2001. JANUÁR 16 - FEBRUÁR 11.
CÍM : 1051 BUDAPEST, DOROTTYA U. 8. TELEFON / FAX : 266-08-77
NYITVATARTÁS : HÉTFŐ - CSÜTÖRTÖK 13 - 19 ÓRA, PÉNTEK - VASÁRNAP 11 - 19 ÓRA.

A MEGHÍVÓN: UJHÁZI PÉTER – ESTE / 2000. / GOUACHE – PAPÍR, / 278x194 MM

Ujházi Péter

Újházi Péter: Délután

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 25.
XX. évf. 52. sz. 13. lap.

VERESS MIKLÓS:

Itt van előttem egy kép. Felpenderült szélű, megbarnult, messzi amatőrkép. Nagyítóval vizsgálgatom. Szobafelvétel, 6×9-es, egyszerű boxgép műve — visszalobban a múltból a magnézium vakító fehér fénye. (Hol volt akkor még az örökvaku?!)

Cikcakkos szegélyű viaszosvászonnal letakart hokkedli. (Linóleum! A segget leragasztó, lábat megnyomorító csodálatos műbőr egyenes ági ősе... Szeretnék egyszer egy bármilyen nemzetiségű kül- vagy belkereskedelmi minisztert műbőr cipőben látni. Eddig ugyanis nem láttam. Nem mintha gyakran forognék miniszterek társaságában, de olyan megátalkodott vagyok, hogy a tévészónoklatok alatt általában a lábakat nézegetem.)

És a kopott, repedezett, rajzszögekkel rögzített linóleumon mintegy piedesztálon egy játék úthenger. Szép nagy úthenger. Legalábbis az akkori lakásunkhoz képest. És még szebb, ha hozzávesszük, hogy apám az idő tájt éppen címírással kereste a hengerre valót. Gyönyörű kalligrafikus írása volt. Címlisták és borítékok ezrei — mennyi nulla cég mennyi üres körlevele indult útjára e gyönyörű betűs borítékban. (Címírás! Nem is olyan régen de cudarul elkoptatták az emlékiratgyárosok! Nemcsak sikk volt, jó üzlet is... De akkor én, ha megfeszítenek sem írtam volna róla. Valahogy nem. Akkor legszívesebben őrgróf volt, és csak nagy ritkán találkoztunk, mert ugye ők az anyámmal a kastély jobb szárnyában, én pedig — a kis őrgróf — a bal szárnyban fészkeltem. Természetesen kis néger inasommal. Amerikai néger, természetesen. És ha valamit nem tett kedvemre, meghúztam a fülét. Azt a kis amerikai néger fülét!... Ugyanis ebben az időben Rákosi Mátyás, a jóságos és bölcs atya unos-untalan az amerikai négerek helyzetéről szónokolt. Miközben a jugoszláv határ mentén marhavagonokból gyereksírás hallott, s fehér szakállas nagyapák meredtek a kis rácsos vagy szögesdrótos ablakokon át tünedező falujukra. Nem hallottam, nem visszaemlékezésekben olvastam — láttam. És ilyenkor nem akartam emlékezni apám múltbeli címírására, sem arra, ami mögötte volt: tizenkilenc miatt egy évet ült Sátor-

— Azt hiszed, olyan hülye voltam, hogy másfél óráig nem tettem le?

Megszívja a szivarját, somolyog. Nem kapcsolok, és ez majd negyedszázad távlatából talán nem is csoda, de úgy teszek, mintha.,.. ő azonban észreveszi.

— A dinnyére gondolok — mondja. — *Arra* a dinnyére!

Nevettünk. A fekete magokkal telesörétezett mennyezet már nemcsak neki, már egy kicsit nekem is a fiatalságot jelenti.

— Letettem én azt bizony, már tíz perc után letettem, naná! Ott volt végig a lábamnál. De akkor eszembe jutott, ha így leptek meg, akkor oda minden hatás. Fülelni kezdtem, s mikor lenn lépéseket hallottam, lelestem... Ahogy meglláttalak titeket, hón alá kaptam a dinnyét, s mire felértetek, már annyira átéltem a helyzetet, hogy... a többit úgyis tudod...

RÁKOSY GERGELY:

Mennyből az oroszlán

Ekkor szerettem meg apámat visszavonhatatlanul, s ma már azt is tudom, miért. Igazán bízni csak abban lehet, igazán szeretni csak azt lehet, aki önmagával szemben is tud gunyoros lenni.

Sátoraljaújhelyről egyszer azt mondta: — Hazudtam. Nem egy év volt, csak tíz hónap. De

Meg vagytok e
kérdezte anyám
Mennyből az an
hivatalból végig
za volt: megint e

Akcióba lépett
kulcsot — volt
kulcs — és h
hosszan felhúzta
ni kezdett benn
húzó kulcs. Vaca
távolíthatatlanul
kulcs. Egy *igazi*
hasából nem ló
volt az eshetősé
most egyszer!...

A repülőgép n
regurult, légcsav
kavart. De azért
attrakció. Azt n
hogy ez a föld
fog.

— Na? — kérd

— Nem repül

— Mit mond?

— Hogy nem
De repül ez. Mér

Nővérem is k
te, hogy nem vel

— Neki semm
hajasbabám gyö
a Jézuskának, m

Anyám megdi
lány.

„Álnok kígyó

Ő meg tényle
le akart aratni.

— Az én haja
gyönyörű. Ilyen
sincs — énekelt

— Miért repü
detten. — Egy b
De egy repülőg
ha nem repül...

— Repül ez! -
rácsonyi hangjár

Felállt, kimen
be kitárta az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Újházi Péter
1978 FEB 11

1021

Újházi Péter rajza

meinek,
rkosztra készen,
heti eszében
ztességinek.

ikás malmai,
éz és Ady,
lnárfia Molnár.

is emeli,
rheti,
Szótár, a Zsoltár.

nivalók

a a szabadságharc előtt. Nyilván-
való, hogy már az ötvenes évek
ta a korszakkal foglalkozó min-
den történésznek (de nemcsak
örténésznek: irodalmárnak, mű-
észnek, publicistának és nem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Újházi Péter

1978 FEB 1 1

1021

Bemutatjuk Újházi Péter rajzait

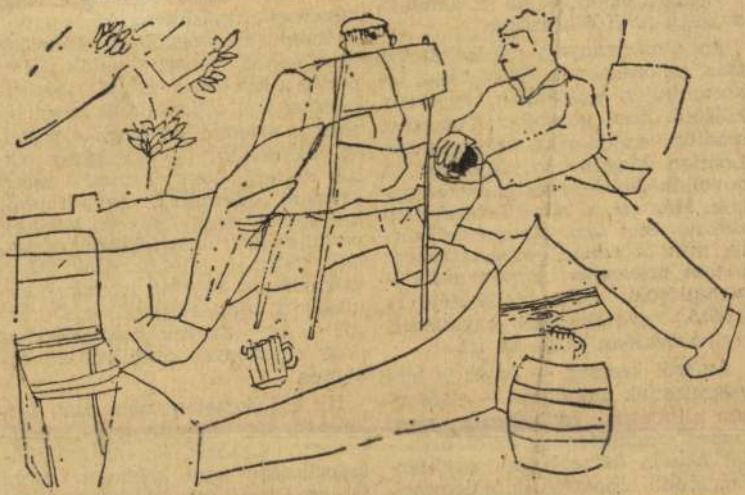

Újházi Péter Székesfehérváron született 1940-ben, azóta is ott él. Öreg kerékpárral jár a városban, azzal megy Nadapra is, ahol nyaranta dolgozik. Újházi a „helyi festő". Semmi sem kerüli el a figyelmét, mindent följegyez és megörökít. Naplószerű, friss rajzain az ismerősei jelennek meg, és kosztümös történeti hősök, fantasztikus mesefigurák.

A Képzőművészeti Főiskolát 1966-ban fejezte be, ahol Kmetty János és Bernáth Aurél növendéke volt. Első önálló kiállítása Székesfehérváron volt 1971-ben, azóta Budapesten és másutt is többször bemutatkozott. Nevét 1973-ban a *Jellasics futása* című történeti kompozíciója tette ismertté.

Kovács Péter

ez a novellaírás el
telménye. Élmény
szerkezetben elren
vagy jó, általánosí
lát írni azonban m

Pedig megvan ho
anyaga, az írói készsége.

Az élményanyag, mi is lehetne más, az önéletrajz. Gyerekkor, iskola, bulik, szerelmek, egyetem, külföld. Foci, gombfoci, beatzene, amatőr színjátszás, szeretkezés, London. Magány, szívfájdalom. A novellák többé-kevésbé összefüggnek. Még ott is, ahol Temesi nem kötötte őket laza elbeszélésfüzérbe, mint a címadó elbeszélésben: *Látom, nekem kell lemennem.* Főszereplőjük, noha elbeszélőjük Győző, gyerekkortól egyetemig. Nyilvánvalóan maga az író.

Az írói készség — és ez is természetesnek mondható — elsősorban stilárisan nyilatkozik meg. Temesi szemlátomást az élőbeszédet akarja összeötvözni egy tartózkodóbb elbeszélő hangnemmel, többnyire sikerrel. Tud vele érzékeltetni bujkáló iróniát, lappangó fájdalmat. Van — hogy egy otós szakkifejezést használjak — nélységélessége a stílusának.

Ha összeadjuk az élményt és a tiláris készséget (s hozzáteszünk még egy csipetnyit az oly szükséges írói szerencséből), megkapjuk várható eredményt: azokat a eleneteket, hangulatokat, amevek megmaradnak az ember emreszüket, úgy érzem, ki is emelhetném a szövegből, az elbeszélés nem sokat vesztene velük. Márpedig a szerkezet, ha jó, nem választható el a novellától, mert bizonyos értelemben *maga* a novella. Egyébként is, egy egész ciklus sejteti, hogy Temesi szeret játszani a formával: egypercesek, keresztrejtvény, lexikon, kérdőív, novellavázlat szándékosan vázlatnak írva: jó játékok ezek. Meggyőződésem szerint írónak hasznosak is, mesterségbelileg. De arról nem vagyok meggyőződve, hogy mindegyik publikálásra érdemes.

Ha emlékezetem nem csal, Lukács György mondja, hogy a szerkezet: világnézet. Én ezt ilyen kategorikusan nem idézném senki fejére. De magam is hiszem, hogy a szerkezet egy bizonyos belső, akárcsak átmeneti, érzelmi-értelmi világrendre támaszkodik. Valamilyen vélt vagy valóságos, összefüggő képére a világnak. Ez alkalmasint még nem alakult ki Temesiben.

Szász Imre

Újházi Péter, festőművész

Újházi Péter
Magyar Nemzeti Galéria
Műhely sorozat, 1980. XI–XII.
Újházi Páter: Lampionos szoba, festettfa, 46x62x12 cm, 1975 (fotó Somfai)

Művészet, Budapest, 1981. márc. 60. old.

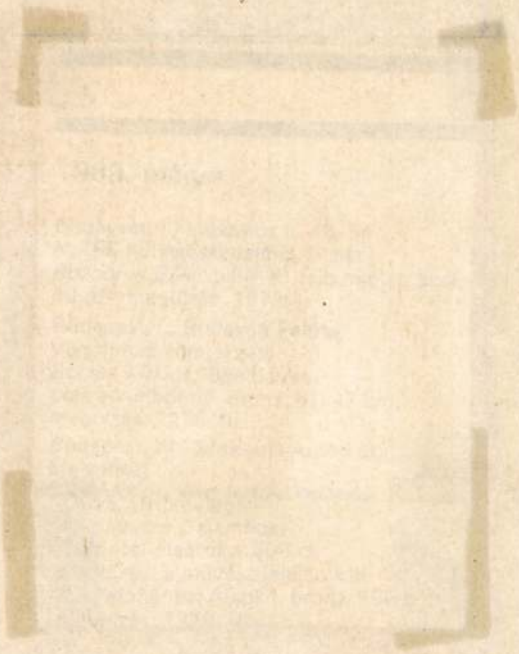

UJHÁZI PÉTER

10
XX. ÉVFOLYAM
1980. OKTÓBER

új írás

IRODALMI MŰVÉSZETI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

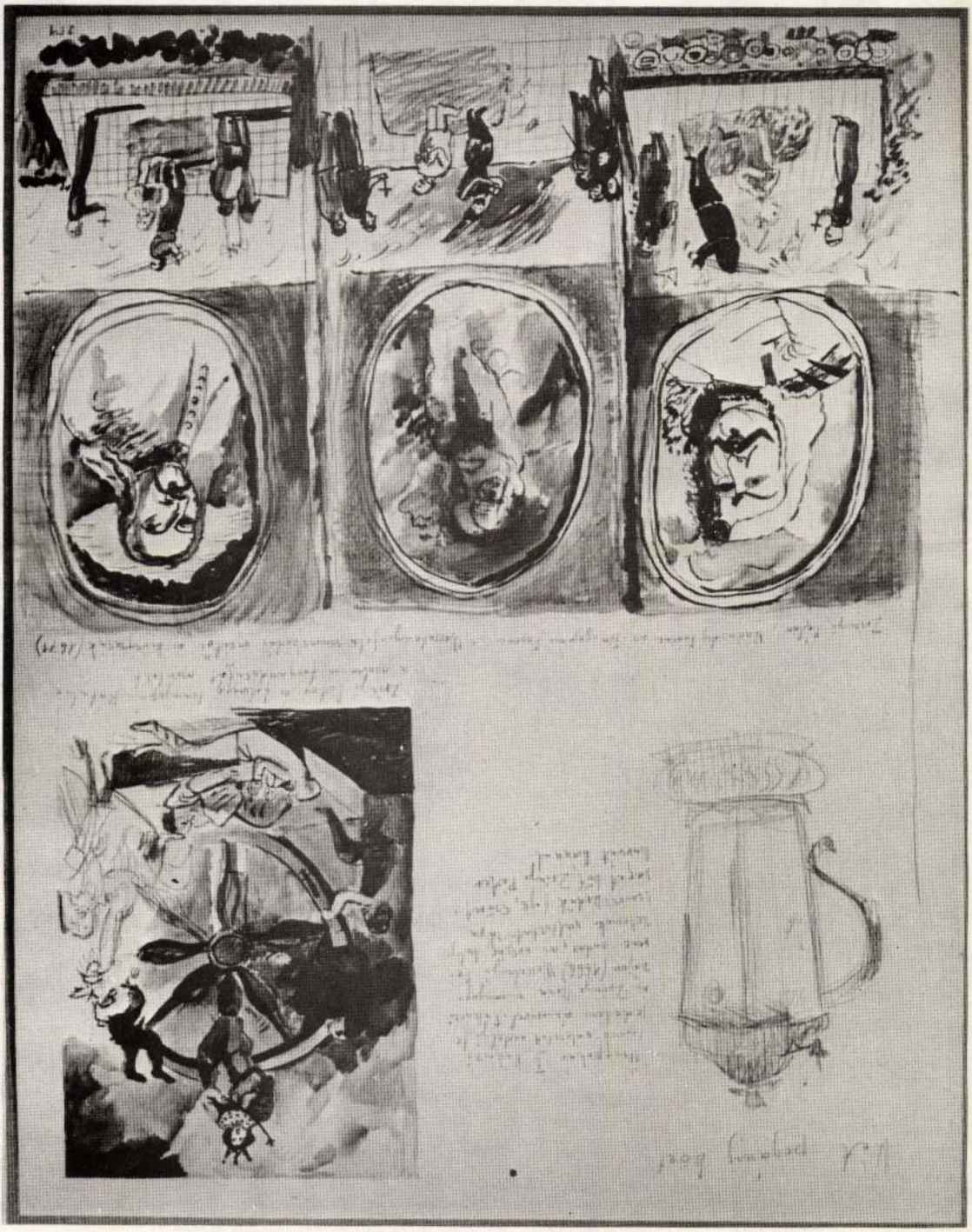

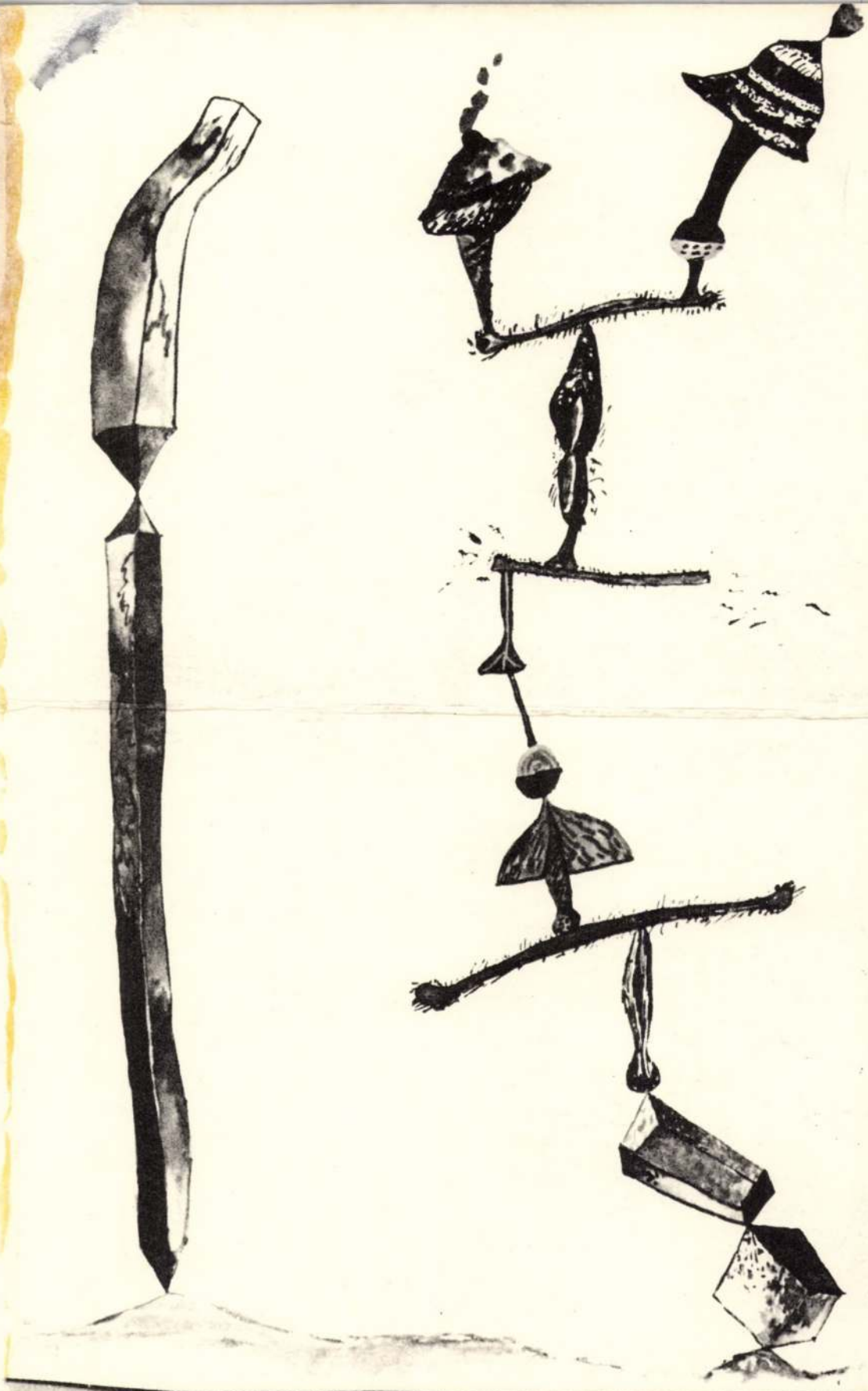

új írás

Ára: 12.– Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 348-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 JUL 1 5

Újházi Péter

1021

Újházi Péter rajza

set. Hiszen éppen az a nehéz, morgolódtam magamban, az a nehéz a művészetben, *azt* megfogni, amiről szó van, *azt* emelni át másik közegbe, a lét-tárgyat, mint egy fickándozó, dühös harcsát. Bámulatos versrészleteinek kellékszerűsége zavart, tenyeremen latoltam a remek, hidegzöld almákat, a kőeső köveit, kísérteties érzékletességük elragadott, csak a súlyukkal volt bajom, mintha könnyebbek lettek volna az igaziaknál. Kelléksúlyuk volt, mondom. Ugyanakkor... ugyanakkor egyre világosabban éreztem a vers *egészének*, az esetlegeset elvető, jelekkel dolgozó létlíra egészének kivételes súlyát, és ezt a kettőt, dekorációt és létlírát, sokáig nem tudtam összeadni.

Addig-addig, míg eszembe nem villant — fölvilágosító szikraként — a dráma, a drámaírás alaphelyzete dupla stilizációjával, hiszen eleve stilizált az, mert művészet, és másodszor is stilizált, mert külön művész kell színpadi létrehozásához. A drámaköltőnek és az „előadónak" az együttesét, majdnem testies színszerűségét, a távoltartásnak és önmegmutatásnak ezt a nagyon sajátos, dupla bandázzsal ellátott fajtáját éreztem meg végre Füst kivételes lírájában, hogy el ne felejtsem többet. Lírájában, mondom, hiszen arról beszélek, epikája, drámája e percben csak halvány háttere, rejtett asszociációja az ő költészetéhez elérkező vándorutamnak. Mert végül is elértem hozzá, megértettem objektum és szubjektum új viszonyát, a vers *fogalmának*

■ *Mez*

Anyagtanulmány (S

Második verskötete
nek hét esztendővel a
zó könyv után. *Mezey*
műfordító és újságíró) nem hajszolja a minél sűrűbb megjelenést. Nem törekszik legalább kétévenként egy-egy újabb kötet kiadására, nem pillant oldalvást a mezőnyre: hányadiknál tart a nemzedék — az Elérhetetlen föld nemzedékének — átlaga.

„Költőietlen" című kötetének — *Anyagtanulmány* — forrásában nagy szerep jut a hatvanas évek termésének. Szándékolt töredékeket is közread, „talált szövegeket", lírai „egyperceseket"; mondhatnók: pótalkatrészeket *saját* költészetéhez. Tagadhatatlan mindebben a gondolati lelemény, s az elhallgatáson alapuló sokatmondás igénye, a filozófikus töltés. De éppígy tagadhatatlan a széltében-hosszában versroncsokat „hitelesítő" divat kényszere, amely arra készteti, hogy egy *másfajta* pályakezdés lehetőségére — utólag hivatkozzék.

Ne essék félreértés. Nem az *Amíg a buszra várunk* (1970) József Attilát önálló hanghordozással visszahangzó, kötött ritmus- és zenei világú költészetének egyenes vonalú folytatását kérjük számon tőle. Csupán a fölösen megmutatkozó kuszaságoktól óvjuk (tartalomban-formában egyaránt). Lebeszéljük a „félszóból érteni" ars poeticájáról, melyet a kötet fülszövegében hangoztat. A szerkezeti és nyelvtani csonkulás még a fogékony olvasót sem juttatja el

ná irasalmat

Az *összkép* mégis jelentékenyebb. Rákóczi kiáltványából választ mottót Mezey Katalin: gon-

dolkodói türelemre és politikusi bölcsességre int. Magyarság és emberiség fogalmának összetartozását sugallja a kötet történelemfilozófiája, mindenekelőtt egy Közép-Európa tudat gyakori kifejeződése révén (*„közép-európai nő vagyok — magyar".*) Bolgár táj-élménye, német, orosz szavak és mondatok intarziája vall erről tényszerűen. Két cégtáblát — magyar—szláv nyelvűeket — szer-

(z:l) -y-t tól balra a kereszten" — nem fo-

Ujházi Péter

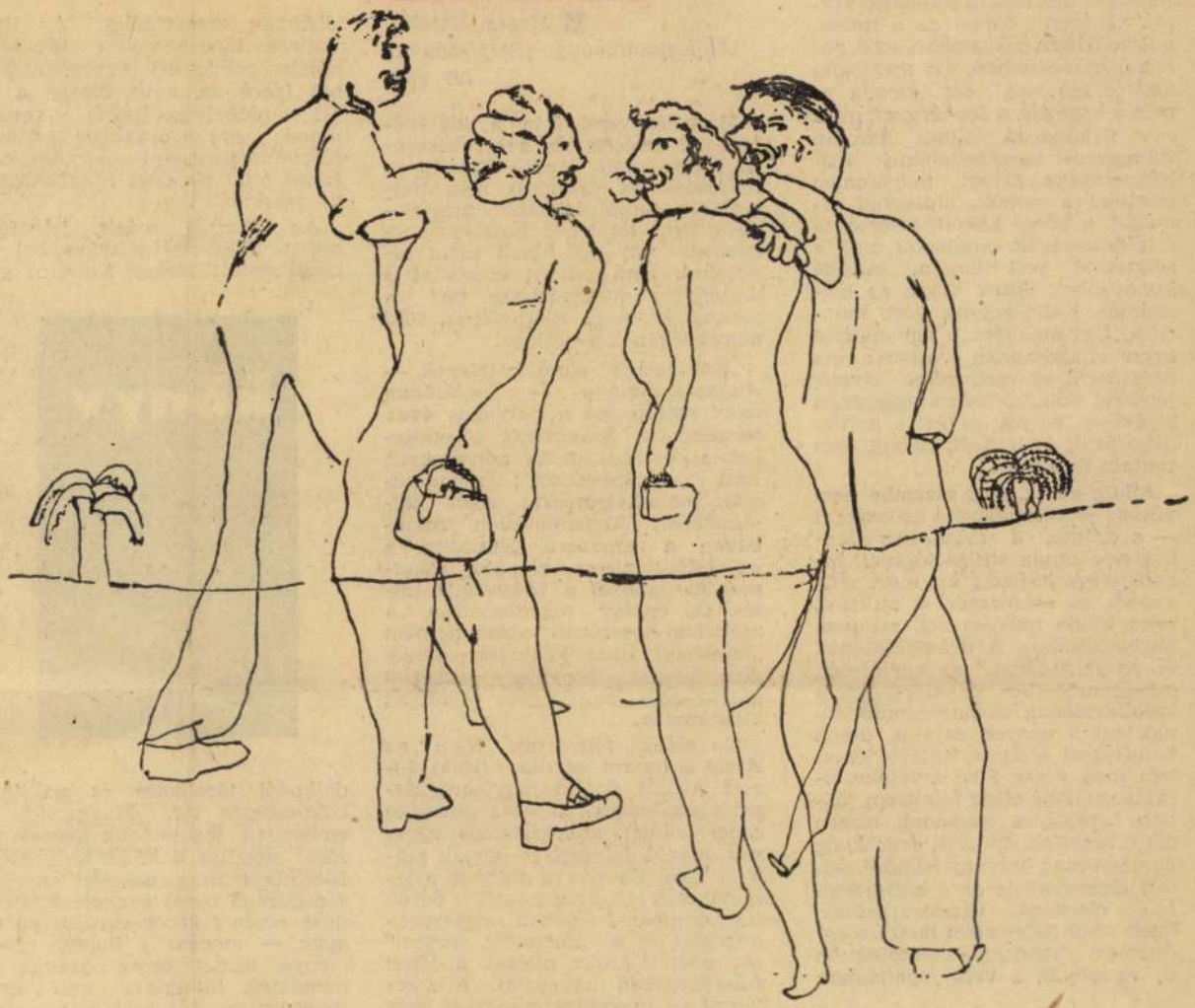

Újházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 15.
XXII. évf. 28. sz. 9. lap.

kal, lelki helyszínekkel —, hanem belső földrajzának fölstilizáltsága, ahogy az mintegy közegellenállás nélkül szolgálja versét. Hiszen éppen az a nehéz, morgolódtam magamban, az a nehéz a művészetben, *azt* megfogni, amiről szó van, *azt* emelni át másik közegbe, a lét-tárgyat, mint egy fickándozó, dühös harcsát. Bámulatos versrészleteinek kellékszerűsége zavart, tenyeremen latoltam a remek, hidegzöld almákat, a kőeső követ, kísérteties érzékletességük elragadott, csak a súlyukkal volt bajom, mintha könnyebbek lették volna az igaziaknál. Kelléksúlyuk volt, mondom. Ugyanakkor... ugyanakkor egyre világosabban éreztem a vers *egészének*, az esetlegeset elvető, jelekkel dolgozó létlíra egészének kivételes súlyát, és ezt a kettőt, dekorációt és létlírát, sokáig nem tudtam összeadni.

Addig-addig, míg eszembe nem villant — fölvilágosító szikraként — a dráma, a drámaírás alaphelyzete dupla stilizációjával, hiszen eleve stilizált az, mert művészet, és másodszor is stilizált, mert külön művész kell színpadi létrehozásához. A drámaköltőnek és az „előadónak" az együttesét, majdnem testies színszerűségét, a távoltartásnak és önmegmutatásnak ezt a nagyon sajátos, dupla bandázzsal ellátott fajtáját éreztem meg végre Füst kivételes lírájában, hogy el ne felejtsem többet. Lírájában, mondom, hiszen arról beszélek, epikája, drámája e percben csak halvány háttere, rejtett asszociációja az ő költészetéhez elérkező vándorutamnak. Mert végül is elértem hozzá, megértettem objektum és szubjektum új viszonyát, a vers *fogalmának*

■ *Mezey Katalin: Anyagtanulmány (Szépirodalmi, 147 old.)*

Második verskötete a költőnőnek hét esztendővel a bemutatkozó könyv után. *Mezey Katalin* (a műfordító és újságíró) nem hajszolja a minél sűrűbb megjelenést. Nem törekszik legalább kétévenként egy-egy újabb kötet kiadására, nem pillant oldalvást a mezőnyre: hányadiknál tart a nemzedék — az Elérhetetlen föld nemzedékének — átlaga.

„Költőietlen" című kötetének — *Anyagtanulmány* — forrásában nagy szerep jut a hatvanas évek termésének. Szándékolt töredékeket is közread, „talált szövegeket", lírai „egyperceseket"; mondhatnók: pótalkatrészeket *saját* költészetéhez. Tagadhatatlan mindebben a gondolati lelemény, s az elhallgatáson alapuló sokatmondás igénye, a filozófikus töltés. De éppígy tagadhatatlan a széltében-hosszában versroncsokat „hitelesítő" divat kényszere, amely arra készteti, hogy egy *másfajta* pályakezdés lehetőségére — utólag hivatkozzék.

Ne essék félreértés. Nem az *Amig a buszra várunk* (1970) József Attilát önálló hanghordozással visszahangzó, kötött ritmus- és zenei világú költészetének egyenes vonalú folytatását kérjük számon tőle. Csupán a fölösen megmutatkozó kuszaságoktól óvjuk (tartalomban-formában egyaránt). Lebeszéljük a „félszóból érteni" ars poeticájáról, melyet a kötet fülszövegében hangoztat. A szerkezeti és nyelvtani csonkulás még a fogékony olvasót sem juttatja el félszavak megértéséig. Az ilyen módszer idegen a líra (de talán minden művészet) lényegétől. Többet ígérő az, amit Mezey a saját műhelygondjairól versben mond: *„egy szorgalmas ember / fáradhatatlan napi nyolc óra munkával / fél év alatt rendbehozhatná írásaimat".*

Az *összkép* mégis jelentékenyebb. Rákóczi kiáltványából választ mottót Mezey Katalin: gon-

dolkodói türelemre és politikusi bölcsességre int. Magyarság és emberiség fogalmának összetartozását sugallja a kötet történelemfilozófiája, mindenekelőtt egy Közép-Európa tudat gyakori kifejeződése révén *(„közép-európai nő vagyok — magyar".)* Bolgár táj-élménye, német, orosz szavak és mondatok intarziája vall erről tényszerűen. Két cégtáblát — magyar—szláv nyelvűeket — szer-

Ujházi Péter

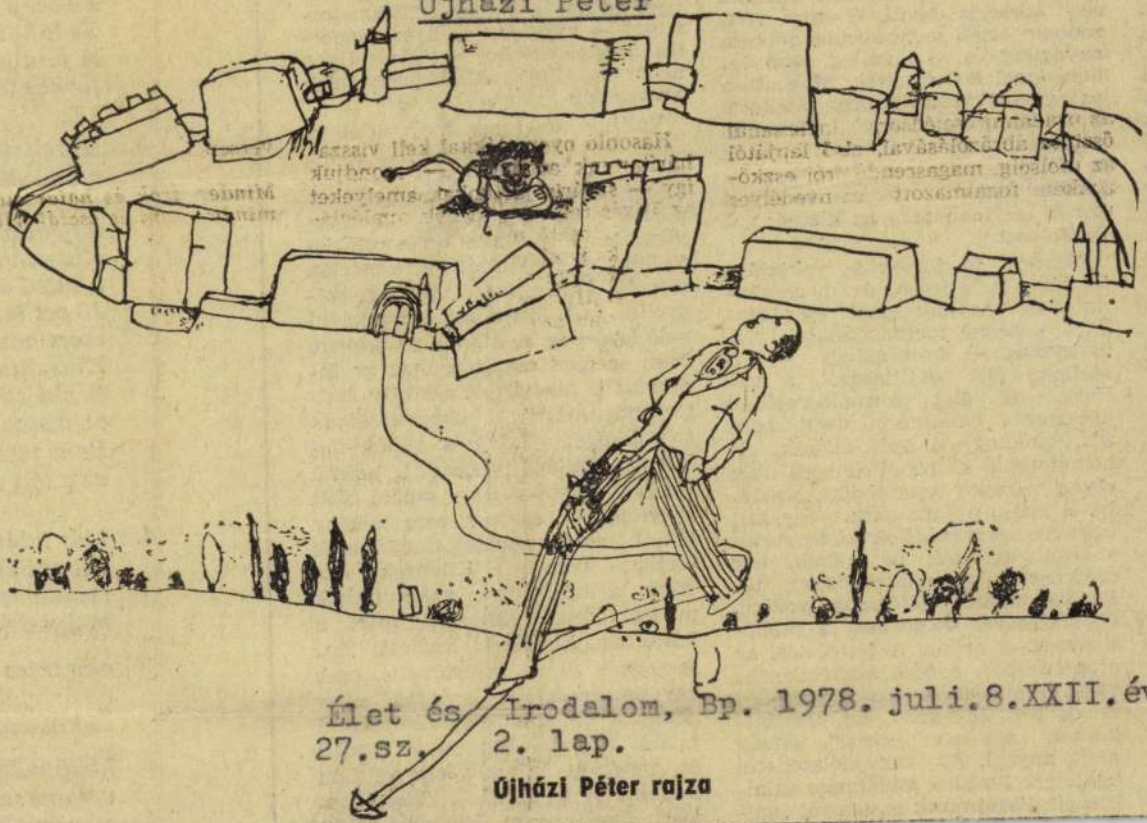

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli.8.XXII.évf
27.sz. 2. lap.

Újházi Péter rajza

lyességű konfliktusok, ütközési lehetőségek nőttek ki. csak úgy, a szabad mezőn, a klikkek ellenőrzési körletén kívül. S ezek vonzóbbak lettek vagy kerülendőbbek, anyagilag és szellemileg több lehetőséggel kecsegtettek. Meg aztán az egykori klikkek nagy játékosai

magát intrika vagy anyagi és karrierfeltételek éppen rosszízű csoportérdek nyesülnek, hanem a mű s. („Brainstorming" — mo z ilyen csoportos gondolko —, de milyen nehéz ezt alk zösségben megteremteni.)

került az időgépen, az életen; ledarálódott.

Mindezt jó jelnek is vehetjük: ha nem is teljesen, de megszabadulóban vagyunk egyik elég makacs közéleti idegzsábánktól. A gyógyulás — önmagában — a szellemi élet vitalitásáról, a valóság, az élet formálóerejének egészséges hatalmáról üzen. Igen ám, csakhogy a volt-klikkek, elhomályosuló klubcímkék kora után olyan vákuum teremtődött, amelybe a csak pillanatokra, egyszeri ügyekre szerveződő érdekcsoportosulások ugrottak be. Ezek, bár szervezeti kapcsolatrendüket tekintve amatőr játékszabályokkal. és taktikával dolgoznak, a találékonyság, a sváda, a félreértés, az alapelvekből adódó álkövetkeztetések segítségével, ha rövid időre és piti ügyekben, de újjáépíthetnek egy-egy „ereszt", amely alatt anyagi, ál- vagy félszellemi ügyleteik illegális védelmére találhatnak. Fogalmunk is van rá: „szeportok jobbá asági csevegést játszanak, i ai-meteorológiai jóslatok és jó ült információk cseréjét; talá t valahogy szégyellni való j ajját munkával való kínlódás, otói gyötrelem. Nem is igen uk meg az individuális alk s a közös „háttérgondolkodá kapcsolatainak sokféleségét. a valamikori Újhelyi Szilá zette I. számú egykori Bala éla stúdió volt ilyen jellegű t, meg néhány költői csopor s, indulásának elején: Tűzt Kilencek stb. Ezek a közö azért tudtak műcentrikussá ozni, mert a háttérben kia szellemi öngerjesztés és lividuális, csak egy ember fe kattanó" nagy gondolat valar egységre tudott találni bennük tehát modell is, törekvés is, művészetpolitikai kapunyitás is a közös „kiscsoportos" alkotómunka irányába. Miért

Se atyja . . . es
ellökve messze
s ekkép ránk m
És kihez szólh
A földi és éteri
farkas üvöltést

3. *Kinek nevében*
nem tudom . . .
akit körülvette
úgy állok itt . .
Kutya vonít
a túlsó domb f
Jó ezt is hallan
mert házunk is
Kikezdik szép
és aki elhagyot
az vissza soha
Be is temetheti
ez a téli enyész

4. *Már talán nem*
valami más kel
mint a szerszá
melyen át hov

egy tájra mely
de árnyékába
és kik azok aki

hogy mégis mi
valami szikráz
s kezedből ver

Stúdió Galéria: Ujházi Péter

A Stúdió legutóbbi, Ernst múzeumbeli kiállításán talán *Ujházi Péter* Jellasics-képe aratta a legnagyobb sikert a kritikusok körében. A *Stúdió Galériájában* most hat festményt állított ki, nem kisebbeket és nem gyengébbeket, mint a *Jellasics futása* — mégis marad némi hiányérzet a nézőben.

Persze előbb tisztázni kell az embernek magában, hajlandó-e beleélni magát a festő látásmódjába, vállalja-e, hogy a gyerekek rajzaira emlékeztető ábrázolásmódban megkeresse a festői értékeket. Ezt a feladatot ugyanis nem lehet megkerülni, mert különben olyan értetlenül állunk a hat kép előtt, mint a látogatók többsége, akik a vendégkönyvben hol kioktatva, hol felháborodva, hol naivan igyekszik Ujházit „jó útra téríteni". Mellesleg, kicsit ez a szándéka e cikk szerzőjének is.

Ujházi stílusa a fekete alapra festett csataképen — az Ernst Múzeumban — *adekvát* volt, pontosan illett mindahhoz, amit a *Jellasics futása* cím „előhívott" asszociációs rendszerünkben. Ezeknél a képeknél — *Város széle, Tengerész, Nagy torony, Utazás, Madár kalitkában, Jelenet* — már hiányzik a konkrét fogódzó, amelyhez hozzá lehetne építeni az asszociációk rendszerét. Így is megmarad a formák bája és a színek varázsos ragyogása — mert Újházi végtelenül bájos formákkal játszik és csodálatos színeket kever —, de nehéz szabadulni attól a gondolattól, hogy mindez csak öncélú játék. Feloldaná az ellentmondást talán, ha nem 1—2 méteres olajfestményekről lenne szó; szerényebb léptékben maradéktalanabbul érvényesülne a rajzi humor és a színek lírája.

Hangsúlyozzuk — talán. Újházinak azonban felesleges ötleteket adni. Önálló és korához képest kiforrott művész. Amitől féltenie kell magát, az az, hogy a fiatalon megtalált vonzó és eredeti stílus ne váljon tetszetős és kényelmes *modorrá*.

Székely András

Ujházi Péter festő.
Népszabadság, 1974. júl. 26.

A RÁDIÓ ÉS A TELEVÍZIÓ MAI MŰSORÁBÓL

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Zenésjáték-részletek.
9.00: Ádámcsutka (vége).
9.20: Brahms: Siratóének.
9.35: Népdalok.
10.05: Édes anyanyelvünk.
10.10: Iskolarádió. Hangjáték.
10.30: Koloratúrszoprán-áriák.
11.00: Barát és ellenség.
11.10: Mozart: B-dúr divertimento.
11.49: Kritikusok fóruma.
12.20: Ki nyer ma? — Zebegényben.
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Népi zene.
13.43: Ady Endre versei.
13.58: Kóruspódium.
14.08: Csicseri-bolt.
14.34: A magyar muzsika múltjából.
15.15: Magyarán szólva . . .
15.30: A lengyel kultúra hete. Ha király leszel, ha bakó leszel . . . Az utóbbi esztendők lengyel, de a világ irodalmának termésében is megkülönböztetett hely illeti meg Tadeusz Nowak regényét. A lírai elemekkel átszőtt próza egy ember sorsát mondja el, közben színes, érzékletes freskót fest egy nép történelméről. Békesség és háborúság, szelídség és rákényszerített keménység ütközik meg az emberi szívekben, olykor csaknem mesebeli magasságokba emelten. Rádióváltozat I. rész.
16.23: Látogatás a Slask együttesnél.
17.20: Vivaldi- és Bach-művek.
17.45: Tervegyeztetés a KGST-ben.
17.55: Lépésváltás
19.30: Tungsram Kupa vízilabda-mérk.
19.40: Magnósok, figyelem!
20.25: A ciprusi dráma
20.58: Areliano Pertile énekel.
21.20: Láttuk, hallottuk.
21.40: Rosztropovics gordonkázik.
22.15: Sport, táncdal, könnyűzene. — Vívó VB. Női tőrcsapat döntő.
22.40: Az ötödik ötesztendő.
23.00: Sugár—Romhányi: Hunyadi hősi ének.
0.10: Garay Attila triója játszik.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Zenekari muzsika.
9.03: Ezeregy délelőtt.
10.00—12.03: Zenés műsor üdülőknek.
12.03: Zongoraművek.
12.45: Rádiónovella-pályázat.
13.03: Balettzene operákból.
Kettőtől hatig . . . Zenedélután.
14.00: Jó utat!
14.45: A beat kedvelőinek.
15.33: Rivaldafényben.
17.00: Őtorai tea.
18.20: Népdalok.
18.45: „Jó — a náciknak" . . .
19.00: Sárdy János felvételeiből.
19.25: A lengyel kultúra hete. — H Jakowicz hegedűestje.
Kb. 20.25: A szakma művészei.
Kb. 21.10: Olvasnivaló.
Kb. 21.15: Sport, táncdal, könnyűzene Vívó VB. Női tőrcsapat dönt
22.15: Évfordulók nyomában.
23.15: Nóták.

3. MŰSOR

18.05: Mozart szimfóniái V. rész (szt.
19.03: Bartók műveiből (szt.).

1071

Újházi Péter a Galériában

Talányok tárlata

A Magyar Nemzeti Galéria Műhely címmel jelzett kiállítássorozata kísérleti jellegű műveket mutat be, amióta legrangosabb kiállítási intézményünk a Budavári Palotába költözött. Nem kísérte zajos érdeklődés ezeket a kamaratermi bemutatókat (kivéve tán a „lézerfestészeti" próbálkozást), inkább a szűkebb szakmai közvélemény, a kulisszatitkokra kíváncsi érdeklődés és az ínyenc ízlés lelte bennük örömét. A székesfehérvári Újházi Péter művei tehát mindenképpen illenek ide, hiszen munkásságának ismerői tudhatják, mennyire egyéni utakon jár, stílusa mennyire élüt a szokványostól, noha minden keresettségtől mentesen természetesnek tűnik.

Lampionos szoba

A Galéria Műhelyében bemutatott anyag azonban még a hely jellegéhez és Újházi megszokott szokatlanságához képest is talányos. A művek — jobb híján használjuk egyelőre ezt a szót — majdnem ugyanazok, mint a székesfehérvári ifjúsági ház közelmúltban rendezett kiállításán. Ezt a kiállítást egy rövid híradáson túl annak idején nem kommentáltuk, mert annyira személyes megnyilatkozásnak éreztük, amit mindenféle magyarázat csak zavart volna. Véleményünk szerint a művész inkább valamiféle bepillantást engedett alkotó folyamatának korai szakaszába, inspirációjának forrásvidékéről közölt néhány részletet, mintsem a végeredményt tárja nézői elé, s ez nem adhat állásfoglalásra késztető élményt, csupán várakozást ébreszt.

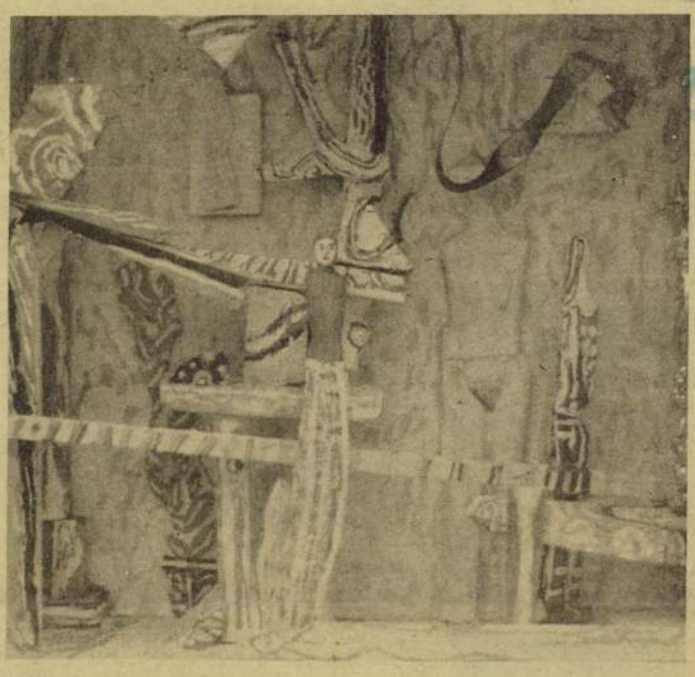

Kék szoba

A fehérvári kiállítás három befejezett festménye nem is került be a Galéria-beli anyagba, ezeket a dunaújvárosi megyei őszi tárlaton láthattuk viszont. Néhány táblakép, igaz, van a Várban is, furcsa, légifelvételhez hasonlatos, elnéptelenedett vagy még inkább földéríthetetlen táj képzetét keltő sejtelmes felületek. A kiállítás alaphangulatát megadó többség azonban mintha véletlenül előkerült tárgyak szeszélyes sorrendben összeállt együttese lenne.

Szecessziós jeleneteket őrző régi fotók, esetenként virágszirmokkal beszórva, kézírásos levél és elhasznált füzet az üveg alatt, címkék, újságdarabok, bélyegek áttetsző hártyapapír mögött. S aztán a képsíkot valamelyest térbe tágító dobozkompozíciók, drótokkal, csavarokkal, gyermekjátékokra emlékeztető szerkentyűkkel és különös figurákkal, mintha valamely bábjáték-misztérium díszletvázlatai lennének. Egy tárlóban kavicsok, kőtörmelékek, a másikban alig vagy egyáltalán nem munkált fadarabok és egykori használati tárgyak. Helyenként egy-egy Camus- vagy éppen Balassi-idézet, de ez sem különösebben igazít útba.

Aki Újházinak ezeket a kísérleteit magyarázni akarná: mintha ismeretlen nyelvből kellene tolmácsolnia, de olyan nyelvből, amely még ki sem alakult, szókészlete, szabályai, főként jelentéstana még a kaotikus forrongás állapotában. Olyan hatásúak ezek a kompozíciók, mint az álom, amelyet rögtön az ébredés után elfelejtünk. Lehetséges, hogy a megszólalás nehézségét akarta példázni a művész, a személyiségtől személyiségig vezető út nehezen járhatóságát vagy éppen áthatolhatatlanságát? Avagy az alkotónak fontos, de a nézőnek jó részt megfejthetetlen emléktárgyak felmutatásával, a lélek mikrovilágának fontosságára figyelmeztet?

Tűnődni és kérdezgetni bőséggel lehet ezen a tárlaton, az Újházi Péter munkásságától megszokott élményhez jutni annál kevésbé, mert éppen az hiányzik, amit a művészi alkotóerő hozzátehetne a laza sodrásban előbukkanó ötletekhez. Fehérvári kiállítását Újházi a jégszobrász példázatával nyitotta meg, aki csodálkozva vette észre, hogy Grönlandon alkotott művei melegebb éghajlat alá érve elolvadnak. A hasonlathoz csatlakozva ez a kísérleti (s ebben a nemben érdekes) kiállítás nem kész alkotások olvadéka. A jégszobrok még felhőállapotban gomolyognak, s legföljebb ígéretei a megszületendő alkotásoknak.

Á. Szabó János

HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk, h anyánk, nagyanyánk **SZABÓ VINCÉNÉ Gabriella** életének 57. évében hosszú betegség u metése 1980. december 10-én, szerdán délután Hosszú temető halottasházából a Szedreskerti **A gyászoló család.**

HALÁLOZÁS. Fájó szívvel tudatjuk, hogy szer **ÖZV. PÁYER GYÖRGYNÉ** életének 79. évében e 1980. december 10-én, szerdán délután **kettő** óra reskerti temetőben. **Gyászoló család.**

HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk, ho ségem, édesanyám, anyósom, nagyanyánk **TA született Képli Mária** életének 57. évében, rövid 1980. december 6-án elhunyt. Temetése 1980. szerdán délután **három** órakor lesz a Szedresk **Gyászoló család.**

MAGÉV Gép-Műszer Szaküzlete

1054 Budapest, Báthori u. 3.

Telefon: 115-619. Telex: 226383.

MŰSZAKI BECSLÉST TART

1980. december 11-én Székesfehérváron.

Bejelentésüket kérjük a MAHIR Magyar Hirdető Fejér megyei Központja címére (Székesfehérvár, József A. u. 9.) megküldeni.

Foglalkozunk: új és használt gépek és műszerek vételével, eladásával, közvetítésével.

152 627

1980 DEC 9

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1091 BUDAPEST, IX., TÜLÖI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MTI SAJTÓFIGYELŐ

x Felveszünk: kőműveseket, kőműves-segédeket, kőműves-betanítottakat, kőműves-kenőket C—100-as vezetőket, esztergályost. Jelentkezni lehet: Sárrét Mezőföldi Meliorációs Társaságnál Sárszentmihályon (volt Talajjavító Vállalat).

— A székesfehérvári tejüzem felvesz 5 fő szállítmánykísérőt, 1 laboránst, 3 férfi targoncást, 10 női üzemi segédmunkást, 5 férfi segédmunkást és 1 esztergályos szakmunkást. Jelentkezni lehet: Székesfehérvár, Seregélyesi út. 7345

— Egy számlázót felveszünk. Oxigén és Dissougázgyár Vállalat 18. sz. lerakata, Szfvár, Takarodó u. 152628

x Az ÉDÁSZ Vállalat Szfvári Üzemigazgatósága felvesz 2 villanyszerelőt, vagy technikust, villamosműkezelői végzettséggel az üzemigazgatóság területére 3 műszakos üzemirányítói munkakörben. Jelentkezés: Szfvár, Elmunkás u. 1. személyzeti osztályvezetőnél. 7441

EXPRESS-HIRDETÉS

LAKÁS

x **ELCSERÉLNÉM** 2 szoba, hallos, összkomfortos, tanácsi lakásom 1,5 vagy 2 szobásra. Házfelügyelői is érdekel. Szfvár, Vörös Hadsereg u. 78. IV. 13. 7439

VEGYES

x Egyedülálló nő részére bútorozatlan **SZOBA** kiadó. Érdeklődni: Szfvár, Komját A. tér 4. IV. 15. 7427

x **MATEMATIKÁBÓL,** fizikából korrepetálok. Szfvár, Benke F. u. 5. fszt. 3. 7432

x **HÁZRÉSZ** lelépésre kiadó. Érdeklődni: Szfvár, Rozgonyi u. 9. 7436

x Takarítást, bevásárlást, háztartási munkákban segítést **VÁLLALOK.** „Egyedül nehéz 7437" jeligére a Kiadóba. 7437

— **IRHABUNDA,** 46—48-as, barna modern fazonú eladó. Szfvár, Kinizsi u. 13. 028 518

— **GARÁZS KIADÓ.** Szfvár, Széchenyi u. 107. 028 522

— 180 kg-os **SERTÉS** eladó. Szfvár, Mester u. 3. 028 524

— 408-as **MOSZKVICS** rendszám nélküli és Moszkvics első szélvédő-üveg, IS frsz. **ZAPOROZSEC** eladó. Érdeklődni: Szfvár, Rákóczi u. 24. VIII. 56. 028 442

LAKÁS

— Szfvári gázfűtéses 2 szoba, komfortos lakás vállalat részére hosszabb időre kiadó. Leveleket: „IBUSZON keresztül" jeligére a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6. 127 885

— Egyszoba, komfortos 40 m²-es nem panel gázfűtéses lakásom 2—3 szobásra. „Cserélem vagy üdülőre" jeligére a Hirdetőbe. 028 460

— Kórház közelében levő 3 szobás **VILLALAKÁSOMAT** „Budapestre cserélem" jeligére a Hirdetőbe. 028 454

— 200 ezer Ft kp + OTP átvállalással **LAKÁSMEGOLDÁST** keresek. „Liftes ház" jeligére a Hirdetőbe, 016 104

— **ELCSERÉLNÉM** kétszoba, összkomfortos, gázfűtéses, földszinti tanácsi lakásomat 3 szobás, vagy annál nagyobbra. Minden megoldás érdekel. Garázscsere is lehetséges. Cím: Papp, Szfvár, Béke tér 2. Telefon: 13-823. 028 480

— Kétszoba, hallos **SZÖVETKEZETI** lakás eladó. Szfvár, dr. Münnich ltp. 64. IV. 45.

— **BE**
EN eladó
los 53 n
fortos
KÁS kp
lalással.
ponta 16
Benke F.

— Ké
villalaká
emeletire
„Május
jeligére

IN

— **SU**
öles tele
rásnál é
Mária, F
u. 2. 1013

— Eladó Szfváron 80 n.-öles telken kétszintes 3 szoba + étkezős 72 m²-es családi ház a Velence-szállótól 5 percre. Iskola, óvoda, üzlet és autóbusz közvetlen közelében van. Azonnal beköltözhető. „Készpénz 234088" jeligére a Felszabadulás téri Hirdetőbe. 6017

— 110 m²-es, összkomfortos családi ház 196 n.-öl telekkel, garázzsal eladó kp-ért **NAGYKANIZSA,** Farkas József u. 33. sz. alatt. Érdeklődni: a helyszínen szombat, vasárnap.

— 400 n.-öles beépíthető **TELEK** eladó, Kőszárhegy, Szabadság u. 2/a. Simon János. 028 443

— **VENNÉK** Szfváron 2—3 szobás, 15 éven belül épült, vagy befejezetlen családi házat 200—300 n.-öl telekkel. „1981 őszi beköltözés" jeligére a Hirdetőbe. 028 422

VEGYES

— Régi játéktűzhelyet, játékvonatot, porcelán fejű babát, ólomkatonát magas áron **VESZEK.** Gyűjtő. Kedve Ferenc, Siófok, Budai Nagy Antal u. 10. 9633

— Peronoszpóramentes Zalagyöngye **SZŐLŐVESSZŐ** megrendelhető 15 Ft/db. Ungerbauer György, Csongrád, Felszabadulás u. 42. 075 671

— Orvosegyetemen tanársegéd, egyetemi **ELŐKÉSZÍTÉST** vállal, az esti órákban. Érdeklődni: Szfvár, Benke F. u. 6. V. 2. 19 órától. 028 472

— Könnyű **GUMISKOCSI** eladó. Kőszárhegy, Lenin u. 6.

— Tenyészérett **NUTRIÁK** eladók. Straubinger Józsefné, Szabadbattyán, Gárdonyi u. 4. 028 425

— **ZONGORASZÉKET VENNÉK.** Szfvár, József Attila u. 21. Viga. 028 404

— **ELADÓ** 1 db 4 gumikerekű kézi kocsi, 1 db disznószállító ketrec, 1 db erős lemezből készült kétszárnyas pinceajtó. Érdeklődni: egész nap, Szfvár, Fiskális u. 120. 028 435

— Skoda S 100-as felújított motor, ülések, hűtő, önindító, 2 új hátsó sármentő, első- hátsó híd, sebváltóval **ELADÓ.** Szfvár, Horvát I. u. 2/a. fszt. 3. 028 398

— Fiatal házaspár 1.5 évre albérleti **LAKÁSMEGOLDÁST** keres, állomás környéke előnyben. „Átmeneti megoldás 81" jeligére a Hirdetőbe. 028 393

— **VILLANYTŰZHELY,** villanyköszörű, férfi bőrkabát, 2 db új ágyneműtartós heverő, kétszemélyes, padheverő eladó. Szfvár, Velinszky L. u. 16. VI/1. 028 439

— Esküvői **RUHAKÖLCSÖNZŐ** nyílt a Déli-

APRÓ-HIRDETÉS

JÁRMŰ

— IF-es 412-es **MOSZKVICS** 17 ezerért eladó. Műszaki érvényes 1982. áprilisig. Érdeklődni: Szfvár, Dobó u. 5. 028 473

— **MZ TS** 150 cm³ motorkerékpár eladó. Érdeklődni: 17 óra után, Tolnai János, Szfvár, Vörös Hadsereg u. 56. I. 028 486

Tessék választani! Dec

OLYMPIA SPORTBOLT
ajánlata:

december 13-ig

30 % engedménnyel árusítunk „Senior" tréningruhagarnitúrát és felsőt, férfipulóvert

OLYMPIA SPORTBOLT
Székesfehérvár, Kossuth u.

BA
20(
20

Újházi Péter *festőművész*

1940-ben született Székesfehérváron. A Képzőművészeti Főiskolát Bernáth Aurél növendékeként 1966-ban fejezte be, majd visszatért szülővárosába. Figyelemmel kíséri a festészet új eredményeit. Képei megfestésénél számos érdekes motívumot felhasznál a gyermekrajzoktól a fali firkákig. Az országos és megyei tárlatoknak rendszeres résztvevője. Önálló kiállításai: Székesfehérvár, István király Múzeum, 1971 és 1976; Dunaújváros, Múzeum, 1971; Csepel Galéria, 1971; Dunaújváros, Uitz Terem, 1973; Stúdió Galéria, 1974; Szeged, JATE Klub, 1975.

Újházi Péter: Lampionos szoba, festett fa, 46x62x12 cm, 1975 (fotók Tahin)

Ujházi Péter
festőművész

Lampionos szoba

--------Fejér megye képzőművészei.
Művészet,1978. október / 20.oldal.

Újházi Péter *festőművész*

1940-ben született Székesfehérváron. A Képzőművészeti Főiskolát Bernáth Aurél növendékeként 1966-ban fejezte be, majd visszatért szülővárosába. Figyelemmel kíséri a festészet új eredményeit. Képei megfestésénél számos érdekes motívumot felhasznál a gyermekrajzoktól a fali firkákig. Az országos és megyei tárlatoknak rendszeres résztvevője. Önálló kiállításai: Székesfehérvár, István király Múzeum, 1971 és 1976; Dunaújváros, Múzeum, 1971; Csepel Galéria, 1971; Dunaújváros, Uitz Terem, 1973; Stúdió Galéria, 1974; Szeged, JATE Klub, 1975.

Újházi Péter: Lampionos szoba, festett fa, 46x62x12 cm, 1975 (fotók Tahin)

Újházi Péter festőművész

Művészet, 1978. 10. 21. old.

ságot tart mindig a korabeliekkel. A roma
korabeli kövekre a romanizált hellén kultúra
hat, a középkoriakra a Rajna-vidéki, dél-
németországi és cseh-morva zsidó cent-
rumoké, a hódoltságiakra az osztrák–néme
zsidóságé" (i. m. 8. o.).

Zolnay László írja *Buda középkori zsidó*
sága című, a hajdani imaházakat, középkor
kőemlékeket, sírköveket, liturgikus és hasz

1021

Ujháni Péter, festőművész

1979.VII.13. 17,35 L.

Láttuk, hallottuk.

- Hajdu István a Székesfehérvári Csók Képtár kiállitást nézte meg, amely hamarosan Firenzében reprezentálja a magyar képzőmüvészetet. Hadd iédézzek a vendégkönyvből. Amit itt láttunk, az minden képzletet felülmult. A kiállitás teljesen megdöbbentet Ebből persze nem derül ki, hogy milyen értelemben döbbentette meg őket. És egy harmadik, talán egyértelmübb vélemény. A kiállitáson a a képeket kerestük, de sajnos egyet sem találtunk. Ha a magyar képzőmüvészetet ezzel az anyaggal akarják képviseltetni Rirenzében, az alkotók is és arendezők is szégyelhetik magukat. Itt a vendégkönyv lapjain egy kis vita is kialakult, mert rögtön válaszoltak rá, hogy - te is, - már mint szégyelheted magad, te anarchista, te barom, stb. stb. Tehát eléggé szélsőségesen megoszlottak a vélemények. Te kinek a pártjára állsz?

- Az én véleményem jóval higgadtabb, legalábbis én azt hiszem. Nekem az az érzésem, hogy ez a kiállitás bizonyos értelemben jól reprezentálja a mai magyar képzőmüvészet egy részét. Bár, mint minden ilyen antológikus kiállitás nagyon magán viseli a rendező, a válogató személyiségét. Ha azonban arra gondolunk hogy a néhány évvel ezelőtti olasz kiállitás, amit a Szépmüvészeti Muzeumban láthattunk vagy a nyugatnémet kiállitás vagy a körülbelül tiz évvel ezelőtti belga kiállitás a Mücsarnokban milyen minőségben tárta föl a kortárs olasz, belga vagy nyugatnémet képzőmüvészetet, akkor ez a kiállitás, tehát a fehérváriak firenzei kiállitása, hát bizony jócskán alul marad a várakozásnak.

- Miért?

- Arról van ugyanis szó, hogy a fehérváriak a saját anyagukból, tehát az István király Muzeum anyagából válogatták ki az utazó szobrokat és képeket, tehát bizonyos fajta megkötéssel számolniuk kellett. Ugyanakkor, éppen azért, mert egy területi muzeumról van szó, talán valamivel hangsulyosabban szerepel a Fehérvár körezetében élő és a Fehérvár-i

muzeológusok által kitünőnek tartott festő Ujházi Péter, aki talán a többiekhez képest tulméretezett anyaggal szerepel. Ugyanakkor, amikor a mondom nagyon jó nevek, önmagukhoz méltetlen szerepelnek. Nem azért, mert mint hogha a képeik kiállithatatlanok lennének, minőségükben nagyon rosszak lennének, hanem azért, mert ennél sokkal többet tudnak. Itt például arra gondolok, hogy Gulyás Gyulától a Fölhajtogatott acéllapok sorozata, amely végülis ma már kissé egy képzőművészeti közhelynek számit, gyáltalán nem képviseli a müvész igazi képességeit és igazi munkáit, hiszen őtőlő sokkal jobb plasztikákat is ki lehetett volna állitani. Ugyanez vonatkozik Keserü Ilonára vagy Mengyán Andrásra is, akiktől jobbakat lehetett volna kiállitani.

- Csak hogy ez alapján a kiállitás alapján nem derül ki a látogatónak sem Magyarországon, sem Firenzében..

- Sajnos ez nem derül ki. Na most esetleg, ami egy ilyen műhelytitok lehet, amihez aztán hozzászólni nagyon nehéz lenne, hogy valószinüleg a fehérváriak gyüjteményében ezek a munkák szerepelnek. Na most a tisztsség ugy kivánta, miután egy muzeumi kiállitásról van szó, hogy a fehérváriak a saját gyüjteményüket vigyék ki és ne kölcsön mütárgyakat. Hát nagyon szomoru dolog végülis az, hogy igy a kiállitás igazában nem reprezentálja sem a magyar képzőművészetet, sem azokat, akiket kiállit Firenzében.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Újházi Péter, festő

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
művész
1980 SEP 9

1021

Közművelődés

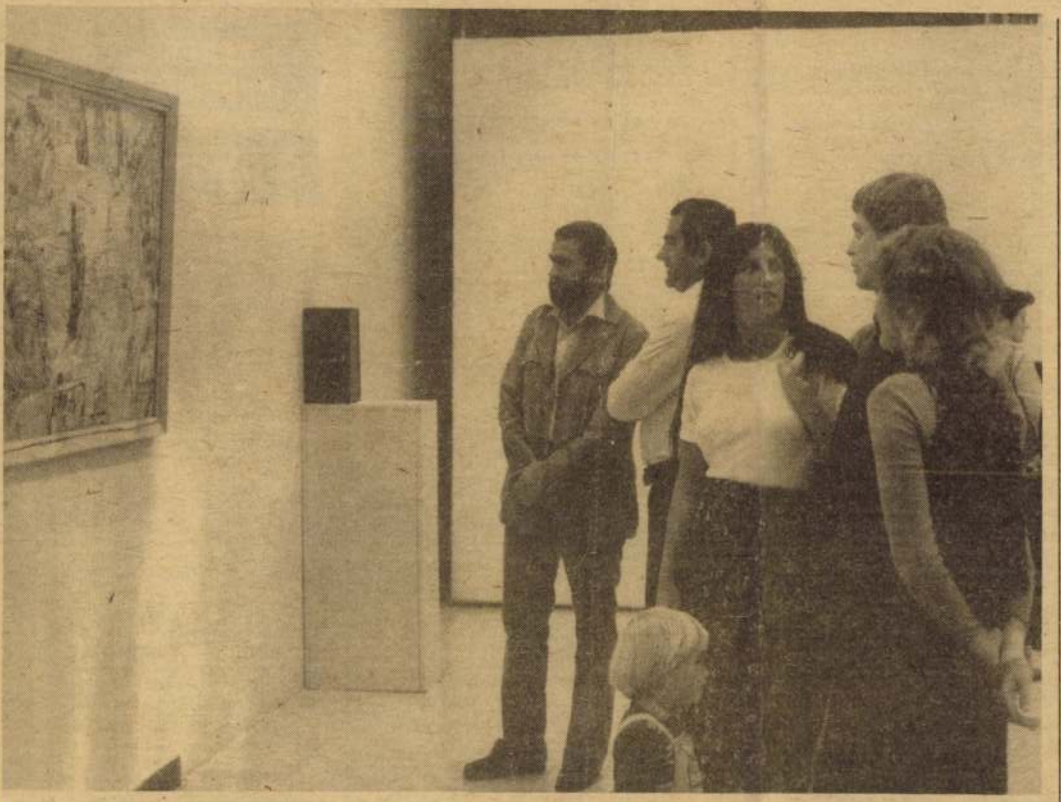

A székesfehérvári ifjúsági és úttörőházban Újházi Péter festőművész tárlata szeptember 30-ig tekinthető meg

Fotó: Kabáczy Szilárd

Hirdetés

ly fájdalommal tudatjuk mind-ek, hogy drága férjem **NYULASI** özúti Igazgatóság volt revizora ványait 1980. szeptember 11-én, örök nyugalomra a sóstói romai **felesége, gyermekei Zsuzsa és** ló család. 5407

l tudatjuk, hogy szeretett édes-dnagyapám **NÉMETH JÓZSEF** -én, 83 éves korában rövid szen-Hamvasztás utáni búcsúztatása n **fél kettő** órakor lesz a sóstói **család.** Lakás: Szfvár, Brassói 5367

KEDVEZMÉNYES TÁRSASUTAZÁSI AJÁNLATAINK

NAIÁRA
kocsikban
ecemberig
),— Ft-ig

GÁBA
ocsikban
ecemberig

ándulás TBILISZIBE

ÁLLÁST KERES? ITT TALÁL!

x Az Országos Szakipari Vállalat felvesz a Paksi Atomerőmű, a Szekszárdi Húskombinát és egyéb kiemelt beruházások szakipari munkáinak végzésére — festő-mázoló, bádogos, szigetelő épületüveges, hidegburkoló szak- és betanított munkásokat. Felvétel: Paksi Atomerőmű, Országos Szakipari Vállalat kirendeltsége; Budapest V., Báthori u. 12. II. 205. Telefon: 115-000, 198 mellék. 4477

— Takarítónőt azonnal felveszünk. 323. sz. Intézet, Szfvár, Balatoni út 143. 152 540

x A Gáz és Olajszállító Vállalat 04. sz. kápolnásnyéki üzemvezetősége irányítástechnikai szakon végzett mérnököt, vagy üzemmérnököt keres, azonnali belépéssel. Cím: Kápolnásnyék, Olajtelep 2475. 5325

HÁZASSÁG

x 35 éves, 160 cm magas, 15 éves fiát egyedül nevelő elvált asszony vagyok. Társaság hiányában megismerkednék 40—45 éves férfival **HÁZASSÁG** céljá-

EXPRESS-HIRDETÉS

JÁRMŰ

x ZK-s **TRABANT** Speciál eladó. Megtekinthető a Csákvári Gyógyszertárban. 5401

x **WOLKSWAGEN** 1300 CR-es eladó. Szfvár, Fiskális u. 82. 5414

— IB-s **ZAPOROZSEC** eladó. Iszkaszentgyörgy, Ady E. u. 3. 067 643

— IT-s **TRABANT** új motorral eladó. Szfvár, Köfém ltp. 16. lh. fszt. 12. 607 637

— UF frsz. 1500-as P. **FIAT** eladó. Érdeklődni mindennap 17 órától. Telefon: 14-836 Lovrek, Szfvár, Velinszky u. 19. II/1. 067 636

— CI-s **TRABANT** üzemképes, decemberig érvényes műszakival 8000—, Ft-ért eladó. Érdeklődni: 16—18 óráig 13-890 telefonon. 051 178

— UD-s S 100 **SKODA** sürgősen eladó. Szfvár, Benke F. u. 4. X/4. 15 órától. 067 615

INGATLAN

x Ela
tó vasá
1 villan
60 x 60-
Érdeklő
Nagyszo

x
korlátla
és vis
kapható
tól, Sz
kóczi u
pálya n

x **ÚJ**
kerítés,
dóan k
házhozs
Ferenc
lért u.

x 2
eladó.
Mezőszi

x **MA**
FIZIKA
TALOK
F. u. 5.

—
pincsi
éves.
3/b. I.

x
ANYAI
Aba,
sz.

x Jó
Saci I
TOR
Érdekl
Szfvár,
(Titeli

x **Ú**
as **TA**
eladó,
u. 2/F

Újházi Péter

Alig hihetni, hogy sok olyan művész van ma hazánkban, akit ennyire nem ért meg és főként nem fogad el a múzeumlátogató nagyközönség, mint *Újházi Péter*t.

Tény, a Nemzeti Galéria műmárvány pompájában idegenként hatnak e kiállítás tárgyai. Alkotójuk műfajmeghatározása szerint a dobozok, a kis képek, a nagy képek, a grafikák, a tárgyak.

A tárlat leghívogatóbb darabjai a dobozok, amelyek leginkább egy színpadi maketthez hasonlatosak. Belsejükben egy jelenet vagy tárgyak sokasága, Újházi képzete, testet öltött belső látása arról, hogy milyen is lehet például *Valami nagy lakóhely, a gyökerek között, a föld közepén.* Vagy a francia tengerpart *Szerintem ez Bretagne (a kötéldarab sóízű).* S így jelenik meg a *Kék szoba – régi szoba* és a *Lámpionos szoba* is. A dobozok „én ilyennek képzelem" világával szemben a kis képek talán az „én ezt éreztem" mondatát fogalmazzák. Erről szólnak a képaláírások is.

Ezek a képek már kevésbé érdekesek, mint a dobozok, erőtlenek, a nosztalgiát és dekadenciát egyre unalmasabban jelzik újra és újra a virág- és papírszirmok.

A hagyományos képzőművészeti műfajokhoz a nagy képek közelítenek legjobban. A farostlemezre felhordott agyag képezi alapjukat, ezen jelennek meg az *Árnyékrajzolatok kicsit régi földön,* az *Udvarok,* a *Bauxitos térképrészlet.* A grafikák és tárgyak az Újházi által Részletnek nevezett valóságdarabok – papírfecnik, kavicsok, fadarabok, szobortöredékek, gyökerek, villanykörteroncs stb.

Érthető hát, hogy a konzervatív, esetleg előítéletekben megrögzött, csak a hagyományos képzőművészet világát elfogadó néző háborog. Ám félő, hogy a nyitottabb, a modern művészetet szerető látogató sem gazdagodik valódi élménnyel, mert a műtárgyak sora előtt végigsétálva egyre erősödik az érzése: itt a művész nem neki szól, hanem magában beszél, hangosan – saját magáról.

H. É.

Magyar Nemzeti Galéria
Műhely sorozat, 1980. XI–XII.

Újházi Páter: Lampionos szoba, festett fa, 46x62x12 cm, 1975 (fotó Somfai)

Ujházi Péter

Lampionos szoba

H.É.: Kiállitási panoráma.
MŰVÉSZET XX: 1981. március - 60. lap.

Győr, Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola főigazgatói tanácsterem
Benkő Mariann: francia gobelin, 200x470 cm; megbízás: 1978. V.

Szentendre, Bacsó-part
Farkas Ádám: Szentendrei köszöntő, fehér beton, 700 cm; megbízás: 1973. V. (pályázatnyertes terv alapján)

Tamási, Úttörőház
Juhos László: dombormű, pirogránit, 20 m²; megbízás: 1979. V.

Tatabánya, 5. sz. lakótelep, óvoda-bölcsőde
Nagy István János: Puputeve, mészkő, 240 cm; megbízás: 1977. VII.

Tompa, Vasúti Határátkelő
Majoros János: kerámia plasztika, 270 cm; megbízás: 1978. I.

Zánka, Úttörőváros
Kiss István: Galambok, krómacél plasztika, 500 cm; megbízás: a művész felajánlása
Kő Pál: Zánkai Alapkő, bronz, 160 cm; megbízás: 1979. IX.

17 4

Ujházy Péter, festőművész

MŰHELY SOROZAT

Ujházy Péter festőművész kiállítása (D. ép. III. em.)
nov. 5-30-ig

A Magyar Nemzeti Galéria Programja.
1980. november hó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 JUL 2 6

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Újházy Péter festő-
művésszel

1021

Újházi Péter: A nagy folyó

melléklet

Receptek

Sütemények

TÖRÖK RUMTORTA

Hozzávalók a tésztához: 25 dkg liszt, 7 dkg vaj vagy margarin, 1 tojás, 6 dkg cukor, 2 kávéskanál sütőpor, 1 csipet só, 4 evőkanál tej.

Öntethez: 1,5 dl víz, 13 dkg cukor, 4 evőkanál rum.

Díszítéshez: fél liter tejszín, kevés cukor, 4 evőkanál reszelt mogyoró, 10—12 db kandírozott gyümölcs.

A lisztet, zsíradekot, tojást, cukrot, sütőport, sót és a tejet egy tálba tesszük és sima tésztává kidolgozzuk. Hideg helyre tesszük és állni hagyjuk. Liszttel beszórt nyújtódeszkán 1 cm vékonyra kinyújtjuk. 10 cm átmérőjű kerek formákat vágunk ki belőle és kizsírozott sütőlapra tesszük. Előmelegített sütőben 20 percig szép barnára sütjük.

A vizet és cukrot felforraljuk, majd rumot ön-

Hideg műtét

Nyugatnémet statisztikai adatok szerint a csecsemők kb. egy százaléka szívfejlődési rendellenességekkel jön a világra. Orvosi beavatkozás, műtét nélkül ezeknek az újszülötteknek a fele meghal. Ennek megelőzésére olyan operációs módszert dolgoztak ki a müncheni kutatók, amellyel nagy biztonsággal végrehajtható a sebészi beavatkozás.

A csecsemő vagy kisgyermek testét először hűtőtakarókkal és jégtömlők segítségével 30 Celsius-fok körüli hőmérsékletre hűtik le, majd a kisgyermekeket rákapcsolják a szív—tüdőgépre, miközben 20—22 fokig tovább-hűtik a testet, hogy csökkentsék annak oxigénszükségletét. A szív—tüdőmotor leállítása után végrehajtják az elernyedt és vértelen szíven az operációt, majd fordított sorrendben elvégzik az említett műveleteket, vagyis megindítják a vérkeringést, és visszaállítják a normális testhőmérsékletet. Lehűtött állapotban kb. egy óra tartamára szakítható meg a szívműködés, a vérkeringés, mégpedig az agy és a szervek legkisebb károsodása nélkül. A müncheni orvosok 20 hónap leforgása alatt 140 sikeres műtétet végeztek a csecsemőkön e módszer segítségével...

KETTECSKÉN

Falrafirkák és a barokk gödör

Beszélgetés Ujházi Péter festőművéssszel

Ujházi Péter a 60-as években végezte el a Képzőművészeti Főiskola festő tanszakát Bernáth Aurél osztályában. Nem tartozott azon Bernáth-tanítványok közé (Csernus Tibor, Lakner László, Méhes László), akik jó két évtizede kezdték megváltoztatni a hazai képzőművészet arculatát, nem lépett be semmilyen iskolába, körbe; saját festői útját járta. Hogy a falrafirkáktól és gyermekrajzoktól ihletett groteszk világlátása és stílusa mégis oly ismerősnek tűnik – s épp ezért besorolhatónak a mai képzőművészetünk egyik jelentékeny törekvésének irányába –, az inkább annak köszönhető, hogy az utána következő nemzedékek tagjai (Szabados Árpád, Wahorn András, ef. Zámbó István) már magától értetődően és elismerten használ(hat)ják ezt a vizuális nyelvet. Bizonyos szempontból azt mondhatjuk: Ujházit „utolérte a divat".

– 1986 végén rendezted meg szülővárosod, lakóhelyed, Székesfehérvár kiállítótermében, a Csók István Képtárban gyűjteményes tárlatodat, amely húszévi munkásságodról adott számot. Minden retrospektív kiállítás számadás is. Hogy érzed: lezártál egy alkotói periódust, vagy a megkezdett úton és irányban lehet és kell továbbra is haladnod?

– Nem tudom, hogy mit kéne és kellene-e egyáltalán lezárni vagy újrakezdeni. Azt hiszem, a festészet olyasféle tevékenység, aminek igazából se kezdete, se vége nincsen. Az ember mindig ügyetlen marad: ügyetlenül él és gondolkodik. De azért a kiállítás megmutatott számomra valamit. Elcsodálkoztam magamon. Rengeteg képet csináltam úgy, hogy akár tárgyiasulhattam volna bennük, de úgy érzem, mégsem vagyok jelen rajtuk, végeredményben elkerültem a tárgyiasulást. Azonkívül elmondhatom, hogy annak az embernek, Ujházi Péter festőnek a képeit nézve, bizony meglepett a teljesítménye.

– Mivel sikerült így meglepned magad?

– Azzal, hogy szinte folyamatosan azt csináltam, amit voltaképpen nem akartam. Én mindig tágas, atmoszférikus, boldogító képeket szerettem volna festeni. E „hármas egységből" időközönként persze sor került az utolsó elemre, a boldogításra, hiszen sokat szórakoztam, játszottam, bolondoztam. Olyannyira, hogy a kritika rám is akasztotta állandó jelzőként: infantilis. Ennek ellenére úgy találtam, hogy szörnyen zárt és kissé – tudom, furcsa kifejezés, de hát erre gondoltam – „eltévelyedett" képet kaptam magamról műveim tükrében.

– Épp az ilyen jellegű válságszituációkra céloztam, amikor arról kérdeztelek, merre kell továbbindulnod. Nem akarsz, akár mostantól, tágasabb, atmoszférikusabb képeket csinálni?

– Igyekszem, meg fogom próbálni.

– Mit jelent egyáltalán a te szótáradban az, hogy tágasság?

– Egy mánia megfelelője. Olyan mániáé, amely, bármennyire szeretném, nem tud igazából megjelenni a festményeken. A tágasság kapcsán arra gondolok, hogy az ember ne legyen a saját vagy mások életének, kisebb vagy nagyobb csoportok világának ócska reprodukálója; a festészetnek mégiscsak más a dolga.

– Ebben egyetértünk. De mintha mégiscsak beleestél volna e csapdába, hisz képeidet nézve úgy tűnik, hogy évek óta a magad által kényelmesen kialakított individuális mitológiában forogsz.

– Ez a legnagyobb gödör, amihez értek ugyan, de amelyben – bár évek óta védekezem,

nemzeti adakozók. A kétmillió forintot ugyanis az építésre összeadott summából költötték el. És miután nincs ellenőrzésünk a befolyt összegek és az előzetes határozatok felett, miután a társadalomnak nincs belelátása saját ügyei közül a színházügybe, akár az is föltételezhető, hogy nem kétmilliót herdáltak el, hanem többet.

Folyik a játék a Nemzetivel. Várakozás közben nemzeti játék alakult ki: mindenkinek van javaslata, hova építsék azt, amit nem építenek. Több már az új ötlet a végleges helyet illetően, mint 1908-ban, amikor a már idézett Molnár Ferenc epésen azt írja: a Nemzeti Színház

„egyike legrégibb középületeinknek. Tévedés, hogy a régi Népszínházat fogják így nevezni. Biztos értesülésem van róla, hogy a jövő szezonban a Nemzeti Színház a Keleti Pályaudvar helyiségeiben fog játszani, amelyet az állam az államvasúttól megvásárol e célra. A várótermekben első-, másod- és harmadosztályú írók fognak várni, amíg a darabjukat előadják." ***(Pesti Napló, 1908. július 5.)***

Színháztörténetünk bontásai érthetőek, méltányolhatóak, elfogadhatóak 1944-ig. Telekkel spekuláltak a színházra csákányt emeltetők. Pénzt akartak keresni mindazok, akik alig bírták kivárni, hogy lehulljon a függöny, elhallgasson a taps, máris nekieresztették a falaknak a munkásokat.

Ha szeretni nem is lehet e pénzéhes spekulánsokat, legalább indítékaik érthetőek. Emberi mohóságuk. Műveletlen érzéketlenségük. Tompa butaságuk, önzésük.

Mit kezdjünk azonban a háború utáni színházbontókkal? Miként ítéljük meg azokat, akik csákányt emeltettek – persze, hogy nem ők fogták meg a csákány nyelét, csak a határozatot aláíró tollszárat markolták meg –, hogyan foglaljuk emlékezetünkbe azokat, akik még nyerészkedni sem akartak az eltörölt színházak helyén támadt telekáron, csak követték azt a magyar hagyományt, hogy ahol közigazgatási ember meglát egy színházat, azonnal ráereszti a csákányosokat, verjék már szét, kergessék el a nézőket és a komédiásokat!

Budapesti Hérosztratoszok e legújabb kori színházromboló ünneprontók.

Hérosztrátosz az antik Görögországban élt. Nem volt tehetséges. Nem volt szép. Nem volt bátor. Semmiféle képessége nem tette érdemessé, hogy híre-neve fennmaradjon. Becsvágyában i. e. 356-ban szülővárosában, Efezoszban fölgyújtotta Artemisz szép templomát. Határozat született: nevét átadni a feledésnek. Hérosztratosz azonban nyert az ügyön: a mai napig hérosztratoszi tettnek nevezi az emberiség azt a mihaszna kártevést, ami értékek rombolásával járó értelmetlenség.

Én Hérosztratoszt is többre becsülöm a mai színházrontóknál. Ő legalább akart valamit. Híressé lenni. Akarni pedig több, mint nem-akarni.

A mi Hérosztratoszaink nem akarnak. Nem akarnak színházat, nem akarnak gondot egy épület fönntartásával, gondozásával, működtetésével – ahogy ők mondják: üzemeltetésével –, útban van számukra minden, ami él, minden, ami virágzik és örömet szerez az embereknek.

Tisztelem Hérosztratoszt. Ő maga vette a fáradságot felgyújtani a templomot, nem másokat utasított gyújtogatni.

Szeretem Hérosztratoszt: nem maradt névtelen. Vállalta tettét.

Főiskolai műterem, 1969

Gelencsér Ferenc fotói

Szoba, 1975

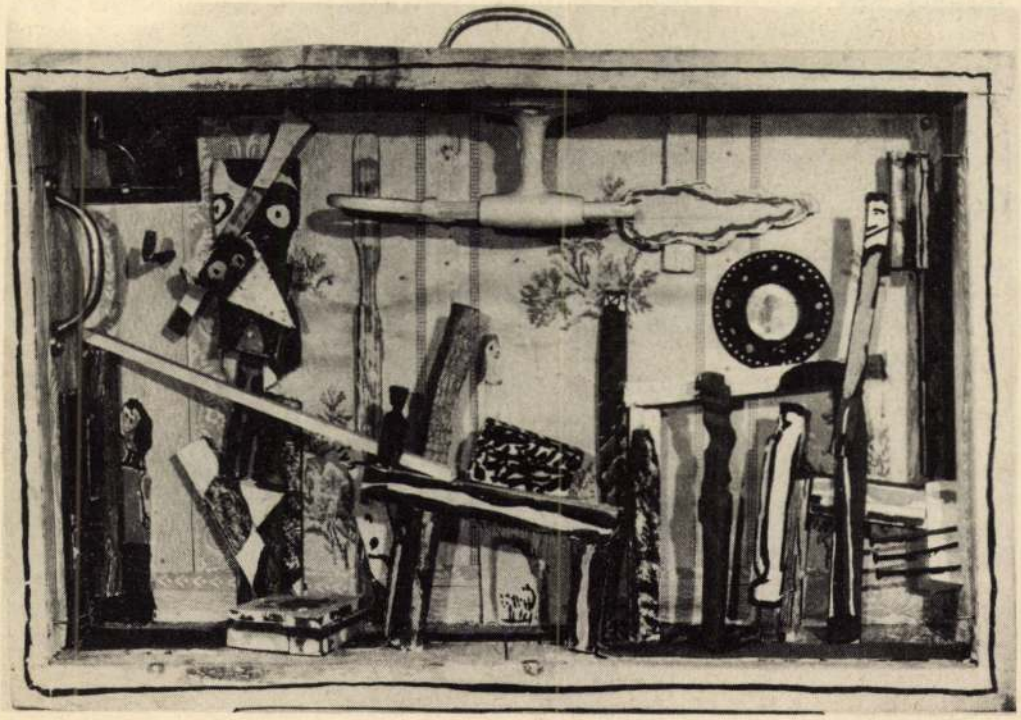

Esemény, 1976

nehogy még mélyebbre kerüljek – hosszú ideje benne vagyok. Azért is jártatom a számat a tágasságról, mert az tényleg szép, ha nehezen megvalósítható ideál is.

– *Mindenesetre már az is a tágasság érzetét keltheti, ha az ember a gödör aljáról fölkerül a szélére. De te festményeiddel, grafikáiddal, plasztikáiddal és dobozaiddal mélyítetted ezt a gödröt, lényegében ugyanabban a körben mozogva. És ez a munka – számodra talán paradoxonként hat – hozta meg a szakmai és közönségsikert, vagy más, illőbb szóval: az elismertetést.*

– Lehet, hogy így van, bár nem tudom, mi is igazán a siker. Amit mondtál, helytálló; de épp ezért hallani sem szeretem. A gödörről viszont eszembe jut egy barokk festmény: csendéletként ábrázol egy szemétgödröt, amelyben érzéki színekben rohadnak a tárgyak, a növényzet. Ezt a színekben rothadást lett volna jó elkerülni. Azt hiszem, van készségem és képességem hozzá.

– *Ha ilyen tisztán látod, mit nem akarsz, hogyan lehetséges mégis, hogy benne maradtál a gödörben?*

– Valószínűleg valami gyöngeség miatt és által. Arra határozottan emlékszem, hogy tudtam, mit nem akarok csinálni, mit kívántam el- és kikerülni, aztán mégis ott voltam, ahol nem akartam. Nemcsak rajtam múlott. Rá lehetne persze fogni a korra, de ez igaztalan lenne. Egy feladat nélküli, ténfergő, önmagát és produktumait megmutatni akaró ember számára harsányan kitűzni olyan feladatokat, amelyek csak és kifejezetten tőle jönnek, belőle fakadnak és hozzá is térnek vissza – a már említett tágasság nélkül –, elég nevetséges dolog. Persze nem arra gondolok, hogy engem az állam vagy más folyamatosan el kellett volna hogy lásson feladatokkal, megbízásokkal – bár valahol erről is szó van –, inkább úgy

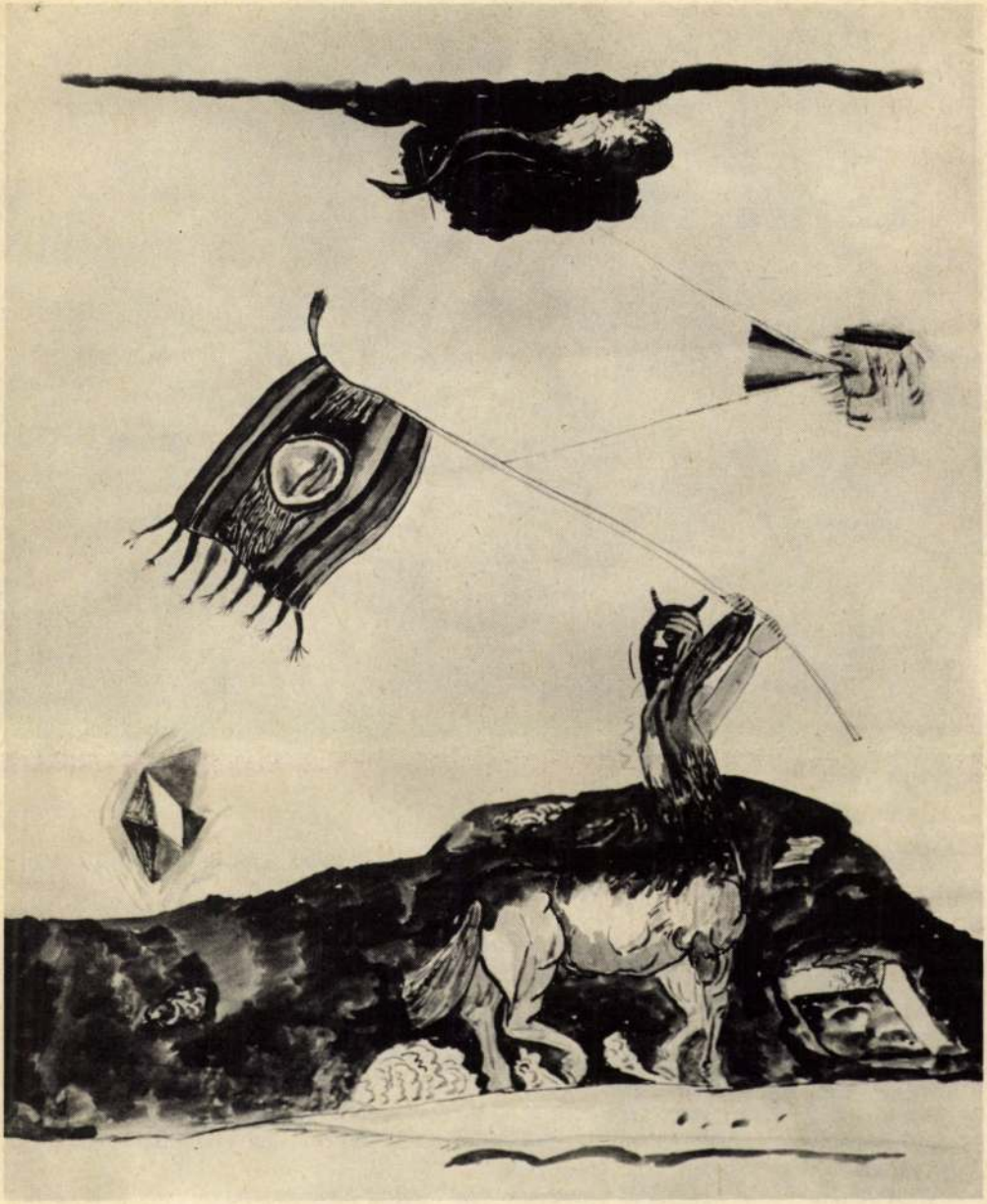

Kentaur, 1978

vélem: az elmúlt két évtizedben valamikor ki kellett volna mondanom azt az alapigazságot, hogy „kék az ég és zöld a fű", hiszen ezt kell(ene) cselekednie a festészetnek. Aztán a továbbiakban állandóan bizonygathattam volna, hogy igen, így van ez: még mindig „kék az ég és zöld a fű".

Hétvége, 1980

– *Ha ezt a programot vállaltad volna, végigviteléhez egyszerűbb, hogy ne mondjam, közérthetőbb eszközöket is kellett volna alkalmaznod.*

– Természetesen.

– *Viszont te a gyermekrajzok világát, a falrafirkákat részesítetted előnyben.*

– A tágasság fogalmához kell itt visszatérnem. Úgy gondolom, a tágasságnak a festészet nyelvi szabadsága is része. Amíg a beszéd a régi formákhoz kötött, szó sem lehet tágasságról. Én pedig egyszer csak elkezdtem szabadon beszélni. Ez úgy történt, hogy ontottam a rajzokat. És megint csak magamnak, önnön megrendelésre. Szóba sem került, hogy amit csinálok, a rajzok tömkelege, valami nagy művészet. Nem is ez volt a cél. Azt mondtam magamnak, hogy kalóz vagy krokodil, és ezeket le tudtam rajzolni, mert volt kalóz- és krokodilképem, és azt meg is jelenítettem. Egy folyamat volt ez. Nyelvi játéknak is tekintheted, ami végül is akkor működik, ha akarom.

– *Bizalmatlan voltál magaddal szemben? Nem tudtad biztosan, hogy vannak-e benned „képek", és azokat le is tudod „ábrázolni"?*

– Nem így volt. Bizalmatlanságot éreztem ugyan, de nem magammal kapcsolatban. Ha bizalmatlanságot – és bizonytalanságot is – érzékeltem, az magyar festészettörténeti tény volt. Ha esetleg félreértetted volna ezt a bizalmatlanság–bizonytalanság kérdéskört, és benne az én szerepemet: nem azért kezdtem el csinálni a rajzokat, mert a magam képességeibe vetett hitem rendült meg, és bizonyítanom kellett volna és kellene, hogy tényleg érek, érdemlek valamit, hanem egyszerűen magammal kezdtem beszélgetni a rajzok által, és egyszer csak rájöttem, hogy az a képalkotás, amivel megpróbálkoztam, a rengeteg rajzból végül olyan festői közléseket megjelenítő, kifejező nyelvet eredményezett, amit aztán görcsök és lelkiismeret-furdalások nélkül lehetett „beszélni".

Pákozdi eset, 1981

– Egy szó vagy egy gondolat egyenlő egy rajzzal? Bármit kigondoltál, azt rögvest megrajzoltad?

– Ez nagyon szép lett volna, de én nem akartam magamat az előtérbe tolni, nem foglalkoztatott az önkifejezés vágya. Annak ellenére, hogy ténylegesen beleestem a gödörbe, az önmegvalósítás mazochizmusához nincs közöm. A valósághoz való viszonyom, és annak „kiírása", számomra a legfőbb mozgatórugó volt és maradt. A „kiírást" ne a magyar festészetben jól ismert realista vagy naturalista módon értsd. Ezzel kapcsolatban eszembe jut egy főiskolai emlékem, egy „ősképem" keletkezéstörténete. Nyári szünetemet töltöttem itthon, Székesfehérváron. Mikor ment ki Ujházi Péter tájképet – ez volt akkor a feladatom – festeni? Természetesen hőségben, délidőben. És éppen egy frissen telepített, kinövőfélben lévő erdőt festettem meg. A lehetetlennek, a nem képesíthetőnek, a föl nem mutathatónak a képét akartam megragadni. A későbbiekben is sokat foglalkoztam az ehhez hasonló „lehetetlen" képekkel, mert a festészetnek éppen ez az egyik feladata. Persze lehet, hogy munkáimból nem tűnik ki ez a törekvésem. Ha így van, akkor viszont tényleg a barokk szemétdomb képe az „irányadó".

– Habár szerinted a csúcs és egyben minden lehetetlenségek kinyilvánításának, kifejezésének terepe a festészet, mégis, amit elmondtál, az számomra valahogy klasszikusfestészet-ellenes megnyilvánulásnak tűnik. Mondhatnám: régivágású avantgárd vagy, ha egyáltalán lett volna közöd az avantgárdhoz.

– De nem volt, mert ehhez mindig kicsit túl buta voltam, és a magam személye, valamint a festészet apoteózisa ellehetetlenülésének érzését gondosan őrizgettem.

– Van köze ennek a pesszimista véleménynek ahhoz, hogy Székesfehérvárott élsz, és nem valamilyen jelentősebb kulturális központban?

Kakas, 1982

– Nyilván más lenne a festészetem, ha másutt élnék, de nem biztos, hogy tudnék létezni egyebütt. Itt van minden festői helyszínem, például Nadap. Nagyon szerettem az ünnepeket is, a május elsejétől a nadapi Wartburg-autóversenyekig. Lehet, hogy az elidegenedés, az eltűnés közös érzése miatt is. Tény, hogy megfogtak az ünnepi események. Ám az utóbbi években egyre kevesebb ünnepit látok és találok. De remélem, azért sikerül még ilyen ünnepi helyszíneket és eseményeket találnom. Szükségünk van rájuk.

– *Te magad nem tudsz hozzájárulni festményeiddel az ünnepi hangulatok kialakításához?*

– Úgy érzem, nincs beleszólásom a dolgokba. Igaz, a közéletiség nem is volt programom. Vannak művész kollégák, akiknek ez jól áll és megy. Én annyiban voltam közéletinek nevezhető művész, hogy két évig tanítottam egy iskolában, és négy esztendeig elláttam a szövetség megyei titkári teendőit. Ez utóbbi funkciómat borzasztóan untam, de annyit talán

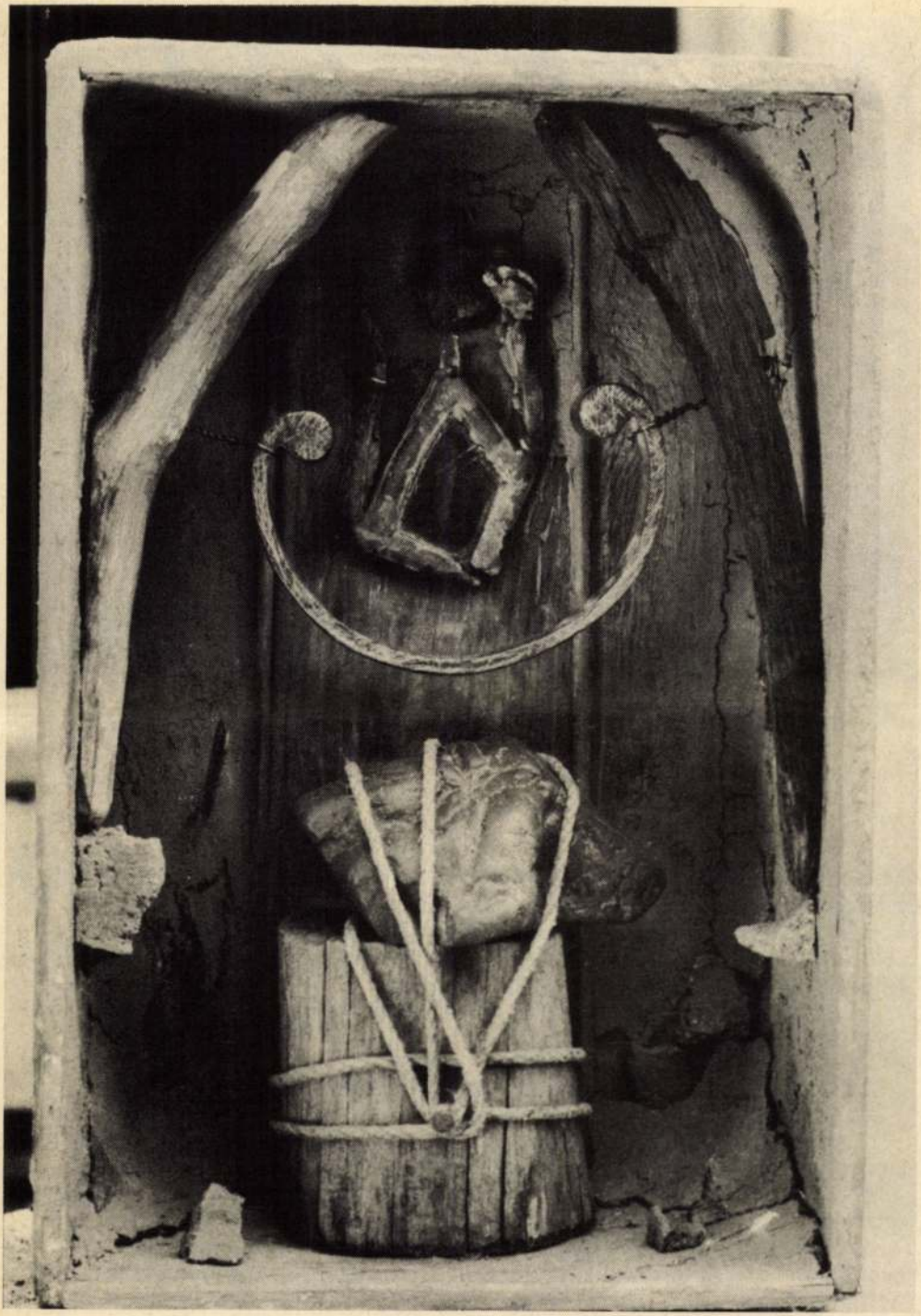

Szent István-doboz, 1982

Átlátható doboz, 1985

sikerült elérnem, hogy békét teremtettem a művészek között, átmenetileg. Székesfehérvárott két közületi megbízásom volt, és mozaikot csináltam egy békéscsabai óvodába. Egyébként pedig nem akarok hatalmas panelfelületeket színezni, zománcképekkel beborítani.

– *Ki találkozik művészeteddel, műveiddel szülővárosodban? Tudják-e egyáltalán, hogy Székesfehérvárott tevékenykedsz?*

– Azt hiszem, tudnak róla, hogy van egy Ujházi Péter nevű városbeli festő. A barátaimon kívül azonban a kapcsolataimat nem ismerem.

– *Úgy is föltehetném a kérdést, hogy kinek festesz.*

– Azt szoktam mondani: a magyar kultúráért dolgozom.

– *Áldozatosan?*

– Nem tudom, de azt komolyan gondolom, hogy a magyar kultúráért tevékenykedek. Azt már nem merném kijelenteni, hogy a magyar nemzetért és az európai kultúráért is.

– *Nem kevés iróniát érzek ki szavaidból. Az irónia műveid egyik alapeleme. Ezért fordultál annak idején a gyermekrajzokhoz is?*

– Az ember természetesen, ha iróniával fertőzött, könnyebben képes beszélni. És fordítva: ha egyáltalán beszélek valamicskét a festészet nyelvén, akkor ahhoz szükségeltetik az irónia.

– *Képeidet szemlélve, a figurák könnyedsége arra csábít, hogy ne az iróniával, hanem a frivolsággal hozzam kapcsolatba őket.*

– Jól hangzik ez, de az iróniához képest véleményem szerint a frivolság kevesebb mélységet és több fecsegést tartalmaz. Felszínesebb. Az iróniában pedig van valami szláv bánat

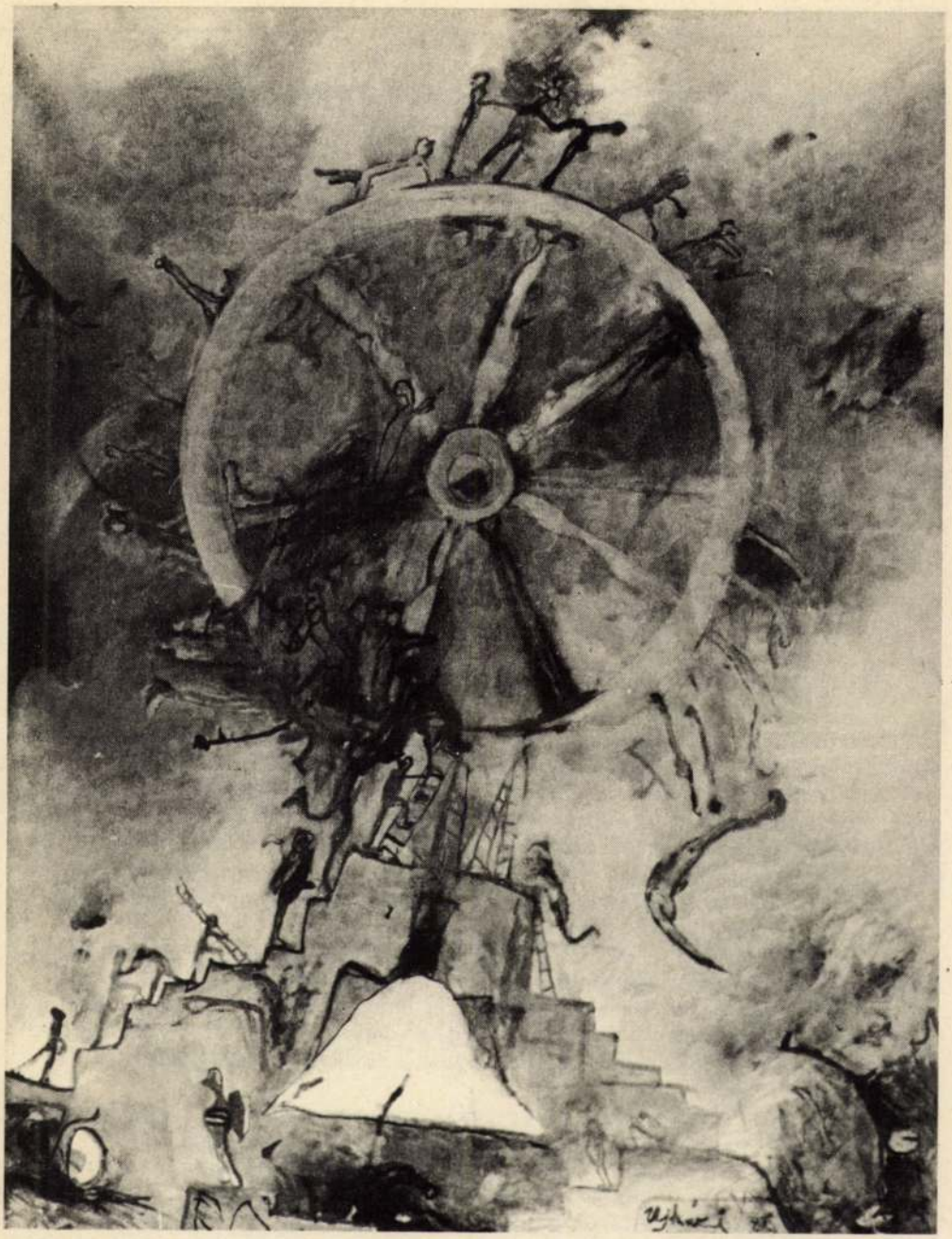

Szerencsekerék – Hommage à Kondor, 1985

is. Azért jutott eszembe ez a „definíció", mert nemrég járt nálam, a műtermemben két fiatal finn művész. Egyikük az ottani szövetség elnöke. Vett tőlem egy dobozt. Ő mondta, mennyire jó, hogy nálam nem látszik az a szláv bánat, amivel már több helyütt találkoztak. Ők így értékelték műveimet és tényleg létező, megnyilvánuló, komoly bánatainkat.

– *Az irónia része a távolságtartás is. A gyermekrajzok és a falrafirkák világa viszont nem biztos, hogy mindenkor alkalmas az általad is kívánt fogalomtisztításokra, tágasabb és mélyebb kifejezésekre.*

– Ha már mindenképpen kategóriákban akarsz gondolkodni, akkor az infantilison túl még „rám sütheted" a divatkövetés bélyegét, és mást is, ami már nemcsak rám „érvényes", hanem néhány kollégámra szintúgy. Számomra mindenesetre egyre inkább föltűnik, hogy a képeket nézők egyszerűen nem értik a képet, sőt nem is látják.

– *Bennünk van a hiba?*

– Igen. Beszélni beszélünk a gyermekrajzokról, de nem látjuk meg a mérhetetlen felnőttelen mélységekbe hatoló értelmüket. Nem a rajztesztek értelmében. A gyermek a rajzával képes kifejezni a szavak, a nyelv által artikulálhatatlan érzelmeit. Gondolatait is. Tehát önálló nyelvet teremthet. És itt vagyok én, akinek tényleg kellene már valami komolyabbat és mélyebbet alkotnom, az elvárt és tolerált önkifejezés érdekében is, és azt mondom, hogy a gyermekrajz olyan vizuális nyelv, amely beszélhető, kibeszélhetők vele fontos dolgok. Magamat azonban, mint már említettem, nem akarom és nem is tudom „kibeszélni". Egyszerűen csak beszélni akarok, nem kimondani a dolgokat.

– *Tudsz nekünk – a képek, rajzok, plasztikák és dobozok létrehozásán túl – segíteni abban, hogy megértsük a nyelvedet?*

– Nem biztos. Tizennyolc éve, amikor rákaptam, hogy krokodilokat és kalózokat rajzoljak, borzasztóan megijedtem attól, hogy hirtelen kikerülök a szakmából, a megértés zónáiból. De az idők folyamán rájöttem, hogy nem fenyeget ez a veszély. Közlekedni kell egymás között, beszélgetni kell az emberekkel. Vonatkozik ez a szakmámra is.

– *Az mindenesetre megerősítethetett „viselt dolgaidban", hogy jelentkezett idővel néhány művész itthon is, akik hozzád hasonlatosan a közvetlenebb kifejezés hívei. A kapcsolódások még olyan szinten is nyilvánvalóvá váltak, hogy a szentendrei fiatalok Vajda Lajos pincegalériájában kiállítást rendeztek neked. Ebben a kiállítóhelyiségben ef. Zámbó és Wahorn, meg a Vajda Lajos Stúdió tagjai és már meghívottak is időről időre bemutatták friss termésüket. Szellemi-festészeti rokonságban vagytok?*

– Ha mindennek van, úgy ennek a beszélynek is kell hogy legyen története, történelme. Hogy a magyar képzőművészetben hogyan formálódott és fejlődött ez a beszédstílus, és a kialakulásában nekem milyen szerep jutott, nem tudom, nem is az én feladatom ennek „földerítése". Igazából nem is érdekel a dolog, az elődök, utódok sorsa. Annyi azonban bizonyos, nem én voltam, aki e festészeti beszédstílus zászlóját a képzőművészet csataterén lobogtattam és rohantam vele előre.

– *Te a kölcsönös beszélgetések híve vagy. Ha komolyan gondolod ezt, akkor nem élhetsz elzárkózva. Képzőművészeti szaklapokat járatsz, külföldön is megfordultál.*

– Voltam többször Nyugaton, de e kirándulások nem befolyásoltak a művészetemben. Az újságok pedig az informáltságomat segítik, de ezek sem befolyásolnak. Egy Ujházi-kép nem változik meg attól, hogy valami érdekeset, adott esetben utánozni valót láttam valamelyik szakfolyóiratban. Nem olyan erős az én egyéniségem, persze, hogy ne érintsen meg egy-egy mű, de legföljebb azt érhetné el a szakmai nyomás, hogy direkt ne azt csináljam, amit elvárnak, ami „kell". Azt hiszem, a saját tehetetlenségem mozgat. A képeimben föllelhetsz hatásokat, nyilván kimutathatók eredetek, de nem ez a fontos. Ebből a szempontból ki vagyunk „szolgáltatva" a múltnak.

Gyárfás Péter

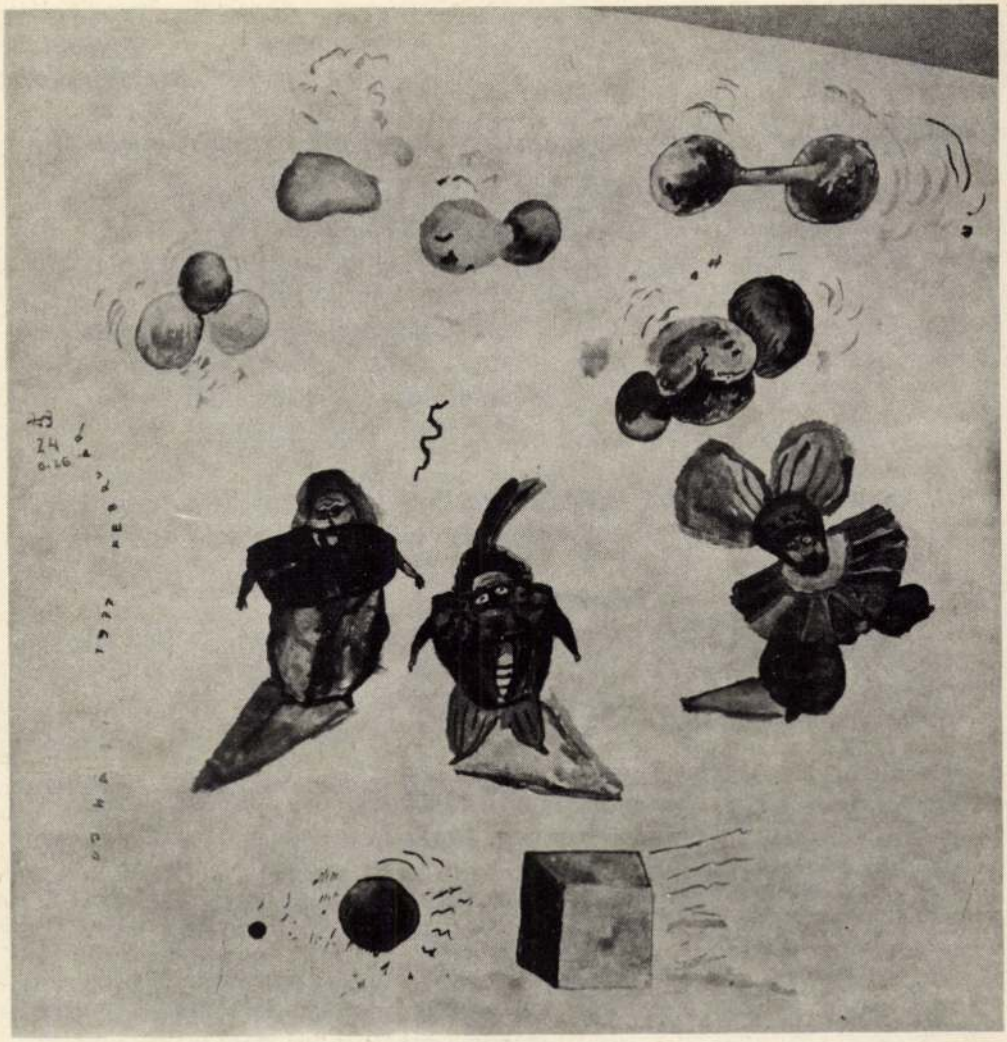

Falrafirkák és a barokk gödör (114. o.)

Mozgó Világ 87/szeptember **tizenharmadik évfolyam**

Főszerkesztő: P. Szűcs Julianna. A szerkesztőség címe: 1051. Münnich F. u. 26. Telefon: 114-430, 114-418. Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója. A kiadó címe: Budapest, VII., Lenin krt. 9–11. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR 1900 Budapest, V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámlára. Előfizetési díj: ½ évre 108,– Ft, 1 évre 216,– Ft. Indexszám: 25604. Petőfi Nyomda, Kecskemét (86/60013). Felelős vezető: Birkás Béla vezérigazgató. Szedte a Nyomdaipari Fényszedő Üzem (877709/09) HU ISSN 0324-4601

Kéziratot, grafikát, rajzot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza! **Szerkesztőségi fogadóórák: szerdán 2-től 4-ig**

Mozgó Világ 1987/9

IRODALOM
MŰVÉSZET
TÁRSADALOM

Seszták Ágnes 3 Sem perben, sem haragban... *Riport*
Szántó Péter 12 Halált okozó *Rádiójáték*
Bodnár Dániel 24 A kezdet *Kisregény* Illusztrálta *Szurcsik József*
Tandori Dezső 53 A szállócédulák *Vers*
Ladik Katalin 56 Vidám, halálos darazsak; Látomás nyűgözhette le őket; A rózsákról, az enyészet falai között; Törékeny helyszín; Éden; Magister Ludi *Versek*
Dobai Péter 58 Antonio Canaletto velencei vedutái: 1.–2.–3. *Versek*
Labancz Gyula 60 Szeriális csöndpanelek, Álomvers-változat, Egy amerikás sírásó hiányos monológja *Vers*
Krausz Tivadar 62 Csak szeretlek bocsásd meg nekem *Vers*
Pintér Sándor 64 Öt koan *Versek*
Hajdu Ferenc 66 ... ám te a mosolyodban futsz át a Föld árnyékain..., „látom a lovad, király, oly csapzott-csatakos, oly fakó" *Versek*
67 „Szalai játszotta a professzort..." *Dr. Rezső Margittal beszélget Tóth Pál Péter*
Bayer Zsolt 76 Az utolsó *Novella*
Janicsák István 77 Tiszteletem Hrabal úr! *Novella*

Kelet-európai kakasülő

81 Hrabal-idézés Nyíregyházán *Ivo Krobottal beszélget Varga György*
85 Beszélgetés a mai lengyel színházról – két felvonásban *A krakkói Zdanie interjúi Zbigniew Zapasiewiczcsel* Fordította *Domány András*
Horvát Sz. István 96 A szóhoz illesztett cselekvény *Sorok a kolozsvári Hamletről*
Molnár Gál Péter 107 Pest-budai Hérosztratoszok

Műhelysarok

114 Falrafirkák és a barokk gödör *Gyárfás Péter interjúja Ujházi Péter festőművésszel*

Műközelben

Berkes Erzsébet 125 Változatok patetikus fityiszre *Két JAK-füzetről (9,23)*

Nagyítás

Kecskeméti Kálmán 128 M. portréja – Kalmár János kiállításáról

Ujházi Péter: Régi magyar festőművész

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

Ujházi Péter: Szigetek

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

Ujházi Péter: Kutyás ügyirat

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

Ujházi Péter: Hímzett ügyirat

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

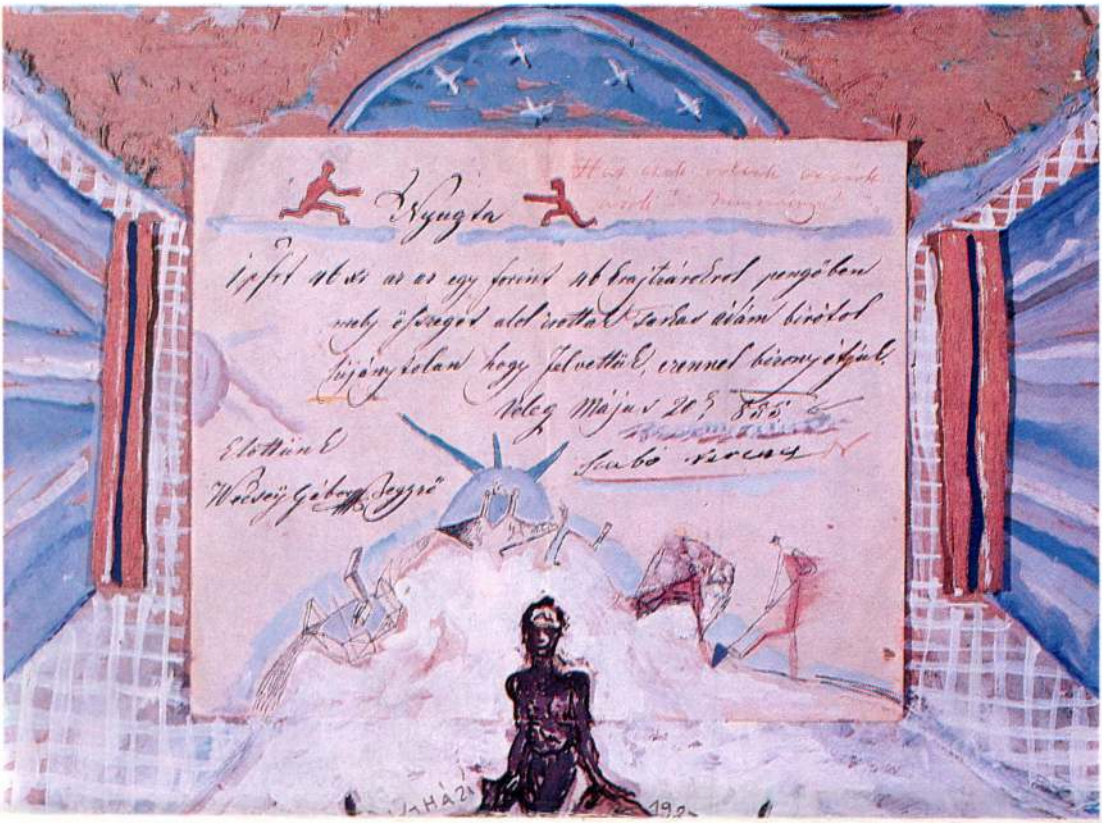

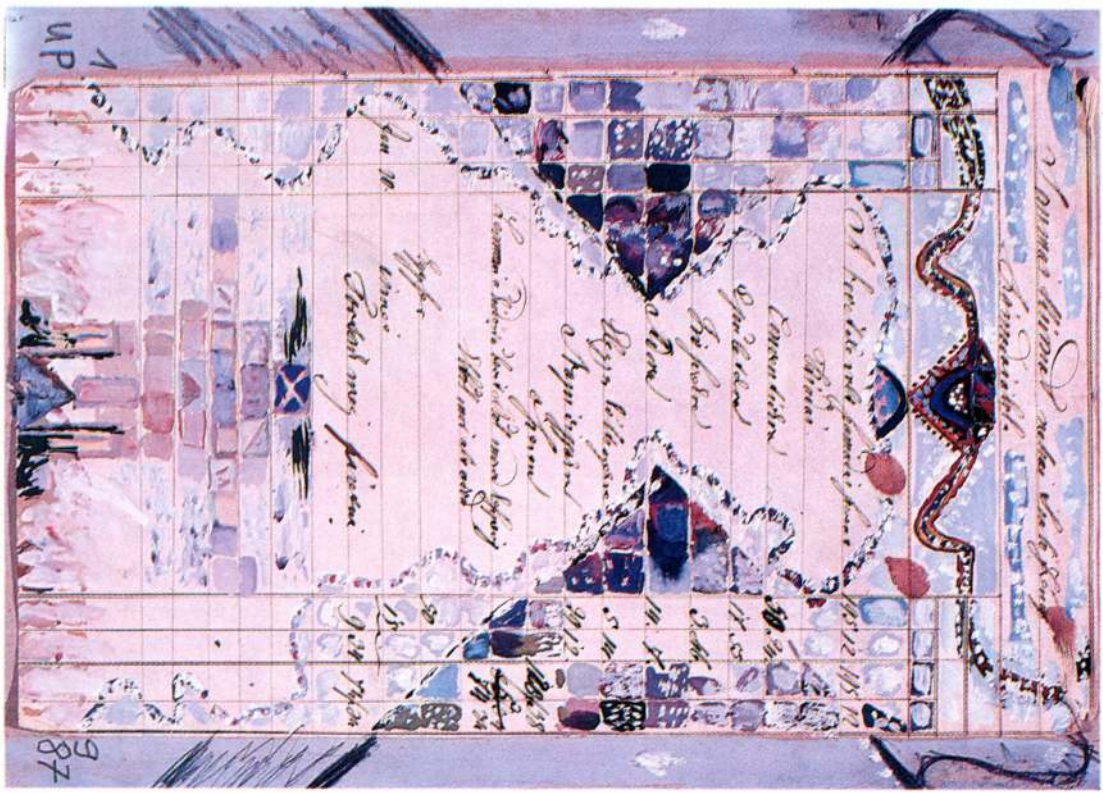

Nyugta

Elöttünk

Wedsey Gábor Begyrő

Veleg Május 20. 855.

Szabó Vincenz

UP 1

9 87

UHÀZI
1976

ÀPRILIS

Újházi Péter

Újházi Péter
Baljós történet

tempera
mérete: 39 × 49 cm

Mozgó Világ 1981/12

Újházi Péter, [?]
[?]

VADAS JÓZSEF: **Képzőművészet**

Törmelékek

Mini és maxi. *Újházi Péter* a *Helikon Galériá*ban sok kis miniatűrt állított ki. *Hévizi Éva tár*lata viszont egyetlen óriási mű, amely a *Lajos utcai kiállítóház* egész pincéjét megtölti. Az egyik művész parányi dobozokba zsúfolja össze a világot, a másik életnagyságú alakokból komponál színpadképnek is mozgalmas jelenetet. Két véglet ez tehát, amely azonban, minden látszat ellenére, több közös vonást mutat.

Miben rejlik a közösség?

Újházi is, Hévizi is fiatal művész: nem annyira életkorát tekintve, hanem főként azért, mert mindketten határozottan szakítottak művészetünk megszokott kifejezési rítusaival. Tegyük hozzá: nem a hagyományokat vetették el. Újházi talált tárgyakból, hulladékokból eszkábált, festéssel és ragasztással dekorált életképei az újabb magyar grafika groteszk elemekkel tündöklő kisrealizmusának vállalkozását folytatják. Hévizi Éva pedig, vákuumba fulladt, riasztó alakjaival, Farkas István háborús iszonyattól táplált fantomjait mondhatja munkássága előzményének. Mégis más ez a művészet, mint amit elődeik vagy említett kortársaik művelnek. Nem szabályos festészet és nem szabályos grafika. Még csak, amihez leginkább hasonlítható, szobrászatnak sem közönséges. Újházi dobozai, a hozzá legközelebb álló dombormű-vektől eltérően, nem kívánkoznak épület falára. Mint ahogy Hévizi Éva kompozícióját sem tudom Budapest valamelyik terén elképzelni, hiába nagyok a figurák. Az efféle művészetnek a múzeum az élettere; se Újházi hazavihető, se Hévizi hazavihetetlen műveinek nem az otthon a természetes életformája.

Merőben eltérők ugyan a dimenziók, a szerepük ennek ellenére ugyanaz. Mindkét mű léptéke fontos tartalmat hordoz. Újházi, ahogy már megszoktuk tőle, a filigrán gesztusokhoz vonzódik. Korábbi festményei a gyerekfirkák hatását mutatták, legújabb grafikáit múlt századi kéziratos okmányok ihlették. A dobozokat pedig, ahogy Kovalovszky Márta írja a katalógus előszavában, törmelékekből rakta össze, mintha csak babaházat építene. Természetesen nekünk felnőtteknek — nem kevés kritikus öniróniával. Hogy lássuk: milyen esendő az a környezet, amelyyel büszkélkedünk. E művek tehát kis méretük ellenére sem kisplasztikák, amelyeknek könyvespolcon vagy vitrinben van a helyük. Még csak nem is nagy kompozíciók redukált változatai, mint ahogy Hévizi Éva dongaboltozatok alá terített fájdalmas gipszeit sem lehetséges lekicsinyíteni. A műtől elválaszthatatlan alkotójának az a szándéka, hogy alakjaival valóságos teret *népesít be*, ha egyáltalán helytálló a szó, hiszen ezek a fekvő, térdeplő, hátra- és előrehanyatló vagy éppen felfeszített figurák árnyak csupán, akiknek immár se testük, se lelkük. Pusztán porhüvelyük emlékeztet arra, hogy valaha emberek — érző és gondolkodó — lények voltak.

Újházi szobának keresztelte el dobozait. Egyszer lampionosnak, máskor kéknek, olykor minden jelző nélkül. S hogy egy másik címre hivatkozzak: *boszorkánybarlang*ként áll előttünk a helyiség, ahol a nagy varázslat — nagyképűen fogalmazva: az élet misztériuma — zajlik. A törmelékekben mi jennek a nagy varázslatnak a kellékeit látjuk a mutatvány után. Belőlük következtethetünk arra: mi történt és történik velünk. Mutatvány bontakozik ki Hévizi Éva tárlatán is. Azzal a különbséggel, a művész itt nem tárgyakkal, hanem élőlényekkel végezte a produkciót. Embereket varázsolt szellemmé, így döbbenti arra a nézőt: gyilkos világban élünk.

A látogató tehát elgondolkodva távozik mindkét kiállításról. Ha különböző hangulatban is. Újházi kedves bohémiával szól magunkról, Hévizi tragikus látomása viszont lehangoló. E két véglet azonban hamarosan oldódni kezd az emberben. Némi töprengés után rá kell jönnie: egyik produkció sem hibátlan. Újházi mintha beérné a kellemes esztézissel. Dobozaiban több az elgyönyörködtetés és kevesebb az elgondolkodtatás, mint ahhoz kellene, hogy a kacatok mögött teljes mélységében feltáruljon és lelepleződjék az a világ, amely őket létrehozta. Hévizi művészete is valamiképp a felszínességben marasztalható el. Nem mutatkoznak meg igaz valójukban azok a hatalmak, amelyek ezt az embertelen varázslatot működtetik; megrendülés helyén inkább csak fájdalmas szomorúságot érzünk. Igaz, valljuk be: a sok rossz tárlat után, ez sem kevés.

Vadas
Élet

12
XVII/38

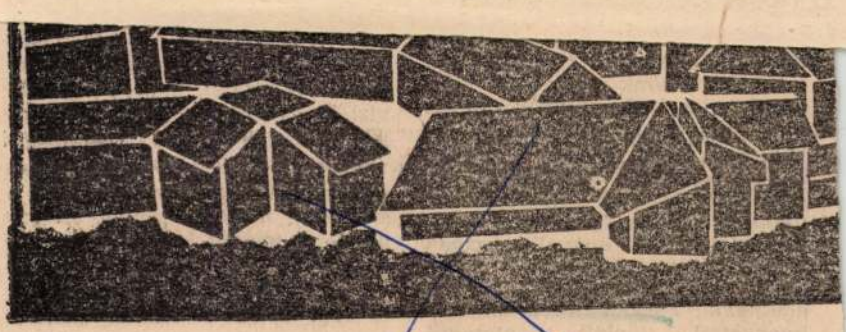

Bánáti János metszete

egy olyan térben, melyet kiszámítható röptük alakít, s amelyben a dolgok savaborsát épp kiismerhetőségük és felhasználhatóságuk adja (...) ... az arcok érdektelen történéseket közvetítenek oly verejtékes és ostoba bőségben, hogy megtántorodik, és lemondóan legyint, mert az eset reménytelen, és a szereplők menthetetlenek, és számára nem is marad más, mint visszavonulni anélkül, hogy a rosszul ismert, felületesen megsértett ember eltitkolt fájdalmával, kényszerű ridegségével most az egyszer hangsúlyossá tenné jelenlétét."

Tudom én, hogy mindezt a főszereplő mondja, nem az író. Csakhát azonosságuk vitathatatlan. Azt is nagyon jól tudom, mennyi vergődés, kiúttalanság és érzékenység rejlik ezek mögött a sorok mögött. El is fogadom, mint egy ifjúságából éppen kifutott értelmiségi tépelődését. De mint írói látásmódot nem fogadhatom el, még az irodalom napjainkban zajló nagy kiárusításának idején sem. Ám legyen akkor létezésünk *komédia*, a shakespeare-i értelemben — de így csak nyavalygás. Azaz: bagoly mondja verébnek: nagyfejű.

★

Dalos György a Magvető ra-re sorozatában most kiadott *Előtörténetek* című könyvének megírási dátuma 1974. Írói alkata szinte ellentéte Domokosének: kollázs-technika, önirónia, szatirizáló hajlam. A Gyermekkori anekdoták ciklus Örkényt juttatta eszembe; bölcs humora helyén Dalosnál: metsző irónia. Nem tudok (vagy nem akarok, illetve: nem merek) irodalmi agárversenyen megfuttatni friss műveket, de annyit sejtek, hogy Dalosé alapkönyv nemzedékemről, kiváltképp utolsó, terjedelemben is legnagyobb darabja, az *Úrutazásom nehézségei* miatt. Dalos egy, a gimnáziumból kinőtt eszmei trió, a Trojka részben börtönben végződő történetét mondja el, vélhetőleg eredeti dokumentumokkal illusztrálva. A Trojka tagjai Fred, Csikó, Csecsemő — akárha Csörsz István Sírig tartsd a pofád-jának lapjairól is leléphettek volna, gondolhatnánk nevük alapján. Ám ezek fedőnevek. Így helyes hát emlegetni őket: Fred elvtárs, Csecsemő elvtárs, Csikó elvtárs. Szent céljuk még saját életükben magvalósítani a kommunizmust. (Minek ki-

Újházy Péter grafikus

— A Kiállítási Intézmények Műcsarnok igazgatósága közli, hogy Újházy Péter grafikusművész kiállítása szeptember 9-én, pénteken déli 12 órakor nyílik a Helikon Galériában. X

Magyar Nemzet 1983. IX. 8.

1021

1983.IX.22. Petőfi 10.45 /FZ/

LÁTTUK,HALLOTTUK

- Meghökkentő tárgyegyüttessel találkozhatnak azok, akik a budapesti Helikon Galériában megnézik Ujházi Péter festőművész kiállitását. Mindenfelé dobozokat, régi iratokat látunk, amelyek zavarba ejtőek, mert nem tudjuk, hogy miért kerültek ide. Vajon a kritikus Bojár Iván tudja-e?

- Bevallom nem töttem hosszan a fejemet ezzel szemben rögtön bosszankodtam. Az csak utólag derült ki számomra, hogy mi a bosszantó, akkor amikor elolvastam a katalógusnak az előszavát, amelyből kiderült, hogy Ujházi Péter amit müvel az nem eyébb mint magának ahelyzetnek az ábrázolása, illetve kifejezése. Aztán ez még többször előfordul a szövegben, valamint az is, hogy Ujházinak nem kellett törni a fejét a 80-as években mindössze kétéés fél év telt el eddig, hogy a 70ees évekkel szemben most miféle uj váltás szükséges a müvészetében, hiszen ő folytatja azt amit eddig csinált, vagyis ábrázolja a helyzetet. A helyzetet, amelyről nem lehet tudni, hogy micsoda, mert kinek a helyzete, az alkotónak a helyzete, az ország helyzete, Európáé, a világpolitikáé, netán egész XX.századi létünké, vagy a képzőművészeteké. Ki tudja, szóval ugy látszik a helyzet az valami olyasmi amire azt szoktuk mondani, hogy helyzet van. Noshát Ujházi Péter esetében is helyzet van, müvészetet kevésbé találtam. Ezt annál is fájóbb szivvel mondom, mert akkor amikor a Fiatalok Studiójában kijelentettük, hogy Ujházi először tünt fel ilyen kicsit irónikus történelemszemlélettel, ha jól tévedek akkor a Mohácsi Csaták festőjeként én nagyon dicsértem és igéretesnek tartottam. Namost ettől az iróniától ő jócskán eltávolodott és szaknyelven ugy szoktuk mondani, hogy az ügyeskedés felé ment el.

- Mosthát konkrétan itt látunk dobozokat, abban tárgyakat, illetve levéltári lapokat ügyiratokat, amelyeken utólagosan a müvész kézjegye fedezhető fel.

- Ha bele gondolok abba, hogy Lochner László jó 25 évvel ezelőtt hihetetlen müvészi precizitással, pontossággal, kézmüves módon visszaidézett festményeit 1919-es igazolványokat és más egéybb dokumentumokat, akkor az, hogy itt az Ujházi levéltárból visszamradt, vagy kiselejtezett papirdarabokra, ráfirkál, akkor őszintén szólva nem tudom ez ettől miért válik mütárggyá. Mütárgy az oklevél akkoris, ha behelyezik egy tárolóba. Illetve ha már a müvésznek valamiféle továbbalakitási szándéka van. Megértem, ha kommentárja a tartalmat, még azt is, ha illusztrálja a tartalmat, bár ez furcsa lenne, de azt, hogy mütárggyá attól válna, hogy bele viszek egy kis pirosat, egy kis kéket, és az oldalára odafirkálgatok dolgokat, ettől ez még nem válik mütárggyá.

- Na és a dobozok?

- A dobozokan találhatók különböző fa, és gyökérdarabok, ez meg az, ezek vagy be vannak festve, vagy nincsenek befestve, ezek összeáznak egy un. onzinuromma.

- Ez mit jelent?

- Ez tárgyak együttesét jelenti és a tárgyak együttese mint müalkotás. ez lehet doboznyi méretü, de lehet szobányi méretü is, de nem ez a probléma. Hanem az, hogy mi célból. A talált tárgyak amelyek valamikor ugy 1910 táján kerültek be a müvészetbe annak idején még hordoztak értelmet. Mégpedig azt, hogy rá akartak mutatni a müvészek elsősorban a párizsiak arra, hogy tulajdonképpen minden müvészet, illetve minden metamorafózis tárgya lehet, vagyis átalakulhat valamiből, valamivé. Egyetlen hires példa az a bizonyos biciklikormány, amiből Picassó bikát konstruált. Itt azonban van valamiféle ilyen szinházi makettekre emlékeztető hangulat nélkül, hogy ezek a hangulatok bármiféle konkrét tárgyi utalást tartalmaznának, hogy megfejthető lenne, tulajdonképpen miért készültek, mit ábrázolnak, mi az egyik doboznak a müvészi célja és értelme ezzel szemben mi a másiké. Marad tehát az amit Kovalinszki Márta irt a helyzet. /zene/

Ujházi Péter festőművész

HELIKON GALÉRIA

V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.

TELEFON: 174-765

UJHÁZI PÉTER

festőművész kiállítása

1983. október 2-ig

Ujházi műfajában is új alkotásmóddal jelentkezik kiállításán üvegezett dobozai, kis színpadok, pontosabban „environment" plasztikai együttesek, protagonista-tárgyai pedig „objet trouvé"-k, a festő saját filozófiájának koordinátái szerint elhelyezve. A másik eredeti műfaja az ügyirat-grafika. Itt is talált tárgyakkal dolgozik, vagyis a megyeházáról kiselejtezett évszázados ügyiratokra rajzol, fest, s teremt belőlük, minden megszokottól különböző, más töltésű grafikát.

A kiállítás rendezője:
Ratkai Ida

RNST MÚZEUM

KO

akszervezeti Bizottságának

20.

múzsája". Színesnek ígérkezik ez a kiállítás, mely egy világotjárt embernek a legkülönbözőbb országokban átélt élményeit foglalja össze, mindig egy-egy személyiséget állítva középpontba. Jevtusenko portrék sorozatát teremti meg saját hazáját járva is, egy pillanatba sűrítve egy-egy emberi sorsot, jellemet, szituációt, egy-egy nép, vidék jellegzetességeit.

Magyar Nemzeti Galéria
Kossuth-díjas költő 1983.
r.
atalin

Ujházi Péter, festőművész

HELIKON GALÉRIA

V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1983. szept.

TELEFON: 174-765

UJHÁZI PÉTER

festőművész kiállítása

1983. szeptember 8
–október 8.

Ujházi műfajában is új alkotásmóddal jelentkezik kiállításán üvegezett dobozai, kis színpadok, pontosabban „environment" plasztikai együttesek, protagonista-tárgyai pedig „objet trouvé"-k, a festő saját filozófiájának koordinátái szerint elhelyezve. A másik eredeti műfaja az ügyirat-grafika. Itt is talált tárgyakkal dolgozik, vagyis a megyeházáról kiselejtezett évszázados ügyiratokra rajzol, fest, s teremt belőlük, minden megszokottól különböző, más töltésű grafikát.

Megnyitó: 1983. szeptember 8-án, csütörtökön délután fél 5 órakor. A kiállítás rendezője: Frank János.

ERNST MÚZEUM

VI., NAGYMEZŐ UTCA 8.

TELEFON: 414-355

FIATAL KÉPZŐMŰVÉ

1983. szeptember 11-ig

1983. szeptember 23–októb

25 éves a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. A jubileumi kiállítás ismét az Ernst Múzeumban, a Stúdió éves kiállításainak hagyományos színterén kap helyet, két háromhetes időszakban. 129 résztvevő munkái, – mint az elmúlt években – változatos, színes összképet nyújtanak, a mai képzőművészet keresztmetszetéből, hiszen a teljesen kezdők mellett sok érett művész is tagja a Stúdiónak. A fiatal művészek közül sokakat

A kiállítás rendezője: Bakos K

Képcsarnok kiállítás 1985 XII. 5-14
Székesfehérvári Képzőművészet kollektív kiállítása
Székesfehérvár Mészöly G. terem

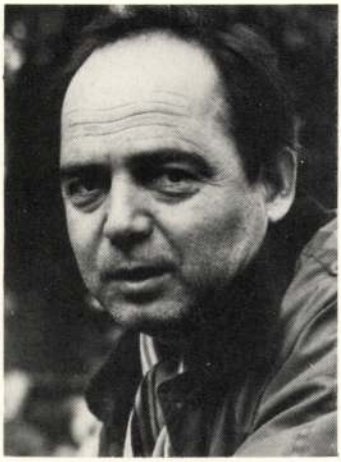

ÚJHÁZI PÉTER festőművész
Székesfehérvár, 1940

1966-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Önálló kiállításai: Székesfehérvár (1971, 1976, 1980) Dunaújváros (1973), Budapest (1974, 1977, 1980, 1983), Szeged, (1975) Mór (1979), Szentendre (1984), 1981-ben a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában mutatták be tárlatát. – Különös, egyéni ízű festészete rokon a naív festészettel, és sokat tanult a gyermekrajzokból és falfirkákból is.

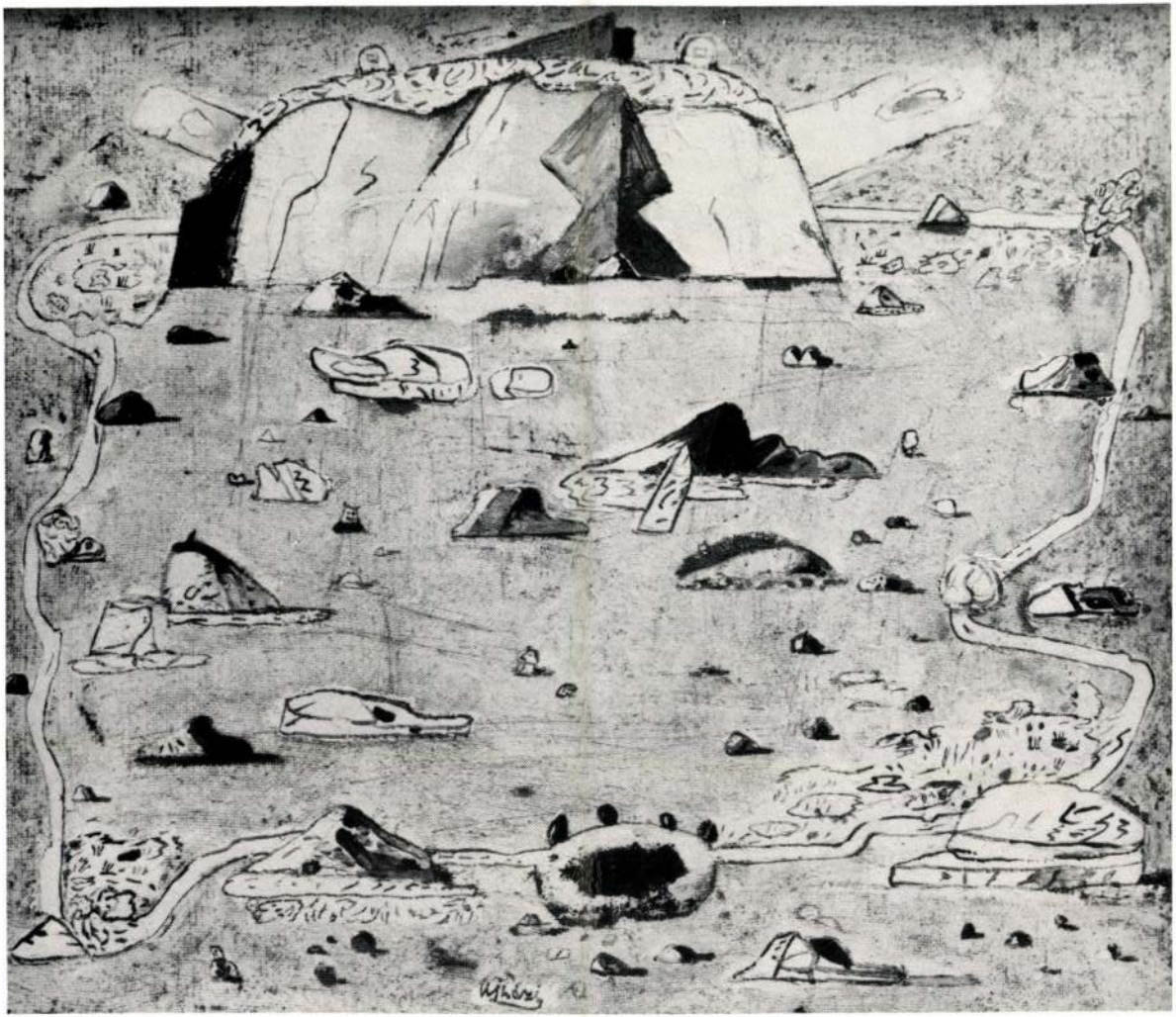

Újházi Péter, grafikus

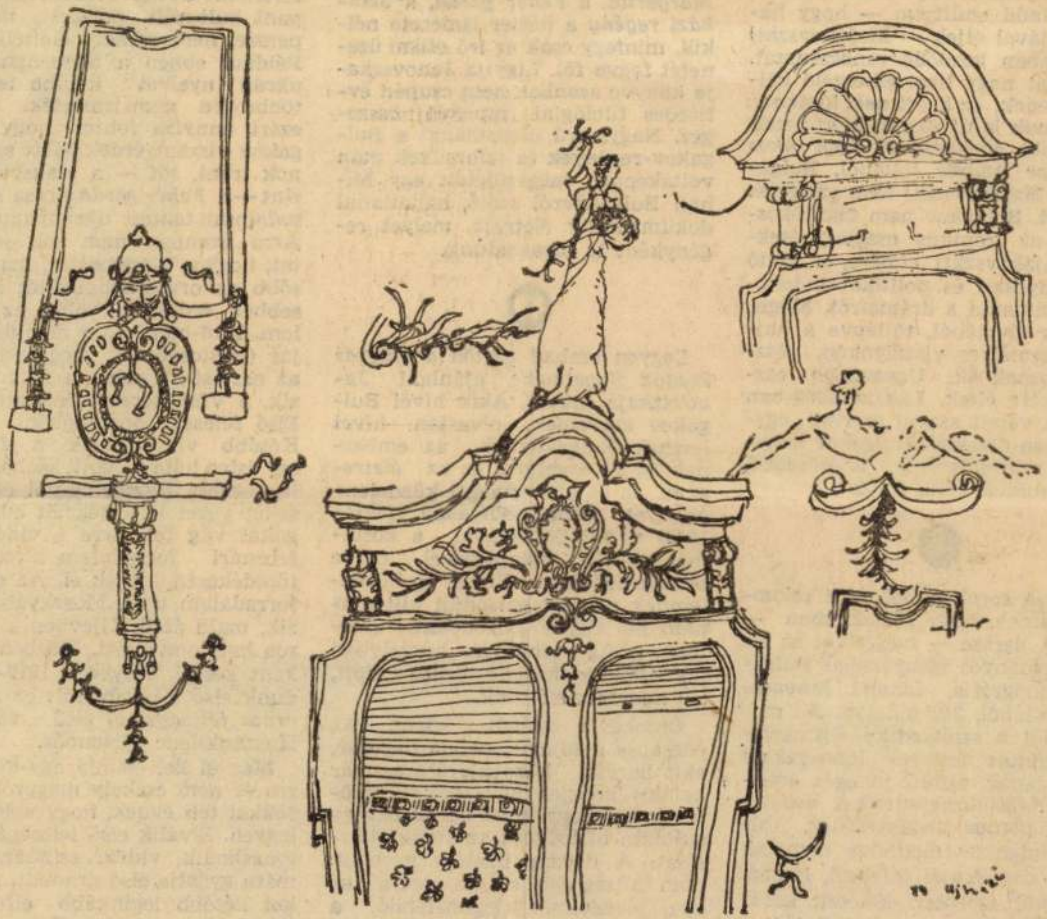

Újházi Péter rajza

5

XXIX/14

ső tudományos igényességű Bulgakov-monográfia, *Ligyija Janovszkaja* tollából, 318 oldalon. A monográfiát a szakkritika elismeréssel fogadta: nemcsak Janovszkaja munkájának úttörő jellegét emelte ki. Nélkülözhetetlennek nevezte az író pontos megértéséhez, hiszen Bulgakov életműve nemcsak erősen önéletrajzi ihletésű, hanem rendkívül szorosan kötődik korához, ezért pedig ismernünk kell a kortárs eseményeket is. (*Voproszi Lityeraturi*, 1984. október.)

maradtak a magyar olvasó előtt, sőt nemcsak előttünk.

Érdekes a családi közeg. Az édesapja a kijevi teológia docense, akit barátai közbenjárására, már halálos betegen neveznek ki professzorrá, hogy legalább az özvegy számára biztosítsák az árvák eltartását. A docens fizetése azonban nem túlságosan magas, ezért az apa, jövedelmét kiegészítendő, a cenzúra-hivatalban is szolgálatot vállal. Több nyelven beszélő, művelt, liberális ember volt, s az is

t körülveszi vidám, ropált polgári társaság, a csekély előítélettel is. ben a társaságban az lvet inkább lenézték, nem ismerték. Éppen ra fontos, hogy Bulnt érdeklődött az ukrásőt — a szakértők sze*hér gárda* orosz szövege lített ukránizmusokkal. ban nem sok jel mugimnazistát, majd kévostanhallgatót különökelte volna az irodaan kapja meg diplomáabban: meg sem várta s máris a frontra utaskereszt önkénteseként. ge ápolónőként követi. sszahívják a frontról, ita mögötti kórház egyetlesz; amputál és szülé- le, injekciót ad, tályofel. Erre a vidékre a forradalom hírei késve, a jutnak el. Az októberi után Moszkvába utaitéli Kijevben a sokszonváltást. Közben orvosként keresi kenyerét. 1919-ből tudunk első írásművéről: ez *A fiatal orvos feljegyzései* első változata. Huszonkilenc esztendős.

Még el kell telnie egy-két viharos és nem csekély megpróbáltatásokkal teli évnek, hogy valóban író legyen. Elválik első feleségétől, katonáskodik, vidéki színházak számára gyártja első drámáit, amelyeket később leginkább elfelejtene. Hírlapíró, meglehetősen nehéz anyagi viszonyok között tartja fenn magát. Kisebb-nagyobb si-

ÚJHÁZI PÉTER
festőművész

Munkácsy Mihály - díj

Magyar Imre 1984. IV. 2.

XO GALÉRIA

UJHÁZI PÉTER

Tisztelettel meghívom Önt az XO GALÉRIÁBA
1998. szeptember 2-án, szerdán 18 órától 20 óráig

XO GALÉRIA

UJHÁZI PÉTER

festőművész KÉPEK ÉS DOBOZOK című kiállítására

A kiállítás szeptember 26-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap: vasárnap és hétfő

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Tel./fax: 214-0373
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

UJHÁZI PÉTER

A Szent István Király
MÚZEUM..
meghívja Önt
Ujházi Péter
„képek és dobozok"
című kiállítására
(megnyitja:
MERHÁN ORSOLYA
művészettörténész
1994. augusztus 27-én
szombaton 1/2 12 kor a
CSÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN
— október 9-ig lesz
látható, Székesfehérváron
Hétfő-péntek 10-19 óráig
szombat, vasárnap 10-18 "

FK FÜLÖP GYULA DR

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
8002 SZÉKESFEHÉRVÁR
FŐ U. 6.
DÍJ HITELEZVE

KI 1994.08.19. KI
SZÉKESFEHÉRVÁR

Mostója Gilla
művészettörténész

Budapest

Nyíspalota út 46.

1156

ÚJHÁZI PÉTER

VÁRFOK 14 műhelygaléria

Kortárs művészeti galéria
Gallery for contemporary art

H-1012 Budapest Várfok u. 14
Phone/Fax [361]-115-2165

Ezen a héten csütörtökön,
18-án 18 órakor nyílik
ÚJHÁZI PÉTER
festőművész
kiállítása a Galériában.
Tisztelettel várom
SZALÓKY KÁROLY

A kiállítás megtekinthető febr. 18-tól
március 21-ig.
Nyitva: szerdától–vasárnapig 10–18 ig
Szünnap: hétfő, kedd

A galériát támogató alapitvány bankszáma :
Bank account number of the foundation, that aids the gallery:
OTP I. Alagút u. 3 501-012019-3

Kiállítás és eladás / Exhibition and sales

167 27 24
Gerbe Pál

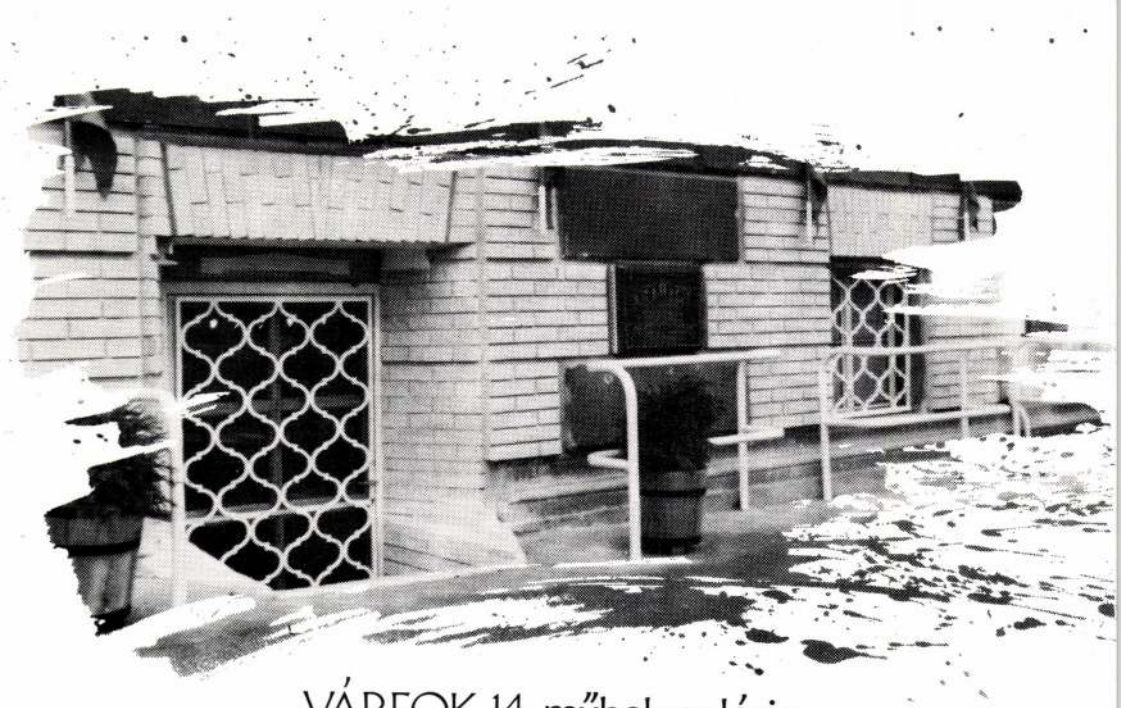

VÁRFOK 14 műhelygaléria

UJHÁZI PÉTER

Tisztelettel meghívom Önt a
VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBA**
1996 október 31 - én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

UJHÁZI PÉTER

festőművész

KÉPEK - DOBOZOK - SZOBROK

című kiállítására.

A kiállítás november 24 - ig tart nyitva,
keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
SPIRITUSZ GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14. fszt.3
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

A galériákat és a megnyitót a CASUS és a BUDAPEST BORTÁRSASÁG támogatja

Ujházi Péter

A könyv és a kiállítás létrejöttét támogatta

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata
Fejér Megyei Önkormányzat
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Magyarországi Ludwig Alapítvány
Soros Alapítvány
KARSAI Holding Rt.

Az album a bemutató alkalmából
kedvezményes áron megvásárolható.

A Ma Kiadó
és a székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

UJHÁZI PÉTER
festőművész
születésnapjára készült kötetének
bemutatójára.

A könyvet
FITZ PÉTER
művészettörténész ismerteti
2000. október 27-én,
pénteken délután 5 órakor,
az ugyanekkor megnyíló
születésnapi kiállításon,
a múzeum Dísztermében.
(Székesfehérvár, Fő utca 6. sz.)

A kiállítás megtekinthető:
2000. december 17-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig.

Ujházi

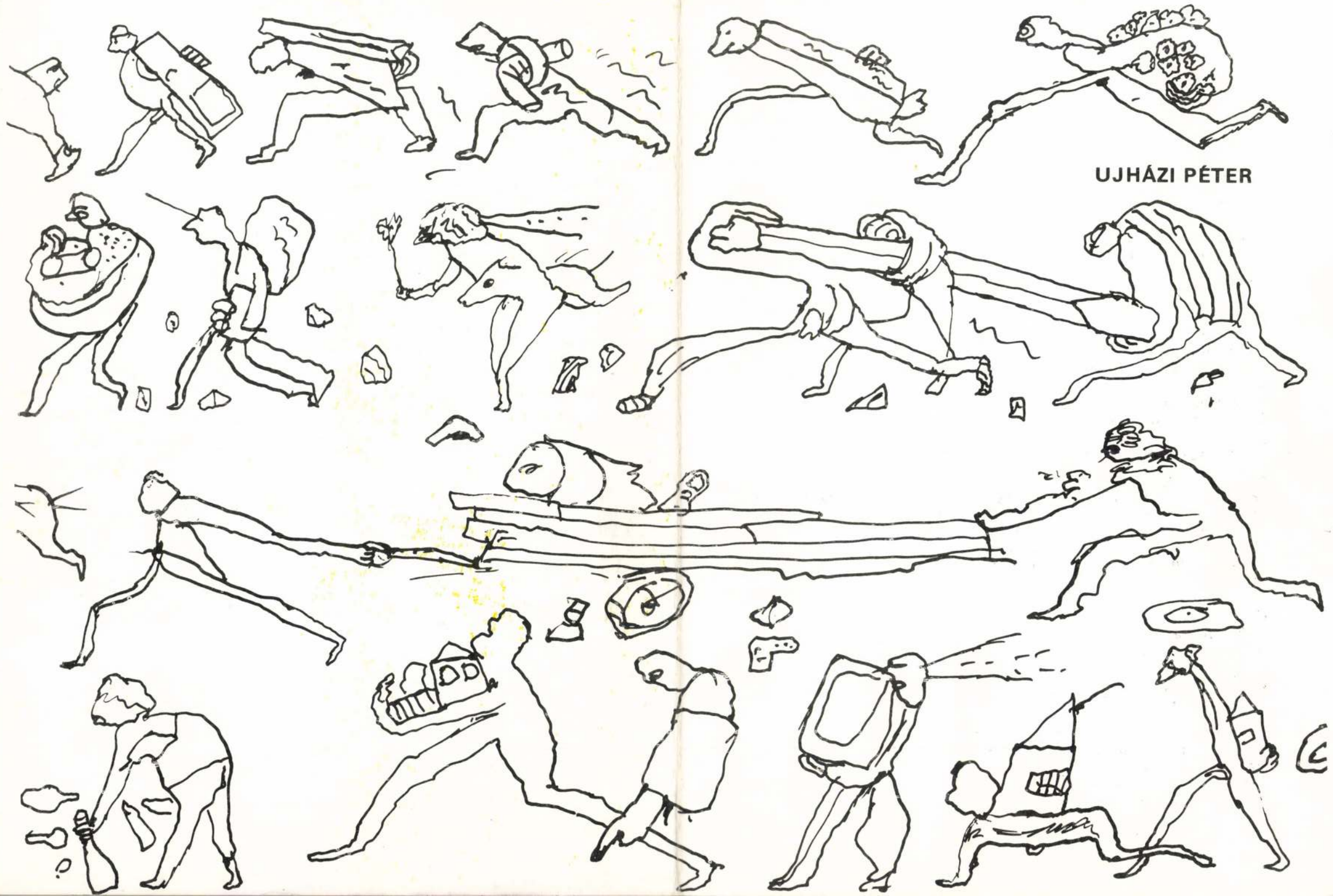
UJHÁZI PÉTER

Ujházi Péter

1940-ben született Székesfehérváron.
1960-ban fejezte be tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán.
1967 óta állít ki.

Fontosabb egyéni kiállításai:

1971 Székesfehérvár, István király Múzeum
Budapest, Csepel Galéria
1973 Dunaújváros, Uitzterem
1974 Budapest, Stúdió Galéria
1975 Szeged, JATE klub
1976 Székesfehérvár, István király Múzeum
1977 Budapest, Kassák klub
Mór, Lamberg kastély
1978 Budapest, Újpesti Mini Galéria
1980 Budapest, Magyar Nemzeti Galéria-Műhely
1980 Budapest, Magyar Nemzeti Galéria–Műhely
1983 Budapest, Helikon Galéria
1984 Szentendre, Vajda Lajos Stúdió
1985 Pécs, Pécsi Kisgaléria

Fontosabb külföldi csoportos kiállításai:

1979 Basel, Kunstmesse
Firenze, Arte Ungharese Contemporanea, Salone Brunelleschiano
1980 Milano, Arte Ungharese Contemporanea, Palazzo Reale
1982 Hamburg, Mai magyar művészet, Galerie Lévy
1983 Bilbao, Fiera de Arte Contemporaneo
1984 Stockholm, Stockholm Art Fair
1985 Basel, Kuntsmesse

Címe:
Székesfehérvár
Várkapu u. 2.H–8000

Színes reprodukció:
Boszorkány-barlang, 1983 (részlet)
vegyes technika, 32 × 28, 5 × 15 cm
Fotó: Medvigy Gábor

Ujházi Péter festőművész kiállítása
Pécsi Kisgaléria
(Pécs, István tér 4. Pf. 162. H–7601)
1985. július 12 – szeptember 8.

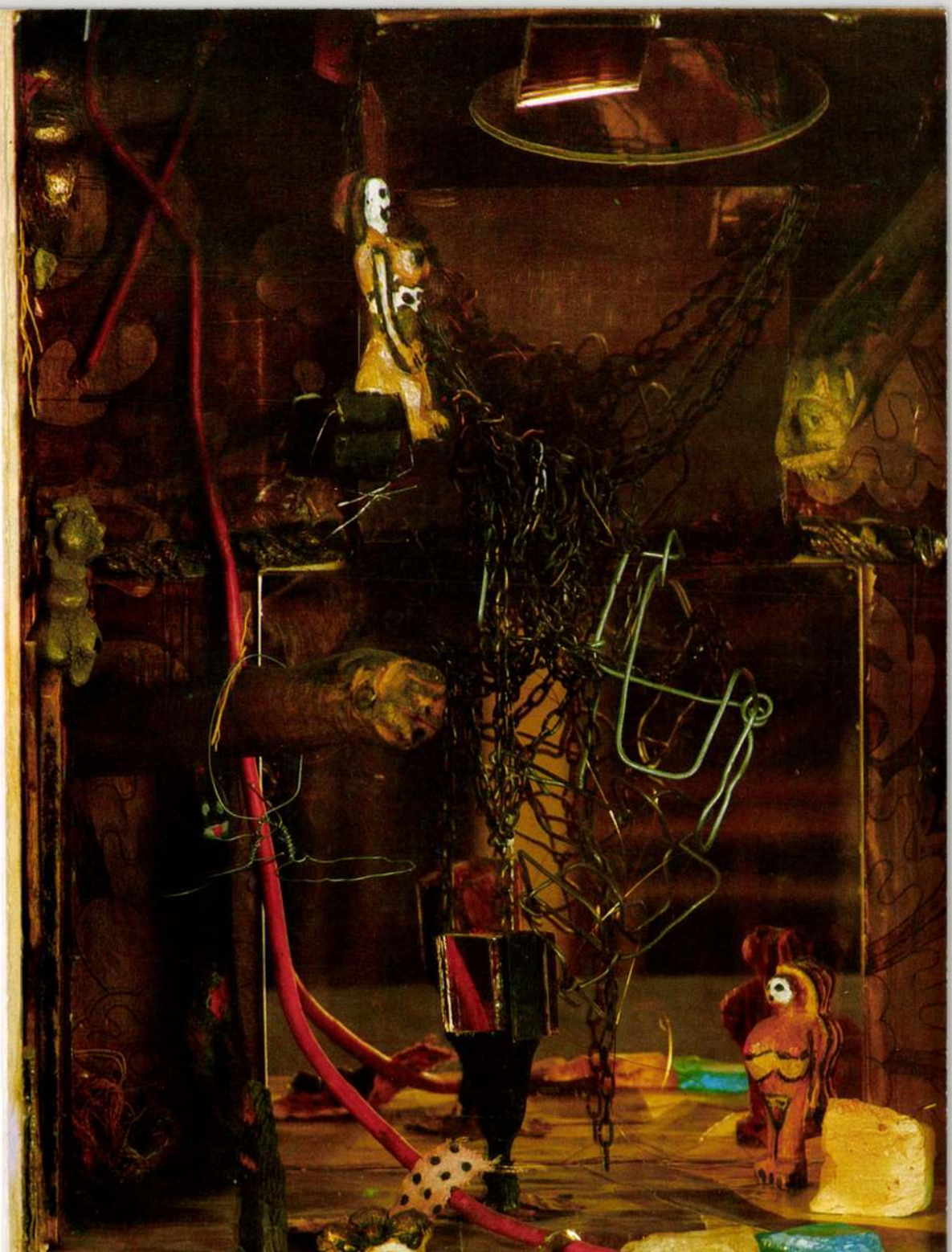

Mütárgylista:

1.	"Ujvilág"	1985.	fa	6ox4ox16
2.	"Nagyváros"	1984-5.	vegyes	1oox8ox2o
3.	"Jobb ma egy tuzok"	1985.	vegyes	37x35x27
4.	"Vestern"	1985.	vegyes	29x34x9
5.	"U.P. Tirolban és itt"	1985.	vegyes	47x17x13
6.	"Soha"	1985.	vegyes	27x36x8
7.	"Nem bejárat"	1985.	vegyes	27x36x8
8.	"Átlátható" I.	1985.	vegyes	27x36x8
9.	"Átlátható" II.	1985.	vegyes	27x36x8
1o.	"Sötét erdő"	1984.	vegyes	36x33x29
11.	"Régi Szoba"	1985.	vegyes	37x35x27
12.	"Csillagos"	1985.	vegyes	1oox5ox6
13.	"Világkép részlet"	1985.	vegyes	2o2x252x6
14.	"Arany szoba"	1981.	vegyes	24x29x17
15.	"Panelek"	1983.	vegyes	5ox51
16.	"Tájrészlet"	1981.	vegyes	2o7x125
17.	"UP tábornok"	1983.	olaj	4ox49
18.	"Mert ó igen jókedvü"	1983.	olaj	164x129
19.	"Sziklás táj"	1981.	vegyes	24x29x17
2o.	"Lopós kép"	1985.	vegyes	2o3x127
21.	"Palotai uti lopós rajz" I.	1985.	szén,ceruza	6ox8o
22.	"Palotai uti lopós rajz" II.	1985.	szén,ceruza	6ox8o
23.	"Palotai uti lopós rajz" III.	1985.	szén,ceruza	6ox8o
24.	"Bakos Julia milliméter füzete"	1982.	vegyes	24x3o
25.	"Bakos Julia milliméter füzete"	1982.	vegyes	26x33
26.	"Alátét"	1985.	vegyes	29x21,5
27.	"Fehérvári nők"	1985.	vegyes	13x2o
28.	"Csillagos nappal"	1985.	vegyes	18x13
29.	"Fodrásznő"	1985.	vegyes	26x33
3o.	"Hogy ha..."	1983.	vegyes	25x34
31.	"Mind vizek"	1983.	vegyes	14x19
32.	"Repró"	1984.	vegyes	29x21
33.	"Kedves tanitóbácsi"	1982.	vegyes	31x4o
34.	"Székesfejérvár 1954. okt. 24."	1983.	papir	38x52
35.	"Veleg 1853. október 3o."	1982.	papir	25x33
36.	"Veleg 1857. április 3o."	1981.	papir	4ox48
37.	"Fejérvár 185o. junius 2o."	1981.	papir	32,5x25
38.	"1853. junius 3o."	1982.	papir	31x21
39.	"1852. október 21."	1982.	papir	5ox6o
4o.	"Seregélyes 1852."	1982.	papir	4ox5o
41.	"Székesfehérvár 1853. nov. 16."	1982.	papir	4ox5o
42.	"Alap 1853. junius 25."	1981.	papir	35x25
43.	"185o. május 14."	1981.	papir	36x25

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutatóintézet
Könyvtár
Budapest
26 757

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

UJHÁZI PÉTER
1940 -

Festőművész, Munkácsy-díjas. 1960 és 1966 között végzett a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei Kmetty János és Bernáth Aurél voltak. 1967 óta Székesfehérváron él és dolgozik.

1968-ban tanulmányúton járt Párizsban. Itt fedezte fel a falfirkák, gyermekrajzok, ősi barlangképek egyszerű, naív, de ugyanakkor lényegretörő formavilágában rejlő művészeti kifejezési lehetőségeket, amelyeket aztán - mindmáig következetesen - beépített saját alkotóvilágába is. Önálló tárlatai voltak Budapesten, Székesfehérváron, Veszprémben, Hamburgban, Rómában, Stuttgartban, Moszkvában, Baselben stb.

ÉG, 1973
farost, olaj, 122x137 cm.
j.j.l.: Ujházi 73
Ltsz.: K. 85.124.1.

KATONA, 1975
farost, olaj, 79x60 cm.
j.b.l.: UJHÁZI 1975
Ltsz.: K. 85.125.1.

BRETAGNEI TENGERPART, 1977
papír, akvarell, 590x835 mm.
j.b.l.: Ujházi 1977.jan.3,4
Ltsz.: K. 85.150.1.

Képeinek sajátosságai "talán a hétköznapiság, aztán az események, ünnepek, lehetetlen események, lehetetlen ünnepek. És fontosak a helyszínek. Ezek mindig általam bejárt helyek, ahol aztán bármi megtörténhet. Az ottlét hűvösétől, a tűző nap melegétől egy másfajta hold, nap vagy táj kerül a vászonra, mintha mindezt nem tapasztaltam volna meg személyesen. De lehet, ez csak az én szétdaraboltságom, ami nagyon igényli a megéltséget, hogy ne veszítsem el a képzőművészet fonalát, ne essen ki a kezemből" -

Ujházi Péter

IRODALOM

Kovács Péter: Ujházi Péter képei előtt. Művészet. 1974. XV. évf., 7. sz., 23-24.o.
Ujházi Péter kiállítása. Székesfehérvár - 1976. Katalógus.
Ujházi Péter kiállítása. MNG - 1980. Leporelló.
H.É.: Ujházi Péter. Művészet. 1981. XXII. évf., 3. sz., 60.o.
Ujházi Péter gyűjteményes kiállítása. Székesfehérvár - 1986. Katalógus Ladányi József előszavával.
Péntek Imre: A romlékonyság testamentuma. Művészet. 1988. XXIX. évf., 7. sz., 48-50.o.
Ujházi Péter: Képek és dobozok. Székesfehérvár - 1994. Katalógus Sasvári Edit bevezetőjével.

UJHÁZI PÉTER

Tisztelettel meghívom Önt a **VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA**
1994. szeptember 1-én 18 órára

UJHÁZI PÉTER

kiállításának megnyitójára

A kiállítás 1994. szeptember 25 - ig látható szerdától vasárnapig 10 -18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

/A művész gyűjteményes kiállítása a székesfehérvári Csók István Képtárban ugyanebben az időben tekinthető meg./

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H-1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./fax: 115-2165
Szalóky Károly

UJHÁZI PÉTER

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA
1995. október 5-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

UJHÁZI PÉTER

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás október 29-ig tart nyitva, szerdától vasárnapig 10 és 18 óra között.
Szünnap: hétfő és kedd.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALLÉRIA
H-1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./Fax: 115-2165
Szalóky Károly

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

BUDAPEST 133
29. 4. 02
AL-I/386

MAGYARORSZÁG
≈028
FORINT

UJHÁZI PÉTER: NADAP

2002 MÁJUS 5 – JÚNIUS 6

MEGNYITÓ: MÁJUS 5 **VASÁRNAP 17h**
UJHÁZI PÉTER ÉS ŐSI LÁSZLÓ BEVEZETŐ BESZÉLGETÉSÉVEL
ÁLLÓFOGADÁS 17.30 – 20.00

NYITVA: H – P 11 – 18 TEL: 3-295-553 FAX: 3-209-415

Bardoly István

Budapest
20. u. 1.
1172

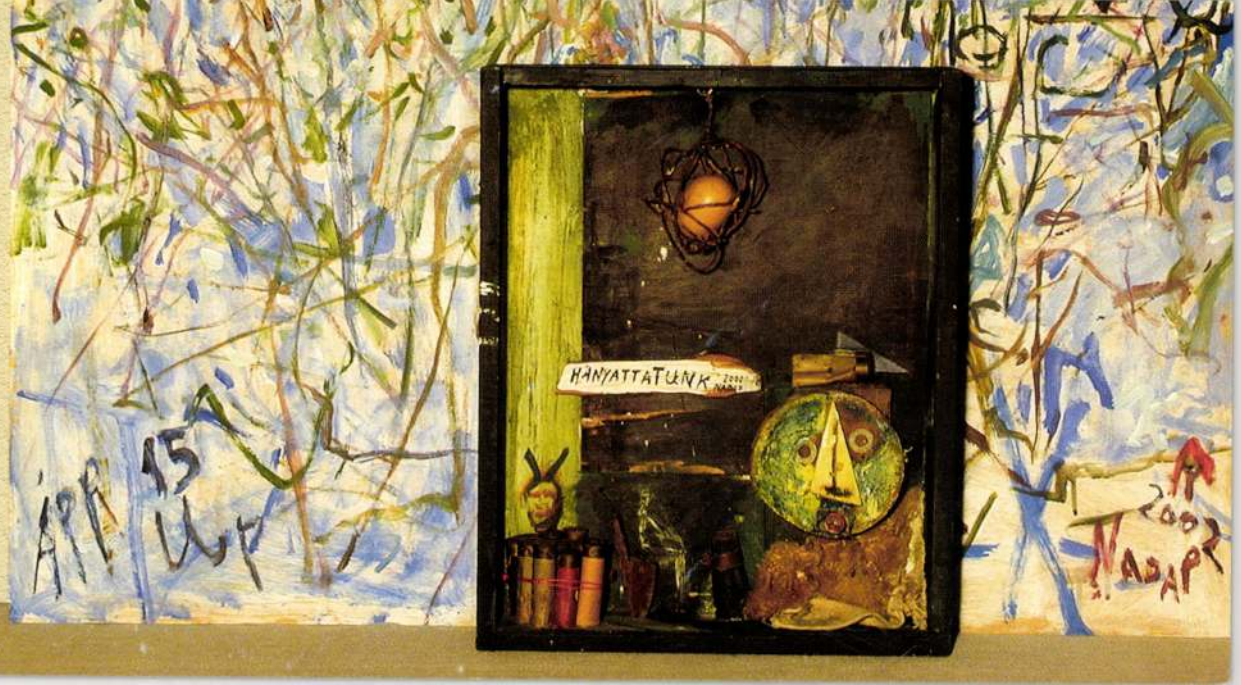
HANYATTATUNK
APR 15

AZ ERNST MÚZEUM DOROTTYA GALÉRIÁJA
SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT, CSALÁDJÁT ÉS BARÁTAIT

UJHÁZI PÉTER
LOMBKÉPEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA.

BESZÉLGETÉS A MŰVÉSSZEL
2001. MÁRCIUS 19-ÉN 17 ÓRÁTÓL.
MEGHÍVOTT VENDÉGEK:
ANDRÁSI GÁBOR MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ,
MERICS IMRE ÉS **VÖRÖSVÁRY ÁKOS** MŰGYŰJTŐK,
HÁZIGAZDA:
NAGY T. KATALIN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ,
UTÁNA **UJHÁZI JÁNOS** ZENÉL.

A KIÁLLÍTÁS 2001. MÁRCIUS 19-TŐL
ÁPRILIS 14-IG TEKINTHETŐ MEG.

NYITVA TARTÁS:
HÉTFŐTŐL CSÜTÖRTÖKIG 13-19 ÓRÁIG,
PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG 11-19 ÓRÁIG.

CÍM:
1051 BUDAPEST, DOROTTYA U. 8.
TELEFON ÉS FAX: 266-0-877.

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓJA A DUNAPACK PAPÍR ÉS CSOMAGOLÓANYAG RT.

ÚJHÁZI PÉTER MUNKÁI
Fészek, Herman-terem

Azok, akik néhány évtized múltán a huszadik század magántörténelmét: a mindennapi élet színtereit, korunk emberének ízlését vizsgálják majd, aligha hagyják figyelmen kívül az amatőr fotók, portrék, családi képek és a rossz, mindenesetre művészetnek nem nevezhető, de a legtöbb otthonban föllelhető festmények tömegét. A tudomány, a többi között a vizuális antropológia, máris érdeklődik e képi világ iránt, ahogyan például a Hatvany Lajos Múzeumban már a hetvenes években kiállítások mutatták be a giccses falvédőket, madárijesztőket, vagy ahogyan a Fényes Adolf Teremben néhány éve tetoválásokból rendezett bemutatót Kovács Ákos.

A művészet számára hasonlóan izgalmas ez a világ. Újházi Péter festőművész például, aki Bernáth Aurél tanítványaként végzett a Képzőművészeti Főiskolán, már a hetvenes évek elején felfedezte a civilizáció eme töredékeit. Rendezett kiállítást falfirkákról készült fotókból, művészetében fontos szerep jut a tárgy-

UJHÁZI PÉTER

Életünk, 1989.12.

Kóbor kutya az elhagyott mezőn

A mezőn, melyről messze tűnt a lovascsapat,
most rabló szelek csavarognak,
a kisajtolt talajon kóbor kutya ténfereg.

Balra-jobbra kapkod szikkadt csontokért,
szélmarta agyában kuszált emlékek:
rothadó villanások a csapatról.

Ráncos emlőjű szuka!
tekintetében nincs lázadás, félelem is alig.

Bizonyos pillanatokban mégis felüvölt
— fájdalomtól megőrült nőstény-prometheusz —
csonka emlékezetében teljessé izzik a csapat,
fel-alá vicsorog az elhagyott mezőn,
mint ha még a lovascsapat után száguldana szabadon!

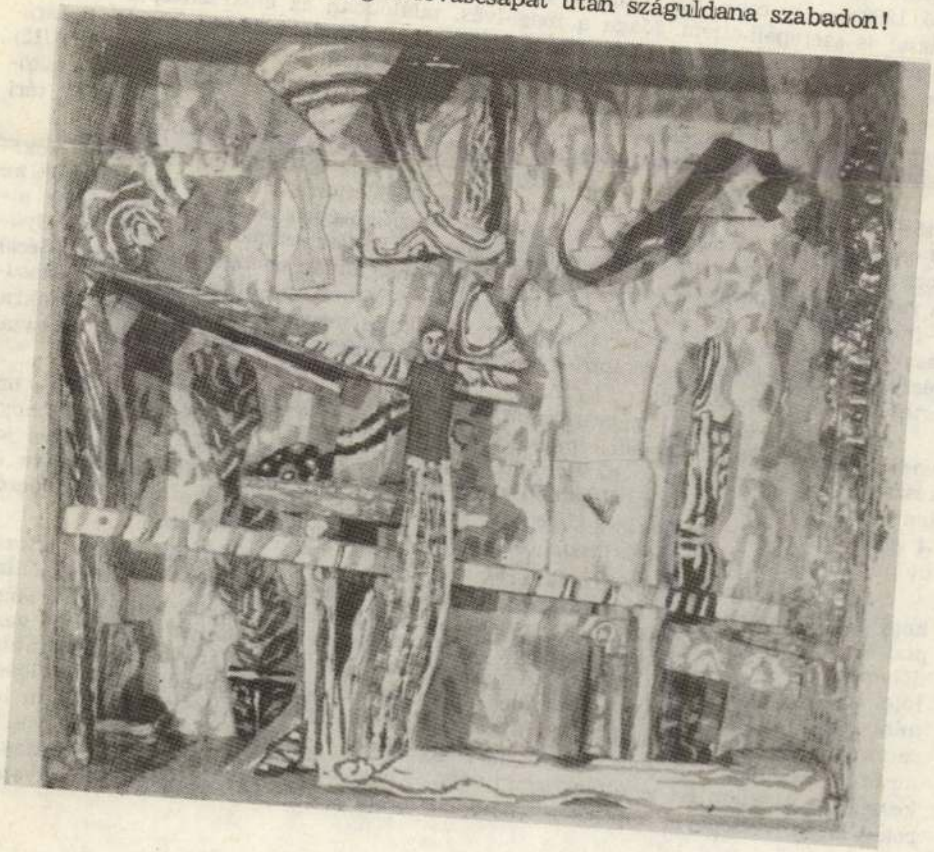

Kék szoba(1976)

FRENKL RÓBERT

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem

Nehéz lenne nem személyes hangon kezdenem az elmélkedést az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemről, a szervezet húsz éves jubileumán. Hiszen nemrég a Kossuth Rádióban is elhangzott (*Bagoly*, Győrffy Miklós interjúja) Bárczay Gyulának, a Szabadegyetem jelenlegi elnökének nyilatkozatában, hogy 1978-ban első magyarországi előadóként részt vehettem az évente megrendezett akadémiai napokon. A bregenzi erdőben, Damülsben (Ausztria), a hagyományoknak megfelelően május első hetében került sor a konferenciára.

Minden évben egy-egy fő téma határozza meg a Szabadegyetem programját. 1978-ban az identitás kérdésével foglalkoztak, a „Kettős szellemi erőtérben" fő téma alapján. Azóta még négyízben lehettem jelen az akadémiai napokon — 1979, 1981, 1986, 1989 —, így csak utólag tudom igazán értékelni a tényt, hogy 1978-ban két előadással is szerepelhettem. Maga a meghívás, találóbban az előkészítés, a szervezés Szépfalusi Istvánnak, a Szabadegyetem egyik alapítójának, 1969—82 közötti titkárának, ahogy Cs. Szabó László jellemezte „a diaszpróza mindenesének" (*Életünk* 1988/12) volt köszönhető, akihez a gyerekkorig visszanyúló barátság fűzött, amit a közös iskolai — Budapesti Evangélikus Gimnázium, „Fasor" —, illetve egyházi, a Deák téri gyülekezeti — múlt erősített, mélyített és tett a felnőttkorban állandóvá.

Itt jegyzem meg, s talán jelentőséggel bír, hogy bár a Szabadegyetem nem szűkítette le tevékenységi körét az emigráció egyes csoportjaira, mégis a tagság zömét az 56-osok, közülük is elsősorban az egyházak vonzáskörében is lévő értelmiségiek alkották. Ugyanakkor a mozgalom két meghatározó lelkész személyisége, Bárczay Gyula református esperes, (Therwill, Svájc), Szépfalusi István evangélikus lelkész (Bécs) — nem 1956 októbere kapcsán került Nyugatra. Emberi, politikai, érzelmi azonosulásuk mellett, vagy éppen azért, ez a tény bizonyos mozgásteret jelentett számukra, részben a tagsággal, méginkább — és ez mondanivalóm lényege a hazával, a hazai értelmiséggel kapcsolatban.

Az Osztrák Olimpiai Bizottság 1978 tavaszán a válogatott keretek edzői és orvosai részére tartandó sportélettani előadásra hívott meg. Ez adta az ötletet, hogy részt vegyek Damülsben az akadémiai napokon. Előadásaim címe: *A testkultúra jelentősége a kettős kultúrából adódó pszichofiziológiai problémák megoldásában* és *A görcs egyéni és társadalmi következményei* voltak. Előbbiben a sport szerepéről, utóbbiban az idegenben élés pszichoszomatikus problémáiról volt szó.

Már a körülményekhez, az akkori hazai és kinti helyzet jellemzéséhez tartozik, hogy a programban mindkét előadás címe után ez állt: az előadó az Osztrák Olimpiai Bizottság vendége. Miért? Előadásaimat magas szinten egyeztették, illetve engedélyezték. A magyar sportdiplomácia nagy nemzetközi tekintélynek örvendő vezetője, a felejthetetlen Dr. Csanádi Árpád és a későbbi kancellár, az akkori kultuszminiszter Franz Sinnowatz, akihez hozzátartozott a sport is, áldásukat adták előadásaimra. Nem a hivatalosság előtti titkolózás szülte tehát az ötletet, utólag sem lenne érdemes növelni e tény jelentőségét, egyszerűen mindenki úgy vélte, jobb a békesség, ne akadjon fel lehetőleg senki azon, főleg persze Budapesten, hogy a Magyarok Világszövetségével kapcsolatot nem tartó, emigráns szervezetben pesti egyetemi

UJHÁZI Péter

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT UJHÁZI PÉTER FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA. VERNISSZÁZS: OKTÓBER 11-ÉN, SZOMBATON DÉLELŐTT 11—13 ÓRÁIG, A CSÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN (BARTÓK BÉLA TÉR 1.)

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1986. DECEMBER 31-IG, HÉTKÖZNAP 10—19 ÓRÁIG, SZOMBAT—VASÁRNAP 10—18 ÓRÁIG. MINDEN HÓNAP ELSŐ HÉTFŐJÉN ZÁRVA.

A KIÁLLÍTÁSNYITÓ BUDAPESTRŐL LEGKÖNNYEBBEN ELÉRHETŐ: AUTÓBUSSZAL: AZ ENGELS TÉRRŐL 9.40-KOR INDULÓ HÉVÍZI JÁRATTAL, VONATTAL: A DÉLI PÁLYAUDVARRÓL 7.55-KOR INDULÓ SZEMÉLYVONATTAL.

F. k.: Kovács Péter — 1660780 Fejér

Ujházi Péter: Városi este, olaj, vászon, 130 × 90 cm, 1986
(fotó Gelencsér Ferenc)

Ujházi Péter, legtő-grafikusművésre 3.) Folytatás.
Péntek Imre: A remlékonyság testamentuma:

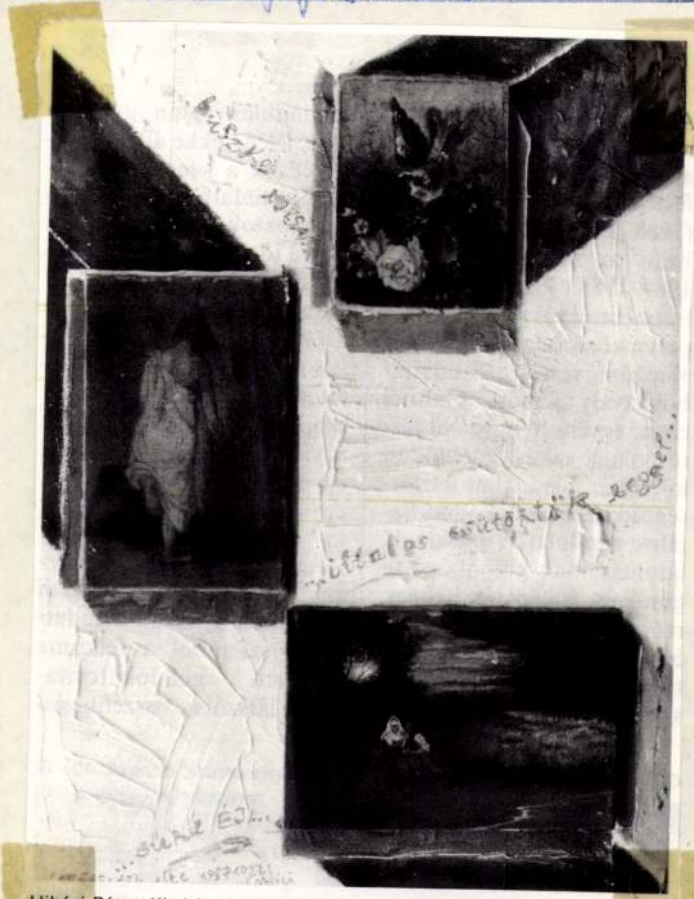

Ujházi Péter: Kis képek, farost lemez, vegyes technika, 80 × 60 cm, 1987
(fotók Pati-Nagy Bence)

Művészet, 1988. júl., 49-old.

Újházi Péter festőművész
Pérteh Imre: Hely(i) ből nekirugaszkodva Tejér Megyei Őszi Tárlat, '88.

Újházi Péter: Asztalterítő, akvarell, papír, 58 × 58 cm, 1988

Művészet, 1989., 3., 46-old.

Újházi Péter két tárlata

KÉSZEN KAPOTT alapanyagokkal dolgozik *Újházi* Péter – az egyik kiállítása tanusága szerint. Ezen a tárlatán, a Széchényi Könyvtár kézirattárában, olyan kéziratokat, kézírásokat – kérvényeket, leveleket – állít elénk *Szöveges képek* cím alatt, amelyeket *bekebelezett*. Vagyis...

Inkább megvilágítom egy-két példával. Képzőmüvészeti bemutatón nem szokott a vendég olyasmit olvasni, mint: *„Jegyzö Könyv. A Handzsikosi réten termett Széna el árverezéséröl mely felvétetett l855 évi Július...”* Márpedig rajzi glosszákkal körülvéve, régi vagy régiesített keretbe téve ez az egyik műtárgy. A másikon egy konfirmációs lap kapott kivágott textilállat-díszt (?) és szárított virágokat a lapaljra. A harmadikon egy szétvágott beadvány – *“Tekintetes Fő Biro Urnak Kegyelmes Uramnak Sársztmiklóson Julius 9-en 893”* – kerül egy ugyancsak széttrancsírozott festmény építőelemei közé. Amott ufókkal körülrajzolt nyugta (l855-ből), emitt “Katona Julianna útlevél ügye”, gyerekrajzra emlékeztető firkálmányokkal övezve, készteti nézőjét arra, hogy elgondolkozzon: mit is lát itt?

EGY TALÁLT TÁRGY megtisztítása volt tizenöt-húsz éve *Tandori* Dezső híres és felszabadító hatású versének címe: itt azonban a talált tárgyaknak nem a megtisztítása, hanem a *személyessé tétele* folyik. Újházi újra meg újra aláírja - többnyire gyerekbetűkkel persze - a kérvényezők, kimutatást írók és a többiek nevét, neve alá a sajátját, ám ez csupán a legárulkodóbb jele a birtokbavételnek. (Például: *“Fehérváron, 135 év után, Újházi.”*) Ám pusztán azzal, hogy a kezébe vette s a szélére rajzolgatni kezdett, vagyis alakítható nyersanyagnak tekintette: máris átemelte ezeket a régi iratokat egy másik szférába.

Festményeinek tárlata a Várfok Műhelygalériában ugyancsak az anyagokkal kísérletező művészt állítja az érdeklődők elé, hiszen – a lehetőleg szintén koptatott keretekben – színes vakolatba karcolt képek sorát látni. Illetve nem tudom pontosan megnevezni, beton-e, habarcs-e, egyáltalában mi az a durva, rusztikus alapanyag, amellyel sajátos ellentétet alkotnak Újházi finom, apró, ismét csak gyermekrajz kedvességű, odavetett motivumai. És odavetett színei.

TÉGLASZÍNŰ ALAPON váratlanul, mintha a légből cseppent volna oda, megjelenik egy kék folt. Amott a szürke képmezőn parányi kék, sárga, lila rezdülések. Humor is van ezekben a festői meglepetésekben, akárcsak a kis kacsa rajzában, amint hirtelen előkerül a semmiből, a vasúti sínek rétes-tekercsében vagy a Festőnőt, a festőnőket általában (?) gúnyoló, konstruktivista (vagy a konstruktivizmussal évődő?) festményben.

Ember Mária

(Újházi Péter festményei a Várfok Műhelygalériában - I., Várfok utca 14., pincegaléria – június 30-ig tekinthetők meg hétfő és kedd kivételével, szerdától vasárnapig délelőtt 10-től este 6-ig, szöveges képei pedig a Széchényi Könyvtár VI. emeletén, a kézirattárban, július l5-ig, hétfőn csak délután, kedd és szombat között délelőtt 10-től este 6-ig, vasárnap zárva.)

ÚJHÁZI Péter
Magyar Vemet, 1991 június 21. 11 p.

üzletei értékesítésére

RVERÉST HIRDET

	Üzletkör: kultur-cikk	Kikiáltási ár (Ft):	Költség:	Tulajdon forma	Árverési időpont 1991.
u. 11.	53	600.000	60.000	bérl. jog	aug. 12. 10.30 óra
ij u. 2.	53	3.000.000	190.000	tul. jog	aug. 12. 12.00 óra
r tér 17.	53	1.300.000	120.000	bérl. jog	aug. 12. 13.30 óra
19–21.	53	1.500.000	130.000	bérl. jog	aug. 12. 14.30 óra
u. 6.	Kisóra javító	8.000.000	300.000	bérl. jog	aug. 13. 9.00 óra
	Nemes-fém fel-vásárló	2.000.000	150.000	bérl. jog	aug. 13. 10.00 óra
	53	600.000	60.000	bérl. jog	aug. 13. 11.00 óra
9.	53	600.000	60.000	bérl. jog	aug. 13. 12.00 óra
2–14.	53	2.900.000	180.000	tul. jog	aug. 13. 13.30 óra

., (Guszev) Sas u. 21. ÓÉV Tanácsterem

áridej: 1991. július 30. 12 óráig a Vállalat központjában.

ötele: a kikiáltási ár 5%-ának megfelelő összegű bánatpénz letétben
ó betétkönyvben) a vállalat pénztárában.

nonimok maradnak.

kapcsolatos) nem lehet kedvezményes és részletfizetési hitelt felven-

tokról, a jelentkezés egyéb feltételeiről tájékoztatást adnak a Vállalat
lmi és hálózatfelügyeleti Osztályán (Telefon: 111-2011 v. 112-1666
lék).

2587

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG
és az
ELSŐ MAGYAR LÁTVÁNYTÁR ALAPÍTVÁNY

tisztelettel meghívja
a

TIHANYI MÚZEUMBA
1992. június 5-én 16 órára
az

A·B·S·O·L·U·T

(TÜKRÖK ÉS DOBOZOK)
c. kiállítás megnyitására

Megnyitót mond:
JANKOVICS MARCELL

* * *

A kiállítás nyitva október 31-ig.
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Az A·B·S·O·L·U·T

c. kiállításon az alábbi szerzők munkái mellett XIX. és XX. századi népi és polgári tükrök, "tükrösök" is szerepelnek.

Albert Katalin

Ganczaugh Miklós

Gross Bettelheim Jolán

Katona Klára

Kováts Albert

Nagy Bálint

Olajos György

Orosz István

Prutkay Péter

Szemadám György

SI LA GI

Swierkiewicz Róbert

Ujházi Péter

Vörösváry Ákos

Andrej Wagin

Zoltán Sándor

Zsuffa András

UJHÁZI Péter

UJHÁZI PÉTER (1940)

HAJÓS KÉP

akvarell 48×63

95-ÖS MOL naptár

8000 Székesfehérvár

Oskola u. 10.

~~BADA TIBOR~~

UJHÁZI Péter

BADA TIBOR BAKSAI JÓZSEF feLUGOSSY LÁSZLÓ
ef. ZÁMBÓ ISTVÁN FÖLDI PÉTER GAÁL JÓZSEF MÁRIÁS BÉLA
ŐSI LÁSZLÓ RÁCMOLNÁR SÁNDOR ROSKÓ GÁBOR
SZABADOS ÁRPÁD UJHÁZI PÉTER WAHORN ANDRÁS

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

Nemzedékek kézfogása

Marosvásárhelyi tárlat Budapesten

A Budapesti Őszi Fesztivál létrejötte, tehát 1992 ősze óta folyamatosan kapcsolatban állunk az Erdély Művészetéért Alapítvánnyal, amely minden évben a Vármegye Galériában kiállítást szervezett. Szerény anyagi lehetőségeinkhez képest immáron negyedik alkalommal támogatjuk az alapítvány céljait, és örömmel regisztráljuk, hogy együttműködésünk elmélyült, a közös akarat szép és emlékezetes tárlatokkal ajándékozta meg fővárosunk művészetszerető és -pártoló közönségét… — vallja a kiállítás katalógusában *Koltay Gábor,* a fesztivál igazgatója.

Legutóbb a sepsiszentgyörgyi műhelyt láthattuk tavaly ilyenkor a Vármegye utca 11. alatti pincegalériában, az idén a marosvásárhelyi iskola vendégeskedett október végéig az öles boltívek alatt. A tárlat szervezését és rendezését ezúttal *Simon Endre* festőművész vállalta magára, ami, tekintve a harmincnégy résztvevő sokféle stílust, műfajt, valamint technikát képviselő, népes csoportját, nem kis gondot jelenthetett. A rangidős festőművész és sokaknak tanára, *Barabás István* szelíd lankákon legelésző lovai kerültek a katalógus címoldalára a szabadság, valamint a szülőföldhöz való önkéntes ragaszkodás kettős jelképeként, de mellette már helyet kér leánya, *Barabás Éva* is, ősi népviseletbe öltözött csoportot örökítve meg a templom előtt, kismesteri alázattal, középkorias részletezőkedvvel, Akik még maradtak aktuális címadással. Politikai töltetűek Simon Endre nagyméretű, expresszionisztikus lüktetésű festményei, amelyek a rámára is kiterjednek helyenként, és nem nélkülözik a realista részlet-elemeket sem, akár Rémmadarak keringőjét komponálja meg Hirosima kapcsán, akár Kaméleonok harcát örökíti meg, önmagáért beszélő címadással. Oldalán ott áll már a tárlaton fia is, *Simon Zsolt,* aki szintén apja mesterségét folytatja, de a lehető legújabb eszközökkel, gondoljunk csak a vegyes technikájú Angyali üdvözletre (amely nem mentes a népi üvegikonok naiv bájától sem), de főleg a verniszázs előtt frissen elkészített Önarckép-variációkra, amelyhez a komputert is bevetette az alkotásban.

Nagy István puritán erejű örökségét folytatja *Kusztos Endre,* akár fekete szénnel vési papírra az Anyaföld a Sóháton már-már testmeleget árasztó domborulatait, akár színes pasztellel karcolja a kartonra a Vörös domb szinte szoborszerűen tömör látványát. Trianont idézi az évforduló kapcsán *Zolcsák Sándor* Haza a magasban elnevezésű, absztrakt vásznán, amelyet középen durva, sötét ecsetvonás szel ketté. Ennek kései, mai következményeivel számol *Porzsolt Borbála* Elmenőben címmel, a kékre meszelt falusi házakat maga mögött hagyva, vándorútra kelt paraszt házaspárjával.

Régi krónikák karikatúraszerű torzításait alkalmazza *Kákonyi Csilla* biblikus utalással Az áldozat című vízióján. Már-már riportszerűen tárgyilagos *Molnár Dénes* szülőfalujában, Vadasdon megörökített Öreg fa, öreg ház szénrajzán, amelynek a türelmes szemlélő számára számos, mögöttes üzenete is van.

Mint ahogyan a csoport „Benjáminja", a tavaly érettségizett és ez év őszétől budapesti főiskolás *Szász Sándor* sem rideg csendéletet festett gouache-sal, amikor sóvidéki nagyanyja konyhájának sarkában a girbe-görbe Mosdót vitte fel kartonra. Az ütött-kopott, zománca-vesztett lavórban a maréknyi vizet „tiszta forrásból" merítették minden bizonnyal, ezért tükrözi a sivár, sötét környezetben is az ég világló kékjét…

A szobrászok táborában nemzedékek nevelője és művészi példaképe, *Izsák Márton* a rangidős mester, akinek számos köztéri alkotása ékesíti a Maros menti várost, a méltán népszerű és közismert „A két Bolyai"-tól Eminescu- vagy Balcescu-szobrán át Bartók Béla-emlékművéig. Itt két, patinázott fémplasztikájával van jelen, méltóképpen. Hiszen a tátongóan üres mellkasú Próféta a törvény tábláit tartja magasba rendületlenül és figyelmeztetőleg, drámai erővel, míg a Don Quijote témaválasztása is önmagáért beszél, az iróniát lírikus mellékízzel szelídítve.

Izsák Márton: Don Quijote

Mintha a néhai, zsögödi *Nagy Imre* bátyánk olykor szarkasztikus, máskor bukolikus életképeit faragná hófehér márványba *Puskás Sándor* (akinek nyári műteremháza a festő lakásának közelében volt már évtizedekkel ezelőtt) — főleg a barokkosan telt idomú, fülledt testiséget árasztó Álom esetében —, míg a fiatalabb *Hunyadi László* mértaniasan konstruktivista, bronzba öntött Pentatonnal ellenpontozza mindezt, jelezvén a szobrászati törekvések széles skáláját a Maros-parti városban. És ezzel — szerencsére — még korántsem teljes a felsorolás…

Wagner István

Őszi fesztivál — Szlovákiában is

— Magyar óvodába jártam, és erről nem adnak diplomát, úgyhogy nézzék el nekem, ha nehézségeim támadnának a megfelelő kifejezések keresésében — kezdte tájékoztatóját választékosan és akcentus nélkül *Ladislav Burlas* professzor, a pozsonyi zenei fesztivál rendezőbizottságának elnöke (aki „mellesleg" németül is ugyanilyen folyékonyan beszél), majd így folytatta: — Országaink között szoros a kulturális kapcsolat, zenei hagyományaink is közösek, a gregoriántól kezdve egészen napjainkig. *Bartók* Pozsonyban érettségizett, és onnan ment a budapesti zeneakadémiára tanulni, *Kodály* Nagyszombatról indult, továbbá *Kadosa Pál* és *Tátrai Vilmos* is erről a vidékről származik, ezért ezt a tradíciót manapság is szeretnénk tovább folytatni. Nem feledkeztünk meg tehát a sorrendben 31. fesztiválon Bartók halálának fél évszázados évfordulójáról, annál is inkább, mert ő jelképe annak, hogyan lehet felülemelkedni az önmagába zárkózó, nacionalista szemléleten. Neki sikerült a népzenét az európai áramlatokkal összekötnie és világszínvonalra emelnie, mivel pedig a szlováksághoz is sok szál fűzi, mi is saját zeneszerzőnknek tekintjük. Ezért került a szeptember 29-ei ünnepélyes megnyitó műsorára Bartók négy szlovák népdala is a prímási palota tükörtermében, a Lucsnica vegyes kórus előadásában…

A kéthetes zenei fesztivál műsorában örömmel fedezhette fel az érdeklődő a második napon a budapesti Liszt Ferenc Kamarazenekar vendégszereplését — *Rolla János* vezetésével —, a Szlovák Filharmónia hangversenytermében, kizárólag Bartóknak szentelt programmal: válogatás a negyvennégy hegedűduóból, továbbá a vonószenekarra írt Divertimento és a Zene húros ütőhangszerekre és cselesztára. Ugyanazon a napon *Ida Csernecke* zongoraestjén is Bartók muzsikája csendült fel a prímási palotában, mégpedig az Op. 9/a. jelzésű négy dal.

A pozsonyi zenei fesztivál hagyományos vonulata a fiatal előadók nemzetközi pódiuma is, amelyet az UNESCO patronál. Ennek keretében az Anemos fúvóskvintett zenedélutánján *Ligeti György* hat bagatellje is hallható volt a Szlovák Filharmónia Mózes-termében, október tizedikén. Találomra tallózva a csaknem százoldalas, fotókkal is gazdagon illusztrált többnyelvű műsorfüzetben, a szerzők és az előadók lajstromában további magyar nevekre bukkanhatunk.

— Két héten át tizennégy szimfonikus és kamarazenekar lépett fel — veszi át a szót ismét Burlas professzor —, hat kamaratársulat, öt vokális együttes, és a rendezvények élén huszonhét dirigens váltotta egymást a karmesteri pódiumon. Tizenegy zongoraszólista, öt hegedűművész és tizenöt énekes szerepelt a 31. pozsonyi zenei fesztivál keretében, a legkülönfélébb színhelyeken, míg a Nemzeti Színház épületében tizenkét opera- és balettelőadásra került sor — többek között *Verdi* A trubadúrjának kettős szereposztású, olasz nyelvű premierjére, valamint játszottuk a műfaj fejedelmétől az Otellót és a Traviatát is. A széles kínálati skáláról *Rossini* A szevillai borbély, *Puccini* Bohémélet, továbbá *Debussy* Pelléas és Mélisand című műve gondoskodott az operaszínpadon. Ezekre a darabokra rendszeresen átjárnak osztrák szomszédaink is Bécsből, esténként átlagosan nyolc-tíz autóbusszal. Mégis, mi a jegyek árait változatlanul a hazai közönség pénztárcájához szabjuk, és egyelőre nem emeltük drasztikusan az eddigi, negyven és nyolcvan korona közötti tarifákat. Ez viszont azt jelenti, hogy minden egyes ülőhelyre kereken ezerkoronás támogatás esik, amelyet hatvan százalékban az állam vállal, a többit különféle szponzoroktól szedtük össze, akik megtiszteltésnek veszik ezt a művészetet támogató tevékenységüket. Törzsközönségünket továbbra is a helybéli értelmiség, valamint a főiskolai diákok tömegei adják, és őszintén bevallom, hogy nagyon tartanék egy drámai árkorrekció rendkívül negatív hatásaitól. Bár Budapest távolabb esik Pozsonytól, mint az osztrák főváros, ráadásul nem is hiszem, hogy a magyaroknak hozzánk kellene jönniök zenei élményekért, főleg a párhuzamosan zajló őszi fesztivál idején, mégis, természetesen, mindenkit szívesen várunk. Létezik ugyanis egy távlati álmom: Bécs, Budapest és Pozsony egy sajátos zenei háromszöget képezhetne a közeljövőben, mind a zeneszerzőket, mind az előadókat, mind pedig a közönséget illetőleg. Remélhetőleg a tervem mihamarabb valóra válik…

W. I.

A kultúra eltol(ód)ása

Tapsgépek korát éljük, vagy egy újkori elbarbárosodás folyamatát van szerencsénk elszenvedni? A kérdésre kinekkinek megvan a maga élettapasztalata által diktált-sugallt véleménye. Elég a videotékák polcain körülnézni, s látni: az átlag hatvan százalék erőszakos film, negyven százalék pornóval följavítva. Kimondottan igényes helyen tízszázaléknyi mese, vígjáték és művészfilmnek titulált — tehát többször is megnézhető — alkotás található a polcokon az előbbiek 90 százalékos részaránya mellett.

A könyvkiadásban egyre nagyobb arányban részesednek a sokképes, az olvasás nehéz műveletével nem fárasztó kiadványok. Különösen a zanzásított változatú mesék hódítanak: oldalnyi képekhez két sor szöveg. Vannak bátor próbálkozások, hogy a vásárlók zsebéhez méretezett árral klasszikus mesék eredeti terjedelmükben és szépségükben jussanak el az olvasókhoz, ezek a *Grimm-, Benedek Elek-, Andersen*-kötetek azonban féláron sem igen kelnek.

Most azonban nem erről van szó. Mindig is volt igény az igénytelenségre, amióta világ a világ. A boldog századelőn sem a Nyugat vezette volna a népszerűségi listát a maga nyolcszáz példányával, utólag azonban úgy tetszik, mégis ő volt a kovász s az igazi mérce. Különösen jól megférnek egymással az igénytelenség és a mulandóság műfajai, köztük a humor, a kabaré. Némi illúzióktól azonban itt is el kell búcsúznunk. Már ha illúziónak tartjuk a megcsinált, míves kabaré létét. A legutóbbi idő rádiókabaréit hallgatva legalábbis ez az ember benyomása. Ezekben ugyanis, amióta *Hofi Géza* megmutatta az utat a maga „bélázásával", eluralkodott a buzizás, az anyázás, a durvaságba forduló vaskosság.

Hofi még kidolgozta a poénjait, tudta, mitől hozhatók működésbe a rekeszizmok. Utódai már talán nem is sejtik, de nagyobb baj, hogy nem is érdekli őket — válaszol nekik a tapsgép, s besegít a tétovázó hallgatónak, min illik nevetnie. Ezek az alkotók a maguk primitív, a pénztár ablakáig tartó szűk látókörével furcsa torzszülöttek: az írást tekintve félanalfabéták, s meglehet, éppen ezért pongyolák és kidolgozatlanok a műsoraik, hiszen az írás kontrollja — mármint a leírásé — sincs meg. Másrészt erkölcsi érzéküket tekintve teljesen analfabéták, lelkes kiszolgálói az öntudatlan alpáriságnak. Mintha a Lenin-sapka tehénlepénnyé vált volna a fejükön.

Vajon arról van-e csupán szó — amit egy köldöknézős műsorban a polgármesterből visszakomolyodott humorista mint riporter vallott a vidéki színigazgatóvá lett társával —, hogy szakmailag hozzá nem értők művelnék a kabaréban a csodát, s az természetszerűen elmarad? Vagy azok látnak tisztán, akik szerint kinek van kedve ilyen szomorú világban röhögni és röhögtetni. Ekkor azonban hova tegyük a két világháború közötti időszak történelmi jelenét és míves kabaréját, sőt a Rákosi- és Kádár-korszak cenzúrája ellenére is sarjadó finom humort? Talán valóban a lelkünk durvult el ennyire, hogy vannak, akik erre építhetnek, s van terük a közszolgálati rádióban ünnep délelőttjén 18 éven felüli műsorok sugárzására? Ez tehát kortünet?

A kiállítások zsúfolt bemutatói, a színházak premierjei nem ezt mutatják. Utóbbi alkalmakkor még a lépcsőkön is ülnek, s a régi jó karosszékeket elő kell venni a lomtárból, hogy mindenki beférjen, akinek illik. Igaz, színháza és előadása válogatja. S igaz, itt is együtt él a kultúra, a kulturáltság és valami más. Miközben az Európa-hírű filmrendező s más híresség végigállják a sort az őket megtisztelő jegyért, hogy *Tanú*skodjanak az esemény jelentőségéről, megjelenik az akciófilmek hőseinek tépettebb jeleneteihez hasonlóan öltözködő nemzedék is, hogy soron kívül „felmarja" azt, ami az övé.

Szerencsére az írásbeli műfaj nem engedi meg sem a mondást, sem a mutogatást, így nem kell tanácsot adni ennek a felmarós, kortalan nemzedéknek, mit tekintsen magáénak. Marad tehát a remény. A kultúrában, s azokban, akik tegnapi jólszituáltságukat ezen a területen ma sem adják föl. Ha másként nem, a Nemzeti Színház ingyenes ünnepi műsorán hódolnak az illúziónak, hogy a szép és a jó mégsem csak illúzió.

Halász Lajos

Kiállítás

Ujházi Péter kerámiaszobrai

Ujházi Péter ötvenöt éves festőművész a Várfok Galériában mutatta be az Ősembertől napjainkig című nagyszabású kerámiaszobor-sorozatának néhány darabját. Ahogy a művész megjegyezte, ezek a szobrok ugyanolyanok, mint a képei — csak nehezebbek.

Ujházi egységes stílusban alkot; ha selyempapírból hajtogatna vagy habkönnyű hungarocellből formálna műveket, nagy valószínűséggel azok is ugyanolyan „ujháziasan" vallanának alkotójuk sajátos világlátásáról.

A „sajátos világlátás" persze önmagában még csak vízum a művészet világában való utazáshoz. A tárlatlátogató örömére azonban Ujházi a merész utazók fajtájából való. Közismert helyekről számol be — játékbarlang, cirkusz, kis tó —, merészsége abban áll, hogy mindezeket úgy, olyan nézőpontról mutatja be nekünk, ahogy talán csak legmerészebb álmainkban gondolnánk.

Ujházi kedves és elegáns képekben idézi azokat az erőtereket, amelyektől — s kicsit önmaguktól — megriadva kevésbé kedves és elegáns festők komolyságba próbálják dermeszteni nézőiket.

Nem mintha Ujházi híradásai komolytalanok volnának. Sőt. A Gy-né című kerámiaszobor például „realista" cipőben kezdődik — ez az alap —, hogy azután a kelet-európai lábbeli fölé mint egy múmiatekercs csavarodjon sűrű fonott spirálba a megkövesedett — kerámia! — géz. Mintha egy olyan lélek rejtőzne mögötte, amelyet nem lehet meggyógyítani. A fej helyén egy üres kalitka. Ez a könnyű színekkel festett mázas szerkezet más művein is helyet kap. A Gyógyhely című kompozíciónál mintha az égbolt lábai szolgálnának egy bizonytalan állagú medence oszlopaiként.

Ujházi munkáit nézve talán már nem is lehet fokozni a megidézett tájak, világok légiességét, miközben e témák nagyon is kézzelfogható közelségben mutatkoznak meg. Ujházi kedves és elegáns terei egyszerre tűnődtetnek bölcsen baljós sugallatokról, s kínálnak ugyanakkor derűs vízumokat egy barátságosabb világba…

Szerényi Gábor

Lemez

Énekek, táncok, nóták

A már jó nevet szerzett Vagantes együttes (mindössze három muzsikus: *Szabó István* pengetőhangszereken, *Kálmán Péter* vonósokon, *Tóth István* főleg fúvósokon játszik) meglepő CD-vel rukkolt ki. A hazai barokk zene legjelesebb képviselője, a politikus, zenész, költő s mecénás *Esterházy Pál* „darabjaival", melyekről maga vallotta: a „virginálon verte ki". *Zrínyi Miklós* (a költő és hadvezér idején), *Montecuccoli* seregében küzd a török ellen, ott van Buda visszavételénél, s közben zeneken gondolkodik, szívja a költészet nektárját, s éppen Zrínyi az egyik példaképe. Nyugati mintákat követ, főleg az egyházzenében próbál magyar stílust (népzenét) is hanghoz juttatni. Az utókor az azóta sem igazán ismert művét aranyozhatná be: a Harmonia Coelestist, az Égi Harmóniákat, melyeknek Mária-énekei az európai legrangosabb szerzeményekkel bármikor versenyre kelhetnek, jóllehet erős kritika is érte őket…

Esterházy, az őstehetség húszesztendős volt (éppen 360 éve született!), amikor *Kisdi Benedek* rangos énektára, a Cantus Catholici megjelent, így aztán mondhatnók: a Rákóczi-szabadságharc utolsó évében napvilágot látott, rézbe metszett szólamokkal ékes Égi Harmóniák úgy válhattak testvérré, hogy a templomi énekgyakorlat mellett a nemzetközi rangú értékkincs is helyet foglalt zenetörténetünkben. Igaz, közben ismertté vált *Kájoni* énektára.

A Vagantes tehát olyan érték megszólaltatója a lemezen, amely éppen az ő jóvoltukból újra fölkeltheti a figyelmet Esterházy tehetségére, európai szemléletére, magyar eleganciájára…

Ha hallgatjuk e három régi hangszeres mester játékát, bizonnyal rájövünk, hogy a németes műzenei „hajlamot" mennyire fel tudta oldani Esterházy. Akik ismerik egy kicsit népénekes könyveinket, akár a Hozsannát, orgonisták részére ennek orgonás változatát, dúdolgatnak közben és szakrális szövegeket idéznek. Például felhangzik a virágének stílusú „Állj meg, édes Sólymom", s máris a fülünkben cseng: „Örvendezzünk, jertek, áhítatos lelkek…" igazolván, a zene természete minden pillanatban egyházi lehet, ha alkalmas különböző *(jó)*! szövegek hordozására. A dallam természetesen nem veti el a *szent* jelzőt sem, s hogy miért, még adós az igazi esztétikai, spirituális értékelés ezen a területen…

Ami a szövegek minőségét illeti: Esterházy maga szerezte e verseket korának hű stílusában, sok szépséggel (például a mókust bojtosnak nevezi). A sok mitológiai, allegorikus kép miatt ezeket a manír mesterének, a Balassi-tanítvány *Rimainak* filozofikus lírájával hozhatjuk kapcsolatba, ezért Esterházy úgynevezett halottas moralizáló énekei („Ó mely boldogtalan, Valyon nem kiált-e…") a legkülönb ilyen gondolati tartalmú remekek mellé tehetők.

A trió hangszerelése érdekes, helyenként telitalálat, a gond talán az, amit manapság megkérdeznek: ha vannak tökéletesebb hangszerek, kell-e mindig a hűség, olykor nem kellene-e megfelelőbb, korszerűbb instrumentumot választani. Ezen a lemezen főleg a töröksíp szerepe kérdőjelezhető meg olykor. (Például a szép „O gloriosa" Mária-énekben.) Mesteri az „Az szép vadászatban" megszólaló hallali-kürt szóló, finoman kecses, és erőteljes az egyik legnagyobb meglepetés a repertoáron: Losy gróf lovasbalettjének részlete.

Valóságos kor- és időjáték ez a lemez, beleélés a XVII. század zenelelkébe, amely majd a Vagantes előadásában később bizonyára jobban föltárja a melodikus-benső tartamot, invenciót, és kevésbé ragaszkodik a ritmikai pontossághoz.

(Hungaroton) **Tóth Sándor**

UJHÁZI Péter

A SMALL GALLERY MEGHÍVJA ÖNT **JÚLIUS**

GYULA „RÓMAI ELEKTROMOS MŰVEK"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA.

MEGNYITJA: UJHÁZI PÉTER FESTŐ

1992. JÚLIUS 2-ÁN 16 ÓRAKOR.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ JÚLIUS

15-IG. HÉTKÖZNAPOKON 9-17 ÓRÁIG.

BUDAPEST V. KER., GERLÓCZY U. 9.

TÁMOGATÓK:

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI

MINISZTÉRIUM

SMALL IS BEAUTY – IDEA

Ly Művészet Sinkovits Péter

főszerkesztő

Budapest

Báthori u. 10.

1054

SMALL
JÚLIUS GYULA
GALLERY

UJHÁZI Péter

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA
1995. október 5-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

UJHÁZI PÉTER

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás október 29-ig tart nyitva, szerdától vasárnapig 10 és 18 óra között.
Szünnap: hétfő és kedd.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALLÉRIA

H-1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./Fax: 115-2165
Szalóky Károly

ÚJHÁZI Péter

Újházi Péter „Nadap" című kiállítása

Műteremgaléria, III., Csillaghegy, Rózsa u. 2. Megtekinthető: november 22-ig, minden szombaton, vasárnap 10—18 óráig.

Újházit a szakma egyik legkiválóbb festőnkként tartja számon. Olyan művészként, aki bár soha nem másolja a divatos külföldi áramlatokat, mégis a legkorszerűbb irányzatokkal mutat rokonságot.

ÉS 1992
okt. 30.

VADAS JÓZSEF:

ÉS 1990.5o.sz. 13.p.

Karácsony előtt

Volt valaha egy szép hagyomány: a magyar iparművészek karácsonyi kiállítása. Év végi országos seregszemléje, ahol nemcsak bámészkodni, hanem vásárolni is lehetett. Mint most azon a két kis tárlaton, amely a múlt héten nyílt meg.

Antoni Rozália és *Nádas László* nevét játékairól ismeri a közönség. Ezeket láthatjuk most a *Dorottya utcai kiállítóterem*ben. A fából készült járművek és állatok puritanizmusukkal, a textilbabák színességükkel tűnnek ki. De van közös vonásuk is: anyagukban és formaképzésükben megmutatkozó természetességük. Ez tegnap talán még archaizmusnak látszott, ma már — az ökológiai gondolkodás terjedésével — kivételes jelentőséget ad ezeknek a kedves tárgyaknak. Néhány éve volt alkalmam körülnézni a nürnbergi nemzetközi játékkiállításon, amely a maga nemében az egyik legnagyobb a világon. Az ott látottak alapján mondom: a természetes anyaghasználat és a konstrukciós gondolkodás nálunk méltatlanul szerény arányban tűnik föl a játékboltokban. A műanyag és a miniatürizálás hódít — az üzletekben és ennek következtében otthon is. (Vagy épp fordítva, mert az iparművészek javaslatait rendre elutasító kereskedelem a vásárlókra hárítja a konzervativizmust.) A házaspár terveinek jelentős része mindeddig szintén gyártó nélkül maradt, ezért szerveztek nemrégiben munkáiknak saját kivitelező műhelyt, amely a kiállításon már árusítja a mozdonyokat és repülőket, csigákat és macskákat. Pénzért, de nem pusztán üzletből. Antoni is, Nádas is tudja, hogy a gyerekek fogékonyabbak a szépségre, mint szüleik; nekik van leginkább szükségük arra, hogy mindenből a legjobbat kapják, és ők a leghálásabbak. Felnőttként belőlük lesznek azok a munkások, akik Nádasék formatervezett fogóit használják; mérnökként elbírálják vagy vásárlóként minősítik. A játékok és a játszótéri plasztikák modelljei mellett ezekből a munkákból, a többnyire Nádas által tervezett szerszámokból, kisgépekből és készülékekből is láthatunk néhányat, a katalógus pedig teljes listát közöl róluk.

A *Budapest Galéria* Szabadsajtó úti helyiségében (az előcsarnokban) litográfiák sorakoznak; tizenöt művész egy-egy rá jellemző, ha nem is feltétlenül kiváló grafikája. Annak a mappának a lapjai, amelyet *Natura morta* címmel adott ki, vagyis inkább árusít (hatvanezer forintért) a Képzőművészeti Kiadó. Hasonló albumok korábban is készültek — Kondor Béláról, Gross Arnoldról, Szabó Vladimirről például. De, mint az ár is mutatja: ez utóbbiak szabályos könyvek és benne a képek *reprodukciók* voltak, a mostaniak azonban szignált és számozott, *eredeti* művek. Olyan művészektől, mint *Baranyay András* és *Jovánovics György, Kelecsényi Csilla* és *Ujházy Péter*.

A mappa címe egyformán jelent csendéletet és halott természetet. Mindkét értelméről beszélnünk kell. A munkák zöme csendélet, vagy inkább utalás rá; amit azonban közvetítenek, az nem békés idill, joviális jólét vagy emelkedett szegénység, hanem fájdalmas vi[illegible] arról, hogy a természet — [illegible] az ember — fuldoklik-kínlódik körülöttünk. A pártállam le[illegible] nem derült ki fölöttünk az ég: válságunk oly mély — a világ oly sok konfliktust hordoz —, hogy társadalmi közérzetünk egyelőre viszolyog. Széles jókedvre nincs okunk.

Az persze tagadhatatlan, hogy sok minden megváltozott az elmúlt hónapokban. Annak idején magam is szorgalmaztam hasonló mappát, de hiába. S nem a felsőbb hatalmak mondtak rá nemet. A rendszer nem kedvezett az olyan vállalkozásoknak, amilyen a *Natura morta*, vagy Nádasék *Cibó* névre hallgató játékműhelye. Sikerüket megjósolni nem tudom. De drukkolok érte. Ha ugyanis életképesnek bizonyulnak, akkor ez azt jelenti, hogy a gazdaság működik és nem szegényedtünk el végzetesen. Ennél szebb karácsonyi ajándékot pedig elképzelni sem lehet.

UJHÁZY PÉTER

VÁRFOK 14 műhelygaléria

Kortárs művészeti galéria
Gallery for contemporary art

H-1012 Budapest Várfok u. 14
Phone/Fax (361)-115-2165

Ezen a héten csütörtökön,
18-án 18 órakor nyílik
ÚJHÁZI PÉTER
festőművész
kiállítása a Galériában.
Tisztelettel várom
SZALÓKY KÁROLY

A kiállítás megtekinthető febr. 18-tól
március 21-ig.
Nyitva: szerdától–vasárnapig 10–18 ig
Szünnap: hétfő, kedd

A galériát támogató alapítvány bankszáma :
Bank account number of the foundation, that aids the gallery:

OTP I. Alagút u. 3 501-012019-3

Kiállítás és eladás / Exhibition and sales

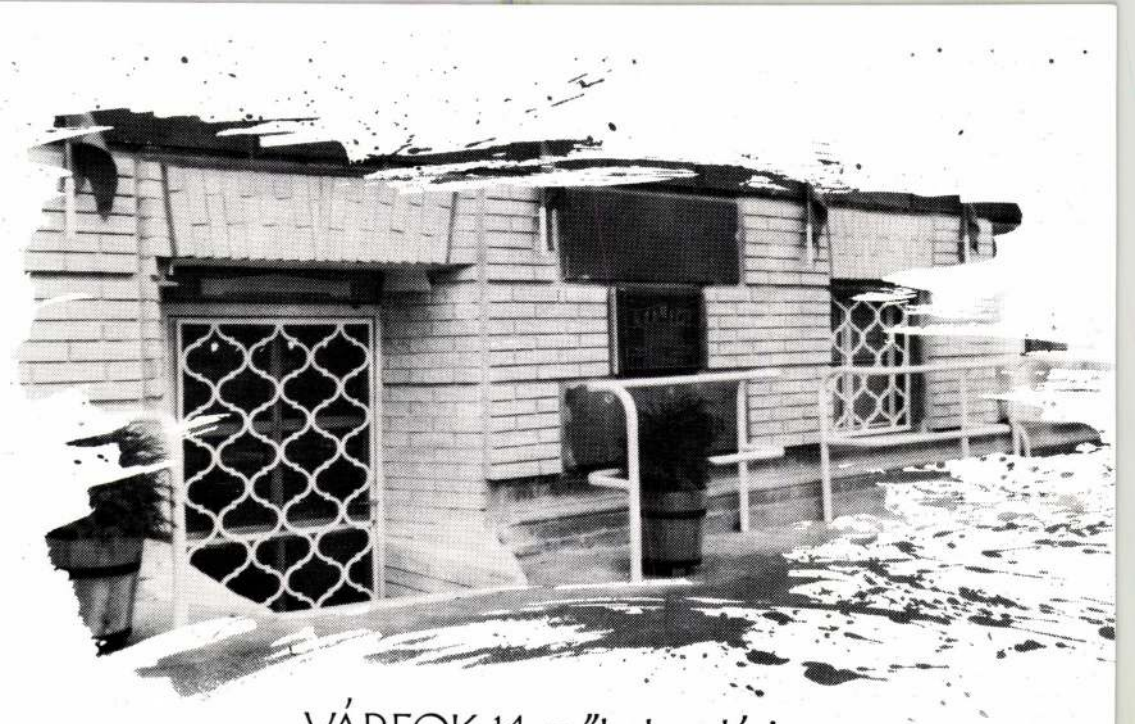

VÁRFOK 14 műhelygaléria

UJHAZI Péla

Enigma 1994/3

Baksai József : Tánc

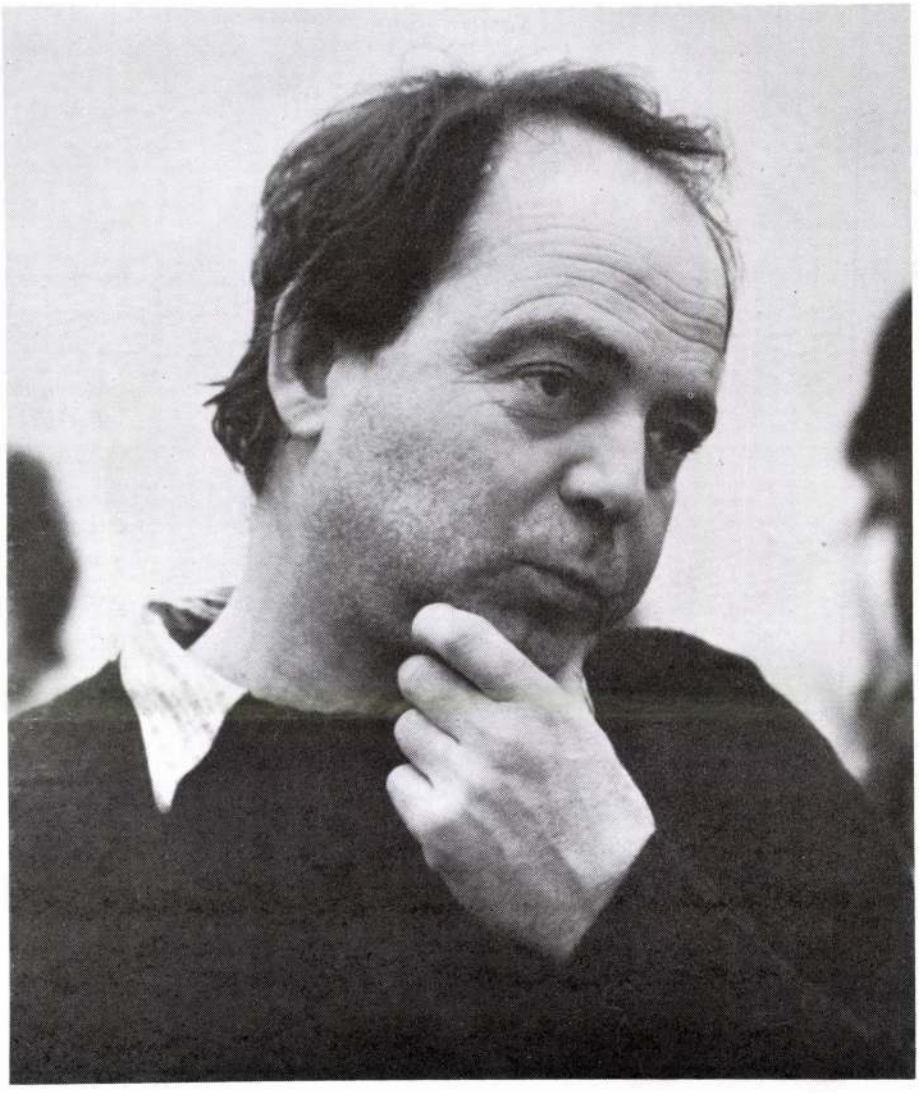

Sasvári Edit

MAGÁBÓL FORRÁSOZÓ HIT

UJHÁZI PÉTER MŰVÉSZETÉRŐL

Ujházi Péter eddigi legteljesebb pályaképét, a művész indulásától 1986-os nagy székesfehérvári gyűjteményes kiállításáig, Kovalovszky Márta írta meg „Elrendezés" című tanulmányában.[1]

Az elmúlt időszak gondos áttekintésére egy újabb székesfehérvári kiállítás kapcsán nyílik lehetőség, (a tájat már négy fa tagolja), mely a Csók István Képtárban éppen most látható október 9-ig. Képek és dobozok címmel, Ujházi az 1986 óta készült képeit és a hetvenes évek közepétől napjainkig összegyűjtött dobozait mutatja be.

Úgy tűnik, az 1986-os kiállítás jelentős korszakot zárt le a Világszőnyeg-képekkel, melyek feltérképezetlen és veszélyes tájakra merészkedve, a kereten túli világ – a világ – határait kémlelik. („Egy új korszak hangja ez. Közeledik a sötét angyalok ideje?") Már egészen korai műveinek egyik meghatározó sajátossága, hogy a keret csupán fizikai határt szab képeinek: a jelenetek, történetek, figurák valami különös, kiszámíthatatlan vonzásnak engedelmeskedve, akadálytalanul hömpölyögnek, bucskáznak át eme ismeretlen területekre.

Ujházi a világból szembejövő részleteket aprólékos gonddal, finom iróniával elemzi, de e kiválasztott részeken túl érezhetően mindig ott lüktet a világegész. Talán éppen ezért érezzük művészetében az analízis eszközeként használt irónia tragikus felhangjait, mintha minden, ami a képen belül történik, valami külső, ismeretlen törvénynek engedelmeskedne.

A nyolcvanas évek közepén a világszőnyeg-képeken megtörténik a már érezhetően kikívánkozó összegzés: e korábbi, sajátos térbeliségű képeit egyetlen hatalmas kompozícióvá építi, melyben finom, érzékeny rajzolattal dereng fel a „nagy motívum". Az ősművészetre és a keleti textilekre emlékeztető világszőnyeg, az ornamens megtalálását jelenti, mely nem pusztán dekoratív elem, díszítmény, hanem ritmus, a szimmetriában testet öltő, a bensőből fakadó kívánság. Ennek az egyetlen motívumnak (mely egyedi és tükörképszerű), többszöri szabályos vagy szabálytalan ismétlődése adja majd ki a világ végtelenségbe nyúló szövetét, hasonlóan a későbbi lehelletfinomságú mennyei tapétákhoz és mennyei parkettákhoz. (A világ most akkor meg is van fejtve?)

A dobozokat, melyek mintha képeinek tárgyi bizonyítékai lennének, Ujházi Péter a hetvenes évek óta folyamatosan készíti. A dobozokban felépített jelenetek szoros rokonságban vannak a képekével, de rendszerük zárt, a bennük zajló történéseket, jeleneteket nem ismeretlen erő, hanem maga a művész rendezi, a teremtés joga egyedül az övé.

---

[1] *In:* Életünk, *1987 / 3.*

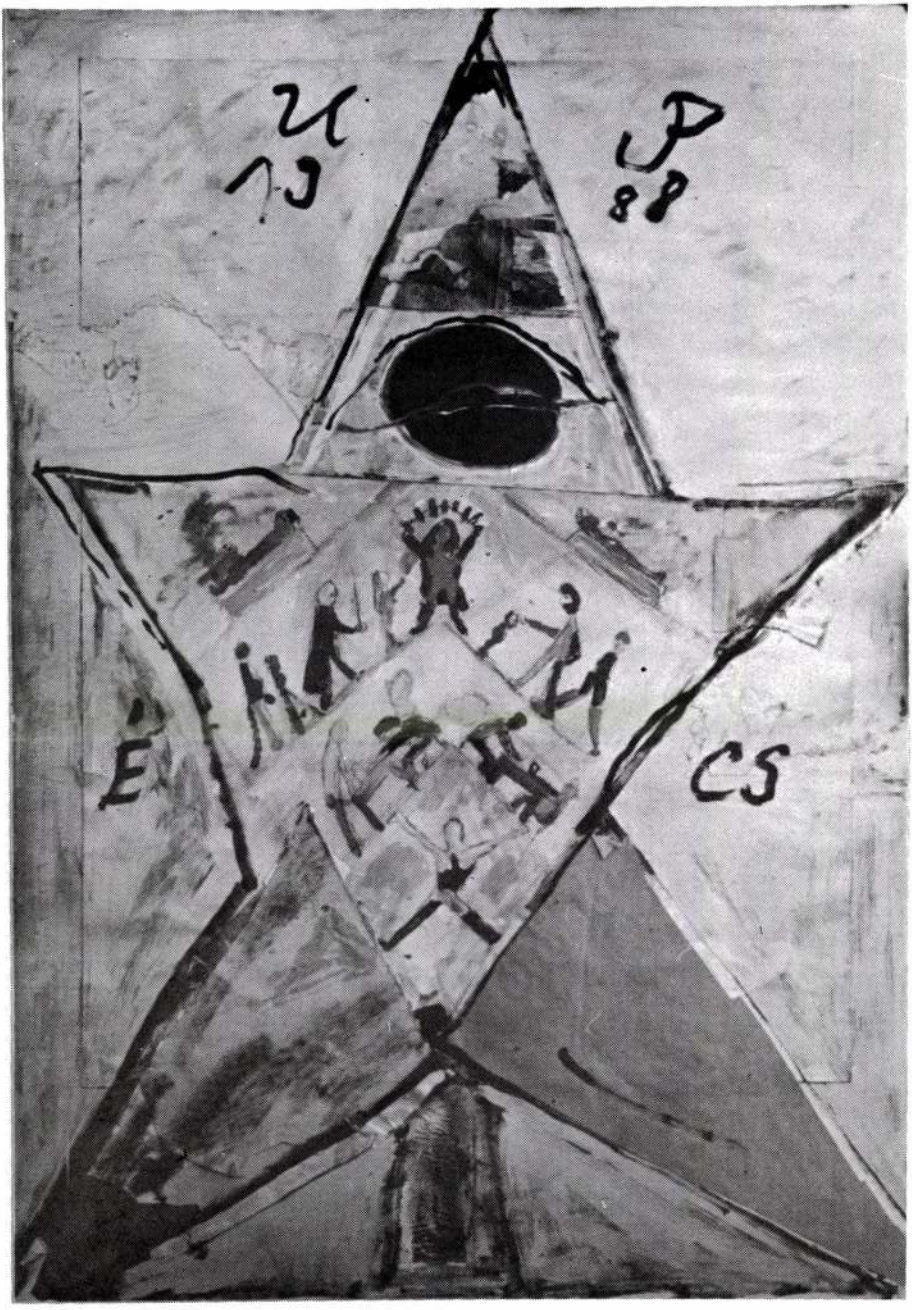

Ujházi Péter : Lakott csillag

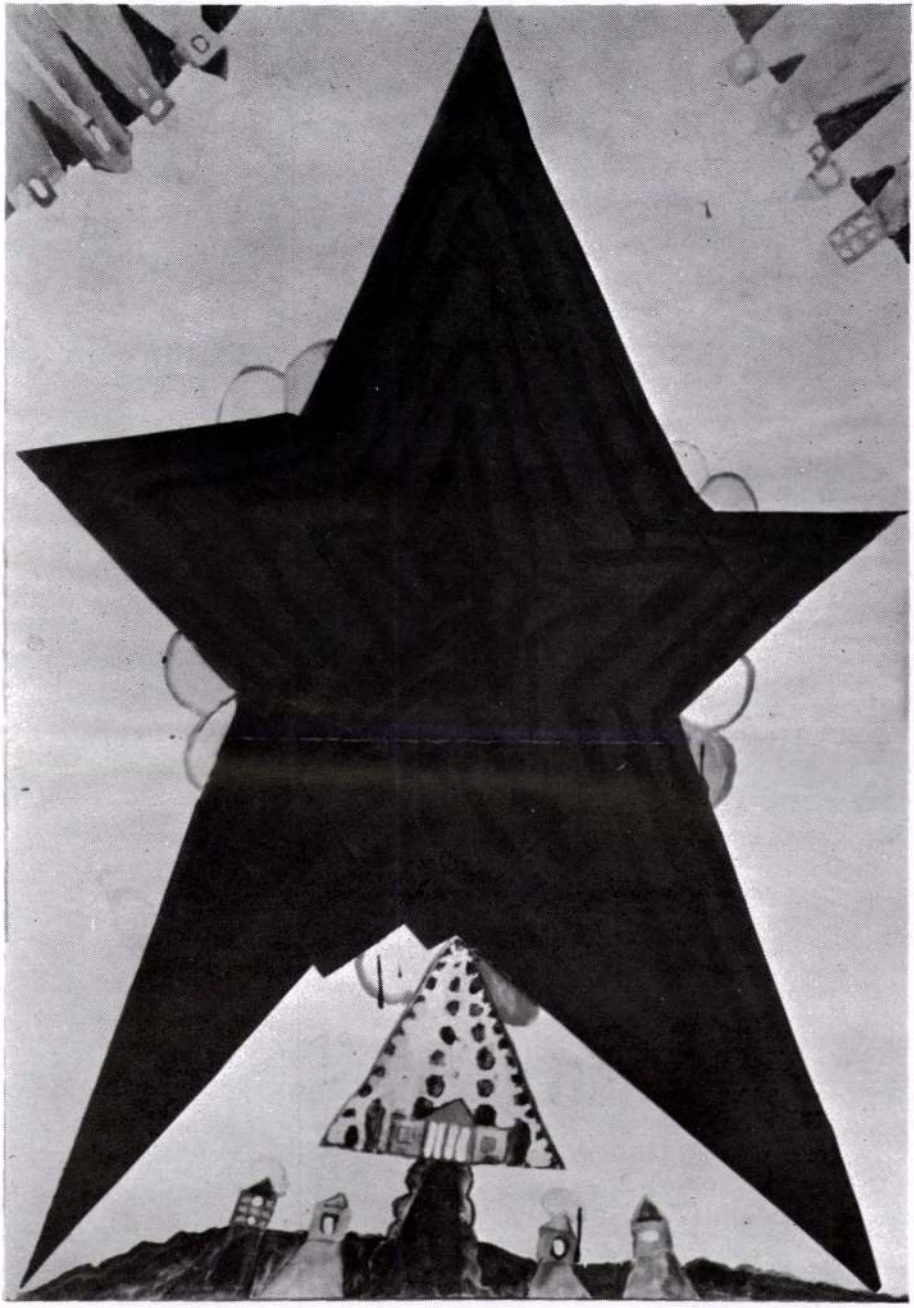

Ujházi Péter : Halott csillag

És ezek a kis univerzumok, színpadocskák – miután már az alkotó pihen –, önálló életbe kezdenek, a beépített tükröcskék révén a zárt dobozok kinyílnak, befogadják a világ reflexióit, ahogy közel hajolunk hozzájuk, részesévé avatnak történeteiknek. A művész akár erdőt is telepíthet beléjük, azt a bizonyos dantei-t, a fák törzsén megvillanó tükördarabkák mutatják majd, hogy mennyit változtunk a bolyongás közepette. Néha pedig felkapjuk a fejünket a semmiből jövő és hirtelen el is illanó, fogak között morrnolt szófoszlányokra, melyek mintha láthatatlan szállal, kötőszavakként füznék mondattá és hömpölygő történetté az elbeszélés különálló részleteit.

(De ez akkor..., Jó volt régen..., boldog vagyok most... nem tudom...,)

De mintha Ujházi e teremtés terhét nem tudná magáról levetni, saját képmását viselő, hátán vagy ölében súlyos dobozt cipelő, görnyedten vánszorgó figuráival több képén is találkozhatunk. A képek és a dobozok közötti átjárhatóság érdekes példáit a régi, kihajthatós mesekönyvekre emlékeztető munkái, a kiterített, könyvszerű művek lapjaiból a harmadik dimenzióba „felélesztheto" figurácskák, építmények, „zsánerek" mutatják.

A mostani, székesfehérvári kiállítás nyitóképe az 1987-ben készült *Keresztút* című festmény. Ujházi Péter válaszúthoz érkezett, ahhoz a ponthoz, ahol egy új ornamens van kialakulóban: a labirintus képe. Az e tematikához kötődő művein jelennek meg mindazok az elemek, archaikus szimbólumok (a kút, barlang, kert, sziget, forrás), melyek összefüggésben vannak a labirintus rendszerével és lényegével: a középponttal. A labirintus értelmét és célját meghatározó középpont jelentése, mégsem teljesen azonos a világszőnyegeknél megtalált középmezővel. A világszőnyeg leginkább a rajtunk kívül működő erők szimbóluma, míg a labirintus főként az egyéné. Paolo Santarcangeli írja a Labirintusok könyvében: „Találunk olyan kereszteződéseket, melyek megvédelmezik szabadságunkat és függetlenségünket. Súlyos szabadság ez és veszedelmes függetlenség, mert most a magunk választása állít elénk akadályt, s nem a sors kényszeríti ránk azt."

„Bolygok" – adja Ujházi Péter a találó kifejezést egyik műve címéül. És e bolyongás közepette különös figurákkal találkozik. Gólemekkel, törpékkel, bohócokkal, „leábrázolt" hétköznapi ismerősökkel. A „járatokban" fontosak a helyszínek és az állomások : a kocsma, mint a másállapot, a megfigyelés és megpihenés színtere, ahol egészen más dimenziókat öltve, mint a valóságos, rendkívüli jelentőséggel rétegződnek és magyarázódnak a világ dolgai. Útközben a kihalt, felszakított, töredezett kérgű, apokaliptikus hangulatú, gipszes fehér tájak látványa kísért, melyeken a figurákat mintha valami ismeretlen eredetű, megrázó erejű robbanás vetette volna szét (*A nyár*, 1993) De aztán újra megindul az élet, aprócska lények kezdenek izegni-mozogni, a semmibe vezető lépcsőkön szaladoznak, alagutakba bújnak, izgatottan feleselnek, vitatkoznak (*Törpék*, 1994). Ez valóban még az élet, vagy már csak puszta képe annak? A nyersen kivillanó farost láttán hirtelen az a szörnyű érzésünk támad, hogy az utóbbi lehet igaz, mint amikor egy ősi barlangba belépve, hajdanvolt, letűnt kultúrák falra festett emlékeire rászabadul a kor levegője és kíméletlenül elkezdi mállasztani azt.

Mégis, Ujházi Péter mintha ezt a katasztrófa előtti (vagy utáni?) hangulatot még mindig

Ujházi Péter : Casanova becsukja az ablakot

Ujházi Péter : Bábszínház

apadhatatlanul derűs iróniával szemlélné, és az is kiderül, hogy a „nagy világmotívum" meglelése sem okozott számára különösebb meglepetést.

A katasztrófa a világhoz való viszonyulást mozdítja elő, és e viszonyulás értelmezési, nyelvi formuláit mindenki maga kanonizálja.

A „magából forrásozó hit"[2] magából forrásozó nyelvezetet követel. Újabb bábeli káosz, pokolelszabadulás. Mi tehát a mérce ? Csakis egy lehet: a hitelesség, a megélt tapasztalatok, a személyiség garanciája. A labirintusba való belépés magányos vállalkozás. Hiszen az útvesztőkkel és akadályokkal, melyeket a sors állít elénk, saját eszközeinkkel, magunknak kell megbirkóznunk. Ebben az „elveszettségben" és „kitettségben", melyben mindannyian bolygunk, adhat talán vigasztalást az egyik kis képecskén található idézet:

„Mert mennél erősebb a kisértet, annál kisebb a vétkezőnek bűne, kivált ha ő maga nem kereste, hanem úgy fogattatott meg attól, mint a madár a vadásznak hálójától." (Alátét, 1988).

[2] *Az idézet Kornis Mihály és Jenei László beszélgetéséből származik, In:* Orpheus *1992 / 4.*

A Szent István Király
MÚZEUM
meghívja Önt
Újházi Péter
"képek és dobozok"
című kiállítására
(megnyitja: MERHÁN ORSOLYA
művészettörténész)
1994. augusztus 27-én
szombaton 1/2 12 kor a
SÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN
— október 9-ig lesz
látható, Székesfehérváron
Hétfő-péntek 10-19 óráig
Szombat, vasárnap 10-18 -ig

FK FÜLÖP GYULA DR

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
8002 SZÉKESFEHÉRVÁR
FŐ U. 6.
DÍJ HITELEZVE

1994.08.19.
SZÉKESFEHÉRVÁR

Bardoly István
MTA Művészettörténeti
Kutató Csoport
Budapest I.,
Uri u. 49.
1014

DOB NEEDHAM

Kovács úr 26 év elteltével megvette élete második autóját.

1967-ben Kovács János megveszi élete első autóját, az újonnan kijött Volkswagen bogarat. Azt mondják, ez volt a legjobb évjárat, krómozott, korlátívelésű lökhárítók, erős, 1300-as motor, és a sárhányóba enyhén bemélyített, befelé kacsintó fényszórók. Ez volt az első Volkswagen, amit gyárilag biztonsági övekkel szereltek fel. Ugyanebben az évben a dél-afrikai Barnard professzor végrehajtja az első szívátültetést, Antonioni Arany Pálmát nyer Cannes-ban a „Nagyítás"-sal. Pekingben meghal az utolsó kínai császár, aki csupán kisgyermekként biciklizhetett a tiltott városban. Bolíviában megölik Che Guevarát, Görögországban pedig a fekete ezredesek átveszik a hatalmat. Ezalatt Magyarországon választásokat tartanak, a szavazásra jogosultak 98.8 százaléka adja le voksát, 99.7 százalékuk a Hazafias Népfront jelöltjeit támogatja. Megválasztják a 349 országgyűlési képviselőt, és a 84 508 tanácstagot, valamint Albert Flóriánt - ez utóbbit Európa legjobb labdarúgójának. A tavaszi Ünnepi Könyvhétre kiadják Örkénytől a „Tóték"-at, nyáron pedig már ott a mozik műsorán a „Csillagosok, katonák". Eközben a világban a „Bonnie és Clyde"-ot játszák, valamint a Rolling Stones „Let's Spend The Night Together" című számát, hol csonkított, hol eredeti, szókimondó változatában. Svédország az első szeptemberi vasárnap reggelen áttér a jobb oldali közlekedésre, de a Stonest azért nem cenzúrázza.

1968 nyarán Közép-Kelet Európa majdnem lángba borul, így aztán nem csoda, hogy sem Csehszlovákiában, sem Magyarországon nem engedik bemutatni Milos Forman „Tűz van, babám"-ját, rendezőjének távoznia kell hazájából. Varga Zoltánnak a Fradiból nem, mégis megteszi, csúful cserbenhagyva társait a mexikói olimpián. Elkészül Bacsó „Tanú"-ja, de a Magyar Televízió inkább a Mézga családot sugározza.

1969 júliusában az Apollo–11 létrájáról Neil Armstrong lelép a Holdra, ugyanezen a nyáron 400 ezren mennek ki a woodstocki fesztiválra, de Duke Ellington is becsületrendet kap hetvenedik születésnapjára. Feloszlik a Beatles, John Lennon elveszi Yokót, mindeközben nagy siker a „Szelíd motorosok". Vietnamban meghal Ho apó. Budapesten elkészül a Dózsa György úti Tanácsköztársaság emlékmű, Százhalombattán pedig az olajfinomító, a szuperbenzin literje ez idő tájt, írd és mondd, négy forint hét fillérbe kerül.

1970-ben Brazília 4:1-re nyer a VB döntőben az olaszok ellen, a Holdon felfedezőútján jár a Lunahod, minden Hold-éjszakán megpihen, hiszen napelemei nem kapnak fényt. Budapesten felavatják a piros metró első, Deák tér és Fehér út közötti szakaszát. Tiszaszederkény új keresztségében a Leninváros nevet kapja: 100 éve született Lenin, 1000 éve Szent István, az utóbbit Székesfehérvárott ünneplik. Losonczi Pál, az akkori elnök, mindkét alkalomból mond beszédeket, majd afrikai körútra indul. Elkészül a Libegő, bevezetik az új ötszázforintost. Magyarországon ekkor 240 265 gépkocsi van, köztük pontosan 8 243 bogárhátú Volkswagen, olyan mint Kovács Jánosé.

1974-ben Nixon elnök a Watergate botrány következményeként távozásra kényszerül. Ezalatt Wolfsburgban a huszonhét éves gyártás záróakkordjaként elkészül az utolsó VW-bogár, a Fülöpszigeteken pedig pontosan 29 évvel a II. világháború befejezte után leteszi a fegyvert a japán hadsereg utolsó, azóta is hadban álló katonája. Magyarországon ifjabb Rubik Ernő elkészíti az első bűvös kockát, óriási részvét mellett eltemetik Szécsi Pált, az Egerszegi család pedig csendesen megünnepli második leánygyermeke megszületését, akit Krisztinának neveznek el.

1975-ben Amerikában Muhammad Ali tizenharmadszor is megőrzi világbajnoki címét, a világűrben összekapcsolódik az Apollo és a Szojuz, Andrej Szaharov Nobel-békedíjat kap, kárpótlásként a szovjetek megfosztják minden kitüntetésétől, közben elesik Saigon, és a vörös khmerek elfoglalják Phnompenht. Spanyolországban meghal Franco, Ford elnök Kínába látogat, II. Hasszán a spanyol Szaharába, méghozzá 250 ezer marokkói társaságában, s így annektálja az országot.

Magyarországon, a Balatonnál elkészül a zánkai Úttörőváros és idefelé menet teljes szélességében az M7-es, de megalakul a Reklámszövetség is. Egy schilling 2, egy dollár 20, egy liter 92-es benzin pedig kereken 6 forint.

1977-ben meghal Elvis Presley és Charlie Chaplin, viszont a brit R.G. Edwards és P.C. Septoe embriót ültet át egy asszonyba, s világra jön az első lombikbébi, Louise Brown. Amerikában viszont egy új számítógép születik, amelyet egy Indiából hazaérkező lelkes, balkezes fiatalember, Steve Jobs alkot meg kétévi munkával egy garázsban. A komputer, amit feltalálója Apple-nek nevez el, óriási sikert arat és 1981-től felveszi a versenyt a korábban egyeduralkodó IBM-mel.

1979-ben Thatcher lesz az új brit miniszterelnök, véget ér Ugandában az Amin- rezsim, Khomeini ajatollah visszatér Iránba, ahol rögvest kitör az iszlám forradalom, a Távol-Keleten pedig a vietnami–kínai háború. Közben a szovjet csapatok bevonulnak Afganisztánba, Európában viszont bemutatják a „Superman"-t. Magyarországon megjelenik a HVG és az első energiatakarékossági intézkedés: külföldiek csak jegyre kapnak benzint, amelynek ára 92-es oktánszám esetén 8,90, Niki Lauda ennek ellenére szeptemberben visszatér a Formula 1-be, a Nobel-békedíjat pedig Teréz anya kapja meg.

1980-ban Björn Borg fakeretes ütőjével ötödször is megnyeri a wimbledoni versenyt, ezalatt Moszkvában olimpiát rendeznek, amit az amerikaiak szövetségeseikkel együtt az előző év eseményeire való tekintettel bojkottálnak. Szaharovot még a játékok kezdete előtt száműzik Moszkvából és sürgősen behozzák a Pepsi Colát, amiért egyébként vodkával fizetnek. Magyarország viszont Farkas Bertalant ünnepli, aki május 26-án a Szojuz–36-tal a Szaljut–6 űrállomásra repül, hogy aztán onnan június 7-én a Szojuz–35-tel visszatérjen. Júliusban és augusztusban tizenhétezer ember küzd a gátakon a tiszai ár ellen, megnyílnak az első szerződéses boltok, hat százalékkal leviszik a kávé árát, ráadásul Regőczi Krisztina és Sallai András is világbajnok lesz Dortmundban. Lengyelországban novemberben engedélyezik a Szolidaritást, Pekingben bíróság elé állítják a „Négyek bandáját", Jugoszláviában meghal Tito, New Yorkban, pár lépésre otthonától lelövik John Lennont.

1981-ben Kairóban merénylet áldozata lesz Anvar Szadat, de sikertelen merényleteket követnek el Rómában a pápa, és Amerikában Reagan ellen is, majd kezdetét veszi a lengyel szükségállapot és a falklandi háború, valamint a Columbia űrrepülésével a Space Shuttle-program. Los Angelesben Szabó István Oscar-díjat nyer a „Mephistó"-val, Magyarországon a gépkocsiállomány átlépi a bűvös egymilliót, Mexikóban pedig, ahol még mindig gyártják (!), legördül a futószalagról a húszmilliomodik VW-bogár.

1983-ban Amerikában elkészül az E.T., indul a Dallas és vele egyidőben az aerobic. Budapesten világra jönnek a Tarján ötösikrek, születésükkor az egyetlen fiú, Sándor - egy kivételével udvariasan előreengedi lánytestvéreit. Zászlórendet kap Szent-Györgyi Albert, Állami Díjat pedig Rubik Ernő „a térbeli szerkezetek szemléltetésére és oktatására kidolgozott, a tudományos kutatást is több irányba inspiráló megoldásaiért". Húsz-, ötven és százforintos címletekben kibocsátják a Nemzeti Színház Téglabélyegeket, az országgyűlési képviselők testületileg egyhavi tiszteletdíjukat ajánlják fel, ez azonban akkoriban még nem olyan magas, így a Nemzeti végül nem épül fel. Megindul a Petőfi sztereo sugárzása az URH-n, ahol rögvest műsorra tűzik az év nagy rockeseményének számító „István, a király"-t, melynek zeneszerzője, Szörényi Levente megkapja az Erkel-díjat. Bevezetik az új ezerforintost, amivel párhuzamosan emelkedik a kakaós csiga ára 2,30-ról 2,40-re, vegyesberuházásban elkészül a battonyai gyermekfalu, kiemelt fejlesztésként pedig megnövelik a Kőbányai Gyógyszergyár Cavinton-gyártási kapacitását, évi 3.8 tonnára. Egyébiránt a „valóság vaskos bemutatásáért" Moldova György Kossuth-díjat kap.

1987 elején uralkodása második évében Gorbacsov meghirdeti a „Glasznoszty"-ot és a „Peresztrojká"-t, május végén Matthias Rust kétüléses Cessnájával leszáll a Vörös téren, amit az ott posztoló rendőr a forgalom elterelésével segít. Júliusban Zágrábban megszületik az ötmilliárdodik földlakó, Spandauban pedig meghal a börtön utolsó foglya, Rudolf Hess, a börtönt ezt követően sietve lebontják. Reagan és Gorbacsov Washingtonban aláírják a nagy rakétaleszerelési egyezményt, a MÁV pedig leszereli az ország utolsó gőzmozdonyát. Magyarországon az országutakon 16 446 Volkswagen fut.

1988-ban senki sem bojkottálja a szöuli olimpiát, viszont Magyarországon bevezetik az ÁFÁ-t és a személyi jövedelemadót, valamint – ezek ellentételeként – a világútlevelet, azon nyomban hárommillió honfitársunk látogat el a szomszédos Ausztriába, közülük 2 millió 64 ezren kevesebb mint 24 órára.

1990-ben Nicaraguában leszavazzák a sandinistákat, Dél-Afrikában szabadon engedik Nelson Mandelát, Litvánia kikiáltja függetlenségét, majd egyesül az NDK és az NSZK. Augusztus 2-án Irak megtámadja Kuvaitot, válaszul az amerikaiak vezetésével félmillió szövetséges katona gyűlik össze a Perzsa-öböl térségében, Magyarországra pedig mindeközben visszatér az üdvhadsereg, majd döntés születik arról, hogy a korábban Leninvárossá átkeresztelt Tiszaszederkény Tiszaújváros névvel kezdje a rákövetkező évet. Posztumusz Kossuth-díjat kap Hamvas Béla, Márai Sándor és Latinovits Zoltán, majd heves vitát követően az egykori népköztársaságit a koronás címer váltja fel. Egy liter szuperbenzin ára 23 forint.

1992-ben elkészül az évszázad vállalkozásaként emlegetett Csatorna-alagút, a Chunnel, Anglia többé nem sziget, a fúrást a La Manche két oldaláról folytatják egyszerre, és a lézeres irányítóberendezésnek köszönhetően vagy hat méterrel elkerülik egymást. Az alagút az év folyamán azonban még nem üzemel, a lelkes maratonfutó fiatalokat, akik átszaladnak a csatorna alatt, tiltott határátlépés vádjával veszi őrizetbe az éber és felháborodott szigetországi rendőrség. Közben a dánok nagy hirtelenjében összetrombitált csapatukkal megnyerik a futball EB-t és nemmel szavaznak az európai unióra, ennek következtében több európai kormány és valuta meginog, Soros György pedig további milliárdokkal gyarapítja tekintélyes vagyonát. Amerikában egy tévesnek minősített bírósági ítélet nyomán kitörnek a Los Angeles-i zavargások, a demokrata Clintont választják elnöknek, Európában viszont a VW Golfot – az év autójának. Sevillában Expót tartanak, Maradona ugyanitt újra focizhat, pénz nem számít, pár száz kilométerre odébb Barcelonában megnyitják az olimpiai játékokat, mindjárt az első napokban tarolnak a magyar úszók, Egerszegi Krisztina 3 aranyérmet nyer, és Magyarország hirtelen a világ egyik legismertebb országává válik, ahol a szuperbenzin literje ekkor már 64 forint 20 fillér.

1993-ban Kovács János megveszi élete második autóját. Egy Volkswagen Golfot.

Volkswagen
Biztos lehet ben

ÍRÓGÉPCENTRUM®
MAGYARORSZÁGON EGYEDÜLÁLLÓ VÁLASZTÉK, LEGKEDVEZŐBB ÁRSZINT!
Budapest I., Attila út 133. Telefon/fax: 175-2373

TV 2

6.28: Műsorajánlat

6.30: Gazdaképző (ism. – 30')
Házigazda: dr. Bálint György
(Az október 10-i adás ismétlése)

7.00: Napra-forgó
Magazin a reggelihez (60')
A tartalomból: Kiskerti teendők – Háziorvos – Tini gondok – Jó étvágyat! – Védőháló – Női dolgok
Telefon: 131-1547, 131-6180
Műsorvezető: Pillér Ágnes és Klausmann Viktor. Felelős szerkesztő: B. Révész László. Gyártásvezető: V. Szabó Ildikó. Rendező: Bártfai György. Főszerkesztő: Kővári Péter

8.00: Patrin – Üzenet – Vorba (25')
Cigány Magazin. Szerkesztő: Daróczi Ágnes

8.25: Hrvatska kronika (25')
Horvát nyelvű nemzetiségi magazin. Szerkesztő: Balázs Mihály

8.50: Unser Bildschirm (25')
Német nyelvű nemzetiségi magazin. Szerkesztő: Reil József

9.15: Ecranul nostru (25')
Román nyelvű nemzetiségi magazin. Szerkesztő: Boka Tibor

9.40: Sprski ekran (25')
Szerb nyelvű nemzetiségi magazin. Szerkesztő: Popovic Stevo

10.05: Naša obrazovka (25')
Szlovák nyelvű nemzetiségi magazin. Szerkesztő: Fuzik János

10.30: Kékfestők Magyarországon (ism. – 30')
A filmben a nagynyárádi Sárdi János vall a szakmáról és fortélyairól. A magyarországi kékfestés egyik leghíresebb műhelye a pápai Kluge-féle cég volt. A műhely ma kékfestő múzeumként működik, jellegét tekintve egyedülálló Közép-Európában.
Főszerkesztő: Ács Zoltán. Szerkesztő: Stangl Márta. Operatőr: Lajtai György. Rendező: Wolfart János

11.00: FTC–Rába ETO
Bajnoki labdarúgó-mérkőzés (120')
Közvetítés az Üllői útról
Riporter: Knézy Jenő, Gulyás László.
A közvetítést Mahrer Emil vezeti

13.00: Família Kft.
100. rész (ism. – 30')
13.30: Műsorajánlat, időjárás

13.35: Calyp-show
Külföldi sztárok klipjei (25')
Szerkesztő-műsorvezető: B. Tóth László. Rendező: Wilpert Imre

14.00: Gazdit keresünk
Kudlik Júlia műsora (15')

14.15: Stan és Pan (5')
Amerikai rajzfilmsorozat
(33.) Két galád prémvadász

14.20: Salzburg 1993. (50')
Színházi produkciók
A műsort készítették: Gombos Tamás, Koltai Tamás, Major István, Sólyom András, Szolnoki András

15.10: Nagylátószög
Válogatás a határon túli magyar stúdiók műsoraiból (50')
Szerkesztő: Darab Gyula. Gyártásvezető: Cseh József. Rendező: Jáhni Csaba

16.00: Autó-motor (5')

16.25: Nézze meg az ember! (5')

16.30: Szolgálatukra (25')
Vásárlóvédelmi szolgáltató magazin
Szerkesztő-műsorvezető: Nagy László. Felelős szerkesztő: Kopeczky Lajos
Az adás idején hívható telefonszámok: 112-7032; 112-7033; 112-7034.
Cím: 1810 Budapest, „Szolgálatukra"

16.55: A jognak asztalánál
Jogi ismeretterjesztő műsor (25')
A tartalomból: Kicsoda-micsoda a jog világában – Legfontosabb irataink, okmányaink – A történelem híres perei – Naprakész (tanulságos esetek az utóbbi évek új jogszabályainak bemutatására, megértésére). Feladvány nézőinknek.
Szerkesztőségünk várja kérdéseiket, észrevételeiket a következő címre: Művelődési Műsorok Stúdiója. Magyar Televízió. 1810 Budapest, Szabadság tér 17.
Főszerkesztő: Kővári Péter. Műsorvezető-szerkesztő: Lugosi Viktória és Agárdi Tamás. Gyártásvezető: Szentannay Tibor. Rendező: Bártfai György
17.20: Reklám

17.25: Gyerekeknek
Hupikék törpikék (25')
Belga rajzfilmsorozat
Törpapa utolsó varázslata – Milyen kék a törpi-kék
17.50: Reklám

17.56: Knight Rider
Amerikai tévéfilmsorozat (47')
Élet – halál között
Michael – David Hasselhoff (Forgách Péter), Devon – Edward Mulhare (Tolnai Miklós), Bonnie – Patricia McPherson (Kocsis Mariann), Kitt – Versényi László
18.43: Reklám
18.49: Műsorajánlat, időjárás

18.55: Kék hírek
A TV Híradó melléklete (15')
Főszerkesztő: Pálfy G. István

19.10: Építészet (15')
19.25: Reklám

19.30: Váratlan utazás
Kanadai filmsorozat
XIII/7. rész: **Abigél néni kérője** (45')
Írta: Heather Conkie. Fényképezte: Manfred Guthe. Zene: John Welsman. Rendező: Harvey Frost
Felicity és Sarah Abigél nénihez mennek segédkezni a befőzésnél. Sarah fantáziáját izgatja, hogy miért maradt vénlány Abigél néni, noha a fotók tanúsága szerint igen szemrevaló teremtés volt. Felicity édesanyja szerint azért, mert túlságosan önálló volt, akaratos és nem akart alkalmazkodni senkihez, pedig sok udvarlója volt. Váratlanul felbukkan egyik legkitartóbb kérője, az igen módos, csupaszív, ámde kissé faragatlan és nagyon rendetlen Malcolm.
20.15: Reklám

20.20: Zene-óra
Zenei klub Óbudán
A Tomkins együttes és barátai (60')
A 15 éves jubileumát idén ünneplő együttes műsorában Tomkins, Dowland, Purcell, Csajkovszkij és Rahmanyinov művei hangzanak el.
Közreműködik: Hamari Júlia (ének), Ella István (orgona), Maros Éva (hárfa) Perényi Miklós (cselló), Pertis Zsuzsa (csembaló)
Műsorvezető: Némethy Attila. Szerkesztő: Várbíró Judit. Zenei rendező: Matz László. Vezető operatőr: Dubovitz Péter. Gyártásvezető: Selmeczi O. Antal. Rendező: Apró Attila

21.20: Festőjátékok
Ujházi Péter festő (32')
Szerkesztő: Fritz Péter. Vágó: Tranger Márta. Operatőr: Bánhegyi István. Gyártásvezető: Heller Tamás Farkas. Rendező: Soós Árpád
21.55: Reklám

22.00: Esti egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló (20')
Főszerkesztő: Bánó András
22.20: Időjárás
22.22: Reklám

22.25: Rossini: Reimsi utazás
Német operafilm (165')
Szövegkönyv: Luigi Balocchi. Díszlet- és jelmeztervező: Gae Aulenti. Rendező: Luca Ronconi. A televíziós közvetítést vezeti: Brian Large
Corinna – Cecilia Gasdia, Marchesa Melibea – Lucia Valentini-Terrani, Contessa di Folleville – Lella Cuberli, Madame Cortese – Montserrat Caballe, Cavalier Belfiore – Frank Lopardo, Conte di Libenskof – Chris Merritt, Lord Sidney – Ferruccio Furlanetto, Don Profondo – Ruggero Raimondi, Barone di Trombonok – Enzo Dara, Don Alvaro – Carlos Chausson, Don Prudenzio – Giorgio Surjan
Közreműködik a Bécsi Filharmonikus Zenekar, a Bécsi Állami Opera kórusa, karigazgató: Karl Kamper
Vezényel: Claudio Abbado
Rossini X. Károly koronázási ceremóniájára – felkérésre – komponálta ezt a rég elfeledett operát. Az ünnepi alkalom vérbő komédia írására ihlette a zeneszerzőt. Abbado rekonstruálta a partitúrát és sikerült tizenegy kitűnő énekest megnyerni az előadás ügyének.

DUNA TV

16.00: Hírek, műsorismertetés

16.05: Évforduló

16.10: Lumen „2000"
Veletek vagyok
A Fatimai Üzenet a történelem tükrében

16.40: Megidézett „Őrző tornyok"
Operatőr: Lehel László. Szerkesztő-riporter: Fábián Gyula. Rendező: Vida Sándor
Mózsi Szabó István festőművész, aki a romániai falurombolás hírére elkezdte az erdélyi templomok megörökítését. A portréműsorból megismerhetjük a művész hitvallását a festő feladatáról.

17.00: Gránitszirtek szigetén
Írta: dr. Juhász Árpád. Rendező: Perényi Endre
Buddoso városka főterén a világ minden részéről jött szobrászok küzdenek Szardínia szigetének különleges kőzetével, a gránittal.

17.30: Tradíció
Néprajzi magazin
Szerkesztő: Birinyi József. Rendező: Rozsnyai Aladár

18.20: Mesesarok
80 nap alatt a föld körül Willy Foggal
Spanyol rajzfilmsorozat
XXVI/22. rész: **Szelek szárnyán**
Forgatókönyvíró: Claudio Biern Boyd. Zene: Guido és Mauricio de Angelis. Rendező: Luis Ballester

18.45: Dunahíradó

19.00: Polip
Olasz tévéfilmsorozat.
IV. sorozat. VI/3. rész
Írta: Sandro Petraglia és Stefano Rulli. Operatőr: Nino Celeste. Zene: Ennio Morricone. Rendező: Luigi Perelli
Cattani Ester Rasival való kapcsolata elmélyül. A férfi nagyon felháborodik, amikor megtudja, hogy a lány hamarosan férjhez megy Tanóhoz. Cattanit a maffia emberei csapdába csalják. Frolót több találat éri, megbénul.
Főszereplők: Michele Placido, Patricia Millardet, Remo Girone, Simone Cavallari

20.40: Dunasport

20.55: Bartha Dénes Haydn-sorozata

VI/2. rész
Beszélgetőtárs: Kovács Sándor
Közreműködik a Liszt Ferenc Kamarazenekar (hangversenymester: Rolla János) és a Magyar Állami Hangversenyzenekar, vezényel: Lukács Ervin. Szerkesztő: Kelemen Magda. Vezető operatőr: Sík Igor. Rendező: Horváth Ádám

21.45: Évforduló

21.50: Hírösszefoglaló

Salzburg 1993.

TV2 14.20

A Salzburgi Fesztivál tavaly hivatalba lépett új vezetőségének első dolga volt fölújítani a reinhardti eszmét, és az operák túlsúlyának kiegyenlítésére visszatérni a prózai színház hagyományához. Az idei Ünnepi Játékokról készült sorozatunkban most a drámai produkciókat mutatjuk be. Ellátogatunk a Felsenreitschuléba, amelynek nyitható tetőzete lehetővé teszi, hogy mesterséges világítás nélkül játsszanak, akárcsak Shakespeare korában. Részleteket láthatunk két, szabadtéri hatást keltő Shakespeare-előadásból, a Coriolanusból és a Julius Caesarból. Az utóbbit a Játékok prózai előadásainak vezetője, Peter Stein rendezte; vele interjút is készítettünk. Andrzej Wajda Menyegző című darabából is kapunk ízelítőt. Beszámolunk a hagyományos Jedermannról, amelynek női főszereplője az egykori némafilmsztár Lóth Ila unokája, valamint egy neves osztrák színész felolvasóestjéről, amelyet magyar szerzők műveiből állított össze.

K.T.

A Szent István Király
MÚZEUM
meghívja Önt
Újházi Péter
"képek és dobozok"
című kiállítására
(megnyitja: MERHÁN ORSOLYA
művészettörténész)
1994. augusztus 27-én
szombaton 1/2 12 kor a
SÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN
— október 9-ig lesz
látható, Székesfehérváron
Hétfő-péntek 10-19 óráig
Szombat, vasárnap 10-18 "

FK FÜLÖP GYULA DR

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
8002 SZÉKESFEHÉRVÁR
FŐ U. 6.
DÍJ HITELEZVE

Timár Árpád
művészettörténész

Budapest IX.,
Üllői út 119.
1091

Tisztelettel meghívom Önt a **VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA**
1994. szeptember 1-én 18 órára

UJHÁZI PÉTER

kiállításának megnyitójára

A kiállítás 1994. szeptember 25 - ig látható szerdától vasárnapig 10 -18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

/A művész gyűjteményes kiállítása a székesfehérvári Csók István Képtárban ugyanebben az időben tekinthető meg./

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H-1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./fax: 115-2165
Szalóky Károly

Az

ÚJ VIZUÁLIS KULTÚRA ALAPÍTVÁNY

szeretettel meghívja Önt

1995. III. 26-án (vasárnap) 17 órára

a STUDIO 1900 Galériába

(Budapest XIII., Hegedűs Gyula u. 24/b.)

UJHÁZI PÉTER PAPÍRMUNKÁIBÓL

rendezett kiállítására.

A művészt **SZABADOS ÁRPÁD** köszönti

A kiállítás nyitva: 1995. III. 26 – IV. 7-ig

Munkanapokon 11– 18 óráig

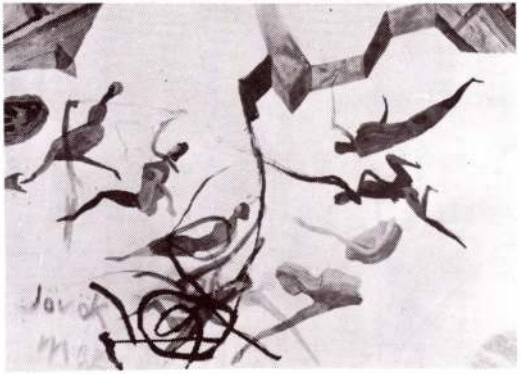

ÚJHÁZI Péter

FÁY MIKLÓS:

Szergij atya ve

■ Bizonyos mennyiségű Ötödik szimfónia meghallgatása után az ember már nehezen lepődik meg. Még akkor is, ha most nem Beethoven, hanem Csajkovszkij Ötödik szimfóniájáról van szó. Ismerjük a művet: szép, dagályos zene. Néha jólesik meghallgatni, képzelegni és pózokat vágni rá, de nem lehet együtt élni vele. Túl sok, túl nagy, érzelmek és lobogás. Szélgép kell hozzá, hogy fújja a hajunk.

A meglepetés azonban mégis eljön, persze csak a boldog műveletlenek – magamról beszélek — számára, akik nem ismerték Jevgenyij Mravinszkij majdnem negyvenéves felvételét. Mravinszkij. Szörnyű ember. Tolsztoj hőse, Szergij atya jut mindig eszembe róla, a katonatiszt, aki remetévé lesz, és a kísértést úgy győzi le, hogy baltával levágja a mutatóujját. Mravinszkij is titkos katona volt, tábornoki rangban. Alkata magas, szikár, elegáns és széles vállú, modora, pillantása parancsoló. Egyenruhát viselt, zenészegyenruhát, a frakkot, és rajta mindig egy kitüntetést, talán a Lenin-rendet. Szent is volt, hívő, megtörhetetlen és hű. Ötven éven át vezette zenekarát, a Leningrádi Filharmonikusokat. Csodálatos rémálom lehetett számukra.

Láttam egy filmet, amelyen együtt próbálnak. Mravinszkij int, a zenekar indul, de rögtön meg is áll. Becsületsértő pillantásokat kapnak. Újabb intés, indulás és megállás, újabb pillantások. Harmadik kísérlet. A karmester most már tudja, hogy tökéletes hülyékkel, amatőrökkel és tehetségtelenekkel áll szemben, de még fegyelmezi magát. Halkan dörmögi csak maga elé: „Mezzoforte? Pácsemű?" Újra int, újra megáll. Végre szól egy-két szót. Túl hangos. Intés, megállás. Túl gyors. Még egyszer. Így nem mehet tovább. Vegyük csak a második hegedűt. Indulnak. Mravinszkij belenéz a kottába. Világos, hogy valamelyikük alkalmatlan a feladatára. Esetleg sajtóhiba lehet, mert nála nem ez van a partitúrában, amit a hegedűsök játszanak. Bő negyed órát töltenek el az első ütemmel, és a karmester még akkor sem tökéletesen elégedett, csupán elég jó közelítésnek tartja, amit a zenészei tesznek. Lesz még próba úgyis. Mindezt nem valami idegen zenekarral adja elő, ahol tekintélyt kell szereznie, bizonyítania, hogy tudja, mit akar, és jó a hallása. Negyvenévnyi közös munka állt ekkor mögöttük. De ez a negyven év sem elegendő alap a bizalmaskodásra. Véletlenül sem szólítja a muzsikusokat a nevükön. „Tovaris koncertmejszter" —, így kezdődik a hangversenymesternek adott utasítás.

Mravinszkijhoz két ötödik szimfónia állt legközelebb az egész szimfonikus repertoárból. Az egyik Soszta-

Engel Tevan Istv

P. SZABÓ ERNŐ:

Hogyan re-krea

■ Mint valami gyászjelentést, fekete keretbe kellene foglalni azt a kritikát, amely hű képét adná a Műcsarnok nyitó kiállításának. Keretek, a keretekben vásznak, a vásznakon festék... — a halálos unalom és fáradtság mellett ezek az impressziók maradnak meg az emberben ebből a csodálatos tudálékossággal és ízlésteleséggel összehányt képhalmazból — írta egy ifjú kritikus annak a reprezentatív intézménynek a produkciójáról, amelynek dekoratív freskóin szinte még meg sem száradt a festék, s amely tágas termeivel, bazilikális elrendezésével kifejezetten alkalmas terepet biztosított az új utakat kereső és a konzervatív, az akademizmus sémáiba merevedő magyar művészet harcaihoz.

Félreértés ne essék: nem a jelenről van szó. Arról már csak azért sem beszélhetnénk a fenti értelemben, mert ma Magyarországon harcok vannak ugyan, ám azok a legkevésbé sem az új és a régi művészet jegyében folynak. Ha úgy tetszik, ma mindenki modern, ha lehet, még modernebb, a Műcsarnok újjávarázsolt könyvtárának gyűrött lapú katalógusai, külföldi folyóiratai mondhatnák el néha, hogy ki melyik évfolyam melyik számánál tart éppen a maga modernségének formálgatásában. Ha úgy tetszik, persze azonosulhatunk is a harcias, fiatal kritikussal, aki 1905-ben a későbbi szigorú tudós, Fülep Lajos volt, s egészében *leprovinciálisozhatjuk, leepigonozhatjuk* azt, amit magyar kortársaink produkáltak, elvégre ma sem jutottunk dűlőre abban a kérdésben: milyen is a magyar és az európai művészet korrelációja, s hogy melyek azok az értékek, amelyek egyben eredetiek és európaiak is.

A stockholmi Liljevalchs Konsthall kurátora, Philippe Legros ugyan valami Csontváry Kosztka Tivadart említ, akinek nagy sikerű kiállítását rendezték meg a nyáron, egy lefordított napilapbeszámoló tanúsága szerint azonban a cikkíróban a Zarándoklás a Cédrushoz aligha kelthetett nagyobb izgalmat, mint az ugyanott, ugyanakkor kiállított csipkegyűjtemény. Mindenesetre a stockholmi Műcsarnoknak, azon túl, hogy az ismeretlen magyar zseni bemutatkozására vállalkozott, legalább két jó tulajdonsága van: maga az 1916-ra elkészült épület 1100 négyzetméteres alapterületével, amely már esztétikai megformálásával is jelzi, hogy itt valóban a modern művészet otthonáról van szó, másrészt az, hogy összesen tizenöt alkalmazottal képes munkáját végezni.

Ha mondjuk ott is a dolgozók fele írja alá, hogy egyetért a leváltott igazgató menesztésével, az aláírásgyűjtőnek csak hét és fél személyt kell — a név titokban tartásának ígéretével — rábeszélnie. Ennél egyszerűbben már csak Helsinki 1927-ben alapított Műcsarnokában mehetnek

KISS IRÉN:

A költészet kútja

a homály csipkehálóban
lengedez
a költészet kútja ez
minden gondolat aranyeső
a fény ötvöse jő
a látomást levéllé kalapálja
burjánzik a képzelet ezer ága
összefon távoli tereket
indákat szövöget
az ágak végén tűzvirágok
kőből kirakott ritka álmok
forgó, duzzadó végtelenség
örvénylő rózsalugas
átfon, bekebelez
a költészet kútja ez
ahová csak nézel: homály
s ha tovább nézed, láthatod
hogy aranyos fényhuzal
szabdalja már
fényből támad egész bokor
s egy játszi gondolat nyomán
levelet bont, szárba szökik
és bimbózik a sor
te ontod ezt, te neveled
a fényt
te műveled a szépséges
sövényt
virágot csipkés ágra
te lehelsz
arannyal tüzes smaragdot
te keversz
s ha megtorpansz, mert
magad sem hiszed
bukjál alá, szívd
az életvizet
mely mindenhonnan
bőven permetez
a költészet kútja ez

SZEGŐ GYÖRGY:

Tárlat

Részeg tengerészek

■ Élt a században egy mester, aki a világ veséjébe látott, amikor rajzolt. Egyszerre volt gyerek és professzor, antropológus és költő. Paul Kleenek hívták. Hatévesen szerelmes lett a zongoratanárnőjébe, később maga is tanított a Bauhausban. *Újházi Péter* olyan kortárs alkotó, aki bizonyosan ötös tanuló lett volna nála. Nemcsak talányos dobozaira gondolok, hanem azokra a papírmunkákra is, amelyeket most állított ki a Hegedűs Gyula utcai Studió 1900 Galériában. Olyan érzése támad a látogatónak, mint amikor a büszke szülő még nem óvodás, csak bölcsis gyereke rajzait csodálja. Evidenciát lát, verbálisan — talán éppen ezért — alig megközelíthető ákombákom tusrajzokat, akvarelleket.

Mégis a képeknek címei vannak: Tó, Út, Jövök már, Megyek, Büféudvar, Kocsma, Megnyitó. Mihaszna cselekvések és helyszíneik. Amikor a rítusok kezdenek kiürülni, elfelejtődnek a szertartáselemek funkciói, és díszekké válik, ami egykor maga a lényeg volt. Ez az életérzés nagyon is helyénvaló itt, a 20. századi ezredvégen. A kultusz, maga a kultúra — amit éppen most ürítünk ki, veszítünk el. Ezért szőnyegmintaszerűek Újházi képeinek motívumai, de akad köztük Terítő című is, valóságos lét helyett asztali nippekkel. Ez a rajz hasonlít egy ház kiterített metszetére: belelátunk a szobákba, csillár-polipok és heraldikus kezek hadonásznak odabenn. Avagy, pálcás karmesterek vívnak csatát a Capitaly játék vágyott ingatlanáért? Egészen más asszociációk is állhatnának itt, talán éppen azért, mert egyik figura sem áll a talpán. Nincs fent és lent, egyenes és görbe. Minden viszonylagos, de nem tudni, mihez képest.

Klee három esetet különböztet meg a képelemek funkcióit analizálva. Egy középsőt mediálisnak nevezett, ehhez viszonyította az aktív illetve passzív vonalakat és felületeket. Tanmesét is szőtt ehhez, hogy földhözragadtabb fantáziájú diákjai is megértsék. Különös, hogy példázatában Klee az emberiség kezdeteinek archaikus, végének utópikus erejét, benne a fát és a favágót szerepelteti. Személytelen, ősállapotú személyiséggel szenvedő fa-egyént, és pusztító ellenpárját, a fával magát az erdőt is kiirtó favágót. Ezek nemcsak az ökológiai szótárban jellemzik korunkat, de metaforaként a 30-as évektől a totalitárius, népirtó diktatúrákat is jelképezik.

Azt mondta Klee, az aktív: vágom a fát, és rajzolta: az ember kivágja a fát. A mediális: kidőlök, és a rajzán a fa az ember fejszecsapására kidől. Passzív: kivágattattam, és odaskicceltе, ahogyan kivágva hever a fa. Egyenletfélét is mellékelt: a passzivitásban eltűntek a vonalak, csak felület maradt, az aktivitásban nem volt folt a rajzon. A középső mezőn a vonallal körülkerített, de tónus nélküli formákat értette.

Újházi részeg tengerészei, megvadult nyerőgépei, egymásba rohant autósai, kukacokkal kommunikáló Mikulásai, akármerre forgatnánk is a lapot, a fejük tetején állnak. Vagy inkább dőlnek. Mert nincs már központi erő, amihez eredetileg az ember mitológiáiban a függőlegességgel önmagát hozzárendelte. Újházinál vonal sincs, mert a formákon belül is szín-találkozások húznak újabb vonalakat, és felület sincs, mert a színfoltok vizesek, lazúrosak, nem rendelkeznek önazonossággal. Klee képzeletbeli profán magyarázatával: vágom a dőlést, dőlöm a fát, ugyanakkor változatlanul kivágattattam. A káosz Újházi papírmunkáinak pontos diagnózisa szerint többé nem arányos esélyekkel bekövetkező alternatíva, hanem a kortárs Leitmotiv, a létezés egyre dominánsabb módon elszenvedi rendelt-rajzolt szcénája.

ÉS

Tisztelettel meghívom Önt az XO GALÉRIÁBA

1997. október 30-án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

XO GALÉRIA

UJHÁZI PÉTER

kiállítására.

A kiállítás november 22-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

Szünnap: vasárnap és hétfő

Tortaszigetek 1991

XO GALÉRIA

H-1012 Budapest, Várfok u. 11.

Tel./fax: 214-0373

E-mail: szalokyk@mail.matav.hu

Szalóky Károly

/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA, BUDAPEST BORTÁRSASÁG, DUNA INTERSERVICE/

UJHÁZI PÉTER

XO GALÉRIA

Tisztelettel meghívom Önt a
VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA és a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBA**
1996 október 31 - én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

UJHÁZI PÉTER

festőművész

KÉPEK - DOBOZOK - SZOBROK

című kiállítására.

A kiállítás november 24 - ig tart nyitva,
keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
SPIRITUSZ GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14. fszt.3
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

A galériákat és a megnyitót a CASUS és a BUDAPEST BORTÁRSASÁG támogatja

A Vigadó Galéria
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
tisztelettel meghívja Önt
1997. március 6-án 17 órára

UJHÁZI PÉTER

festő

és

VÁRNAGY ILDIKÓ

szobrász

kiállítására

Megnyitja:
DÉVÉNYI ISTVÁN
művészettörténész

Megtekinthető: 1997. március 6-tól március 23-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

UJHÁZI PÉTER

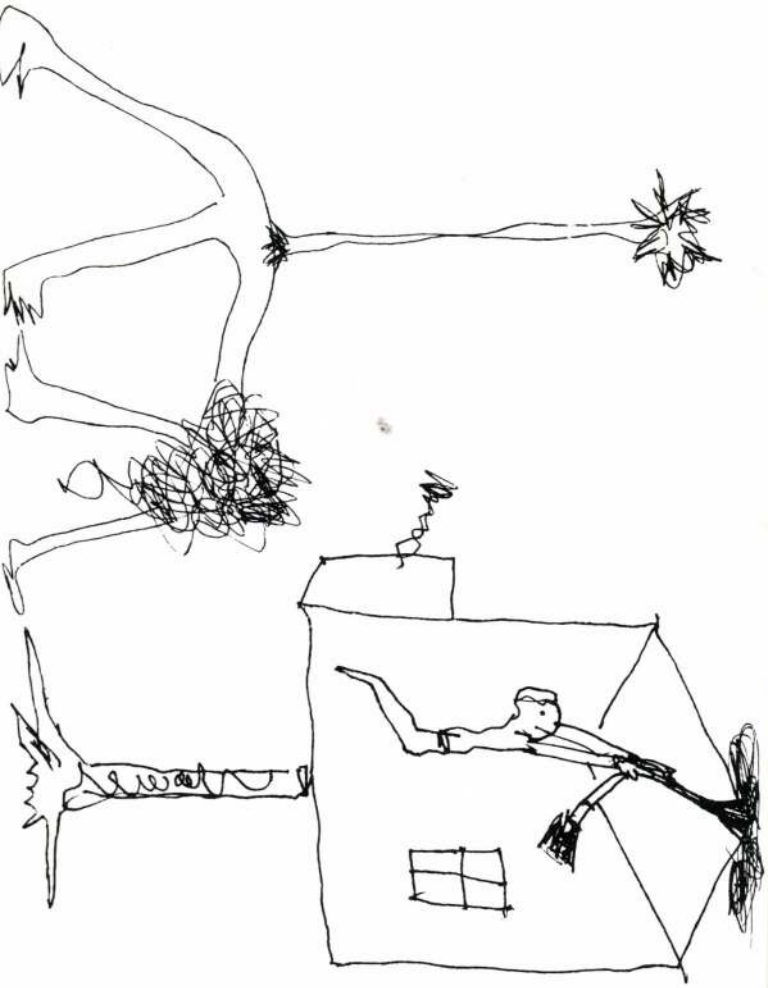

Ujházi Péter - festő

1997. május 14.

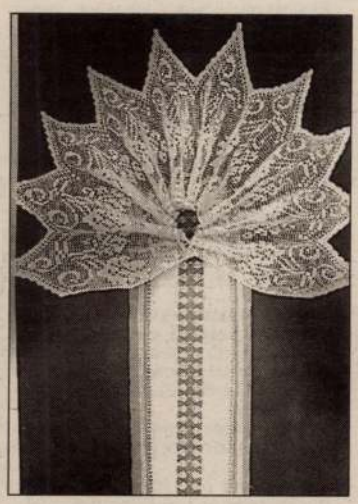

Ujházi Péter: Találkozás, Pinke Miklós: Domi magántulajdon, Zsigmond Aranka: Havasi gyopár, Miklós János: Androgün I-II.

Üde, vidám tavasz a fehérvári Pelikán Galériában

Gondoljunk egy röpke időre erre: nem kiraboltak, megajándékoztak bennünket

A Fehérvári Művészek Társasága hagyományos tavaszi tárlata a Pelikán Galériában várja, invitálja a kortársakra kíváncsi, őket baráti melegséggel vagy kritikus szemmel figyelő közönséget. Húsz fehérvári és öt vendégművész festményei, grafikái, szobrok, plasztitkák kínálnak friss hangulatokat, üde, tavaszi színfoltokat. Kinyitotta ablakát, kitágította körét a társaság, móri, gárdonyi, velencei alkotók is színesítik a palettát, jelezve, hogy a megyeszékhelynek a művészeti életben is szervező, integráló szerepe van. A galéria remek partner ebben, jól gazdálkodik a rábízott szellemi vagyonnal. Inspiratív együttlétekre, termékeny alkotói kapcsolatokra teremt alkalmakat. Korban, lélekben megfiatalodott a társaság, a tényről az eleven színvilágú, könnyed, dekoratív alkotások és címeik is vallanak.

A megnyitón dr. Németh József, a város közszolgáltatási igazgatója szerint: „Kimerülőben a végletekig vitt, abszolutizált technikák, a külső-belső determinációk egyre nehezebbé teszik az érvényes műalkotások létrehozását. Ezért kell megbecsülnünk azokat, akik erre még is képesek, és sokkal jobban, mint ahogy tettük eddig..." Megfogalmazott egy kételyt is: van-e, lehet-e jövője a művészeteknek a zűrzavaros, a szegényes mindennapokban? Kell-e a művészet az embernek, s kell-e az ember a művészetnek? Maga a tavaszi tárlat és jó kiállítások végtelen sora — feledkezzünk most el az ugyancsak megszaporodott, gyalázatosan silány fércmű-tárlatokról —, választ ad a kérdésre, és ezt is üzeni: a káoszos, a „minden egész eltörött", a „semmi sem egészen való" időkben még inkább szükségünk van pozitív élményekre, szépségre, morális tartalmakra, a teremtő szellem helyhez kötő energiáira, a kultúra gazdagító, megtartó erejére.

Revák István: A kert. Kár hogy színei itt nem élvezhetőek

Gonoszabb, kétségbeejtőbb költői kérdést is feltehetünk Szepesi Attila Rembrandt-etűdjének soraival: „Tudunk-e látni, hallani, / vak koldusok, nyálzó heréltek. / Kirabolt föld lelencei, / dadogunk, mint az elítéltek... / Semmi sem egészen való. / Próféták kancsal szavaikkal / az alkonyt folyton összevérzik..."

Ezúttal ne bonyolódjunk a válaszadásba, tegyük félre a kínzó, gyötrő kérdést, s adjuk át magunkat a könnyed, a vidám vizuális élményeknek. Próbáljuk azt érezni, legalább röpke időre, hogy nem kiraboltak, hanem megajándékoztak bennünket.

(A díjazottak: Ujházi Péter, Nagy Benedek, Szentesné Büki Zsuzsa.) **— zágoni —**

ÁLLÁST KÍNÁL

Telekommunikációs üzletünkbe keresünk kereskedelemben jártas, dinamikus, jó fellépésű, minimum 25 éves eladót. Telefon: 06/20/389-540. (248456/2H)

Németországi és ausztriai munkalehetőségek folyamatos klutazással teljes körű ügyintézéssel. Érdeklődni 1/2 9-15-ig 06-60-364-042. (220158/1H)

Éjszakai bárba táncos, ill. konzumhölgyeket felvennék. Tel.: 06-20-465-486. (220228/1K)

Lakástakarékpénztárakról pontos korrekt tájékoztatás. **Munkalehetőség.** Nappal 22/452-535, este 22/300-765. (216502/4H)

Szobafestő, mázoló, tapétázó szakmunkásokat felveszek állandó és mellékfoglalkozásra is. Érd.: 06-30-495-108. (219341/3K)

Délutáni munkavégzésre keresek agilis, megbízható, jó beszédkészségű hölgyet. Érd.: 343-945. (219373/2K)

NC-marós, marós, esztergályos szakmunkást felveszek. Szabadbattyán, Petőfi u. 82. Tel.: 363-093. (219388/3K)

A Nationale Nederlanden Biztosító Rt. keres munkatársakat, pénzügyi tanácsadói, manageri munkakörbe. Térítésmentes képzés után három hónapig garantált bért biztosítunk. Hosszú távú álláslehetőséget, magas jövedelmet ajánlunk. További információért hívja a 06-20-459-104 számon Szvath Ferenc üzleti igazgatót. (219400/2K)

Az R&M ALUFE Kft. felvesz: szerkezeti lakatosokat kétműszakos munkarendbe. Jelentkezés a kft. munkaügyi vezetőjénél. Cím: Székesfehérvár, Seregélyesi u. 184/7. Tel.: 22/534-184. (219676/3H)

Lakatosipari kft. **építésvezetőt** felvesz. Jelentkezni 8-16 óra között, a 22/308-834 telefonon. (219689/3K)

Ha piussz pénzt, vagy megtakarítást szeretne, csatlakozzon Diszkont hálózatunkhoz. Tel.: 383-155. (219955/1K)

Larus Ipari Kft. Velence felvételre keres géplakatos, szerkezeti lakatosokat, hegesztőket. Fizetés teljesítménybér alapján. Jelentkezni lehet: Velence, Felszabadulás út 19-21. az Acélszerkezeti üzem vezetőjénél. (219726/2H)

SKORPIO
Ipari és Kereskedelmi Kft.
Raktár u. 6.
8000 Székesfehérvár

FELVÉTELRE KERESÜNK:

géplakatosokat és vasipari betanított munkásokat.

Követelmény: 40 év alatti életkor, székesfehérvári állandó lakhely.
Jelentkezni lehet: 22/329-003 telefonon.

Fa- és fémipari munkákhoz szak- és betanított munkásokat keresünk. Jelentkezés: Zámoly, Kossuth tanya. (219771/3K)

Polgárdiak figyelem! A Park presszóba fiatal, gyakorlattal rendelkező pultos lányt azonnal felveszünk. Jelentkezni a 30/270-500 telefonon. (219785/2K)

Agárdon nyíló presszóba fiatal, gyakorlattal rendelkező pultoslányokat felveszünk. Jelentkezni a 30/270-500 telefonon. (219786/1K)

Reprezentatív munkahelyre felveszünk állandó munkára szakképzett szakácsot, felszolgálót. Mór és környékiek előnyben. Tel.: 22/305-839, 22-407-796. (219858/2H)

Osztrák kivitelező cég keres székesfehérvári építkezésére angol és német nyelvtudással rendelkező titkárnőt. Jelentkezni lehet Dirschmid vagy Danner úrnál a 379-041-es telefonszámon. (219877/2H)

Varrónőt keresek kárpitos jellegű munkára. Érdeklődni tel.: 06-30-475-459. (219910/2K)

Kereskedelmi cég többéves szakmai gyakorlattal és tapasztalattal rendelkező munkatársat keres árubeszerzői tevékenység ellátására. Részletes szakmai önéletrajz szükséges. Tel.: 22/310-552. (219929/1K)

Baby-sittert keresek két gyermekem mellé, délutáni órákra. „Hosszú távon 219937" jeligére a kiadóba. (219937/1K)

Vállalkozás felvesz székesfehérvári telephelyre önállóan dolgozni tudó karosszéria lakatost. „Precíz 219951" jeligére a kiadóba. (219951/1K)

Keresünk! Konyha gyakorlattal rendelkező vendéglátóipari dolgozót. Jelentkezni: Szfvár, Mixi gyorsbüfé Kossuth u. 8. (219956/1K)

A Magyar Hajózási Rt. dunaújvárosi ügynökségére flevesz érettségi vizsgával rendelkező állomási ügyintézőt. Hajózási gyakorlat, hajós képesítés, vámismeret, német nyelvismeret előnyt jelent. **Feladata:** több műszakos munkarendben a hajók vám és áruokmányának kezelése, pénztárkezelés. Jelentkezés szakmai önéletrajzzal és fizetési igény megjelölésével. Cím: MAHART Szociálpolitikai Főosztály 1052 Budapest, Apáczai Csere J. u. 11. Tel.: 1181-880/192 mellék. (219975/1H)

A Bölénytanya étterem vendégfogadó urakat azonnali belépéssel felvesz. Érd.: 307-961. (219977/1K)

Felszolgálókat felveszek. Csipet-Csapat-Csárda Jelentkezés: V. 14-én 16.00-ig Szfvár, Budai 194-ben. (219979/1K)

Villanyszerelőket felveszünk 22-30 év között. Érd.: 20/565-872 v. 22/388-151. (220008/1K)

Fagyizóba pultost keresek. Kelemen 22. 22/320-048. (220019/1K)

ALKALMAZNÉK KÉT FODRÁSZT JÚNIUSBAN NYÍLÓ, BELVÁROSI SZALONBAN!
Tel.: 303-331. (220177/1K)

E hirdetés lehetőséget nyújt olvasójának, hogy egy eddig ismeretlen munkalehetőséggel megismerkedjen. Vállalkozó ig. nélküli, gépkocsival rendelkező munkatársakat keresünk korlátozott számban. Érd.: ma egész nap és a de. órákban 22/317-773-on. (219983/1K)

Szfvári melegkonyhás étterembe **szakácsot** keresünk. Tel.: 340-689.

Áti Depo Rt. szabadbattyáni telephelyére **gazdasági vezetőt és középfokú vámügyintézőt** keres felvételre. **Jelentkezés:** kézzel írott, rövid szakmai életrajzzal, -a megjelenést követő 7 napon belül - az alábbi címre: Áti Depo Rt. Szabadbattyán Pf. 3. H-8151. (220029/1H)

Keresünk 4 fő 35 év feletti női munkaerőt, üvegszál erősítésű poliészter gyanta laminálló munkakörbe. Valamint 2 fő férfi munkaerőt betanított munkára, fényezésben való jártasság előny. Érd.: Seregélyes-Jánosmajor CAR-TRADE KFT. Munkanapokon 7.00-15.00 óráig. (220034/1K)

Seawing Kft. felvételre keres egy fiatal **titkárnőt.** Számítógép ismerete előny. Cím: 8000 Székesfehérvár, Budai u. 139. Tel.: 326-248. (220037/1K)

Fiatal, jó megjelenésű, szfvári, szakképzett (cipő, ruházati) eladót sürgősen felveszünk. Privát üzlethház, Károly J. u. 5. 22/321-029. (220039/1H)

Építőipari Bt. festő szakmunkásokat felvesz 30 éves korig, pályakezdőket is. Jogosítvány előnyös. Érd.: 06-20-568-779. (220043/1K)

Részmunkaidős Romayor gépmestert keresek. 06-30-466-716. (220055/1H)

Ügyes kezű, katonaviselt, fiatal, érettségizett kollégát keresünk főállásba reklámkivitelezői tevékenységre. Számítógép-kezelésben való jártasság és jogosítvány szükséges. Jelentkezés: 05. 15-én 15-17 között személyesen az Irányi D. u. 7-ben. (220057/1H)

Női pultost felveszünk. Érdeklődni: 321-456 telefonon. (220063/1K)

Szépen vasalni tudó nyugdíjas vagy munkanélküli nőt keresek. Érd.: 30/275-740. (220075/1K)

Ruha készáru raktárost keresek. Szfvár, Pozsonyi u. 28. 9-14 óráig. (220078/1H)

Belvárosi cipőüzletünkbe szfvári, érettségizett munkatársat keresünk 30 éves korig. Érdeklődni a 96/320-151-es telefonszámon 9-17.00 lehet. (220079/1K)

Ha szeretsz és tudsz is táncolni, jól jövedelmező munkát ajánlunk lányok részére Night Clubba. Egész alakos fényképet és rövid bemutatkozó levelet várunk. Angol/német nyelvismeret előnyl Leveleket „Viva Las Vegas 220096" jeligére a kiadóba kérjük. (220096/1K)

Étterembe konyhai kisegítőt, kézilányt felveszek. Tel.: 06-22-379-021, 06-30-390-148. (220152/1K)

Szakácsot, kézilányt, szálloda portást, szállodai szobaasszonyt felveszünk. Hotel Varja Gárdony. Érdeklődni: 355-110 tel. (220159/1K)

Ácsot, segédmunkást felveszek. Érd.: 06-60-365-417. (220179/1K)

Épületasztalost nagy gyakorlattal felveszek, lehet 6 órás is. Érd.: 22/326-584. (220206/1K)

Az Ír sörözö idényjellegű munkára felszolgálót, valamint szakácsot felvesz. Jelentkezni a hirdetés napján 12.00-tól a helyszínen. Cím: Székesfehérvár, Vörösmarty tér 1. (220208/1K)

Szobafestő szakmunkást azonnali belépéssel felveszek. Érd.: 06/20/351-768. (220210/1K)

Balatonparti büfébe németül beszélő alkalmazottakat keresek (diák is lehet). 1 főt egész szezonra, 2 főt hét végekre, 3-3 főt 1 hónapra. Szállást biztosítunk. Érd.: 06-30-371-503. (220214/1K)

Belvárosi sörözőbe szakképzett felszolgálót vagy pultost felveszek. 333-734. (220217/1K)

A Főnix étterem szakácsot és pultost felvesz. Jelentkezni lehet: Szfvár, Távírda u. 15. Tel.: 317-970. (220221/1H)

Alkalmi munkást heti 2 alkalomra felvennék. Szfvár, Géza u. 70. Tel.: 303-479. (220229/1K)

Területi vezetőt keresünk. Tevékenység: lakásfinanszírozás teljes skálája. Kiválasztás személyesen. Tel.: 06/30/462-972.

SZEMÉLY ÉS VAGYONŐR
tanfolyam indul fegyvervizsgával
nagyon kedvező árakkal (!)
a megyei RFK kiváló
szakembereinek oktatásával.
A sikeres bet[illegible]

A LIGNUM EURÓPA Kft. FÜGGETLEN KÉPVISELŐKET
keres
ASZTALOSIPARI TERMÉKEK
(hajópadló, lambéria, profilléc)
[illegible]

CSALÁDI HÁZ/NYARALÓ

Vas megyében, Ausztriához közeli településen felújított családi ház 1700 m² telken reális áron eladó. Érdeklődni: 06/30/393-191. (246254/1K)

Öreghegyi ingatlaniroda keres-kínál eladó-kiadó ingatlanokat. Szfvár, Galántai 33. 301-320. (217819/3K)

Ingatlanközvetítés, értékbecslés. Megrendelés: H, Sze, P.: 14.00-17.00-ig. 22/322-724. (218668/2K)

Kislángon gázfűtéses paraszthéz gazdálkodásra alkalmas nagy telekkel eladó. Érd.: 18 után: 339-058. (218719/2K)

Vásároinék Fehérváron kis családi házat. Esetleg Velencei-tó környéki olcsóbb üdülőt. 328-654. (218722/2K)

Kálozi 3 szobás ház nagy telekkel eladó, vagy szfvári 2 szobás panelra cserélhető. Tel.: 342-631. (218917/2K)

Eladó főútvonal melletti, 2 szintes családi ház, üzlethelyiséggel. T.: 22/327-209. (218990/3H)

Öreghegyen 4 szoba +nappalis, amerikai konyhás, új, nagyméretű családi ház eladó. Tel.: 30/390-919 v. 18 után 22/300-696. (219502/5K)

Legkorszerűbb építkezés!
Hetek alatt könnyűszerkezettel.
Szfvár, József u. 4. 22/347-905.

Pusztaszabolcson kis családi ház (szoba, konyha, zárt veranda, nyári konyha, melléképületek) 600 n.öl telekkel eladó. Érdeklődni: Pusztaszabolcs, Deák F. út 30. sz. alatt. (219585/2K)

Elcseréiném zámolyi új 4 szoba + nappalis családi házat két lakásra, vagy társasházi lakásra, vagy kisebb fehérvári házra. Minden megoldás érdekel. 452-409. (219863/1K)

Családi házat keresünk Kincsesbányán, vagy Isztiméren. Tel.: 06-60-395-981. (219922/2K)

Székesfehérvári, Öreghegyen nulla éves, szép családi ház eladó. Alkalmas: családi ház és vállalkozás illetve két család (külön bejáratú) céljára. Telefon: 22/304-239. (219943/1H)

Somogy megyében, Tabon családi ház eladó. Telefon: 22/356-180 19 óra után. (219944/1H)

Sárszentmihályon felújítandó ház eladó. Érdeklődni: 445-219. (219967/1K)

Szabadbattyánba családi ház eladó. Fehérvári lakást beszámítok. Érd.: 17.00 után a 22-364-056 telefonon lehet. (219972/1K)

Belvároshoz közel teljes közműves, 2 szintes családi ház 120 m² eladó. Érd.: Szfvár, Kertész út 17. (219973/1K)

A VIDEOTON HOLDING RT.

Ipari Park Vállalat a Videoton Oktatási Központ vezetésére ***intézményvezetőt*** alkalmazna.

Feltételek: – szakirányú végzettség
– több éves szakirányú gyakorlat

Előny: – tárgyalásszintű nyelvtudás (angol/német)
– széles körű kapcsolatok

Az érdeklődők szakmai önéletrajzát a következő címre kérjük a megjelenést követő 2 héten belül:

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

1139

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

UJHÁZI PÉTER

UJHÁZI PÉTER: ÉNKÉPEZŐ

1997 MÁJUS 11-JÚNIUS 6
MEGNYITÓ MÁJUS 11 VASÁRNAP 17
BEJÁRAT A HEGEDŰS GYULA UTCAI OLDALON

MTA Művészettörténeti Intézet
Magyar Művészek Lexikona
Budapest
Úri u 49
1014

Ujházi Péter '97. I. 11.

Fejér-Ujvár

A Studió 1900 Galéria gyűjteményéből nyílt kiállítás tegnap este Fehérváron, a Kossuth utcai Pelikán Galériában. Kovács Péter művészettörténész nyitotta meg a tárlatot, amelyen 13 jeles alkotó munkái, köztük Ujházi Péter művei láthatók **Fotó: Pati-Nagy**

vetelen Vadász a Paris St. ...

másodosztályban...

helyzet, első a megélhetés, utána a foci"

— A sportszerekkel foglalkozó Kuti Tamás jelezte, hogy dolgozhatok nála, s munka mellett játszhatok is Szabadegyházán, ahol ő látja el az elnöki teendőket. Heti két edzést vezényel az edző, Csucsánszky Zoltán, az egykori csapattársam.

— *Komoly NB I-es múlttal rendelkezel. Magasabb osztályba nem hívtak?*

— De igen, korábban Bicskére és Velencére. A megyei I-es együttesek közül a Pusztaszabolcs érdeklődött. Nem érzem rangon alulinak a megyei másodosztályt, hogy őszinte le-

nyolc az átadásomból született.

— *A nézők nem szövegelnek, hogy te is itt tartasz? A megyei kettőben...*

— A hazai drukkerek rendesek, idegenben viszont gyakran „megtalálnak". Felismernek, érdeklődnek, hogy miért itt játszom... Azért, mert szeretem ezt a játékot. Volt, hogy szándékosan megrúgtak, s az ellenfelem közölte: „ez járt, jó lesz, ha megtanulod, ez nem az NB I...

— *Meddig még?*

— Van még pár évem ebben az osztályban, sőt, talán kicsivel magasabb szinten is. Ha felju-

ÚJHÁZY PÉTER – festő

Dunaújvárosi Hírlap KULTÚRA 1998. 04. 28.

A befejezetlen történet, amint újraírja önmagát

Ujházi-tárlat a dunaújvárosi kortárs intézetben

Elfogult vagyok, szeretem Ujházi Péter műveit. Elrajzolt alakjait, hulladékait, karikatúraszerű és/vagy emblematikus figuráit, még a dobozait is nagyon szeretem, a „Sziget"-et meg Katona Vilmost az ő másvilágával, szobájával és nyarával (a tájképeket nem, de ezt most talán hagyjuk, a „Külváros" legyen: szabályerősítő).

Az elfogultság is beszél belőlem tehát, amikor állítom: fontos tárlatot láthat a napokban a dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet — konkrétabban az Uitz Terem — vendége. Az egészben az lehet a legérdekesebb az olyan, tényekhez makacsul ragaszkodó látogatónak, amilyen nem én vagyok, hogy a most látható kollekció *mindig itt van* — hiszen a Layota Art Studio Dunaújvárosba deponált anyagából való —, és ez az ittlét mindjárt két mondatot írat még velem. Ha egyszerű képletekkel leírhatónak véljük a világot, akkor azt mondjuk: a fehérvári alkotó munkáit *csak* elő kellett venni, berendezni belőlük és velük az Uitzot, s lehet örülni. Ám ebben a *csakságban* van ám még egy elem, a büszkeségé, hogy konkrét legyek: no né, ilyen gazdagok *is* vagyunk, ezt is meg, fel tudjuk mutatni.

Döntően a nyolcvanas évek közepéről való alkotások. Emlékszünk, az izgalmas politika korszaka: felpuhulás, készülődés, csíraállapotban leledző mai ellenzéki és/vagy kormányerők, a SZER-t még *vastagon* zavarják, de már mindenki és csak azt, öt éven belül bukik a mutatvány (hogy elkezdődjön egy másik).

Megjelenik ez Ujházi nyolcvanas évek közepén és második felében készült műveiben?

Hát persze, hogy, de nem úgy. Több mű esetében — például: „Épül a cirkusz"; „Piramisok"; „Kulcsos szekrény" és az említett Katona Vilmos-sorozat — van (azaz: lehet, tehát van) „válasz" a jelzett korszak politikai, megkockáztatom, aktuálpolitikai kérdéseire, ám *nem ez a lényeg*. Hanem a történet, a narratív struktúra (ha így jobban tetszik), ami ott dolgozik, mesél az összes Ujházi-képben, dobozban. A manézst benépesítő alakok meséje, a „Világ körüli utazás" emlékmorzsákból építkező antihős-eposza, a „Gyors, könnyű doboz" vérlázítóan ismerős maffiózó-romantikája, az „Öreg bohócok" adomái, a „Sziget" egyszemélyes történelmi regénye. Érdekes kontraszt: a sámánok világigéző énekei és futballpályán munkálkodó kútásók sztorijai — egy életműben.

A történet fontos, ami befejezetlen és talán befejezhetetlen, a történet, amint — immár bennünk — újraírja önmagát. **-nyzs-**

Fotó: *Vohlmann György*

munkaügyi
ács előtt

felett a munkanélküliség

az állami szektor szerepe. (A vállalkozások számáról és jellegéről ad áttekintést táblázatunk.) A körzet mezőgazdasági jellegű. 1996-os adatok szerint 91 egyéni vállalkozás, 95 jogi személyiség nélküli vállalkozás és 22 jogi személyiségű társaság foglalkozott mezőgazdasági tevékenységgel. Az iparban foglalkoztatottak száma jelentősen csökkent. Míg 1990-ben 2168 fő dolgozott az iparban, addig 1992-ben már csak 1361.

A munkanélküliség jelentősebben 1991-ben jelent meg a térségben, a munkanélküliek száma 1992-93-ban meghaladta a 2 ezret, majd lassú csökkenéssel a múlt év végére 1652 főre mérséklődött. A munkanélküliségi ráta volt 22 százalék feletti is, de még decemberben is 15 százalék felett volt.

E helyzet vezette a megyei munkaügyi tanácsot, hogy ma áttekintse a térség lehetőségeit.

íködő vállalkozások száma
nként, 1996

	Ebből		
átolt sségű aság	szövetkezet	betéti társaság	egyéni vállalkozó
1	1	–	81
–	–	–	23
5	1	3	60
2	–	1	24
1	1	–	22
–	–	1	25
0	5	48	510
2	–	2	15
1	1	3	24
3	–	4	28
5	9	62	812

MEGYÉBEN

PANNON LAPOK

Az IT Command Center nemrég á

Parancskö

Még a saját, IBM-feliratú kezeslá sem engedték be csak úgy, szíre-sz gák, amikor kint jártak a cégnél, l Centert. Természetes is, hogy aká rópai intranet hálózatának fehér

Az IBM európai üzemeiben működő szerverek irányítása egy ideje a fehérvári központból történik — tudtuk meg, amikor arról érdeklődtünk, kik is dolgoznak az IBM Storage Products Kft. főbejárata mellett épült kisebb épületben.

Biztosítás
a mezőga

Milliárdokat ragad el

Nem hivatalos adatok alapján arra lehet következtetni, hogy az 1997-ben és 1998 első negyedében elszenvedett elemi kárnak mindössze a 25-30 százaléka térült meg a mezőgazdasági termelők számára, mert többségük nem tudta megvásárolni a biztosítók által felkínált garanciákat. Elsősorban azért, mert az átalakított agrárium annyira leszegé-

zatának, melyet a későbbi évek során is hasonlóan felépített történeti kiállítások követnek majd.

Zentai Loránd

Kassák Múzeum

A cirkusz világa a magyar képzőművészetben II. 1909–1996

Nyitva: 1998. június 28-ig

Az 1997. évi Budapest Tavaszi Fesztivál azonos című kiállításának rendezésekor már az előkészületek során kiderült, hogy e különleges művelődéstörténeti témához kapcsolódóan jóval több képzőművészeti alkotás létrejött, mint korábban gondoltuk, illetve mint amennyinek a bemutatása a Kassák Múzeum termeiben egyetlen kiállítás alkalmával lehetséges. Galériatulajdonosok, magángyűjtők, művészettörténészek újabb és újabb alkotókra és művekre hívták föl figyelmünket.

Ezekből válogatva rendezzük meg az előző évi tárlat folytatásaként idei kiállításunkat. A kiállításon szereplő művészek közül Anna Margit, Bortnyik Sándor, Egry József, Gábor Jenő, Márffy Ödön, Miháltz Pál, Rafael Győző, Román György, Scheiber Hugó, Vilt Tibor már az 1997. évi bemutatón is megjelentek egy vagy több alkotással. A kiállítás új szereplői: Barta Lajos, Bartoniek Anna, Biai Föglein István, Berczeller Rezső, Bornemissza Géza, Deák Ilona, Dienes Gábor, Engel Tevan István, Fehér László, Gábor Marianne, Gordon György, Gyenes Gitta, Jánossy Ferenc, Kárpáty Éva, Klie Zoltán, Matzon Ákos, Perlrott Csaba Vilmos, Sajó Péter, Somogyi József, Szalmás Béla, Pierre Székely, Tóth Laca, Ujházi Péter. Műveiket huszonkét köz- és magángyűjtemény anyagából válogattuk.

Már e névsor is jelzi, hogy a kiállítás súlypontja a legutóbbi húsz esztendő magyar képzőművészetére esik. E korszakban – akár a megelőzőkben – bőven akad példa a téma rutinszerű továbbélésére, kiürült toposzként való fölhasználására, ugyanakkor annak a magyar festői hagyománynak a folytatására is, mely szerint a cirkusz világa a való világ, a társadalmi lét sűrített, fölfokozott változata, cirkuszképet festeni annyit jelent, mint életérzést kifejezni. E szemléletnek köszönhető, hogy Anna Margit, Berczeller Rezső, Fehér László, Jánossy Ferenc, Ujházi Péter és mások alkotásai egy egész korszak atmoszféráját tudják érzékeltetni. Engel Tevan István és Gordon György művei azt tanúsítják, hogy számos képzőművészt irodalmi élmények vittek el a cirkusz világához. Művelődéstörténeti különlegesség Rafael Győző Jancsi bohóc című alkotása. E két négyzetméternyi mű 1952-ben a Fővárosi Nagycirkusz megrendelésére készült, ám kubista ihletésű formavilága az akkori képzőművészeti alkotások tükrében provokációnak hatott, ezért a megrendelő intézmény vezetője nem vette át a festményt. A mű végül magángyűjteménybe került, s évtizedek óta egy polgári lakás hálószobáját ékesíti.

A század első négy évtizedének anyagából Mihály Rezső művei a szecesszió, Scheiber Hugó, Bortnyik Sándor és Gyenes Gitta a látványt analizáló avantgárd cirkuszélményét idézik. Ezúttal Gábor Jenő, Miháltz Pál és mindenek előtt Román György művei érzékeltetik, hogy az 1930-as évek második felétől a cirkusz szereplői világméretű veszedelmek közeledésének és az egyre növekvő fenyegetettség élményének kifejezőivé váltak legjobb mestereink cirkuszképein.

Csaplár Ferenc

Ludwig Múzeum

Antológia – Válogatás fiatal művészek munkáiból

Képzőművészek: Ádám Zoltán, Braun András, Erdélyi Gábor, Gál András, Hajdú Kinga, Kósa János, Köves Éva, Nemes Csaba, Szabó Dezső, Szalai Attila, Szarka Péter, Szépfalvi Ágnes, Szűcs Attila, Weber Imre

A Kortárs Művészeti Múzeum/Ludwig Múzeum Budapest a Budapesti Tavaszi fesztivál keretében mutatta be (április 19-ig) azt a csoportos kiállítást, melynek résztvevői nagyrészt 30-as éveikben járó, fiatal művészek. Bár általában festőkről és festészetről van szó, a kiállítás nem korlátozza sem műfajt, sem a technikát. Mégis, van egy közös pont: a táblakép műfajához kötődő, a hagyományos festészeti technikákat felhasználó, vagy a festészet kérdéseihez kapcsolódó, arra reagáló művek voltak láthatók a Kortárs Művészeti Múzeumban.

A kiállítással egy időben jelent meg „Antológia" címmel az a kötet, mely hasonló korú írók írásait gyűjtötte a képek mellé. Helyenként szorosabb a művek közötti kapcsolat, egy-egy kép inspirálta az írásmű létrejöttét, máshol a kép puszta kiindulópontot jelent, melyből szabad asszociációk révén született egy-egy vers vagy novella. A művészeti, szellemi élet egymástól fényévekre távolodott két tábora így ismét találkozott egymással, hogy újra párbeszédbe kezdhessenek a művészetről. A német fordításban is megjelenő kötetben Bóna László, Nagy Attila Kristóf, Háy János, Péterfy Gergely, Vörös István, Bartis Attila, Tóth Krisztina, Galántai Zoltán, Kun Árpád, Térey János, Peer Krisztián, Kukorelly Endre, Kemény István és Abody Rita írásai jelennek meg. A kötetet, mely részt vesz majd a Frankfurti Könyvvásáron is, Gerhes Gábor tervezi.

Jean-Jacques Lebel retrospektív kiállítása

Nyitva: 1998. május 10-ig

Jean-Jacques Lebel 1936-ban született Párizsban. Gyermekkorát New Yorkban

1998/5

litást erősítő legújabb technikai eszközök együttes alkalmazásával jeleníti meg az adott időszak agrártársadalmi sajátosságait, a mezőgazdasági termelést érintő változásokat, az életmód alakulását.

A kiállítás első része Mária Terézia úrbéri rendeletétől az 1832–36-os reformországgyűlésig foglalja össze a jobbágyfelszabadításhoz vezető előzményeket. A történeti források, dokumentumok mellett egy-egy enteriőrben mutatjuk be a dunántúli jobbágytartó kisnemes, illetve egy telkes jobbágy életkörülményeit, lakásbelsőjét, valamint a gazdálkodás legjellemzőbb tárgyait.

A kiállítás második terme jeleníti meg az 1847–48-as pozsonyi országgyűlés helyszínét, ahol az áprilisi törvények megszülettek. Két nagy méretű vitrin mutatja be a nevezetes esemény tárgyi emlékeit, dokumentumait. Az országgyűlést megelevenítő helyszínen a látogatók vetítővászonra kivetítve is láthatják az események mozgóképes összefoglalását.

A kiállítás harmadik – legnagyobb méretű – termében egy vásári jelenetben nyomon követhetjük a törvények hatását. S itt a hagyományos vásári áruk (ládák, cserépedények, favillák, fa edények stb.) az 1880-as évek vásárainak termékei és jellemző árusai (ponyva, kikiáltó, képárus, fényképész stb.) láthatók. A terem egyik sarkában elhelyezett enteriőr egy volt zsellér egyszerű, mondhatni szegényes bútorokkal berendezett, még a feudális viszonyokat tükröző lakóhelyét ábrázolja. Vele szemben egy hódmezővásárhelyi, a jobbágysorból kiemelkedő paraszt festett bútorokkal berendezett szobája látható majd.

Ugyanitt az 1860-70-es években épült községházába belépve figyelemmel kísérhetjük a jobbágyfelszabadítás végrehajtásának folyamatát az 1853-as úrbéri pátenstől a polgári földmagántulajdon rendszerének kiépítését befejező 1888-as, illetve az 1896. évi törvényekig. Az elhelyezett térképek, makettek, metszetek a tagosítások folyamatát, a folyószabályozások, a vasútépítés, a kereskedelem fejlődésének hatásait érzékeltetik.

A következő enteriőr az 1880-as évekre megváltozó paraszti világot idézi fel: a lakószoba berendezésének egységesülése, a gyári termékek térhódítása követhető itt nyomon. Az enteriőr mellett az alföldi tanyai gazdálkodás, a szőlő- és a gyümölcskultúra fejlődését jelezzük a korszakra jellemző tárgyakkal.

A terem melletti folyosórészen állítjuk ki azokat a mezőgazdasági gépeket, amelyek a 19. század második felében végbemenő eszközváltást tükrözik.

Magyar Mezőgazdasági Múzeum

Közlekedési Múzeum
Magyar Középponti Vasút – a szabadságharc vasútja

Nyitva: 1998. április 7–december 31.

A kiállítás a reformkor egy nagy vállalkozását, az első gőzvontatású vasutat mutatja be, kiemelve az 1848–49-es forradalom és szabadságharcban játszott szerepét. A Magyar Középponti Vasút a haladás jelképévé vált, a korszak, valamennyi jelentős személyisége részt vett az építést megelőző országgyűlési viták-ban és a későbbiekben is kiemelt figyelmet fordított a társaság működésére.

A szabadságharc idején a Pest–Vác és a Pest–Szolnok vasútvonal központi helyzete folytán fontos szerepet töltött be a katonai szállítások lebonyolításában. A harci cselekmények során többször előfordult a vasúti pályák, a hidak megrongálása, sőt a mozdonyokat is működésképtelenné tették a visszavonulások során. A nehézségek ellenére a vasúttársaság rövid időszakokat leszámítva el tudta látni a polgári és katonai szállítási feladatokat a szabadságharc ideje alatt.

A Magyar Középponti Vasút történetéről az eddigi legátfogóbb kiállítást láthatják a látogatók.

A Közlekedési Múzeum vasúti gyűjteményéből ritkaságnak számító dokumentumok és tárgyak is bemutatásra kerülnek. Így most láthatók először eredetiben az első magyar mozdonyokról készült rajzok és fényképek, és a tárgyak közül a legkorábbi vasúti sínek, továbbá különféle léptékű vasúti modellek tarthatnak érdeklődésre számot. A szabadságharc korából a legújabb vasúttörténeti kutatások során feltárt dokumentumok teszik teljessé a kiállítás anyagát.

A mintegy 150 dokumentumot és számos eredeti tárgyat felvonultató kiállítást a korszakhoz kapcsolódó rekonstrukciós grafikák és egy élőkép teszi színesebbé.

Szépművészeti Múzeum
Itáliai reneszánsz rajzok

Látogatható: 1998. június elejétől

A budapesti Szépművészeti Múzeum saját anyagából, Közép-Európa egyik legjelentősebb grafikai gyűjteményének rajzaiból rendez időszaki kiállítást, mely a gyűjtemény súlypontját jelentő itáliai cinquecento rajzokból mutat be válogatást. A műtárgyvédelmi okokból csak igen ritkán kiállított művek között hosszú évtizedek után először láthatók ismét együtt teljes számban Leonardo és Raffaello Magyarországon őrzött világhírű vázlatai.

A közép-itáliai reneszánsz számos nagy művészének legtöbb rajza ugyancsak évtizedek óta először kerül ismét kiállításra, sok közülük pedig még sohasem volt látható a magyar és a külföldi közönség számára.

Az Itáliai Reneszánsz Rajzok című kiállítás az európai művészi rajz fejlődésének első nagy korszakát, a 16. századot mutatja be, melyet joggal neveznek „a rajz évszázadának", hiszen ekkor vált a rajzolni tudás képessége minden művészi tevékenység nélkülözhetetlen feltételévé, az újkori modern művészet kialakulásának legfőbb alapjává. A kiállítás a gyűjtemény fő műveinek tükrében megismerteti a látogatókat a modern művészi rajz számtalan régi és új feladatával a festészet, szobrászat és más művészeti ágak műveinek létrejöttében, s a rajzok segítségével a kiállítás szemlélői végigkövethetik a művészeti fejlődés stiláris, szemléleti és tartalmi változásait a 16. század sokrétű és fordulatos története folyamán.

A restaurátori munkák eredményeképpen a rajzok helyreállítva, megtisztítva, friss szépségükben kínálnak páratlan esztétikai élményt, ugyanakkor a katalógus és a kiállított lapokat kísérő részletes feldolgozó tudományos kutatómunka legújabb eredményeivel és a kutatás műhelytitkaiba is bepillantást nyerhetnek.

A Szépművészeti Múzeumban folyó rekonstrukciós munka, s emiatt a beépített grafikai tárolókkal berendezett speciális kiállító helyiség kényszerű bezárása a jelenlegi grafikai kiállítás (és az ezt követő kiállítások) megvalósításához néhány különleges feladat megoldását tette szükségessé. Elengedhetetlenné vált megfelelő felülvilágított multifunkcionális új kiállító helyiség átalakítása: a természetes fény teljes kizárása és megfelelő fényforrások kialakítása a grafikai kiállítások sajátos nemzetközi követelményeinek megfelelően. Feltétlenül szükséges továbbá Leonardo és Raffaello rajzainak, a múzeum különlegesen nagy értékű abszolút főműveinek speciális védelme kiegészítő helyi biztonsági berendezésekkel.

A jelenlegi kiállítás része a grafikai gyűjtemény műtárgyait történeti szempontok szerint bemutató kiállítás soro-

UJHÁZI PÉTER MŰVEI

a LAYOTA ART STUDIO
Modern Művészetért Közalapítványhoz deponált gyűjteményéből

WORKS BY PÉTER UJHÁZI
from the collection of the LAYOTA ART STUDIO
deposited to the Public Fund For Modern Art

Rendezte: Páldi Lívia
Curated by: Páldi Lívia

Megnyitja: Keserü Katalin művészettörténész 1998. április 21-én, 17.30-kor
Opening by: Katalin Keserü art historian on 21 April, 1998, at 5.30pm

Nyitva: 1998. április 21 - május 9. hétfő kivételével naponta 10.00-18.00
Open: 21 April - 9 May, 1998, 10am - 6pm, Mondays closed

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Public Fund for Modern Art
Institute of Contemporary Art
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
HUNGARY
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

UJHÁZI PÉTER

Sasvári Edit: Magából forrásozó kit. Ujházi Péter művészetéről

Enigma 1994/3., 59-64. p. ill.

HÁZI Péter festő

12. 31. Egri akvarellbiennálé
12. 36. + 37. p. ill

Új Művészet 1992

UJHÁZI PÉTER

PATAKIGÁBOR: DOBOZVILÁG

JELENKOR 1995, okt, 825-6

Bauer Zoltán:
Makk Tertsch János (1884-1960)
művészettörténeti Értesítő, 1969. 4. k.
295-303

UJHÁZY PÉTER

P. SZABÓ ERNŐ: TÖREDÉK A „MEGLÖKÖTT VILÁGRÓL" (U. P. KIÁLLÍTÁSA A CSÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN)

ARGUS 1995, 1, 98–103

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:
BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ
UMELCI A UMELECKÍ REMESELNÍCI
18. STOROČIA
ARS 4. 1970, 1-2. 122.

ÚJHÁZY mellett

Temesvár, várostérképe 1786

FODOR Ferenc; A magyar térképirás.
1-3. Bp., 1952-1954 103.

UJHÁZI Péter

PATAKI Gábor: A székesfehérvári István Király Muzeum uj állandó kiállitása. = Uj Müvészet, II.évf.1.sz. 1991 25.p. és ill.

Újházi Péter: Párviadal / Duee, 1976, vegyes technika, 70×62 cm

UJHÁZI Péter

Párviadal, 1976, vegyes technika, 70x62 - 91.1.25

Új Művészet

Ujházi Péter, festő-grafikusművész 1.) folytatás.
Péntek Imre: a romlékonyság testamentuma.

„Keresztút", olaj, vászon, 100×80 cm, 1987. /repr./

„Gólem," fadoboz, festett fa, 48×38×8 cm, 1987. /repr./

Művészet, 1988. júl., 48 – old.

Újházi Péter

festőművés

Kiállítása a Férfi Galéria Hermann termében.

P. Szabó Guő
cikke.

Új Tükör
1989 máj 28.

UJHÁZI Péter (festő)

"Tardos Zoltán az ismeretlenségből tört elő. Három festménye azonos gondolat megközelitésének különböző változatait mutatja be (Exodus I-III).A fiatalok előretörését jelzi Sebők Éva és Móder Rezső dijazása is. Előbbi melepő rajztudást eláruló lapjaival,mig a dunaujvárosi festő a mai törekvésekre érzékeny felfogásával vivta ki A Müvészeti Alap illetve a területi szervezet elismerését. Méltán aratott sikert Várnai Valéria finom pasztelljeivel (Győr város dija). Ujházi Péter Veszprém megye diját nyerte el."

SALAMON Nándor: Észak-dunántuli tárlat Szombathelyen. In. Uj Tükör, 1986/2. 75.p.

Ujházy Péter

P. Kucs Julianna: Magyar kunszt
Skortáros képzőművészeti kiállítás
a kucsarnokban

Népszabadság, 1987. IV. 13

Ujházi Péter

Jegyzetek az U. Dunántúli
Tárlatról

Mikeh 1985/5

Ujházi Péter

Kiállítás Székesfehérváron

Magyar Nemzet, 1986. szt. 14.

UJHÁZY PÉTER

Hirek. Belvedere. I. /1989/1./ 1.n.

1989. Iv. 25-től kiállitás a Fészek Galériában.

UJHÁZI Péter festő

"A változások talán legfontosabb, legfeltűnőbb jele, hogy hosszu évek után - akár egy Mrozek darabban - a szinfalak mélyéről a ronesok tetejére kimásznak, a sarokból előbujnak az ósdinak tekintett, elfeledett, megkopott értékek, elsősorban a mese, a történet - ez utóbbi történelem jelentésében is. ... Wahorn András, Révész László, Roskó Gábor vagy Ujházi Péter képei...a meséből, az elbeszélt, elmesélt dolgok folyamatosságából táplálkozik."

Kovalovszky Márta: Századvég előtt. In. Életünk, 22.évf. 10.sz. 1985. 929. p.

Arozek darab

y ban - a szinfalak mélyéről a roncsok tete

"A változások talán legfontosabb jele,hogy hosszu évek után -

akár eg

ÚJHÁZI PÉTER festőművész

„Székesfehérvár 1601-es ostroma és Wathay Ferenc elhurcolása" című olajfestményét említik a Sárnár történelmének ékonográfiája cím alatt.

Kondics József: Sárnár és a sárváriak a magyar képszőművészetben I. rén

Vasi Szemle 1983. 4.

Ujházi Péter

Mennyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Ujházi Péter

Salamon Nándor: Szeptetekaz
V. Dunántuli Tárlatról

Uj forrás, 1985. 4. szám

Újházi Péter fm, gr

"groteszk mikrorealizmus"

→ Ef Zámbó István

MŰVÉSZET 1985/5/16

Újházi Péter gr

→ Dorosz Károly gr

MŰVÉSZET 1985/10/61

A SZÉKESFEHÉRVÁRI ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT UJHÁZI PÉTER FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA. VERNISSZÁZS: OKTÓBER 11-ÉN, SZOMBATON DÉLELŐTT 11—13 ÓRÁIG, A CSÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN (BARTÓK BÉLA TÉR 1.)

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1986. DECEMBER 31-IG, HÉTKÖZNAP 10—19 ÓRÁIG, SZOMBAT—VASÁRNAP 10—18 ÓRÁIG. MINDEN HÓNAP ELSŐ HÉTFŐJÉN ZÁRVA.

A KIÁLLÍTÁSNYITÓ BUDAPESTRŐL LEGKÖNNYEBBEN ELÉRHETŐ: AUTÓBUSSZAL: AZ ENGELS TÉRRŐL 9.40-KOR INDULÓ HÉVÍZI JÁRATTAL, VONATTAL: A DÉLI PÁLYAUDVARRÓL 7.55-KOR INDULÓ SZEMÉLYVONATTAL.

F. k.: Kovács Péter — 1660780 Fejér

Ujházi Péter, grafikus

l.: Gulyás Gyula

Vadas József: Móka az egész világ 13.

Élet és Irodalom Bp. 1986. júl. 18. XXX/29

Ilyházi Péter

Kiállítás Szolnokon

Magyar Nemzet 1986. XII. 29.

Ujházi Péter

Kiállítás Székesfehérvárott
a Csók István Galériában

Magyar Nemzet 1987. 1. 23.

Újházi Péter

Újlaki Gabriella: Hordozható (vörös) modellek
Újházi Péter kiállítása

Miskolc, 1983. december

Ujházy Péter

– „gyermeki fantáziájú képjai" (vajrai)

Reád: Művészet, 1913. dec.

P. Szabó Ernő: „Vigyázz! – Kész! – Rajt!"

Újházi Péter grafikus

- múcsinsi fesztivál a Műcsarnokban

Új Tükör, 1984. múcs. 25.

Rád: Dienes Gábornál

Ujhári Péter, István

L: Deim Pál

Vadas József: Generál úr

13

Élet és Irodalom, Bp. 1984. dec. 20 XXVIII/16

UJHÁZI Péter

P. Szabó Ernő

Ujházi Péter kiállítása
Szentendrei Pincegaléria

Új Tükör 1984 sept. 2. XXI. évf. 36. sz. 3-4.

ll

me lehetővé tette, hogy a Magyar Művészet nemcsak igényes folyóirat volt a maga liberálisan konzervatív irányával, hanem olyan művészetszervező szerepet is betöltött, magas színvonalon, amit – azt hiszem – azóta sem sikerült egyetlen ilyen folyóiratnak elérni. Persze akkor is voltak kritikusai, talán támadói is, de mindenki elismerte a főszerkesztő hivatástudatát és művészeti ügyszeretetét."

WHO WAS PÁL MAJOVSZKY?

Pál Majovszky (1871–1935), besides being an art collector, was also a patron of art which meant that he was also a patriot although as far as I know nobody has ever

Lejházi Péter

A salyótarjáni rajzbiennále

Magyar Nemzet 1985. 1. 15.

Ujházi Peter

P. Zabó Erzs.: Vigyász! - Kész! - Rajt!

Művészet, 1983 december

Ujházi Péter

emlitve ld. Szkok Iván

Bodóczky István: ARTEDER '83. Avagy hogy születik a külföldi tárlat ?

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 28. sz. 26. o.

Ujházi Péter

– del – : Ujházi Péter

Művészet, 1983. szeptember

Újházi Péter, [grafikus]

L: Baniga Terem

Fiatal képzőművészek Tárlata 8.

Népszabadság. Bp. 1981 aug 7.

Újházy Péter, festőművész

A Műcsarnokban rendezték meg az országos tárlatot, melyen szerepel Újházy Péter két képe – a művész a fehérek felé „nyit" – úgy tűnik – tudatosan, korábbi, gyermekien naiv tarkasága után.
(említve).

Wágner István: Élményre várva.
Magyar Hírlap, 1982. máj. 1. 7. old.

Újházi Péter, festőművész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás ápr. 8.-án nyílt meg. – Szerepelnek Újházi Péter groteszk, „felfirkantott" figurái

P. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra.
Magyar Ifjúság, 1982. máj. 28. 34. old.

Ujházi Peter

L.L.: Lirai grafika

Művészet, 1983. február

Lyhári Péter

L. L.: Faliferkák

Művészet, 1982. május

Újházy Péter, grafikus

L: Keri Ádám

Láncz S: Képzőműv. krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982 júl-aug - XXV/7-8

Ujházi Péter

Kovalovszky Mária: Nyelvlecke

Ajnácskő, 1982. október

Ujházi Péter
festőművész

Magy. Nemzet 83. VII. 19.

Lejházi Péter

Lőska Lajos: Rajz '82.

Művészet, 1983. február

Újházy Péter, grafikus

L: Gyulai Líviusz

P.k.-J: A rejtőzködő grafikus

7.

Népszabadság, Bp. 1981. szept. 30.

Ujházi Péter, festőművész

A művész érezhetően váltott, újított. Már-már manírossá merevedett stílusának, a krónikás hűségével megelevenedett jeleneteinek továbbépíthető leleményeit, megoldásait megtartva-fejlesztve alakította ki a tárlat egyik igazi meglepetését jelentő „Képrejtvény" c. festményét. A gyermekrajzoktól inspirált fehérvári művész alkotásain eleddig inkább az epikus jelleg dominált, ehhez viszont most már a kiérlelt festőiség is társult. /emlétve/.

Szelestey László: Az Észak-dunántúli festészeti kiállítás.
Vas Népe, 1981. júl. 5.

Újházi Péter, festőművész

A dunaújvárosi Vétz-teremben rendezték meg a megyei őszi tárlatot. – Egresi Zsuzsa, Molnár Eszter, Birkás István és Újházi Péter a tárlat hangsúlyozottan legegyénibb stílusutakon járó egyéniségei. – Újházi festményein a komplex világlátás igénye fogalmazódik meg valami aggodalommal terhes és egyben szatírizáló érzés kifejezésével. Kompozíciója rejtelmesen örvénylik, rajzában a virtuozitás és a gyermekábrák egyszerűsítő lényegretörése vegyül. A „Képrejtvény" című mű szinhatása egészen izgalmasan különleges. (említve).

A. Szabó János: Fejér megyei őszi tárlat Dunaújvárosban. Fejér Megyei Hírlap, 1980. nov. 2.

UJHÁZI PÉTER

Ujházi Péter öt müvel szerepelt a Milanoban rendezett magyar kiállitáson.

Katalogus:
Arte ungherese contemporanea,
Milano, Palazzo Reale,
Dicembre 1979 - gennaio 1980.
Katalogus sz. 54-58., 1 kép.
Firenze, é.n. sztl. old. képpel.

Ujházi Péter

A művész alkotása szerepelt 1979ben a baseli nemzetközi művészeti vásáron a Művészeti Alap és az Artex Művészeti Iroda szervezésében.

Magyar Hirlap 1981.4.12.9

Borbély:Basel előtt Budapesten

Újhári Péter, festő- és grafikusművész

Újhári Péter a székesfehérvári szakkörben kezdett el ismerkedni a képzőművészettel, Gáth Armandával együtt.

A. Szabó János: Fehérvári tárlatismertető.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. jún. 5.

Nyíri Péter

neve említve Horváth György:
A Művészeti Alap vásárlásai'79
Kiállítás a Műcsarnokban c.cikkében
/A cikket lásd Deim Pál-nál !/

Magyar Nemzet 1980.jan.20.

Ujházi Péter, festőművész.

A Móri Művelődési Központ kiállítótermében illetve a móri Lamberg-kastélyban rendezték meg Patakí Ferenc műveinek kiállítását. Nagy Benedek szobrász bemutatja a művészt az érdeklődőknek. — A Szegeden élő és alkotó Patakí Ferenc tárlatát Ujházi Péter festőművész máj. 19.-én nyitja meg.

Fejér Megyei Hírlap, 1979. máj. 14.

Újházi Péter,

„Hivatal", olaj, vászon, 142.5 x 94.5 cm. 1975.
(repr.)

Művészet, 1978. 10. 19. old.

Ujhári Peter

Ujhári Peter fi gyelem nel ki-
séri a festészet új eredményeit.
Képei megfesteséről számos új
érdekes motivumot felhasznál.

- : Fejér megye képzőművészei.
művészet, 1978. október - 20. lap.

Ujhári Péter

A művész mint án elvégezte a képzőművészeti Főiskolát visszatért szülővárosába Székesfehérvárra.

– : Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október – 20. lap.

Nyíri Péter

Nyíri Péterrel önálló kiállítása volt: 1974-ben a Stúdió Galériában, 1975-ben Szegeden a JATE klubban.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október – 20. lap.

Ujházi Péter

Ujházi Péter festőművész
Székesfehérvárott született 1940-
ben. A Képzőművészeti Fő-
iskolát 1966-ban végezte.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október - 20. lap.

Ujhári Péter

Ujhári Péter önálló kiállitást rendezett 1973-ban Dunaujvárosban az Uitz Terembe stb.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október – 20. lap.

Ujházi Péter

„Hivatal" (repro)

Vadas József: Kulturális központ – helyi bázis nélkül.
Művelet, 1978. október – 18. lap.

Ujházi Péter, festőművész

„Hivatal", olaj, vászon, ~~124~~

142.5 x 94.5 cm., 1975. (repr.)

Művészet, 1978. 10. 19. old.

Nyhári Péter

Megbízást kapott Nyhári Péter, hogy
a békéscsabai Szigligeti u.-i Óvo-
da részére mozaikot készítsen.

—: Közéri munkák.
Művészet, 1978. október - 48. lap.

Újházi Péter: Nadapi vázlat

Újházi Péter, festő, művész.

Ujhari Péter

A festő művész a gyermek-
rajzottól a fali fizhái g min-
dent alhot. Az országos és
megyei tárlatok rendszeres
részt vevője.

— : Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október - 20. lap.

Újházi Péter, festő

L: Szőnyi István

Berezsy L: Az elődök vonzásában

11

Népszabadság Bp. 1978 szept. 10

Ujhári Péter

Székesfehérvárott dolgozik a Stúdió korosztályához tartozó Ujhári Péter.

Vadas József: Kulturális horizont – . . .
Művészet, 1978. október – 18. lap.

Ujházi Péter

1971-ben és 1976-ban rendezett tárlatot Székesfehérvárott a fehérvári szülétésű Ujházi Péter.

Kovács Péter: Székesfehérvári kiállítások 1963-1978
Művészet, 1978. október - 8 lap.

Ujhári Péter

Ujhári Péternek ő nálló hi-
állítása volt: 1971-ben a
Dunaujvárosi Muzeumban,
és a Csepel Galériában. stb.

— : Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október - 20. lap.

Ujhári Péter

Ujhári Péter önálló kiállítása volt 1971-ben és 1976-ban a székesfehérvári István király Múzeumban stb.

— : Fejér megye képzőművészete. Művészet, 1978. október - 20. lap.

Nyíri Péter

Nyíri Péter Bernáth Aurél
művendégeként vegette a
Képzőművészeti Főiskolát.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október – 20. lap.

Ujházi Péter

A művész rendszeresen akvarellezet és önálló műveket alkotott.

Bálint

Chikán ~~Béla~~: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap

[illegible]ási Peter

1979.év tavaszán az egri akvarell biennalén dijazott müvészt kérdezett meg a szerző a kiállitásról, illetve a müfajról.

Összeállitotta: Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19.lap

V[illegible]ási Péter

A hazai akvarell müvészetben az akvarell-
biennálék nem hatnak serkentően.

Chikán Bálint: Ki miért akvarallez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Ujházi Péter

Az akvarellnél az anyag testetlensége és frissesége sok mindenre megtanit,- állija a müvész..

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Udvardy Géza

Kastaly István tanára volt Udvardy Géza, Kálmán Péter, Torma János, és Réti István voltak a nagybányai szabadiskolán.

Összeállitotta:

P.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1979.augusztus - 32.lap.

Ujházi Péter

A lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában a következő kiállitásokról számol be:

Ravasz Erzsébet kiállitása a Velencei Galériában julius 10.-ig,

Morell Mihály kiállitása a Csók István Galériában julius 5.-ig,

Gy. Fehér Etelka kiállitása a Ferencvárosi Pincetárlaton julius 4.-ig,

Ujházi Péter és Ecsedi Mária kiállitása a mori Müvelődési Központban julius 1.-ig tekinthető meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 30. XXIII. évf. 26. sz. 8. lap.

Újházi Péter, szobrász

L.:Lóránt János

Tandi Lajos:Kiállitáci mérleg 91-93.

Tiszatáj,Szeged,1977.október XXXII/10.

Ujházi Péter

Fekvő alakot ábrázoló rajzát hozza a lap. Repr.

Fenti rajzot lásd: Püspöki István rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli. 23. XXI. évf. 3o. sz. 2. lap.

Újházi Péter, festőművész

a Képzőművész Szövetség fiatal szakosztályának bemutatkozását „Festészet '77" címmel a Műcsarnokban rendezték, melyen a művész műve szerepel.

Horváth György: Festészet '77.
Magyar Nemzet, 1978. febr. 5.

Újházi Péter, festő

L.: Maurer Dóra

—: Székesfehérvári . . . . 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. jan. 18.

Újházi Péter, Sestönnüvész

Fehérváron jelenleg két szakkör működik: az egyiket Újházi Pétervel együtt vezeti Pinke Miklós. A másikat Ballagó Imre vezeti.

B. Kovács István: Beszélgetés Pinke Miklóssal. Fejér Megyei Hírlap. 1978. jan. 15.

Ujházi Péter, festő

a Csók István Képtár-Székesfehérváron – újjárendezett formájában júliusban nyílik meg. – a fiatal festő eddigi életművéből áttekintést ad a Képtár.

Művészeti Magazin

1977. jún. 29. Televízió, 21.30. V Gné.

Újházi Péter, festő

Móron, a Lamberg-kastélyben Téli Tárlat ünnel e hó 9.-én megnyílt a megjében élő képzőművészek közös kiállítása. — A művész dűlöngélő, vidám, firkával rokon világa tovább gazdagodott gondolataiba, játékaiba „eseményeibe" bevon mindenkit, aki egy kicsit hajlandó vele együttműködni.

Erdész László: Tárlat a Lamberg-kastélyban.
Dunaújvárosi Hírlap, 1978. dec. 15.

Újhári Péter festő

Az Ernst-Múzeumban megnyílt Stúdió '43 c. kiállításon ismerjük a művész művét.

Molnár Zsolt: Stúdió '43.
Magyar Nyíltság, 1946. jan. 9.

Újházy Péter

Az új Galéria „Realista törekvések mai művészetünkben" c. kiállításon szerepelnek a művész munkái, melyek ötletgazdag-sokban a grafikusokkal rokon-képei inkább vonalra, ~~mint~~ és a belőle merített motívumokra épülnek.

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika. Jelenkor, 1976. 3. 255. old.

Újházy Péter, [ ]

h.: Gadányi J.

Lánc S.: Képzőművészeti ..... 252-256.

Jelenkor, Pécs, 1976. márc. XIX/3,

Újházi Péter festő

A II. országos tájképfestészeti biennálé Magyar Tájak c. anyaga a Nemzeti Galériában látható. — Szerepel a művész műve, mely újszerűen leltározta Pázmánd környékét. (említve)

Sosnci Miklós: Hazai Tájak.
Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

Újházi Péter Sestő

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '75 kiállításon szerepelnek művei. A Fővárosi Tanács Díjat Újházi Péter, Váró Márton és Szabados árpád nyerte el. – „Felüljáró" – „Vidéken" c. nagyméretű kompozíciói városi, avagy falusi tájat és emberit egyaránt topográfiai térképek szín- és formarendszerében jelzésszerűen ábrázolják. / említve /

Wagner István: Stúdió '75

Magyar Hírlap, 1975. dec. 23.

Ugháni Péter
festő

Ugháni a háto anyagnak és történeseknek nemcsak ábrázolója, hanem sevőleges résztvevője is.

Kovács Péter Ugháni Péter lépe előtt.
Művészet, 1974. július - 23 lap.

Ujhári Péter
festő

Ujhári Péter most harminchárom éves. A főiskolát 1966-ban végezte el Bernáth Aurél tanítványaként. Azóta szülővárosában Sukes-fehérvárom él.

Kor. à Cs Péter: Ujhári Péter képei előtt
Művészet, 1974. július – 23 lap.

Ujhári Péter
festő

Ujhári portrái, tájképei feltűnően rendetlenek voltak, az ecsetvonások egymetlenek, a kompozíció törvedezett.

Kovács Péter: Ujhári Péter képei előtt.
Művészet, 1974. július - 23 lap.

Ujhári Péter
festő

Ujhári Péter a festészet nyelvén ismét mesélni kezd. Fest csataképe het, tájképeket, hocsmabelsőt, a falusi vasárnapi hugli partit is megörökíti.

Kovács Péter: Ujhári Péter képei előtt.
Művészet, 1974. július - 23 lap.

Ujhári Péter
festő

Szokatlanul tiszta, minden mani-
pulációtól mentes Ujhári képe a vi-
lágról. A gyermekrajzok egyértelműsé-
gével idéré meg a képzetet.

Kovács Péter Ujhári Péter képei előtt.
Művészet, 1974 július - 23 lap.

Uyhári Péter
festő

Nehezen járható utat választott magának Uyhári Péter. Nem csatlakozott az avantgarde csapathoz és nem hajlott az konzervatívok felé sem.

Hódos Péter: Uyhári Péter képei előtt.
Művészet, 1974. július – 23 lap.

Ujhári Péter
festő

Ujhári rokonait keresve, valahol a távolban Farkas István emlékeréinlik fel, aki hasonló módon egyedül maradt a magyar képzőművészet világában

Korács Péter: Ujhári Péter hipci előtt.
Művészet, 1974 julius - 23 lap.

Ujtiani Péter
festő

„Falusi kocsma"
„Kocsmandvar" } repro

Kovács Péter: Ujtiani Péter képei előtt.
Művészet, 1974. július – 23 lap.

Ujhazi Péter
festő

Fehérvári ostroma 1601-ben
"és Watkey elhurcoltatása."
(nyomat)

Horváth Péter: Ujházi Péter képei előtt.
Művészet, 1974. július - 23 lap.

Ujhári Péter
festő

„Jellasich futása"
(repro)

A borisón
Művészet, 1974. július.

Ujhári Péter
festő

„Gellarich futása"
(repro)

A borítóhátán.
Művészet, 1974. július.

Ujházi Péter

Az Ernst Muzeum nagytermében rendezték meg a Fiatal Képzőművészek Studiójának tárlatát. "Sematikus roncsok" cimmel Vadas József ismerteti a résztvevő művészek nevét és munkáját: Birkás Ákos, Blaskó János, Bodoczky István, Dienes Gábor, Galántai György, Gyurcsak Ferenc, Kaubek Péter, Kéri Ádám, Mészáros Géza, Nagy Előd, Nagy Gábor, Pusztai Ágoston, Simsay Ildikó, Szeift Béla, Szentirmai Zoltán, Turcsán Miklós, Ujházi Péter, Váró Márton, Wahorn András, Zámbó István. Fenti cimü részletes beszámolót lásd: Wahorn András nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 1o. 2.sz. XX. évf. 13. lap.

Ujházi Péter festő

a Stúdió 75 alkalmával kiállított
művéért a Fővárosi Tanács díjában
részesült a művész.

Losonci Miklós: Stúdió 75
Pest Megyei Hírlap, 1975. dec. 21.

Újházi Péter, ftstő

Egerben, az V. országos akvarellbiennálén szerepelnek a művész művei. Szemünk előtt bontja fel és rakja újra össze a képet, szinte belevonva a nézőt az alkotás fogamatába.

F. Ludányi Gabriella: V. országos akvarellbiennálé Egerben.

Népújság (Heves), 1976. aug. 27.

Ujhári Péter

A vidék folklórhagyomá-
nyainak átrázolását mutatta
be képein.

Tasnádi Attila: Demántúli művészek...
Nagyszava, 1976. dec. 10-5. oldal.

Újházi Péter, grafikus

Ötödízben rendezték meg Egerben az akvarell biennalét, melyen szerepelnek a fiatalabb nemzedékhez tartozó művészek is. A művész a kopártos grafika élénk és vidám színvilágot hozza be az akvarell területére.

Láttuk, hallottuk ...

1946. szept. 19. Petőfi 11.32 V Gné.

Ujházi Péter, grafikus

L.:Mácsai István

Vekerdi L:Az értelmezés esélyei 538-542

Jelenkor, Pécs, 1977. június XX/6.

Ujházi Ferenc ?

A Székesfehérvári István Király MuzeumbanUjházi Péter festőművész kiállitása julius 11.-ig tart nyitva.
A Józsefvárosi Galériában Birkás István festőművész kiállitását junius 29.-én, Sós László és Kemény Éva grafikusok kiállitását a Mücsarnokban julius 2.-án nyitják meg,- közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976, juni. 26.
XX. évf. 26. sz. 8. lap.

Ujházi Péter festő

Másodszor rendezték meg a Somogyi Képtárban a Dunántúli Tárlatot, melyen részt vesznek a művész munkái is.

Tasnádi Attila: Dunántúli művészek kiállítása Kaposvárott.
Népszava, 1946. dec. 10.

Ujházi Péter

Ülő nőalakot ábrázoló rajzát hozza a lap. Repr.

Fenti rajzot lásd: Preisich Gábor müépitész nevénél, Mágori Erzsébet: "Sok a tudomány?" c. cikkének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 27.
XX. évf. 48. sz. 14. lap.

Újházi Péter, Pestő

Kép: Kepe

Újházi Péter: Jellasics Jutása
Műmelléklet: 6.

JELENKOR, Pécs, 1974. Február

XVII
2.

Ujházi Péter, Jertő

Megemlítve. (Studió '73.)

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika
165–173.

JELENKOR, Pécs, 1974. február XVII 2.

Újházi Péter „festő"

festmény: Repr.

Újházi Péter: Madár kalitkában 841.

XVII

JELENKOR, Pécs, 1974. november 9.

Újházi Péter, festő

Ismertetés a Stúdió Galériaban

megnyílt tárlatáról.

+

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika

839-846.

XVII

JELENKOR, Pécs, 1974. september 9.

Újlaki Péter festő

Részt vett a Fiatal Művészek Stúdiójának

74. évi tárlatán az Ernst Múzeumban.

Dévényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/12 854. o.

Ujházi Péter

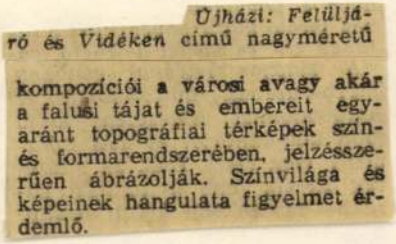

Újházi: Felüljáró és Vidéken című nagyméretű kompozíciói a városi avagy akár a falusi tájat és embereit egyaránt topográfiai térképek szín- és formarendszerében, jelzésszerűen ábrázolják. Színvilága és képeinek hangulata figyelmet érdemlő.

Magyar Hirlap 1975/332/6

Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

Ujházi Péter

A Fővárosi Tamács díját Ujházi Péter festő, Váró Márton szobrász és Szabados Árpád grafikus nyerte el 1975-ben.

Magyar Hirlap 1975/332/6

Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

A Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállítá-
tásán részt vett Váró Márton, Ujházi Péter,
Sáros András Miklós, Lisztes István,
Nagy Gábor, Gyurcsek Ferenc.

Magyar Hirlap 1975/332/6
Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

Nyházi Péter festi

Kiállítása a Studió Galériában

1974 junius 10-17.

– Katalogus a Könyvtárban –

Újházi Péter, festő

L: Ecsedi Mária

-: Hir 8.

Népszabadság, Bp. 1977. júl. 30.

Ujházi Péter festő

„Fehérvár ostroma 1601-ben és
Wathay elhurcolása"
(rézkarc)

Művészet, Budapest, 1944. júl.

Ujházi Péter festőművész.

Egervár '73 elnevezésű kiállítás díjait kiosztották vasárnap, a zalaegerszegi tanács 4 ezer ft-os különdíját a művész kapta kiállítási kollekciójáért.

Zalai Hírlap, 1973. V. 25.

Újházi Péter

Kis ház v.-tedm.

120 × 92 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat

1972. jul.–sept.

Újházi Péter festőművész.

Pataki Ferenc festőművész tárlatát nyitja meg márc. 7.-én, a bpesti Stúdió Galériában.

Csongrád Megyei Hírlap, Szeged.
1973. márc. 6.

Ujlaki Péter:

A fiatal festőművész kiállítása vasárnap nyílt meg a dunaújvárosi múzeumban.

Magyar Hírlap 1971/74. 6. old

Nyházi Péter, festő

Kiállításának ismertetése, elemzése, értékelése.
Megemlített művei: Jellasics futása, Város néle,
Tengerész, Nagytorony, Utazás, Madár kalit-
kában, Jelenet.

Székely András: Stúdió Galéria: Nyházi Péter

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. júl. 26.

Gijkány Péter

Virpart olaj 122x75 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Ujházy Péter, festő

L: Püspöky István

P. Hűs J.: Kalitka - kelepce

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 16.

J.

Ujházi Péter

Újházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.
XXII. évf. 6. sz. 2. lap.

Társasházi tehérpróba

ELET ĖS
RODALOM

DALMI ĖS POLITIKAI HETILAP

Ujházy Péter

Molnár Edit fotóművész a Miskolci Galériában március 5.-ig,
Horváth Gábor festőművész a Ferencvárosi Pincetárlaton február 26.-ig,
Tavaszy Noémi grafikus a Csepel Galériában febr. 19.-ig, Réti Mátyás festőművész a Kaposvári Vaszary Teremben február 16.-ig,
Záborszky Gábor festőművész a Fészek Művészklubban február 12.-ig,
Vass Kálmán fotóművész a Fiatal Művészek Klubjába február 10.-től,
Birkás Ákos a budaörsi Jókai Művelődési Házban február 9.-től,
Mokri Mészáros Dezső emlékkiállitásán a Miskolci Képtárban február 3.-tól,
Ujházy Péter festőművész február 2.-től mutatja be müveit a felsorolt kiállitási termekben.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 4. XXII. évf. 5. sz. 8. lap.

Ujházi Péter

Ujházi Péter rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr. 11.

1978. FEBRUÁR 11.

XXII. évf. 6. sz. 15. lap.

delet szerint.

— Annyit beszélünk mostanában együttműködésről, hogy kirojtolódzik tőle a szánk. Bábolna együtt tud dolgozni az ország túlsó felén levő szövetkezetekkel is. Tehenészetek összefognak és közösen dolgozzák föl a tejet. Pincegazdaság képes egyezséget kötni a termelőkkel, hogy több bora legyen. Csak éppen vízre nem lehet „együttműködni"? Írógépbe fűztek volna indigóval bélelt két papirost és ráírták volna: Együttműködési megállapodás...

— Értse meg, hogy nem lehet. Megmondom a rendelet számát, ha nem hiszi, nézzen utána.

Eddig jutottunk. A dóci ember ugyan hozzátette, hogy végképpen nem érti, és ha rajta múlna az egész huzavona, új tervek és miegymás költségét a nyakába varrná annak, akinek hét évvel ezelőtt nem kellett a világ legegyszerűbb megoldása. Meg is kérdezné: kinek a pénzével fikcióznak ennyit? Kinek volt bátorsága hét évre elütni egy falut a jó víztől?

Természetesen nem kérdezte meg, így a tanácskozás második fölvonása is meleg kézfogásokkal ért véget. Azóta tudom: egy teljesen jó, használatba nem fogott víztornyot csak az vesz észre, aki az égvilágon semmit nem ért hozzá.

: FARAGÓ VILMOS
0—920, 314—164: 14 óra után 113—221
M KÜLDÜNK VISSZA
: 1906 Postafiók 323. Telefon: 221—285
pest Felelős vezető: Roder Imre igazgató
nál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
pest Postafiók 149
60 forint, egész évre 120 forint

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON, 16 OLDALON

Főmunkatárs: NAGY LÁSZLÓ

Ujházi Péter

Férfialakot ábrázoló rajzát hozza a lap. Repr.

Fenti rajzot lásd: a müvész rajzának hátlapján. /Cim nélkül szerepel a 13.-lapon.

Élet és Irodalom, Bp . 1978. febr. 11. XXII.évf. 6. sz. 14. lap.

Újházi Péter, festő

L. Deim Pál

Lóska L: Vázlat a ... 24-29.

Mozgó Világ, Bp. 1978. ápr. IV/2.

Ujházy Péter

velencei kápolna galériában megnyilt kiállitáson
erepel Ecsedi Mária, Molnár Eszter, Ujházy Péter fest-
nyeivel Meszlényi János és Nagy Benedek szobraival.

yar Hirlap 1977-178-lo

Nyíri Péter

Méltatás.

– Kiállításművészek.
Művészet, 1978, április – 15 lap.

Újkári Péter

Jellasich Butása
vegyestechn. 122x274

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Ujházi Péter

Tizenegy fiatal képzőművész kiállitása nyilt meg IV.7-én Székesfehérváron, az István Király Muzeumban. Többek között kiállitott Kovács Tamás, Kovács Imre, Ujházi Péter, Swierkiewicz Róbert, Végh András.

Magyar Hirlap 1974/96 8.old.

Ujhári Péter

Nagy folyó, repr.

Stúdió 1974

UJHÁZI PÉTER, festő

A Dunaújvárosi Múzeumban Ujházi Péter festőművész kiállítása.-Március 14-től április 4-ig.Látogatók száma: 422 volt. 288.old..Salamon Konrád txxxxxxxxxxxxx Ujházi-ról.-Ujházi Péter festészete címmel.-Dunaújváros, 1971.márc.21-én.előadást tartott.

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmehyei Múzeumok 1970-71.évi tevékenységéről. Időszaki kiallitasok, 287.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Evkönyve, 1971. Székesfehérvar, 1972 XII. köt

UJHÁZI PÉTER, festő

1971-ben kiállítása Székesfehérvárott.-Bernáth Aurél tanítványa.a képzőmv.főiskolán.Alakos kompozicióin,táj képein,portréin jól követhetjük a folyamatot,ahogy lépésről-lépésre elszakad mesterétől. 287.old

K.KOVALOVSZKY MÁRTA: A István Király Múzeum Évkönyve, Ujhazi Péter kiallitása 287.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve, XII. 1971. Székesfehérvár, 1972

UJHÁZI PÉTER, festő

Nem egyedül halad művészete irányában. Társai inkább a grafikusok, írók, akik az elérzékenyülésre hajlamos művészetünkben a fanyar derűt, a kételkedő fejcsóválást, a groteszk képzeletet, a kérdőjeleket választják, amelyre mindnyájunknak oly nagy szüksége van. 287.old

K. KOVALOVSZKY MÁRTA: Ujházi Péter kiállítása 287.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve, XII. 1971. Székesfehérvár, 1972

UJHAZI PÉTER, festő

Művein vonzó és elnémító a váltzékonyság, az ellentéteknek a természetes összeolvadása, És miközben mindez varázslatnak látszik, pazarlásnak, lassan az is kiderül, hogy nem ily egyszerü, amit látunk, nem ily egyértelmü, mert sok figyelemsok tétovának tünő félmozdulat és semmi engedmény aran szivódhatott fel e művekbe, amit a szi szín, a bonyolult alakzatok a groteszk gesztuok mélyén a szivós és eleven harmónia. 287.old

K. Kovalovszky Marta: Ujhazi Péter kiallitasa 287.old

ALBA REGIA, Az Istvan Kiraly Muzeum Évkönyve. XII. 1971. Székesfehérvar, 1972

UJHAZI PETER, festő

Kiállitásán bemutatott képei oly gazdagok, feleslegessé teszik a szavakat. A furcsa gesztusok a nézőt is hasonló lókra inspiráljak. viszonya a világhoz, müvészetének leg jellegzetesebb rétegei: a mindenséget áthatő, felszivó, at világitó szint, mögötte az eleven, tárgyak, alakok, torló-dása, pihenése, a világ fényar, ironikus, de szelid ritmuso ra bontott lüktetése. 287.old

A. KOVALOVSZKY MARTA: Ujhazi Péter kiallitasa 287.old

ALBA REGIA, Az Istvan Kiraly Muzeum Evkönyve. XII. 1971. Székesfehérvar, 1972

UJHÁZI PÉTER, festo

A múzeum az évente szokásos megyei képzőművészeti kiállitások mellett időnként megrendezi a megyében élő művészek egyéni gyujteményes kiállitasat is.-Igy 1971-ben Ujházi Péter első önálló kiállitasa meglepő,friss és eleven volt,szokatlanuljátékos és könnyedségében is is következetes. 287.old

K.KOVALOVSZKY MÁRTA: Ujházi Péter kiállitása 287.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve. XII. 1971. Székesfehérvár, 1972

UJHAZI PETER, festö

"EMBEREK", c.sorozata.-Bernath Aurél tanitványa volt. Alakos kompozicióin, tájképein, portréin követhetjük a folyamatot, ahogy elszakadt mesterétöl. A Madonnákkal és az "Emberek" sorozattal meg is találta azt a szilardabb, fanyarabb, a groteszkbe hajló vilagot, amelyre törekedett 287.old

K. KOVALOVSZKY MARTA: Ujházi Péter kiállitása 287.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve. XII. 1971. Székesfehérvár, 1972

UJHÁZI PÉTER, festo

"MADONNÁK"c.sorozata.-Bernáth Aurál tanitvanya volt. Alakos kompozicióin.tajképein,portréin követhetjük a folyamatot,ahogy elszakadt mesterétöl.A Madonnakkal és az"Emberek"sorozattal meg is talalta azt a szilárdabb, fanyarabb,a groteszkbe hajló vilagot,amelyre törekedett. 287.old

K.KOVALOVSZKY MÁRTA: Ujházi Péter kiállitása 287.old

ALBA REGIA. Az István Király Múzeum évkönyve. XII. 1971. Székesfehérvár, 1972

UJHÁZI PETER, festő

Bernáth Aurél tanítványa volt

UJHAZI PETER, festo

Képein a szin harsányan villog,vagy tünöfiben lévo,hal
ványuló árnyalatokra oszlik.Olykor felrobbantani lat-
szik a valóságot,am a tüzijáték mögött ott az állandóbb
an ag,a mézeskalacs Madonnák magánya,a portrék jelenés
szerüsége. 287.old

K.KOVALOVSZKY MARIA: Ujhazi Péter kiállitása 287.old

ALBA REGIA. Az István Király Múzeum Évkönyve. XII.
1971. Székesfehérvár, 1972

Újházi Péter festő

A 100 éves fennállását ünneplő Margitszigeti Nagyszállóban megnyílt tárlaton szerepel műve.

Molnár Zsolt: Kiállítás a Margitszigeten, Magyar Ifjúság, 1943. dec. 14.

UJHÁZI PÉTER, festő

A Székesfehérvári István Király Múzeumban kiállítása volt 1971. január 18-tól március 7-ig. Látogatók száma: 2051 volt.- Az előszót írta: K. Kovalovszky Marta, IKMK, D/78, 1971 8 p. 286.és 287.old

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Múzeumok 1970-71.évi tevékenységéről. Időszaki kiállítások 287.old

ALBA REGIA. Az István Király Múzeum Évkönyve, 1971. Székesfehérvár, 1972. XII VWT

Ujházi Péter

A müvészt "saját képességei fenyegetik, mintha máris engedményeket tett volna a tetszetősség javára," -ez a véleménye a müvész munkáiról Vadas Józsefnek, aki "Cinikus-e a kritikus?" cimmel az Ernst Muzeumban rendezett kiállitásról ir, amelyen a fiatal müvészek mutatták be müveiket.
Ujházi Péter müveit a tavalyi Studió kiállitáson Vadas József kiemelte. Ezen a tárlaton viszont -kevés kivétellel- nagyrészt elmarasztalja a fiatalok alkotásait.
Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28.
XVIII. évf. 39. sz. 13. lap.

Ujházi Péter

A Studió Galériában rendezett kiállitását ismerteti Vadas József: "A látképtől a látleletig" c. kritikájában. A müvész legszivesebben csataképeket fest. "Szeret kalandozni, imádja az epizódokat a nagy lovasütközetek kellős közepén." Hatással van rá a gyermeki képzelet, de müvészetének igazi forrása az utca, a telefirkált házfalak, lépcsőházak és más helyiségek irka-firkái. A sokszereplős eseményeket és helyszineket ábrázolja kedvvel. "Nagy leleménnyel komponálja meg a csatába induló huszárok népes csapatát sok fegyverrel...végül a kritika a müvészt a magyar festészet ezévi felfedezettjének nevezi.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 27. XVIII. évf. 30. sz. 12. lap

ÚJHÁZI Péter

25.p.

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz
(Összeállította: Mezei Ottó) 111

Tisztelettel meghívjuk 1989. április 25.
kedd délután 6 órára a Herman terembe

UJHÁZI PÉTER
festőművész kiállítására

Megnyitja: PATAKI GÁBOR művészettörténész

Megtekinthető: május 5-ig naponta
2 és 8 óra között,
szombat–vasárnap kivételével

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

F.k.: Galambos Tibor — Szövorg Ny.

DÍJELŐLEGES

Tímár Árpád

Bp.
Üllői út 119. IV. 61.

1091

ÚJHÁZI Péla

KOVALOVSZKY Márta: Ideiglenes, állandó Uj Magyar Képtár Székesfehérvárott. - Holmi, III. évf. 9. sz. 1991 1245

Ujházi Péter képzőművész

az István Király Múzeumban ápr. 7-én tizenegy fiatal képzőművész kiállítása nyílik meg, melyen szerepelnek munkái.

Meghívó

1974. ápr. 7.

Újházi Péter, festő

Székesfehérvári festőművész.
Kiállítása nyílt meg Duna-
újvárosban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 8.

Ujházi Péter.

Itthoni kiállítása után a Csepel Galériában állított ki és részt vett a Szegedi Nyári Tárlaton is.

S. A.: Őszi beszélgetés a műteremben.

Fejérmegyei Hírlap, 1941. okt. 14.

Újházi Péter festőművész

Rigó József festőművész a gárdi kiállítását mjitja meg júl. 11.-én.

Fejérmegyei Hírlap, 1972. júl. 8.

Újházy Péter

A megjedik egervári művésztelepet aug. 16-tól szept 11-ig rendezi meg a megjei tanács művelődésügyi szakirányítása, ahol a művész is az alkotók között lesz.

A Veleucei Nyár '71 kiállítason is részt vett.

Zalai Sárlap, 1971. aug. 15.

Újházi Péter festőművész.

A velencei KISZ-tábor kulturkörnyezetében
júl. 27-étől kiállítása nyílik Nagy
Benedek festőművészével közösen.

-m.e.-: Velencei nyár.

Fejér Megyei Hírlap, Székesfehérvár, 1981. júl. 4.

Ujházi Péter

Székesfehérváron vasárnap megnyílt az István Király Múzeumban a millenniumi képzőművészeti kiállítás, melyen a meghirdetett pályázatra érkező alkotásokat lehet megszemlélni. Ezer ft-os díjazásban részesült a pályamúve.

Fejérmegyei Hírlap, 1972. szept. 26.

Ujháni Péter
festő

A Stúdió Galériában jelenes 10-én
nyílt meg Ujháni Péter festőművész
kiállítása.

~~Péter Mártas~~ – Kiállítása naptár.

Művészet, 1974. jelenes – 48 lap.

Újházi Péter festő

A Stúdió '73. a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának-évente megrendezett-idei kiállításán szerepel műve: történelmi tárgyú képet festett gyermekrajz stílusban. (említve)

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika.

Jelenkor, Pécs, 1974. febr. 1773. old.

Újházi Péter festő

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió 73 c. kiállításon szerepelnek munkái, a gyermekrajzok egyszerűségével teremtett történelmi tablók. (említve)

Malnár Ibolt: Stúdió 73

Magyar Ifjúság, 1974. jan. 25.

Ujházi Péter festő

A kaposvári Somogyi Képtárban rendezett I. Dunántúli Tárlaton szerepelnek művei, a Székesfehérvárt képviselő művésznek.

Losonci Miklós: Gondolatok az első dunántúli tárlatról.
Életünk, 1974. 1. 65. old,

Cigháni Péter festő

A székesfehérvári Múzeumban

kiállítása nyílt

Szocialista Kultúráért 1971 III.

Nyhári Péter festő

Szerepel az alábbi távlatok

N.N.: Megnyílt az Egervár 71
kiállítás Zalaegerszegen

Zalai Hírlap 1971 VI. 8

Ujházi Péter

„Aktok" és „Máriaszobor" c. festménye (emlj.) szerepel az alábbi tárlaton (Egervár 71)

T.A.: Ujítók, útkeresők Egervárról

Zalai Hírlap 1971 VI. 13

Újházi Péter, festő

Kiállítása nyílt meg a
Velencei klubkönyvtárban.

– Képzőművészeti tárlatok 6.

Népszabadság, Bp. 1971. júl. 30.

Ujházi Péter festőművész

Viallétára nyílt Velencén

— Horizont —

Nagyszava 1971 július 30

2. old.

Ujhári Péter

Díjat nyert az Egervár/70 c. kiállításon

Megnyílt az Egervár/70 kiállítás
Zalai Hírlap, Zalaegerszeg 1970, máj. 26.

Ujhári Péter

Említve

Sárvári Mária: É-Amnántúli művészek szeregszemléje a Műcsarnokban

Magyar Nemzet, Bp. 1970. már. 17.

Ujházi Péter *

festőművész a Studiógalériában mutatkozik be alkotásaival. Művészete a magyar és az egyetemes piktúra naiv alkotóihoz kapcsolodik: Anna Margithoz, Korniss felszabadulás utáni mikrovilágához, vagy Karel Appel és Pierre Alechinsky művészetéhez. Madár kalitkában kék alapon fehér vonalakkal megrajzolt gyermekrajz, vörös sávokkal helyenként teljesen tetszőlegesen torzitottak az arányok és viszonylatok

Magyar Hirlap 1974/195 6.

Ujházi Péter

A budapesti Stúdió Galériában VII.lo-én nyilik meg
Ujházi kiállitása

Magyar Hirlap 1974/187 9.o.

Ujházi Péter

"Jellasics futása" c. munkáját a "Studió 73" meglepetéseként emliti Vadas József: "Holtpont után" c. kritikájában, mely az Ernst Muzeumban rendezett, Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállitásáról szól.
A kép csatajelenetet ábrázol, s a magyar seregek győzelmét, "a gyermekrajzok őszinte modorában, de már a felnőtt tapasztalataival és életismeretével."

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 15.
XVII. évf. 5o. sz. 12. lap.

Ujházi Péter
festő

Részt vett a Studió 73 kiállításán
Ujházi Péter. Művészete arra kérdez
rá, hogyan élnek bennünk a törté-
nelem nagy eseményei.

Nagy Lídia: Studió 73

Művészet, 1974. március - 42 oldal.

Ujházi Péter rajzai

Kortárs, 1973/7. 1137., 1166., 1183., 1200. o.

Újházi Péter

1966-ban végezte a Képzőművészeti Főiskolát. Jelenleg Székesfehérváron él.

Kortárs, 1973./7. 1195. o.

Ujházy Péter rajza

Kortárs 1973/ 9 1442. old.

Ujházi Péter

A székesfehérvári István király Muzeumban bemutatott munkáiról Vadas József: „Hámozott tojás" c. kritikájában számol be, egy másik kiállitás mellett.
"A gyerekrajzok szókimondó tapasztalatlanságát menti át a halálosan komoly piktura erkölcsi kódexébe." Négy festménye főszerepet játszik a tárlaton, müvésztársa, Mayer Berta festményeivel együtt.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 27.
XVIII. évf. 17. sz. 12. lap.

Ujházi Péter

Nagy tovony, repr.

Ujházi Péter festőművész kiállítása
1974. Studio Galéria

Ujházi Péter

Tengerre, plextol

Fontca délután, olaj

Ujházi Péter festőművész kiállítása

Studio Galéria, 1974.

Wybrani Tetes

Tengesse, plexital

Tautoa dělitelné, oloj

Wybrani Tetes Jestřinův hrabětův

Sbírka Galénia, 1974.

Ujházi Péter

Madár kalitkában, olaj

repr.

Ujházi Péter festőművész kiállítása
Studio Galéria, 1974.

Ujházi Péter

Fűrtce délután

Ujházi Péter fotóművész kiállítása
1974. Studio Galéria

Ujházi Péter

Tengerén, vegyv.

Ujházi Péter festőművész kiállítása
1974. Stúdió Galéria

Ujhári Péter

Utazás, plextol

Tavasszodik Napadon, vegyes

Ujhári Péter Miállítása
1974. Studio Galéria

Ujházi Péter

Nagy torony, olaj
Tengerén, -4-

Ujházi Péter kiállítása
1974. Stúdió Galéria

Ujhári Péter

Nagy folyó, olaj
Varos néle

Ujhári Péter Miállítása
1974. Studio Galéria

Ujházi Péter

Város széle, repr.

Ujházi Péter fertőművész kiállítása
Studio Galéria, 1974.

Újházy Péter

Női fej olaj 50×42

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Ujhári Péter

a Gák István Képtárban rendezett tárlaton képei, grafikái szerepelnek. „Életkép" c. (repr.)

Németh Ferenc: Téli tárlat a Gák István Képtárban.

Fejér Megyei Hírlap, Székesfehérvár, 1971. dec. 25.

UJHÁZI PÉTER festő

KULTÚRA

97. nov. 17.

Festmények és fotográfiák

Tárlat Budapesten és Székesfehérváron

A magyar képzőművészek és az iparművészek társaságának nyílt kiállítása Budapesten, a Vigadó Galériában Fehér képek címmel. A kilencven festőművész alkotásait bemutató tárlaton Fejér megyét Bauer István, Fehér László, Móder Rezső, Ujházi Péter festőművészek képelik. Az alkotásokat decemelsejéig tekinthetik meg az eklődők a Vigadó tér 2. szám tt.

Egy fehérvári kiállításra is ináljuk olvasóinkat: a székesfervári fotóklub rendezi meg jhelyi István Ez a 29. című fotárlatát. A megnyitó novemr 17-én, hétfőn 18 órakor lesz Megyei Művelődési Központ rmadik emeleti galériájában. hazai amatőr mozgalomban a kezdetek óta részt vevő fotóművész a hazai és nemzetközi kiállításokon 1960 óta szerepel. Eddig 28 önálló bemutatón ismerhette meg a közönség képeit, de kiállításai voltak többek között Ausztriában, Erdélyben, Marosvásárhelyen, 1997-ben Nagyváradon és Nagyszalontán.

Ujhelyi István 1982 óta minden évben fotó alkotótelepet szervez nemzetközi jelleggel. „Képeimmel egyéni arculatot alakítottam ki, nem csak tematikailag, hanem formailag is. Igyekszem alkotásaimat úgy elkészíteni, hogy azok elsősorban személyiségemet tükrözzék, hozzám kötődjenek" — vallja Ujhelyi István.

A székesfehérvári kiállítása december 1-ig tekinthető meg.

Dunántúli Napló

GAZDASÁG

„takaros” módon

kola” nyerte a továbbképzési projektet

Aki akarta, kimérette részaránytulajdonát már korábban

a földhivatalokba. Ebből 63 300 alkalmas az átvezetésre, a töb-

lyen korszerű formájú (digitális tehát számszerűen értékelhető térképpel, folyamatosan törté-

ÚJHÁZI Péter

M. Vízfestők Társasága Lichtl. 1998.
Bp. Tálgyfa G.

Új Mív. 1998/6. 33.–34.

. = Vigília, 52, 1987, 3. 187. ill. {tm
1354:"}

di iskolákról. = Magyar Építőművészet,
rgy 1355:"}{tm "zzzDunavarsány iskola

11-25. **ism**. W. T. [WEHNER Tibor] =

szobrászművész munkáinak szemlélése
ill. {tm "Kaposi Endre 1356:"}{tm "
1356:"}

. dec. - 1987. jan. **ism**. CHIKÁN Bálint =
Szunyoghy András 1357:"}{tm "Chikán

HOHÁZI PÉTER

N.N.: BUKTA IMRE ÉS HOHÁZI PÉTER A VÁRFOK UTCÁBAN

NÉPSZAVA 2000 ápr. 6

1022

Tisztelettel meghívom Önt az XO Galériába
2000. április 6-án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁR FOK 14 GALERIA

XO GALÉRIA

UJHÁZI PÉTER

kiállításának megnyitójára.

A kiállítás 2000. április 29-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.

XO GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 11. Tel.: +36 1 214-0373
e-mail: szalokyk@mail.matav.hu
Szalóky Károly
/Támogatók: Állami Nyomda Rt., Budapest Bortársaság/

UJHÁZI PÉTER

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: + 36 25 412 220, e-mail: ica-d@dunanet.hu, http://www.ica-d.hu

1.

SAJTÓANYAG
Press Release
A Kortárs Művészeti Intézet következő kiállításairól

Total Recall
Emlékmás

Plágium
Kósa János kiállítása
Rendezte: Szoboszlai János
Nyitva: 1998. április 21 - május 9.
Megnyitja: **St. Auby Tamás**, a Telekommunikáció Nemzetközi Paralel Uniója V. - ad interim - diszpécsere, **1998. április 21-én, 18.00-kor**

Kósa a művészettörténet paradigmatikus műveit alkotta újra a '90-es évek első felében. Cézanne, Picasso, Duchamp és Beuys "aktualizált" festményeit mutatja be az Emlékmás-projekt egyik kiállítása. Lehet-e eredeti ma egy képzőművész? Mennyire befolyásolják a korábban elkészült alkotások a következő generációk tevékenységét? Melyek a festészet mai lehetőségei? Ezekre a kérdésekre keresi a választ Kósa János.

3D komputerképek
Kapitány András kiállítása
Rendezte: Szoboszlai János
1998. április 21 - május 9.

Kapitány András kiállítása szintén az Emlékmás-projekt része. Kapitány hagyományos technikával és a digitális képalkotás eszközeivel is vizsgálja Piero della Francesca és M.C. Escher műveit. A reneszansz mester perspektívarendszerét és a holland grafikus illogikusnak tűnő tereit háromdimenziós képeken és animációkon is bemutatja.

Kapitány András kiállításának megnyitója:
Perspektívák
Megyik János képzőművész, Pócs Dániel és Szoboszlai János művészettörténészek pódiumbeszélgetése **1998. április 21., 18.30-tól**

2.

UJHÁZI PÉTER MŰVEI
a LAYOTA ART STUDIO
Modern Művészetért Közalapítványhoz deponált gyűjteményéből

Rendezte: Páldi Lívia
Megnyitja: Keserü Katalin művészettörténész **április 21-én, 17.30-kor**
Nyitva: 1998. április 21 - május 9. hétfő kivételével naponta 10.00-18.00-ig.

A Layota Art Studio (Svédország) tulajdonosa, Takács Lajos a dunaújvárosi Modern Művészetért Közalapítványnál helyezte letétbe műgyűjteményének egy részét, melyből a Modern Művészetért Közalapítvány által működtetett Kortárs Művészeti Intézet évente két alkalommal mutat be válogatást. 1998 tavaszán az Intézet a Székesfehérváron élő Ujházi Péter festőművésznek a letéti anyagban található alkotásaiból rendez kiállítást.

UJHÁZI PÉTER MŰVEI

a LAYOTA ART STUDIO
Modern Művészetért Közalapítványhoz deponált gyűjteményéből

WORKS BY PÉTER UJHÁZI
from the collection of the LAYOTA ART STUDIO
deposited to the Public Fund For Modern Art

Rendezte: Páldi Lívia
Curated by: Páldi Lívia

Megnyitja: Keserü Katalin művészettörténész 1998. április 21-én, 17.30-kor
Opening by: Katalin Keserü art historian on 21 April, 1998, at 5.30pm

Nyitva: 1998. április 21 - május 9. hétfő kivételével naponta 10.00-18.00
Open: 21 April - 9 May, 1998, 10am - 6pm, Mondays closed

Modern Művészetért Közalapítvány
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

Public Fund for Modern Art
Institute of Contemporary Art
2400 Dunaújváros, Vasmű út 12.
HUNGARY
T/F: + 36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

STUDIO 1900
GALÉRIA
SZABÓ ÁGNES
BUDAPEST XIII
BALZAC U 30

PRINTED MATTER
NYOMTATVÁNY

ZUGLÓ 1
30. 8. 99
AL-I/229

MAGYARORSZÁG
≈024
FORINT

UJHÁZI PÉTER: N.Y.C.

1999 SZEPTEMBER 5–OKTÓBER 5
A MEGNYITÓN SZEPTEMBER 5 VASÁRNAP 17
KOVALOVSZKY MÁRTA, KOVÁCS PÉTER ÉS
UJHÁZI PÉTER BESZÉLGETNEK

Tímár Árpád

Budapest
Üllői út 119 IV/65
1091

Ujházi

A könyv és a kiállítás létrejöttét támogatta

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata
Fejér Megyei Önkormányzat
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Magyarországi Ludwig Alapítvány
Soros Alapítvány
KARSAI Holding Rt.

Az album a bemutató alkalmából
kedvezményes áron megvásárolható.

UJHÁZI PÉTER

A Ma Kiadó
és a székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

UJHÁZI PÉTER
festőművész
születésnapjára készült kötetének
bemutatójára.

A könyvet
FITZ PÉTER
művészettörténész ismerteti
2000. október 27-én,
pénteken délután 5 órakor,
az ugyanekkor megnyíló
születésnapi kiállításon,
a múzeum Dísztermében.
(Székesfehérvár, Fő utca 6. sz.)

A kiállítás megtekinthető:
2000. december 17-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
8002 SZÉKESFEHÉRVÁR
FŐ U. 6.
DÍJ HITELEZVE

A Szent István Király
MÚZEUM
meghívja Önt
Ujházi Péter
„képek és dobozok"
című kiállítására
(megnyitja:
MERHÁN ORSOLYA
művészettörténész
1994. augusztus 27-én
szombaton 1/2 12 kor a
SÓK ISTVÁN KÉPTÁRBAN
— október 9-ig lesz
látható, Székesfehérváron
Hétfő-péntek 10-19 óráig
szombat, vasárnap 10-18 "

UJHÁZI PÉTER

FK FÜLÖP GYULA DR

Bakos Katalin
művészettörténész

Budapest XI.,
Lecke u. 3.
1119

Ujházi

A könyv és a kiállítás létrejöttét támogatta

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata
Fejér Megyei Önkormányzat
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Magyarországi Ludwig Alapítvány
Soros Alapítvány
KARSAI Holding Rt.

Az album a bemutató alkalmából
kedvezményes áron megvásárolható.

A Ma Kiadó
és a székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

UJHÁZI PÉTER
festőművész
születésnapjára készült kötetének
bemutatójára.

A könyvet
FITZ PÉTER
művészettörténész ismerteti
2000. október 27-én,
pénteken délután 5 órakor,
az ugyanekkor megnyíló
születésnapi kiállításon,
a múzeum Dísztermében.
(Székesfehérvár, Fő utca 6. sz.)

A kiállítás megtekinthető:
2000. december 17-ig
hétfő kivételével naponta 10-14 óráig.

Ujházi Péter

Ujházi Sándor

1918

Ki tud róla?

Budapest, 1922. Május 4.

...emlékek bizottságának!

... átadott ajánlatomra
...árakat a következőképen

...méterje Kor: 3200.—
" " 3600.—

KRÁL GYULA
kőfaragó-mester
kő- és mármányárú gyártelepe
Budapest, III. Lajos-u. 77-79.
Telefon 58-23.

Král Gyula

ÚJHÁZY Sándor *51*
Füzesabony, 1890. december 20.–Debrecen, 1941. május 20.
Képz. Főisk. Bpest, festő

Banner Erdély

Nyulászi Péter

Új Művészet

2004. március.

XV. évf. 3.

13. old.

9 Nov 2000/BRANDT
7 Nov 2000/BRANDT
23 Jun 2000/BRANDT
created 22 Jun 2000/BRANDT
knde= kndthb

UJHÁZI PÉTER

Új Művészet
2004. Márc
XV. évf. 3.

13. old.

ÚJHÁZI Péter

Vigília 1987/6

Képzőművészet

Ujházi Péter művészetéről

A most negyvenes éveinek közepén járó Ujházi Péter neve jó másfél évtizede folyamatosan jelen van a kortárs festészettel foglalkozó írásokban. Jelen van, de inkább csak a háttérben, mindig valami bizonytalanságtól kísérve, mintha az „értők" nemigen tudnának mit kezdeni azzal, akit a név takar.

1966-ban, elvégezve a Képzőművészeti Főiskolát, szülővárosában, Székesfehérvárott telepedett le. Rajztanárként helyezkedett el, és „festőművész"-ként csak a helyi kiállításokon jelentkezett. Még csak a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának sem lett tagja, s így a „legjobb", legegyenesebb úton indult el a teljes ismeretlenség, vagy legfeljebb a *„heji festő"* (sic!) – egyébként maga emlegette – kétértelmű rangja felé. Ebben persze tényleges része volt „vidéki" voltának (a múzsák központjától már 60 km is tekintélyes távolság!), de még inkább sajátos, önként vállalt művészi magatartásának.

Ujházi a főiskolán Kmetty János és Bernáth Aurél növendéke volt. Más tanítványokhoz hasonlóan ő is az utóbbira emlékezett mindig különösen szerető nagyrabecsüléssel. Korai képein letagadhatatlan mesterének hatása, bár már ezeken is megjelenik valami *másság*. Láthatóan még átmenetileg sem választotta az epigonok útját, de nem választotta az ugyancsak Bernáth szárnyai alól induló „szürnaturalisták"-ét sem. – Az évek múlásával pedig nem csatlakozott a kibontakozó és mind szélesebb folyamként hömpölygő avantgarde törekvések egyikéhez sem. Mégis mind érdekesebbé, mind izgalmasabbá vált az, amit csinált. Az idők és divatok változásait követő kritikusnak mind többször, s mind idegesebben kellett a válla fölött visszapillantania Ujházi felé, akinek munkái nem hasonlítottak semmire, akinek a képeit nem lehetett megnyugtatóan elhelyezni a spektrumban, de akiét félretenni, elfelejteni sem lehetett.

Aztán egyszerre (nem olyan régen), mintha Ujházit elérte (utolérte?) volna az idő. Hirtelen csak divat lett fölfedezni. De ez a „fölfedezés" megint csak nem volt egészen egyértelmű, a megfogalmazás mélyén még mindig érződik valami zavar. Mert Ujházi továbbra is *más*, most sincs ott a sorban.

Kezdettől fogva, már első kiállított munkáiban is volt valamiféle hányaveti rendetlenség. Az, ahogy egy tájkép színharmóniájában félreérthetetlenül ott érezzük a mester, Bernáth Aurél hatását, de ezzel egyszerre a kompozíció egésze és legapróbb részletei mégis nagyon messze esnek a forrástól. Ugyanúgy az egyes ecsetvonásokban, mint a táj rajzában van valami – nem elnagyoltság, hanem valami szokatlan félszegség, bocsánatkérő félvállasság. Igazából nem is „hányavetiség" ez, hisz annak éppen a lényege, az esetlegesnek a könnyelmű-könnyed vállalása hiányzik belőle. Inkább egyfajta – a magát megmutatni akaró művésztől persze szokatlan – *szemérem* az, ami itt meghúzódik, az „egész (mármint a művészet) nem olyan fontos" eleinte suta szerénysége. „Eleinte", mert ahogy ez a *sutaság* következetes magatartássá válik, egyszeriben Ujházi festészetének egyik meghatározó értékhordozójává is lesz. – Lesz? – Mindig is így volt, csak a néző értette meg nehezen, hogy miről is, hogyan is folyik itt a szó?

Bernáth párás, hűvös kolorizmusa után a hatvanas évtized végén a fiatal festőt Kondor Béla frivol fölénnyel álcázott áhítata ragadta meg, fölfedezve ebben a rokonságot. A hatás ekkor is letagadhatatlan, annak ellenére, hogy a Kondor-életműben hiába keresnénk Újházi széles ecsetvonásokkal megjelenített mézeskalács-madonnáinak akár konkrét párját, akár csak valami előzményét. Ez a „kondoros" korszak azonban már nem is igen tudott kibontakozni: ugyan ott hagyta nyomát az életműben, de mire formát öltött volna, már megjelentek a műteremben az első, most már meghökkentően *„más"* képek. – És ekkor még mindig csak az évtized fordulóján voltunk.

Az új képeken furcsa, ismerősen ismeretlen világ jelent meg. Félszeg igyekezettel, s egyszersmind a rátalálás biztonságával vázolódik föl egy környezet – lehet ez táj, utca, park, tán versenytér vagy tengerpart: nem tudni, micsoda, mindez külön, külön és egyszerre – tehát egy környezet, s benne az emberek, de tökéletes elválaszthatatlanságban, olyan elszakíthatatlan egységben, ami csak így, ebben a formában hordoz magában értelmet; annyira csak így, hogy a „környezet" a figuráktól válik azzá, ami, és fordítva. Csupa bizonytalan vonal, elnagyolt festékfolt, és mégis, amikor végül előttünk függ a falon mint kép, az emberi lét pontos, meggyőzően hiteles dokumentumává válik. Nem a béke és/vagy háború, nem

Levelek – válaszok

„Megbotránkoztatás". Mi sem áll távolabb tőlünk, mint hogy olvasónkat, netán olvasóinkat megbotránkoztassuk egy-egy olyan vers, elbeszélés, tanulmány közlésével, amelynek szerzője kendőzetlen nyíltsággal veti föl mindennapjaink élő és időszerű kérdéseit. El kell fogadnunk, hogy e kérdéseket nemcsak keresztény szemmel lehet áttekinteni és értékelni, mert tudatában vagyunk annak, amit Sík Sándor így fogalmazott meg *Egyetemesség és forma* című tanulmányában: „Kereszténynek nem lehet születni, csak újjászületni, a lélek újjászületése pedig a kegyelem titkos fakadásain túl izgalmas, bonyolult, drámai tevékenység, amely mindennap újra kezdődik, amelyben a belső ember, a kegyelem szüntelen segítő és gyötrelmes boldogsággal ösztökélő lendítései és a *mysterium iniquitatis* koncentrikus támadása közt mindennap újra birtokba veszi és egyensúlyba rendezi önmagát, Istent, a mindenséget." (*A kettős végtelen*, 204.) Ebben a szüntelenül kezdődő, valóban drámai folyamatban feltétlenül segítenek azok a műalkotások is, amelyek akár negatív tartalmuk révén döbbentenek rá a világban lévő rosszra, embertelenségre, s ezáltal késztetnek arra, hogy a magunk életét próbáljuk újra „rendezni". Az ilyen művek olvasásához, szemléléséhez, hallgatásához, befogadásához természetesen egyfajta keresztényi nagykorúságra van szükség, olyan magatartásra, melyet e század bonyolult, a kegyelem működésének gyakran ellentmondani látszó jelenségei sokszorosan megkövetelnek tőlünk. Sosem tudhatjuk pontosan, honnan, mi által kapjuk azt a kegyelmi indítást, amelyre szükségünk van életünk és Istennel való egyensúlyi kapcsolatunk kialakításához.

Annak idején az úgynevezett neokatolikus irodalmi mozgalom is súlyos, drámai viták közben fejlődött, lett egységessé, harcokban alakította ki a maga világ- és művészetszemléletét. Hadd idézzük e mozgalom egyik kiemelkedő alakjának, Georges Bernanosnak *Les grands cimetières la lune II.* című művéből az alábbi részletet, melyet Eckhardt Sándor *Egy vallástalan beszéde a hívőkhöz* címmel fordított le: „Ti mondogatjátok az embereknek egy olyan nyelven, mely alig különbözik a moralistákétól, a morálbestiákétól, hogy fékezzék meg kívánságaikat. Pedig nincsenek már kívánságaik, nincsenek céljaik, nem látnak semmi olyat, amiért érdemes volna erőlködni." Nos, az első pillanatban talán megbotránkoztató művek néha éppen arra döbbenthetnek rá, hogy van még miért erőlködnünk, van még mit tennünk.

Kétségtelen, sokkal tisztább és egyértelműbb az olyan irodalmi műalkotás, az olyan festmény, amelyben kézzelfoghatóan van jelen a kegyelem, áthatja a szereplők életét, megfordítja a rosszat, a boldogság fényébe vonja a boldogtalanságot. Az életben azonban semmi sem ilyen egyszerű és látványos. Vannak ugyan az úgynevezett „hitbuzgalmi irodalomnak" is „remekei", mint erre Henri Bremond figyelmeztetett, de ugyanő sóhajtott föl kicsit keservesen: „Általában mégis mennyi szegénység, különösen a XIX. század közepe óta!"

Fogadjuk el a művészeteket olyanoknak, amilyenek, s hagyjuk meg nekik azt a lehetőséget, hogy a maguk eszközeivel minél teljesebben ábrázolják azt a világot, melyet nekünk is be kell laknunk, s meg kell változtatnunk, hogy készséges legyen a jóra. De csak azt változtathatjuk meg, aminek ismerjük igazi természetét. – Egyébként köszönjük olvasónknak, hogy maga is érett nagykorúságról tett tanúságot, amikor elénk tárta kétségeit, nem maradva meg az anonimitásban módot adott, hogy együtt gondoljuk végig a modern művészet egyik legizgalmasabb, legvitatottabb problémáját.

A „Számunk írói"-ról. Néhány olvasónk említette, hogy szeretnének részletesebb információkat kapni az írások szerzőiről. Észrevételeiket, javaslataikat köszönjük, s keressük a jobb megoldást. Jelenlegi gyakorlatunk szerint nem említjük külön azokat, akiket közismert személyiségeknek tartunk vagy az elmúlt év során már bemutattunk. Szerzőinknek foglalkozását, és – ha nem budapesti – a lakóhelyét szoktuk közölni. Elsősorban a helyszűke miatt vagyunk ennyire szófukarok. Ha azonban olvasóink többet szeretnének megtudni az egyes írások szerzőiről, akkor kívánságuknak igyekszünk eleget tenni. Várjuk észrevételeiket!

Hamvas Béla Sokan kérték, hogy közöljünk több írást Hamvas Béláról. Örömmel jelezhetjük, hogy az író özvegyével augusztusi és szeptemberi számunkban közlünk beszélgetést, s az író három tanulmányát az ősz folyamán megjelentetjük külön kiadványban: Silentium, Titkos jegyzőkönyv, Unicornis. Kiadóhivatalunkban kapható már a Vigilia Repertóriuma s a szemlélődésről szóló kiadvány a középkori irodalom egyik gyöngyszemével és Hans Urs von Balthasarnak, századunk egyik kiemelkedő teológusának tanulmányával.

az elmúlt „szép idők"; se múlt, se jelen; se nosztalgia, se ábránd, s még szimbólum sem. Sokkal szerényebb és egyszerűbb az egész és (alig merem leírni) mégis gazdagabb és teljesebb!

Ugyanekkor készültek a félresikerült kopjafákra emlékeztető hajladozó faragványok, és egy esetlen szeretettel mintázott, keleti istenséget idéző kerámia alak is. Nyilvánvaló, hogy egyik sem az, amihez hasonlít, ez is, az is – mint a képeken a tájba rejtett figurák – suta formákba öltözve a *jel* szerepét vállalják, egy rovátkáét, amelyet az itt és most élő ember hagy magáról az időre.

„Meghökkentően más" művek voltak ezek, egészen mások, mint amilyeneket megszoktunk akkor, a hatvanas-hetvenes évek fordulóján. Nem hasonlítottak sem a föld alól épp előbúvó új avantgarde, sem pedig a „hivatalos" művészet terméséhez. Meghökkentőek, és mégis csöndesek, az észrevehetetlenségig mcsöndesek voltak. Később, évek múltán egy-egy motívumuk, egy-egy gesztusuk úgy kelt életre mások kezén (és teljesen idegen tartalommal), hogy senki észre sem vette, hogy honnan is jöttek? – Persze, ez talán nem is fontos: a dolog lényegét nem érinti, s talán nem is mindig „átvétel"-ről volt szó, hanem arról a bizonyos valamiről, ami a „levegőben van".

A kritika először a hetvenes évek elején figyelt föl Újházira, amikor nagy „történeti" táblaképeit festette: „Az utolsó pogánylázadás"-t, a „Jellachich futásá"-t és a „Székesfehérvár 1601-es ostromá"-t (1972). Ugyanis nem lehetett nem észrevenni azt a természetességet, ahogy ehhez az évszádos protokoll által szabályozott műfajhoz nyúlt. Nem öltöztette képét történeti maskarába, de nem is „modernizálta". Nem idézett apokaliptikus víziókat, s nem keresett sem régi, sem új szimbólumokat sem. És tréfát sem csinált az ügyből: a maga félszeg módján ugyan, de ezt is komolyan vette. Hasonlóan a gyermekrajzok komolyságához, s első ránézésre ez az, ami a nézőnek is eszébe jut. Pedig amit látunk, az egyáltalán nem a gyermeki fantázia persziflázsa. A „Jellachich futása" kompozíciója a domboldalban kapaszkodó pákozdi házaktól, békés szántóktól, fasoroktól a csatát távcsövön figyelő vezéreken, rohamozó magyar vitézeken, gazdátlanul rohangáló lovakon át a jobb szélen csíkos tábornoki díszben futó gyáva katonáig leltárszerű pontossággal gyűjti össze a megesett történet minden tartozékát, nem feledkezve meg a legkisebb részletről sem. És közben megidézi Jókait, s a nyomában máig élő, elevenen, romantikusan szárnyaló legendát, s idézi a költőt is: – „Fut Bécs felé Jellacsics, a gyáva, / Seregének seregünk nyomába" – a dobok pergését, a lovak nyerítését, a történetnek azt a bódító mámorát, amit mindnyájan megérzünk, ha csak kimondjuk e szót: *szabadságharc*.

A hetvenes évek elejétől mind fölszabadultabban járja a maga útját. Falusi kocsmajelenetek, cirkusz-képek, ködbe vesző lovasok, fegyverrel táncoló, ismeretlen történeti korból előlépő vitézek, az antik vázák gladiátor-ábrázolásait idéző birkózók, kopár és mégis élő tájak, a homokkal–vízüveggel „mintázott" földképek sora játékos könnyedséggel és felhőtlen derűvel idézi egy szórakoztatóan eleven világ rajzát. A játék, az ábrázolás könnyedsége és a látvány derűje azonban a figyelmes néző számára az idő múlásával mind furcsábbá és egyre nyugtalanítóbbá válik. A rajz vázlatossága, a festés laza esetlegessége már nem fedi el a fogalmazás pontos valóságlátását, s az üde színek mögül mind dermesztőbben sejlik föl a fizikailag és morálisan egyaránt lerongyolódott, pusztuló világ pőre arca.

Az évtized közepétől műfajilag is egyre gazdagabbá vált Újházi eszköztára. A festmények, rajzok, akvarellek és plasztikák mellett és után megjelentek munkái sorában a *dobozok*, nem sokkal később az *ügyiratgrafikák* (Frank János találó kifejezése az először 1982-ben, Budapesten kiállított művekre), a Schwitters-szel feleselő fából tákolt reliefek és a *talált-képek*.

A *dobozok* – a falak közé, üveg alá zárt, összegyűjtött, semmire sem jó kacatokkal, s a köztük sürgölődő liliputi tömeggel – és persze kívül a nézővel, mint fölényes Gulliverrel – a maguk sokszor már-már durva esetlenségével, szó szerinti faragatlanságával a képeknél is rejtettebben (ugyanakkor mégis szókimondóbban) vállalják bizonytalan, átmeneti korunk életérzésének megfogalmazását.

A dirib-darab ócska deszkákból szögelt fa reliefek a dobozok formavilágából születtek. Külső megjelenésükben mégis közelebb állnak a „szegény-konstruktivizmus", a korai orosz avantgarde és Schwitters tárgyaihoz. Újházi azonban amikor fölszedi a porból egy lebontott régi székesfehérvári városrész törmelékét, s összeilleszti-ragasztja az össze nem tartozót, akkor nem az új formát keresi, hanem éppen a pusztulás rendjét és végső békéjét. Ahogy teszi, abban nincsen semmi gyász vagy szomorúság. A gesztus mögött a száraz és szigorú realitás húzódik meg, csöndes, higgadt és hiteles tudomásulvétele a megtörténtnek.

rosszallását fejezi ki a gyilkosságért felelős, gondatlan öccsének. Az már számára is természetes, hogy a fivérén esett orvgyilkosságon ne háborodjék fel túlságosan, lévén az öccse elbizakodottságának „logikus" következménye. Főként azért nem zsenírozza egyik eset sem, mert általában karriercsinálással van elfoglalva. Ezenfelül ambíciója az egyik főgengszter által kitartott, kissé pénzéhes és kissé vérszívó-természetű, ámde manöken-pofikájú nőcske meghódítása. Mivel az ellenszenves bandavezér végül szintén legéppuskázódik, Pofika és Szépfiú boldogságának immár semmi sem állhat útjába.

Mindez olyan blöden hangzik, hogy akár paródiának is vélhetnénk Coppola filmjét, esetleg olyan rafinált műfajbéli manővernek, amely egyszerre kívánja apoteózisát *és* paródiáját adni egy világnak. Ennek azonban ellentmond az, hogy a *Gengszterek klubja* – bár hellyel-közzel vicces vagy annak szánt jelenetek is akadnak benne – előszeretettel tocsog a vérben, a gyilkolás, az erőszak látványában. Semmiféle poénkodás nem tehet jóízűvé egy olyan filmet, melynek tanulsága, hogy: mindegy hogyan és miképp, de talpon kell maradni, túlélni mindent, s nincs, aki szemrehányást tehetne ebben az alapjaiban gonosz világban. Bűn és jog nem létezik, igazság és hazugság szavak csupán, taposs másokra vagy rád taposnak – az egoizmus rafinált mítosza ez a film.

Másik szálán egy néger sztepptáncos testvérpár szívfacsaró karriertörténetét kísérhetjük figyelemmel. Ők, s a non-stop revüt lejtő tánckar képviselik a hagyományosan Amerikához kapcsolódó keep smiling, a csillogó műfogsorok, olajozott frizurák és géppuska-lábak szórakoztató forgatagát.

Ebben az egyensúlyozó gesztusban nincs semmi kötéltáncosi hősiesség. Itt nem lehet lezuhanni. Legfeljebb rengeteg pénzt elherdálni egy vállalkozásra, ami megtérül (mert jól szolgálja a vélt közönségigényeket) vagy nem térül meg (mert a *Rambo* nyolcadik folytatása jobban borzolja az egyre tompultabb agyacskákat). Ezek azonban egy iparos problémái. A *Gengszterek klubja* művészileg langyos és tétdig ér. Pazar kiállítású, semmitmondó mese, egy valaha nagyszabású vállalkozásokat igényesen megvalósító filmrendező üzleti manővere, magas színvonalú szakmai hozzáértésének tárgyszerű áruba bocsátása, régi tehetségének rezignált kiárusítása.

Tóth Péter Pál

HAZA ÉS NAGYVILÁG

SZOLGÁLAT A két utolsó szám címével is fölkeltheti érdeklődésünket: **A hívő emberképe; Világiak – keresztény hivatás.**

Az 1986 karácsonyára megjelent 72. szám az „isteni antropológiának", a kinyilatkoztatás embertanának főbb tételeit állítja szemünk elé. A két első tanulmány a Szentírás elemzésével mutatja be az embert. Farkasfalvy Dénes a teremtéstörténetet taglalja. Cikkének befejező gondolata megkapó: „az ember saját méltóságának koldusa". Vass György Jézus tanításának fényében vizsgálja az emberi kapcsolatokat és az emberi személyiséget. Csak távolabbról kapcsolódik ehhez a témához Somfai Béla írása az abortusz jelenlegi állásáról, elsősorban az amerikai egyház és társadalom életében. Prófétai ihletésű Franz König bíborosnak korunkat elemző előadása. II. János Pál pápa ismételten foglalkozott az ember keresztény fogalmával – tanítását Mihályi Gilbert foglalja össze.

Ez év őszén Rómában a püspöki szinodus a laikusok szerepét vizsgálja az egyház életében. Ezért annyira időszerű az idei húsvéti szám, amely a keresztény hivatást, a világiak helyzetét mutatja be. Külön érdekességet ad az írásoknak, hogy többségük történeti szempontból közelíti meg a témát. Így az egyház élő történelmében tanulmányozhatjuk, hogy milyen lehetőségek, feladatok, feszültségek, megoldások adódtak a történelem során, s ezek sok hasznos tanulsággal szolgálhatnak jelen és jövő egyházunk számára. Alexandre Faivre a kereszténység első századaiban követi nyomon a laikusok szerepét, Szántó Konrád ferences történész a 13. századi laikus mozgalmakról ír. Szilas László a barokk korban mutatja be a világi keresztények életét. Ehhez kapcsolódik Szabó Ferenc írása: a keresztény lelkiség alapjai Pázmány Péternél. Igen sok tanulsággal szolgál Françoise Tailleur tanulmánya: a laikusok értékelésének, helyzetének változását mutatja be századunk folyamán, X. Pius pápától kezdve a II. Vatikáni zsinaton keresztül egészen napjainkig. A nagyobb tanulmányokat követő írások is joggal tarthatnak számot érdeklődésünkre: sok friss egyházi hírről, megnyilatkozásról értesülhet olvasójuk.

Ugyanígy a nyolcvanas évek *iratgrafikái*. A nyersanyagot, múlt századi leveleket, kérvényeket, hivatali papírokat valóságosan is a véletlen, a szél sodorta a művész kezébe. Sokszorosan elveszett, elmúlt, értelmetlenné vált viták, panaszok, bánatok megbarnult tintával, szálkás betűkkel, elsárgult papíron gördülő, bucskázó sorokban. Már-már készek lennénk meghatódni, de Újházi nem engedi. A papírt arra használja, amire adott, amire lehet: széleit telifirkálja, kiszínezi a sorközöket, hozzáír a szöveghez, aláírja, s maga is dátumozza, Nyersanyaggá silányítja, de ugyanezzel a gesztussal föl is emeli, megmenti: érvényesíti, megőrzi, tudomásul veszi és észrevételeti.

Időben hozzánk legközelebb *talált-képei* vannak. Régi fényképek – egy kerékpáros, szülők gyerekekkel, tengerpart vízbe merülő hálóval –, egy bekeretezett, bizonytalan származású vatelindarab, régi, üres papírzacskó. Bekeretezve, és üveg alatt, és aláírva. Meg- és fölidézve valakit, aki *ott* volt, aki elsütötte a fényképezőgép zárját; valaki emlékét egy tájról, egy percről. – Ismét az elveszett, semmibe került történések, semmibe tűnt érzelmek véletlen megőrizte lenyomatai minden részvét nélkül, de valami gyermekien ártatlan figyelemmel tálalva.

És a gesztus suta szerénysége, a KUNST minden külsőségének hiánya, ez az egész profán eszköztelenség egyre kevésbé tudja (akarja) elfödni a néző elől a lényeget, s az egyre dermedtebben vész bele a megoldatlan konfliktusok, soha jóvá nem tett bűnök, be nem végzett történések szárazon áradó folyamába.

Ez hát Újházi *másságának* a lényege: vállalása az élünk, itt vagyunk illékony realitásának minden érzelmes hátsó gondolat, minden pszichológiai, mélylélektani bukfenc, zsonglőrködés vagy szimbólumok nélkül, s egyszersmind lemondva ugyanúgy a naprakész, mint a konzervatív formák – a divat és a megszokás – nyújtotta védelemről.

Egyik utolsó munkájának „Világszőnyeg – részlet" a címe (1986). Fekete alapon töredezett fehér vonalakból mintha egy középkori erődítmény alaprajza bontakozna ki ágyúállásokkal, bástyák, tornyok kiszögelléseivel. Jobban megnézve azonban tán nem is alaprajzot látunk, hanem egy keresztmetszetet, netán a kettőnek és egy sor madártávlati képnek furcsa, szövevényes, a szőnyegszövés logikájának engedelmeskedő egységét. Belátunk a kazamatákba, amelyek néha szerzetesi cellák, néha családi vacsorához terített csendes sarkok. Látunk széles fénycsóvákat, óvakodó macskákat, sorban ülő hosszú fülű nyuszikat, sietős (tán munkába menő) emberek tömegét, sétálókat, összevissza szaladgálókat; röpülőket, fasort, veteményes kerteket, bicikliket, autókat, kastélyt, szökőkutat, gyilkos erőszakot, szónokot, pulpituson ülő bírót, hintázó gyereket: az összevissza, felelőtlen életet. A fekete alap a törlések és újrarajzolások világos nyomaival iskolai falitáblák képzetét kelti. Ugyanazzal a kétséggel és bizonyossággal teszi ezt, amit e képzet magában hord: a bárhol lehet, de itt is, ott is ugyanaz képzetét; a folytathatóság és kiegészíthetőség képzetét; az igaz és hamis, jó és rossz cserélődő, egymásba játszó, egymást váltó kategóriáinak a kréta és a spongya hitelére bízott értékét.

Újházi Péter gyűjteményes kiállítása a múlt év októberétől ez év január elejéig volt látható a székesfehérvári Csók István Képtárban. A gazdag katalógus bevezetőjét Ladányi József írta. A kiállítást ő és Kovalovszky Márta rendezte.

Kovács Péter

Film

Gengszterek klubja

A hatvanas évek nagy filmművészeti föllendülése, az egymást érő „új hullámok" formai és tartalmi újításokban gazdag kezdeményezései alapjaiban rendítették meg Hollywood hegemóniáját. Magában a filmfővárosban is forradalminak tűnő változások zajlottak le, sztárok, stúdiók, sőt műfajok tűntek el, alakultak át. Az Egyesült Államokon belül jelentős hangsúlyeltolódások következtek be Hollywood hátrányára. Egyszerre New York is fontossá kezdett válni, a független filmgyártók, s fiatal, a kialakult kliséket semmibe vevő kezdők csoportja ragadta magához a kezdeményezést. Coppola, Lucas, Spielberg neve fémjelzi azt a korszakot, amelyben az ún. új-hollywoodi film-

idézetekkel bemutató, vagy a forgatókönyv formával elidegenítő címszavak és a szótári tipográfia ellenére – *feléled* rétegzett múltjával, személyes világával együtt. A két szemlélet áthatja egymást, de a szótár tárgyiassága is – megjelenik Szeles András mellett az elbeszélő főhős, a Szótáríró is. Üdvözli a Szótárolvasót, csipkelődik, munkájáról ír. Az elbeszélés aktusára vonatkozó helyzetjelentésekkel, a diskurzussal együtt így lesz a regény szótárából egy szótár regénye. E kettős csavarra utal: „Több mint kétséges, hogy a Szótáríró azonos volt Szeles Andrással: valószínű."

Összetartó ereje, szervező egysége a címszavakat regisztráló tekintet. A látásmód egysége, egy *figyelem története* teremt e töredezett kisformákból regényt. A világot képként látja, irónia és érzelmesség vegyül benne, frivol hang váltakozik az egyszerűhöz és egyedihez feltétel nélküli szubjektív odafordulással.

Temesi alakjai, a főhősök kivételével, nem szereplők: alakok. Gesztus értelmű és érvényű figurák – noha mesterien jellemez néhány mondattal, a kötet egészét nézve „tulajdonképpen nincsenek is emberei: önmagáról ír, önmagát tükrözi még a mellékalakokban is. Whimsical szeszélyes író, mondják az angolok. (...) szorgalmasan böngészte az írókat és felhasználta a különösségeket ... hogy könyvét még szeszélyesebbé tegye. Elbeszélő formája, azt lehetne mondani, a kitérés, a közbevetés, a fonál szándékos elvesztése. A megkezdett, de félbehagyott elbeszélést esetleg nyolcvan lappal odébb folytatja, hogy megint félbeszakítsa. Regényében komoly filozófiai elmélkedések váltakoznak trágár élcekkel, rémtörténetek érzelmes szerelmi jelenetekkel. Még a tipográfia is szeszélyes, néha oldalakat üresen hagy, jelezve, hogy itt olyasmiről van szó, amit nem lehet elmondani. De főképpen irónia és szentimentalizmus ügyes és gyors keverésével idézi fel a valóság meggyőző érzését. Ez a szeszélyes önéletrajz sosem fejeződött be: a könyv egyharmadát már elolvastuk, amikor a hős végre megszületik. Vajon hány évig kellene élnie, hogy utolérje magát... csak egyet lát meg: embereket, akik felkeltik benne a rokonszenv és részvét érzését."

Szerb Antalnak Laurence Sterne-ről írott szavait azért idéztem ilyen hosszan, mert a két mű meglepő hasonlósága mellett a Tristram Shandy egyben a legfénylőbb nevet jelenti a „regény regényének" nevezett művek sorában. Itt jelent meg mint probléma az, ami a hetvenes években föllépő magyar posztmodern írónemzedék lényeges kérdése is. S már itt sem arra vonatkozott, hogy van-e történet, vagy sem, hanem hogy hogyan van. A tárgyilagos elbeszélés diskurzussá válik – a regényben a regény regényét olvashatjuk, ha ugyan nem szociográfiát, memoárt vagy naplót. A regény önmagára reflektál, önironikus, majd saját bevezetésévé válik, vagy szépirodalmivá, előtanulmány lesz szép epikus korszakunkhoz, töredék, összekevert kártyapakli vagy szótár. Maga a *regény*, e virtuálisan létező mű a hozzá való viszonyon keresztül, a távoli teljesség értelmét kapja. A mindent egyetlen ív alá rendelő epika helyett Temesi regényében az egyéni sorsok egyes állomásai nem úgy jelennek meg, mint egy egészhez vezető út részei. Részhelyzetben mutat fel mindent. A mű szövegében nem jelenik meg a részek fölötti nagyobb egység, így ezek az epizódok nem rendeződnek egymás alá, önmagukban teljesek, de nem lezártak. A részek maguk egésszé, monadikussá válnak. E porszemek, pillanatok kaleidoszkopikus együttállásában csillan fel a lét teljessége. A szubjektumnak az élet világkép-szerű megközelítésében mutatkozik meg ama teljesség, mely a mű szövegén kívülre tolódik, amelyet nem elmond, hanem mutat.

A teljességet felmutató részlet formai mintaképe az *anekdota*. Noha Temesi a tematikus bőség mellett az elbeszélői stílus egész tárházával variálja ezt, még szöveg-kollázsaival is ehhez a sokat kárhoztatott hagyományhoz kapcsolódik. Az anekdota már Mikszáthnál az ünnepien személyes szféra megteremtése. Az egységes ívből való kiszakadás, kiemelés az ellentétes történelmi háttér torzító, fenyegető világával szemben az emberi humánum szertartásjellegű felmutatása. Gesztus. Nem tagadja az éjszaka világát, mégha utópiaként vagy idillként őrzi is a pusztulót, a fenyegetett egyedi tartalmakat. A bensőség önállóságát „illúzióként" győztessé avatja a „reális" történelmi-anyagi rosszal szemben. Az anekdota nem vak, csak másként lát, a világot nem egységesítő folyamatként, hanem minden pillanatban egészként, mint *világképet*.

A szótárszerkezet ellenére nem a véletlen szervezi a regényt, hanem a fenti világkép művészi eredménye e kaleidoszkopikus forma. Ugyanakkor az első kötet alapján már sejthető, hogy kronologikus szerkesztés is érvényesül. Itt a múlt századot idéző részletek találhatók nagyobb számban, míg feltehetően a második kötet szócikkeinek súlypontja századunk lesz.

Pokorni Zoltán

vigilia

Ára: 26,– Ft

1987
ANNÉE LII.

vigilia

JUILLET–JULI
JULY

Revue mensuelle – Monatsschrift – Rédacteur en chef – Chefredacteur: LÁSZLÓ LUKÁCS
1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 1. – Abonnements pour un an – Abonnement für das Jahr 25 US dollar

RÉSUMÉ

Dans ce numéro de juillet József Cserháti médite sur la mystique de pauvreté de la théologie de la libération. A propos de la maladie AIDS, le cardinal Suenens, dans son article nous attire l'attention sur la catastrophe morale de notre époque. Zoltán Endreffy analyse les rapports moraux et politiques de la crise oecologique. Les extraits du journal de Franz Kafka sont suivis dé l'étude de J. A. Tillmann. La partie littéraire contient des poèmes et des nouvelles de Gábor Czakó et d'Iván Mándy. Nous publions une conversation avec Iván Mándy. Dans la rubrique Méditations d'aujourd'hui vous lirez un essai intitulé „L'immoralité de l'art" de Czesław Miłosz. Csaba Gáspár analyse les psaumes de Salamon László. József Bánk publie un compte rendu de voyage dans le comitat de Szolnok, en Hongrie d'un père jésuite de 18. siècle. Alain de Penanster nous rend compte des traits paradoxaux du catholicisme français.

INHALT

In unserer Juli Nummer meditiert József Cserháti über die Armuts-Mystik der Befreiungstheologie. Anhand des AIDS leitet Kardinal Suenens in einer Studie unsere Aufmerksamkeit auf die moralische Katastrophe unseres Zeitalters. Zoltán Endreffy analysiert die moralischen und politischen Aspekte der ökologischen Krise. Tagebuch Auszüge von Franz Kafka werden von einem Essay von J. A. Tillmann begleitet. Im Literaturteil Gedichte und je eine Erzählung von Gábor Czakó und Iván Mándy. Gesprächspartner der Vigilia ist im diesem Monat Iván Mándy. Als Heutige Meditation veröffentlichen wir ein Essay von Czesław Miłosz, betitelt: Immoralität der Kunst. Csaba László Gáspár analysiert die Psalmen von Salomon. József Bánk präsentiert den Reisebericht aus Ungarn über dem Komitat Szolnok eines Jesuitenpaters aus den 18. Jahrhundert. Alain de Penanster berichtet von den paradoxen Zügen des französichen Katholizismus.

CONTENTS

In this July number József Cserháti meditates on the poverty mysticism of the liberation theology. In his essay in connection with AIDS, Cardinal Suenens reminds us of the moral disaster of our age. Zoltán Endreffy analyses the moral and political aspects of the oecological crisis. The Diary Selections by Franz Kafka are accompanied by a study by J. A. Tillmann. Our literary part includes short stories by Gábor Czakó and Iván Mándy. This month the interlocutor of Vigilia is Iván Mándy. In our Meditation column, we publish an essay by Czesław Miłosz on the immorality of the Arts. Csaba László Gáspár analyses the Psalms of King Solomon. József Bánk publishes an account of an 18th century Jesuit Father describing his travels in the Hungarian County of Szolnok. Alain de Penanster reports on the paradoxical traits of French catholicism.

1971 FEB 6

1021

ÚJHELYI GÁBOR: „BODROGPART" (Foto: Vida)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
NAPLÓ
Veszprém

...nbat

...léklete

Péterre

...kiáltozott. És lett a „Vajda-
...ügy', amely nemcsak a cen-
...zorok központi testületét jár-
...ta meg, hanem az udvari
...kancelláriát, a nádori hiva-
...talt, a helytartó tanácsot, sőt
...az uralkodóig is eljutott. A
...vizsgálat megindult a „fenn-
...álló polgári rend ellen bizal-
...matlanságot ébresztő" beszé-
...dek miatt. Nem a hatalom

Egy magyar „té...

Czakó Gábor: A ...

(Magvető, 1970.)

A TRUMAN CAPOTE-REGÉNY, a *Hidegvérrel* Perryjének elszenvedett megaláztatások motiválta kegyetlensége jut eszünkbe, mikor a tehetséges fiatal író kezdetben szimpatikus hősének metamorfózisát látjuk; mint ahogy *A szoba* c. kisregény pontosságra törekvő kíméletlen realizmusa is a *Hidegvérrel* félelmetesen kegyetlen mondatait, s az elsődleges jelentés mögül felsejlő líra elvesztett, egyre távolódó világának jelzéseit idézi fel.

A szoba Attilájának gyilkossága látszatra nem olyan látványos szadizmus, mint Perryé és társáé, sőt *jogi ér-*

mögötte egyszerű jelképességgel a szívós akarnok Kati, „mereven, mint a Mózes botja, csak az orrcimpái mozgásán lehetett látni, hogy a pillanatot lesi, mikor változhatna kígyóvá." *A célja ennek az embert imitáló kettősnek az, hogy a Mamát még halála előtt kitegyék a lakásából régi ágybérlőjével, Attilával együtt átköltöztessék Botos szobává vedlett kamrájába.*

ATTILÁNAK, aki a gyárban ahol dolgozik, „a fél a félautomatában" s a gépe is azt zakatolja a fülébe: ágyrajáró, választania kell: vagy aláírja a Botosék által készített szerződést és beköltö-

ni; a valós... kusabb rétegeibe alásza... jelenetek mutatják az öre... asszony konok ellenállá... Attila megkeményített le... ről eddig lepattant minden bántás, számolt minden bekövetkezhető sérelemmel, de az öregasszony ellenállásának lehetőségét figyelmen kívül hagyta, talán azért, mert korábban csak jóindulata sugárzott feléje. Piroska heroikus küzdelmet viv az öregasszony jóindulatának visszanyeréséért — kettőjükért —, de Attila embersége nem bírja el ezt a megpróbáltatást. Piroska iránti szerelme az egyetlen erő, amely még gátat emel agresszív indulatai elé; mikor az állan-

1021

„Az ember igyekszik kifejezni magát...”

Egy este a várpalotai képzőművész körben

Olyan erővel fúj a csípős szél, majd betaszít az ajtón. De a zimankó se marasztalja otthon a képzőművészet várpalotai barátait. Sorra jönnek a „Jószerencsét” művelődési házba — rajzolgatni, festeni, vitázni, előadásokat hallgatni...

Három generáció

Immár 17 éve működik a szakkör. 1952 tavaszán alakult, néhai *Nagy Gyula* festőművész szorgalmazására. „Veterán” tagjai — *Lucza Sándor*, a bánya géplakatosa, *Narvatil Antal* vájár, *Lendvai József* tanár — a legszorgalmasabbak, de nagy kedvvel járnak az ifjak is. Heti háromszori összejövetelt igényelnek.

Újhelyi Gábor művész-tanár öt éve vezeti a társaságot, áldozatkészen s közmegelégedésre. Mikor fiatal bányászokkal, diákokkal „felfrissíti”, *évente 30—40-en is megfordulnak a körben.* Az állandó tagok száma 20, többsége munkás. *Dr. Bartha István* orvos, *Oláh Lajos* gépésztechnikus is szívesen dolgozik itt, s otthon is, szabadidejében, mint a legtöbben.

A körből hárman — Lendvai Kati, Biró Erzsi, Kriskó Erzsi — pedagógiai főiskola rajz szakán, Fekete József műegyetemen, az ifjú ígéret, Bán Mária művészet gimnáziumban, Laurik István dekoratőr iskolában tanul tovább. Tatár Antal veszprémi és *Borbély János* palotai dekoratőr ugyancsak a társaságban fejlesztgette rajzkészségét. A festegető pék, *Rumpler Imre Katalin* lánya meg itt ismerkedett meg a férjével, *Kása Andrással.*

— Unokája is van már a körnek — nevet Lendvai tanár úr, aki külön foglalkozik az utánpótlással. *A város hét általános iskolájából a legügyesebb gyerekek — most harmincegynéhányan — járnak az úttörő csoportba.* Jó előképzést kapnak a palotai — egyetlen dunántúli — rajztagozatos gimnáziumi tanulmányaikhoz. *Újhelyi Gábor*, a gimnázium művész tanára is örül, hogy a gyerekek jól szerepeltek a fehérvári Alba Regia napokon.

Még jobban örül a munkások siker-sorozatának.

Kiváló együttes

Indulástól, mondhatni, töretlen a „Jószerencsét” Művelődési Ház képzőművész körének szereplése. A bányász alkotók seregszemléin, a szocialista városok öntevékeny művészeinek tárlatán — helyben, kétszer is, — meg Szegeden, Debrecenben, Gyöngyösön, s a balatonfüredi megyei szakköri bemutatókon felfigyeltek az egyéni és a kollektív teljesítményre is.

Számos díj, anyagi elismerés után *az idén Pécsett a legjobb bányász képzőművész körnek kijáró jutalmat kapták meg a várpalotaiak.* Ennek alapján pedig a szakkör elnyerte a megtiszteltő „Kiváló Együttes” címet. *Zeleni Ferenc* nyugdíjas bányász és *Kecskés Csaba* géplakatos, autószerelő képei különösen élénk tetszést keltettek.

A művészet barátai

A pécsi kiállításról 24 képet jugoszláviai turnéjukra magukkal vittek a művelődési ház táncosai. Még nem érkezett haza a vándor-tárlat anyaga, de *Kecskés Csaba* olaj- és akvarell festményeit, linómetszeteit, meg *Narvatil Antal* fafaragásait megismerhette a múlt héten a veszprémi közönség a KISZÜV székházban rendezett bemutatón. *Dr. Bartha* és *Lendvai* hasonló bemutatkozására a napokban kerül sor Várpalotán.

Kérdezheti ezután az olvasó: *betörnek az amatőrök a hivatásos művészek közé?* Szó sincs róla, noha szereplésükből következik: nemcsak alkalmi kedvtelésük a rajzolás, festés, vésés, metszés.

A műkedvelő alkotásokat — maguk is vallják — eleve nem lehet olyan mércével mérni, mint a hivatásos alkotóművészekét. Hisz iskolázottság tekintetében nagy a különbség. *Jó — és fejleszthető — készséggel rendelkező emberek próbálkozása ez az önkifejezéssel.*

— Valahogy igyekszik kifejezni magát az ember — mondja Narvatil Antal bányász, aki, mióta megpróbálta, nem tudja abbahagyni a faragást, vésést. Rájár a keze... *Naponta, ahogy feljön a tárnából, vésőt fog, s nem is kalapáccsal, kemény ökölével veri, míg a fából kiformázza a figuráit.* Néha két-három hónapig készül egy-egy szobrocskája. Csak a munka és a munkás érdekli.

A ceruza könnyíti a kezét. Rajzolni a körben tanult meg.

— Ez — jegyzi meg a művész-tanár — azt bizonyítja, hogy nem a kéz számít, hanem a szem, meg az egész habitus. *Az amatőrök tiszteletreméltó fáradozása nem mesteri alkotásokat hoz létre, de nemesíti, gazdagítja az embert.*

A szakköri kollektív és egyéni foglalkozások fejlesztik a szép iránti igényt, fogékonyságot is. Havonta egyszer neves művészettörténészek előadását hallgatják, más érdeklődőkkel együtt. A közeljövőben *László Gyula* professzort várják Várpalotára.

A munka közbeni viták is hozzájárulnak egymás esztétikai neveléséhez, leginkább Újhelyi tanár úr értőn pallérozó szavai. Nem „szól bele” a készülő képekbe, csak figyeli a ceruza és ecsetvonásokat. *Nem kényszeríti saját felfogását, ízlését, látásmódját a szakkör tagjaira, csupán korrigálja, irányítja kezük vonásait.* Ezért is hallgatnak rá.

S ezért is ért el dicséretes eredményeket a kis társaság. Meg azért is, mert a bánya igazgatósága és szakszervezeti bizottsága hatékonyan segíti tevékenységét.

Példás támogatás

A „Jószerencsét” Művelődési Ház kiemelt támogatásban részesíti a körbe járó munkásokat. Gondoskodik anyag- és modellköltségükről, sőt a nyáron egyhetes munkatábort is szervezett számukra Sümegen. *A szepezdi bányászüdülőt és a művelődési ház klubtermét — mintegy viszonzásul — a kör tagjainak képei díszítik.*

Raffai István

Újhelyi Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726
DEC
NAPLÓ
Veszprém

Az új galvanizáló üzem. (Foto: Péterfay Endre)

Soproni zár — Várpalotán

Beszálló kettes akna: fél évvel ezelőtt még így hívták az üzemet. Néhányan szokásból még mindig így mondják, de a legtöbb várpalotai már zárgyárként emlegeti.

Amint belépünk a faragott kőkapun, új zaj fogad bennünket. A sajtoló üzem gépeinek sajátos hangja. Nemsokkal odább van a szerszámüzem, ahol mostanában lázasan dolgoznak a szerszámkészítők.

— *Egy új, kulcskivágó szerszámmal kísérletezünk — mondja Bors Gyula, a szerszámkészítők csoportvezetője.* — Eddig ugyanis gyakran törtek a szerszámok, ami akadályozta a folyamatos termelést is és sok pénzbe is került.

— Persze, nemcsak ezen törik a fejüket a szakembereink, hanem egy sor új, korszerű technológiai eljáráson is — jegyzi meg *Patkó Lajos* gyáregységvezető. — *A műszaki megbeszéléseken felvetették a dolgozók, hogy gépesítsük azokat a munkaterületeket, ahol nehéz fizikai*

Tanár és tanítványok

„Rajzolgató" diákok Várpalotán

Régóta csábít már *Ujhelyi Gábor* festőművész, hogy nézzem meg az ő rajztagozatos osztályait Várpalotán, a Thuri György Gimnáziumban. Régóta? Három éve, hiszen akkor indították az első évfolyamot. Azóta már az akkori elsősökből tulajdonképpen negyedikesek lettek. Az izgalmas kezdeményezés megismerésére vállalkoztam volna eddig is, csak valahogyan nem kínálkozott megfelelő alkalom.

A múlt héten azután meghívót kaptam, ami arról értesített, hogy a Jószerencsét Művelődési Központban *kiállítást rendeznek Tanár és tanítvány címmel* a rajztagozatos osztályok diákjainak és mesterüknek, Ujhelyi Gábornak a műveiből.

A rajz tanítható

Egy kicsit félve utaztam Várpalotára, mert nem szeretem a dilettánsokat, a kölyökzseniket, és attól tartottam, velük fogok találkozni a kiállítóteremben.

— Igen, azok a kevesek, akik tudnak rólunk vagy azt hiszik, hogy az érettségi mellé festőművészi igazolványt is akarunk adni, vagy azt, hogy csak úgy kedvtelésünkre el-elfestegetünk-rajzolgatunk. Egyik sem igaz. *Kemény, következetes munka folyik itt, a vizuális kultúrába ássuk be magunkat, és a mesterség fogásait úgy tanuljuk meg, hogy a legtehetségesebbek fölkészülhessenek esetleg a művészi pályára* — így fogadott Ujhelyi Gábor, és amíg közösen végignéztük a kiállított képeket, szobrokat, elbeszélgettünk, valóban erről kellett megbizonyosodnom.

Három részből áll a kiállítás a Jószerencsét Művelődési Központ emeleti előcsarnokában (sajnos elég rossz világítási viszonyok között). Az egyik rész a rajz tanításának folyamatát mutatja be, a másik a diákok önálló munkáiból áll, a harmadik pedig a mester alkotásaiból.

— *Ezzel az elsővel csak azt szeretném bizonyítani* — mondja Ujhelyi Gábor —, *hogy a rajz tanítható.*

Az első lapok a felmérés eredményei: mit tud a diák, aki bekerül a rajztagozatos gimnázium első osztályába. Azután következik a módszeres foglalkozás folyamata, amint a gyerekek eljutnak a kockológiától az elvonatkoztatásig, az utánérzéstől az önálló álmodozásig, az egyszerű tanulmánytól a képig.

— *A diákok képeinek mindegyikében van valami érdekes* — hívta fel a figyelmemet a tanár.

Nemes erőfeszítések

A képek nézegetése közben ezeket az érdekességeket kerestem, s a szakszerű vezetés mellett nyomon követhettem, hogy az eleinte görcsös kezek másoláshoz szokott mozdulataiból hogyan bontakozik ki az önálló megfogalmazások lendülete, a színekből és formákból hogyan lett kompozíció. Néhány kép, és alkotójuk neve élénken megmaradt emlékezetemben. Különösen *Tamás Ákos plasztikái, Hegyeshalmi László, Szellem József* vagy *Ehell Zoltán rajzai, festményei* tartoznak ezek közé.

A mester természetesen dicséri tanítványait, nem is kívánhatnék mást tőle, nyilvánvalóan elfogult. De mit tegyen a tárgyilagos szemlélődő? Ebben a kiállításban *nem lehet nem észrevennünk a nemes erőfeszítéseket.* Ha valami jelezheti a kiállított képek értékét, az csak az erőfeszítések nemessége lehet.

Nemcsak abból áll a rajz tagozatos osztályok munkája, hogy a „művészetet" tanulják. Egy tájkép-kompozíció előtt megállunk. A szokatlan színek késztetnek a megállásra.

— Hát igen — mondja Ujhelyi Gábor. — Drágább lett a festék. Az iskolának kevés a pénze. Azt találtuk ki, hogy *a színes krétakészletet „festékesítjük". Összedaráltuk a krétát, összekevertük gumiarábikummal, és tizedannyi pénzért lett festékünk.*

Azt hiszem, ebből a példából értettem meg, hogy a várpalotai gimnáziumban *nem szépelgő zseni-jelölteket nevelnek, hanem olyan embereket, akiknek az a feladatuk, hogy föltalálják magukat az élet legváltozatosabb helyzeteiben is.*

Az anyagiakkal van összefüggésben az is, hogy az iskolának nincs pénze modell díjra. De jellemző az összeérdekelt hozzáállására, hogy eddig *még soha nem voltak modell-gondjaik.* Aki még nem tudja megfogalmazni, hogy mi is az a szép, sóvárog a szép után. Áldozatokat hoz. Akár diák, akár tanár, akár tanácsi vezető, akár csak egyszerű kívülálló.

Nincs „manír"

A várpalotai kiállítás harmadik része a tagozat vezetőjének, Ujhelyi Gábornak a képeit tartalmazza. Országos és megyei kiállításokon már gyakran találkozhattunk Ujhelyi képeivel. Itt, ezen az első otthoni kiállításán is *meggyőződhettünk művészi szándékainak meggyőző erejéről, eszközeinek tisztaságáról.* („Nem szégyellem, ha valaki ráismer arra a tájra, amelyet megfestettem" — mondja). *Különösen akvarelljeinek szépsége, a fény és az árnyék izgalmas játéka ejti rabul a szemlélődőt.*

De most, ebben a szituációban, elsősorban az érdekelne, hogy a mester művészi egyénisége nem zavarja-e a tanítványokat. Az, hogy önkéntelenül is nem veszik-e át a gyerekek tanítójuk fogásait.

— *Én csak arra tanítom őket* — mondja Ujhelyi Gábor, — *hogy az ecsetet a szőrösebb felével tartsák a papiros felé. A többi az ő dolguk.*

Tudom, hogy ez csak tréfa, hiszen láttam, hogy sokkal többet tanultak a három év alatt a diákok, mégis kénytelen vagyok megállapítani, hogy *utánzásról, „manírról" szó sincs itt.* Aki a diákok között megérzi a képzőművészet lehetőségeit, elkezdi járni a maga útját.

Érdekes ez a kiállítás. Nem ártana, ha mindenki megnézné, akinek szívügye a vizuális nevelés, nem ártana, ha sokan tanulhatnának belőle.

Balogh Elemér

SZAKMUNKÁSOK LAPJA
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 81.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
Veszprém

Redőny és piackutatás

Panaszkodnak a veszprémi lakók. Az ok: *nincs redőnyük.*

Apróság — szokták mondani. Hát még ez is baj. Kérjenek az Ingatlankezelő Vállalattól. Szereltesse fel, hiszen az ő feladata — vélekednek a legtöbben.

Igen, valóban egyszerűnek tűnik a baj orvoslása, s mégsem ennyire könnyű. Van aki fél éve, de olyan is akad, aki már háromnegyed éve vár a redőnyre, mert mind a mai napig nem kapta meg.

És az IKV? Adnánk mi — válaszolja —, ha lenne. De nincs Összegyűjtük az igényeket, megrendeljük, ám nem szállítják. Hogy ki? A Budapesti Redőnygyár. Elfogadja, vissza is igazolja, *csak éppen nem küldi.* S ami a dologban a legszebb: mintegy két hete az IKV-nál megjelent a rendőnygyár képviselője. Kedvesen érdeklődött az igények után, mondván: a gyár szeretné tovább bővíteni a kapcsolatokat, s természetesen az üzletet. Ezért *lelkes piackutatást végeznek*, felmérik a szükségletet.

Az IKV vezetői, bár a piackutatással egyetértenek, mégsem örültek. Érthető: hiszen nekik is, a lakóknak is *nem az igény felmérése, hanem a redőny hiányzik.*

Egyetértünk. Mert szép és jó dolog a piackutatás, sok esetben igen hasznos is. De nem lenne ésszerűbb, ha a redőnygyár vezetői a visszaigazolt rendeléseket teljesítenék, *ha a saját levéltárukban végeznének „piackutatást"?* Talán még a veszprémiek panaszát is meg tudnák szüntetni.

(S. N. S.)

Közelebb a bakonyi vásárlóhoz

Az épület átalakítására 120 ezer forintot költött a Bakonyszentlászlói Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet, hogy megnyithassa a lakberendezési és bútor szaküzletét. Az egyre iparosodó községben két hónap alatt kedvelt vásárlóhely lett a bútorüzlet. A bakonyszentlászlói és a környékbeli vásárlók 600 ezer forint értékű bútort és lakásberendezési cikket szállítottak el. Népszerűek a modern garnitúrák, melyek a Bakony 12 községében váltják fel a régi, hagyományos bútorokat.

Ugyanebben az épületben kapott helyet a szövetkezet központi raktára is. A tartós fogyasztási cikkeket — hűtőgépet, televíziót és fürdőszoba berendezéseket — itt raktározzák és innen szállítják ki a fogyasztási szövetkezethez tartozó boltokba.

Mégsem tört el!

Kisérlet a papirbetétes betonfödémmel

Roppanás, kiáltás.

— *Most törik el!*

De semmi. A 4,6 méter hosszú, 33 centi vastag és egy méter széles vasbeton födém rendületlenül állja a hatalmas, négyzetméterenkénti 1,8 tonnás terhelést. Mindössze középen látható egy hajszálrepedés. Pedig körülötte az emberek már alig várják, hogy repedjen, törjön.

A műszakiak arcán a feloldódott izgalom öröme tükröződik. Az előbbi szorongás után már tréfára is futja. Akkor azért szurkoltak: hátha előbb törik el a födém, most meg egymást ugratják a „sikertelenséggel".

— *Túl jól sikerült a tervezés.*

— *Vagy a gyártástechnológia.*

— *Biztosan erősebb cementet használtak az előírtnál.*

— *Dehogy is. Csak kétszázasat.*

Lenkei Péterné mérnöknő derűsen szól oda a téglát rakó Ágoston-brigád tagjainak:

— *Tegyenek rá még egy teherautónyit. Talán akkor...*

A veszprémi jövendő szolgáltató ház helyén, a Kossuth utcai építkezésen összegyűltek türelmesen várakoznak: hátha mégis sikerül „lönkretenni" a födémet.

— *Jelentős kísérletről van szó* — tájékoztat *Szubi Tamás* statikus mérnök. — Az építők, a világon mindenütt, arra törekednek, hogy a vasbeton szerkezetek súlyát csökkentsék, anélkül, hogy a szilárdság, a teherbírás kárát vallaná. Eddig átlagosan 26 centiméter vastag, tömör vasbeton födémet használtunk, például a Bástya Áruház és más építkezéseken. Ezek igen súlyosak és drágák. Ezért *kísérletet végeztünk papírbetétes födémmel.* Ennek a lényege: a vasbeton födém közepébe papírcsöveket helyezünk el, ezzel csökkentjük a súlyát, de a szilárdságát nem.

— *Ez a kísérlet a papírbetétes betonfödém-szerkezet kidolgozása* — veszi át a szót *Hegyi László*, a megyei beruházási iroda műszaki ellenőre. — A statikai számításokat Szubi Tamás mérnök, a technológiai tervezést Lenkei Péterné végezte, *a kivitelezést Márton István vezetésével a megyei építők vállalták.* A papírcsöveket a Dunaújvárosi Papírgyár szállította. A terhelés bizonyítja, hogy *a födém jóval nagyobb súlyt visel el, mint amennyire a kollektíva számolt, 500 kilogrammnak a háromszorosát.*

— A beruházó tehát elégedett?

— *Igen, és el is fogadta az új technológiával készített gombafödémet.* A kivitelező dicséretére legyen mondva: nem idegenkedett az új eljá-

ıdászetika

mezőgazdasági haszonnal is jar: nincs náluk jobb növényvédő és gyomirtó.

A jó vadász tehát nem a pillanat hangulatának él, hanem *okszerűen gazdálkodik.* Neveli a hasznos vadakat, és pusztítja a természetadta kártevőket. Sok munkával és tetemes költséggel a közelmúltban például 40 ezer, a kártevőket elpusztító mérge-

Ujhelyi Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TERDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ

1970 AUG 22

1021

Képzőművészeti köreinkben fontos munka folyik

Megnyitották Balatonfüreden a Veszprém megyei képzőművészeti körök negyedik kiállítását

Negyedik alkalommal rendezi meg a Veszprém megyei Tanács, a Szakszervezetek Megyei Tanácsa, a KISZ Veszprém megyei Bizottsága és az MSZMP balatonfüredi bizottsága megyénk képzőművészeti köreinek átfogó jellegű kiállítását. A kiállítást most is alkományunk ünnepén nyitották meg a füredi pártszékházban, számos érdeklődő jelenlétében, megjelent az ünnepségen többek között *Szabó Kálmán*, az SZMT vezető titkára, a megyei párt-vb tagja is.

Szász András, a megyei pártbizottság osztályvezetője nyitotta meg a kiállítást, aki megnyitó beszédében a következőket hangsúlyozta:

— Örömmel állapíthatjuk meg, hogy *megyénk képzőművészeti élete az utóbbi években egyre sokszínűbbé, gazdagabbá válik.* A most záruló évad bővelkedett eseményekben. A kiállítások számának emelkedése mellett újszerű kezdeményezéseknek, illetve azok érlelődésének lehettünk tanúi. Ezek közé tartozik az immár hagyományossá váló megyei képzőművészeti körök balatonfüredi kiállítása is.

— A képzőművészet — kifejezésmódjának sajátossága miatt — ma még kevesebb emberben kelt érdeklődést, mint a művészetek egyéb területei. A képzőművészeti közízlés még egyenetlen; nemcsak a mai, hanem a klasszikus művek megítélésében is bizonytalanság tapasztalható. *A képzőművészet megismertetésében, az ízlés fejlesztésében tehát sok még a tennivalónk. Legfőképpen a művészek és a társadalom szocialista eszmeiségén alapuló kapcsolatának fejlesztését kell segítenünk.* Csak ennek revén lehetséges, hogy a társadalmi szemlélet és a művészi látásmód közel kerüljön egymáshoz, s a művészet ténylegesen betölthesse azt a feladatát, amelyre a szocialista társadalomban hivatott. *Ebben fejtenek ki fontos tevékenységet képzőművészeti szakköreink.*

A kiállításon a legszínvonalasabb művekkel szereplő szakköröknek kiírt *vándorserleget az idén véglegesen elnyerte a Várpalotai Jó Szerencsét Művelődési Központ képzőművészeti szakköre.* A serleget *Mixtaj László*, a füredi pártbizottság titkára adta át *Ujhelyi Gábor* festőművésznek, a várpalotai szakkör vezetőjének.

A megyei tanács vb és az SZMT díjait Szabó Kálmán adta át a Várpalotai Jó Szerencsét Művelődési Központ, a Veszprémi Jankovics Lajos Művelődési Központ és a Balatonfüredi Vasas Művelődési Ház képzőművészeti szakkörének, a kiállító szakköri tagok közül pedig *Kecskés Csabának, Mészáros Imrének, Lendvai Katalinnak, Németh Ákosnak, Kovács Gábornak, Takó Jánosnak*, és a rendezésben közreműködő szakkörvezetőknek és szakköri tagoknak.

A megyei KISZ bizottság jubileumi oklevelét és pénzjutalmat adott át *Bálint Zsuzsának* és *Vágfalvi Katalin-*

markoló

élóra.

ÉSZ IGAZGATOSÁGA

(52)

Az Ajkai Timföldgyár
és Alumíniumkohó üzeme

megvételre keres új, vagy keveset használt, jó állapotban levő NDK gyártmányú T—174, Weimar típusú. önjáró, gumikerekes

rakodó-

Művek,

felvételt keres

Női betanított munkásokat, 15. életévtől nappali műszakra, szalagszerű szerelésre.

Női betanított munkásokat 18. életévet betöltötteket, gépre és szalagszerű szerelésre, 3 műszakra.

Szakképzettséggel nem rendelkező férfi munkaerőket speciális munkagépekre, ahol szakmunkás vizsga megszerzésére is van lehetőség.

Gépésztechnikusokat és szakközépiskolai érettségivel rendelkező fiatalokat, automata gépek kezelésére.

Fizetés betanulás idejére: 1 700—1 800,— Ft.

Férfi munkaerőket anyagmozgatásra 8,— Ft-os kezdő órabérrel.

VASESZTERGÁLYOS, KÖSZÖRÜS, GÉPLAKATOS szakmunkásokat, fizetés megállapodás szerint.

GYORS- ÉS GÉPÍRÓKAT.

Férfi szakmunkások és betanított munkások, technikusok, szakközépiskolával rendelkezők részére (vidékiek) szállást biztosítunk.

A vidékről bejárók részére az autóbusz árának 120,— Ft. felüli különbözetét a vállalat fizeti.

Jelentkezni lehet a vállalat Munkaügyi Osztályán.

(296)

Pályázati hirdetmény

A farkasgyepüi Tüdőgyógyintézet felvételt hirdet

női és férfi dolgozók

Ujházy Sándor

1911/12, 1913/14,
1914/15, I., 1917/18

Ferkèpzomfoiskèvk

143.1.

M.D.K.

Újhuggyi
asztalos

1896-ban freskókat pingált olajfestékkel Betó-halász házának kapualjába.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959. 126 l.

Ujhegyi Gyula
Tájkép szekérrel, rajz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április
17 l.

'ILLA,
800 körül.
ıranyozott ezüst.

ÉKSZERTÁLKA,
›vális, MI monogrammal.
XIX. század eleje.
Aranyozott ezüst, átm. 13 cm.

DÉNES FELÁLDOZZA MAGÁT NAGY LAJOSÉRT
Dombormű keretben.
Magyar munka 1860 körül.
Ezüst, mag. 44 cm.

BALAMBÉR KIRÁLY CSATÁJA
Dombormű keretben.
Magyar munka 1860 körülről.
Ezüst, mag. 43 cm.

KANÁL,
6 drb., fekete zománccal.
XIX. század.
Aranyozott ezüst.

TÁNYÉR
XIX. század.
Zománcos réz, átm. 19 cm.

PUTTÓ DELFINEN,
ezüst, tálcát tart, kerekeken.
Ipolyi címerével.
Mag. 7:5 cm

Ujhegyi Gyula
Balatoni táj, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
kiállitás, Nemzeti Szalon, 1942, december,
lo 1.

észült 1630 körül. Lepold Antal ajándéka, 1941.
Lepold Katalogus 186. sz.

URSA,
ros bársonyból, ovális és leveles aranyhímzéssel,
any paszománttal és csipkével szegve, alul két,
nt egy zárófedővel.
ag. 19 cm.
agyar munka, 1650 körül.
zmány prímás tulajdonából.
Lepold Adatok, 23. l. — Lepold Katalógus
229. sz.

UJHEGYI GYULA

Balatoni táj. Vizf.

MAPE kiáll. Nemzeti Sza lon 1942.dec.-1943.jan.

MDK

Ujházy Sándor és Juhász Miklós

Nagykállón tartottak kiállitást

Kulturkrónika. Pásztortüz. 1923 IX. évf. I. r. 638 l.

Ujhány Sándor, festő

Pásztortűz, 1923. IX. évf. I. 2.
638. l.
Kultúrkrónika

Ujhelyi Jenő építész (Lakóterv)

Résztvett az alábbi pályázaton
(rajz, makett, 2 sepkó)

Dr. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek - UNIDO - IAEA - központja - Bécs, tervpályázat 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 8 old.

Ujhelyi Jenő

F. Rados Mária – Förster Tamás – Ligeti Tamás tervének munkatársa.

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.

a terv ismertetése megjelent

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz.2.1.

Legifj: Ujhelyi Gábor

Ötvös: 1799-től 1835 ig történik említés róla magántermészetű ügyekben.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

326 l.

Ujhelyi Gábor

Csónakázás után gouache 32×42

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Keszthely

Ujhegyi asztalós, festő

Szeged Felsővárost kereskedők, molnárok, halászok lakták. Bitó János házának kapuja felett ott van mesterségének címere. A kapubelsőben egy különleges falfestmény, egy Ujhegyi nevű asztalos festette 1896-ban, a halászatra utaló bibliai jelenetekből álló falképsorozatot. (említve)

Művészi magazin

1977. máj. 26. TV. 21.50 Vörné.

Újhelyi Béla

V.S.: Hotel Körös, Békéscsaba. Építész: Verebi Sándor, belsőépítészek: Verebi Sándor, Szörényi Béla, statikus dr. Fésüs János, gépésztervezők: Kiss István, n.Papp Lukács, Lovag Viktor, Újhelyi Béla. - Ismertetés, Juhos Katalin fotóival.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 32-33.l.

Ujhelyi Béla

Bedécs Sándor: Amigo kávébár, Budapest, V. Párizsi utca. Tervező: Mikó Sándor. munkatárs: Hádasdy János. Gépész-tervezők: Kiss István, Ujhelyi Béla, Szabó Miklós, Lovag Viktor. /Ismertetés képekkel, foto: Balassa Ferenc./

Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 38-39. l.

Ujhelyi Gábor

Ötvös - XVIII. a. Eddig.
Kolozsvárott háza volt.

A magyarországi műv. tört. I. 243.
Corvina 1970.

Templomaink

A nagykárolyi Szentháromság kápolna

A kurucok híres generálisa, gróf Károlyi Sándor 1699-ben elhatározta, hogy a Nagykároly mellettj Lyukashalmon kápolnát épít a Szentháromság tiszteletére. A kápolna 1703-ban el is készült s a város nevezetességévé vált annyira, hogy 1708-ban II. Rákóczi Ferenc is megtekintette. A generális fia, gr. Károlyi Ferenc egy ferencrendi szerzetesre bízta a kápolnát, aki több ideig remeteként élt ott. A kápolnában 1885. június 6-án tűz ütött ki, de a következő évben felújították, és június 19-én újra felszentelték. Az épület rövid idő alatt újra olyan állapotba jutott, hogy a hatóság 1904-ben bezáratta. 1912. június 2-án szentelték csak újra a kápolnát, miután azt özv. gr. Károlyi Istvánné helyreállíttatta. A hívek 1928-ban kijavították a kápolnát, majd a következő évben egy 50 kg-os harangot szereltek fel a toronyba. A nagykárolyi rózsafüzér-társulat 1930-ban a lourdes-i mintára barlangot épített a domboldalba, ahová két szobrot helyeztek. 1931-ben elkészült a kálvária, amelynek képeit Újházi Sándor festette, s a stációk építményeit Pelcz Antal vállalkozó készítette. A felszentelést Fiedler István püspök végezte. A kápolnát 1989-ben felújították, és a domboldalra fákat ültettek.

M.Gy.

Következik a szászfenesi templom.

1990 -09- 23
KERESZTÉNY SZÓ
KOLOZSVÁR

UJHÁZI Sándor festő

a dolgozatot eredetiben mutassa be. Mivel a növendék a dolgozatot a vakációról nem hozta magával, az ankétátor felírta a szülők adatait, s azt mondta, hogy ha két napon belül nem mutatja be a dolgozatot, házkutatást tartanak a szülőknél. Erre a növendéket hazaengedtem, hogy legalább a szülőket mentesítsük a zaklatástól és az ijedelemtől.

Passuth leginkább történelmi tárgyakat dolgoz fel, vannak erdélyi tárgyú regényei is. A növendék a *Ravennában temetik Rómát* és *A mantuai herceg muzsikusa* című könyveket ismertette, tehát nem erdélyi tárgyú regényeket. Az ankétátor azonban az utóbbiakat firtatta, s a szerzőt közönséges soviniszta írónak minősítette. Itt tehát felvetődik a kérdés: mi bűn? Növendékeink a román történelmet a hivatalos terv szerint tanulják az általános iskolában, és akik a líceumból jönnek, a líceumban is. Ismereteiket a Teológián az állampolgári nevelési órán még kiegészítik. A nemzetiségek fiai nem tanulják a saját népük történelmét. Kérdés tehát: a nem

voltak, akik csak törve beszélt
zásnál a nyelvi fogyatékosságo
az anyagot, azt érdeme szerint
a román fiúk magatartása. Meg
azoknak a tanároknak a tárg
bántak, de ugyanúgy zárkózot
vallási érzékenységüket sértet
a tiszteletben tartása vagy tu
jobban elősegíthetné, mint a S

A levél 1968. jan.17-i
évfordulója alkalmából közöl

Lapszemle

A Romániai Magyar Szó szeptember 1-i száma a Református Líceum-Szeminárium tevékenységének 1990 szeptemberétől való megkezdését hirdeti. Mivel az iskola által adandó érettségi diploma feljogosít minden főiskolai fakultásra való jelentkezésre, a felvételinek is a tanügyi törvények értelmében kell történnie.

A Kelet-Nyugat 30. számában Indig Ottó *Rózsafüzér II. János Pál pápától* címmel a váradi filharmonikusok Castel Gandolfó-i vendégszerepléséről tudósít. A muzsikusok a pápai rezidencián, Őszentsége II. János Pál jelenlétében Hubert Stuppner *Passió* ját adták elő. Az ünnepi hangversenyt záró ceremónián a római katolikus egyházfő fogadta a zenekar tagjait és őszinte, szeretetteljes szavak kíséretében mindenkinek rózsafüzért adott búcsúzóul.

A Fiatal Fórum 34. számában *A szerezetesi fogadalom pontjai: szegénység, engedelmesség, tisztaság* címmel Mirk László a ferences tartományfőnökkel, Balázs atyával az újjászülető hazai Ferenc-rendről, a rendbe jelentkezés feltételeiről, a rendbe jelentkező fiatalok tanulmányi lehetőségeiről, a szerzetesi életmódról, a fogadalmi pontokról beszélget.

A marosvásárhelyi Népújság augusztus 31. száma *Egyház-erkölcs-politika* címmel kezdi közölni Tőkés László nagyvárdi püspök Sárospatakon,

a *Keresztény Újjáépítés 1990*
tartott előadását. A püspök a
erkölcs viszonyát taglalja. Mi
iként jelentkeztek, jelenleg vi
hatóköre nem szűkíthető le.
értékelni. Így tűzi ki a sajátos
bevitelét a politikába, az erköl
a politikai életben.

A Magyar Napló 33. szám
Sztálinista tulajdonságjegyei
hogy a sztálinizmus - vagy az
nem magyarázható csupán a te
A lényegét bennünk, emberek
kell keresni, a gyengeségekbe
giai létét megalapozta. Azok a
fannmaradhatott, szüntelenül
kat. A demokratikus gondolko
vonások mélyen gyökeret ver

Ujhelyi Gábor festőművész

Füläp Lajossal közös kiállítása nyílik ma Veszprémben, az Kötvös Károly Megyei Könyvtárban.

Napló, 1971. dec. 12.

UJHELYI GÁBOR,ötvös

Szathmári Pap Mihály neves éremgyüjtő Ujhelyi,Szamosujvári ötvöstől is vásárolt érmeket,a 18.sz.második felében,végén. 20.jegyz. 54.old.

ENTZ GÉZA: Szathmári Pap Mihály mint éremgyüjtő 48.ol

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,L-LI.évf. 1951-1952.
Bpest.Egyetemi Nyomda. 1952

Ujhelyi gábor

Szerepel a Fejér és Veszprém megyei
művészet) III. Tárlatán Imotán

N. N: Két megye művészeti
„Kérfogása"

Napló 1970 XII. 1

/~~Ujha~~ Ujhelyi Gábor MDK

A veszprémi festőközgyülésen a negyvennyolcról tizennégytagura csökkentet munkacsoport tagja lett.

Koncz István: Ecsettel harcolni!
Napló /Veszprém/ 1962. márc. 30.

Újhelyi Gábor, [festő]

Veszprém ben vesz részt kiállításon.

~ : Hír

8.

Néps-abadság, Bp. 1971. dec. 14.

Újhelyi Gábor festő

Veszprémben az Eötvös Károly megyei könyvtárban rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1972. febr. (?)

Ujhelyi Gábor

1975 december 8-án nyilt tárlata a várpalotai Jó szerencsét Müvelődési Központban

Rajztanitás 1976/2/32

FK: Kiállitások

Ujhelyi Gábor

„Sáštatják a lovakat" olaj
80x80 cm

XVIII. Veszprém megyei Őszi tárlat
Balaton Múzeum, Veszprém 1976

Ujhelyi Gábor, festő

Pápán, a könyvtárban várkonyi Károly kisgrafikái, a füredi Galériában Ujhelyi Gábor festményei láthatók.

Napló /Veszprém/, 1976, szept. 15.

MDK

Ujhelyi Gábor, Pétfürdő

Bakony-Balaton kiáll. Csók I.Gal. 1963. IX.

M.D.K.

Ujhelyi Gábor, festőművész

Kiállitása 1963, IV 12-től 29 ig. Saját rendezésében. Veszprémben.

Éri István: Beszámoló a Veszprém megyei Múzeumi Igazgatóság 1963. év munkájáról. 27. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 2. Veszprém 1964

Ujhelyi Gábor

1925 - ben. mül. Balaton füredén.
1949 - " tanilói, majd rajzlanári
oklevelet szerzett. 1950 óta Pét/Jurdon
dolg. Minden megyei tárlaton szerepelt.
1958 - 1. önálló Ziill. Veszprém -
1961. " "
1963. Várpalotán Szelestey Lászlóval Zöldön
Képeit a megye, több ovárába és
bemutatta. Témái: utcarészletek,
ódon házak, ~~to~~ palatpart?, Balaton stb.

Szíj Rezső, Kiemelkedés és minőszerzés Várpalotán, Bp. 1965.

XLIX
130 l.

MDK.

Ujhelyi Gábor

Kiállitási kritkika

Napló/Veszprém /1965 nov.11.lap 4.

MDK

Ujhelyi Gábor

Szerepelt a kiállításon.

Dr. Gáspárdy Sándor: A soproni nyári művésztelep kiállítása.

KISALFÖLD. 1962. aug. 26.

Ujhelyi Gábor, festőművész

Nagy József és Trombitás József faszobrai a várpalotai Jó Szerencsét Művelődési Központban nyílt meg a kiállításuk, melyet egykori tanítómesterük, Ujhelyi Gábor nyitott meg.

Csősz Gáudor: Faszobrok kiállítása Várpalotán.
Napló (Veszprém), 1981. nov. 24.

Ujhelyi Gábor

a Jószerencsét Művelődési Házban a várpalotai festők közös kiállításán szerepeltek művei.

„Sárga Bodrog" akvarell (repr. és emlétve)

„Öskü" olajkompozíció (emlétve)

Napló, Veszprém, 1973. márc. 3.

Ujhelyi Gábor

Veszprémben, a pedagógusok szépek kiállításán szerepeltek művei.

Balogh Elemér: Megszerettetni a népet.

Napló (Veszprém) 1942. ápr. 4.

Ujhelyi Gábor

pedagogus művész, akkor vette át a kör vezetését amikor 1965-ben mindössze 2 taggal működött. Munkája nyomán új lendületet vett a köri élet. Volt idő amikor 40-re is felduzzadt az aktív tagság. Ez a szám később csökkent. Mostanában 15-20 lörzstag van. Vannak közöttük bányászok, ipari munkások, kőműves, pék, asztalos, tanár, orvos, ipari tanuló stb.

Péter Imre: Uj kiváló együttes a várpalotai képző. művészeti kör

Népművelés 1970/2 40old.

Újhelyi Gábor, festő

L: Hódossy Piroska

—: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1977 nov. 26.

Ujhelyi Gábor

Pedagógus képzőművészek Ujhelyi Gábor és Fülöp Lajos kiállítása nyílt meg Vasárnap a veszprémi rötvös Károly megyei könyvtárban.

Magyar Hírlap 1971/346 Pold

MDK

Ujhelyi Gábor

művei szerepelnek
a "Balaton, Bakony a képzőművészetben" cimen
nyilt kiállitáson /Veszprémi Vegyipari Egyetem/.

Müterem 1958 I. évf. 7. sz. 47.o.

Ujhelyi Gábor ötvösmester MDK

1724-ben alakitattott át egy régebbi házat Kolozsvárott (a Minorita és Augusztus 23 utca sarkán).

233.o.

Debreczeni László: Az 1953- évi kolozsvári müemlék-összeirás épitéstörténeti eredményei.

KelemenEml. 219-248.o.

Ujhelyi Gábor

ötvös MDK

XVIII. sz.ban Kolozsváron diszes háza volt.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi./ 313.o.

Ujhelyi

Ötvös Bécsben

XVIII. sz.

vö. 1

2

Horváth Kentpéteri

207. l.

l.

Horváth Henrik =

Magyar ötvösök Bécs-

ben, Historia. 1930.

Ujhelyi

l.

Lykanemzromantika
132. l.

MDK

Ujhelyi Gábor

szerepelt a veszprémi SZMT nagytermében rendezett rajztanár-festőművész képkiállitáson.

"Kék reggel Sümegen"

"Kovács ház"
"Vörös gótház"

Cserhát József: A képzőművészeti kultura terjesztői.
Napló 1963. jun. 11.

Ajhely: Gábor

Szerepel az Ajka várossá nyilvánítása 10. évfordulójára rendezett pályázaton

(b.o.): Képek – születőben

Veszprémi Napló 1969 IV. 10.

MDK.

Ujhelyi Gábor

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1965 ápr.27.lap -

MDK

Ujhelyi Gábor

Hőkicserélő, of.

Vegyipari dolgozók között kiáll. 1961. szept.

Csók-gal.

Újhelyi Gábor

Veszprém megyét képviseli az oroszlányi nyári művésztelepen.

Dunántúli Napló 1966. jul. 10

Ujhelyi Gábor

A veszprémi Bakony Muzeumban rendezték meg gyüjteményes kiállitását 60 festményből. Képei pl: Vörös kapu Soproni háztetők, Répáshuta, Vörösberényi kőbánya, Répáshuta /repr/

Heitter László: Ujhelyi Gábor kiállitása
Rajztanitás 1963. VI. 31.l.

Ughelyi Gabor
festő

M.D.V.

A veszprémi Bakony Museumban
mutatta be képeit.

Művészeti életünk
Művészet, 1961. április – 41 lap.

MDK

Ujhelyi Gábor

Bakony-Balaton. A veszprémmegyei képzőm. kiáll. a Csók I. Galériában. Bpest 1963. szept. 13-29.

Ujhelyi Gábor MDK

megyében

Szerepelt a Veszprémben élő és alkotó festő-művészek nov. 7.-iki kiállitásán.

Cserhát József: Megyei képzőművészetünk seregszemléje.

Napló/Veszprém/ 1962. nov. 11. 2. lap.

Ujhelyi Gábor MDK

Szerepelt a Veszprém megyei Hetek során máj. 17-én megnyilt kiállitásón.

"Füredi Part"

Szentlóleky Tihamér: A "Balaton-Bakony a képzőművészetben" kiállitás.
KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLÓ. 1958 máj. 25.

M. D. U.

ÚJHELYI Gábor festő

Részvétel a „Vegyipari dolgozók kisött" c. kiállitáson

Dulla Mária - A vegyipar festményeiben

Magyar Nemzet 1961. szept. 26. 4. l.

MDK

Ujhelyi Gábor

Szerepelt a sproni nyári müvésztelep termését bemutató kiállitáson.

"Ház"

(h.i.):Termékeny nyár(Jegyzetek egy kiállitásról). KISALFÖLD 1963. szept. 1.

MDK

Ujhelyi Gábor
a kiállitáson szerepelt.

"Őszi napsütés"

Dr. Vajkai Aurél: A magyar képzőművészek és iparművészek szövetsége Veszprem megyei munkacsoportjának kiállitása a Bakonyi Muzeumban.
KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLO 1957. nov. 15.

Ujhelyi Gábor: MDK

Hőkicserélő. olf. p. 30x40 cm.

A vegyipari dolgozók között c. kiáll.
Csók István Galéria, 1961. szept. 15 - okt. 1.

MDK

Ujhelyi Gábor

Szerepelt a tárlaton.

"Kergetőző lovak"
"Várhegy Veszprémben"

Koncz István: Őszi tárlat, Veszprém, 1963.

Napló 1963. nov. 19.

MDK.

Ujhelyi Gábor

Részt vett a veszprémi tárlaton

Napló/Veszprém/ 1965 ápr.4. lap -

Ujhelyi Gábor

Erdős

1724

l.

Mak Vásár Kolozsvár

70 l.

[illegible]

Budapest.

Szt. Gellért kupolna és romok.

26.

...gos Bizottsága.

...ny { száma: 54.852/III. a. 1926,
kelte: julius 31. 1926.
beérkezése: aug. 9. 1926.

...k száma:

...lintézett szám:

...áma:

...ámá: Kantczkyné

6 IX/18.

Ujhelyi Gábor

Szerepel a veszprém megyei őszi tárlatou

Csekhát József: Tiredik őszi tárlat

Napló 1968 XI 7

Ujhelyi Gábor
festő

M.D.V.

Szingardag pasztell jelvel szerepel.

Érinné Takács Margit: A Veszprém megyei képtő művészek
Művészet, 1969. junius – 4.6 lap.

Újhelyi Gábor.

a pétfürdői képzőművészeti szabadiskola tanára.

Péti Munkás, 1952. März. 15.

Újhelyi Gábor.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZÉPDUNÁNTÚLI NAPLÓ

1958 DEC 14

— Nagy sikerű gyűjteményi kiállítást rendezett festményeiből Pétfürdőn Újhelyi Gábor általános iskolai tanár. A kiállított művek zömét Újhelyi Gábor a visegrádi művésztelepen alkotta.

Ujhelyi Gábor
festő

M.D.K.

A veszprémi őszi tárlaton
részt vett.

-43l.
Művészet, 1961. január. 1 szám.

Lijhelyi gábor

Régi Várpalota c. műve (eml.)

Acerepel a XI. őszi tárlaton a Bakonyi Múzeumban

Csaba Imre: Még néhány gondolat őszi tárlatunkról

Napló 1969 XI. 16

Újhelyi Gábor, grafikus

Rajz:

Repr.

— : Gyermekkönyvtárban 264.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1963. május XIII/5

MDK

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári (?) ötvöslegény

1742

Mietszetei Eötvös egy az Erdélyi Nemzeti Muzeum Anlajdona

K 4

MAGYAR KÉPZŐM

HÁROM, EGYENKÉNT NEGYVEN ÍVES KÖTETBEN
SZOBRÁSZOK, FESTŐK, GRAFIKUSOK, ÖTVÖSÖK S

TIZENÖTEZER MAGYAROR

MEGJELENIK A NAGYMÉLTÓSÁGÚ VALLÁS- ÉS K

SZERKESZTIK: **SZENDREI JÁNOS DR.**, MINISZTERI TANÁCSOS, A M. TUDOMÁN
ÉS **SZENTIVÁNYI GYULA**, LAPSZERKESZTŐ (LAK

MÉLYEN TISZTELT

Még az idén okvetle

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK L

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári ötvös

1742-ből való példa-

metszése az Erdélyi Nem-

zeti Múzeumban.

Kelpéld

U. 2173

se kedveért szükséges, hogy a szétszórva lakó
rsaink pártolása és támogatása. Mentől nagyobb
működhetni, s ha a kezdet nehézségein túl

ket elfogadunk, bármely nyelven van is irva;
ık adni, s kérjük úgy a fővárosi mint a vidéki

ozzuk: az 1886. évfolyamban megjelenő legjobb
ynyal, a második legjobbat 10 aranynyal fogja
ılapján jutalmazni.
ogunk küldeni; a jelenhez mellékelünk egy meg-
aló jelentkezés történik. Ha november hó 15-ig
886. év január hó 1-től fogva havonként kétszer
e mintegy harminczhat nyomtatott ív lesz.
hogy — mivel lakásczímek hiányában nincs
deni — a folyóiratot ismerőseik közt is terjesszék.

A „Műszaki Lapok" szerkesztősége.

Ujhelyi Gábor

Ujhelyi Gábor, kolozsvári aranymíves, 1750 nov. 21-én iratkozott be.

Fleischer Bécs

92. l.

Környei Köszénbánya VII. 36.

Ujhelyi Lajos.

Magyar Könyvészet

1934. 155, 157. l.

(70.)

Kopjavíró páncélos magyar vitéz. Tollrajz az eperjesi számadáskönyvek egyikében a XV. század végéről. A rajz egyik érdekessége – hadtörténeti érdekén kívül – hogy a legrégibb ismeretes magyar rajz, néhány társával együtt, mely ugyanebben a kódexben található.

(71.)

Mátyás király elefántcsontból készült hárioltára a párisi Louvre-ban. Alasz munka a XV. sz. végéről.

Ujhelyi Lábor

u. 2173

a „Tiszti Czim- és Névtár" 1 példányát
. kir. minister ur Ő Nagyméltósága

~~Ágai László, tógimn. tanár~~

~~IX~~ .13.

Újhelyi Gábor
ötvösmester

háza, a XVIII. századi világos reneszánsz legszebb polgári emléke / Kolozsvár, Minorita utca sarkán / Kolozsvár egyetlen, máig fennmaradt mesterjegyes háza

Marádin Jenő: A reneszánsz építészet kolozsvári emléke
Kovacsik, Kolozsvár 1965. X. 1441.

Ujhelyi Gábor

ötvös

1791-ben céhmester Kolozsvárt.

Jakab Elek. Kolozsvár tört. Bpest 1888. III. 572. l

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári ötvös XVIII. 4

1724. ben épült kolozsvári
háza a város egyik legszebb
renaissance emlékе.
Épitette Sipos Dávid.

irod

Balogh Jolán dr. Sipos
Dávid nehány ismeretlen
műve. Cluj, 1935. 4. l.

mi viszonzásul szivesen nyujt bete-

irodalmi anyagba.

Ujhelyi Gábor

magyar ötvösmester
reneszánsz
kolozsvári házát
a románok lerombolták (?) vagy
kiforgattak eredet

Gerhard. 141 l.

Bari

413

Kép 413

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári aranyvinyes

l -

Horomagyotv Becsben

6. l -

Ujhelyi Gábor

ötvös

kolozsvári házának

ablaka 1724-ből

Sipos David műve

Balogh Kolozsvár

32. l. 79. kép.

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári ötvös

l. Biró Erdmann

98-l-

ÓRI HŐS ARANY SERLEGE,

ai rendek Győrnek a töröktől
vása alkalmából felajánlottak.
herczeg tulajdona.

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári aranymíves

1724-ben épült háza

Kolozsvárt

vrád

Maksay Albert:

Kolozsvár. Erdélyi Vár-

képek. Bp-1936-29. l.

Ujhelyi Gábor

Kolozsvári ötvös 1724

Balogh Tolán.

Kolozsvár mincmlékei

Szépmüvèszet

1942. 103. l. előtt

Képpel 104. l.

Szépmüvészet

Újhelyi Ernő
építész

Miskolc. Szakszervezeti székház

1958 – 59.

Repd.

Rados: Magyar építészettört.
Műszaki kiad. 1971.

368.

MDK

Ujhelyi Antónia

szobrai:
Kétségbeesés (agyag)
Hüvelyk Matyi

Lajos Ferenc és Ujhelyi Antónia gyüjtm.
kiáll.-nak kat. 1942.szept.27-től okt.7-ig

MDK

Ujhelyi Antónia

Fájdalom, gipsz

Arcmás, gipsz

Anya, terrakotta

Lajos F. és Ujhelyi A. gyüjteményes kiáll. kat. Bpest. 1942. szept.

MDK.

Ujhelyi Annánia, szobrászm.

PArtré szobrai karakteresek..

A magyar élet pártjának képzőművészeti kiállitása. A Párt ferenckörúti helyiségében. Uj Magyarság. 1941.14. 21.lsp.

Ujhelyi Antónia, szobrászm.

Portré szobrai karakteresek.

MDK

Ujhelyi Antónia

Arcmás, gipsz

T. K. arcmása, gipsz

Szegénység, vázlat

Lajos F. és Ujhelyi A. gyüjteményes kiáll. kat. Bpest. 1942. szept.

MDK

Ujhelyi Antónia

Kétségbeesés, agyag

Hüvelyk Matyi

Lajos F. és Ujhelyi A. gyüjteményes kiáll. kat. Bpest. 1942. szept.

Ujhelyi Antónia

Szobrainak kiállítása a
Műteremben tervbe vett megrendezésre.

N. ü. 1942. X. 15.

Ujhelyi Antónia

Szobrainak kiállítása a
Műteremben rendült megrendelésre.

Uj Magyarság 1942. sept. 30.

MDK

Ujhelyi Antónia

Táncosnő

Tépelődő, agyag

Székely lány

Lajos F. és Ujhelyi A. gyüjteményes kiáll. kat. Bpest. 1942. szept.

MDK

Ujhelyi Antónia

Zsákhordó, gipsz

Dombormü

Juliánus barát, terrakotta

Lajos F. és Ujhelyi A. gyüjteményes kiáll. kat. Bpest. 1942. szept.

MDK

Ujhelyi Antónia

Kiállitás a Müteremben. Uj Magyarság 1942.szept.30. 8.1.

Ujhelyi Antonia

zobrázt

Koll. Eiall. a
Müterembeu.

vód

Magyar Nemzet
1942. okt. 11.
(Lajos Ferenc képei
és Ujhelyi Anna
zobrai.)

Ujhelyi Antónia

festő

koll. kiáll. kat.

Müterem 94. sz

1942. szept.

könyvtáramban

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással **Paulovics István** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

MDK

Ujhelyi, ötvös.

Kolozsvári ötvösök 17oo-tól 1848-ig.

Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár története II.és III
kötetéhez. II.sz. Bp.1888 . 73o.l.

MDK

Ujhelyi Antónia

Arcmás (gipsz) Mgt.
T.K.úrnő arcmása (gipsz) Mgt.
Szegénység (vázlat)
Fájdalom (gipsz)

Lajos Ferenc és Ujhelyi Antónia gyüjtm. kiáll.-nak kat. 1942.szept.27-től okt.7-ig

MDK

Ujhelyi Antónia

szobrai:
Juliánus barát (terrakotta)
Táncosnő
Tépelődő (agyag)
Székely lány

Lajos Ferenc és Ujhelyi Antónia gyüjtm.
kiáll.-nak kat. 1942.szept.27-től okt.7-ig

MDK

Ujhelyi Antónia

szobrai:
Arcmás (gipsz) Mgt.
Anya (terrakotta)
Zsákhordó (gipsz,vázlat)
Dombormű

Lajos Ferenc és Ujhelyi Antónia gyüjtm. kiáll.-nak kat. 1942.szept.27-től okt.7-ig

Ujhegyi Gyula

koll. kiáll.
Siófok

lásd

Rajoktatás

1943. IV. ocf. 9. o.
borítók

56/1921 n. hoz

Néjegyzék

a M. O. B-ami alkalmazásban

-arokról a közszolgálatban álló f
az 1921. évi 1.000/P. M. számú
delet alapján hadvermeges ám

1	2	3	4
Sorszám	az igény jogosultnak		
	neve	állása	állomásb
1	Dr Eber László	előadó	Mart
2	Németh Sándor	titkár	Gödöll
3	Sztehlo Ottó	másodépítész	Mart
4	Nagrandlilinj	mürczető	"
5	Saláth Ferenc	altiszt	"

Ujhegyi Gyula MDK

Balatonpart

Műcsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Ujhegyi Gyula

Az Magyar Akvarell és Pantellfestők kiállításán a kérosfőváros megvásárolta egy képét.

Nemzeti Ujság 1943. I. 6.

Ujhegyi Gyula

MDK

Táj Somogyban, rajz

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

MDK

Ujhegyi Gyula

Balatonpart

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mücs.

Ujhegyi Gyula MDK

Balatonpart, temp.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Ujhegyi Gyula

MDK

Nógrádi táj, temp.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Ujhegyi Gyula MDK

Erdőszéle, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Ujhegyi Mátyás

Különfélék. Magy. Iparművészet 1897-98. 229. l.

M. D. K.

UJHELI István asztalos

1700 körül. Noszvaj, ref. templom,
faragott festett mennyezet

Aggházy: Barokk szobrászat... Jgh. 1959.
I. 289. II. 199.

MDK

Ujhegyi Gyula

Balatonpart.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.JUN.1-18-ig. 38.1.

MDK

Ujhegyi Gyula

Kiadták a főváros vizfestmény-díját. Nemzeti Ujság 1943. jan. 6.

Ujhegyi Gyula MDK

Tájkép szekérrel, rajz

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

MD K

Ujhegyi Gyula, festö

Szeptember.

Az Ernst-Mus. kiállításai. CXLVII. -Munkácsy-Céh VI. sors. egybekötött vegy. kiállítása. Bp. 1934. május. Kat. 15.1

MDK

Ujhegyi Gyula

Közeledő vihar, of.

Uj Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec.

8. l.

MDK

Ujhegyi Gyula

Erdőszéle, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.kiáll.kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 17.1.

UJHEGYI GYULA

4o6. Erdőszéle. o.f.

KMTárs.Magyar Művészetért kiáll. 194o-41. 17.old.

MDK

Ujhegyi Gyula

Műveivel résztvett a kiállításon.

KmTárs. 1943. március - ápr. tav.kiáll.
Kiállító művészek névsora. 30.lap

Ujhegyi Gyula MDK

Nógrádi táj, tempera

Miccarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Ujhegyi Gyula MDK

Balatonpart, temp.

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Ujhegyi Gyula

festő Siófok

Műcsarnok

1932. tav. tárl. 261

Ujhegyi Gyula

a Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének 1942. évi kiállitásán egyik képét megvásárolta a Székesfőváros.

Nemzeti Ujság

1943. jan. 6.

Ujhegyi Gyula
fecsó

Műcs. kiáll, 1932 tól
Pipics 121. l.

UJHELYI Sándor asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 129.p. ill

Mesterrajza - 1818-ból

ÚJHELYI Sándor asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 133.

1821.

MDK

Újhelyi Ödön, építész

A Belvárosi rendezésére kiírt pályázaton 38 000 ft-os II. díjat nyert.

Pukot, György: Híd a Váci utca felett 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. dec. 4.

Ujhelyi Jenő MDK

Corvin tér 7 2. házat Knabe Ignác 1868-ban átépitette Kerndl Franciska számára. Helyreállitotta 1957-ben Ujhelyi Jenő.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961. 16.1.

Ujhelyi János F.M.19.2.

1857 rövid idő Velence. (Ly.N.r.132.)

Anyakvi sz.: .....

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás; ..... Szül. év: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

M.D.K.

Ujhelyi Jenő épitész

A " Belvárosi Üzletközpont" tervpályázaton dijazva,
II. dij.

Társtervező: Spiró Éva, Zóbel Lajos, Zsitva T. Zoltán

Magyar Építőművészet 1968/2. 4-13.l.

MDK

Ujhelyi Jenő

Öreg fej, paszt.
Fák, olaj

Városházi Képzőművészek Köre I. kiáll.
1949. ápr.

Újhelyi Jenő, építész

Külön kiemelve Újhelyi munkásságu.
[Beszélgetés a veszprémi házgyári lakások tervezőjével.]

Grossi István: Milyen lakásokat építsünk?
11.

Népszabadság, Bp 1973 aug. 19.

Ujhelyi Jenő

A Bp.I. Corvin tér 2.sz. ház 17oo körül épült,1868-b n Knabe Ignác átépitette, 1958-ban Ujhelyi jenő terve szerint helyreállitották.

Perehány Károly:A városrász-rekonstrukciók műemléki-leg védett lakóépületeinek helyreállitása.
Művtört.Ért.1972.3.sz. 213-223.l.

215.l.

Ujhelyi Jenő

az alábbi pályázaton ~~kiemelt~~ megvételben rész esült
21. számú terv egyik szerzője.

Lehoczky Ödön: Országos vezető módszertani szociális otthon tervpályázata, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 2-7.l.

et 3 indicibus. Sopron és Pest, 1799—1807. 8r., összesen 7 kötet 6 kötetbe kötve, fbőrktsek . . 12.—

3218. CATTANEO, GAETANO, Equejade monumento antico di bronzo del Museo Nazionale Ungherese. Milano, 1819. 4r., fvkts. Metszetekkel . . 6.—

3219. —, Equejade antico di bronzo del Museo Nazionale Ungherese. Milano, 1819. K. folio, papírkts. Metszetekkel . . . . . 6.—

3220. CELLARIUS, CHRISTOPHORUS, Latinitatis probatae et exercitatae liber memorialis. Mannheim et Francofurt, 1755. 8r., papírkts . . . 2.—

3221. —, Orthographia Latina ex vetustis monumentis. Patavii, 1763. — —, Compendium prosodiae Graecae. Veronae, 1741. 8r., 2 kötet, papírktsek 2.—

3222. CH. V. E., Magisch-physikalisches Taschenbuch, oder natürliche Zaubereyen. Frankfurt u. Leipzig, 1816. 8r., fve . . . . . 2.—

3223. CHAMEBERLAIN, HOUSTON STEWART, Mensch und Gott. Betrachtungen über Religion und Christentum. München, 1921. 8r., er. fvkts 1.—

3224. CHATEAU DE BLOIS. Extérieurs — Interieurs — Chéminées — Details de Sculpture. Paris. fvrétű er. fvktsű mappában . . . . . 10.—

3225. CHERIER, NIC. JOHANNES, Enchiridion juris ecclesiastici. Pestini-Budae, 1837. 8r., 2 kötet, papírktsek . . . . . 2.—

3226. CHOLER, IGNATIUS, Memorabilia de templo, ac turri ad S. Stephanum Viennae Austriae. Viennae, 1721. 8r., fve. A bécsi Szt. István-templom rézmetszetű látképével 3.50

3227. CHRISTIAN, F., L'Afrique Francaise l'empire de Maroc et les déserts de Sahara. Vignettes par T. JOHANNOT, ISABEY, GIRARDET, etc. Paris. N. 8r., er. díszes vörös fbőrkts aranymetszéssel . . . . . 10.—

3228. CHRONICA HUNGARORUM. 1473. A budai krónika. Bevezető tanulmánnyal FRAKNÓI VILMOSTÓL. Bpest, 1900. 4r., fve. Hasonmáskiadás! . . . . . 4.—

3229. CHRONIK DES DEUTSCHEN KRIEGES NACH AMTLICHEN BERICHTEN UND ZEITGENÖSSISCHEN KUNDGEBUNGEN. München, 1914—17. 8r., 10 kötet, er. papírktsek 3.—

3230. CLUVER, JOHANNES, Historiarum totius mundi epitome. Lugduni, 1657. K. 4r., egykori pergtktsben. Sok magyar vonatkozású részlettel 6.—

3231. CLUVERIUS, PHILIPPUS, Introductio in universam geographiam tam veterem quam novam

Kikiáltási ár pengőben

libri VI. tabulis aeneis illustrati accessit P. BERTII Breviarium orbis terrarum. Amstelodami, Elzevir. 1672. 12r., pergtkts . . . . 4.—

3232. (CICERO, M. T.) Markus Tullius Tzitzeronak ki válogatott levelei, mellyeket a' tanuló ifjúság hasznára magyar nyelvre fordított . . . HEGYI JÓZSEF. Szeged, Grünn Orbán. 1804. 8r., fbőrkts . . . . . 4.—

3233. CODEX FESTI FARNESIANUS. Edidit AEMILIUS THEWREWK DE PONOR. Budapestini, Franklin. 1893. Har. folio, mappa 52 facsimile-táblával . . . . . 3.—

3234. CODEX NAPOLEONIANUS, e patrio in Latinum sermonem translatus. Pesthini, 1810. 8r., papírkts 1.50

3235. COHN-WIENER, ERNST. A stílusok fejlődéstörténete az alkotóművészetben. K. 4r., 2 kötet. Kissé rongált papírktsekben. Kézirat. (A neves berlini esztetikus könyvének kiadatlan magyar fordítása. A könyvet UJHELLY JÁNOS műépítész fordította orosz hadifogságban, Solikamsk-ban 1918-ban. Mindkét kötet eredeti orosz, préselt, gyári jelzésű papíroson készült tiszta, kifogástalan írású hadifogolymunka. Értékessé teszi a kötetekben lévő 88 drb kézzel rajzolt illusztráció. Múzeális értékű, irodalmi-művészeti és hadtörténeti dokumentum!) . . 200.—

3236. COLERIDGE, DERWENT, The dramatic works. Ward, Lock and Co. (1852.) 8r., vkts . . . . 3.—

3237. COLQUHOUN, J. C., Historische Enthüllungen über die geheimen Wissenschaften aller Zeiten und aller Völker. Weimar, 1853. 8r., fve . . . 1.—

3238. CONRING, FRANZ, Das deutsche Militär in der Karikatur. Stuttgart. O. J. N. 8r., er. vkts. Illusztrációkkal . . . . . 10.—

3239. COMENIUS, JOH. AMOS, Janua linguae Latinae reserata aurea. Debreczini, 1729. 8r., (Kissé sérült) papírkts . . . . . 6.—

3240. CONTARENUS, CASPAR, De magistratibus, & repub. Venetorum libri quinque. Basileae, 1544. 8r., egykorú pergamentkötésben . . . . . 3.—

3241. CORPUS JURIS CIVILIS ACADEMICUM. Auctore CHRISTOPH. HENR. FREIESLEBEN. Coloniae Munatianae, 1759. 4r., 2 k., bktsek 5.—

3242. CORPUS JURIS HUNGARICI. Budae, 1822. Folio, 2 kötet, fbőrktsek . . . . . 10.—

3243. COUVRAY, LOUVET DE, Faublas lovag. Bpest, 1900. 8r., 4 kötet, félvászonkötések . . 4.—

Ujhelyi János

építész

Szül. Tótkomlós 1885

oklevelet nyert 1922.

Névjegyzőmüegyetem 21. l.

T. 5542.

évő vár felé az előtérből ut ve-
z jár kutyával és egy málhát vivő
lirata

ÉBEN
TEIN
COMITAT

.2 : 19 cm.

Ujhely I

Festö

Velencze.

Münegylet

1857. okt. nov

L.

Ujhelyi Janos

[illegible]

1860. nov. decz

[illegible]

Ujhely J. Velencében

1857. okt. - nov. kiáll. Müegylet: Palota Velencében, olajf., Engl Mihály tulajd.

Ujhelyi János Pesten.

1860. nov. - dec. kiáll.: A talált gyermek, olajf., 35 frt. — Orosz kutya, olajf. 20 frt.

Városi nejskönyvtári ügy III. 53.

Ujhelyi János

festo Pest

1860. nov. Erall

Minegylet

Szekrény, intarziás VIII. 122.

UJHELYI *János*, festő 1851. Velencében, 1860. Pesten. A Pesti Műegyletben l'alota Velencében, A talált gyermek és Orosz kutya c. olajfestményét állította ki.

Eg II 555 l

Toka

To

Tokaj wines of own production.

Vin de Tokaj propre production.

Tokajer Eigenbauweine.

Telegrams: Tokayense.

Telefon: 81-2-74.

Bureau-Cen

ÁRJEGYZÉ
Tokaji asztalibor
Tokaji pecsenyebor
Tokaji pecsenyebor éde
Tokaji szamorodni
1920-as Tokaji szamoro
1908-as Tokaji szamoro
Tokaji szamorodni édes
Tokaji édes furmint
1928-as Tokaji édes fur
Tokaji aszu 3 puttonos
Tokaji aszu 4 puttonos
Tokaji aszu 5 puttonos
Tokaji aszu 6 puttonos
1920-as Tokaji aszu 5 p
1904-es Tokaji aszu 5 p
1901-es Tokaji aszu 6 p
1889-es Tokaji aszu 5 p
1889-es Tokaji aszu ess
1920-as Tokaji muskotály
Tokaji édes muskotály
Tokaji hárslevelü édes
Tokaji borec

MDK

Ujhelyi Gyula festő

Myn: A Műcs. téli tárlata. Szépmüvészet, 1944.
1.sz. 22 l.

Ujhelyi Gyula MDK

Nógrádban, temp.

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Ujhelyi Gyula MDK

Nógrádban, temp.

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

MDK

Ujhelyi Gyula

Rácz Kálmán nyerte el a Székesfőv.vízfestm. díját. Esti Magyarország 1943.jan. 4.

Ujhelyi
Imre

M.D.K.

Exportképes hétvégi házak tervpályázatán dijazva

Társtervező: Vas Zoltán, Ligeti Tamás, Schönauer Sándor

II. dij

Magyar Építőművészet 1967/4, 5.1.

MDK.

Ujhelyi István

Kiállitási hiradás

Vasas 1965 ápr.lap -

Ujhelyi Istvan fotó

Ujhelyi István
Fotókiállítás Gyulán

Megyei Hírlap 1983. VIII. 13.

MDK

Dr. Újhelyi János, [építész?]

Az emlékérem II. f.-t kapta.

-: Kiosztották az idei Alpár Ignác emlékérmeket

12

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 8.

Ujhelyi György

csiszármester

1631 Kassa

l. Arch. Ért.

1912. 272. l.

Ujhelyi Gábor, festőművész

a „20 éves díjak a képzőművészetben" című jubileumi kiállításon szerepelnek a művei.

Veszeli Lajos: Egy jubileumi tárlatról.
Napló /Veszprém/, 1979. nov. 15.

ÚJHELYI Gábor atya

ld. Horepai János: A Harangárdi temető
régi sírkövei. Bp. 1988. 50 p.

Ujhelyi Gábor

ötvös

1764-ben céhmester Kolozsvárt. Fia Zsigmond 1746. márc. 19 én hozza szegödött ötvös műre, de, de két évvel később abbahagyta és deáki tudomajokra szentelte magát

Zakab Elek Kolozsvár tört.

Bpest. 1888. III. 266. l 267. l

Ujhelyi Gábor

ötvös

1788-9-ben céhmester Kolozsvárt.

Zakab Elek. Kolozsvár története.

Bpest. 1888. III. 410. l

Ujhelyi István

Békés Megyei Nap
1998. JÚLIUS 22., SZERDA

Párizs az évezredkapuban

Színes fotográfiák egy orosházi kiállításon

Biztosan tudom, hogy *Ujhelyi István* budapesti fotográfus volt az első, aki a Milói Vénuszról három, különböző nézőpontból exponált színes lapot állított ki a minap Orosházán, a mezőgazdasági szakközépiskola kollégiumának egyik termében, az Orosházi Művészeti Műhely nyári alkotótáborának első napján. Hogy aztán *„Én is láttam a Milói Vénuszt”* címet adta 41 színes fotográfiája együttesének; hogy a Louvre-ban látható görög hölgy, Alexandrosz szobrász műve a hellenisztikus időkből egy kiállítás címadója lett: látva a többi képet, nem is lehetett más. Mert a szemben, oldalt és a szemben ellentettjéből rögzített Vénusz-látvány mellett és körül mind a többi 39 kép: Párizs, a világ egyik fővárosa, a kultúra Párizsa, ahol a múlt év őszén, 832 nappal 2 ezer előtt egy pesti fotográfus azt kereste, hogy a Milói Vénuszon kívül mi még Párizs, a jelenvaló csodák Párizsa, melyben mindenütt ott ring, forr, hullámzik, teljesedik az új évezred nagy nyitánya, egy láthatatlan, de egyre tisztábban hallható orkeszter száguldó, lebegő, szerelmes, szépséges muzsikája. Legyőzve (talán egyszer) a fájdalmakat is, a világ hátborzongató szörnyűségeit, emberek pusztulását minden égtáj felé és felől.

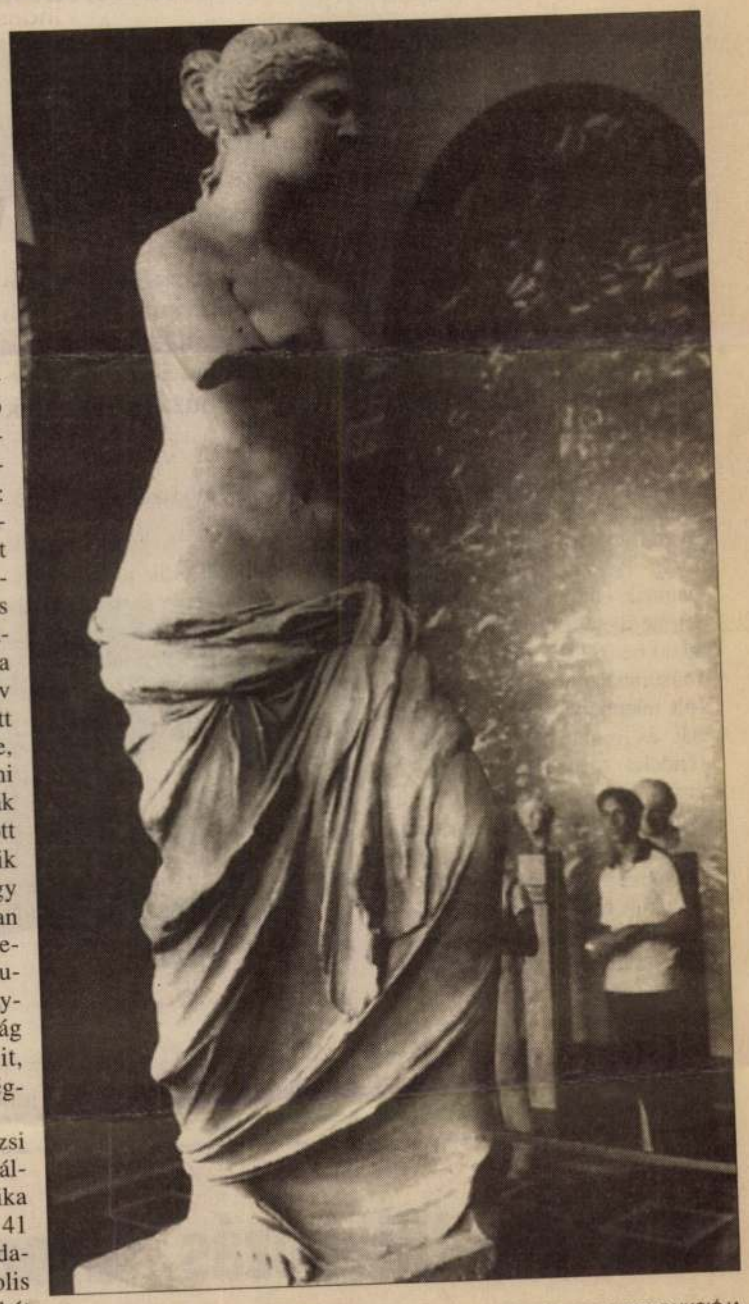

A Milói Vénusz – oldalról

BAZSÓ IMRE REPRODUKCIÓJA

Ilyenek Ujhelyi István párizsi fotólapjai ezen az orosházi kiállításon. Mind a 41 a technika csúcsa, és majdnem mind a 41 jóval több annál, hogy csak odavarázsolja egy világmetropolis arcát: a fotográfus a város lelkét kereste és találta meg azon a tavalyi koraőszön. Képei az Eiffel-toronyról az acéltraverzek ritmusában egy (így) soha nem látott remekmű, az „öreg hölgy” titkairól; a versaillesi palota csillárerdejének fényözönében szinte történelmi transzban sodródó turistákról; egy utcai festőről és japán modelljéről a művészek utcájában szintúgy a mai Párizs, mint a Notre Dame előtti áhítat, és az egész óriásvárost belátó panoráma a harmadik diadalív magasából. Ebben az eljövendő évezred városrészében születtek Ujhelyi legkifejezőbb fotólapjai, melyek (mint említettem volt) a művészi revelációk jegyeit hordozzák, és ettől többek, mint a Párizst bemutató, közkézen forgó másféle szép, színes képek.

Móricz Zsigmond a „lencse művészének” nevezte a Gyulán született Székely Aladárt: Ujhelyi Istvánt is nyugodtan nevezhetjük a „lencse művészének”. Csak közben eltelt garmada idő, a világ a harmadik évezredbe tart. Erről szólnak Ujhelyi képei, melyeket a Milói Vénusz három nézőpontból exponált, kedvesen izgalmas lapjai köré épített kiállítássá.

Sass Ervin

Az utcára öntötték a búzát

Szeghalmi termelők elkeseredésükben tették

A lehetséges forgatókönyvek rosszabbikának eseményei következtek be kedden Észak-Békésben, amikor beváltották ígéretüket a szeghalmi és Szeghalom környéki kistermelők. A gazdák végső elkeseredésükben tiltakozásképp kedden délelőtt, ha nem is a 47-es számú főútra, de a város területén belül, a Kassai úton kialakított szükségtározóba öntötték a búzát – mondta munkatársunknak Oláh György helyi gazdajegyző. Kora délutánig mintegy tíz vagonnyi búzát borítottak le az észak-békési város utcájára, ahová még ugyanennyi learatott búzát szállítanak a termelők.

A lekerített területen tárolt búzamennyiség a forgalmat nem akadályozza – értesült lapunk. *Oláh György* a Békés Megyei Napnak elmondta: – Hiába ígérték az illetékesek a Magyar Televízió hétfő esti, Nyitott száj című műsorában, hogy kedden a kijelölt telephelyek átveszik a gabonát és rendeződik a miniszteri rendelet utáni kaotikus helyzet, érdemben nem változott semmi. Nincs mire várnunk, egyszerűen nem tudjuk hová tenni a búzát. Felháborodásunkat fejezzük ki a kialakult helyezettel szemben, de nem égetjük el a búzánkat – mondta a szeghalmi gazdajegyző. Oláh György végül értetlenségének adott hangot, hogy miért nem veszi át tőlük a búzát az Agrimill Rt. szeghalmi tárháza, holott 2000 vagon szabad tárolókapacitása van jelenleg kihasználatlanul. Békés megyében az 50 tonna alatti kistermelőktől csak a körösladányi Barátság Mezőgazdasági Szövetkezet és az orosházi ÁTI Depó tárháza veszi át a gabonát – tudta meg lapunk.

– Az Agrimill Rt. az állam egyik közraktárával kötött szerződés értelmében az 50 tonna felett szállító termelőktől veszi át a gabonát a szeghalmi tárházában. Ez a művelet a búza minőségi bevizsgálásával meg is kezdődött. Az állami garantált áras felvásárlásban kötött szerződéseinket a lehető legszigorúbban be kell tartanunk – mondta munkatársunknak *Siági László*, a gabonaforgalmi cég gazdasági vezérigazgató-helyettese.

Bod Tamás

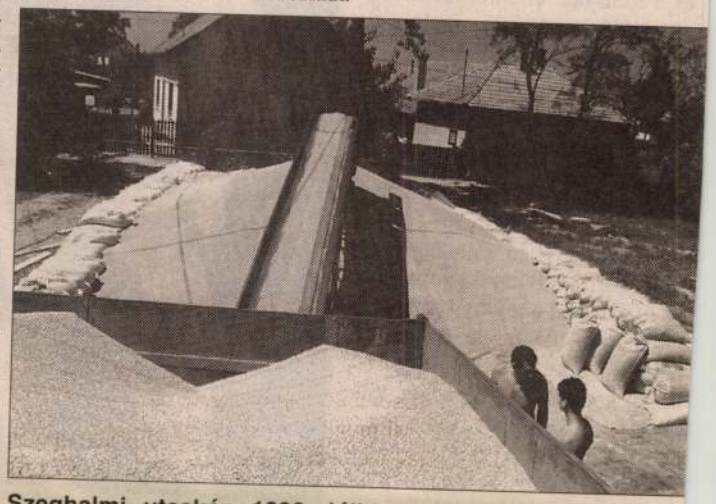

Szeghalmi utcakép 1998. július 21-én. Alkalmi tárház szabadban

NYÁRI ATTILA FELVÉTEL

Csöndes tiltakozás, távozó közönség

Ötágú síp a Várszínházban

Minden tiszteletem azoké, akik a kultúraközvetítés egyébként is nehéz terepén olyan feladatra vállalkoznak, amit jobb híján a líra utóvédharcának nevezhetünk. A líra még az irodalmi műnemek között is mostohagyerek lett, épp úgy, ahogy a kultúra nagy egészén belül az irodalom. Ebből a kettőzötten nehéz helyzetből – de ha már mostohagyereket emle-

kül(!) még azok nagy részét is megfutamodásra késztette – szó szerint –, akik a líra döbbenetes háttérbe szorulásának idején jegyet váltottak az Ötágú sípra. Talán a Várszínház fennállása óta nem fordult elő, hogy a közönség fele otthagyta az előadást. Márpedig hétfőn este ez történt. A közönségre lehet, de nem érdemes haragudni. Nem

A vers olyan elkötelezett nagy követe, mint Dinnyés József, ha lószaggató öngólt rúgott hétfőn Várszínházban. Ilyen előadá után a gyulai színházi vezetőt nek különleges erőfeszítését fog kerülni a lírakedvelők meg csappant létszámú csapat visszacsalogatni a nézőtérre.

Értem én, hogy a délvidél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 387-748, 340-726

1916 JAN 10

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Újhelyi Gábor

1021

Zirc felé decemberben. Újhelyi Gábor akvarellje

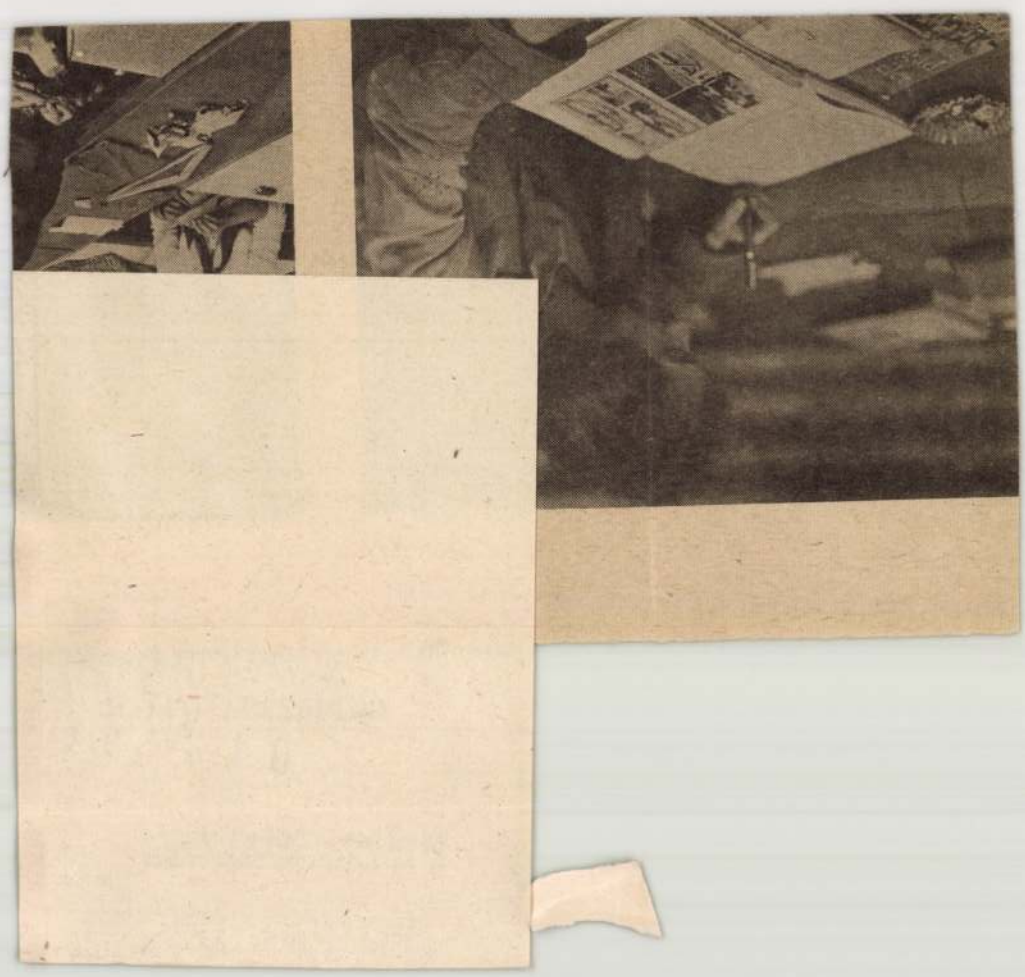

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Újhelyi Mihály
SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP
1965 DEC 19
1021

A CSONTVIRÁG

Törökszentmiklóson az Arany János utca egyik kis házában él Újhelyi Mihály nyugdíjas pedagógus.

Ahogy belépünk, az előszoba egy kis asztalán sorakozó faragások adják tudtunkra, hogy jó helyen járunk. Újhelyi Mihály bácsi

ugyanis egy ma már egyre ritkább művészetnek, a csontfaragásnak hódol. A szokatlan alakú művekre stilizált virágok, szeszélyesen kanyargó indák díszítik. Tulipán, rózsa, és még régi görög oszlopfőket idéző akantuszlevél is akad a motívumok között.

A művek ügyeskezű mesterét a szobában, a nagy ebédlőasztal mellett ülve most is munka közben találjuk. A kezeügyében régi reszelőkből átalakított, éles re köszörült szerszámok. Most, a beszélgetés közben pihennek, csak a fényképezés kedvéért veszi kézbe az egyiket Újhelyi Mihály bácsi.

— Már nyolc éve faragok különböző dísztárgyakat marha-lábszárcsontból. Ezt éppen a lányomnak készítem, az egyik nagyobbik csont a múltkor nagyon megtetszett neki, kérte, hogy adjam oda. Inkább majd másikat faragok mondtam — mutatja a most készülő faragást.

— Mennyi idő alatt készül el egy ilyen szép nagy csont?

— Beletelik egy egész nap is. Néha leteszem, aztán újra felveszem, ez a szórakozásom.

— Mihály bácsi csak most ősszel ment nyugdíjba. Itt tanított Törökszentmiklóson?

— Itt, és kezdettől fogva mindig egy iskolában, negyven évig. Az utóbbi esztendőkben cigány iskolában tanítottam, a feleségem volt a napközis én az osztályvezető.

— A néni is pedagógus?

— Igen, de ő már korábban nyugdíjba jött.

Amióta Mihály bácsi nyugdíjas, kedvenc szórakozására, a csontfaragásra is több idő jut. Egy közelben lakó hentesmester a „főszállítója", de olykorolykor az iskolából a gyerekek is megkeresik egy-egy érdekes alakú csontot hozva.

— Ki-ki aminek használja, vázának, éjjeli lámpatestnek, cigarettatartónak, vagy csak egyszerűen dísznek — mondja, amikor néhány faragványt a kezünkbe veszünk. Közöttük olykor ismerősre bukkanunk, egy-egy baranyai vagy mezőkövesdi motívumra.

— Van egy népművészeti albumom, abból szoktam néhány jellegzetes népi mintát felhasználni — magyarázza.

Csontba faragott, hajladozó virágok — időtöltésül csupán. A lélek valamiféle maradandó anyagra karcolt rezdülései. Óvatosan jár a véső az idős pedagógus kezében, olyan emberében, aki megszokta, negyven esztendeig, hogy finomabb, sérülékenyebb anyagba, kis nebulók lelkébe plántálja a tudás virágait.

— **rideg** —

mentum nélkül is nőssé, naggyá teszi a látogató szemében azt a pártot, amely megalakulásától az országért küzdött, s azokat a

gyeli a ki- és bemenőket.

— Ez a felvétel akkor készült, amikor a központot feldúlták 1919 márciusában

vezetők eredeti jegyz
vét vagy az emlé
okmányt a két párt e
léséről (a szociálde
ták sorában *Landle*

PÁL OTTÓ:

Félnapos feleség

Vera az anyakönyvvezetőnél, meg sem várva a kérdés végét, mondta az igent. Hazaérve, alig fogyasztották el a levest, rosszul lett. Úgy kaptak utána, hogy el ne vágódjék. Amint sikerült kissé felélesztení, szédülésről, hányingerről panaszkodott. A sebtében előkerített orvos, búcsúzás közben csak ennyit mondott Jánosnak és az anyósnak: „Nyugodjanak meg. Hagyják őt nyugodni. Ezek a kellemetlen tünetek örökké megvoltak és lesznek, míg a nő szülni fog..."

A szavak nem hagyták békén, nézte Verát és várta, hogy felébredjen. De a félnapos feleség nem mozdult. Ott feküdt a rekamién, fejét kissé hátravetve, egyik lábával maga alá gyűrve a paplant. A csend nesztelenségével máskor nyugalmat adott, most csak emlékeket kavart...

Néhány hónapja, a szokatlanul forró májusvégi napok egyikén a leány megjelenése oly váratlanul érte, mint kormos őszi fellegek mögül hirtelen előbukanó nap a gyalogló embert. Szeme káprázik a fényben, hogy aztán hosszú percek multán feloldja a csillogás varázsa alól.

Árván nőtt fel. Volt nevelői közül az egyik a „görbe ábécére" ösztökélte, csupán a lányfélére kacsingatott, s szövögette, hogyan tudja tőrbecsalni a szívét. A másik, mialatt kicsalta volna a garast is üres zsebéből, a tudásra hivatkozott: hetvenből hatvan ember nem szívvel, de ésszel él, és az észnek tulajdonított minden sikert.

Felvette az ingét, amit a nagy melegben levett és elment. Szédülten kószált, mint aki sokat ivott. Mennyi a hasonlóság a betegség és a szerelem tünetei között! Egyszer alattomosan, lappang és lassan hálózza be a kiszemeltet, máskor percnyi rohammal szerzi áldozatát és jaj annak, akit megkaparint. Éget, zaklatott álomba kerget. Az életből felszínes, leheletszerű impressziókat enged befogadni. Ezek a benyomások rögeszmékké görcsösülnek, csak ezeket észleljük, körülöttünk nincs más, se élő, se holt, nem látunk, nem hallunk egyebet, csupán a valónak képzelt vágyainkat.

Gondolt a lányra, majd elszállt emlékezetéből, s később ismét visszatért hozzá. Amikor szombat délután elhagyta az üzemet, az integető Pongrácz Bertalan meóst pillantotta meg, mellette feleségét, Mártát és — Verát.

— Varga szaktárs! Jöjjön! A nők kirándulni akarnak, jöjjön velünk!

— Így?! — mutatott magára.

— Nekem... nekünk megfelel így is — incselkedett Vera.

— Nem engedjük el — toldotta meg Márta. — Minek ehhez készülődés? A ruha nem számít. Ha meg éhes, eszünk a hegyekben, ennivalónk is van.

Hiába mentegetődzött, mennie kellett... Mire a hegy oldalához értek, ahonnan az emeletes házak is kis gyufásdobozokká törpültek, nyugatról sötét felhők tornyosodtak. Nem törődtek vele, letelepedtek. Előkerült a szatyor és falatoztak. János olyan komótosan és keveset evett, hogy Vera nem állta szó nélkül.

— Ilyen szorgalmas a munkában is, mint az evésben?!

— Ugyan! — János helyett, akinek az arcát pirosság öntötte el. Bertalan válaszolt. — Az ő sikereiktől hangos az egész gyár. A Varga-brigád... Úgy dolgoznak,

hogy már meg sem nézem. nem sok dolga akad... Ja, aki gyár a barátja.

— Nem az, csak olyan d mint a miénk.

Vera kis „katonákat" cs kenyérrel, sok kolbásszal, s nost. Amikor szabadkozott, a cagásától kísérve, szájába ral

Erős dörej reszkettette gőt. Az eső szele megcsapta enyhe légáramlásból dühös dett. Gyorsan befejezték az e

— Most lesz haddelhadd Márta —, nincs hova mennün

— Csomagoljunk — sünd mók körül Bertalan —, talár előtt fedél alá kerülhetünk.

Vera mozdulatlanul nézte felhőket, amelyeket tüzes ost kodott a villám. „Milyen szép inkább magának.

— Mit beszélsz? — Már rosszul hall. — Mozdulj, mer

— Elvonul, ide nem jö még magasabbra menni, ho alatt lássam az égiháborút. fordult, — Milyen lehet a ről?

— Nagyon érdekes, de a jobb lesz, ha...

— Maga is, no hiszen, p gel adagolták a bátorságot o született. Én felmegyek.

Elindult. Néhány lépés dult: — Nem jön?!

János nézte a lányt, h a nyomába szegődött. Még tanás reszkettette meg a le a kiabálást: „Forduljatok zuhé lesz!"

A pokrok közötti szűk, vényen egymás mögött h Vera, mint zerge szökellt lára, s mögötte János, aki a hegymászáshoz. Óvatosan bával a szilárdabb pontoka

— De melegen. van! — tetejére érve, kibontotta ha got. Belekapott a szél a für

1963 APR 24
2/1021

Újhelyi Gábor képkiállításáról

A kiállítás megrendezői: a Magyar Képzőművészek Veszprém megyei Munkacsoportja és a Bakonyi Múzeum jó szolgálatot tettek Újhelyinek ezzel a szemléletes, termékeny éveket átfogó válogatással.

A bemutatkozás sikerült. Sokkal jobban, mint az őszi tárlaton, amelyről — Újhelyiről írva — a Művészet ez évi 3. számában véleményét Láncz Sándor így összegezi: *„Új törekvések jelentkeztek Újhelyi Gábor... műveiben, ezek azonban még sok nyerseséggel, helyenként egészen torz megoldásokkal párosulnak."*

Nos: a torz megoldásoknak ebben a kollekcióban már kevesebb nyoma van. Áttekinthető sorrendben olyan képeket is látunk, melyek már nem a görcsös erőfeszítések szülöttei. A hangulattal csordultig telt tájképek már nem annyira természetutánzatok: *a lényeget, a művészt megihlető alapélményt ébresztik fel a nézőben.* Fantázia-dúsan, forrpontra hevítetten, képileg igen jól megfogalmazva beszélnek ezek az élmények. Vonzásuk azért erősebb, mert rend is uralkodik bennük.

A tájakból például Újhelyi azt láttatja meg, ami mellett az ember a valóságban sokszor elmegy, de sézre csak így, már művészileg megörökítve veszi; szinte együtt örül a felfedezésnek az alkotóval. Kinek-kinek más-más kép tetszik. Én a *Napraforgó* című előtt találkoztam a festő érzelmeivel. Közelről is, messziről is szemléltem-fürkésztem a négy bugával kapaszkodó virágot. Megragadó élmény. Egy sejtelmes égbolton elsziporkázó tüzijáték négy utolsó fényforrásához hasonlíthatom. A virágok közepe, az a rész, amelyben a valóságban méhek és dongókat lát az ember, a magház — sötét: *a művész a kevéssel sokat-mondásból kitűnőre vizsgázik.*

Ilyen produktuma több is van: a *Fehér-barna fal*, az *Ikva-part*, az *Esős Sopron*, a *Sümegi vár holdfényben*, a *Nemesvita*, a *Daruk — uszályok*, a *Szürke kőfejtő*, a *Fertőrákosi tó* és a *Tűztorony a házak felett* érdemlik meg elsősorban, hogy ne hagyjuk őket említetlenül.

Külön kell szólni Újhelyi legújabb kísérleteiről. Valószínűleg hosszú útkeresés és nem csekély vívódás után jut el olyan eredményekhez, mint a Soproni házatetők. Térbeli elhelyezésükben, plasztikus csoportosításukban, szögletes-sarkos kontúrrendszerbe ágyazva ébresztenek hangulatot. Hasonló hangulat hordozója a korábbi években festett *Éjjel* is

Újhelyi fő erőssége *a fény-árnyék bravúros kezelése.* Ezen a kiállításon szembetűnik: olyan festészettel van dolgunk, amelyhez már *magasabb esztétikai mércével lehet közeledni.* Ez természetes is, hiszen Újhelyi nem indult hátránnyal, a főiskolán a megbízható mesterségbeli tudást megszerezhette. Formanyelve még változik, az élmény birtokbavétele sem egyformán sikerül neki, de legtöbb képe már kialakultabb egyéniséget, festésmódbeli egységet fejez ki.

Jellemformáló, lélekábrázoló ereje is figyelemre méltó. *Öreganyám című portrékompozíciója teljesen igazolja ezt a megállapítást. A lélektani pillanatot ihletett átéléssel örökíti meg.* A színben és szerkezetben egyaránt tetszetős képek közé a régebbi Újhelyi alkotások közül is azok sorolhatók, amelyek nem mindent, csak a lényegest igyekeznek megragadni. Újhelyi tudja, hogy mit kell, mit érdemes elmondania. Érti az elhagyás, az egyszerűsítés művészetét. Erőlködésnek, modorosnak tűnő megoldásai ma már nincsenek: *térbeli tisztázatlanságot, arány és szerkezet hiányát talán csak egy-két képén fedezhet fel a néző.*

A halk, tompított tónusok és a lírai hangvétel jellemzők Újhelyi művészetére. Nem hibája az elsietettség: megfontolja, hogy az alapélményből menynyit kell megvalósítania. Előadása olykor részletező is, de nem bíbelődik. A részletező előadásmódra jó példa a *Ragyagó reggel* című vászna. Példa arra is, hogy a művész konstrukciós érzéke további emelkedést ígér. Az eddigi emelkedésről a most bemutatott képek meggyőztek. A kiállítás megrendezőit dicséri, hogy alkal[illegible] az összegezésre.

Nagy Gyula festőművész Olaszországba indul

Nagy Gyula, a Várpalotán élő kiváló festőművész, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Veszprém megyei munkacsoportjának vezetőségi tagja, holnap — feleségével együtt — Olaszországba indul. Nagy Gyula utoljára 1958-ban töltött kerek egy esztendőt Itáliában, a világ képzőművészeti életének mindenkori centrumában. Most újra tanulmányozni fogja mind a klaszikus, mind a modern festészet legnagyszerűbb alkotásait.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NAPLÓ (Veszprém)

LŐ
A MEGYEI TANÁCS LAPJA
Szerda, 1963. április 24.

Mai számunkban:

Éremezők a víz alatt...
(3. oldal)

Hruscsov elvtárs válaszai I. Pietrának
(5. oldal)

Tudomány és technika
(6. oldal)

Szervezett növényvédelemmel 5000 vagon többlet gyümölcstermést érhetünk el az idén

...szágos tanácskozás Somlószöllősön ...kertek gyümölcsfáinak növényvédelméről

...gos Ak- llő- tott fej- A ta- szí- s a és k i- i- , a nak zíni lla- k t -

szerte mozgalom bontakozott ki a növényi kártevések megfékezésére.

Az ülésen Nagy Bálint, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa Növényvédelmi Akcióbizottságának titkára beszámolójában elmondotta, hogy az alig egy évvel ezelőtt kibontakozott népfront kezdeményezés országos mozgalommá fejlesztette a növényvédelmet. Hangoztatta beszámolójában, hogy a gyümölcstermelés fellendítésében csak úgy lehet figyelemkeltően előrehaladni, ha nemcsak az üzemi, hanem a kerti gyümölcsösök növényvédelmére is gondot fordítanak.

Hazánkban minden lakosra 8 gyümölcsfa jut, s ezért minimális termés esetén is el kellene érni az egy főre számított 160 kilós gyümölcs „fejadagot".

A statisztika szerint a gyümölcsfogyasztásunk alig éri el az 50 kilót — hangoztatta. A kerti és a szórványosan elhelyezkedő gyümölcsöseink országosan még a faállomány 45—50 százalékát teszik ki,

a terméseredmény azonban az elhanyagolt, nem megfelelő növényvédelem miatt igen alacsony.

Az almáskertek holdankénti átlaga negyven-ötven mázsával kevesebb, mint az üzemi telepítésű gyümölcsösöké. Az előadó elmondotta, hogy az országos méretű növényvédelmi mozgalom erőteljesen felkarolja a kerti, kisüzemi gyümölcstermelést.

A népfront kezdeményezésének legszebb példái Heves, Bács-Kiskun és Veszprém megyében mutatkoztak meg.

Heves megyében például hirtelen elfogytak az üzletekben a gyümölcsfatisztító eszközök, ami azt bizonyítja; rájöttek a termelők, hogy a termés jórészét a kártevők már koratavasszal elpusztítják. Az ötéves terv 23 százalékos termés emelkedését is csak úgy lehet biztosítani a gyümölcsösökből, ha a kertekben és a szétszórtan elhelyezkedő faállománynál is magasabb hozamokat érünk el. A kártevők elleni rendszeres és szervezett védekezés lehetőséget teremt arra, hogy

elérjük ... évben a

...émi járásban ...át és 2300 hold gabonát gyomtalanítanak

...nés- a elő- szán Si- ku-

koricán Hungasinnal, 1500 hold fővetésű silókukoricán Dikonirttal, továbbá 2300 hold őszi gabonán vegyszeres gyomirtást hajtanak végre.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

1976 SEP 12

NAPLÓ /VESZPRÉM/

Újhelyi Gábor festőművész

1021

Újhelyi Gábor festőművész kiállítása látható szeptember 24-ig Balatonfüreden a Balatoni Galériában. A megyénkben élő sokoldalú alkotó érzékletesen tárja elénk közvetlen környezetünk szépségét és hangulatát. Képünkön: a művész „Bakonybél felé lovaskocsin" című olajképe.
(Foto: Borbás)

Apromfüetések

(Káptalan-
u. 27. sz.
szögöl telek
ék, villany
. Cím: Dr.
Veszprém,

atonfüreden
l. sz. alatt
tes társas-

főútvonal
tervezésű,
egoldott új,
ázban 2,5
lakás gara-
tozó közös
telekrésszel
vállalási le-
megegyezés
gyzetméter"
zprémi hir-

város fölött
gyümölcsös
itt 90 000.—
ladó. Ajka,
Hoffmann

Stadion úti garázs eladó. Érdeklődni délelőtt telefon: 13-590, délután: Veszprém, Dobi István u. 19/D. II/9.

A bocföldei „Új Élet" Mg. Tsz. üveges részlegénél mindenféle keleti típusú gépjármű

szélvédő
és ajtóüveg

beszerelve ismét

kapható

Teherautókba, traktorokba, egyenes szélvédő és ajtó üvegek minden méretben beszerelve kapható, Bocföldén, — Zalaegerszeg délre 3 km-re, a 74-es út mellett.

Nyitvatartás:

9 hónapos vemhes ötéves, eladó. Nemes Petőfi u. 49.

Régi könyveket ve Házhoz megyek. Keszthely, Ságvári kö

Bontásból származó let anyagok: gerenda, ka, ajtók, ablakok, salamon, Deák F. u. 1 alatt.

Vennék bontásból lámpalát. Ajánlatot m mennyiség, ármegjelö kérem. Pauer József Lovászpatona.

Boroshordók, kádár termékek beszerezh valamint ászokhordó tását vállalom. Sz Kálmán kádármester, Andrási u. 6.

VEGYES

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

1972 MAR 20

Újhelyi Gábor

Tájak és képek

1021

Újhelyi Gábor: Cséplés után

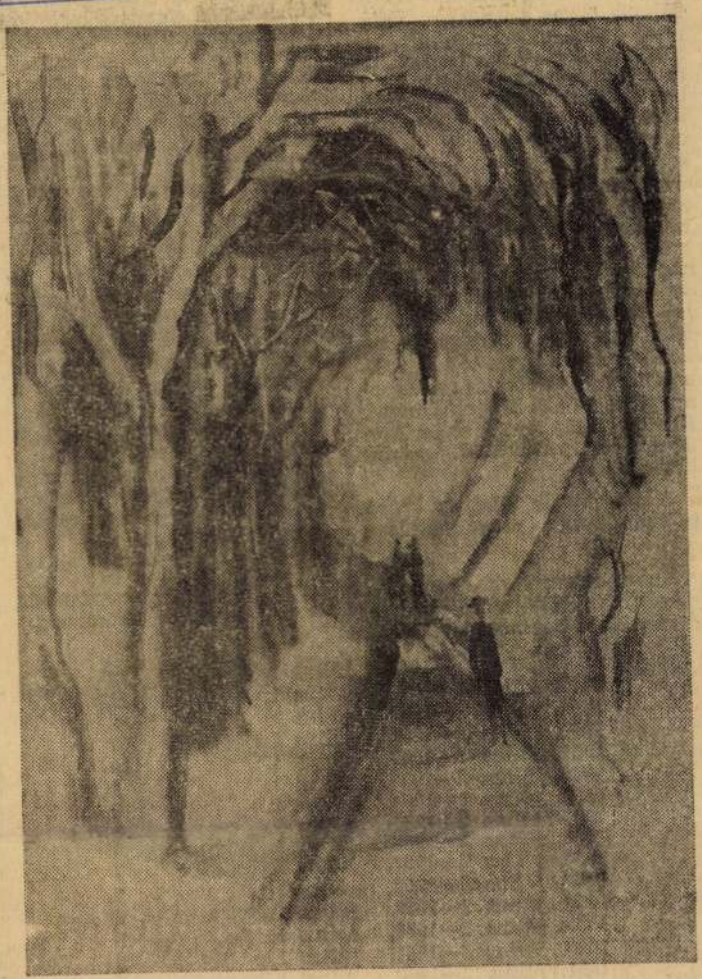

Fülöp Lajos: Havas út

Két rajzszakos felügyelő mutatta be új alkotásait Veszprémben, a Megyei Könyvtár Klubjában.

Újhelyi Gábor számos kiállításon szerepelt már munkáival. Biztos szerkezetű tájábrázolásain Sopron, Tokaj hangulatai, a csendes vízpartok, öreg házak, műemlék-templomok viszik a vezérszólamot. Legfőbb értékeit olajkompozícióiban, különösen jól jellemzett portréiban — köztük *Nagyanyám* című kitűnő képén — csillantja fel.

Fülöp Lajos nyugtalan, töprengő, útkereső művész. Kollektív bemutatókon szerepelt, s önálló tárlatok is vannak már mögötte. A Balaton-vidék ihletett festői közé tartozik. Világa a nagy tó aligai szeglete, az ébredő tavaszi vízpartok, a tiszta hóba temetkező erdei utak, a kristályos jégtáblák, az őszbe boruló kertek, sárguló szőlők, lombjukvesztett ligetek, hallgatag völgyi falvak világa. Akvarelljei játékosan és gyöngéden, líraian írják le a jelenségeket. Biztos kézzel választja meg a témához, a kifejezendő gondolathoz illő eszközeit. Képei *(Olvadás, Havas út, Jeges Balaton)* beszédesen bizonyítják: sikeresen küzdi át magát a Balaton-festészet konvencióin.

Salamon Nándor

Cserháti kérdezi: K az oktatá dolgozói k pótszabads kell kiszám szony alap badságot?

Az alsó és középfokú oktatási intézményekben dolgozók közül — a bentlakásos intézmények gyermekfelügyelőinek kivételével — valamennyi pedagógus *munkaköri pótszabadságban* részesül. A munkaköri pótszabadság mértéke az óvónők esetében évi tizenkettő, a technikus tanárok esetében évi tizennyolc, a többi pedagógus esetében pedig évi harminchat munkanap. A harminchat munkanapból indokolt esetben tizennyolc munkanap oktatással összefüggő munkára igénybe vehető.

A pedagógusokon kívül munkaköri pótszabadságban részesülnek egyes gazdasági, valamint műszaki munkakört betöltő alkalmazottak is. Így hat munkanap pótszabadság jár a bentlakásos oktatási intézmények, valamint a középfokú oktatási intézmények gazdaságvezetőinek, gondnokainak, ügyintézőit és anyagbeszerzőit. Ugyanakkor évi három munkanap pótszabadság illeti meg az általános iskolák, a napköziotthonok, a zeneiskolák, az óvodák, az általános iskolai diákotthonok, továbbképző iskolák és gyógypedagógiai iskolák gazdaságvezetőit, gondnokait, ügyintézőit és anyagbeszerzőit. (A Művelődésügyi Közlöny 1968. évi 1. számában közzétett 123.720/1967. számú közlemény.)

A munkakör alapján járó pótszabadság megállapítása-

Ha a beszámított munkaviszonyban töltött idő kezdete az alábbi határok közé esik

		akkor a pótszabadság mértéke (munkanap)
—1948. július 1.		12
1948. július 2—1949. július 1.		11
1949. július 2—1950. július 1.		11
1950. július 2—1951. július 1.		10
1951. július 2—1952. július 1.		10
1952. július 2—1953. július 1.		9
1953. július 2—1954. július 1.		9
1954. július 2—1955. július 1.		8
1955. július 2—1956. július 1.		8
1956. július 2—1957. július 1.		7
1957. július 2—1958. július 1.		7
1958. július 2—1959. július 1.		6
1959. július 2—1960. július 1.		6
1960. július 2—1961. július 1.		5
1961. július 2—1962. július 1.		5
1962. július 2—1963. július 1.		4
1963. július 2—1964. július 1.		4
1964. július 2—1965. július 1.		3
1965. július 2—1966. július 1.		3
1966. július 2—1967. július 1.		2
1967. július 2—1968. július 1.		2
1968. július 2—1969. július 1.		1
1969. július 2—1970. július 1.		1
1970. július 2—1971. július 1.		—
1971. július 2—1972. július 1.		—
1972. július 2—		

Ha a dolgozó munkaköri pótszabadságra is jogosult, akkor választania kell, hogy a munkaviszony alapján járó, vagy a munkakör alapján járó pótszabadságát veszi-e igénybe. Joga van a számára minden kedvezőbb pótszabadságot kérni. Például a hat munkanap munkaköri pótszabadságra jogosult középiskolai gazdaságvezető a húszévi munkaviszony alapján járó tíz nap pótszabadságot veszi igénybe. A pedagógus számára mindenkor előnyösebb a munkaköri pótszabadság, ezért a pedagógusok részére a gyakorlatban soha nem számítunk munkaviszony alapján járó szabadságot. Ez alól csupán a gyermekfelügyelő kivétel, akinek munkaviszony szerinti pótszabadság jár.

iati évet követő képesítésnélküli tanító is.

A dolgozók nagyobb többsége, így az oktatásügyi dolgozók jelentős része is a *munkaviszonyban töltött ideje alapján* jogosult pótszabadrágra. A dolgozónak minden munkaviszonyban töltött két év eltelte után egy, de évenként legfeljebb tizenkét munkanap pótszabaság jár. (Mt. V. 49. §.) Például: ha a dolgozó egy éve és négy hónapja áll munkaviszonyban — természetesen beszámítva a korábbi munkaviszonyban töltött idejét is, — nem jár részére pótszabadság. Viszont ha már öt év és nyolc hónapot töltött el szolgálatban, akkor ezen a címen három nap pótszabadság illeti meg. Huszonnégy évet elérő és azt meghaladó munkaviszony esetén a dolgozó tizenkét munkanap pótszabadságot kap, ennél több pótszabadság a munkaviszonyban töltött idő alapján nem adható. A munkaviszony alapján járó pótszabadság mértékének megállapításakor minden munkaviszonyban töltött időt egybe kell számítani, az egyes munkaviszonyok megszűnésének módjától és a közöttük lévő időkiesések tartamától függetlenül. Fegyelmi elbocsátás esetén azonban a dolgozó három évig nem kaphat pótszabadságot korábbi munkaviszonya alapján.

Az 1972-ben a munkaviszony alapján járó pótszabadság kiszámításához az alábbi táblázat nyújt segítséget:

1964 JUN - 4

1021

1964. június 4.

Bakonyi hetek:

Képkiállítás Zircen

A zirci Bakonyi Hetek egyik jelentős eseménye a *„Bakony a képzőművészetben"* című képkiállítás. A hét Veszprém megyei festőművész műhelyéből kikerült huszonegy olaj-, gouache és vízfestményből álló kis kamarakiállítást a múlt hét végén nyitották meg a volt apátsági épület — sajnos nem a legkedvezőbb, nem eléggé világos — dísztermében.

Az első benyomás, amit a tárlat a látogatóban kelt: miért csak ily kevesen és miért csak ily csekély mértékben fordulnak a Bakony felé, mint képzőművészeti élményt, ihletet nyújtó táj felé? Úgy látszik, ennek az erdős-hegyes-dombos vidéknek lényegesen kisebb a vonzóereje, mint a Balaton melléknek, amelyik másfélszáz esztendő óta egyre inkább témákban tobzódó paradicsomává vált a színek, formák, hangulatok, a szép látás művészeinek. Úgy érezzük, *igazságtalan ez a mellőzés, ez a viszonylagos „lemaradás"*, ez a hátrány, amelyben a Bakony részesül a Balatonparttal szemben.

A Bakony a képzőművészetben című zirci kiállítás épp szűkreszabottságában, viszonylagos szegényességében bizonyítja ezt. Mert *a kiaknázatlan lehetőségeket villantja fel:* a színeknek azt a kavalkádját, a változatos formáknak, a táj vonulatainak azt a nyugtalan, ellentétekből harmóniává oldódó kincsestárát, amely még nincs kellően képviselve az egyetemes mai magyar piktúrában, de amely okvetlenül gazdagíthatná azt.

A másik észrevétel, — ami persze nem okvetlenül negatív jelenség — *e kiállítás alkalmi jellege.* A képek túlnyomó többségével találkoztunk már másutt, valahol, egyéni gyűjteményes, megyei vagy éppen országos kiállításon. S ami más alkalommal fel sem tűnt, most egy csokorba kötve hívja fel a figyelmet: ez is, meg ez is — mennyi, mennyi jólismert kép e tárgykörbe vág, *a Bakony szépségéről vall!*

A kiállítók közül legrangosabb, legismertebb *Nagy Gyula*, s utána *Vágfalvi Ottó*. Nagy Gyula két olajfestménye *(Bakonyi falu, Völgy), kiforrott művész látásmódjával* az érett, aranyló, meleg színeket fedezi s fedezteti fel a nézővel is, mint sajátosan bakonyi hangulat vizuális vetületét. S ami aztán csakugyan meglepő: Vágfalvi Ottó a maga gouache-ain éppen ellenkező — hideg, borzongató, sötétes-lilás — színkultúrát alkalmaz, mint Nagy Gyula, de ez a színvilág éppúgy közel áll a bakonyi hangulat lényegéhez, mint amaz. *(Reggel, Domboldal, Útkanyar, Erdő* stb.) Mennyit beszélünk s írunk a Balaton változó, tikokzatos, sokféle „arcáról". Úgy látszik, a Bakony is ilyen.

A. Tóth Sándor lendületes, „rajzos", *Döbrönte* című falurészlete az említett formakincs kínálta lehetőségeket aknázza ki bravúrosan, kedves groteszkséggel, *a tőle mindig tapasztalt művészi biztonsággal.* Viszont nem érthetünk egyet bányász-portréjával, annak hangulati tartalmával. *Újhelyi Gábor* sokoldalúan fedezi fel a Bakony szépségeit; nekünk leginkább a *Vörös alkony* párás, tükröződő megoldása tetszett, de kétségkívül az újat kereső festő kezére vall a *Hegyoldal* is. A *Két fenyő* lendületes rajza említést érdemel, a *Sümegi vár* kissé „vad" zöld színei azonban mintha idegenek lennének e bensőséges, szelíd vidéki hangulatától. *Mórocz Miklós* két olaj tájképe súlyosabb, szürkésfehér árnyalatokkal, aprólékos technikával vall a téli Bakony borongós szépségéről. *Kovátz Béla* a tájban az új mozzanatokat — a várost, emeletes házaival, s a távvezetéket — is megkísérli felfedezni *(Bakonyi tavasz, Téli reggel).* Külön kell szólnunk *Kovátz Béláné* bensőségesen líraí akvarelljeiről, amelyek mindig a változó pillanataiban, hóolvadáskor, lombhulláskor örökítik meg e vidék természetének szépségét.

De hol vannak a kiállításról mások képei, olyanoké, akikről tudjuk, hogy az utóbbi években hosszabban, rendszeresebben alkottak itt? (Többek közt *Gulyás Jenőre gondolunk*, aki szerződéses viszonyban volt a Duda Szénbányák igazgatóságával.) Így, e huszonegy képpel, ez a kiállítás nem tükrözi azt a vállalkozást, amit címe — Bakony a képzőművészetben — ígér. A teljesség, a gazdagság igényével nem léphet fel.

Koncz István

NAPLÓ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A víz és … küzdenek a balinkai bányászok

A Középdunántúli Szénbányászati Tröszt vízbetöréssel sújtott balinkai üzemében a bányászok az áradat megfékezésére folytatják az elhárító munkákat. A több mint egy hónapja tartó vízbetörés ereje az elmúlt három héten állandósult: egyenletesen percenként 32 köbméter víz érkezik az elöntött, korábban művelés alatt állt vágatok felől. A víz eltávolítása nem okozna különösebb gondot, ha vele együtt nem érkezne nagyobb mennyiségű kvarchomok hordalék, amely rövid idő alatt elkoptatja a szivattyúberendezéseket. Gyakran előfordul, hogy háromnapos munka után le kell állítani egy-egy berendezést, amelynek fémalkatrészeit „megette" az apró szemcsejű anyag, és ilyenkor gyors átcsoportosításra van szükség. Nehezíti a helyzetet, hogy a homok eltömíti a gyűjtőmedencéket, s így azok befogadó képessége az állandó tisztítás ellenére, több helyen felére csökkent. A bányában újabb csőrendszert építenek, amely a függőleges aknán keresztül vezet a felszínre. A vezeték szerelésével rövidesen elkészülnek.

Befejeződött a sümegi vár restaurálása

Az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség tegnap adta át a két és fél évig tartó, közel 15 millió forintos költséggel feltárt és restaurált sümegi várat. A Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal kezelésébe került várba az idén előreláthatólag közel hetvenezren látogatnak el.

Aratásra az ors…

Régen volt ekkora gond — s ilyen jó gond — az aratási, betakarítási és tárolási munkák előkészítése, mint az idén. A szokottnál

400 000 holddal nagyobb a vetésterület,

s a táblák többsége sűrű állományú, magasra nőtt, helyenkint máris megdőlt gabonát nevel.

Bajcsy Ede, a Földművelésügyi Minisztérium Növénytermesztési Főigazgatóságának helyettes vezetője tájékoztatásul közölte:

a régebbi meg az új „gépezredek" nagyrészt máris felvonulásra készen állnak.

A nagyszalmájú, sűrű gabonában azonban lassabban haladhatnak a gépek, ugyanakkor nagyobbak lesznek a szállítási feladatok, s előreláthatólag több nehézség adódik majd a kombájn-gabona tisztítását, esetleges szárítását illetően, továbbá a raktározásban. A gabonák általá-

arcán, s bent forgatta a hegyét a szájában a nyelvével. Egyik kabintársam, Schreiner Béla húzta ki a tűt, tehát nem csalás, nem ámítás. Aztán a különös vetélkedő egy kötőtűt kért. Mivel azt nem találtunk, kihúzott a hajó oldalából egy kulcs vastagságú és hosszúságú vasat, amolyan sas-szegfélét, s bedugta torkig a szája fölött és az orra alatt. Aztán kiderült, hogy oda tudja szegezni a nyelvét a hajó falához, s fel tud varrni egy gombot az arcára. Ha kell, nem is egyet. Azt gondoltuk: csakis ő lehet a „Ki mit tud?" vetélkedő győztese. Megkérdeztem tőle: fakírnak tetszik lenni? Mire ő: nem, technikus vagyok Gödöllőn. És hogyan csinálja ezeket a...? Jógázok és ismerem az anatómiát! És nem vagyok érzékeny.

De nem ez volt a „Ki mit tud?" verseny.

Eladó a kecskeméti fe… Duna-parton egy kis n… Van nálam egy Molná… A „Ki mit tud?" eredn…

A kultúros tulajdonkép-

Tűszurkáló barátunk mutatványa után ugyanis semmiféle más mutatvány, versengés nem következett. Hanem ismerkedési estet rendeztek a hajón. Vagy itt folytatódnék? Egy twist-versennyel? Jó ötlet a hajón

1021

Rajztáblák a sümegi utcákon

Újhelyi Gábor

Keresve sem találhatott volna Sümegnél alkalmasabb helyet a megyei népművelési tanácsadó a nyári továbbképző tanfolyamok lebonyolítására. A viszonylag csendes utcák, a vár tövében meghúzódó, hűvös kollégiumi szobák és a szép táj vonza azokat, akik a kánikulai időben is úgy akarnak tanulni, hogy azért a nyár élményeiből se maradjanak ki.

Az öreg kollégium Veszprém Város Vegyeskarának „edzőtábora" után most a megye amatőr képzőművészeinek adott két hétre otthont. Szakköreink itt tartják ugyanis nyári művésztelepi foglalkozásaikat.

A név nem fontos

Sümegre érkezésem után az első percek azzal teltek el, hogy igyekeztünk tisztázni, minek is nevezzük ezt a művésztelepet.

— *Munkatábor.*

— *Festőüdülő.*

— *Piktorok értekezlete* — hangzottak egymás után az ötletek, de egyik sem volt találó, pontos, sőt, ha nem tréfából mondták volna barátaim ezeket az elnevezéseket, még meg is sértődhetnének a többiek. Végül azért mégiscsak kialakult a szabályos, szabatos cím: *„A Veszprém megyében működő öntevékeny képzőművészeti körök és az öntevékeny képzőművészeti köröket vezető festők munkatelepe."*

Az, hogy végre sikerült megállapodnunk, elsősorban *Újhelyi Gábornak*, a telep vezetőjének érdeme.

— *Ne nevezzük művésztelepnek* — mondta —, *a művész szót nagyon óvatosan kell használnunk. Maradjunk abban, hogy ez munkatelep.*

Az elnevezés persze nem fontos, sokkal érdekesebb, hogy kik és miért jöttek el a sümegi telepre.

Két mozdonyvezető

Ajkáról, Fűzfőgyártelepről, Pápáról, Várpalotáról és Veszprémből jöttek a legtöbben, de képviseltette magát Városlőd, Révfülöp, Szigliget, Badacsonytördemic, Nyirád, Devecser is. Csupán a füredieket hiányoznak, és ez annál is inkább feltűnő, mert a képzőművészeti körök tavalyi kiállításán ők szerepeltek a legjobban.

A sümegi utcákon mindenfelé rajztáblás emberekkel találkoznak a helybeliek és az idegenek. Van, aki a park hatalmas fáit festi, van aki az érdekes utcákat, van, aki az eldugott udvarban a rogygyant disznóólat, és a legtöbben talán a látványos vár környékét.

Itt, a vár lábánál, egymástól olyan távolra, hogy ne zavarják egymás munkáját, találkoztunk például két ajkai fiatalemberrel, az erőmű művelődési háza képzőművészeti körének tagjaival, „Civilben" mindketten diesel mozdonyvezetők a timföldgyárban. Másban nem nagyon hasonlítanak egymásra.

Baranyi Ferenc akvarellben próbálja visszaadni az előtte fekvő sümegi utcarészletet.

— *Kevés a szabadidőm, de azt a keveset erre áldozom. Kilenc éve dolgozom Kovácsné szakkörében, tavaly Kovács Gáborral volt egy közös kiállításom, az idén a szakköri kiállításon vettem részt, és talán elfogadnak képemet a megyei szakköri kiállításra is. Most az akvarell színeivel kísérletezem* — mondja.

Bagarus Zoltán is kevés szabadságát áldozta arra, hogy részt vehessen a sümegi művésztelepen.

— *Nekünk az a legnagyobb gondunk* — mondja —, *hogy kevés a szabadidőnk.* Képzelje el, albérletben lakom a feleségemmel, és még helyet sem nagyon találok, ahol rendszeresen dolgozhatnék. Majd talán ha lakást kapunk. *A sümegi két hetet nagyon ki kell használnom nekem is. A megyei szakköri kiállításra szeretnék én is néhány pasztellel, akvarellel jelentkezni.*

Reggeltől estig

Újhelyi Gábor és *Vágfalvi Ottó* festőművészekkel, s a népművelési tanácsadó munkatársaival, *Tóth Jánossal* és *Zsarnóczi Évával* beszélgettünk végül arról, hogy mivel is telik el a két hét.

— Két fontosabb célja van a mi itteni munkánknak — mondták a telep irányítói — *Az egyik az, hogy felkészüljünk a füredi szakköri kiállításra*, a másik pedig az, hogy *azok, akik nem tudnak rendszeresen aktról rajzolni, itt azt is megpróbálhassák. Kora reggeltől körülbelül délig valamennyien rajzolunk, festünk, ki-ki választása szerinti területen, a délelőtti munkát a szakkörvezetőkkel megbeszéljük, délután pedig aktot rajzolunk. Este filmvetítéseket tartunk. Minden este öt-hat filmet mutatunk be és beszélünk meg a témához legjobban értő szakvezetővel. Tehát komoly stúdiumokat végzünk, hogy jobban megértsük a művészetet.* Aki ide eljön, nem üdülni jön, hanem *dolgozni.*

A sümegi művésztelep napjai tehát — ami a munkát illeti — meglehetősen egyhangúan telnek. A záró akkord az lesz, hogy a két hét elteltével egy *rögtönzött házi kiállításon* bemutatják egymásnak, hogy ki mit dolgozott, s megbeszélik majd azt is, hogy az itteni munkákból mit küldjenek zsűrizésre a füredi kiállításra.

Képzőművészeti köreink tagjai komoly munkával töltik nyári pihenőidejüket. Ők tudják, hogy ez mindennél többet ér.

Balogh Elemér

A V

május

új, 25 szobá

várja

Egy- és
az épület
kényelm

RÉSZLETES FELVI

Budapes
Telefon: 314—902 és
329—393

ESZTERGOMBAN

(394)

Idejében
védekezzék
a természeti
csapások ellen!

Kössön
jégbiz

Részletes fel
az Állami B
körzetfelügy
és a Magyar
felvásárlóiná

Hirdes

1970 JUN 2 7.

NAPLÓ
Veszprém

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar ügyet támogat, ha terjeszti a magyar zenét.

Hivja fel rokonai és barátai figyelmét előnyös előfizetési feltételeinkre és hasson rájuk, hogy

LÉPJENEK BE A „MAGYAR MUZSIKABARÁTOK TÁBORÁBA"

és fizessenek sürgősen elő a kiadásunkban megjelenő

ZONGORA vagy HARMONIKA

kottákra, melyeket a példányonkénti 2.—, 4.— pengő helyett ***féláron*** kap, mert

20 példány zongora

vagy

12 füzet harmonika

legujabb sláger és dal

(film, operett, tánczene és magyarnóta)

előfizetési ára évi 24.— pengő,

mely havi 2.— pengős részletekben is törleszthető. Az előfizetés egy évre kötelez.

ZONGORA

kiadványainkat negyedévenként (március, junius, szeptember, december)

HARMONIKA

kiadványainkat pedig havonta a befizetés arányában küldjük költségmentesen. A kiadásra kerülő művek ifj. Jáhn Antal zeneszerző, harmonikaművész könnyen játszható átiratai. A basszushangok és akkordok hangjegyábrázolásain kivül még betűkkel is jelezve vannak, tehát a művek lejátszásához a basszuskulcs ismerete sem feltétlenül szükséges. Az átiratok kisharmonikán is előadhatók.

Ha a „MAGYAR MUZSIKABARÁTOK" táborába belépni óhajt, ugy fizessen be 4.— pengőt (Az első és utolsó havi részlet fedezésére) a 49.455 számu postacsekkszámlánkra, hivatkozzon ezen felhivásra, közölje pontos cimét és azt, hogy milyen kottákra (zongora vagy harmonika) vonatkozik előfizetése.

TOBORZÓ
ZENEMŰ-KÖNYV
SZÍNPADI KIADÓ
ÉS
HANGVERSENYRENDEZŐ

Felelős kiadó: Kató Kálmán — Dr. Berkes és Gerő (Merkur) nyomda

LAJOS FERENC ÉS UJHELYI ANTÓNIA GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1942 SZEPTEMBER 27-TŐL OKTÓBER 7-IG 9—6-IG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10—2 ÓRÁIG. KATALÓGUS ÁRA 50 FILL.

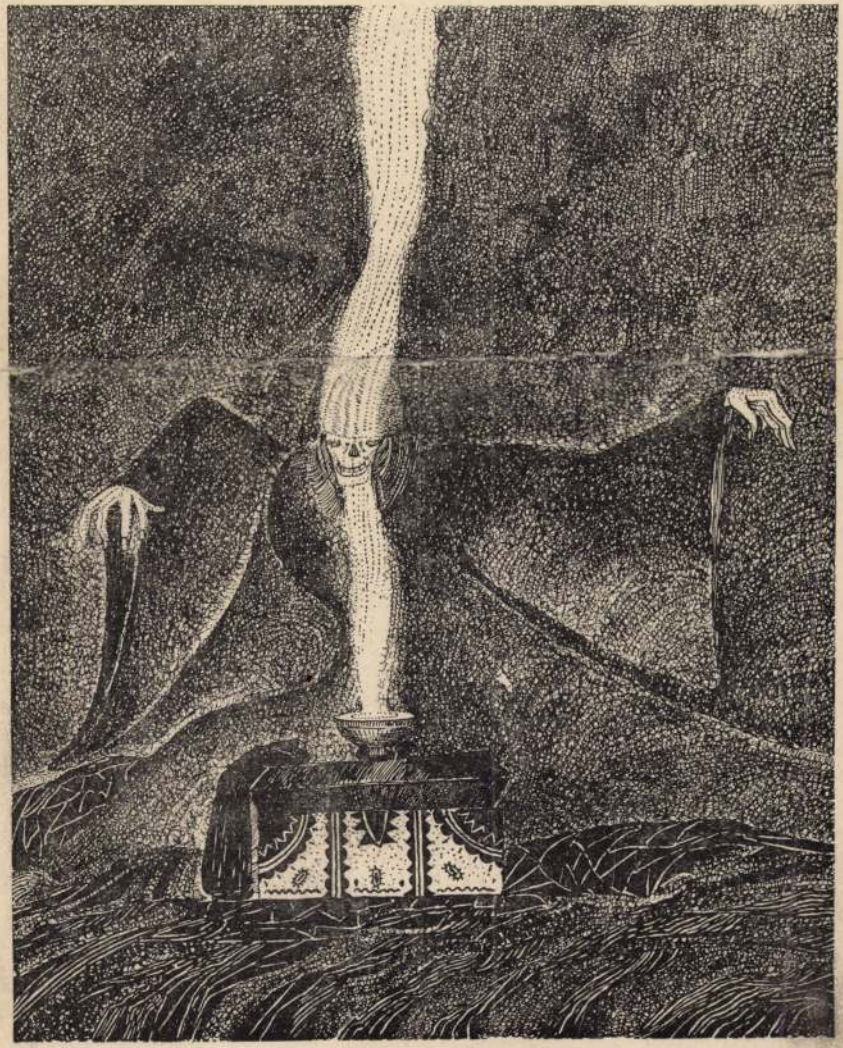

	Pengő
1. Madarak paradicsoma	150
2. Lázár a palota előtt (Ady ill.)	120
3. Meseillusztráció (Gombavár)	—
4. Tündérkert (Gombavár)	—
5. Bábel	150
6. Uj vizeken járok (Ady)	150
7. Madárdal	350
8 Meseillusztráció (Gombavár)	—
9. Tündérkert (Gombavár)	—
10. Sárkányország (Gombavár)	—
11. Ülök a virágdombon (Ady)	150
12. Néma madarak (Ady)	150
13. Keleti kapu	100
14. Magyar táj	300
15. Őrtűz	300
16. Várás a tavaszkunyhóban (Ady)	150
17. Megölelném a lányod (Ady)	150
18. Fantázia	100
19. Reggel (linoleum)	100
20. A három torony	150
21. Keleti kapu (tus)	150
22. Bálványtemplom	3000
23. Madárka (kőrajz)	100
24. Kompozició	100
25. Elmélkedés	150
26. Bábel	1500
27. Elátkozott város	200
28. Meseerdő	600
29. Éjjel ordítóbbak a rémek (Ady)	3000
30. Tündérkert	150
31. Sárkányország (Gombavár)	—
32. Bálványudvar	300
33. Keleti oltár	800
34. Fehérárnyak szigete	800
35. Áldozati tűz	1000
36. Bálványudvar	300
37. Májusfa	350
38. Bálványok	400
39. Hóvár bércek alatt (Ady)	400
40. Keleti táj	400
41. Mese	200
42. Mesebarlang	200
43. Mesemondó	300
44. Meseillusztráció	250
45. Tengerfenék	200

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

festőművész

a „MŰTEREM"

művészeti vezetője.

	Pengő
46. Tengerfenék	200
47. Phönixmadár	350
48. Hímesfák	400
49. Csodamadár	400
50. Mesemondó	400
51. Napkeleti kolostor	1500
52. Imaoltár	150
53. Őr a Várhegyen (Finta Gerő)	150
54. Mesetáj	450
55. Paradicsom	1000
56. Első hajnal a parádicsomban	1200
57. Havas csúcsok	200
58. Khaosz	200
59. Búcsú	200
60. Bálványok a pusztán	350
61. Tájkép (vízfestmény)	120
62. Tájkép (vízfestmény)	120
63. Tündértánc	3000
64. Áldozás	200
65—76-ig. Linoleum metszetek	à 100
77—88-ig. 12 képből álló ÁZSIA rajzfantázia sorozat	
89—100-ig. Ady Endre Sírni, sírni, sírni c. versének versszakonkénti illusztrálása	

Ujhelyi Antónia szobrai:

101. Arcmás (gipsz)	mtul.
102. T. K. úrnő arcmása (gipsz)	mtul.
103. Szegénység (vázlat)	—
105. Fájdalom (gipsz)	—
106. Arcmás (gipsz)	mtul.
107. Anya (terrakotta)	100
108. Zsákhordó (gipsz, vázlat)	—
109. Dombormű	40
110. Juliánus barát (terrakotta)	120
111. Táncosnő	100
112. Tépelődő (agyag)	—
113. Székely lány	—
114. Kétségbeesés (agyag)	—
115. Hüvelyk Matyi	60

116. alatt a vitrinben elhelyezett könyvek a **Magyar Élet** könyvkiadó kiadványai.

Ha kiállításaink érdeklik, kérjük nevét a pontos címmel olvashatóan a látogató könyvbe beirni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghivóinkat nb. címére.

— Ugyan, apu, hogy lehet ilyent mondani! Ez volt senyvedt?

Anya és nagyanya közös megbotránkozással támadtak rám.

— Ez ám — mondom bátran az igazam tudatában. — Olyan kis veres herkány volt, hogy megijedtem tőle.

Ne tessék megkérdezni tőlem, hogy mi az a veres herkány, mert fogalmam sincs róla nekem se. Ezt a hasonlatot én készen kaptam az apámtól, ő meg az ő apjától kapta, mint ahogy az én unokám is tovább fogja majd adni az ő unokájának. Ez a mi családi kincsünk, ami talán már a hét vezér óta egyik nemzedékünkről a másikra marad. Egyebet nem jussolnak én tőlem se az ivadékaim, de ezt rájuk hagyom, ahogy vettem.

Annyit azonban sejthet mindenki, hogy a veres herkány nem tartozhat a genealógia legkecsesebb címerállatai közé. Az asszonyok fölháborodva csapták össze a kezüket:

— Ez? Ez volt vörös? Hát a leesett hó, hát az oltáron a terítő patyolat lehet-e fehérebb, mint ez volt? Na hát, apu!

Soha anya és leánya közt én még ekkora egyetértést nem értem, még akkor se, mikor az egyik a selyemingemből csinált magának blúzt, másik a bársonykalapomat vette el tévedésből, úgyhogy semilyent se felejtett ott helyette. Nagy öröm az ilyen szép egyetértés a férjnek is, az apának is, de hát azért az igazságot csak nem hagyhatja a komoly férfi.

— De édes lelkeim, a magam szemeivel láttam ...

— Hja, ha te a magad szemének jobban hiszel, mint nekünk, akkor teveled igazán nincs mit beszélni, — nyíltak ki a feleségem szemében azok a kis bicskák, amelyek minden asszony-szemben megtalálhatók ugyan, de csak mint szimpla, egyágú bicskák. Az én családom nőtagjai kétágú kardbicskákat hordanak a szemükben.

Szerencsére, mielőtt nagyobb kárt tehetnének bennem, a másik szobából olyan csérogás hallatszik, amilyennel a fiók sárgarigó szokta kérni az anyjától a mézes körtét.

— Csitt, föntvan a baba! — csukódnak be a bicskakirakatok s a következő pillanatban már harmatos lenvirágok hajolnak a bölcső fölé, amelyben két kis kéz és két kis láb motollál, mint liliomvirágok a hajnali szélben. Azt hiszem, az angyalok után kapkod, akik most riadtak el mellőle az ajtónyikorgásra. A jó Isten azért szokta őket leszalajtani, hogy vigyenek neki hírt a gyerekről, de azután alig győzi őket hazavárni, olyan nehezen tudnak elszakadni tőle.

— Hát nem drága? — süt ki a madonnaság a lányom arcán. — Hallgassátok csak, mit mond!

A gyerek nem mond semmit, csak szétvigyorodik a bimbószája és néhány hangot csettent, amiben van valami a cinegéből, meg a tengerimalacból. Az angyalok, akik visszakacsintanak rá a napsugárral, bizonyosan értik is, amit mond, de bizony én már régen leszoktam erről a dialektusról.

— Nézzétek, hát nem egészen olyan, mintha verset mondana? — csodálkozik el a feleségem.

— Még pedig szabadverset — hagyom rá. — Egy szót se értek belőle.

A kisbicskák kezdenek nyiladozni. Sietek kimagyarázni magam.

— Bizonyisten többre viszi, mint én. Ez tán még a Kisfaludy-Társaságba is bejut.

Pankának fodrot vet a harag a márványhomlokán.

— Hát én nem tudom, mit tud a Kisfaludy-Társaság, mit nem, hanem azt mondhatom neked, hogy fügét mutatni még az Akadémia is tanulhatna az unokádtól.

— Nem fiam, azt az Akadémiának nem kell tanulni senkitől, — komolyodok el én is — mert minden Akadémia úgy születik, hogy már akkor fügemutatásra áll az ujja.

— Jó, jó, — néz gúnyosan a feleségem — de melyik akadémikus tud úgy csókot hányni, mint ahogy ez hányt tegnap a varrólányra, mikor elmentél hazulról?

Nem, nem engedhetem az Akadémiát bántani. Nekem is jól fog esni, ha a százéves jubileumomon valaki önzetlenül megvédelmez. Aztán meg egyszer le kell már számolni az unokámról való legendákkal.

— Milyen különös, — mondom — hogy ez a gyerek minden kunsztot olyankor csinál, amikor én nem vagyok itthon. Olyankor hány csókot, olyankor nézi az ujjait, olyankor hajtja el az orráról a legyet, olyankor gyűri a feje alá a kisvánkost. Bámulatos, hogy mikor én itthon vagyok, akkor mindig elrejti a talentumát.

A feleségem az egyik lábát előrevetette és a sarkára támasztotta. Ezzel a mozdulattal mindig azt szokta szimbolizálni, hogy itt az övé az impérium és az enyém a hallgass!

— No, ez nagyon érthető — vont egyet a vállán. — Téged egyszerűen nem szeret a gyerek, mert nem foglakozol vele eleget.

Sokrates óta embert ilyen igaztalan vád nem ért. Mióta a gyerek megvan, azóta négy kilót fogytam. Tudniillik nyolc hónap óta nem ettem végig az ebédet, mert a közepén mindig leteszem a villát, gyomorfájást szimulálok és odatérdelek a kocsi mellé gyereket nézni.

— Az nem nagy tralla, — legyint az asszony — azt meg tudja tenni odalent az udvaron az a csizmadia is, aki mindig azt danolja, hogy „Sárga csizmás Miska sárban jár." Csakhogy az már csinált kis csizmát az unokájának. De azt mondd meg, írtál-e már te az unokádról csak egy rongyos féllábas cikket is az újságba? Te írsz a rosa mistikáról, meg a Jupiter-csillagról, meg mindenféle szamárságról, de mikor az Isten olyan témát ád neked, aki egyszerre virág is, csillag is és még azon fölül lángész is, azt nem látod meg. Hát nagyapa vagy te? Ne félj, sokszor megsirattuk már mink ezt Pankával!

Csakugyan látom is, hogy most is egymás nyakába vannak és törülgetik egymás szemét. „Szegény kis lá-

Tötör. Az egykori Keczeli-kuria 1747.
(Balogh Jolán felvétele.)

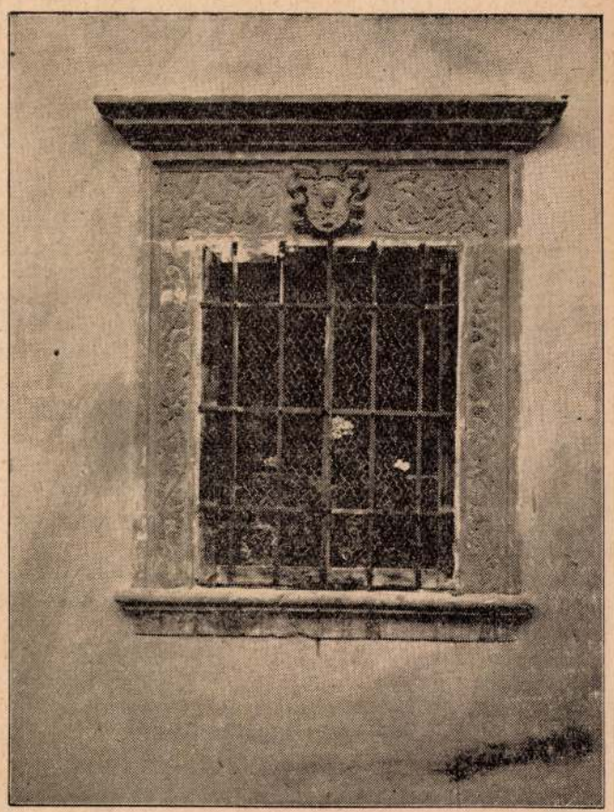

Ujhelyi Gábor ötvös házának ablaka 1724.
(Balogh Jolán felvétele.)

nyom." „Egyetlen drága jó anyukám." A gyerek is elpityeredik a bölcsőben és egyre kiadósabban mondja, „ehé, ehé, ehé!" Magamnak is muszáj nagy szipákolással szívni a szivart, hogy ehesse a szememet az a testhezálló füst, melyik ilyenkor minden családi novellában megjelenik.

De hát hiába, ezt az egyet nem tehetem. Az unokámmal még eddig csak egyszer foglalkoztam írásban, akkor is csak levélben, azt is csak neki írtam. Pesten jártam, amikor megszületett, újságból tudtam meg s rögtön megírtam neki az őszinte véleményemet.

— Kedves unokám, nagyon boldog vagyok, hogy megérkeztél, de nem muszáj lett volna ám azt mindjárt kikürtölni az újságnak. Látod, mikor én megszülettem, azt az ördög se írta meg az újságban, pedig mondhatom neked, hogy az én nagyapám sokkal derekabb ember volt, mint a tied.

Még akkor megfogadtam, hogy az én unokámból nem lesz témagyerek. Elég, hogy az anyja az volt, az unokát már megtartom magamnak. S amit fogadtam, állom is, engem meg nem ingat se könny, se kisbicska. Nem engem, még az se, ha minden nap levelet kapok hol egy makói olvasótól, hol egy nyíregyházitól, hol egy kolozsváritól, hogy „az Isten áldjon meg, meséljek már egyszer az unokámról is!" Ohó, nekem is van ám magamhoz való eszem! Tudom én azt, hogy ezeket a messzi levő nyájas olvasókat mind innen közelről bizgatják az írásra!

Hát pedig abból nem lesz semmi. Éppen eleget alkalmatlankodunk mink az embereknek a nélkül is, az unokát már nem rakjuk ki az ablakba. Azzal már csak én magam játszogatok, könnyeit, mosolyát másoknak szét nem osztogatom. Arra meg különösen nem vagyok hajlandó, hogy asszonyfantaziálta legendákat forgalomba hozzak róla. Ha már írnék, akkor csak a tiszta színigazságot írnám meg.

Valamelyik éjfél után, mikor nagyon sűrűn bukdosott már a fejem az íróasztalra, odalopództam a gyerekhez, odatérdeltem a bölcső elé és a kékszalagos dunnácskára hajtottam a fejemet. Különösen nehéz volt azon az éjszakán a fejem a tegnapi és holnapi gondoktól, a virágtalan tarlóktól, amelyek elmaradtak mögöttem és nem termettek nekem búzát és a végeláthatatlan homoksivatagtól, amely még előttem van és amelyikben sehol egy tenyérnyi pihentető árnyék, csak a horizontját szegi be egy fa, törött fejfám egy horpadt sírhalom fölött. Olyan éjszaka volt az, amikor az ember únja az életet, kívánja a halált és ahogy a holdvilág elbújt, valami hűvöset éreztem a szívem fölött és a kezem is hirtelen elhidegedett.

Tudtam, hogy ez a halál és hirtelen eszembe jutott, hogy mennyi elintézetlen aktám van még nekem a földön.

— Ó, csak addig ereszd el a kezemet, — könyörögtem az Isten szomorú angyalának — míg végigálmodom az álmaimat, amik születésemkor nekem rendeltettek.

— Nem, nem! — húzott a hideg kéz az ablak felé.

Aztán az öreg nagyságámra gondoltam, akinek arca pipacsai elhullottak az életünk szúrós tarlóján és aki úgy marad, mint a szedett szőlő, ha engem eltakarítanak az Isten csűribe.

— Csak addig hagyj még itt, míg őróla gondoskodom. Nem akarok én neki többet hagyni, mint amennyit magyar író egy élet verejtékivel kereshet. Egy puha széket, amelyikben megbújjon, mint fázós magános kenderike, meg egy meleg kendőt, amelyik én helyettem betakarja.

— Nem, nem! — fogott szorosabban a csontkezű angyal és a hold odacsúszott az ablak alá, mint ezüstlapát, amellyel a lelkeket garmadolják.

És akkor, mit tehettem volna mást? Szabad kezemmel belefogództam az unokám puha, meleg kis kezébe és szembe szegtem a fejemet a világtalan angyallal:

— Vigyél el hát, ha bírsz!

És akkor elereszteti a kezem az erejét vesztett halál és lehajtott fejjel egyedül suhogott ki az éjbe. S amikor fölnyitottam a szemem, már nevetett a hajnal az ég ereszén, az unokám egyik keze fogta a kezemet, a másik mint fehér pille bujkált a hajam hervadt avarjában és tisztán hallottam, hogy csöpp szája suttogott:

— Nagyapó

... De hát ezt meg minek írnám meg? Hiszen ezt nem hinnék el nekem, csak a nagyapák, meg a nagyanyák.

Legujabb model, őszi és téli női leányka kabátok legnagyobb választékban

JUNO
konfekcióban
Cluj, Reg. Ferdinand 25.,
(Főpostával szemben.)

Téli-kabátok a legujabb szőrme-divattal, legolcsóbb árban.

Pásztortűz 1935. nov. 15.

UJJ JÓZSEF

1970 OKT 1. 11

1021

Pincetárlat

A kollektív akarás móri példája

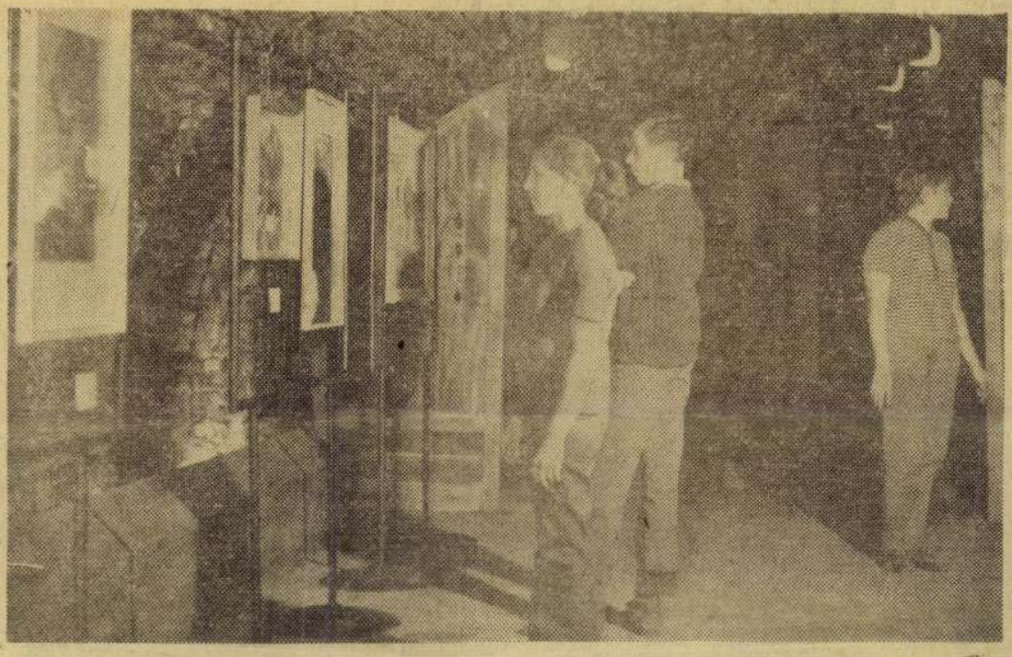

A pincetárlat, amit a móri napok alkalmával nyitottak meg, valóságos kollektív alkotás. Az állami gazdaság és a község néhány lelkes lokálpatriótájának együttműködésével létrehozott múzeumban a borvidék sajátosságát, fejlődését bemutató kiállítás kapott helyet. Itt teremtettek lehetőséget arra is, hogy a község, a járás képzőművészei alkotásaikon keresztül találkozzanak a közönséggel. A gazdaság — a község és saját érdekeinek összehangolásával — a mecénás szerepének vállalásával olyan fórumot teremtett, amely méltán lehet egyik központja az ízlés alakításának, fejlesztésének.

Ennek a kis létesítménynek nincsenek fellegeket ostromló tervei. A kultúrértékek összegyűjtése, megőrzése, továbbadása, új, fiatal tehetségek segítése, népszerűsítése a célja. Tárt kapukkal várja azokat, akiknek képek, szobrok, fotók formájában mondanivalójuk van a világról és önmagukról.

Mint említettem, kollektív alkotás megszületésének lehettünk tanúi. Sok nevet kellett feljegyeznem, de még így is kimaradt jó néhány. Kezdjük a sort talán *Kiss Árpáddal*, aki a szőlészet-borászat szorgalmas kutatója és feldolgozója, akinek „műhelyéből" került ki a kiállítási tárgyak egy része. Az 5x2 méretes terakotta relief *Nagy Benedek* szobrászművész, móri pedagógus alkotása. Nemcsak a témája helyi, de anyaga is. Iszapolt móri anyag, amely még az égetés után is megőrizte tulajdonságait. A művész a hagyományos reliefritmust gazdagította a háttérbe helyezett tájjal, s a történeti résszel. Mesteri munka kisfiát ábrázoló szobra és *dr. Tánczos Lászlónéról* készített portréja, aki ugyancsak a kiállítók között szerepel. Nagy élmény látni a népszerű *Kaposi doktor* — legtöbben csak így emlegetik — otthonszagú interieurjét.

Ujj József képei közül a Bóbitás hegy ragadott meg. A kiállítás legszebb darabjainak egyikét láttam benne. *Ujj József* szervezett, rendezett is, nagy örömét lelte ebben a tevékenységben. Kollegájával, barátjával, *Nagy Benedekkel* gyakran látni őket különböző kiállítások, dekorációk rendezőiként. A gyerekek, a fiatalok körében nem hiába fáradoztak, a két szakkör, amit vezetnek, eredményekben gazdag. Közös vágyuk és álmuk egy égető kemence, amely nemcsak nekik és szakkörüknek, de a községnek is jó szolgálatot tenne.

De nem csak a móriakról kell szólni. A fehérvárcsurgói pedagógus, *Palkó György* szellemes, szép famunkái mindenkinek tetszenek. A kincsesbányai *Örsi András* és *Huszár György* neve ugyancsak említést érdemel. *Rappold József*, a gazdaság kádára is hozzájárult a sikerhez. Ügyes kezét sok faragvány dicséri.

Sorolhatnánk még sok nevet, akik kezükkel, vagy szellemükkel, akarásukkal, ügybuzgalmukkal tettek valamit azért, hogy megvalósuljon ez a kiállítóterem. Mindez csak a kezdet. A nyitás napján a lelkesült szemek új lehetőségeket fedeztek fel: hogyan, mivel lehet és kell bővíteni, szépíteni, gazdagítani a tárlatot. Mert sokakhoz szeretnének eljutni, sokak ismeretét gazdagítani, szépérzékét fejleszteni.

Z. E.

R L A P

Emberi k

Egy brigád portréja

Öten a Március 21. brigádból. Balról jobbra: Mosonyi Zoltán, Lantos László (félig takarva), Dolezsál Károly, Bába János és Kozma Lajos.
(Csató Károly felvétele)

A Dunai Vasmű mechanikai gyárrészlegének egyik irodájában ülünk. A kis helyiségben alig férünk az asztal köré, a füstöt vágni lehetne. Nem hagyományos interjú készül a Március 21. brigád jelenlevő tagjaival, hanem inkább beszélgetés, érdeklődés egymás munkájáról, életéről. Hogy aztán ez az érdeklődés kissé egyoldalúvá válik, az annak köszönhető, hogy a jelenlevő hat kollektívája. 1961-ben alakult meg először a brigád, de néhány évi közös munka után szétzilálódtak, valahogy nem volt meg az összetartó erő, ami egy alkalmi csoportosulást emberi közösséggé formál.

Nem volt könnyű az újrakezdés három esztendővel ezelőtt. De szinte maguknak akarták bebizonyítani, hogy ők is képesek szocialista közösségben dolgozni és élni.

Ilyenkor vidám, játékos vetélkedőket szerveznek nekik, meghallgatják az iskolai problémákat, érdeklődnek a tanulmányi előmenetelük felől, szóval foglalkoznak velük, segítik, hogy eligazodjanak a világ dolgai között. De gyárlátogatást is szerveztek és szerveznek, hogy a gyerekek megismerjék hol dolgoznak, mit csinálnak patronálóik. S nyolcadikban, a pályaválasztás előtt hasznos tanácsokkal segítik őket. A legjobbak nemcsak dicsérő szót kapnak. Tavaly például tizenkét jól tanuló gyereket vittek magukkal kirándulásra, amit a brigádkasszából fedeztek. Elképzelhető, hogy ez mekkora élményt jelentett mind a brigádtagoknak, mind a gyerekeknek.

De nem csak általános iskolásokat patronálnak. A MüM 316-os intézetének egyik esztergályos-osztályát is „védőszárnyaik" alá vették. Segítik a jövendő szakmunkások szakmai, emberi fejlődését. Állandó kapcsolatban vannak az iskolával, s kölcsönösen tájékoztatják egymást a fiatalok iskolai, illetve munkahelyi magatartásáról, előmeneteléről, s a felmerülő problémákat közösen igyekeznek megoldani.

*

Még sok mindenről szó esett a beszélgetésen. Többek közt arról, hogy nemrégiben zajlott le a második brigádesküvő, ami nem csak azért kapta ezt a nevet, mert két brigádtag kötötte össze életét, hanem mert a közösség szerzett nekik beutalót a nászúthoz, s természetesen az

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP
SAJTÓHÁZ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Ujj József

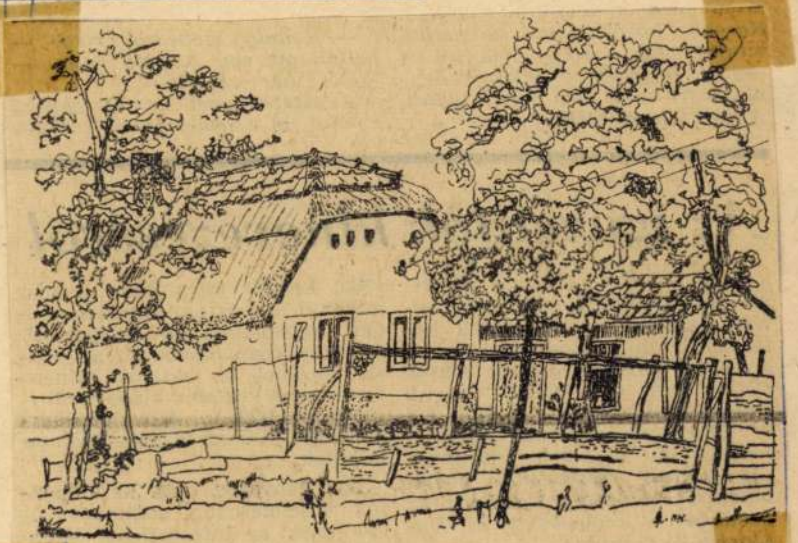

Ujj József: Öreg ház Gyulán

Pedagógusok Lapja, Budapest, 1948. aug. 24.

Tárgy: SzalaggyakorlaT
Feladó: Ráday Galéria <info@raday-galeria.hu>
Dátum: Tue, 23 Oct 2007 11:51:12 +0200
Címzett: eblig@arthist.mta.hu, lbeke@arthist.mta.hu, patakig@arthist.mta.hu, arthist@arthist.mta.hu, galavics@arthist.mta.hu, boreczk@arthist.mta.hu, orsi@arthist.mta.hu, david@arthist.mta.hu, acs@arthist.mta.hu, teresia@arthist.mta.hu, isoram@arthist.mta.hu, nha@arthist.mta.hu, dpocs@arthist.mta.hu, szentesi@arthist.mta.hu, vegh@arthist.mta.hu, wehli@arthist.mta.hu

Ráday Galéria - Faur Zsófia

Ez úton szeretném meghívni Önt

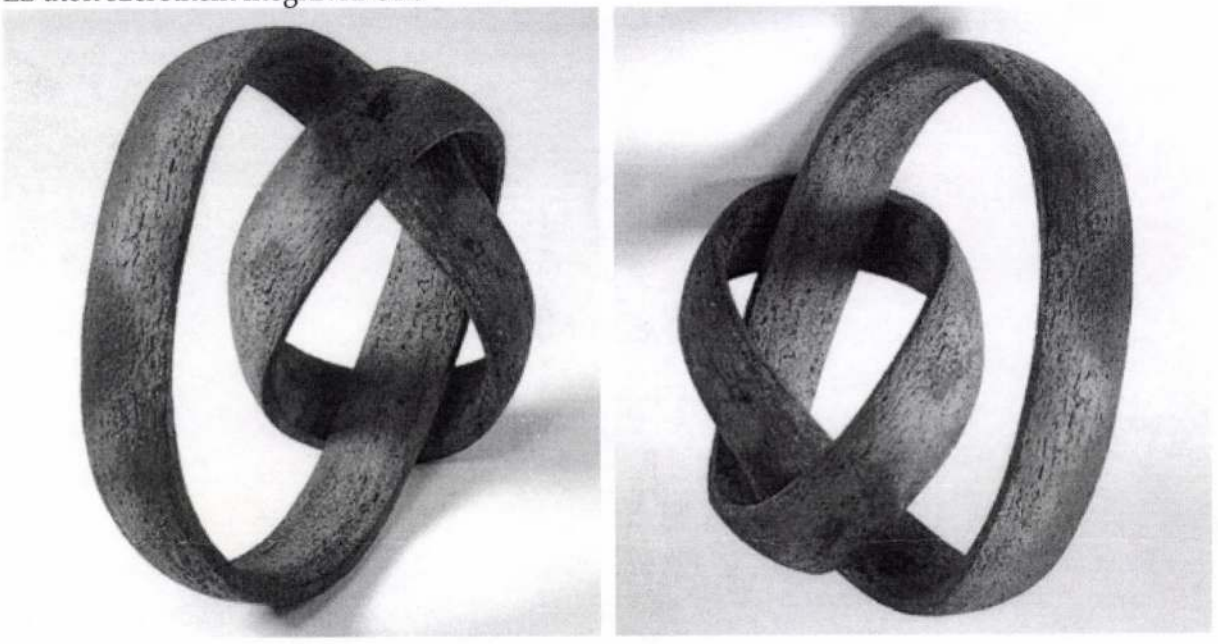

Ujj Zsuzsa, Szalaggyakorlat

című kiállításának megnyitójára
2007. október 25-én (csütörtök) 18.00 órára a Ráday Galériába.

A kiállítást megnyitja: Sinkó István képzőművész, művészeti író
A kiállítás megtekinthető: 2007. október 25. - november 17. között.

Ráday Galéria 1092 Budapest, Ráday utca 8.

Ujj Zsuzsa mint a hazai kortárs kerámiaművészet haladó szellemű egyénisége, használati és dísz tárgyainak készítése mellett szívesen kalandozik a plasztika és kerámia határmezsgyéire. E rendszeres kalandozások eredménye a korábban már elkészítette népszerű Ken és Barbie játékfigurák porcelán apoteózisa, de kísérletezett gigantikus tojás alakzatokkal is. Most a Möbius kísérlet plasztikus variációit mutatja be a Ráday Galériában. A Szalag gyakorlatok fekete és fehér kerámiaszobrok, melyek a hajlékonyságukból átsütő végtelen könnyedségük révén gyakorta a zeneiség-gondolatát is magukban hordozó, az alkotó és az alkotás soha fel nem bontható összefonódását idézik.

U_{ij} [illegible]

Film

Rend a homokon

Peter Berg: A királyság

Voltaképpen érthető, miért szaporodtak el az arab világban játszódó filmek. Mert szükség van rájuk. Nemzetvédelmi és lélektani szempontból sokkal megnyugtatóbb az otthon melegétől jó messze, saját – biztonságosnak gondolt – sivatagában hajkurászni az ellent. A tengerentúli filmes szakágnak pedig a nagy kereslet miatt szükséges effélékkel pepecselnie. Remekelni *(remake)* sem kell, a forgatókönyveket már rég megírta az élet. De nekünk miért is jó mindez? Mert kint már zimankós kissé. Talán jólesik ilyentájt a kánikulát nézni. Alig hevertük ki a *Kiadatás* gyötrelmeit, ezúttal baráti, a terror elleni háborúban bizton szövetséges országba szólítja az illetékeseket a kötelesség. Szaúd-Arábia igazi királyság, a bemutatottak szerint a csapból folyhatna a kőolaj, amennyiben gondosan eltakart pofázmányú vallási fanatikusok hagynák az ország lakosait nyugodtan termelni, a baseballozó amerikai vendégmunkásokat pedig életben. A magunk részéről a bűnösök likvidálására csípőből Slyt, *Robocop*ot vagy a *Megtorlót*, esetleg mindhármukat egyszerre vetnénk be, de elismerjük, Jamie Foxx sem rossz választás – Oscarjával biztos nyerő a kasszánál. Bár a hollywoodi gyakorlat tükrében nehezen hihető, hogy a Rijádba küldött elit csapatot éppen egy afroamerikai vezesse, inkább tán azért van rá nagy szükség, mert rejtőszíne van: beosztottai magas faktorú naptej nélkül egytől egyig semmi perc alatt pörkölődnének hasonló színűre – igaz, az osztag mutatós doktornője még így is simán megállná a helyét a szombat esti Champs-Élysées-n korzózva. Méz a baklaván, hogy nyugati küldötteink egy mukkot se sajátítottak el az arab nyelvből. A helyi szokásokról legalább a térségbe szóló bédekker előszavából olvashattak volna, ám e helyett a jól startoló jelenetek rendre a kultúrák különbözőségéről szóló szócséplés mentén fulladnak együgyű humorba. Mindazonáltal erősen kétséges, hogy a jenki tudatlanság propagálása lenne itt a cél. A megbékélés jegyében fogant politikai thrillernek becézett mezei akciófilmben a zűrös ügyletek ugyanis a régi jó szemet szemért elv alapján bonyolódnak. Mire mindenki eldönti, hogy melyik oldalon áll, kiürültek a tárak, felrobbantak a terepjárók, elhullott az ellen (meg a helyi szövetséges). Üzenet: a vérük egyformán piros.

Balázs Áron

A UIP-Dunafilm bemutatója

Film

Alul semmi, felül semmi

Frank Oz: Halálos temetés

A magyar film megkésett nagy pillanata volt, amikor Schütz Ila, tán utolsó filmszerepében, alaposan betépett a háziak által hanyagul elöl hagyott, süteménynek nézett *space cake*-től. A váratlanul megmámorosodott takarítónő jó időben és jó helyen elsütött kabarétréfa volt, amelyre – ritka, de van ez így – pont annyi volt bízva, amennyit egy ilyen poén elbír. Az arányérzékből ily módon jól vizsgázó *Valami Amerikával* ellentétben Frank Oz másfél órásra duzzasztja a takarítónős geget: az ő filmjében egy váliumos üvegcse jár kézről kézre egy temetésre összegyűlt társaság soraiban, melyben nyugtatók helyett épp ellentétes élettani hatással bíró bogyók találhatók. Ez persze csak az egyik, bár rendre visszatérő műsorszáma a *Halálos temetés*nek, amely valójában egy régi vígjátéki hagyománynak, a gatyaletolós-tortadobálós bohóckodásnak állít méltó emléket. Az egész pikantériáját az adja, hogy a hasonló feladatokhoz szokott tinédzserek helyett ezúttal jól szituált angol filmszínészek tolják le a gatyájukat, ezt pedig olyan méltósággal teszik, mintha legalábbis egy szalonvígjátékra szólt volna a meghívójuk. Szalonból egyébként kifejezetten jól állunk; legjobb emlékezetünk szerint Bridget Jones is hasonlóan decens (értsd menthetetlenül kispolgári) vidéki környezetben szokott karácsonyozni, mint amilyenben filmünk is játszódik. Hohó, azért az efféle hasonlóságokkal jobb vigyázni, mert még kiderülhet, hogy csak a bolondját járatják velünk, és a címben szereplő temetéssel sem egészen arra az angol filmre oly jellemző irányzatra csatlakoztunk, amelyet Hugh Grant és

Colin Firth hitbizományának ismer a filmtörténet. Pedig Matthew Mac-Fadyan épp oly szerencsétlenül képes nézni, mint említett kollégái, a Mr. Darcyként megismert színész arckifejezése azonban hamar torz mosolyba fordul, és úgy is marad egészen a vége főcímig. Az apjuk temetésére összesereglett utódok – egy kivételével sikertelen, savanyú felnőtt valamennyi – arcát kisvártatva ugyanaz a kétségbeesett vigyorgás rántja egységbe, mint a temetés levezénylésével megbízott jó testvérét, de mielőtt még a családi csontvázak potyogni kezdenének a szekrényből, elsőnek a családfő zuhan ki a koporsóból. A *Szeszélyes évszakok* és hajdani sztárja, Benny Hill szelleme kísért ezekben a jelenetekben, de néha még az egyébként ártalmatlan Bennynél is mélyebbre süllyedünk, a szaros gatyák és a visszaszívott köpetek altájára. Ilyenkor nem segít más, mint erős hitünk a jóban, és talán a felismerés, hogy mindaz, ami a vásznon folyik, felfogható úgy is, mint a nyájas-bájos Grant–Firth–Zellweger–Knightley-féle szalonromantika hardcore paródiája. Szellemesebbnek azonban ettől sem fogjuk látni, ahogy a tolószékes Alfie bácsi maga alá csinál.

Köves Gábor

A Fórum Film bemutatója

Kés, szerelem, genny, halál

Ujj Zsuzsanna

„Én sem vagyok az már, aki voltam, csókolommal köszönnek a boltban…" A felejthetetlen sorokat Ujj Zsuzsanna jegyzi. Fotós, performer, dalszerző és alternatív rockzenész pályája egyszerre indult a nyolcvanas évek elején. A magyar nőművészek közül először vele hozták összefüggésbe külföldi kritikusok a genderreprezentáció fogalmát. Hajas Tibor életműve meghatározó volt számára. 1992-től a Csókolom zenekarban énekli ironikus-depressziós szerelmes dalait, és az utóbbi két évben egyre gyakrabban lép fel. Az antisztárral az erdélyi turnéja utáni másnapon, a lakásán készítettünk interjút.

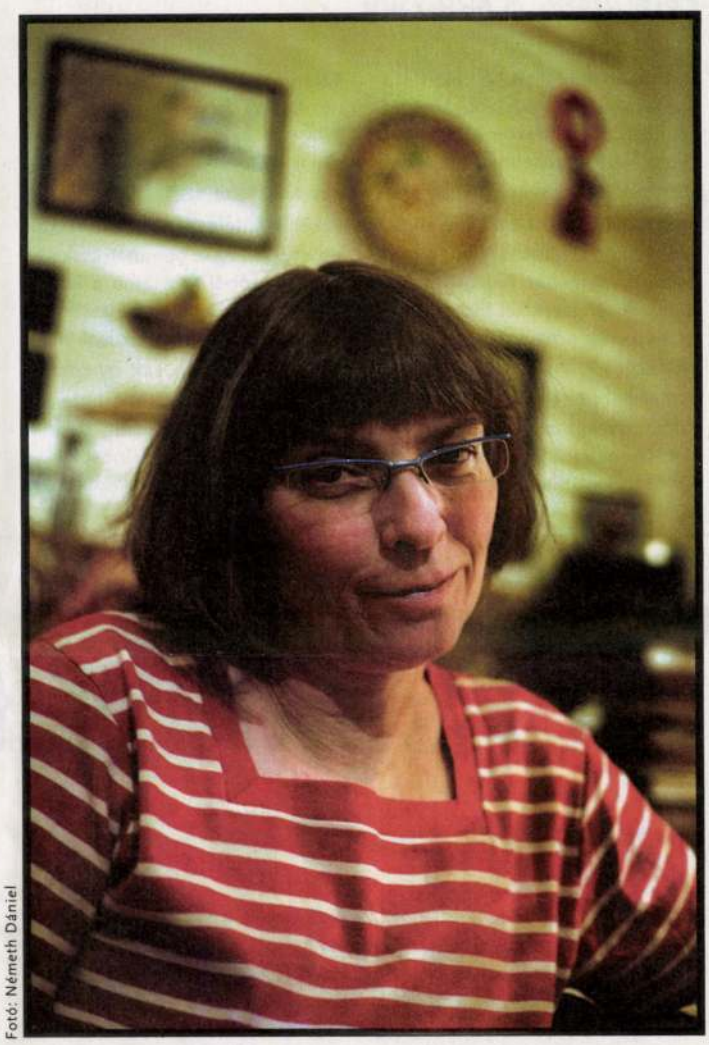

Fotó: Németh Dániel

Magyar Narancs: Mi a fiatalságod titka? Ez a kérdés minden sztárnak kijár.

Ujj Zsuzsanna: A szerelem. Az ember szeret, azt' akkor kivan egy életre, úgy is marad. Nem tudom, milyen sztárnak lenni, pedig néha bekapcsolom a tévét. Csak azt veszem észre, hogy mostanában jobban elfáradok. Ha valaki azért szeret, amilyen vagyok, azt jobban tudom értékelni. Ne haragudj, nem vagyok formában. Megfáztam Romániában, csikorog az orromban a takony, aranycsikkeket fogok köpni.

MN: Milyen volt az erdélyi turné?

UZS: A Spenót *(Tóth Zoltán gitáros – a szerk.)* szervezte, mert szeretné, ha egy híres zenekar lennénk, és szerinte ennek érdekében minél többet kell koncertezni. Durst Gyuri jóvoltából – aki régebbi támogatónk – a nagyváradi animációs filmfesztiválon játszottunk egy fűtetlen, hatalmas malomépületben. Ki kellett mennem, ha melegedni akartam. Aztán Marosvásárhelyen egy JB nevű elegáns dzsesszklubban. Volt néhány ember, aki ismerte a zenekart, ám alapvetően szombat esti diszkóba jöttek. Kolozsváron meg egy Angyal klub nevű lakásban próbáltunk halkan játszani. Jó közönség volt.

MN: Emlékszel, hogyan alakult a Csókolom?

UZS: A nyolcvanas évek végén a Zalka Imi *(Zalka Imre vándorfotográfus)* nő nélkül volt, gitározott, én meg férfi nélkül, és saját eredetemtől fogva mindig írtam verseket vagy fürdőszobai dalokat. Csinálhatnánk már valamit, Zsuzsikám, mondta a Zalka, mert nekem nem lesz nőm, neked meg nem lesz pasid. A Liget Galériában egy „Nőtincs, nő sincs" című kiállításon előadtuk a „Jövő hét kedden a Ligetben várlak, szívemet addig mások elől takarom.." kezdetű dalomat. De ez nem volt még zenekar. A Spenót inspirált, mert amióta 16 évesen a Spenót nevű zenekarában láttam játszani, azt gondolom róla, hogy őstehetség. Hat-hét évig fotóztam is, és valahogy eszembe jutott, hogy egyszerre akarok csinálni mindent. Mindez megint a Liget Galériában, 1987-ben, a saját „Első kiállítás (nagyméretű fekete-fehér fotók), első füzet (kiadvány, versek, dalok, fotók), első alkalmi zenekari összeállás (Vető, Gasner, Digó, Zsuzsi)" című fotókiállításom alkalmával. Baráti esemény volt, megint játszottunk, és amikor abbahagytuk, mindenki beállhatott. Valaki kitalálta, hogy legyen kiállítászáró is, ahol a Digó *(lásd még Narkós Pisti)*, a Spenót és a Szini *(Szineg Ildikó, a Kampec Dolores, majd később a Flash basszusgitárosa)* is játszott már. Akkor megszerettem a Spenótot, jobban, mint kellett volna, és azóta is a példaképemnek tartom. Hárman maradtunk később, a Zalka, a Spenót meg én, és Székesfehérvárról jött az első és legjobb dobosunk, a Neményi Zsolt. Az FMK-ban *(Fiatal Művészek Klubja)*, a Holdban, az Epres-

kertben, a Picassóban meg a Balázs Béla Stúdió filmraktárává lett Toldi mozi pincéjében, a munkahelyemen léptünk fel.

MN: Miért jó zenekart csinálni? Ezt azért kérdezem, mert az arcodról koncert közben sem könnyű leolvasni lelkesedést, főleg, ha háttal énekelsz.

UZS: Hát nem a szereplés miatt, mert attól mindig rosszul voltam. Inkább megfogalmazni, együtt csinálni valamit. Amikor kezdtük, mindannyian tök csórók voltunk, mondjuk én az is maradtam. Amúgy meg senkinek sem a zenekartól megy jobban. Régebben nem tartottam megerőltetőnek a próbát, most már fáradtabb vagyok, de jó hallgatni, ahogy a „lágerszövegek" feltámadnak a hangszerekkel. A Spenótnak igaza van, amikor azt mondja: nagy szerencsénk van, hogy zenélhetünk.

MN: A dallammal együtt találod ki a szöveget?

UZS: Jobban szeretem, ha előre megvan a zene. A Spenót felgitározza nekem, és mondja, hogy írjak rá szöveget. Szerintem ez a módszer jobb, mint fordítva. Arról nem tehetek, hogy néha a dallammal együtt születik meg a vers, de az általában nagyon egyszerű, és az énekmelódián már nem nagyon tudok változtatni, ami gondot okoz a „kollégáknak". Spenót egyébként túl depresszívnek találja a dalaimat, és nagyon kell küszködnie, hogy ne az a lesújtó, mély dögszag jöjjön belőle, hanem valami cifra is legyen. Sosem akartam megfelelni a közönségnek, neki szeretnék, de nem tudok, bár most írtam egy jókedvű dalt a 16 tonna dallamára: „Pucér hasamra köténytkötök, kilátszik a seggem, az olaj fröcsög." Hátha megérzi benne az önfanyart vagy az iróniát. Spenótnak tele van a töke a kés, szerelem, genny, halál, sár típusú dalaimmal. Régen egyébként sosem énekeltem, csak írtam, egészen 1981-ig, amikor szerelmes lettem a „Narkós Pistibe". Onnan számítom a dalszövegeket. „Mikor oldalra néztem, azt láttam éppen, te szájon csókoltad őt, azt a vastag szájú nőt, azt a hosszú hajú barnát, aki a kultúrháznál várt rád..." Mert nemcsak narkós volt, hanem hűtlen is. Ez a szerelem ihlette sok dalomat, ez volt ez első lökés, azóta volt más. De megindított, mert tudott volna gitározni, de helyette mákteázott. Inspirált, hogy nem tudok mit kezdeni a hereségével, pedig ott van az ölében minden.

MN: Most sem szeretsz színpadon lenni, miután a tavasszal a Kispál és a Borz előzenekaraként turnéztatok?

UZS: A Kispál jó tapasztalat volt, nagyon népszerű zenekar, a közönségük meg nagyon cuki. Minket is elfogadtak, nem dobáltak primőrrel, meg jártunk olyan helyeken vidéken, ahol még nem hallottak rólunk. Azonkívül ők profik, és a technikai személyzetük is az. Minket is olyan ellátásban részesítettek, mint a főzenekart. Hallottam a saját hangomat éneklés közben. Nagyon jó emberek, úgy, ahogy vannak, aranyosak. Vettem magamnak egy rózsaszín cipőt, és úgy éreztem, hogy minden megváltozott. Mozogtam is a színpadon. Nyilván az előadó-művészet egy szakma, én most tanulom, holott 15 éve kezdtem.

MN: Voltak boldog kapcsolataid is?

UZS: Láttam a wiw-en egy bejegyzést, amit egy lány írt, miután meghallgatta a lemezünket. Valami olyasmi, hogy: „Úgy érzem, hogy Ujj Zsuzsi ugyanazokkal a pasikkal jár, mint én, vagy klónozzák ezeket." Na, ez mindent elmond. De azért hiszek a szerelemben, és szeretek élni, csak úgy simán, szerelem nélkül is. Néha boldog vagyok, de akkor fekszem az ágyban, azt' jól van. Örömében nem fakad dalra senki, legalábbis én nem tudnék példát mondani. Amikor hiány van, akkor kutatok, abból születik valami depresszív dalocska. Egyébként én nem tartom depressziósnak a dalaimat és magamat sem.

MN: Amikor nem énekelsz, akkor mit csinálsz?

UZS: A megélhetésemért küzdök. A Balázs Béla Stúdióban például, ahol úgy éreztem magam, mint egy kisegítő nő, mert olyan emberek csináltak ott filmet, akik vagy kezdők, vagy tehetségesek, de nem volt pénzük, így mindennap fel kellett találni a spanyolviaszt. A Fekete Doboz Roma Médiaiskolájában is dolgoztam. Most

(Folytatás a következő oldalon)

ÚJDONSÁG
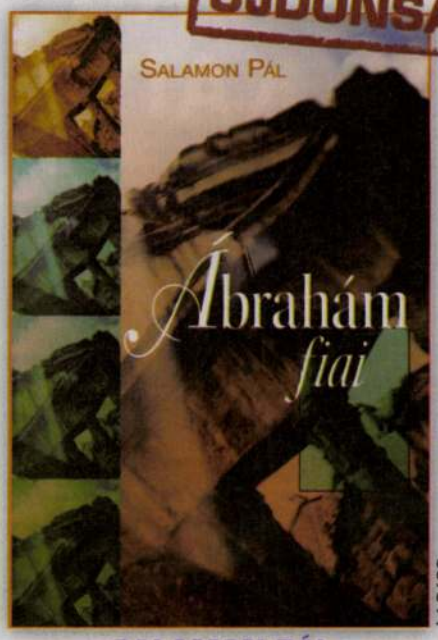

3570 FT
SALAMON PÁL
Ábrahám fiai
vannak könyvek, amiket el kell olvasni
453-0929 • www.tericum.hu
1036 Budapest, Evező utca 1.
TERICUM könyvkiadó

ÚJDONSÁG
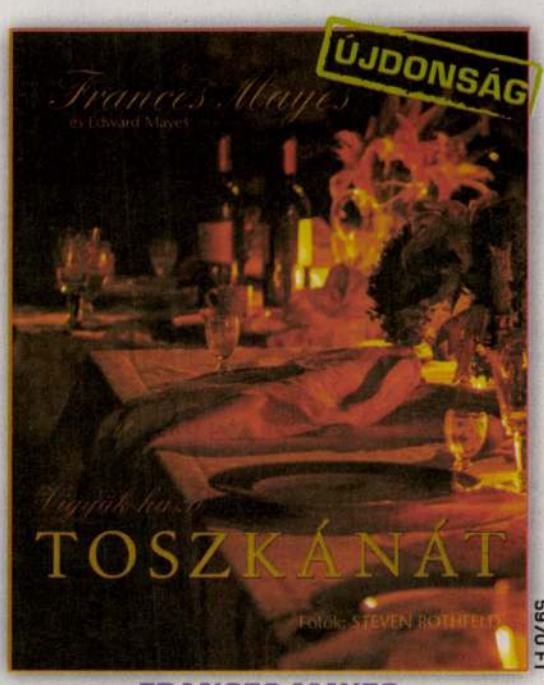

5970 FT
FRANCES MAYES
Vigyük haza Toszkánát
pazar stílus Itália szívéből egy színes albumban
vannak könyvek, amiket el kell olvasni
453-0929 • www.tericum.hu
1036 Budapest, Evező utca 1.
TERICUM könyvkiadó

FEDEZZE FEL A VILÁG TITKAIT!

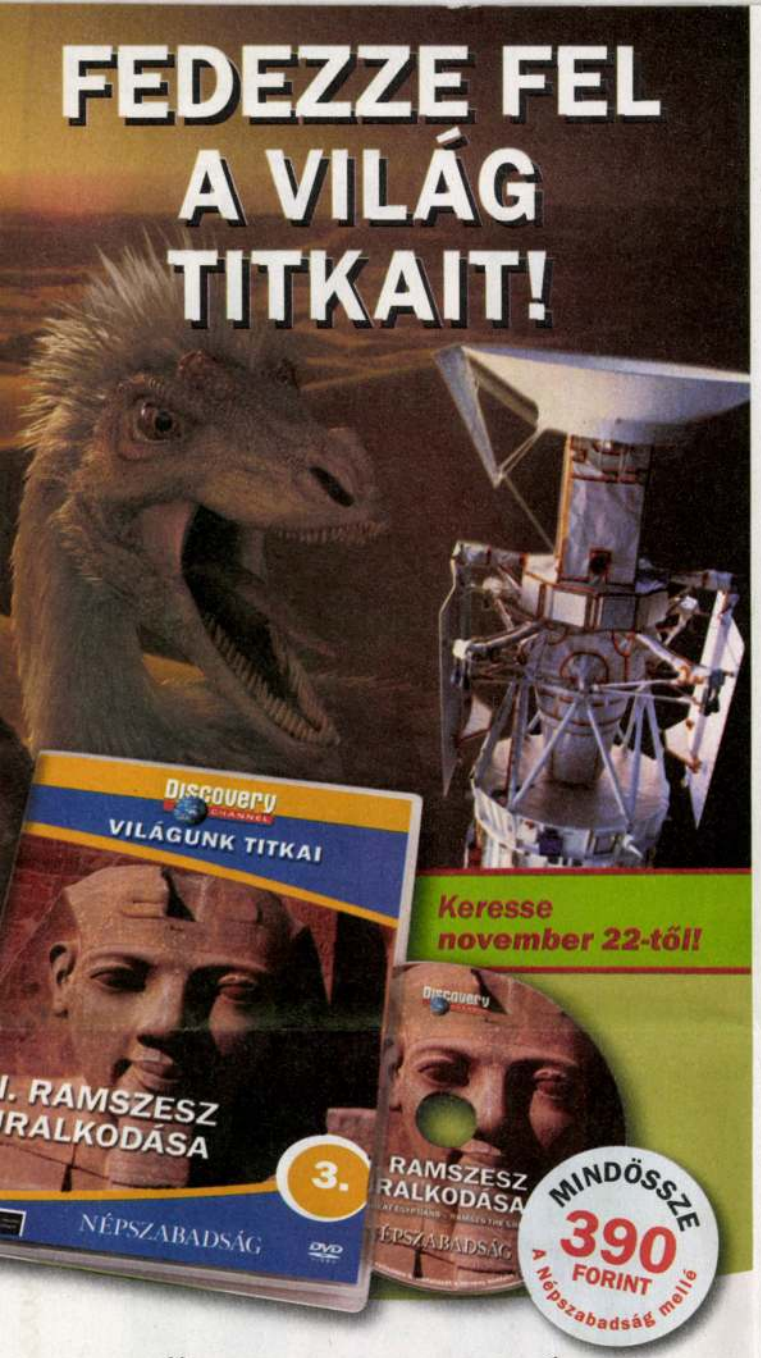

Keresse november 22-től!

MINDÖSSZE 390 FORINT A Népszabadság mellé

AZ ŐSKORSZAKTÓL AZ ŰRKORSZAKIG!

A Népszabadság új, **Discovery-filmekből álló 20 részes DVD-sorozatával** a lap mellé most epizódonként **mindössze 390 forintos** áron.

Az **újabb részeket** keresse **minden héten csütörtöktől** a forgalmasabb hírlapárusoknál!

További információ:
www.nol.hu/dvd
Tel.: 06 (1) 436-4373

NÉPSZABADSÁG

(Folytatás az előző oldalról)

ugyanitt archiválok, épp 1989 júniusában élek, rendszerváltás van, hét embert végeztek ki Kínában, azonkívül három hét múlva jön Magyarországra Bush, és még nem néztem meg az időjárás-jelentést. Tök izgalmas. Januártól a Hajtás Pajtáshoz megyek diszpécsernek, emelőnő leszek, felemelem a telefont, és begépelem a megrendelést. Szabad időmben meg nagyon szeretek focizni, szerintem tudok is. Végre találtam egy csapatot, illetve a Karabély zenekar dobosának a kedvese, egy zenetanárnő szerezte, ő is ott focizik. Vegyes csapat, főleg zenészekből áll, de most meg kevés az időm.

MN: A nyolcvanas években több olyan emberrel érintkeztél, aki a demokratikus ellenzék tagja volt. Neked nincsen ilyen múltad?

UZS: Vásároltam szamizdatot, meg az Országos Pedagógiai Intézetben Solt Ottília többek között az én nevemen is dolgozott, vagyis több kérdőívet számoltak el az én nevemre, mint amennyit valójában megcsináltam, mert ő feketelistán volt. Talán a fő ellenzéki tevékenységem az volt, hogy a Lucka Licka nevű komoly ellenzéki lengyel művészcsoportnak, amely 1986-ban a Liget Galériában állított ki, főztem egy darabig. Aztán, amikor elfogyott a pénzem, fölhívtam a SZETA-t, és kértem pénzt az ellátásukra. Ők nem foglalkoztak művészekkel, de a Nagy András zsebből adott nekem kajáravalót. A Lucka Licka egyébként ma is létezik, és járnak vissza, itt van a falamon az egyik tagjuk, Adam Zepecki egy sorozata. A férfiak állandóak a csoportban, a nők változnak, általában nagy csöcsű, fiatal szőkék. Most is támadnak a hatalom ellen, ami jelenleg a pénz.

MN: Az a fotó kit ábrázol, kilógó nemi szervvel, napszemüvegben, távirányítós autóval?

UZS: Hajas Tibort, aki 1946-ban született, és 1980-ban halt meg autóbalesetben. Egy nő nekivitte a fának. Sajnos személyesen nem ismertem, de ez nem gátol abban, hogy rajongjak érte. A kép címe: Lou Reed totál, Vető János készítette, aki dokumentálta az egész életművét, vagyis inkább ketten csináltak egy életművet. Ha a 79 éves anyukám néha eljön Veszprémből, akkor leveszi, és elteszi valahová, és azt mondja: „Zsuzsikám, ezt nem illik." Én 1959-ben születtem. Nem tudom, érdekes-e. Csak a Hajasról jutott eszembe.

MN: Nem érdekel ma sem a politika?

UZS: Emocionálisan igen, mondjuk Petőfi Sándor után, hogy a szegénység igazságtalanság. Meg mese alapon, például a Kukorica Jancsi. A nyolcvanas években egyszerűbb volt az érzelmi helyezkedés, mert voltak a komcsik és a nem komcsik. Lehet, hogy most is ilyen, csak már nem bírom átlátni. Az volt a csalódás, hogy a komcsiknak kellett volna a szegénység ellen küzdeni, de primitíven egyszerű volt átlátni, hogy mi nem igaz belőlük. Ha mindenki egyenlő, akkor miért van olyan osztálytársam, aki öten lakik egy szobában? Persze felnőhettem volna kemény katolicizmusban is, a képmutatás ott is ugyanaz lett volna.

MN: Mi lenne, ha most, hogy sztár vagy, meggazdagodnál hirtelen?

UZS: El tudnám viselni, ha nem kell miatta kibújnom a saját bőrömből. A rózsaszín cipőt akkor sem venném meg tizenhétezerért, amennyi eredetileg volt, csak leértékelve háromezer.

MN: Tanultál valaha zenét?

UZS: Soha, és kottát olvasni sem tudok, de szerintem ez kiderül. Viszont szeretem a zenét, amit a Csókolom játszik, minden belefér a rakendrolltól a reggae-ig. Meg népzenét szeretek hallgatni nagyon.

MN: Most szerelmes vagy? Írsz szövegeket?

UZS: Két napja voltam szerelmes, jó sorsú volt. De enni és aludni is legalább olyan jó. Most cetliket írok, egyébként gyerekkorom óta grafomán vagyok, egy darabig rendes füzetbe írtam, aztán a számítógép megváltoztatta az életvilágomat. Tervezem, hogy ha lesz időm, elolvasom, amiket írtam. Egyszer például tök szépen leírtam valahova, hogy mire is való ez a kibaszott művészet. Most nem tudnám megmondani, de nekem az írás volt mindig elöl, nem az éneklés vagy a színpad, az biztos.

- sisso -

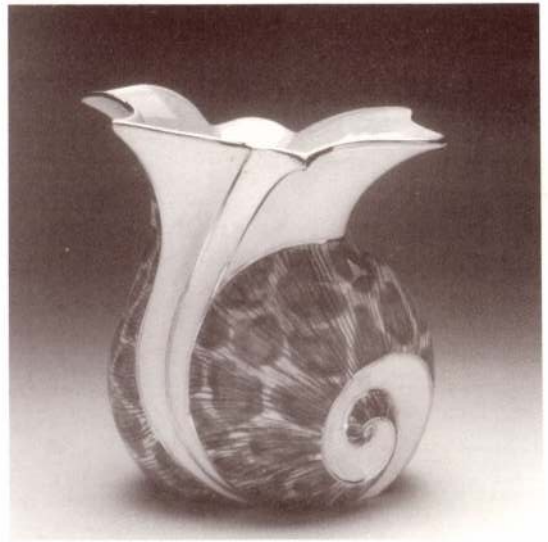

UJJ ZSUZSA

A kiállítás támogatói:
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
XIV.Kerületi Önkormányzat
Az OTP Bank XIV. kerületi fiókja

Zelenák Katalin "Kiszakítás"

Zelenák Katalin

A Magyar Honvédség Művelődési Háza
Tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

ZELENÁK KATALIN textilművész és UJJ ZSUZSA keramikusművész
kiállításának megnyitójára a
Stefánia Palotába
1997 december 9-én 18 órára.

A kiállítást megnyitja
Torday Aliz művészeti író.

A kiállítás megtekinthető december 9-től 22-ig naponta 13-18 óráig
Budapest XIV. kerület Stefánia út 34.

Ujj Zsuzsa Váza

Ujj Zsuzs.

Az Óbudai Társaskör Galéria tagja a Független Képzőművészeti Műhelyek Ligájának,
a kiállítás része a Liga ***- Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben című eseménysorozatának.

A kiállítás támogatói:
PRO HELVETIA
Nemzeti Kulturális Alap
Fővárosi Képzőművészeti Alap

UJJ ZSUZSANNA

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA
Budapest, III. Kiskorona u. 7.

SEBET, KEGYET ***

kiállítás két részben

Bada Dada • Január Herceg Tova (Baksa Soós János)
Jovánovics György • Kodolányi Sebestyén
Konkoly Gyula • Krstic, Milorad • Fe Lugossy László
Major János • Dr. Máriás • Méhes László
Méhes Lóránt • Nyári István • Pauer Gyula • Szilágyi Lenke
Szirtes János • Tóth Gábor • Ujj Zsuzsanna
Wahorn András • ef Zámbó István
munkáiból
Antal István írása alapján

Megnyitó I.: 1997. november 18-án 17-19 óráig
Megtekinthető 1997. december 7-ig

Megnyitó II.: 1997. december 9-én 17-19 óráig
Megtekinthető 1997. december 28-ig

Hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óra között.
Hétfőn és december 24-én zárva.

A címlapon Marcel Duchamp: Kapu (Adva van: 1.A Vízesés, 2.A Világítógáz.) 1946-66

Ujkenéz

(Szabolcs m)

VJKENÉZ (Szabolcs)

REF. TEMPLOM, XVIII. század. 1898-
van átalakítva.

Utazás, 1938.

Harangtorony fából.
XIX. sz.

52 Ujkenéz (Szabolcs)

Kopocsapátitól 5 km. 9932
809 l. vasut van.

Ref. templom
barokk, á templomtest
1898-ban átépítve
kul. ön harangtornya
van fából
Igen szépen fehrzik

A ref. pap lármazta fel ellenünk a csendőrséget.

MŰVI
IPA

AZ ORSZ. MAGYAR IPARI

ÉS

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁ

SZERKESZT

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI

MEGBIZÁS.

Nyírségi utam 1938

Informatica Museologica
1984. 4

ABSTRACT

Renovated Museum of Drniška krajina in

J. Jalić-Lunić

The museum, founded in 1971, was enlarged and reconstructed in 1983 on the occasion of the 100th anniversary of the birth of the sculptor Ivan Meštrović. It presents archaeological material, collections of ethnography and fine arts, documentation on the life and death of Božidar Adžija, a national hero, and sculptures and pictures by Ivan Meštrović. The author considers the possibilities of expanding the role of the museum, not only in the cultural life of Drniš, but also in the promotion of tourism in the surrounding area. Brief details about the celebrations marking the anniversary of Meštrović's birth in the region, are given.

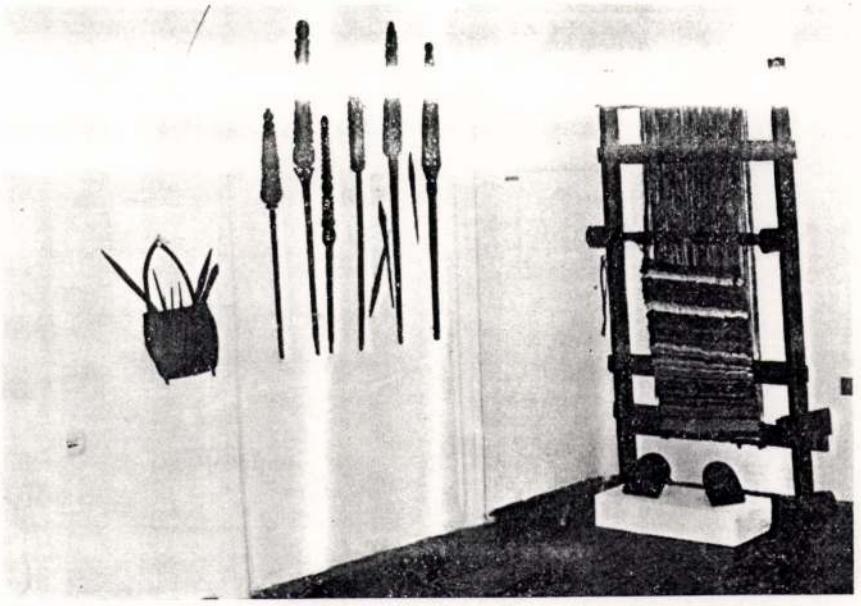

Vretena, preslice i uspravni tkalački stan »tara« s otkanom tkaninom za izradu prostirke, Žumberak

Izložba Zavičajnog muzeja Jastrebarsko — »Tkanje na tari u Žumberku«

Dragica Cvetan

Zavičajni muzej Jastrebarsko, Jastrebarsko

Tematska izložba **Tkanje na tari u Žumberku** postavljena je u prosincu 1984. godine u dvoru Erdödy u Jastrebarskom, u jedinoj prostoriji u ovom zdanju koja je donekle mogla poslužiti muzejskoj svrsi. Preostali dio zgrade gotovo je u ruševnom stanju, osobito prostorije na prvom katu u kojima je smješten stalni izložbeni postav koji ne udovoljava muzeološkim principima izlaganja. No, stalni postav i uvjeti u kojima se nalazi zasebna su tema.

Izloženi eksponati akvirirani su tokom prošle dvije godine na području Žumberka, planinskog dijela općine Jastrebarsko.

Prezentirane su naprave za preradu i tkanje vunenih vlakana, a njihova obrada i tkanje prikazano je na crno-bijelim fotografijama. Najznačajniji eksponat izložbe je »tara« iz Žumberka, uspravni tkalački stan s dvije gredice i kružnom osnovom. Izložene su dvije tare — jedna s otkanom vunenom tkaninom za izradu dviju torbi, a druga s otkanom tkaninom od platnenih krpica za izradu prostirke za pod. Tara se smatra jednom od najznačajnijih naprava u tradicijskoj kulturi ovog kraja. Donesena seobom us-

16 17 se u ovom kraju sve donedavno.

Na molbu kustosa, za potrebe dokumentacije Muzeja, kazivačica i tkalja Dragica Gvozdanović iz Brezovca otkala je po sjećanju vunenu tkaninu potrebnu za izradu dvije torbe te nam je na taj način omogućila da snimimo proces prerade sirovina i tkanja vune na ovoj vrlo primitivnoj napravi. Prezentirane su k tome i ostale naprave za preradu vunenih vlakana — grebeni za češljanje vune, vretena i preslice za opredanje niti te, uz njih, vunene izrađevine satkane na tari.

Tom prilikom tiskan je prigodan ilustrirani katalog na 24 stranice. To je ujedno i prvi katalog, prva publikacija štampana za potrebe jastrebarskog muzeja koja obrađuje elemente iz tradicijske kulture ovog kraja.

ABSTRACT

On the occasion of the exhibition »Weaving on the tara, a vertical loom with two beams« in the Regional museum of Jastrebarsko

D. Cvetan

The Regional Museum of Jastrebarsko, has an exhibition on weaving on the »tara«, a special type of vertical loom with two beams and circular warp. It is one of the most characteristic phenomenon in the traditional culture of Žumberak, where it was brought by the people who migrated from the south of the Balkans into this isolated mountainous area, in the 16th century. It has rema-

present day.

The »tara« is strictly vertical and rests on a base. The loom consists of a frame with two beams which are fixed to the uprights. The warp is stretched between the upper and lower beams of the loom and circulates around it. The heddle rod, which lies in the supports, divides the warp into two halves. the front threads and the back threads. In such an arrangement, the front and back theads make a »natural« shed. The shed rod is placed into the shed and when moving it up the warp, an »artificial« shed is made.

The weft is put in by taking the weft bobbin from one selvage to the other by hand. The weft is beaten up closely after a few picks have been inserted.

(*Translated by D. Cvetan*)

Planovi Iloka u Karlsruheu

Mato Batorović

Muzej grada Iloka, Ilok

U proučavanju povijesti naših gradova i mjesta dobro nam dođe svaki podatak, a osobito planovi i karte pojedinih područja. Na žalost glavnina izvora, pa tako i planova i karata pohranjena je u arhivima širom svijeta. Naši istraživači pronašli su mnoge te izvore koje su potom objavili u domovini. Čuvaju se u raznim arhivima i zavodima, ili kod samih znanstvenika, te nisu poznati široj javnosti.

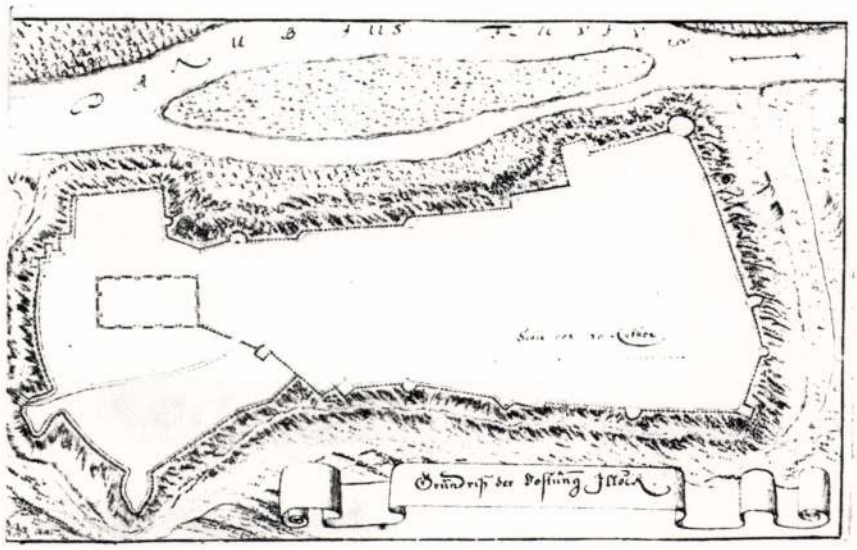

Plan iločke tvrđave — opis u tekstu pod br. 1

Poviješću Iloka nije se do sada nitko sustavno bavio. Podaci koje nalazimo u literaturi pronađeni su i zabilježeni u sklopu nekih drugih istraživanja, te su tako, budući da su zanimljivi, objavljeni[1]. O prošlosti Iloka danas znamo mnogo više nego prije nekoliko godina — jer osnivanjem Muzeja grada Iloka 1952. započima se sistematski prikupljati i sređivati podatke o Iloku. U početku, tokom 15 godina prof. Josip Meštrović, direktor Muzeja, prikuplja sve što bi moglo osvijetliti tu prošlost[2]. U novije doba bilo je i korisnih slučajnih otkrića a kasnije i sistematskih arheoloških istraživanja pa smo dobili u Iloku jedno od važnih nalazišta »Vinkovačke keramike«[3]. Sve je više zabilježeno literature o Iloku, a radi se i po arhivima u Iloku i drugdje; u novije doba obrađene su i pojedine teme — kulturne, privredne, društvene kao dijelovi iločke prošlosti.[4]

U ovom tekstu želim približiti planove Iloka koji se nalaze u Generallandes Archivu u Karlsruheu u Saveznoj Republici Njemačkoj. U siječnju 1985. godine boraveći u Karlsruheu fotokopirao sam pojedine planove, a ostale dao snimiti na mikro-filmove, pa ih sada ovdje objavljujemo.

Uz svaki plan priloženi su prikupljeni podaci o dosadašnjim objavljivanjima koji nisu potpuni.

Br. 1. GRUNDRISS DER FESTUNG ILLOCK — PLAN ILOČKE TVRĐAVE kraj 17. st., nepoznati autor; vel. 17,5 × 27,4 cm; orijentacija: sjever, omjer 1 : 2000, crtež olovkom (Prov. BADEN — DURLACH, Hfk. G. Nr. 86)

Ovaj plan je do sada objavio Szabo u članku o Iloku — *Spomenici prošlosti u Srijemu — Ilok* 1917. god. u »Savremeniku« (5) i dao detaljan opis samog plana (6). Szabo ga opisuje i u knjizi *Sredovječni gradovi* (7).

Također ga je objavio , ali u crtežu što znači da nije potpuno točan, Dragoš Barbarić u članku *Stari sokaci i nove ulice* 1977, (8)

Oba autora navode samo da se plan nalazi u Arhivu Karlsruhe dok druge podatke ne navode.

Br. 2. GRUNDRISS DER FESTUNG ILLOCK — PLAN ILOČKE TVRĐAVE oko 1688. g., crtao S. Schmalkalder[9];

Pogled na iločku tvrđavu i njezin plan — opis u tekstu pod br. 2 i 3

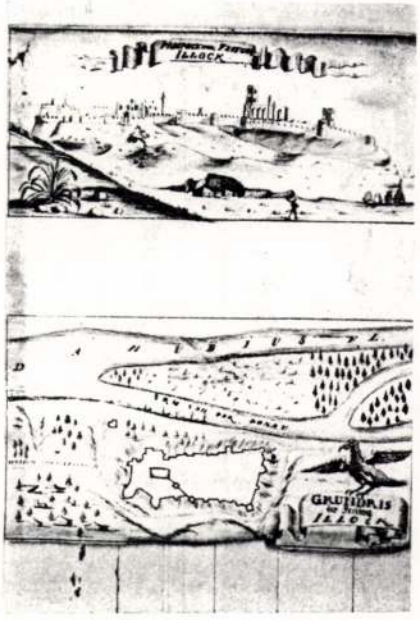

vel. 9,8×18,2 cm. orijentacija: sjever, omjer 1 : 8000, crtež tužem (Nacrt zalijepljen na plan pod br. 1 pa je i inv. broj isti).

Pronašao sam da je ovaj nacrt objavila A. Horvat u svom članku *Ilok ili — ne znamo dovoljno što imamo* 1958,[10] . A. Deroko ga je također objavio u svojoj knjizi *Srednjovjekovni gradovi na Dunavu* i navodi da je ilustraciju uzeo iz Republičkog konzervatorskog zavoda u Zagrebu[11].

Br. 3. PROSPECT DER FESTUNG ILLOCK — POGLED NA ILOČKU TVRĐAVU oko 1688. god. crtao: S. Schmalkalder; vel. 8,3×18,2 cm; crtež tušem; bez drugih podataka (Također je nalijepljen sa prijašnja dva crteža, pa je isti inv. broj)

Ovaj crtež Iloka je najpoznatiji i najviše objavljivan: Đuro Szabo ga objavljuje u *Savremeniku* 1917[12] i u *Sredovječnim gradovima.*[13] Mladen Barbarić u knjizi *Povijest crkve iločke* objavljuje i opisuje ovu sliku[14]. Ja sam je objavio u svome članku *Neki crni dani u povijesti Iloka*[15]. Ista slika se nalazi i u stalnom postavu u Muzeju grada Iloka[16]

Br. 4. PLANTA DE ILOCK, dominatodo su Contorno aindado de un foso mui profundo — PLAN ILOČKE UTVRDE oko 1690; crtao španjolska ili portugalski autor; vel. 20,8×29,8 cm; crtež olovkom; orijentacija: Jug; omjer 1 : 3000, (Prov. BADEN — BADEN, Hfk. Bd. XIV, Nr. 78).

Iako je ovaj plan iločke tvrđave naj zanimljiviji, nisam ga našao do sada nigdje objavljenog, samo ga imaju u arhivu Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku[17].

Br. 5. »UNGARN« (FELDZUG 1692.) Der kayserlichen Armeé Feldzug an no 1692 unter dem Commando ihro Durchlencht (plenissimo titulo) dess Herrn Marggraffen Ludwig zu Baden. 1692. Tobias v. Hasslingen, Generalwactmeister, Generalquartiermeister, Obrist und Komandant zu Olmütz. vel. 31,2×19,5 cm (Prov. BADEN — BADEN, 46 — No 3736.)

U ovome dnevniku pohoda Ludviga Badenskog postoji 12 crteža logora — tabora kod raznih mjesta na putu prema Petrovaradinu. Tako iz Dnevnika saznajemo da ova velika vojska (46.700) 2. rujna 1692. ima marš iz Sotina prema Wutschinu — Šarengradu, 5. rujna prema Iloku, a već 6. odlazi u Neštin. Za svako ovo mjesto postoji točan plan tabora. Prilažem plan za Ilok i Šarengrad.

U Šarengradskom planu je zanimljivo da je autor crteža naslikao minijaturno grad i crkvu sa samostanom a između potok.

Nije mi poznato da li je netko kod nas išta objavio iz ovoga Dnevnika.

Za mnoga naša mjesta iz vremena borbi za oslobođenje od Turaka postoje planovi i nacrti, za mnoge se zna u zavodima za zaštitu spomenika kulture, ali mnogi muzeji na terenu nemaju nikakvih podataka. Trebalo bi poraditi na tome da ovi planovi i karte putem fotografija i mikrofilmiranja budu dostupniji znanstvenim radnicima.

Objavljujem ove podatke da bi se znanstveni radnici mogli potpunije služiti planovima i nacrtima iz doba oslobođenja Iloka od Turaka, te da bi znali konkretne podatke o tim materijalima.

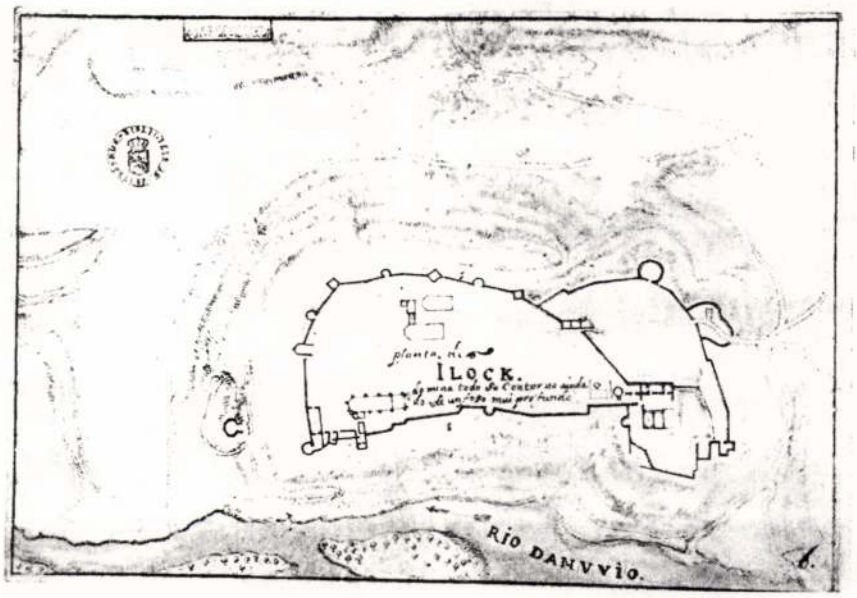

Plan iločke utvrde — opis u tekstu br. 4

BILJEŠKE

1. U *Glasniku biskupije đakovačko, bosansko-srijemske* 1875. objavljen je dio *Čudesa brata Ivana Kapistranskog,* Ilok 1460, čiji original čuva Nacionalna knjižnica u Parizu. Rudolf Schmidt objavio je 1938. *Statut grada Iloka 1525.* koji je pronašao u Bečkoj knjižnici.

Spominjem još neke autore koji su pronašli ponešto o Iloku i to objavili: Gjuro Szabo, Rudolf Horvat, Vjekoslav Klaić, Ferdo Šišić, a zapravo se samo o. Mladen Barbarić (1873 — 1936) sistematski bavio proučavanjem prošlosti Iloka.

2. Prof. Josip Meštrović (1885 — 1977) je od 1952. godine vodio brigu o muzeju i do 1966. bio jedini radnik u njemu. Njegova zasluga je osnivanje Muzeja grada Iloka i prikupljene zbirke u muzeju.

3. Slučajni nalaz »vinkovačke keramike« na jednom ognjištu u samostanskom dvorištu 1980. potaknuo je kasnija istraživanja 1982. kada je pronađeno cijelo naselje u tvrđavi. Pri obnovi zidova potkraj 1982. opet je nađeno dosta nalaza pa tako možemo zaključiti da je cijeli plato tvrđave bio jako naselje u bakreno i brončano doba i bogat »vinkovačkom keramikom«.

4. Ja sam za neke institucije obradio prošlost — ribarstvo, zadrugarstvo, vatrogastvo — što je objavljeno u časopisima ili monografijama na te teme. Načinio sam prikaz prošlosti o zabavištima koji je objavio Dječji vrtić »Crvenkapica« 1978. pod nazivom *Naši djedovi i bake, očevi i majke u zabavištu,* te prikaz o radničkom pokretu objavljen u Zborniku MRP i NOP SiB u Slav. Brodu 1982, te u »Iteksu« 1983-4. Također je nekoliko tema obrađeno u seminarskim diplomskim radnjama studenata i srednjoškolaca: turska arhitektura, Ilok za vrijeme NOB-a, jezik iločkih Slovaka, povijest knjižnica, povijest zabavišta i dr.

5. Đuro Szabo, *Spomenici prošlosti u Srijemu: Ilok* »Savremenik«, god. XII, br. I, 1917. str. 18.

6. Isto, str. 24—25.

7. Đuro Szabo: *Sredovječni gradovi,* Zagreb, 1920, str. 150 — 151.

8. Dragutin Barbarić, *Stari sokaci i nove ulice Iloka,* »Iteks«, god. X, br. 91, 1977. str. 8.

9. Samson Schmalkalder je u 1678. do 1689. »Regimentsquartiermeister« — podatke sam našao u Arhivu Karlsruhe.

10. Anđela Horvat, *Ilok ili — ne znamo dovoljno što imamo,* Bulletin instituta za likovne umjetnosti JAZU. Gor. VI, br. 1, Zagreb, 1958, nacrt na str. 15, opis na str. 19.

11. A. Deroko, *Srednjovjekovni gradovi na Dunavu, Beograd 1964.* — Ilustracija broj 11.

12. Đ. Szabo, *Spomenici prošlosti u Srijemu:* Ilok »Savremenik«, str. 17. također i opis slike.

13. Đ. Szabo: *Sredovječni gradovi,* Zagreb, 1920. str. 147, a spominje ga i na str. 151.

14. o. Mladen Barbarić: *Povijest crkve iločke,* Osijek, 1919, na str. 12, sl. 17.

15. Mato Batorović, *Neki crni dani u povijesti Iloka,* »Iteks«, god. VII, br. 65, 1974. str. 8.

16. Fotografija je postavljena i u Muzeju grada Iloka vel. 103 × 48,5 cm. Fotografiju izradio Nino Vranić. — Na svim objavljenim primjerima ovog crteža preko sredine se pojavljuje jedan tamniji dio, kao da je original bio presavit; međutim iz originala se vidi da je svuda jednaka boja i očuvanost.

17. Nema točnih podataka tko je ovaj plan nabavio za Zavod, ali mi se čini da je to mogao biti pokojni ing. Ilija Knežević.

Logor vojske Ludviga Badenskog kod Šarengrada — opis u tekstu br. 5

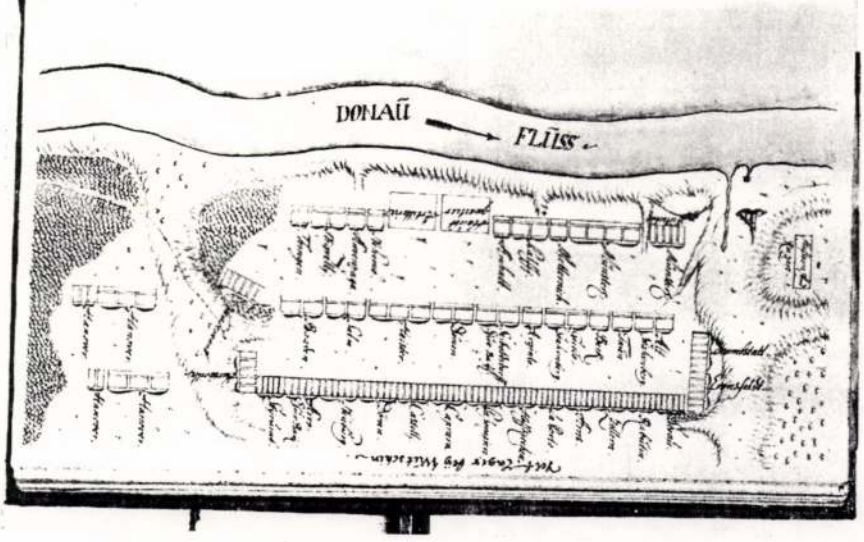

ABSTRACT

Plans of Ilok in Karlsruhe

M. Batorović

The author presents, for the first time through texts and photographs, plans of the city of Ilok from the end of the 17th century to the present days. The original plans are in the possession of the Generallandes Archives in Karlsruhe. Microfilms of the plans are stored in the City Museum of Ilok and represent a valuable source of information for further research on the medieval period of the city.

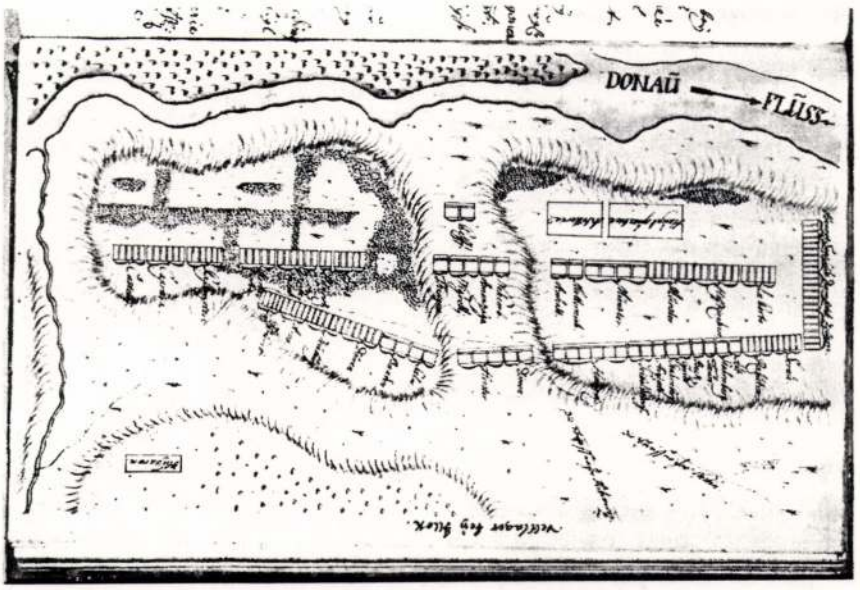

Logor vojske Ludviga Badenskog kod Iloka — opis u tekstu br. 6

Muzejski dizajn kao medij muzejske komunikacije

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

O izložbi I. svjetskog triennala male keramike (Zagreb, 14. 10.—3.12 1984.) pisano je mnogo i pozitivno; glorificirala se činjenica da je ideja tako ambicioznog projekta potekla iz Zagreba — podržavajući tako klimu oko Zagreba kao kulturnog centra (sa izložbom Mimarine kolekcije i Kineskom izložbom) i gradom bogate tradicije umjetničkog obrta, primijenjene umjetnosti. Značajna je i činjenica da je ambiciozna zamisao i realizirana zahvaljujući ogromnom entuzijazmu Hanibala Salvara i ULUPUH-a. Strateški je bio dobar potez odluka da se izložba postavi u »Novoj zgradi Muzejskog prostora«. Time je već odmah na početku dobila publicitet i važnost adekvatan izložbama Muzejskog prostora. Izuzimajući umjetnički sadržaj izložbe, umjetničku kvalitetu radova, ili pak činjenicu osnovnog koncepta ove svjetske smotre »male« keramike (radova do 15 cm), najznačajniji dio ove izložbe, u smislu jasne i dosljedno realizirane ideje prezentacije izložaka, jest dizajn izložbe.

Detalj s izložbe I. svjetskog triennala male keramike

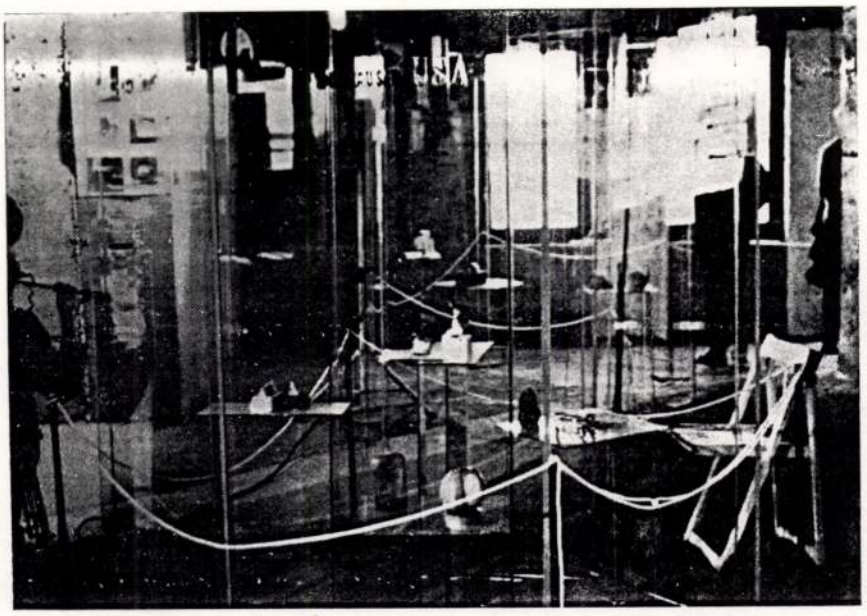

Projekt dizajna Janeza Suhadolca izložbe trijenala značajan je, prije svega zbog uspjele realizacije više nivoa komunikacije izloženog materijala s publikom, odnosno u mogućnostima shvaćanja i razumijevanja. Naime, u suvremenoj muzeologiji postoji veliki interes za primjenu dizajna ali isto tako veliki i bitni nesporazumi u njegovom shvaćanju. Najčešće je poiman kao samostalna estetska komponenta izložbe, čiji je gotovo najveći domet korespondiranje sa izloženim na osnovu njihove likovne kvalitete. Nije uglavnom prepoznata mogućnost dizajna da vizualizira određena svojstva, funkcije i značenja »zadanog« materijala, dakle da komunicira određene sadržaje, da ih interpretira. Takav pristup prezentaciji materijala zajednički je napor autora izložbe i dizajnera, što je na primjeru Trijenala vrlo dobro vidljivo, i manifestira se kao izuzetno harmonična i smislena cjelina.

Za Janeza Suhadolca izložba započinje i s p r e d izložbenog prostora; on gradi pristup izložbi od Katarinina trga do ulaza u samu zgradu modularnim elementima željezne skele obojene živim bojama konstruirajući rampu i portal — objekat je naime građevinski nedovršen i sam je pod skelom. Tako je ne samo olakšana orijentacija posjetiocu, na što se vrlo često zaboravlja, već je iz otežavajuće okolnosti koja proizlazi iz činjenice gradilišta, ovakvom dizajnerskom intervencijom ostvarena prednost. Stvorena je neka vrst uvoda, predigre, pripreme.

ÚJLAK

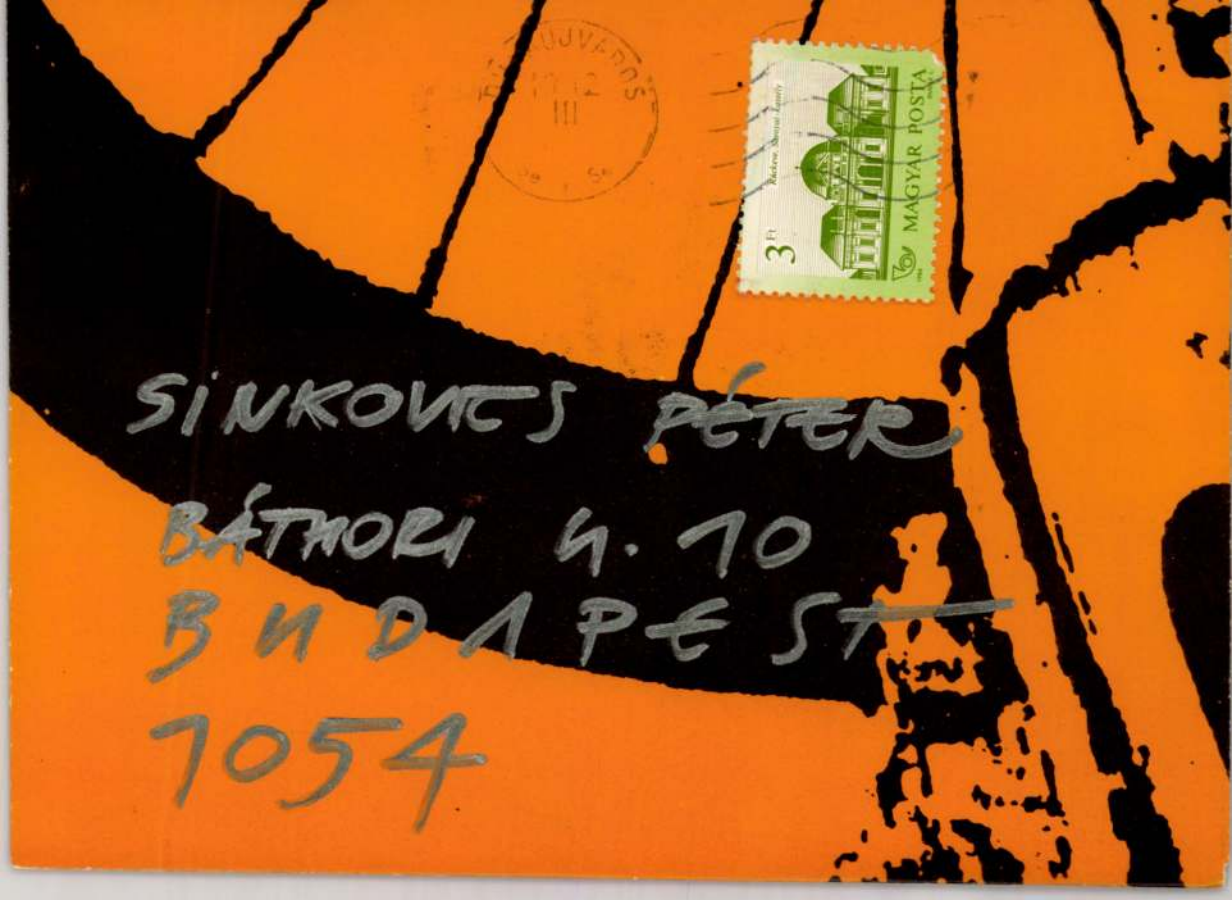
MAGYAR POSTA
3 Ft
SINKOVICS PÉTER
BÁTHORI U. 10
BUDAPEST
1054

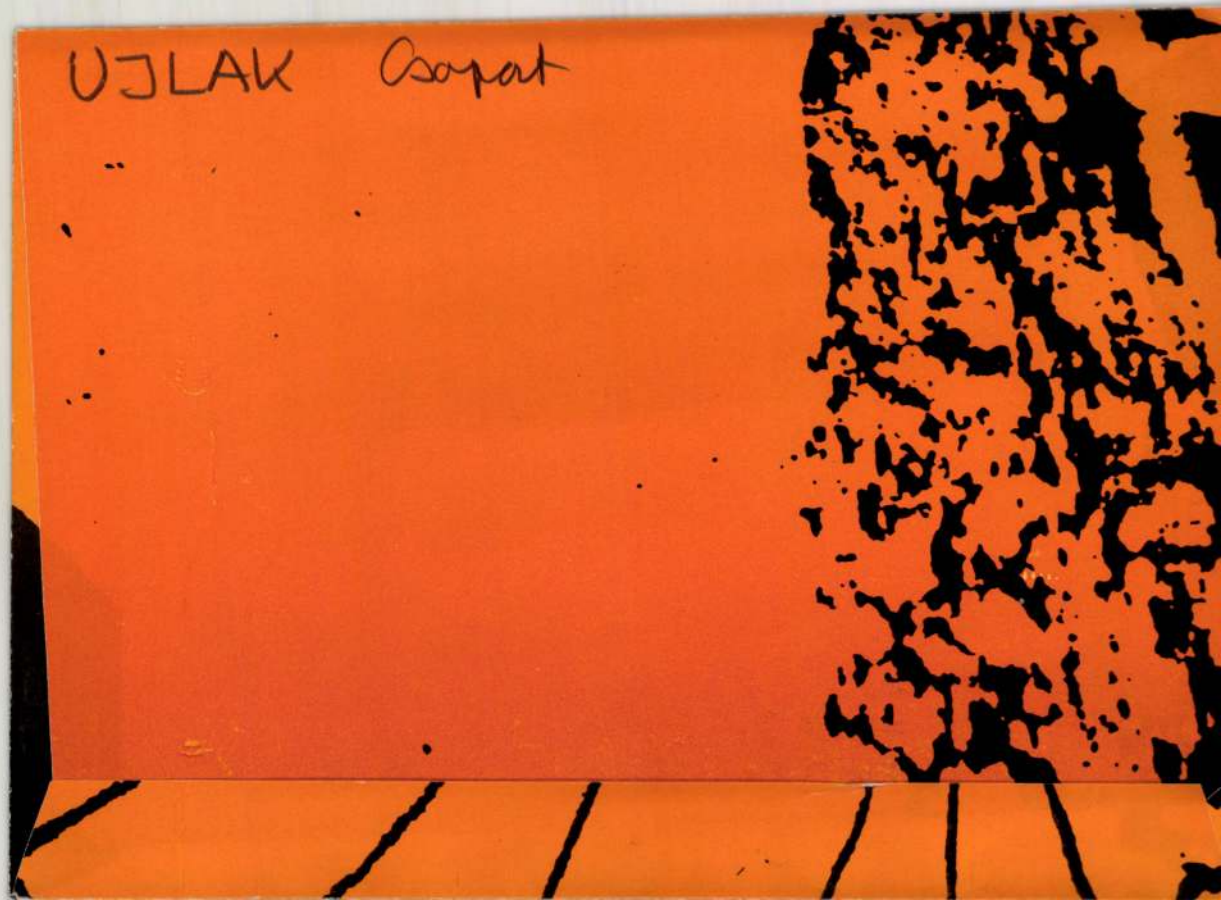
UJLAK Csapat

A Dunaújvárosi Modern Művészetért Alapítvány tisztelettel meghívja Önt az

ÚJLAK CSOPORT

kiállítására.

Megnyitó:
1992. III. 27. péntek, 18 óra
Uitz Terem, Dunaújváros.

A kiállítás megtekinthető:
1992. III. 27. – IV. 19-ig, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

Szponzor: Dunaújvárosi Nyomda Kft.

EGIS GYÓGYSZERGYÁR

Ð

ÚJLAK

Beke László

Jelentkezik az új nemzedék

A Ressource Kunst kiállítás megnyitójának másnapján történt, ez év tavaszán, a Műcsarnokban. A közönségnek még arra sem volt ideje, hogy az előcsarnokban kiterített, hatalmas, alapozatlan festővásznat észrevegye, amikor hirtelen nyolc-tíz fiatal foglalta el a terepet. Körülállták a vásznat, és egy ifjú hölgy villámgyorsan néhány száz fej fokhagymát osztott ki köztük. Fölüvöltöttek a hangszórók, és zörejzene dübörgött belőlük. Az ifjak eszeveszett gyorsasággal dörzsölni kezdték fokhagymával a vásznat. Hamarosan átható illat terjengett a csarnokban. Valaki egy vödör vizet zúdított a csatatérre. Majd a vásznat gondos kezek összehajtogatták, értő mozdulatokkal kicsavarták és odacsapták a Műcsarnok századvégi stukkókkal díszített falára.

Az egész akció alig tartott három percnél tovább. Ez volt az Újlak Csoport első fellépése a Műcsarnokban.

Úgy látszik, immár hagyomány Magyarországon, hogy egy-egy újonnan jelentkező generáció valamilyen értelmetlen mellékkörülményről kapja a nevét. Húsz évvel ezelőtt így ragadt az IPARTERV mozaikszó a mai ötvenévesek talán legjelentősebb csoportosulására, csupán azért, mert egy ipari épületeket tervező vállalat engedte az előadótermében kiállítani őket. Az Újlak azért Újlak, mert Óbuda Újlak nevű városrészében van egy hasonló nevű, szanálásra váró, elhagyott mozi, amelyet ezek a fiatal művészek szabályosan elfoglaltak, és egy szezonon át tartó bemutatóik céljaira alkalmassá tettek.

Húsz év alatt Magyarországon is változott a művészeti helyfoglalások stratégiája – az undergroundból az overground felé? Ezek a fiatalok pontosan tudják, hogyan lehet még szójátékokkal is koncepciózus propagandát teremteni maguknak. Újlakhoz természetesen új lakók kellettek (angolul: „the new inhabitants" – talán nem minden összefüggés nélkül a Műcsarnok dán–magyar kiállításával, melynek „Triumf – the uninhabitable" avagy „a lakhatatlan" volt a címe). Ezek a fiatalok vonzódnak továbbá a romos környezethez. Mielőtt az Újlak Moziba bevonultak volna (s miután kisajátították a korábbi avantgarde egyik törzshelyét, a Bercsényi Kollégiumot), az egyik[illegible] kezdték meg tevékenységüket. Magyarországon is szép számmal találunk loftokat, de ezek mintha már visszavonhatatlanul a múlttéi lennének – legalábbis sorra átalakítják és modernizálják – vagyis művészeti célokra alkalmatlanná teszik őket. A rom viszont jellegzetesen posztmodern gondolat. Előzménye nálunk például a híres „balatonboglári kápolnatárlat" (Galántai György rendezésében, az 1970-es évek elején). Külföldön, a „Ruine der Kunst" (Nyugat-Berlin, művészeti vezető Wolfgang Kahlen) vagy a genfi „Ruine" (Szentjóby Tamás). Ma, Budapesten, így nyilatkozik Ádám Zoltán, az Újlak Csoport doyenje (már elmúlt 30 éves!): „Ez a tér nem beépült, nem beteg tér, hanem romos, de tiszta; a romok hívják elő a tisztaságot. Itt megadatik nekünk az a lehetőség, illetve feladat, hogy megküzdjünk egy viszonylag nagy térrel, hogy megtervezzünk valamit kifejezetten ebbe a környezetbe, és azt meg is valósítsuk, szinte egyik hétről a másikra."

A romos térbe természetesen illeszkedik az installáció, álljon az jégből (Farkas Gábor), óriási, helyszínen előhívott fotókból (ugyancsak Farkas Gábor), lépcsőből és könyvespolcból (Pálos Miklós), hajóból (Szarka Péter), sötét lében úszó obeliszkből (Ravasz András) vagy ugróiskolából (Mészöly Suzanne). Ahol pedig installáció van, ott szükségszerű a filmvetítés, a performance és a zene (az együttes neve: VAN). Ami pedig a nyilatkozatban említett „tisztaságot" illeti, az Újlak Csoport áprilisi zárókiállításán egy padlóra vetített fénykör gondoskodott jelképerejű megjelenítéséről.

Tekintve, hogy Újlakon egyértelműen valami új jött létre, biztosra vehető, hogy a szállásul szolgáló rommozit semmi nem fogja megmenteni a lebontástól. (Pedig nyilvánvaló, hogy [illegible] való fönntartása.) A csoport viszont talál magának új helyet. (E sorok írása közben éppen a hannoveri „Inspiration" c. akción vesznek részt, néhány száz külföldi fiatal művésszel együtt.) A fennmaradásra garanciául szolgál a felkészültség. Az Újlak Csoport tagjaiban – és az egész új magyar művészgenerációban – az a leginkább új, hogy természetes könnyedséggel igazodik az új helyzethez. Nem gyötri a korábbi nemzedékek hagyományának ballasztja, a politikai ellenállás görcse. Ezzel szemben jól tájékozódik a mai művészet „trendjeiben", spontán, magától értetődő gesztussal sajátítja el azt a szellemiséget és azokat a technikai megoldásokat, amelyeket pillanatnyilag szükségesnek érez. Ügyesen gazdálkodik a tehetségével.

Hogy e készségeket milyen mértékben sajátította el a Magyarországon évtizedekig monopolhelyzetet élvező, konzervatív Képzőművészeti Főiskolán, és mennyiben autodidaxis útján, ne firtassuk. Mindenesetre az Újlak Csoport kiállítássorozatával párhuzamosan zajlott az a diákmozgalom, melyet éppen a művésznövendékek robbantottak ki, mely átterjedt néhány más főiskolára és egyetemre, és amelynek radikális reform lett az eredménye. 1990 őszétől kezdve legalább tizenöt új tanár fog segítséget nyújtani a fiatal festőknek, szobrászoknak és grafikusoknak. Remélhetőleg létrejön egy olyan oktatási rendszer, melyben a hallgató szabadon választ mestert, és a mester szabadon választ hallgatót. Remélhetőleg ezt a kölcsönös folyamatot úgy fogják hívni, hogy közös munka.

És remélhetőleg az Újlak Csoporthoz hasonló újabb generációk képesek lesznek a magyar művészet megújítására is.

Budapest, 1990. augusztus 21.

UJLAK CSOPORT

Ars

AZ ÚJLAK-STORY

1989. június 1-én este rendezvényre gyülekezett a közönség a Hungária fürdő Dohány utcai elhagyott, romos épületében. Az esemény szervezői fiatal képzőművészek voltak, akiknek egyéni munkássága szűk körben már ismert volt; most azonban kifejezetten közös munkára készültek. A képzőművészet új lehetőségeit szenvedélyesen kutató egyéniségekről volt szó, akiket az együttes cselekvés iránti vágy és a közös szellemiség formált csoporttá.

A Hungária fürdő egykori dicsőséges pompája mára hivatalosan életveszélyesnek nyilvánított térré változott, ahol a málló vakolat és a roskadó építészeti elemek talán még hangsúlyosabbá teszik e hely varázsát. A csoport tagjai számára az enyészet működése által felmagasztalódott tér ideális terepévé vált a művészi cselekvésnek. Az este folyamán e lebilincselő teljességű térben pergő ritmusban, szinte showszerű feszességgel követték egymást a történések. A megtalált „valódi tér" felvillanyozta az alkotókat és mindenkiből a maximumot hozta ki.

Ravasz András performance-installációja nyitotta a sort. A vaslemezbe égetett jelek, a hegesztőpisztoly kékes fénye, a szikrák csapódása fortissimós nyitányként hatottak. Az épület valamikori erkély részén, az alsó szinten álló nézőközönség számára láthatatlanul, a *VAN együttes* zenélt az est folyamán, fontos elemét képezve a lenti produkcióknak. A több éve működő zenekar munkássága során mindig nagy szerepet szánt a kísérletezésnek; gyakorlatilag ugyanazt a szellemiséget képviselik a zene területén, amit a képzőművészek. Így nem volt nehéz az egymásra találás. *Ádám Kálmán*, a zenekar vezetője a képzőművész csoportnak is tagja. A zenekar: *Gyenge Lajos* – dob, *Süle Ferenc* – dob, *Lómen Zsolt* – basszusgitár, *Megyesi István* – szaxofon, ének, *Újvári János* – szaxofon, *Opancsár Vladimír*, *Ádám Kálmán* – trombita, szintetizátor, *Csabika* – gitár, *Bolba Gábor* – basszusgitár, *Ádám Zoltán* – szöveg.

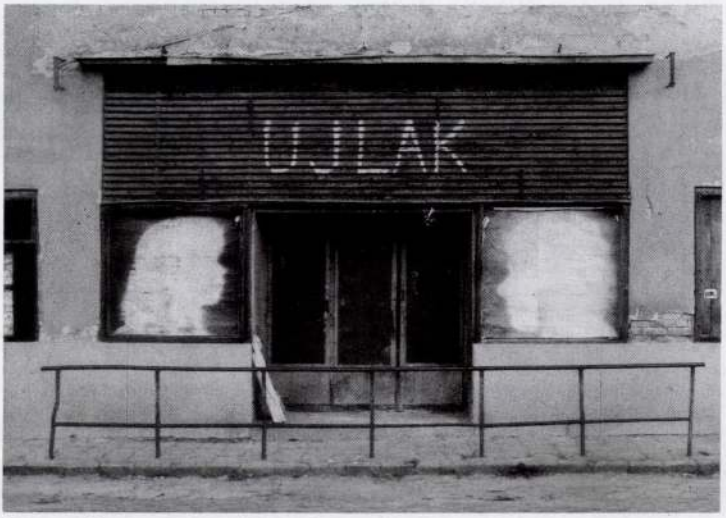

Újlak mozi Óbudán, 1990 (Fotó Farkas Gábor)

Szili István akciójában fontos szerepet kapott egy kabát, melyet a művész egy posztamensen állva hol ki, hol befordított a testén, míg a tér másik részében egy hölgy hosszú botokra szerelt rácsokat forgatott elővigyázatosan egy rezsó lángja fölé. A kabát vörös-fekete színe impulzusokat volt hivatva kibocsátani az alkotó elképzelése szerint; az egész akció üzenetként szolgált a fürdőből.

Farkas Gábor, fotóakciója során, a terem egyik sarkában, vörös fénynél nagyméretű fotópapírt kasírozott a falra. A fokozatosan előhívódó táj élesen kirajzolódó körvonalai fájdalmas gyorsasággal tűntek vissza a fixálatlan papír sötétjébe. Megemlítendő még *Szarka Péter* több egymásra vetített képpel operáló diavetítése, és azok a kiállított művek, amelyek a történések hátterét képezték, így mindenekelőtt a *Doboz* című, *Komoróczky Tamás* és *Ádám Zoltán* által közösen készített environment.

Az est *Komoróczky Tamás* revelatív erejű performance-ával ért véget. A művész egy hatalmas, papírpépből gyúrt gömböt, a Földet gurította a körben álló közönség közé. Ő maga gégemikrofonnal a torkán, torzított hangon kezdte először becézgetni, simogatni a tárgyat. Halkan beszélt hozzá, görgette. Ahogy transzállapota fokozódott, úgy váltak gesztusai egyre hevesebbé, hangja egyre artikulátlanabbá. Fölhágott a gömbre, együtt forgott vele, a közönség csak zihálását hallhatta a gégemikrofonból. A végén rugdosni kezdte a majdnem ember magasságú tárgyat. Az akció végére a közönség az eksztatikus mozdulatoktól önálló életre kelt Földgömbbel rugdalózott.

Két héttel később, június 15-én egy estére újból igénybe vehette a társaság a Hungária fürdőt. Az esemény jóval kevésbé volt sziporkázó és ötletgazdag, mint első alkalommal, mintegy utalt a csoport későbbi tevékenységére, amely egyre meditatívabb lett. Ezzel a történet egy fejezete le is zárult. A Hungária fürdőt nem kaphatták meg újra. Ez volt a csoport „pre-Újlak szakasza".

Új otthonra a Bécsi út 69. sz. alatti, régi moziépületben leltek, amelyet a művészek önhatalmúlag elfoglaltak, miután a hivatali bürokrácia útvesztőiben való tévelygés nem vezetett eredményre. Ezentúl *Újlak-csoport* néven jelentek meg a nyilvánosság előtt, mivel a régi mozinak is ez volt egykoron a neve, és a városrészt, amelyben található, ma is így hívják. Az épület maga szikárabb volt, ám belső terében nem kevesebb izgalomra leltek a művészek, mint előző működési terepükön. Ez új kihívásokat jelen-

tett, nagyobb szabású vállalkozások megvalósítására nyílt lehetőségük. A betonpadlózat a terem mélysége irányába lejtett. A falak csupaszon álltak, hidegségük áthatható volt. A házat teljesen elhanyagolt állapotban találták, az áramot is úgy kellett átkötni a szomszéd épületből.

Mivel magyarázható ez a vonzódás a lepusztulthoz, a romhoz? *Hannes Böhringer* írja: „Bármilyen egyhangú vagy visszataszító volt is eredetileg egy építmény, romként egyszerre megnövekszik a komplexitása. A romot ugyanis nem valamiféle célkitűzés teremti meg; a rom keletkezik, vagy fokozatos összeomlással, vagy hirtelen rombolással. Még ha szándékkal rombolták is le, a rombolás volt szándékolt, nem pedig a hátramaradó formája... A rom formai sokrétűsége és gazdag változatossága csak centrumának elvesztése folytán, üresség-ének és nyitottságának háttere előtt valósulhat meg, miáltal a test elveszíti szilárdságát, könnyűvé, strukturálttá ás áthatolhatóvá válik. Az összeomlott egység, valamint a szabaddá vált kollázsszerű anyagsokaság és ellentmondásosság közepette a sokrétűségben megvalósult a nehezen elérhető egység. ...Nekem úgy tűnik, hogy a jelenben a rom összetettségénél fogva van ránk hatással." *(Romok a történelmen túli időben)*

E gondolatok fényében egyértelmű, hogy a jelenség hátterében jellegzetes életérzés húzódik meg, hogy az Újlak-csoport jelenlegi világunk állapotának metaforájaként értelmezi a romépületeket, s egyáltalán nem véletlen az, hogy fiatal művészek otthonra lelnek ilyesfajta helyiségekben.

Az immáron sajátjuknak tekintett miliőben *1989. október 10-én a nyitókiállítás* nagyszabású vállalkozása a tér totális birtokbavételére irányult. Két keresztirányú lehatárolás jött létre, mintegy sávokra osztva a termet. A tér első részében *Ravasz András* fémállványra feszített ki pauszpapírt, középtájon *Komoróczky Tamás* akciójának leendő színtere, egy műanyag csíkszor futott keresztbe, míg a hátsó falnál *Ádám Zoltán* állványzatának körvonalai látszottak. A fényforrások beállítása külön munkát igényelt, ez a későbbiekben is elsőrendű fontosságú lesz a csoport működésében. A különböző egyéniségek egyre teljesebbé váló összhangjának szép példája volt *Szarka Péter* falon helyet kapott kép-installációjának és *Szili István* vele szemben elhelyezett ventilátor-objektjének egymáshoz való viszonya.

Az estét ismét Ravasz András nyitotta meg; pár pillanatig tartó akciója során gyakorlatilag megszüntette papírkapuját, melynek révén megnyílt a tér, és a közönség beljebb hatolhatott. Ekkor vált láthatóvá *Farkas Gábor Jég-installációja,* mely jégtömbök egymásra rétegzéséből formálódott oszlop képét mutatta. Az olvadás következtében elvékonyodott jég sajátságos formáival, sugárzó fényével később több fotó tárgya lett Farkas tevékenységében. Komoróczky Tamás műanyagcsík-függönye terében bizonytalan űrhajósként talált rá a terráriumban élő egészre. Elzárkózván a kíváncsi tekintetek elől szőnyeget borított fejére és a terráriumra. Percekig meditált, voltaképpen egy levegőt szívott az állattal.

Az ezután következő időszak a havonta-kéthetente rendezett, egy estén át látható, önálló kiállításoké volt. E kiállítások is mindig közös munka eredményei voltak. Külső szemlélő számára szinte átláthatatlan rendszer szerint dolgoztak. Kész kiállítások terveit, egy koncepció totális megvalósulási lehetőségeit vetették el sajnálat nélkül, ha egyiküknek valami problémája volt a várható összképpel. Újból és újból nekirugaszkodtak, hogy újraszervezzék a teret, ha a helyzet úgy kívánta. Ebből a totális szemléletből olyan kiállítások születtek, mint *Farkas Gábor* akciója 1989. november 18-án, ahol is a mozi terében kifeszített 3 méteres fotópapírok lepelként függtek alá a műfényben. Az akció során a művész hosszú botokra erősített kannákból vegyszerrel, illetve fixírrel kezelte a papírokat. A földre friss kenyereket rakott; ezeket az előadás közben megtörte. A friss kenyérből mindenki evett. A művészet és a szakralitás viszonyát boncolgató installáció után egy hasonló érzékenységű

Ravasz András: Obeliszk-installáció, 1990. március 29., Újlak mozi (Fotó Farkas Gábor)

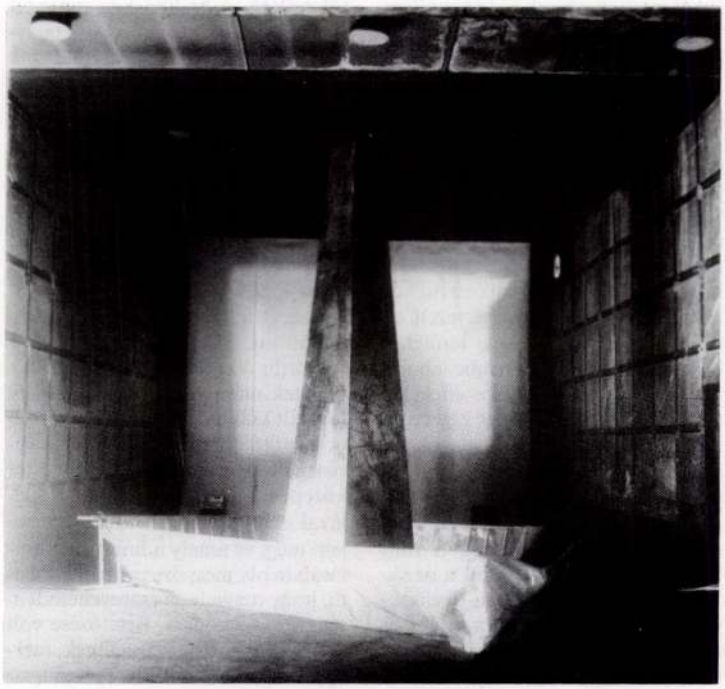

művész, *Szücs Attila* önálló estéje következett (december 12.). A figyelemre méltó, kisméretű rajzok a kartonból felállított installációkkal együtt formálódtak kiállítássá. Az este folyamán a VAN együttes zenéje szólt.

Szarka Péter kiállítása (1990. február 13.) részben festményekből, részben installációkból tevődött össze. A teret egy falnak döntött, bárkára emlékeztető, fagerendákból tákolt építmény uralta, melyet üvegablakok (kémények-vitorlák?) egészítettek ki. *Szili István* nem mindennapi szobrai február 27-én kerültek kiállításra a moziban. Különböző állatokat mintázott meg párzó helyzetben, így meglehetősen furcsa látványként hatott például egy jegesmedvét egy pillangóval intim szituációban tetten érni. Kiindulópontja a PUMA cég reklámfigurája volt, amely úgy kapott új jelentésréteget, hogy az ugró formában ábrázolt állat sziluettje alá egyszerűen odahelyezett egy majmot. A szobrok üvegposztamensen álltak, alulról megvilágítva, megnyitóként pedig Gesualdo-madrigálokat hallhattunk egy kamarakórus előadásában. A kontraszthatások teljességét ily módon elért Szili István pályája indulásakor sokat merített a punk és az új hullám kifejezésmódjaiból. Ennek egyfajta késői lecsapódását, új tartalmakkal való összekapcsolódását mutatta be az új *NEM* címen kiállított anyag.

Március 23-án *Komoróczky Tamás* téralakító készségét csodálhatta meg a hétről hétre egyre nagyobb számban megjelenő közönség. Az előtérben, a büfé területén a művész drasztikus beavatkozással feltörte a kövezetet, és az így keletkezett gödrökben tv-készülékeket helyezett el. A beüzemelt készülékek terméből bejuthattunk a nagyterembe, ahol a VAN együttes elektromos effektjeinek felhangzása közepette egy hajlított csövekből kiképzett alagút fogadta a látogatókat. A „cethal gyomra" és egyéb hasonló képzeteket idéző alagút-folyosón áthaladva magával az épület terével, a rom tisztaságával találkozhatott a néző.

Ravasz András hatalmas obeliszkjét március 29-én állította ki. A tér közepén álló oszlopot kád-formában vette körül fólia, melyben vörös folyadék volt látható. Az épület eredeti rendeltetését szem előtt tartva, Ravasz-filmet vetített a mozivászon hűlt helyére. A végtelenített szalagon ő maga készült elrugaszkodni a földtől. A kísérlet minduntalan megismétlődött, miközben az együttes improvizatív zenéje töltötte be a teret.

Április 14-én került sor *Ádám Zoltán* bemutatkozására. A nézőt az épület felső sarkaiból induló és a földig lefutó képcsősorok fogadták, melyek ily módon mintegy arénaként zárták le a teret, középen egy keskeny közlekedési lehetőséget biztosítva. Ez az út liszttel volt felszórva és a terem hátsó részébe vezetett, ahol négy szekrény és egy fotel volt található. A tárgyak között szerepelt még egy vályú is a terem közepén, melyben az alkotó fénycsövet helyezett el. Ez szintén liszttel volt meghintve. A szekrényekből a VAN együttes ez alkalomra komponált komputerzenéje szólt, lényeges elemeként a kiállításnak.

Április 20-án *Mészöly Suzanne* az ismert gyermekjáték, az ugróiskola négyzeteit festette föl a mozi terében. A négyzetek összeadódásuk révén keresztként is értelmezhetők voltak. A kiállításhoz egy mérleg alakzat is kapcsolódott, melynek két végén vödröket láthattunk felakasztva. Április 26-án *Pálos Miklós* könyvespolc-öntvényei szerepeltek az Újlak moziban. Meg kell említenünk, hogy a kiállítássorozatban a csoporthoz szorosan nem tartozó művészek is részt vettek. A nyitókiállításon vendégként jelen volt egy művével *Kiss Péter*, majd később sor került *Bullás József* és *Mazzag István* egyestés bemutatóira.

Április 30-án nagyszabású előkészületek után ismét egy már készre formált kiállítás került le a falakról, hogy átadja helyét egy eszencia sűrűségű fény-ellipszisnek, mely a tér közepén a földre vetített körvonalával energiakoncentrátumként jelent meg, és amely a hiány deklarálásában oly messzire próbált elmenni, hogy maga is az észrevehetetlenséggel kacérkodott. Betetőzése volt ez az Újlak mozi történetének, mely egyúttal búcsúként is szolgált az újabb kiüzetés előtt. A mozi ugyanis a városrendezés áldozatává vált: lebontották.

1990 májusában az Újlak-csoport egy rövid, ám annál frappánsabb akcióval szerepelt a Műcsarnokban rendezett *Ressource-Kunst* kiállításon, annak egyik magyar meghívottjaként. Az akcióhoz egy hosszú vászoncsíkot használtak fel, valamint néhány gerezd hagymát. A VAN együttes effektjeinek hangjaira a csoport valamennyi tagja a földön heverő vászonhoz lépett, hagymával bedörzsölték az anyagot, majd több vödör vizet locsoltak rá. Ezután kötelet sodortak belőle, és a Műcsarnok előterében kampósszögekre felcsavarták a műtárgyat.

A cselekvés következő helyszíne *Szombathely* volt, ahol a csoport az Életünk című folyóirat kirakatgalériájában állított ki. Az előzetes koncepció csak annyi volt, hogy „le kell meszelni a kirakatot". Minden a helyszínen alakult ki. A hét darab 2 × 3 méteres üvegkirakat végleges formája jó példája az intenzív együttgondolkodás és a személyes, egyéni önmegvalósítás szintézisének, amelynek megteremtése az Újlak-csoport legfőbb eredménye.

1990 nyarán a csoport tagjai meghívást kaptak Hannoverbe, a fiatal európai képzőművészek éves seregszemlélére. Három hét állt rendelkezésükre, hogy egy adott teret berendezzenek. Ez elég hosszú idő volt számukra, hogy elmélyülten, sietség nélkül dolgozhassanak. Az Újlak mozi terén edződött közösség számára a rendelkezésükre álló helyiség méretei sem okoztak különösebb problémát. Elhatározták tehát, hogy megpróbálják addigi tapasztalataikat összegezni, és olyan mű létrehozásán fáradoztak, amely kristálytisztán szólaltatja meg az Újlak-csoport egyéni hangját.

A jövő évtől a csoport új helyen kíván megtelepedni. Egyelőre annyit lehet tudni, hogy a birtokolni kívánt épület még nagyobb, mint amekkora a mozi volt. 1991-ben remélhetőleg újra egyestés kiállításokra járhatunk. Az Újlak-story folytatódik.

Kósa János

ÚJLAK Csoport
Új Művészet 1991/3.

Beke László a művészeti piac szemszögéből úgy fogalmazta meg a régió művészetének problémáját: ha világművészetben gondolkodunk, akkor ott csak a műkereskedelem értékmérő tényező korunkban. Nálunk nincs meg ennek a rendszere, ezért a Nyugat „bedarálhatja", ami Európának ezen a felén van. Ha viszont elfogadjuk a kihívást s kiépítjük itt is a műkereskedelem klasszikus rendszerét, akkor kiderül, hogy milyen rettenetesen nagy a tőkehiány, s legfeljebb egy-két művészünket tudjuk megfelelő szinten menedzselni. Ha viszont nem fogadjuk el a nyugati szisztémát, akkor természetes lesz az az állapot, hogy a Nyugat a maga igénye és érdeke szerint foglalkozik majd csak a mieinkkel.

A nyugati prekoncepciók pedig ismertek. Szinte mindenki elutasítóan reflektált például *Joachimidesznek*, az 1991-es berlini Metropolisz-kiállítás rendezőjének azon kijelentésére, hogy ami Kelet-Európában van, az azért érdektelen, mert másodkézből kapott anyagból táplálkozó „folyóirat-kultúra" csupán.

Sinkovits Péter e gondolatból kiindulva többek között azt vizsgálta, lehet-e inspiráció forrása a közvetítő, egy művészeti folyóirat, vagy könyv. Természetesen lehet, csakhogy a Joachimidesz-féle gondolat mögött is meghúzódik a kelet-európai régió mélységes lenézése. Ahhoz hogy ezt az állapotot megszüntessük, önismeretünket és önbecsülésünket egyaránt növelni kell.

Pataki Gábor élesen vetette fel a kérdést: indokolt-e egyáltalán a korábbi politikai régiót művészeti szempontból is egységes régiónak tekinteni. Gondolatmenetének egyik lényeges vonulata ugyanazt a mondanivalót hordozta, mint korábban Sinkovitsé – nevezetesen: ahhoz, hogy a regionalizmus tartalmi kérdéseire válaszolhassunk, a helyi művészettel kapcsolatos önismeretet kell alapossá tenni.

Mindezek a vélemények erőteljesen alátámasztották annak a programnak az időszerűségét, amelyet jelen sorok írója a konferencia bevezető előadójaként meghirdetett. Mégpedig, hogy igen nagy szükség van arra, hogy létrehozzunk egy új művészeti lapot, e régió művészetének orgánumaként, amely angol nyelven hozzáférhetővé teszi régión belül és kívül egyaránt országaink művészeti eseményeit, eredményeit, értékeit.

A konferencián *Nadja Medneva* tett kísérletet arra, hogy a bolgár avantgárd művészetről átfogó képet adjon a résztvevőknek (e lap hasábjain információi és gondolatai olvashatóak lesznek). *Sárkány József*, a Pécsi Janus Pannonius Múzeum művészettörténésze a mindennapi múzeumi tevékenységbe beilleszthető, a problémák tisztázásához hozzájáruló kérdésekről beszélt, mint például a gyűjtés, dokumentálás új alapokra helyezéséről, a régión belüli kulturális csatornák (kiállítás-csere lehetőségek) kiépítéséről. Továbbá előadás hangzott el a magyar kerámiáról *(Láncz Sándor)*, egy-két hazai alkotó tevékenységéről *(Lóska Lajos)* és arról, hogy az elmúlt negyven évben hazánkban a nem avantgárd indíttatású művészeknek is milyen meggyötrő sors jutott *(Lelkes István)*.

A konferencia teljes anyaga – a Kulturális és Közoktatási Minisztérium támogatásával – önálló kiadványként megjelenik.

CHIKÁN BÁLINT

ÉLŐ TÉR

Az Újlak-csoport előadása

Ki tudja, miért felejthető valami és mitől maradandó? Az *Újlak csoport* tavalyi október 26-i előadásának emléke például nem oszlott el, pedig mindössze tizenöt percig tartott. A műfaji besorolás nehéz, mert olyasmiről van szó, amelyben kiemelkedő szerepe van a zenének. Ez váltja ki a diszkrét áttűnéseket és a revelatív váltásokat. A produkciónak van valami köze a színházhoz is, mert a történés a nézők előtt zajlik. Az előadás azonban nem ismételhető meg, mert lényeges színházi elemek semmisülnek meg. Nem teremthető újra ugyanaz a fényhatás, díszlet, sem a játékban résztvevők akkori szándéka, improvizációja, az interaktív hatás. A legfontosabb mégis a látvány, a képzőművészeti benyomás; ezért tartom pontosabbnak a performance-nál az élő tér megnevezést.

Sötét van a stúdióban, csak a padlóra vetített diakép világít: egy férfi, félközeli beállításban. Testére fehér vászon vagy gyolcs tekeredik, balról épp jobb vállára lendíti a drapériát. A terem bal sarkában egy zongora árnya sűrűsödik, rajta kis képernyő foszforeszkál – a komputerzene tartozéka –, a zene lüktet, balkáni ritmus lehet. Jobbról, az ablak felől neonfény szűrődik be.

Hirtelen csend lesz, kivilágosodik a terem. Szemközt és bal oldalon hatalmas tükrök. A nézők önmaguk megsokszorozódott tükörképét látják, a

még pályakezdő avantgárd művészek voltak, akikkel Aczél György egyáltalán nem kívánt egyezkedni, nyomásuknak engedni, pontosabban fogalmazva, szóba sem állt velük. Furcsa és történelmietlen tehát az ilyen romantikus megfogalmazás, amely a művészek szavainak súlyát és mai jelentőségét a múltba visszavetíti. Ezért csak annyit mondhatok, hogy az emlékezet játszhat csalóka játékot, de az egykori makacs tényeken ez mit sem változtat.

SINKOVITS PÉTER

A provincia megszűnik, a régió marad

Művészetelméleti konferencia Zsennyén

A zsennyei nemzetközi művészetelméleti konferencia gondolata a *Kállai Ernő Kör* 1991. februári ülésén merült fel. Egy hónappal később, a Kör következő összejövetelén már a tematikát körvonalazó címmel ismertettem a résztémajavaslataimat: regionalizmus és egyetemesség; a művészet autonómiája és társadalmi helyzete; a műtárgypiac kérdése Kelet-Európában; a régió művészeti együttműködése.

A szervezés ezek értelmében indult meg, s az ügy megvalósításához a Kör megkapta a Szövetség, a Művészeti Alap és a Kulturális Minisztérium támogatását. A konferenciára 1991. október 28–29–30-án került sor Zsennyén, a Művészeti Alap alkotóházában, tizenöt magyar és két küldöldi művészettörténész, illetve művész részvételével. Az utolsó előadást követő vita után elfogadott záródokumentum kimondja, hogy a konferencia alkalmas fórumnak bizonyult a kortárs művészeti élet problémáinak megvitatására, s ezért ennek megrendezését évente visszatérően szükségesnek tartják a résztvevők.

A konferencia legtöbb előadása a regionalizmus problémaköréhez kapcsolódott. A témát a régió politikai változásai, az időközben kibontakozó jugoszláviai háború még inkább aktuálissá tette. Két előadónál *(Magda Cârneci, Chikán Bálint)* merült fel a szovjetközpontú szocialista politikai világrendszer széthullása utáni állapotnak sajátos, optimista értelmezése. E kissé romantikus gondolkodásmód értelmében e régió országai (és művészei) előtt történelmi esély a harmadik út, a „megtanult" kapitalista fejlődéshez való olyan igazodás, amely már korrigált pályaívet tesz lehetővé országainknak. Az események az optimista elgondolást lassan teljesen utópisztikussá teszik.

György Péter a vitában azt az álláspontot képviselte, hogy amennyiben a regionális kultúra fogalmával mint értékteremtővel akarunk együttélni, akkor ki kell tudni alakítani a regionalizmus kritikai elméletét. Ennek hiányában vagy lehengerel bennünket az úgynevezett nyugati civilizáció, amelyben egy nagyipari, üzemi művészetfogalom él, vagy bezárkózunk a nemzeti hagyományokba, s akkor a nosztalgikus regionalizmus a mi régiónkat pillanatok alatt a premodern nacionalizmus szintjére süllyeszti.

Ehhez a gondolatkörhöz is kapcsolódóan beszélt Magda Cârneci arról, hogy Romániában a Ceausescu-időben létrejött egy olyan művészcsoport, amelyik az ortodox-vallásos kultúra tradícióját vállalva ellenkulturális tényezője volt a hatalmi művészetnek. A fordulat után a csoport egyes tagjai, anélkül hogy szemléletüket megváltoztatták volna, a progresszív oldalról a retrográd oldalra kerültek. *Sebők Zoltán* elmondta, hogy hasonló helyzet, illetve művészpálya-alakulás megfigyelhető volt Szerbiában is, azaz, hogy éppen azáltal következett be egy hasadó szellemiségű, ellenkulturális művészetnek az átváltozása affirmatív kulturális jelenséggé, mivel az alkotó „töretlenül" képviselte elveit. A környezet változott, míg művészete nem. Nem statikus a viszony a művészetben tradíció és progresszió között.

A tanácskozás többször visszatérő kérdésköre volt a művészet progresszivitása és ellenkulturális jellege közötti kapcsolat. Erről *Keserű Katalin* is beszélt, s elmondta, hogy Magyarországon az avantgárdnak mindig volt politikai tartalma is. Csak a nyolcvanas években, amikor a Nyugat a saját szempontjai alapján felfedezte és elkezdte „kiszippantani" ezt a régiót, akkor indul el művészeinknél egy olyan egyetemes normához való igazodás, amely sok mindenről való lemondást eredményezett. Ez hozta magával többek között azt az állapotot, hogy ma már az avantgárd (ha beszélhetünk ilyenről egyáltalán) és az affirmatív kultúra közötti kapcsolat nem egyértelmű.

tükrök előtt pedig az Újlak képzőművészeit. Egyikük, *Farkas Gábor* elindul, a jobb oldali falról leemel egy lécet. A fadarab jókora zsineggel van a födémhez kötve, a tenyérnyi széles lécből százas szög mered ki. Kabátzsebéből kihúz egy papírrepülőt, rátűzi a szögre, és meglendíti az alkotmányt. Az átszeli a levegőt, ugyanúgy, mint az előbbi képen a textil: innen oda, aztán visszahull. E közben egy másik lécet is leemelt, egy újabb papírrepülőt szúr a szögre, azt is útjára bocsájtja. A két ellentétes irányú inga átszeli a levegőt, a körívek egyre rövidülnek, az inga megáll. Most *Ádám Zoltán* lép ki. Pár szót szól a közönséghez, aztán visszamegy a zongorához, és egy kopott bőröndből papírlapokat emel ki, a rajzait. Szétosztja a nézők közt, azok kézbe veszik. Több rétegű, fahéjvörös alapozáson tűvel karcolt formák. Tapintása porózus, mint a kikészített bőré. Újra sötét lesz, a zene ismét betölti a teret. A jobb oldali sarokból áttetsző drapériát húznak ki, ami nagyjából átlós irányban metszi a játékteret. Az utcáról sugárzó neonfény ráveti az ablakkeret árnyékát a függönyre és a padlóra. A lepel gézből varrt, közel tíz méteres, füstszerű árnyalatok, redők sejlenek rajta.

Vakító négyzet jelenik meg a textilen. Valószínűleg egy festmény diafelvétele: a március szó folyó írással, zöld mezőben. A fénynégyszög visszacsillan a tükrökön szemben és oldalt, a három fényforrás egy csúcsára dőlt, egyenlő oldalú háromszög síkját hasítja ki a félhomályban. Átellenben, a komputer fénye szintén egy háromszög csúcsává válik és a tükörbeli fényekkel egy újabb síkot jelöl ki. A két háromszög felső oldala egybeesik, a képzeletbeli síkok egymáshoz képest széttartanak, fényernyőt alkotnak. A tekintet hol a feliratot figyeli, hol a közelebbi és távolabbi fényrajzolatokat. A valódi és tükrözött fényfoltok szinte áttörik a terem falát. A pár percig kitartott látvány után elsötétedik minden, a drapérián és a padlón újra kirajzolódik az ablak derékba tört árnyéka. Fölerősödik a távoli képernyő jelentősége, érzékelhető a vetítőgép fénysugarának hiánya, és kiemelkedik a gézlepel derengése: a redők ritmusa, az átlós sík feszítő ereje.

A zene felszárnyalásával egy időben újra kattan a vetítőgép: a harmadik kép is egy reprodukció – ha a diafelvétel egy külső vagy belső valóság (a mű) másolata, akkor az illúzió illúzióját látni: semleges háttér előtt fekete jelek; arcon legördülő könny, az ablaküvegen futó esőcseppek ritmikus szaggatottsága. A harmadik kép megjelenésével újra megteremtődik az előző fényviszonyokban is tapasztalt vibrálás. A diakép szemléletét ugyanis zavarja a többi fényforrás, és az, hogy az áttetsző lepel mögött időnként áthalad valaki. Valószínűleg ez a nyugtalanító hatás az oka annak, hogy az első sorban percek óta fészkelődnek, majd két néző kimegy. (De nem a legrövidebb úton, hanem a vetített kép, a fény mögé kanyarodva – feltartóztathatatlanul, mint a fénybe hulló bogarak.) Az ismerős fényritmusok mellett új elemek tűnnek elő: mint a padló súrolt fénye, a gézfüggöny téglalapja és az erre vetített kép viszonya. A tükörben korábban meg nem figyelt foltok, kontúrok bukkannak fel és a mély, még mélyebb sötétség. Az anyaöl védettsége és az univerzum beláthatatlansága. Kitapintható emberi jelenlét, a tárgyak, a zene érzéki valósága, a kompozíció rendje, a lent és fent, a kint és bent újszerű viszonya valódi és illuzórikus terek sorát nyitja meg.

Miért vonzó és artisztikus mindez? Talán a kompozíció, a nyitott térszervezés miatt. Ettől is fontosabb azonban a mű dinamikája. Harmóniát kelt a valódi és látszólagos álló- és mozgóképek, alig észlelhető áttűnések szerves egymásba növése, meglepő a képváltások villámcsapásszerűsége. Bonyolult és mégis áttekinthető mélység keletkezik. Ez ejthette ámulatba Caspar David *Friedrich* tengerparti vágyakozóit, holdba nézőit vagy ködös sziklákon álló vándorát, hiszen a létezés gyönyörűsége maga a csoda. És ezeknek a rendkívüli pillanatoknak időnként részese lehet az ember, ha találkozik a végtelen bizonyosságával, az eleven térrel. Ha a pillanatnyiság és örökkévalóság mindenben jelen van, még az is elképzelhető, hogy a dolgok rendje nem olyan komplikált, mint gondolnánk. Lehet, hogy olyan egyszerű, mint az első képen látott mozgásnak az íve: az átlendülő textil egyszerre érzéki és metafizikus burok, minden más ezen keresztül közeledik és ezen át hullámzik tovább.

(Az Újlak 1991. X. 26-i, dunaújvárosi előadásán közreműködött: Ádám Zoltán, Farkas Gábor, Komoróczky Tamás, Szili István, Széll Tamás, Szarka Péter, Ravasz András. Zene: Ádám Kálmán)

VIDA GALAMBOS MARGIT

Következő számunk tartalmából

EDÉLY MIKLÓSRÓL – Babarczy Eszter, Forgács Éva, Somogyi Győző, Pataki Gábor írásai
ÜVEGMŰVÉSZET – Bodonyi Emőke beszélgetése Buczkó Györggyel– Varga Vera a szlovák üvegről
NŐMŰVÉSZEKRŐL – András Edit Nancy Grossmann New York-i kiállításáról
Diana Kingsley Mary Kellyről
Papp Júlia: Művésznők a gödöllői művésztelepen
Simon Magda: Kecskeméti nőművészekről
Vértessy Sándor beszélgetése Székely Máriával Buenos Airesben
KARÁTSON GÁBOR képeiről – Farkas Pál és Bacsó Béla írásai
Sasvári Edit: BIRKÁS ISTVÁN műhelyében
Topor Tünde: Vaszary-kiállítás
Marosi Ernő: Ybl Miklós centenáriuma
Kovács Ágnes: A Kelet festői

Csapongó szellemek

és pillekönnyű magyar borok

A 2000 ESTEKEN.
A MERLIN SZÍNHÁZBAN.
A HÓNAP HARMADIK
CSÜTÖRTÖKJÉN.
ESTE HÉTKOR.

magyar **Lettre** internationale

A tavaszi szám tartalmából:

A nemzeti, nemzetiségi gyűlölködésekről, és államalapítási törekvésekről írnak tekintélyes politikai szakértők: a francia Edgar Morin, az amerikai Isaiah Berlin, a horvát Predrag Matvejević, az izraeli Slomo Avineri, a kurd Ali Merdin, a lengyel Adam Michnik és a magyar Esterházy Péter.

A baloldali válságának múltba nyúló okait elemzi a New Yorkban élő Fehér Ferenc, a francia François Furet, az olasz Norberto Bobbio, a lengyel Leszek Kolakowski. A „hármas úthoz" érve Göncz Árpád, H. M. Enzensberger és Michael Krüger azon gondolkodik, vajon a balra, illetve jobbra tartó út helyett ne a középutat javasolja-e.

Megjelenik: 1992. március 1-jén.
Megrendelhető az alábbi címen:
Magyar Lettre Internationale Alapítvány.
1145 Budapest, Columbus u. 39.
Megjelenik negyedévente. Ára: 97 Ft.
Előfizetési díj 4 számra: 388 Ft.

Nappali ház

A Nappali ház 1992/1-es számából

— Mi a felvilágosodás? A filozófia esélyei Mladen Dolar, Fehér Márta, Kisbali László, Ludassy Mária, Tengelyi László és Vidrányi Katalin a felvilágosodásról, Kantról, Foucault-ról, Lacanról, Derridáról és a racionalitásról.
— Neumer Katalin Wittgenstein naplójáról
— Erdélyi Miklós színdarab-töredéke
— Tandori Dezső: A madárzsoké
— Hrabal: A homokszínű kandúr

A Nappali ház a könyvesboltokban és a galériákban kapható. Előfizethető a szerkesztőség címén: 1399 Budapest, Pf. 701/330. A régebbi számokat az Írók Boltja (Andrássy út 45.) árulja.

SOCIETY MAMŰ TÁRSASÁG

1991. október 12-én Budaörsön megalakult a MAMŰ TÁRSASÁG

Az egyesület az 1983-ban megszüntetett, majd az 1989/90-es szentendrei kiállítás után újjáalakított MAMŰ (Marosvásárhelyi Műhely) avantgárd képzőművészeti csoportosulás progresszív szellemi légkörének, programjának és sajátságos formanyelvének továbbvitelére törekszik és vállalkozik.

A társaság azonban azokat a folyamatos MA viszonyában született, korszerű, alternatív értékeket teremtő és hordozó MŰ-veket és törekvéseket is szeretné felkarolni, amelyek képesek szétfeszíteni a töredezett, bonyolult régió problémáit specifikusan, ámde az egyetemesség igényével kifejezni.

Az egyesület a fenti célok érdekében a következő konkrét feladatokkal kíván foglalkozni:

– tagjai számára kiállításokat, bemutatókat, képzőművészeti akciókat, találkozókat, tanácskozásokat szervez és kapcsolatot tart fenn más bel- és külföldi, hasonló célú szervezetekkel, közösségekkel,

– kiemelten törekszik arra, hogy folyamatos és élő kapcsolata legyen a Marosvásárhelyen vagy Erdélyben maradt és az onnan elszármazott vagy elszármazó művészekkel, hogy elősegítse és erősítse e művészek minél karakteresebb azonosságtudatát,

– állandó művésztelepet, a társaság művészeinek munkáiból rangos közép-kelet-európai modern művészeti gyűjteményt, az egyesület feladatainak megvalósítása érdekében pedig alapítványt kíván létrehozni.

Köszönettel várjuk céljainkkal egyetértő minden természetes és jogi személy anyagi támogatását az alábbi számla javára: *MNB 218-98316* a következő csekkszámla számon: *512-028554-0.*

Budapest, 1991. december 10.

MAMŰ TÁRSASÁG

EZEN A HÉTEN

A tartalomból

Angela Lansbury 11

Színházi levél:
Királygyilkosság
a Károly körúton;
A Súgólyuk előtt:
Piros Ildikó 18

A százszázalékos francia
Jean Gabin 19

A Brecker Brothers
bravúrja 34

Fejjáték 50–51

Sportsarok:
A Vác-Samsung példája
(Sükösd Mihály) 59

Kiflikoch és fogyókúra . 62

Állandó rovataink: Hőskori históriák (10); Horoszkóp (26); Billboard toplista (27); Grafo-szerviz, Levélváltás, Álomposta (42); Rtv-háziorvos, Klinika (43); Csatornaváltó (59); Illik tudni, Autószerviz, Hang-kép mester tanácsai (60).

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓÚJSÁG

A Magyar Rádió hetilapja

rtv

Főszerkesztő:
Brassai-Sipos András
Vezető szerkesztő:
dr. Erős Zoltán
Szerkesztőség: Budapest VIII., Bródy Sándor utca 5–7. (Levélcím: Budapest 1801) Telefon: 138-7210, 138-8063, 138-8114. Kiadó: **NAP TV Kft.** (Levélcím: 1149 Budapest, XIV., Angol utca 13.) Felelős kiadó: **Heltai Tibor.** Szedés, grafikai előkészítés: **Sprint Kft.** Nyomás: Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: **dr. Csöndes Zoltán** vezérigazgató. (92-2454) Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodában (HELIR, Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre: **1020,** fél évre: **510,** negyed évre: **255,** egy hónapra: **85** forint.
HU ISSN 0481-6048

Lapigazgató:
Sükösd György
Hirdetésfelvétel:
Lakatos Gabriella, Vadady Katalin
1137 Bp., Újpesti rakpart 7. fsz. 2.
Tel./fax: 132-1306
Terjesztés:
Kucsera Brigitta
Tel.: 138-8596

* * *

A makrancos hölgy

Vasárnap Tv2 19.40

Vanessa Redgrave beleszületett a színházi életbe. Apja, Sir Michael Redgrave egyike a brit színjátszás kevés számú lovagjának. (A közelmúltban a Londoni randevú című korai Hitchcock-film főszerepében láthatták a tévénézők.) Vanessa pályája apja nyomdokain indult el: klasszikus színpadi szerepekkel. Az Ahogy tetszikben nyújtott Rosalinda-alakításáról azt írták az igényes brit kritikusok, hogy „a legjobb az angol színjátszás történetében''. A másik nagy színpadi sikere – szintén a Royal Shakespeare Companyvel – A makrancos hölgy volt. Látszólag nem neki való szerep. Vanessa valóságos megtestesítője a kifinomult angol arisztokratikus hölgynek: elegáns, magas, mindig jól fésült, feltűnően kulturált, mintha ráöntötték volna a mértéktartó, finom tweedkosztümöket. Színpadon és a filmvásznon ilyennek látjuk Vanessa Redgrave-et. Nehéz elképzelni – pedig igaz –, hogy ez az elegáns hölgy utcai tüntetések vezetője és szónoka, politikusok kérlelhetetlen bírálója, egy időben a Munkás Forradalmi Párt elnevezésű szélsőbaloldali trockista csoportosulás tagja, egyszemélyes védőszentje és parlamenti képviselőjelöltje. Világsikerű filmek, higgadt, pontos színészi alakítások és politikai botrányok kísérik végig életét. Különös hölgy, kétségtelen. Antonioni Nagyítása elképzelhetetlen lenne nélküle, de a brit free cinema áttörésében is nagy szerepet vállalt, elsősorban volt férje, a hajdani fenegyerek, Tony Richardson filmjeiben. Az Oscar-díjat azonban nem ezekért, hanem egy hagyományosabb amerikai filmért, Zinnemann Juliájáért nyerte el.

Politikai nézeteivel lehet vitatkozni – szoktak is –, de színészi nagysága elvitathatatlan. A Redgrave-lány, a fékezhetetlen, makrancos anarchista ma már a hagyománytisztelő brit színjátszás élő klasszikusa.

Báron György

A (fő)mellékszereplő

Az 1991-es ohridi jugoszláv hangjátékversenyen (csonka verseny volt: Ljubljana már nem vett részt rajta) többek között ez a mű képviselte Belgrádot. A szerző 1964-ben született Szarajevóban, egyébként ukrán származású; a Szarajevói Rádió „*Szasa Hemon* igaz és hazug meséi'' című műsorában olvasta fel először az Alfons Kaudersről szólót. Ebből írattak vele utóbb hangjátékot a belgrádi kollégák; a produkciót 1990. júniusában mutatták be.

Akkor még némi joggal remélhették (remélhettük), hogy térségünk – és benne akár Belgrád, akár Szarajevó – „nevetve búcsúzik múltjától''. A remény füstbement, de tanúja, e harapós szatíra változatlanul érvényes.

Alfons Kauders, mint a mozgalom történelmi súlyú személyisége nem létezett. De mint figura, nyilvánvalóan igen. Ő volt az, aki „a következőket mondotta'', illetve aki Sztálin (Tító, Sorge, Hitler) „társaságában kijelentette''. Életének többszáz mozzanatát sodorja magával a mozgalom iratlan anekdotakincsének lomha folyója. Hét könyvtárnak, hét méhészeti egyesületnek, hét kommunista (és egy nemzeti-szocialista) pártnak volt tagja, hét felesége egyikének mocskosan pornográf leveleket írt (amelyeket Sztálin utasítására a szocialista erkölcsű szovjet posta nem kézbesíthetett), hétszer szerezte meg az orgazmus gyönyörét Eva Braunnak (ebből négyszer történelmi jelentőséggel), legendás szellentései által nem egy központi bizottsági ülést juttatott el a katartikus megrendülésig. És sorolhatnánk a párttörténetek gyakran változó aranylapjaira méltó mozzanatokat.

Hétfő, Bartók 22.50

Mégsem szerepel Alfons Kauders sem a hajdani szovjet, sem a hajdani jugoszláv enciklopédiában.

Pedig bármikor készen áll rá, hogy feltámadjon.

Mesterházi Márton

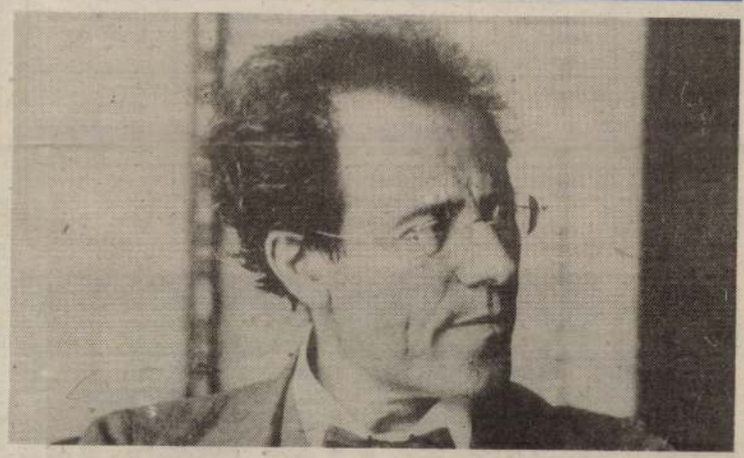

Mahler V. szimfóniájáról

Gustav Mahler (1860–1911) sajátos, Janus-arcú mestere volt a századvég és a századforduló zeneművészetének. Személyében a német romantika utolsó nagy szimfonikusát ünnepelték: a monumentális formák, a hatalmas együttesek, a végtelen bonyolultság és végtelen egyszerűség ellentéteinek költőjét, azt a komponistát, aki a romantikus szimfóniát a felbomlás határát súroló végső érettségig fejlesztette. Másfelől azonban Mahler zenéje tele van olyan „modern'' jelenségekkel, melyek már az igazi XX. századot vetítik előre. Nem véletlen, hogy Schönberg és bécsi köre közvetlen szellemi elődjét tisztelte benne.

V. szimfóniájának első vázlatai 1901-ből valók; a mű, megszámlálhatatlan átdolgozás, újraformálás és retus után, 1904. október 18-án, Kölnben érte meg első előadását. A bemutatót a zeneszerző vezényelte, aki – mint pályájának két és fél budapesti esztendeje is tanúsítja – egyik legnagyobb karmestere volt korának.

Az V. szimfónia öttételes, hatalmas mű. Első két része összetartozó ikertétel, feltűnő tematikus egyezésekkel: a nyitótétel mintha prelúdiuma lenne a rákövetkező viharos gyors zenének. Gyászindulóval kezdeni egy szimfóniát: jellegzetes mahleri ötlet, magában álló a maga szélsőségességében. A mű tengelyében hatalmas scherzo áll: a legnagyobb valcer, amelyet Johann Strauss után és Richard Strauss előtt írtak. A végső két tétel úgy kapcsolódik egymáshoz, mint előjáték a fúgához. Végtelenül gyöngéd, rövid lassú tétel előzi meg a fúgaelemekben bővelkedő, Bach szellemét idéző, a század neoklasszikus műveit előrevetítő rondót.

Vasárnap, Bartók 20.20

Két korszak határán áll ez a magával ragadó mű: búcsú a XIX. századtól – és látnoki pillantás az éppen csak elkezdődött XX. századra.

B. F.

UJLAK Csepel 1991

HÉTFŐ — OKTÓBER 26

Ma este	19.00	20.00	21.00	22.00
TV1	40: Esti mese	40: Ars musica. Képek a magyar zene történetéből	05: David Hare: A titkos elragadtatás. Színmű	
TV2	48: Matt 13 lépésben. Német tévéfilmsorozat	30: Telesport	00: Stúdió '92. Kulturális hetilap	50: Az utolsó tánc. Német horrorfilm
SUPER	30: Fekete sorozat	00: Kém vagyok. Bűnügyi filmsorozat	00: Belső kiadvány. Hírmagazin	00: ITN hírek
TELE5	35: Hopp vagy Top? Műveltségi vetélkedő	15: Éjjeli őrjárat. Amerikai krimisorozat	05: A buták pénteken halnak meg. Szovjet film	
TV5	00: Játék a szavakkal	00: Tétek/ Helyzetkép. Hírmagazin	30: Varietéműsor	
3SAT	30: Utazási magazin	00: Ottokar király boldogsága és vége. Színmű		55: Az osztrák tévé 25 éve
PRO7	00: San Francisco utcáin. Amerikai krimisorozat	15: Az égő ágy. Amerikai játékfilm		10: A „pénzszállítók". Ausztrál krimi
RTL PLUS	45: Jó idők, rossz idők. Német családsorozat	15: Columbo-sorozat. Halálos fényeremény		05: Életre-halálra
1PLUS	15: Az ember és az agya	15: India, a mítosz. Német dok.-filmsorozat	15: A világjáró. Hardy Krüger	30: Talkshow
SAT1	20: Szerencsekerék. Játékshow	15: A hegyi orvos. Német sorozat első része	55: Fantasztikus fenomének	55: Hírek és sporthírek
OSZTRÁK1	30: Híradó	15: Kaisermühlen-blues. Hat részes tévéfilmsorozat	15: Az osztrák tévé 25 éve	15: Erste Allgemeine Verunsicherung. Osztrák rock
OSZTRÁK2	00: Ausztria ma	15: Teleszkóp – különkiadás A semlegesség	15: Szebb dalt énekelni. Angol filmvígjáték	

20.40

Ars musica

A titkos elragadtatás

21.05 A thatcheri Angliában játszódik David Hare darabja. Marion, a sikeres tory politikus jómódú üzletember felesége. Okos, hideg, céltudatos. Úgy él és gondolkodik, ahogyan a társadalmi konvenciók szerint elvárják. Nem is érti húgát, Isobelt, aki egyszerűen, érzelmeit vállalva, természetes emberi gesztusokkal létezik. Hisz a szerelemben, a barátságban, abban, hogy másokon segíteni kell. Nyitott, tiszta ember. Nem veszi észre, hogy kihasználják, becsapják. Az élet fokozatosan „bedarálja", nem válik hőssé csak egyszerűen áldozat lesz. De élete s halála mégis tanulságos és katartikus nekünk nézőknek.

Amikor a Katona József Színházban 1991 májusában bemutatták A titkos elragadtatást, kicsit idegennek, távolinak tűnt az a világ, ami mára már testközelbe került. Kitágult a horizont, megnőttek a lehetőségek, nehezedtek az életkörülmények. Futunk a pénz után, új jövőt építünk. Eközben gyakran átgázolunk másokon és elmegyünk saját életünk jobbik lehetősége mellett. Jó lenne – tanulván az előadásból is –, ha mind eközben meg tudnánk őrizni hitünket az emberségben, a szeretetben, az élet igazi értékeiben.

(Virág)

MAGYAR 1 TE

5.40: Jó reggelt, Magyarország!
Falutévé – törvénytippel
Húsz perc szolgáltatás
A műsor telefonszáma: 112-5475
Felelős szerkesztő: Práger György
Producer: Gyökér András

6.00: A Reggel
Közérzeti hírműsor
A műsor telefonszáma: 176-7943
Reggeli híradó (6.30 és 7.30), Mese (7.02), Sporthírek (6.40 és 7.40), Közérdekű információk (6.15), Start (7.10), Reggeli mérleg (7.15), „Címlapon" (6.45)
Főszerkesztő: Sárközy Erika

8.05: A Financial Times
heti üzleti híradója (25')
A világgazdaság hírei, első kézből

8.30: Közjáték
Kölcsey Ferenc: Paraineisis
(Ismétlés: ma, 22.05)

8.35–12.05: Napközi
A Tv1 nap-közi tájékoztató műsora Jakupcsek Gabriellával
A műsor telefonszáma: 153-1204, hívható 12.00 óráig
Produkciós igazgató: Román Péter. Felelős szerkesztő: Énekes Zsuzsa. Szerkesztő: Incze Zsuzsa, Bende Gyöngyi. Vezető operatőr: Halla József. Gyártásvezető: Gyémánt László. Rendező: Hoffmann György Benne:

9.00: Walt Disney bemutatja (ism. – 103')

10.45: Játék (15')

12.00: Hírek

12.05: Képújság

17.00: Délutáni egyenleg
Napi képes híröszefoglaló (10')

17.10: Folyt. köv.
Megveszem ezt a nőt
Mexikói tévéfilmsorozat. 90. rész (21')
Olga Ruilopez regényéből a forgatókönyvet Liliana Abud írta. Fényképezte: Jesus Acuna Lee. Rendező: Jorge Fons
Pedro bejut a birtokra, ahol meglátja a megkötözött Ana Cristinát. De mielőtt szót válthatnának, Sagon leüti Pedrót. A báró és Rodrigo már ünnepel a halottnak tartott Alejandro „örökségé" reményében. Oscar Effi ágyába bújik, míg a férje fegyverkezést szervezi. Oscar a szerelmes Effit erőszakkal rá akarja venni, hogy mindent áruljon el Fulgencióról.
Rodrigo Montes De Oca – Enrique Rocha (Szilágyi Tibor), Matilde – Alma Muriel (Menszátor Magdolna), Ana Cristina – Leticia Calderon (Szabó Gabi), Alejandro Aldama – Eduardo Yanez (Sörös Sándor)
17.35: Reklám

17.40: Kárforintok (10')
Gyakorlati tudnivalók a kárpótlásról

17.50: Pénzvilág
Hírek, tények, információk (9')

18.00: Dimenzió (45')
Tudományos magazin hazai és nemzetközi kutatási eredményekről
Készíti: Bán László, Egyed László, Elek László, Gimes Júlia, Ránki Júlia, Lukácsi Béla, Nagyistók Tibor, Palugyai István és Vicsek Ferenc, valamint Keleti Agnes, Zentai Edit. Operatőr-rendező: Bánhegyi István. Producer: Kővári Péter

18.45: Katolikus krónika (10')
„Veletek vagyok mindennap..."
Keresztény hétköznapok, ünnepnapok, hírek, riportok, beszámolók a magyar és a világegyház életéből.
Felelős szerkesztő: Téglásy Ferenc

18.55: Napközi (20')
Egy műsor és valami MÁS

19.15: Játék
Bűvös hatos (13')
Rózsa György játéka kocka filmekkel
19.30: Reklám

19.35: „Engedjétek hozzám!"
A hitről gyerekeknek (5')

19.40: Esti mese
Jó éjszakát kíván a Disney! (8')
19.55: Reklám

20.00: Híradó (25')
20.25: Reklám

20.30: Telesport
20.35: Reklám

20.40: Ars musica
Képek a magyar zene történetéből
V. rész: **Az erdélyi udvar zenéje** (23')
Bevezeti: Rajeczky Benjámin zenetörténész
Toronyzene – anonym sonata, Bakfark Bálint: Lantfantázia, Claudio Monteverdi: Si dolce, Claudio Monteverdi: Chi vol haver felice, Girolamo Diruta: Il Transylvano – Ricercare, Philippe de Monte: Piccola si ma bell', Báthori tánc – anonym lant-tabulaturából, Lakodalmas – a Mátrai Kódexből
Közreműködik: Benkő Dániel – lant, Kobzos Kiss Tamás – ének, Zádori Mária – ének, Zászkaliczky Tamás – orgona, Arbeau Historikus Táncegyüttes – koregorafus: Széll Rita, Ars Renata – művészeti vezető: Virágh László, Camerata Hungarica – művészeti vezető: Czidra László, Tomkins Énekegyüttes – művészeti vezető: Dobra János
Szerkesztő: Sándor Katalin. Zenei rendező: Ella Péter. Hangmérnök: Balogh Gyula, Takács Mariann. Vágó: Kocsis Zsuzsa. Operatőr: Reich László. Gyártásvezető: Szicherle Tamás. Rendező: Esztergályos Károly. Producer: Czigány György és Szeles Péter

21.05: David Hare: A titkos elragadtatás
Színmű két részben
A Katona József Színház előadása, felvételről (116')
Fordította: Vajda Miklós. Díszlet: Antal Csaba. Jelmez: Schäffer Judit. Zenei vezető: Simon Zoltán. Rendező: Zsámbéki Gábor
Isobel Glass – Udvaros Dorottya, Marion French – Bodnár Erika, Tom French – Balkay Géza, Katherine Glass – Básti Juli, Irwin Posner – Kaszás Gergő, Rhoda Milne – Kerekes Viktória fh.
A Televízió munkatársai: Szerkesztő: Virág Katalin. Vezető operatőr: Szalai Z. László H.S.C. Gyártásvezető: Klötzl Géza. A közvetítés vezetője: Márton István. Főgyártásvezető-producer: Szolnoki András
A szünetben:

22.05: Közjáték
Kölcsey Ferenc: Paraineisis
Felelős szerkesztő: Jókai Lóránt. Szerkesztő: Katona Zsuzsa. Rendező: Dettre Gábor. Producer: Árvai Jolán
22.10: Reklám

23.10: Kultúr-Újlak (40')
A Kultúrember művészeti sorozat 9. adása
Az Újlak csoport az azóta lebontásra ítélt Újlak moziról kapta a nevét. A csoport tagjai itt rendeztek annakidején egyestés kiállítás-sorozatokat. A mozi lebontása óta a Tűzoltó utca 72. ad teret akcióiknak, installációiknak, egyéb műveiknek. Az általuk rendezett műsor – ha az ember feladja a művészetről benne élő előítéleteket – majdnem hagyományos, bár nem festményekre, szobrokra, hanem az alkotói magatartásra koncentrál.
Készítették: Topor Tünde, Fellegi Mária, Boldizsár András, Bene Krisztina. Rendező: az Újlak csoport: Ádám Kálmán, Ádám Zoltán, Farkas Gábor, Komoróczky Tamás, Ravasz András, Szarka Péter, Szili István. Rendező-producer: Pálmai Katalin

23.50: Késő esti híradó (5')

MEGHÍVÓ

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

AZ ÚJLAK CSOPORT

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

1994 DECEMBER 9-ÉN, PÉNTEKEN 18 ÓRÁRA,
A MÜCSARNOK KIÁLLÍTÁSI CSARNOKÁBA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1994 DECEMBER 10-15-IG,
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL,
NAPONTA 10-18 ÓRÁIG

BUDAPEST, XIV. OLOF PALME SÉTÁNY 1.

A MEGNYITÓT A TÖRLEY TÁMOGATJA

HANGINSTALLÁCIÓK
Az Újlak Csoport kiállítása a Goethe Intézetben

november 3–december 10.

A művészet történésze bizonyos ismeretek birtokában "szóra bír" egy (mondjuk) reneszánsz képet, az elemzés során a kép "beszélni" kezd: elárulja titkait. Ezek a metaforák azon a tapasztalaton alapulnak, mely szerint egy kép végül is néma, statikus dolog. Festmények egy múzeum falán vagy családi fényképek egy albumban: mozdulatlan csendben időtlenül *vannak*, örökös jelenidőben kínálják fel magukat kényünknek-kedvünknek. Zenét hallgatni viszont "kitüntetett" pillanat. Egy hang itt-és-most van jelen, illékonyabbnak, törékenyebbnek mutatkozik, mint egy kép, "egy fénykép rólad ittmarad" és erősebbnek bizonyul, mint egy hang emléke. Az Újlak Csoport bemutatott munkája hang- és látványelemekből épül. A kompozíción belül nem különíthetők el a vizuális vagy az akusztikus elemek: áthatják egymást és csak a nyelv szintjén választhatók szét.

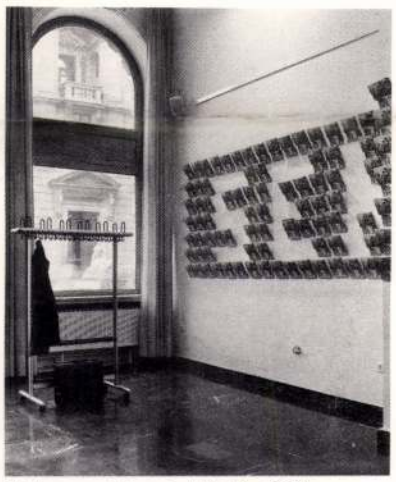

Újlak csoport: Hanginstallációk, 1993, Goethe Intézet, fotó: Pácser Attila

Az installáció maga egyrészt mozaikszerűen a falra helyezett ikonokból áll, melyek a SENZA COLORE (szín nélkül) Bartók által használt zenei utasítás szavait "írják ki", másrészt egy magnószalagból, mely a terem tengelyével párhuzamosan feszítettek ki.

A két fényes oldala miatt alig észrevehető szalag a szinte teljesen üres térben nagyon érzékeny jelenség."A videoszalaghoz vagy a mágneslemezhez hasonlóan a magnetofonszalag roppant "diszkrét"médium: egy könyvlappal összevetve semmit sem árul el arról, hogy mit hordoz". (Veress Zsolt) A mágneses kód kétszer végighalad a termen mielőtt a lejátszófej hanggá alakítja. A vékony sáv az Újlak kasseli kiállításán (1993) is többször szerepel: padlón végigfutó csíkként vagy két, hangszóróként is működő mikrofon közti hang-kapcsolatként. A nagy felületre vagy nagy térbe helyezett, alig-látható, alig-anyag forma az energianyaláb felé tendál, jelenlétét inkább "érezzük, mint látjuk".

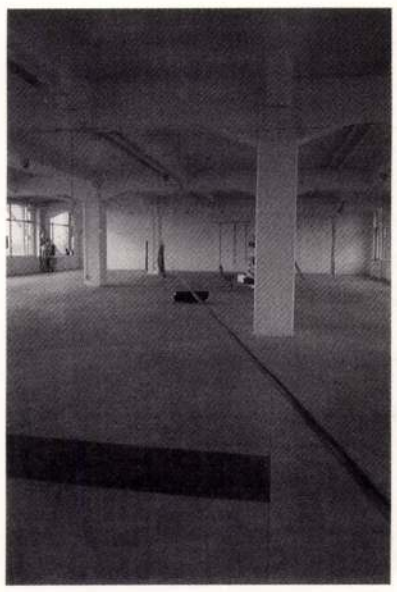

Újlak csoport: Kiállításrészlet, 1993, Kassel, fotó: Hecker Péter

A Goethe Intézetben pedig ténylegesen látjuk ÉS halljuk a szalagot. A látvány és a hang elválaszthatatlanul összetartozik. A hanghordozó médium és a hang eggyé válik a hangszalag installálása által. Hogyan történik ez? Úgy, hogy a szimultán érzékelés során zajforrásként a szalagot azonosítjuk és nem a hangszórókat.

A falon lévő ikonok egyformák, atomi részei egy nagyobb egységnek. Ha önálló képként nézek egyet, akkor a következő sort írhatom le:

1. Andrej Rubljov Szentháromság-ikonjai, 2. az ikon reprodukciói, 3. az ezekről készült fénymásolatok (fotók), 4. grafikai beavatkozás (az angyalfejek kicserélése éneklő gyermekarcokra régi metszetek alapján), 5. fénymásolás (fotózás) közbeni elmozdítással torzítás, 6. az erről készített sokszorosított képek.

Andrej Rubjlov: Szentháromság

A torzítás technikája egyrészt fontos, másrészt nem. A munka címe azt sugallja, hogy a kép torzulásának oka egy hanghatás. A Szentháromság-ikon ikon-jellegéhez képest elmozdulás történt, mely során a kép lényeges átalakuláson ment keresztül. "Az ikon az öntörvényű művészetfogalom értelmében nem műalkotás, hanem bizonyosság hordozója, de hogy igazából azzá lehessen, egyebek mellett a művésziség követelményeinek is meg kell felelnie. ... (Az) ikon már nem *ábrázolni* fogja a szent bizonyosságtevőt, maga a *szent bizonyosságtevő* jelenik meg az ikon által". (Pavel Florenszkij) Az ikon teológiai kontextusa, megszerkesztésének és kivitelezésének szigorú elvei, a készítő életének szabályai, a véletlen kiiktatása és a másolás pontosságának követelménye teszik az ikont azzá ami. Az Újlak egy régóta tartó folyamatot gyorsít fel: a kép, mely már rég nem ikon, tovább "oldódik".

Az Újlak csoport ikonja

A feloldódás folyamatában a "technikai sokszorosítás" világa az egyik főszereplő. A képek sorsát és a sokszorosított képek természetét az e processzusba belehelyezett ikon-eredetű kép "szenvedi el". Számomra úgy tűnik, hogy a torzulás oka jelen esetben egy azonosíthatatlan hang és a kép találkozása volt. Az ikonikus szilárdságtól a feloldódásig vezető folyamat metaforája egy víztükörhöz vezet el minket, az azon tükröződő képhez, amely a legkisebb beavatkozás hatására is deformálódhat.

E torzulás vonalainak formája hanghullámok grafikonja. A lassanként elanyagtalanodó ikon (mint a vékony sáv az Újlak műveiben) eltűnése előtti utolsó fázisában ki van szolgáltatva a hang (és a fény) hullámainak, melyek felkavarják, átrendezik eredeti vizuális struktúráját. Így ez a kép talán az utolsó fotók egyike róla. A feloldódás hasonlatát az is alátámasztja, hogy a fatábla, melyre a fénymásolat fel van kasírozva, szintén elvesztette négyszög-alakját: együtt hullámzik a képpel.

Az éneklő gyermekarcok így válnak üvöltő arcokká. Az Újlak ezt a fázist merevíti ki. Az eredmény egy néma kép, mely tartalmazza és reprezentálja azt a folyamatot melyen átment. Őrzi a hang immár látható lenyomatait, melyek akkor keletkeztek, amikor átjárható lett a válaszfal az anyagiság és az anyagtalanság között, amikor történt "valami, amit nem ismerünk", amikor a hang itt-és-most helyett itt-és-mindig jelent meg.

(Végiggondolandó egyébként a Rubljov-ikon sorsa. Mi ez a mű? Reprodukciókat vagy az Újlak képét nézve is az ikonról magáról, sőt, a Szentháromságról beszélünk. Mit változtat pusztán a technikai újrakivitelezés Van Gogh bakancsain?)

Van Gogh: Parasztcipők

Bódy Gábor fotótanulmánya

Benjámin Weisman: Dependaple Boots

Egy képen virtuális fényhatás bemutatása (függetlenül attól, hogy fénymásolás közbeni hirtelen mozdulat szülte) mindenféle kép materiális és immateriális természetére hívja fel a figyelmet, hiszen a kép maga is fénysugárzás, amely energia és anyag. Egy ilyen ikon-eredetű kép többtucatnyi másolatából épül fel a SENZA COLORE felirat. A kis táblaképek mögött azonban színes derengés tükröződik a falon, kérdésessé téve a kimerevített kép időtlenségét. Valószínűleg az Újlak Csoport nyitva hagyta ezt a mondatot.

A kiállítás két egysége tehát lényegében ugyanazzal a gondolatkörrel van kapcsolatban. Ha a tér mint Kasselban engedte volna, valószínűleg számos egyéb változatot is installált volna az Újlak e témakörben. Az adott tér nyilván kihívást jelent a csoportnak, és a ma látott variáció csak egyike a lehetségeseknek. Ilyen értelemben egy vég nélküli játék egyik partija.

A korábbi években közkedvelt installáció-műfaj az Újlak esetében egy külső szemlélő számára úgy tűnik, hogy nem üresedett ki, nem vált rutinná. A helyre való reagálást most is a "hozott anyag" prioritása határozza meg.

Az Újlak Csoport tagjai: Ádám Kálmán, Ádám Zoltán, Farkas Gábor, Komoróczky Tamás, Suzanne Mészöly, Ravasz András, Szarka Péter, Szil István.

Szoboszlai János

vándlit. De metszőollót se. Ilyen és ezekhez hasonlatos aranyszabályok rövidebb-hosszabb idő alatt elsajátíthatók. Létezik azonban egy kikerülhetetlen

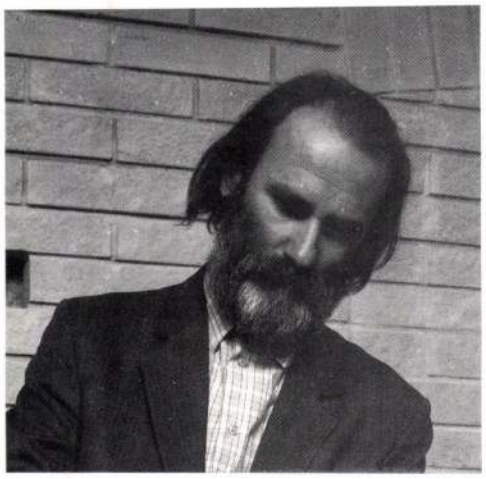

métely, ami évtizedek, sőt évszázadok múltával is megkeseríthet a kemény és hűvös falak közt élők napjait. Ennek oka nem más, mint az un. "percegő tégla ". Ez a tégla még akkor is bekerül a falba, ha a 23-as táblázat alapján végezzük a számításainkat az építkezés során. A kőműves tekintetéből biztonság sugárzik. vezényszóra folyik a munka. a segédek epedve várják az újabb parancsot: maltert, téglát , maltert, téglát . Mint a karikacsapás, úgy ül minden. Ez vélt rend, látszatnyugalom. Az igazi mestert a különlegesen kiképzettet remegés rázza belül, félelem vibrál riadt szívében, s csak finom, leplezett szájrángásaiból lehetne következtetni a baj közeledtére. A segédmunkások érezvén, hogy a mester körül valami nincs rendjén, mókázni kezdenek, és hevenyészett versikét faragnak ekképp:

"Éppen csakhogy félre lesett MESTER..."
"Egy egér a mészbe esett, MESTER!
"Hozd fel pici egér, egérkém a fándlit!"

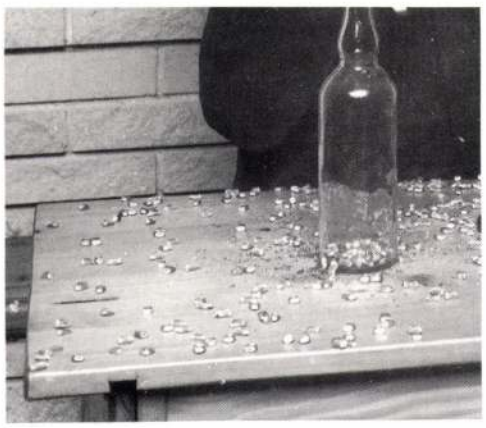

" A láda fenekéről –, ha már egyszer ott vagy."

Szóval így igyekszik a segédnép jó mesterük töprengő homlokát ránctalanítani, de hasztalan. Ő némán rakja, egyre rakja a falat. Húzza. A veszedelem forrását megfogalmazni képtelen. Az utolsó fugát remegő lábakkal fejezi be. Észrevétlen leereszti az eszközöket, szinte lerepül az állásról, fizetség nélkül eliszkol. Őérzi egyedül az építkezésre felvonulók közül, hogy a felhúzott falak valamelyik sorában, zugában ott lapul a percegő tégla .

Ezek után néma csend telepszik a helyre. Az emberek szótlanul tesznek-vesznek. Súrlódások nélkül folyik az élet. Nézegetik, meg is olajozzák. Meg ám! Vág, ígér, vígan zúg, acél a lába, segít az érverésnek, az utolsó kenetnek. Felteszi biz' azt, kiváló munkás ő, így mereng a mindenkori lakó, ki nem sejt semmit. Élete normális mederben folyik, már ami a vakolt téglákhoz való viszonyt illeti: nem törődnek egymással. Az élet zajlik. Néha megáll. Ordítások, neszek, ordeszkek hullámzanak a falakba, ami némába nyeli azokat. Az idő is szép csendben elvan.

Élet és az Idő két jó barát.

Együtt isszák meg Jóska bácsi borát. Jól bebasznak, az Idő hány, az Élet is okádék. Időnként. Az Élet másnapos, csak az Idő érzi jól magát. Van még pár szem dugi aszpirinje. Létezik, telik-múlik. Időnként araszolva kúszik tovább. Vonszolja magát. De a falaknál mindig megtorpan. Szusszant egyet. Ilyenkor pofon csattan a teremben. Valaki a csúcsra ér, kirepül egy lélek, kering, majd mint a kés a vajon áthatol a falon. Csecsemőt keres és talál magának. Evezőt a csónakhoz, ladikot a víz sodrának, koppanást az érett diónak. Pattanást a fakadó rügynek, hullást a falevélnek. Mezei pockot a mocorgásnak, a libabőrnek fázó testet. Sikolyt a fékezésnek, fejet a fájásnak, gyulladt szemet a borogatásnak, csiklást az érintésnek, szúrást a szisszenésnek. Okot a kárnak, reggelt az ígéretnek. Falat a repedésnek. És rókát a kakasnak. Nem is tudom már a róka vagy az idő kíván-e kiskakast ebédelni: az előbbinek csont, a másiknak vasfoga van. Ha egyszer az idő kitátja a száját! Még belegondolni is borzongás! Inkább a róka, azt meg lehet állítani. De félre a pátoszokkal, az érzelgős sallangokkal, az élet könyörtelen, és rendje az, hogy a róka is jóllakjon, és a káposzta is bekerüljön az illatozó kakaslevesbe. A tökét külön kell kirántani, úgy ízletesebb, de tyúktojással sütve a legjobb. Tehát ott tartottunk – s közben elmúlt néhány perc – az idő fut, rohan, áll, esetleg cammog mint a szedrező mackó a fák közt, az erőben. De bent a falak között más valami történik. Váratlanul, alig érzékelhetően egyszercsak megszólal a percegő tégla . Egyszercsak, kétszercsak, sokszorcsak. Majd állandóan perceg, perceg, perceg. A lakó kivághatja a vekkert az ablakon, a párnák közé varrhatja az agyát, a fal kérgét lenyúzhatja kínjában. A percegő tégla halkan, de nyomatékosan működik. Lehetetlen menekülni előle. Hogy mikor és miért szólal meg. senki se tudja. A percegő tégla-kutatók (P. T. K.) elérték az évtizedek során, hogy gyártásra vigyék a panelkísérletet, mint tudniillik ennél az

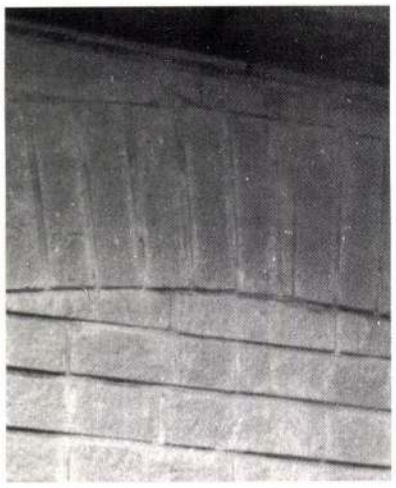

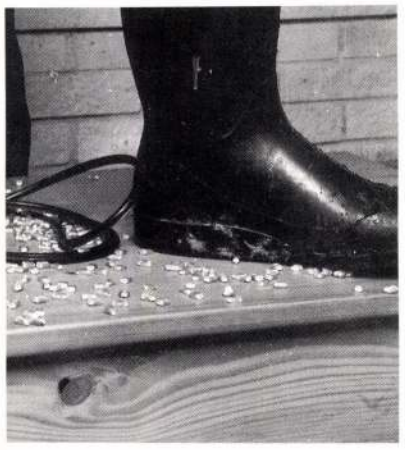

építési módnál nincs tégla. Legalábbis eddig azt hitték. Ebben a históriában az a hajmeresztő, hogy a tényleges lakón kívül senki nem hall semmit. A szerencsétlenül járt embereket eleinte kényszerzubbonyba dugták, mert hisztériás rohamnak tűnő viselkedésüket kivitték az utcára, és a bizottság, félve attól, hogy kárt tesznek magukban vagy a sétáló tömegben, döntött. Azonban a bizottság tagjait is utolérte a sors, hiába bújtak panellakásokba, majd puha sátrakba, föld alá, föld fölé. A percegő tégla perceg. Ha akar. Addig ameddig ő gondolja. Megszólalása majd elhallgatása nem függ össze rossz vagy jó cselekedetekkel, gonosz vagy igazgyöngy gondolatokkal, szőrös vagy kedvesen fogócskázó érzelmekkel. Nem, nem. Egy időben megkockáztatták azt a feltevést, talán nem is tégláról , hanem valami eddig ismeretlen állatkáról lehet szó. Hirtelenjében nevet is kapott: ál-atka. De elkapkodták. Lángszóróval felégettek egy házat, felizzították a tátongó falakat - próbaképpen. Nem segített. Komoly tudósok, szellemcsászárok kisütötték, a percegő tégla nem létezik, a percegés bennünk van, mint a kékmadár. Ez a teória se vált be. Hol rejtőzködik, létezik-e egyáltalán, mikor és miért szólal meg? Költői kérdések ezek. Úgy tűnik örök titok lengi körül. Azonban egy dolgot elmondhatunk, talán bizonyítékként, persze ne kiabáljuk el: Időnként, bizonyos helyeken a falból

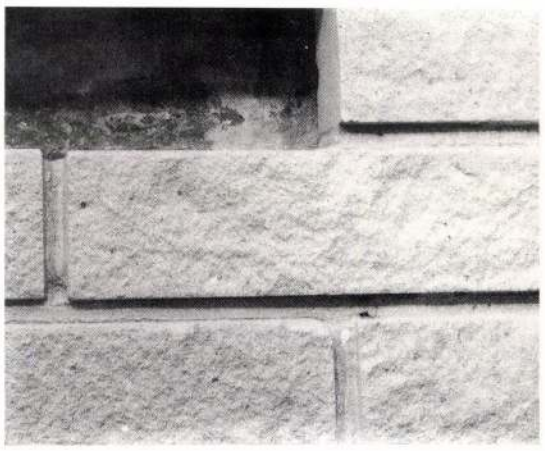

Fotó(k): Sulyok Miklós

eltűnik egy-egy tégla. Helyesebben szólva hiány keletkezik. Pontosabban egy nemtégla kerül oda. Igen óvatosan kell kezelni ezt a témát, az ember nem tudja, hányadán áll. S ez az, ami hiányzik a Kozma-féle falazólexikonból. Pedig létezik hiánytégla is. Ha a falak, a világ falai leomolnának, visszaadván a légkörnek a kirekesztett köböket, a nemtéglák , ezek a hiánykoncentrátumok ott lebegnének láthatatlanul a helyükön, s csak az alig észrevehető levegő-remegés - amilyet apró lepke membránja kavarhat talán - utalna a létükre. A nemtégla furcsa viselkedéséről lenne híres, ha ismernénk kifürkészhetetlen útjait.
Egy sejtésem van. Néha felbukkan szabadpiacokon, átlátszó műanyagzacskóban, darált paprikának álcázva magát, vagy közönséges téglaként szolgál az árus asztala alatt. Mint alátét.
Ki tudja ezt. Annyi rejtélyes dolog vesz körül bennünket magyarázatra várva. Ezek közé tartozik a percegő tégla és a hiánytégla esete is.

Bukta Imre

Ujlaki Bernát

miniator frencrendi szerzetes

XV. Század. Valószínűleg tőle való

XV. századi nagy gradnáléja,

a Kassai muzeum meg igen nagy szines kezdőbetűkkel és ezes miniatürökkel

Mihalik József Magyarország

vidéki műkincsei. Szendrei

Magyar Műkincsek. Brest 1901.

III K. 29-l és 30-l

volt díszítve. Sajnos ezek leg-20

nagyob részét barbár kezek kivagdos-

ták.

Ujlaki Bernardin

miniator, ferencrendi szerzetes

1500 táján

Karácsonyi János dr. Szt. Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig - II. k. Bp. 1924.

623. l.

Magyar Könyvszemle

1879. 193. l.

ez a *művészi* értékelés, mely sokféle elemből összetett „érdek nélküli szemlélésbe" belejátszik az esztétikai élvezetet nyujtó tárgygyal szemben érzett személyes vonzalom és ragaszkodás is. Az átlagos olvasónak teljesen mindegy, hogy milyen kiadásban, melyik kölcsönkönyvtárból vett példányban olvashatja kedvenc íróit; az igazi könyvbarát azonban bírni óhajtja a jó könyvet, mégpedig a lehető legszebb alakban; szereti a könyvet, ápolja, gondozza, akárcsak a gyűjtő a műkincseit.

De vajjon szabad-e a könyvet, tisztán materiális mértékkel mérve, mint műtárgyat értékelni? Hiszen a könyv lényege kétségkívül a szellemi tartalma. Valamely gondolat, valamely eszme vagy költői ötlet, valamely tudományos kutatás eredménye: ez a

Ujlaki Bernát

kodexmásoló

Lárd

z

Magyar Könyvszemle

1879. 59. l.

Minden tag köteles sz

19. §.

A végrehajtó bizottsá

Az Országos Bizottság

megtárgyalása és sürgős es

gos bejelentés kötelezett

a 18. §. b./ c./ első rész

javaslatot terjeszt elő a

jának az elnök illetékessé

get a bizottság elnöke áll

Amennyiben a bizottsá

rendes keretében elvégezhe

állitási munkálatok fogana

van szó, melyeknek kivitel

által jóváhagyott előirány

hajtó bizottság saját hat

Ujlaky

mis.

57-

Bernát

tor

3. Kassai gradnalék a XV. századból.

Egyházi karkönyvek legnagyobb ivrétben, gót betűkkel hártyán, nagy gonddal kiállítva, Gergely féle hangjegyre írt egyházi énekekkel, igen nagy szines kezdőbetűkkel és díszes miniaturekkel. Mind a Hetto 1617 ben már a Kassai ferencrendické volt. A szerzet ez időbeli leltára már mint csonkákat sorolja fel, nefehnek elejéről és végéről igen sok levél hiányzik. Ily csonka állapotban kerültek a múlt század végén Kassa város birtokába, mely azta a század elejen a 57 számut a M. N. Muzeumnak, 58. számut újabb időben a Felsőmagyarországi muzeumnak ajándékozta. A kéziratok másolóját nem ismerjük, valószínű azonban, hogy Ujlaky Bernát ferencrendi szerzetes a XV. században kézítette, ki a szerzet számára ez időben több könyvet másolt.

21-22. l

Újlaki Endre
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296 188-307
1964 MÁR 1
ÚJ EMBER

Templombelső és ellenségei

— Újat faragni könnyebb lenne, nem ez a célom, az eredeti alkotást akarom megmenteni.

Ez a mondat hangzott bevezetőül Újlaki Endre faszobrász restaurátor műtermében.

Templomaink újjáépítése, eredetinek megfelelő helyreállítása nem tartozik a ritkaságok közé. A falfestés kijavítása, új festmény születése sem. A belső berendezés megóvása, megmentése elmaradt tőlük. Igaz, ez a munka, amelyet Újlaki Endre végez, kevéssé ismert, s aki nem látta a helyszínen, hogy milyen reménytelennek látszó „esetekre" talál gyógyítást, nem is gondol arra, hogy a faszobrok, szép faragások, a templom korabeli díszítései felett sem kell kimondani a lemondó szót: tönkretette az idő.

Templomaink túlnyomó része a török idők után épült, a barokk korában, s ez a stílus különösen gazdag fadíszítésben, faszobrászatban. Éppen ezért, nemcsak nagy templomaink, hanem kicsiny, jelentéktelennek tűnő plébániáink is értékes művészi emlékeket, kortörténeti ritkaságokat őriznek. A fának viszont sokkalta több az ellensége, mint a kőnek, pusztulása gyorsabb is. Újlaki Endre munkája éppen azt bizonyítja, hogy ennek ellenére van segítség és megfelelő kezelés mellett a faanyag éppen úgy megőrizhető mint a fém, vagy a kő.

A fa ellenségei titkon pusztítanak. A restaurátor szép, aranyozott szobrot mutat. Kívülről épnek látszik. Finom vésőt szúr talpazatába, s a kis résen, mint a liszt pereg ki a szétrágott belső. Az egyik legnagyobb ellenség, a szú tette tönkre. Még néhány esztendő, s leválnak tagjai, szétesik. A templom általában nedves levegője különösen kedvez a szúnak. Templomaink egy részét annak idején gyengén szigetelték, a falakba felhúzódik a nedvesség, s a fal mellett álló faoltárokban elszaporodik a kártékony rovar. Újlaki Endre egy dobozban több mint húsz fajta szút mutat, melyek mind faszobrokból, faragásokból kerültek elő. Mikroszkóp alatt a fennmaradék elárulja, hogy melyik pusztít a szoborban, s a megfelelő vegyszerrel ki lehet irtani.

A restauráló műteremben orvosi műszerek találhatók. A röntgensugarak megmutatják a szoborban a szú-rágta üregeket, az injekciós fecskendő behatol a beteg részbe s a megfelelő méregoldat kiirtja a kártevőt. Ezután gyanta-oldatot juttatnak a beteg részbe, mely megakadályozza a további pusztulást és megerősíti a fa állományát.

Hasonló küzdelem folyik a gombásodás ellen. Újlaki Endre kiemeli, hogy mennyire fontos, hogy a templomot helyesen takarítsák. A vödörszám felöntött víz beszivárog a szépen faragott padok aljába és megindul a gombásodás. A feleslegesen sok víz növeli a templom levegőjének páratartalmát és kedvez a szúnak is. A szú így a régebbi berendezési tárgyakról átterjedhet az újakra is, mint egyik templomban történt, ahol az újabban elhelyezett fafaragású keresztút előbb ment tönkre, mint a régebbi faszobrok, mert a szú átterjedt rájuk a nedvesebb falrészen levő keresztútban gyorsabban elszaporodtak, mint az oltárok faszobraiban.

A szú és gombásodás mellett az ember is ellensége lehet a korabeli szép faszobroknak. A későbbi szakszerűtlen javítások, átfestések, a krétával vastagon alapozott aranyozás eltorzítja az eredeti vonalakat, és giccses, jelentéktelen szoborrá rontja a művészeti értékű alkotást. Két fényképről erre is példát mutat Újlaki Endre. Az elmosódott vonalú, rossz faragásúnak tűnő szobor a restaurátor kezében visszanyerte eredeti alakját, remekbe faragott értékes műkincs lett, mert lekerült róla a festék és a restaurátor kiegészítette az idők folyamán letöredezett, de nem pótolt finomabb faragású részeket. Sokszor szegezéssel javították az értékes alkotásokat. A restaurátornak szeggyűjteménye is van. Faszoborba fémszeget verni nem szabad. Hatalmas lyukakat mar egy-egy apró, elrozsdásodott szeg a fába.

A restaurátor megkeresi az eredeti festés nyomait, pontosan eredeti állapotába állítja vissza a szobrot, díszítő faragást, mely beleillik a templom stílusába és emeli értékét. Egyik görögkatolikus templom lehangoló szürkére festett ikonosztázának darabjait mutatja. A festék alól előtűnik az eredeti márványozás nemes, vöröses színe, rövidesen dísze lesz a templomnak.

Némelyik szobornak regényes története van. Íme: gyönyörű, régi Madonna-szobor. Annakidején, mint tönkrementet, kiselejtezték. Valóban, a szú szivaccsá rágta anyagát, javíthatatlannak tűnt. A templom fiatal papja idegen épület padlásán fedezte fel. Nemes vonalai megragadták, s az évtizedekig heverő szobor újjászületett a műteremben, s ma a templom egyik ékessége. S még menynyi érték rejtőzhet padlások mélyén, melyekről régen lemondtak.

A faanyagok restaurálásának tudománya meglehetősen új. Első mondatával arra célzott Újlaki Endre, hogy nemcsak szobrász kézügyesség, hanem tudományos felkészültség is kell hozzá. Idejében alkalmazva pusztuló értékeinket megmentheti és nagy szolgálatot tehet barokk kincseink megőrzésében, melyből olyan sok falvainkban tanúskodik a kor művészetéről.

Márkus László

FÁ

Egy keleti
rint: a bűnös
a lefelé for
szentek titka
hogy visszaáll
értékrendet. Fényüket, szellemük erejét ismét a fény felé fordítják: Isten világossága felé.

S valóban: a bűnbánat akkor valódi, ha a bűnös részéről valódi döntést, fordulatot jelent. „Menj és ezentúl ne vétkezzél." *Ezentúl ne:* ezt a tiltást, ezt az isteni kérést nem lehet eléggé hangsúlyozni. Az egyes bűnöknél alapvetőbb a bűnös állapot, sőt ez a tulajdonképpeni bűn. S hogy fényével a fáklya ismét felfele fordult, hogy a lélek fényét, szellemét és szeretetét kiszabadította a bűnből Isten és a többi ember felé, ahhoz döntő, állapotbeli változásra, fordulatra van szüksége.

Mi következik ebből? Nyilvánvalóan az, hogy a bűnbánatnak kimondatlanul is egyik legfontosabb velejárója az Isten- és az emberszeretet óhaja, az Istengyermekségkapcsolat helyreállítása. A bűnbánatnak ez a valódi ereje, fokmérője és komolysága.

Elsősorban tehát nem érzelmi, hanem állapotbeli döntés a legmélyebb realitás, az akarat, a lelkiélet síkján. De épp mivel fordulat — nehéz, nagyon nehéz, s a valóban lényeges felismerését és szeretetét kívánja. Ha van kockázat a világon, akkor a bűnnel való szakítás valóban egzisztenciális kockázat. Aki megteszi: gyökeréig fogja érezni, hogy él, a legszürkébb életviszonyok díszletei között is. Aki komolyan keresztény, sose hiheti, hogy kiesett az életből — a bűn elutasításával bármikor a dráma, a fontosság, a mindenség lobogó centrumába vetheti magát. Aki *ezentúl nem* vétkezik, épp nem a semmibe, hanem az események egy idáig ismeretlen nagyságrendjébe érkezik el.

germán világ határa vágja ketté. Északon a germán eredetű flamandok laknak, délen a román eredetű vallonok. A flamandok a némethez és a hollandhoz hasonló nyelvet beszélnek, a vallonok franciául.

A XVII. és XVIII. század a felső rétegeket elfranciásította. A francia a felvilágosodás és a forradalom szellemével együtt terjedt. A nemesség és a polgárság 1830-as forradalma után az állam nyelve gyakorlati okokból a francia lett. Az akkori államalapítók ezzel nem akarták aláértékelni a flamandot, ki is mondták a nyelvhasználat szabadságát, de az 1894-ig, az első választójogi reformig inkább csak elvi jelentőségű maradt. Akkor bontakozott ki a már korábban megindult mozgalom a flamand nyelvért. „De taal is gansch het volk" jelszó, akárcsak nálunk a „nyelvében él a nemzet" — egyre hódítóbbá vált a flamand északon.

A mozgalomnak nemcsak nemzeti, szociális eredete is volt. A flamand volt a szegényebb, a műveletlenebb, a nehezebben érvényesülő elem az országban. A két világháború még tovább feszítette az ellentéteket a két nyelvcsoport közt, a flamandok mind több jogot küzdöttek ki nemzeti nyelvük és önmaguk számára az állami és községi hivatalokban. A franciául beszélő főváros, Brüsszel és Louvain (flamandul Leuven), a híres katolikus egyetemi város jelenti a legfőbb problémát. Mindkettő flamand nyelvterületen fekszik és ütköző pontjai a belga polgárok sokszor élessé váló, tüntetésekbe is átcsapó vitáinak.

A nyelv-vita sok izgalmat keltett a világhírű katolikus egyetem köreiben is. Egyes túlzó flamandok a nyelv-védelem ürügyén olyan intéz-

---

Varsói koncert

Irta: Vojnich Iván

I. BEVEZETŐ TÉTEL

... Zene és betű távoli rokonok, de rokonok. Egyik művész testvére a másiknak, de távoli testvére ...

... A történetet hallottam. Való, igaz, nem tudom. A képzelet tette széppé, vagy az élet igazzá, nem tudom ... s nem is keresem ... Nem keresem, inkább megemlékezem a művészről és minden alkotóról, aki szenvedve küzd és küzdött a Szépért, az Igazért, a Tiszta Emberért ... Megvalósíthatatlan álom. Tudom. De miért ne tegyünk meg mindent a tiszta emberiség álmáért.

... A betűk gondolatokká, a némaságból lopott hangfoszlányok pedig ... Varsói Koncertté sűrűsödnek ... Mi is a művész a létben? Hulló csillag. A végtelenségből villanva tűnik a semmi felé.

... A történetet hallottam ... Varsó! Rombadőlt házak között tűzfalak miértként meredeznek az ég felé. Bombák, por, szenny és romok, min-

ÚJLAKI GABRIELLA

Enigma
1994/2.

1958-1994

35 éves korában váratlanul elhunyt Újlaki Gabriella, filozófus, esztéta, művészetkritikus.

Budapesten született, az ELTE esztétika-könyvtár szakán végzett. Első publikációi már egyetemi évei alatt nagy feltűnést keltettek elméleti újdonságukkal és mélységükkel. Egy új nagy esztétika ismeretfilozófiai megalapozására készült, s ehhez az utóbbi években mind intenzívebb fenomenológiai tanulmányokat folytatott itthon, és a leuveni egyetemen.

Egyik kezdeményezője, titkára és meghatározó személyisége volt a Polányi Mihály Szabadelvű Filozófiai Társaságnak.

Kutatásainak, de nem kevésbé fáradhatatlan szerkesztői és szervezőmunkájának köszönhető, hogy a magyar Polányi-kutatás és kiadás megindult, rendszeressé és nemzetközileg elismertté vált.

Újlaki Gabriella tanulmányai többek között a *Művészet*ben, a *Filozófiai Figyelő*ben, a *Buksz*ban, a *Nappali Ház*ban, a *British Journal of Aesthetics*-ben, a *Brentano-Studies*-ban és mindenekelőtt a *POLÁNYIANA*-ban jelentek meg.

Alattomos betegsége ígéretes pályát tört meg. Fájdalommal vettük tudomásul, hogy nem érhette meg megújult lapunk első számának megjelenését, melynek keletkezéséhez segítséget nyújtott nekünk.

megközelítésének emberi lehetőségét jelzi – azaz parancsolja. E lehetőség nem az *Egy* méltóságától kölcsönzi saját kiválóságát, mert az Egyben a társiasság máris bizonyos kompromisszumnak tűnik a sokasággal; egészen újfajta modalitás ez, amely – az emberiben s általa – saját *jóságáról* tanúskodik. Kiválóságában, amely talán a szeretet kiválósága, nem egyszerűen a lét s a lét egységének törvényei uralkodnak. A társiasság spiritualitása éppen egy "másképpen, mint a lét"-et jelez.

Őriz-e magában ma a különbségtétel anyag és szellem között, amely meglehetősen közkeletű még a mindennapi nyelvben, egy ennél kevésbé naív értelmet is? Nem vált-e kérdésessé az arisztotelészi különbségtétel számos változata, anyag és forma, lehetőség és aktus között, vagy a kartéziánus dualizmus különbségtétele – túl azokon a leegyszerűsítéseken, amelyeket a természettudomány fejlődésének és bizonyos embertudományi sémáknak köszönhetünk, túl a transzcendencális idealizmus spekulációin – a politikai-társadalmi doktrinák realizmusának vagy a szubjektivitás elvitatásának köszönhetően modern filozófiai antropológiában, ahol a "szubjektumnál eredendőbb" jelentés elvében eltűnik a *res extensa* és a *res cogitans* közti szakadék? Azt kérdeztük e kis írásban, hogy a különbséget valóban a világot konstituáló lényegiségekként értett, s a világ egységében összefonódó anyag és szellem között kell-e keresnünk. A spirituális a maga sajátosságát talán csak a lét menetének megszakadásakor mutatja meg vagy nyilatkoztatja ki: az emberek idegenségében egymással szemben, akik mégis képesek arra, hogy társadalmat alkossanak, amelynek köteléke nem az a kötelék, amely a részeket az egészhez fűzi. A spirituális kötelék talán az emberek egymás iránti nem-közömbösségében rejlik, amit szeretetnek is neveznek, de ami nem oldja fel az idegenség különbözőségét s csak valamiféle jövendő nyelv vagy rend révén válik lehetségessé – az emberi arcon keresztül, amely magasan a világ fölött lebeg.

Babarczy Eszter fordítása

ÚJLAKI GABRIELLA

Az Eötvös József Alapitvány 1991. junius 18-i kuratoriumi ülésén támogatásban részesitett pályázatok. - ÉS 1991. aug. 9. 12.p.

Újlaki Gabriella
A windsori Polányi-konferenciára való kiutazására 50 000 Ft

festékhiányok) felhordva megközelítettünk egy félig-meddig kész állapotot. Erre jó minőségű akvarellfestékkel tratteggio retust alkalmaztunk.

Rekonstrukció

A rekonstrukciós munkákat Szebeni Nándor vezetésével az Architekton Rt. díszítőfestői végezték el kitűnő minőségben.

Technika

A rekonstrukciós festés alá készített hordozófelület gletteletlen, fával simított mészvakolat, melyre még nedvesben vagy igen frissiben egy alapmeszelést hordtak fel.

A vakolás kissé mélyebb, mint az eredeti felület. (A cél 3-4 milliméter volt, helyenként azonban talán az egy centimétert is eléri.)

Az eredeti felületeket szándékosan megkülönböztettük a kiegészítésektől: a vakolat-kiegészítéseket az eredetinél kissé durvábbra strukturáltuk, amellett, hogy a felület pár milliméterrel mélyebbre került az eredetinél. Erre a környezőnél kissé világosabb tónusok kerültek az eredeti motívumok formailag visszafogottabb megformálásával.

A gyakorlatban – részben a sietség, részben az alkalmatlan állványzat miatt – több helyre olyan rekonstrukciót sikerült készíteni, ahol a színek erősebbek még a környező eredetinél is. Ezek jó részét meghagytuk, nem volt ugyanis idő az újrakészítésükre.

Festékanyag: a világos színeknél meszes festék, a sötéteknél kazein vagy mész-kazein keverék.

A rekonstrukció egyes fontosabb részletei

A mennyezet. A holker színét úgy alakítottuk ki, hogy amennyire lehet, egyezzen meg az oldalfal rózsaszín betétszíneivel. A mennyezetfestés – eltérően az oldalfalétól – enyves festékkel készült. A rekonstruált mennyezet szerkezetében, felületében, díszítésében minden tekintetben eltér az eredeti, barokk kori, mésszel festett, höbörcsös vakolatú mennyezettől, melynek kis részletei ránk maradtak. Ezt az eltérő – idegen – szerkezetet a sima festés jól elválasztja az oldalfal eredeti és hitelesen rekonstruált felületeitől.

Az oldalfalak. A felső, rózsaszín márványozott sávot csak az alapszín felhordásával rekonstruáltuk, a márványozást elhagytuk. Folyamatos nyomás volt rajtunk a márványozás érdekében, de a hamisításhoz közelítettünk volna, ha ennek engedünk. Egy körbefutó márványkeret értelmetlenné tette volna a többi rész visszafogottabb rekonstrukcióját, és zavaróvá a vakolat síkjának visszaléptetését a rekonstruált felületeken. A rekonstrukció színeit kissé halványabbra, hidegebbre, „színtelenebbre" terveztük az eredeti festés restaurálás utáni változatánál. Ez a nagy kapkodásban néha nem sikerült, de a javításra nem volt idő. A plasztikus ornamentika finomabb részleteit és a mélyebb árnyékokat nem festettük meg. A lábazati márványozás teljes rekonstrukció, hiszen annak keretező funkciója is van. A vázás fülke restaurálását már nem tudtuk vállalni, azt Tóth Klára kolléganőnk végezte el a tervemben előadottak szerint.

A RESTAURÁLÁS VÉGSŐ ÉRTÉKELÉSE

A fentebb leírt körülmények és a sok kényszerű megalkuvás ellenére az elkészült munkát sikeresnek ítélhetjük. Induláskor és a munka első fázisában a jelenleg láthatónál szerényebb eredményre számítottunk.

Az eredmény értékeléséhez két lépcsőfok megkülönböztetésére van szükség. Ezek a következők:

- a meglévő eredeti konzerválása, tisztítása;
- a sérült műalkotás kiegészítése, rekonstrukciója.

A gyors, felszínes vizsgálatok az előbbi fázis sikerességét nem tudják hitelesen megállapítani, az eredmény nagy része nem látható. Ezért aztán nem is vált ki különösebb indulatokat. (A megrendelő szerint eddig semmi nem történt a művel.) Holott ez a fontosabb fázis, ekkor dől el a mű jövője. Az itt alkalmazott kényszermegoldások hatása többnyire végleges.

A második fázis az, amihez mindenkinek van hozzászólni valója. Ez jobb, mint az előző eset, hisz így legalább komoly vitákban érlelődhet ki a végső megoldás. Azt láttuk, hogy a műemlékes szakembereken kívül csak mi, a restaurátorok és díszítőfestők sajnáljuk, hogy nem nyújthattuk tudásunk legjavát.

Radovics Krisztina

A MÁTRAMINDSZENTI FŐOLTÁR RESTAURÁLÁSA

Mátramindszent római katolikus templomában áll a Mindenszentekről elnevezett főoltár, melynek restaurálását 2002-2003-ban az ÁMRK faszobrász-restaurátor csoportja végezte.

Az 1750 és 1767 között készített kisméretű[1], egyszerűen kialakított oltárépítmény 33 darab különböző méretű faszoborral gazdagon díszített. A főoltár tengelyébe két vászonra festett olajfestmény került, a felső a Szentháromságot, az alsó a Királyok imádását ábrázolja. Az oltár készítőiről, a megrendelőről és készítésének körülményéről semmi biztosat nem tudunk, de az 1913-as átdolgozásról még fényképfelvételeket is láthattunk Újlaki Endre dokumentációjában. 1959-ben ez az oltár volt az Országos Műemléki Felügyelőség egyik legelső megbízása faszobrász-restaurálási munkára, melyről a Műemlékvédelem 1964/8. számában cikk is megjelent. Az oltár története itt nem zárult le, mivel az 1980-as évek végén a helyi plébános a szobrokat átfestette, és ezért az oltár újbóli restaurálása indokolttá vált.

Mindezek a történések, úgy gondolom, az izgalmas szakmai feladaton túl a műemléki helyreállítás alapvető kérdéseit elméleti és gyakorlati téren egyaránt érintik.

Azt az elvet követni, hogy a műemléki helyreállítás alapvető feladata az eredeti helyszínen megőrizni a műtárgyakat úgy, hogy az azt használó közösség a tárgy régiségértékén túl annak kultikus értékét is visszakapja, nagyon nehéz. Az ilyen tárgyak életben maradását az évszázadok alatt pont ezeknek a közösségeknek a gondoskodása vagy ízlésváltozása őrizte meg úgy, hogy átfestette, felújította a felületüket. Ezt a felújító szándékot azonban egy restaurált tárgy esetében már nagyon nehéz megértenünk.

Újlaki Endre dokumentációjában azonban magyarázatot kapunk arra, hogy az általuk restaurált szobrokat milyen szempont szerint állították helyre 1959-ben. „A Műemléki Felügyelőség kívánsága szerint, utasításának megfelelően, az 1913. évi átfestés eltávolítandó, a hibák, hiányok kijavítása, illetve pótlása után az eredeti »patinás álla-

Szent Pál szobrának felületei. Az első és második kép Újlaki Endre felvétele az 1913-as és az általuk készített 1959-es állapotról. A harmadik az 1980-as évek átmázolását dokumentálja, míg a negyedik a restaurált 2003-as állapotot fekete-fehérben (Kenéz Pál felvételei)

pot« állítandó vissza, és ez konzerválandó." Ez a patinás állapot pedig nem jelent mást, mint a szenteket ábrázoló szobrok műtárgy voltának hangsúlyát, szemben kultikus létükkel. Ez persze nem menti a plébános egyéni akcióját, legfeljebb csak magyarázza azt. Újlaki Endre fotódokumentációjában még láthatjuk restaurált állapotukban a szobrokat, és megfigyelve felületüket egyenletes, tudatos koptatást láthatunk az újra készített fémszínezéseken.

Ezt a patinás felületet „bírálta felül" bronzporos és kályhaezüst festéssel a helyi plébános. Önkényes tettét feltehetően a felület rendberakásának igénye vezette, eltüntetve ezzel annak kopottságát. Mivel ez kicsiben, de pontos megfelelője a nagy templomi felújítások átaranyozott, üvegesen csillogó felülete igényének, kimondhatjuk, hogy a műtárgy kiszolgálója és kiszolgáltatottja a használók ízlésének.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a ma rendelkezésünkre álló anyagválasztékkal a konkrét tárgynak megfelelő esztétikai megoldást kiválasztva, a műtárgy megőrzésén túl életben tartása is garantálhatóbbá vált. A tárgy üzenetének megértése és továbbadása

Szent Lőrinc szobra átfestett, feltárt-konzervált és restaurált állapotban a szentre jellemző rostély és pálmaág attribútumokkal kiegészítve

pedig nem kívánja a restaurátor nyomainak láthatóságát. A megmaradt eredeti felületek mennyisége és minősége természetesen a felújítások mértékétől és esetünkben a hordozó, azaz a faanyag állapotától is függ.

Most vizsgáljuk meg, hogy a mátramindszenti főoltár restaurálása során ezekre a kérdésekre milyen konkrét választ kaphatunk. Amikor első megközelítésben csak a restaurálás utáni átmázolás nyomait gondoltuk eltávolítani, még nem szembesültünk a fa-

Szent Lőrinc szobrának feltárt, konzervált állapota (Marjai Zoltán felvétele)

Keresztelő Szent János eredeti testszínének részlete, melyen az 1913-as alapozás nyomai láthatók (Marjai Zoltán felvétele)

Vértanú Szent István-, pádovai Szent Antal- és Szent Lőrinc-szobrok csoportja a restaurált oltáron kiegészített attribútumaikkal (Kenéz Pál felvétele)

Az építmény színkiegészítés előtti állapota

anyag valós állapotával. A kutatás során azonban kiderült, hogy az Újlaki-féle konzerválás – sellakk, fenyőgyanta szeszes oldatában fürdő – csak a rovar rágott faanyag „porzását" fogta meg, és azt is csak a legkülső felületen. Az aktív rovarfertőzésre DDT és HCH terpentinolajos ecsetelését alkalmazták. Mindezek előtt eltávolították az 1913-as Levandofszky József aranyozó által felvitt alapozást, fémszínezést és festést a szobrok festett barokk felületéről. A dokumentációból tudjuk, hogy kromofágos puhítással, mechanikus úton végezték a feltárást, melynek következményeként roncsolódott az eredeti aranyozás, és áldozatul esett a barokk lüszterezés (színezett lakkozás) is. A lüszter meglétére még csak utalást sem tettek, mivel ezeket a ruhafelületeket a dokumentációban „fényezüst, oxidált ezüstszegéllyel" tüntetik fel. Biztosan tudjuk, hogy az ezüstfelületek esetében a fedetlen felület feketedik el, míg fényes felület csak lakkfedettség esetén maradhat meg. Az eltűnt lüszterezés színbeazonosítását vagy a mélyedésekben ott maradt alapozás alatt nyomokban találtuk meg, vagy a túlfutott színt az eredeti, már fémszínezés nélküli alapozáson beszívódva a hátoldali részeken.

Így már érthetőbbnek tűnik, hogy a restaurált felületű szobrok drapériája miért csak arany és ezüst kombinációja, méghozzá többségében ezüst, ami a barokk színvilágra nem igazán jellemző.

Az 1959-es anyaghasználat harmadik problémáját a fémszínezések metállal való pótlása jelenti. Többszöri utalást találtunk a dokumentációban a művészellátó szaküzlet hiányos anyagellátottságára, minek következtében nem juthattak arany- és ezüstlapokhoz. Az arany- és ezüstmetál beültetését pedig az eredeti fémszínezések valódi aranyába, ezüstjébe csak oly módon tudták megoldani, hogy az egész feltárt felületet mixtionkötéssel lemetálozták. Az így kapott új felületet ezután „patinássá" alakították át.

Természetesen távol áll tőlem az 1959-es restaurálás bírálata,[2] inkább csak tényként ismertetem, jellemzően az akkori korra, a hiány okozta nehézségeket. Sőt, az a kétkötetes dokumentáció, amit Újlaki Endre készített – írott és fotóanyagával, de gondolataival, szerkesztésével is – példaértékű a számomra.[3] Sorait idézve: „…megőrzik a részletes dokumentációt is kútforrásként, kiindulási alapként a jövő restaurátora számára."

Miután eltávolítottuk az 1959-es restau-

rálás nyomait, foltokban találtuk meg az 1913-as aranyozó alapmaradékait, különösen a testszínek felületein. Az 1959-es átvételi fotók és a szobrok felületét sűrűn borító kirepülési nyílásoknak az 1913-as alapozástól eltömődött ténye egyértelműen azt bizonyítják, hogy a faanyag akkor már nagyon kritikus állapotban volt. Tehát az 1913-as átdolgozást nemcsak a kor ízlésváltása, hanem a szoboranyag romos volta is indokolta. Ez a felújítás teljes mértékű volt, mert nemcsak a mérete miatt is könnyen levehető szobrokat érintette, hanem az oltár építményét is. Mivel az 1959-es restauráláskor az építmény felülete nem lett feltárva, ezért mi tárhattuk fel annak eredeti felületetét. Így az ott tapasztaltak alapján tudjuk, hogy az 1913-as felújítás előtt csak egy kisebb, részleges javítás történt a felületen. Ez a „színjavító" festés közvetlenül az eredeti márványozásra került a retablóra, azonos tojástempera anyaggal. A visszafogott színvilágú márványozást ez a „kék hullámként" jelentkező új festés felélénkíti. Az oszlopok eredeti kékjére pedig, amit ekkor részben eltüntettek, a párkányokéhoz hasonló színű, vöröses márványozást festettek, jelentősen megváltoztatva ezzel az oltár eredeti színképét. A retablón a „színjavító" festés alatt megtaláltuk az eredeti márványozás lakkját, és mivel csak alig volt elszíneződve, feltételezhetjük, hogy időben közel esett egymáshoz a két festés készítése. Éppen ezért ezt a korai belejavítást megtartottuk, csak míg a retablón a „kék hullám" látható is, addig az oszlopokon lefedve őriztük meg. Hogy miért, erre az esztétikai helyreállításánál visszatérek.

Az 1913-as felújításról érdemes megemlíteni, hogy az sem az oltárépítmény, sem a szobrok eredeti felületét nem bontotta meg. Az általuk készített márványozás színvilága egyfelől a századfordulóra jellemző fáradt barnás, másfelől feltehetően az elpiszkolódott eredeti felülethez is hasonlító karakterű festés. A szobrok drapériáját azonban már teljes mértékben átfordították, ugyanis az eredetileg lüszterezett felületeket – és ők még azt látták – aranyozták át, és az aranyozottakat pedig színesre festették. Nem hagyva le róluk az apró sormintadíszítést sem, melytől oly egyértelművé válik készítésének ideje. Az építmény szoborfülkéinek íves hátfalát a faanyag rossz állapota miatt kénytelenek voltak kicserélni, mégpedig egyszerű papundeklire, amit sűrű szögeléssel ívesre alakíthattak.

A mindenszentek főoltár restaurálva, 2003-ban

Konzerválás „helyett" rengeteg szöget használtak, és erről Újlakiék is említést tesznek.

Az építmény részeként kezelt és ezért az 1959-es restauráláskor kimaradt rátétornamensek és a képkeretek eredeti lüszterezését az 1913-as átdolgozás alól mi tárhattuk fel. Így, bár csak kis mennyiségben, de valós felületében is megláthattuk a barokk lüsztert, ami a szobrok ezüstjéről eltűnt. Ha ezek után összegezzük a feltárt eredeti barokk felületek mennyiségét, nem túl biztató a kép. Az oltárépítmény márványfestésének a hiányai jellegzetesen a lábazati ré-

Vértanú Szent István szobra a 2003-as restaurálás után, kezeiben az eredeti attribútumokkal, fején a kiegészített kövekkel

A tévesen Szt. Vendelnek titulált szobor az 1980-as átmázolás állapotában, valamint a restaurált keresztelő Szt. János szobra a kereszt mondatszalagos attribútumával kiegészítve

szeken jelentkeznek, meg értelemszerűen az elbontott fülkék hátoldalán is, valamint egy-két másodlagosan pótolt profilon.

A szobrok barokk felülete, a faanyag rossz állapota következményeként, oly módon sérült, hogy a drapériaélek rovar rágott felületéről teljesen lepusztult a fémszínezés, de a testfelületek plasztikai magaslatairól is. A plasztikai hiányok mennyisége kevés, többségében csak az ujjak, mozgó attribútumok, szárnyak hiányoznak, azaz a helyzeteik miatt sérülékenyebb részek. Itt az elvékonyított faanyag teljes keresztmetszetében rovarfertőzötté vált.

A B[72] műgyanta nitrohígítós oldatát a szobrok konzerválására merítéssel, míg az építmény faanyagába ecseteléssel jutattuk be. A műgyanta kötése után a faanyag megfelelő módon megszilárdult, lehetővé téve így a felület esztétikai kiegészítését.

Szerencsés, de nagyon ritka az a helyzet, amikor az eredeti felület teljessége semmiféle hozzátételt nem igényel. Az esetek döntő többségében kisebb-nagyobb hiányokkal állunk szemben. Éppen ezért a kiegészítés mértéke mind mennyiségben, mind minőségben a restaurálás legkritikusabb és egyúttal a leginkább kritizált része. Ha nem csak az a feladatunk, hogy a megmaradt eredeti felület mennyiségét dokumentáljuk, akkor hozzátételünk mértékét a műtárggyal szembeni elvárásunk szabja meg.

A különböző mértékben, de összességében hiányos és kopott felületű szobrok esztétikai helyreállításának mértékét meghatározza, hogy a mátramindszenti oltárnak műtárgy voltán túl liturgikus szerepét is be kell töltenie. Így a plasztikai hiányok pótlását, az elveszett attribútumok újrakészítését, valamint a lemosott lüszterezés rekonstrukcióját is el kellett végeznünk. Az aranyozott felületeknek a barokk művészetre jellemző hangsúlyát úgy állítottuk vissza, hogy nemcsak az új kiegészítéseket, hanem a roncsolt felületűeket is aranyoztuk. Mivel a drapériaélekről, a rovarfertőzöttségre jellem-

zően, hiányzott az eredeti fémszínezés, az itt visszaállított arany teljessége az egész szobor látványát meghatározta. Ha ezeket az új felületeket visszakoptattuk volna, akkor pont a plasztikai magaslatok sötétedtek volna el. Természetesen arra törekedtünk, hogy az új fémszínezés a megmaradt eredeti karakterét utánozza és azzal együtt egy egységes felület jöjjön létre. Az eredeti aranyfelületre pedig ebben az esetben nem volt jellemző a természetes kopottság, hanem vagy a teljes hiány, vagy az 1959-es túltisztítás okozta roncsolódás.

Az aranyfelületek ilyen mértékű teljességét vállalva, a patinás felület romantikája helyett, az aranyozók túlzásai nélkül, az arany valamikori értékjelentését kívántuk visszaadni.[4] Az eltűnt lüszterezés rekonstrukcióját a szobrok drapériáján azért készítettük el (annak ellenére, hogy nagy felületeket érintett), mivel hiányuk elsősorban egy technikai hiba eredménye, másodsorban pedig azért, mert ezek a színek a szobrokon az eredeti barokk koncepciónak szerves részei voltak.[5] A szobrokon talált és beazonosított nyomok alapján, de az oltárépítményen lévő ornamensek megmaradt lüszterszínének látványához hasonlítva festettük meg ezeket a felületeket. A szobrok festett színeinek – arc, haj, test, talapzat – hiányait beilleszkedő festéssel egészítettük ki úgy, hogy az eredeti felület repedéshálója még inkább érvényesülhessen.

Az oltár márványozásának színkiegészítését egyrészt a kisebb hiányok festése, másrészt a nagy hiányok rekonstrukciója jelentette, mint az ajtók, a lábazat és az újonnan készített fülkék esetében. Az építmény színkiegészítésében jelentős döntést csak az oszlopok felületének megváltoztatásában hoztunk. Azért döntöttünk az oszlopok eredeti márványszínének rekonstruálása mellett, mert a „javító" szín vöröse diszharmóniát eredményezett a függőleges és vízszintes elemek eredeti összhangjában. A megtartott felületre festettük vissza a kutatásból ismert, de fel nem tárható felület márványozását, visszakapva így a kékek és vörösek eredeti egyensúlyát. A színkiegészítések teljes beillesztéssel, de anyagában az eredetitől megkülönböztetve készültek.[6]

A mátramindszenti oltár restaurálásánál fontos és érdekes feladatot jelentett a szobrok hiányzó attribútumainak rekonstruálása. Művészettörténész és restaurátor egyaránt lényegesnek tartotta, hogy az attribútumaik által beazonosítható legyen a 21 szent szobra, mely nélkül magának az oltár szellemiségének az alapja veszne el. Azaz a Mindenszentek oltárán minden szent felismerhető kell, hogy legyen, és ezzel az oltár ikonográfiája helyreálljon. Erről bővebben Pattantyús Manga művészettörténész tanulmányában olvashatunk.

Az attribútumok egy része magával a szoborral volt egybefaragva, míg nagyobb részük külön készült és került a szent kezébe. Ezeknek a mozgó attribútumoknak a többsége elveszett az idők folyamán. Az 1913-as és az 1959-es felújítások alkalmával ezeket részben pótolták, több esetben tévesen vagy sehogy sem, mivel nem tudták a szentet beazonosítani. A Szent Péter-, Szent Pál-, Szent László-szobrok mozgó attribútumai – kulcs, kard, szekerce – eredeti formájukban megmaradtak. Ugyancsak eredeti a kehely evangélista Szent János kezében, de őt lányos arca miatt női szentnek, Szent Ágnesnek titulálták Újlakiék. Ugyancsak tévesen, pásztorbot kiegészítést kapott már 1913-ban, majd 1959-ben ismét Keresztelő Szent János, akit Szent Vendellel azonosítottak. A legfelső szinten álló négy női szent közül az egyik semmiféle attribútumot nem kapott 1959-ben sem, és így csak mint ismeretlen női szent szerepelt a dokumentációban. Az oltár ikonográfiai programja, a szentek öltözéke, kéztartásuk támpontul szolgáltak, hogy például ezt az ismeretlen női szentet is be tudjuk azonosítani Szent Ilonával, és kezébe a keresztet újra elkészítsük.[7] Az 1959-ben Buza Barna szobrász által készített attribútumokat lecseréltük, mivel azok kivitelezése és formavilága a meglévőkkel nem tudott azonosulni. Így például az Assisi Szent Ferenc kezébe készült új pálmaág sem méretében, sem formájában nem hasonlít az eredetit tartó vértanú Szent Istvánéhoz. Ennek a szobornak külön érdekessége az volt, hogy a szoborral egybefaragott attribútum, a könyvön a három kő és a másik kezében a pálmaág, mely mártíromságának a jelképe, a hiánytalanság látszatát keltette. Azonban a haj feltárásakor, mindkét oldalon, a faragásban tudatosan kialakított mélyedést találtunk, közepén csapolási nyommal. Ráadásul a felülete eredetileg hajszínűre volt festve. Mindezek ellenére biztosak voltunk benne, hogy itt a szentre jellemző ábrázolásnak megfelelően eredetileg még két kőnek kellett len-

nie. Hogy miért nem faragták egybe a kövekkel a hajat, nem tudjuk. Az azonban biztos, hogy az attribútumok szerepe ezen az oltáron igen nagy hangsúlyt kapott. Éppen ezért, vállalva a tévedés kockázatát is, az újra készített attribútumokat a lehető legkarakteresebb kialakításban, a meglévők egyediségéhez igazodva faragtuk meg. Ezzel a következetes hozzáállással, úgy gondoljuk, sikerült az utókornak azt a lényeges információt is továbbítanunk, melyet az oltár készítői is annak tartottak, azaz az oltár művészi megformálásán túl annak eszmei értéke is fontos, és ezért megőrzendő.

JEGYZETEK

1. Az oltárépítmény mérete: 4,6 x 4 m, a szobrok mérete szintenként: 90 cm-től 22 cm-ig változik.
2. *Újlaki Endre* kritikája az 1913-as felújításról a dokumentációjában: „A század eleji 'mesterek' sajnos nem gondoltak...az eredeti állapot fenntartására. A múlt hagyatéka új krétaréteg alá került." Valószínűleg az általunk végzett restaurálás sem kerülheti el a jövő restaurátorának kritikáját.
3. A kétkötetes dokumentáció több mint 200 darab fényképet és 50 lapoldalnyi műleírást tartalmaz. ÁMRK, irattár.
4. A szobrok restaurátorai: vértanú Szt. István – *Takácsné Huszár Boglárka*, pádovai Szt. Antal –*Tündikné Janó Irén*, Szt. Lőrinc – *Radovics Krisztina.*
5. A szobrok restaurátorai: Szt. Pál – *Pankovics Aranka*, Szt. László – *Bokorné Varsányi Zsuzsanna*, evangélista Szt. János – *Rákócziné Németh Katalin.*
6. Az 1896-ban Komáromy László mester által készített tabernákulum a mérete, formája és színezése miatt nem volt beilleszthető a barokk összképbe, helyette mi készítettünk egy méretében és színezésében is odaillőt. A sztipeszt többször átalakították, jelenlegi faborításának festése XX. századi, és az oltárterítő takarja.
7. A szobrok plasztikai kiegészítéseit és az új attribútumokat *Balázs Gyula* faszobrász készítette.

A helyreállított gyügyei református templom, 2003

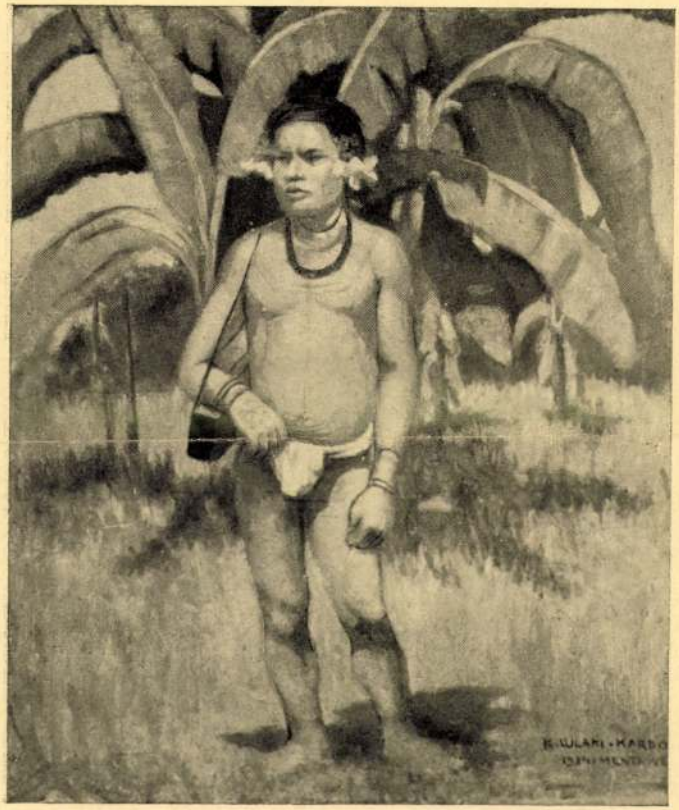

UJLAKYNÉ KARDOS KLÁRA:
Maláj leány

Nemzeti Szalon 59. csop. kiáll. =
1928. febr.

Ujlakiné Kardos

Klára

festő

D. „Jégpálya" cimü müvét, a genovai muzeum Pécsi Pilch Dezső „Place de Carroussel" képét s őfelsége az olasz király ugyancsak Pécsi Pilch Dezső „Chrisanthemumok" c. festményét az olasz Galéria számára. Juniusban Milanóban a Galeria Bardióban került bemutatásra a megmaradt anyag. A Corriera della Sera, a legnagyobb olasz lap, Bucci kritikus tollától rendkivüli melegséggel foglalkozik az anyaggal. A Galeria Moderna megvásárolja Kalmár két reliefjét. Ez évben kapcsolódott az UME keretébe Nagy G., Lázár J., Frank Frigyes, Gádor J., Frimmel Géza.

Az 1930. év áprilisában nyilt meg az UME budapesti második kiállitása a Nemzeti Szalonban a sajtó és müértő közönség nagyfoku érdeklődése mellett. A Szépmüvészeti Muzeum megvásárolta Pécsi Pilch Dezső „Nervi" c. művét. A Wieni Künstlerbund Hagen ez évben tartotta fennállása 30. évi jubileumát s jubiláris kiállitásán résztvett Déri B., Kalmár E., Emőd A., Klie Z., Antal J., Beck Ö. Fülöp és Pécsi Pilch D. külföldi levelező tagjai.

Az 1931-ik esztendőt az UME budapesti harmadik kiállitásával kezdi meg a Nemzeti Szalonban. Kiállitó tagjai több-kevesebb változással a régiek, jelenleg tagjainak száma 41. Az UME ma is a haladó magyar képzőmüvészet jegyében egysége s irányt jelölő avant-garde müvészi csoportosulat. Müködésének tere átfogja a haladó művészet mozgalmait minden irányban, festészetben, a szobrászatban és a grafikában.

A Magyar Mühely Szövetség.

Megalakult, hogy Magyarországon a magyar ipar és izlés fejlődése érdekében megvalósitsa a „Werkbund"-gondolatot. Szerves kereteket és céltudatos munkát állit annak a célnak szolgálatába, melyért a „Deutscher Werkbund" alakult 25 év előtt s melyért azóta már Európa tiz más államában is keletkeztek ilyen szövetségek. Céljukkal, munkájukkal a minőségi munka alapján állanak és arra törekszenek, hogy a müvészi és ipari erők szervezett és közös munkája által olyan teljes értékü ipari termelést érjenek el, mely korunk müszaki és müvészi szempontjainak mindenben megfelel. Ezeknek az alakulásoknak, igy a Magyar Mühely Szövetségnek is, keletkezését és müködését az a belátás irányitja, hogy a gyártás és izlés, valamint az eladás és izlés nem lehetnek ellenfelek. Ez a szellem veszi fel a harcot azzal a hagyománnyal, mely a mult század tévedéseiből táplálkozva, a használati tárgyak technikai és müvészi szempontjait szembeállitva, talmit produkált. Ez a szemlélet az ipari és müvészi munkakörök szétválasztásával és elkülönitésével lehetetlenné teszi az ipar és a művészet közös céljainak megvalósitását, hogy a mindennapi élet használati tárgyainak: jó anyagok felhasználásával, gondos munkával, jó arányokkal teljes értéket adjon. Az eredetileg mindenkor egységes és közös munkának ez a kettéválasztása és elkülönitése volt egyik legkézenfekvőbb akadálya annak, hogy korunk a maga sajátos életének és igényeinek megfelelő formákat megteremthesse.

A M. M. Sz., hogy ezeken a hiányokon segitsen, közös munkára szervezi meg a magyar ipari (gyáripari, kézmüipari) és müvészi (épitészeti, iparmüvészeti) élet szinejavát, akik korszerü gondolkodásukkal és munkájuk értékével a mai élet talaján állanak. Közös érdekük, közös eszmei céljuk: a magyar ipari termelés érdekében felvenni a harcot a „talmi" gyártmányokkal és hamis formával.

A M. M. Sz. a legkiválóbb magyar tervezők, iparosok és gyáriparosok munkaközössége, alapszabályszerü feladatává tüzte, hogy az ipar és müvészet közös és együttes erejével megnemesitse a mindennapi élet használati tárgyait, nevelő és felvilágositó munkájával pedig a nagyközönség előtt ismertté tegye az ipari és müvészi szempontból teljesebb „minőségi munka" értékét. A M. M. Sz. ebben a munkájában számit a korszerüen gondolkozó müvelt közönség támogatására és az összes erők ilyen központositott, szervezett munkája által kifejlődéshez akarja segiteni a magyar termelésben szunyadó erőket, amivel a nemzeti és emberi müvelődésnek tesz szolgálatot. Célja elérésére a M. M. Sz. a mai viszonyoknak megfelelő propaganda-eszközökkel kiállitásokat, bemutatókat, előadásokat, tanfolyamokat rendez. Tájékoztató és propaganda-kiadványaiban és más kezdeményezéseivel korszerü eszközökkel és formában a közönség előtt népszerüsiteni akarja a maga ideális céljait és tagjainak munkáit, melyek a minőségi munka szellemében keletkeznek.

A szövetség elnöke: Tolnay Kornél ny. államtitkár, a Máv. v. elnöke. Alelnökök: Kozma Lajos, Györgyi Dénes müépitész, Somogyi Károly, a Haas és Somogyi cég igazgatója, Kern Béla, a Magyar Fém- és Lámpaárugyár Rt. cégvezetője, Gáldi Marcell, a Porcellán-, Kőedény- és Kályhagyár Rt. vezérigazgatója, dr. Naményi Ernő, az Országos Iparegyesület h. igazgatója. Főtitkár: Szokolay Béla. A szövetség helyisége: VI., Gróf Zichy Jenő-utca 4.

Az Alsószabolcsi Tiszai Ármentesitő és Belvizszabályozó Társulat

Magyarország legrégibb és egyik legnagyobb vizitársulata 1845-ben alakult, midőn gróf *Széchenyi István* lelkes ösztönzésére a tisza-

munkabérkialakulás céljait szolgáló akciók bevezetésével, támogatásával és ellenőrzésével. Kerületének érdemes mezőgazdasági munkásait és gazdasági cselédeit jutalmazással és oklevelek adományozásával tüntette ki. És gondozásának körébe vonta a mindenkori *népegészségügyi* és népvédelmi időszerű feladatokat is.

A Kamara száz és ezer irányu tevékenységének végső célja: életerőssé és virágzóvá fejleszteni az Alföld, — közelebbről pedig a Tiszántúl mezőgazdaságát és ezáltal részesévé válni a régi Nagymagyarország feltámadását célzó nemzeti munkának.

Az UME, az Uj Művészek Egyesülete.

Alakult 1925 januárjában. Célja, hogy a haladó magyar képzőművészetet művelő fiatalság érdekeit szolgálja. A csoport tagjai, alig hogy átestek a szervezkedés munkáján, 1925 márciusában mint meghivott vendégek résztvettek a Képzőművészek Uj Társaságának a Nemzeti Szalonban rendezett második kiállitásán, külön teremben. Szereplésük sikeres volt. Dijat nyertek: Gadányi Jenő, Klie Zoltán. A következő évben, 1926 március-áprilisban a KUT harmadik, Ernszt-Muzeumban rendezett kiállitásán ugyancsak szerepelt az UME. A fiatalok csoportja kibővül többek közt Antal J., Blattner G., Crouy Ch., Dullien E., Ecsődy Á., Emőd A., Gábor J., Gerber M., Fenyő A. E., Garai L., Göllner M., Miháltz P., Peitler J., Rafael V., Róna K., Santrucek J., Wabrosch B., Kalmár E. művészekkel. Dijat nyert Gerber M. s Budapest székesfőváros megvásárolta többek között Emőd Aurél „Tájkép", Miháltz Pál „Csendélet" c müvét. Ez év októberében a Mücsarnok őszi tárlatán találkozunk velük a KUT keretében s résztvesznek Németország rajnamenti városaiban: Bohum, Harmen, Düsseldorfban, továbbá Frankfurtban Rabinovszky Márius által rendezett grafikai vándorkiállitásokon.

Az 1927. esztendő fordulót jelent az UME történetében. Ez év áprilisában Vaszary János kilép a KUT keretéből s vele az UME fiatalsága. Magához kapcsol uj erőket: Bene G., Beőthy J., Gárdos M., Kovács G., Róna E., Szabó M., Lajos B., Radnai M., Vilt T., Wosinszky J., rendes, majd Csók I., Beck Ö. F., Déry B., Szőnyi J., Scheiber H. tiszteletbeli tagokat. A Warsawa, Posen, Krakkow, Lemberg városokban rendezett magyar reprezentativ kiállitásokon az UME körül csoportosult művészek már jelentős erővel léptek fel, de még inkább az 1927 augusztus 2-án megnyilt II. Expozicione Internationale di Belle Arti della Citta di Fiume-n. Csók I., Déry B., Vaszary J. külön-külön, azonkivül Antal, Bene, Beck, Dullien, Ecsődy, Emőd, Fenyő, Gerber, Kemény, Klie, Miháltz, Pécsi Pilch, Santrucek, Szőnyi, Vosinszky kiállitók kiváló összszereplésükért pedig az UME „medaglia commemorativá"-val lett kitüntetve.

Az 1928. ujév napján nyilott Wienben a Künstlerbund Hagen összes helyiségeiben az UME első önálló kiállitása, melynek a sajtóban keltett élénk visszhangja ösztönzőleg hatott a fiatal müvésztársaságra. Kiváló szereplésükért külföldi levelezőtag lett: Büky B., Csók I., Déry B., Emőd A., Klie Z. K., Kalmár E., Pécsi Pilch D., Scheiber H., Vaszary J. Februárban nyilott Budapesten a Nemzeti Szalonban rendezett UME kiállitás, melynek kapcsán a fiatal művészek közül az UME díját Klie, Frenkel Ernő díját Emőd A., Janina díját Gadányi J., Müller cég díját Rafael Gy., a Bogdánfy dijat Peitler J., Ernszt L. díját Vilt T. nyerte. A Szépmüvészeti Muzeum megvásárolta Vilt Tibor „Női fej" c. müvét. Ez év májusában a XVI. Espozicione Internationale d'Arte della Citta Venezia 1928 kiállitás magyar anyagát Vaszary János rendezi. Az UME tagjai közül 23-an vesznek részt a haladó művészet eme pompás felvonulásán, mely alkalommal Vaszary János az olasz állam részéről magas kitüntetésben részesült s megvásárolta „Virágcsendélet" cimü képét. Október hóban ujabb erőpróba várt a fiatal művésztársaságra. A magyar kormány Stockholmban és Oslóban reprezentativ kiállitást rendez s annak szélső balszárnyát csaknem teljesen az UME köré csoportosult művészek alkották.

Az 1929. esztendő az UME fejlődésének merész irányu vonalát mutatja. Februárban nyilik Nürnbergben a mai magyar müvészet kiállitása, melyen az UME közel száz művel szerepel s rendkivüli sikert arat nemcsak a sajtóban, hanem anyagilag is. A nürnbergi Muzeum részére megvásárolják Emőd „Vitorlák", Frank „Terrasse", Pécsi Pilch „Fontainebleau", Vaszary „Strand" cimü képét. A veneziai kiállitás sikereinek hatása alatt meghivás érkezik az UME-hoz Genovából, s márciusban a magyar részről gróf Klebelsberg Kunó, az olasz részről Durini di Monza gróf miniszterek fővédnöksége alatt nyilik meg a Palazzo Rossoban a magyar kiállitás, melyen az egyesület keretén kiváló művészek is részt vettek. Mintegy 67 mütárgy cserélt gazdát e kiállitáson s az UME-ból Csók István, Vaszary János nagy aranyérmet, Déry Béla, Pécsi Pilch Dezső ezüstérmet. Antal J., Emőd A., Bükky B., Gádor J., Szőnyi J., Vaszkó Ö. emlékérmet nyertek. Genova város aranyérmével Pécsi Pilch Dezső lett kitüntetve. A nervii muzeum megvásárolta Vaszary J. „Tengeri fürdő", Rippl-Rónai „Arckép", Pécsi Pilch

Rát Sz.

UJMAN Ferenc gyöngyösi üveges. 1786-ban dolgozik a ludasi rk.templomon.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ujmann(igy) F.

Pesten.

1847. nüegyl.

Gyümölcs. olaff

Omodlibet. olaff.

aronos Ujhaszy Ferenczel

L

Ujmann

"Gyümölcs" c. "müben legügyesebben van előadva
a görögdinnye eleven szinezetü vérbele",-irja
Vahot Imre: "A Pesti Mükiállitás 1847-ben"
c. beszámolójában a tárlaton szereplő müvészek
alkotásait ismertetve és felsorolva.
"Egyveleg" c. müvét kiemeli és hosszan elemzi.

Pesti Divatlap, Bp. 1847. juli. 1.
27. sz. 923-927. lap

Ujlakiné Kardos Klára .

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1928-ban

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Ujlakiné Kardos Klára, festöm.

érdekes impresszionista képeket hozott haza Indiából.

Chroniquer:A Nemz. Sza.tárlatai. 59.csop.kiáll. Képzömüvészet.1928. 7.sz. 46.l.

Ujlakyné Kardos
Klára
postö
Holland Indiában
l.
Lykafost, 1896–1914
107 l

Ujős. ref. templom

Templom távlati képei, fatorony méretei és képe, klenodiumok leírása és rajzai.

Debreczeni László

1929. 30—32. l.

A VITÉZI REND ZRINYI CSOPORTJ
— KÖZPONTI VEZETŐSÉG —
BUDAPEST, VIII., REVICZKY-U. 4/b. TELEFON: 140-61

Méltóságos
Nagyságos

. . dr. B.e.r.c.s
úrna

A f.év október 30-
inek elszámolása alkalmával az o
vetelésekkel álltak elő, hogy an
hogy a mélyen tisztelt résztvevő
kezésre álló gépkocsit és kik fi
Ezért tisztelettel
lag röviden értesiteni, hogy oda
szállodáig és visszautazás alkal
méltóztatott-e gépkocsit igénybe
a helyszinen a soffőr kezeihez,
Kérésem megismétlé

Ujlakyné Kardos Klára.

A Vemzeti Szalon csaportkiállítá-
sán szumatrai képei szerepelnek.

Esti Kurir, 1928. febr. 7.

Ujlakyné Kardoss Klára.
festőművész

A Nemzeti Szalon csoport-
kiállításán művei szerepel-
nek.

Magyarság, 1928. febr. 7.

Ujlaky né Kardos Klára.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán exotikus témájú művei szerepelnek. A művész Sumatra szigetén dolgozik.

Pesti Napló, 1924. febr. 5.

Újlaknyné Kardos Klára.
festőművésznő

A Nemzeti Szalon 19-ik időszaki kiállításának műveivel részt vett.

Nemzeti Újság, 1928. febr. 7.

Ujlaky né Kardos Klára.

a Nemzeti Szalon 59-ik csoportkiállításán művei szerepelnek.

Nemzeti Szalon, Ujság 1928. febr. 12.

Ujlakyné Kardos Klára.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán exotikus témakörével tűnik fel, Szumatra szigetén Padangban, majd Mentawei szigetén élt. Kilenc festményén mutatja be az ottani típusokat és tájrészleteket. (említve.)

Pesti Hírlap, 1928. febr. 5.

Ujlakiné Kardos Klára.

A Nemzeti Szalon új csaportkiállításán Szumatra rügetén készült képeit állítja ki.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 5.

Ujlakiné Kardos Klára.

a Nemzeti Szalon csoportkiállításán munkája szerepel.

Magyarság, 1928, febr. 12.

Ujlaky né Kardos Klára.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán szerepel Szumatra szigetén élő festő. „Kínai barátnőm" „Mentawei nő" c. festményei Padangban, Szumatra fővárosában is kiállításon voltak. Több festményét látjuk.
(emlitve.)

Magyarság, 1928. febr. 5

Ujlakyné Kardos Klára

1.

Budapesten született. Már gyermekkorában legkedvesebb szórakozása a rajzolás. Középiskolái elvégzése után az Iparművészeti Iskola grafikai szaknövendéke lett s mint ilyen számos kitüntetésben részesült. A képzőművészet azonban mind jobban és jobban érdekelte s nyaranta Nagybányán Réti István növendéke lett, kinek páratlan művészi és tanári tudása végleg meghóditotta számára a természetet. Az Iparművészeti Iskola elvégzése után teljesen hátat fordított a grafikának és ezután kizárolag képzőművészettel foglalkozott. Két izben kiállított a Nemzeti Szalonban s egyszer a Műcsarnokban. 1922-ben Holland Indiába szent Sumatra szigetének fővárosába Padangban élt és dolgozott. 1925-ben ott kiállítást rendezett, mely szép erkölcsi sikerrel záruit. Közben egy évig egész vadonban, absolut primitiv emberek között élt,

1907.

F, de egyoldalu érmen van ábrázolva.

ultan és szinta karimájú F

. kissé jobbraford

la hosszu. (keresztes) Zárt) koro-

töst és prémes

emelkedett perem mentén:

M4.

~~éplapjának háttere, karimája és~~

méretei 6.7:6.7 cm.-- Becsértéke

a 1907. április 30-án (787-907-34).

135

1489

Ujlakyné Kardos Klára

Mentavei szigetén, hol szin-
tén dolgozgatott. Jelenleg látoga-
tóban vannak Európában s
felhasználja az alkalmat, hogy
harmadik kollektiv kiállitását
rendezze a Nemzeti szalonban.
Koll. kiáll. a Nemzeti
Szalonban 1928 febr.

dultan és sima karimájú, de
ázolva. Haja hosszú, bajusza
esztes koronát, magas köntöst
ölött nyaklánczon medaillont
ett perem mentén: »SAMUEL.
XXXXI. MORT. M. XXXX. IIII.«
6·8 cm. — Lelt. sz. 1079. — Ér-
Emil ajándéka 1907 április 30-án
909 november 24-iki 5395 (1950–
56 (351–910) és a 3211–910 eln. sz.
uár 10-iki (2095–909) és az 1910
jegyzékek alapján. — Bejelente-
908).

Ujlaky né
Kardos Klára

Magyar Művészet
1928. 68

1692-909-9
Irodai helyiség.

148. Asztal (bakos)

Egy darab feketére festett puhafa asztal két kettős lábpáru bakon, a melyeknek egyszeres a keresztfája.

Méretei: 66 cm. széles, 156 cm. hosszú, 66 cm. magas.

Becsértéke..... 3 K

Régi leltári száma 58.

Ujlakyné Kardos
Klára

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 68.

Kérésé

Géza - u. 3.

Ujlakyné Kardos

Flóra

Kiáll.

Nemzeti Szalon

1928. febr.

Fav. Képt.

hardt Tibor.

UJLAKYNÉ KARDOS *Klára*, festő, Budapesten, hol az iparművészeti iskolában és Nagybányán tanult. 1822 óta Padangban (Holland-India) él. 1928. koll. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

E. G II. 535 l

Ujlakyné Madarász Adeline

ez azonos a jelenlegi Kárpáthyné Madarász Adelinéval???

1903. graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Veigelia, vízf. 30 kor.

Ujlaki Miklós

szül. Iglón (Szepesm)
1862 aug. 14. 8 gim
és szétts. Iglón.
Müvesznövendék
1883/84. I. vendéglát.

Haarlemi városi múzeum

IV. 231.

Ujlaki Mátyás

malommester

1614. Bajnóc

Balthel (123. C.

35. l.)

Takáts

Rajzok a török

világból.

II. Bp. 1915

436 l.

MAGYAR BANK
BUDAPEST
VILMOS CSÁSZÁR ÚT
32.
ÉS KERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Ujlaki Mátyás

faragómolnár

1614-ben Bajmócon dol-

lásd gozott. (Palánkepítés?)

Tarács. Rajzok a török

világból II. 20–47. l.

l.

Bierbéptört

163. l.

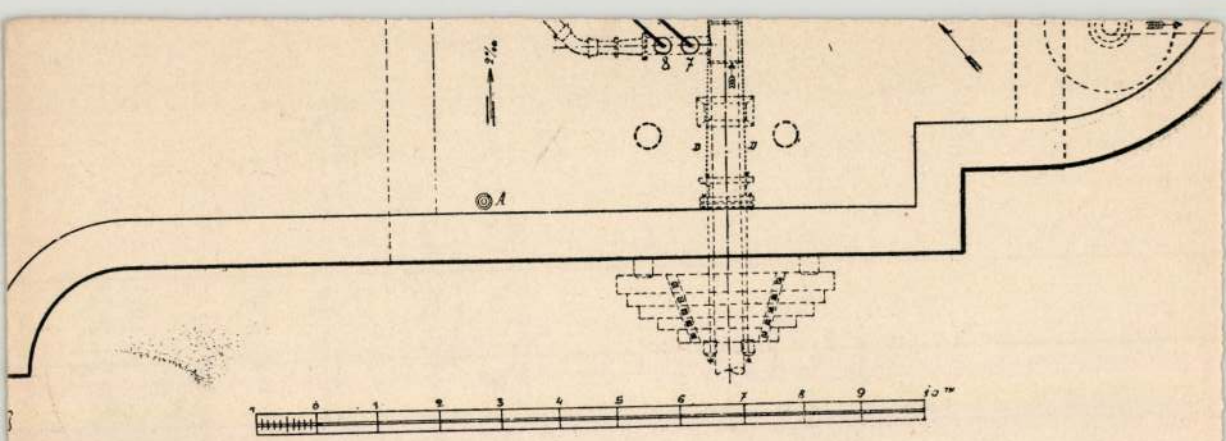

ık hosszanti metszete és alaprajza.

Ujlaki László

Esti Hírlap 1963 V. 21

Ketten az öltözőben. Az idősb Ujlaki László, a Madách Színház művésze és ifj. Ujlaki László, a Színház- és Filmművészeti Főiskola harmadéves hallgatója.

kemény tél volt, Petroszjan hómunkásként is tevékenykedett.

Kép a nagy párosverseny né

MAGYAR KERÉKPÁROS SIKEREK

Szimferopolban vasárnap rendezték meg a lengyel, magyar, román és szovjet kerékpárosok nemzetközi pályaversenyét. A magyar kerékpárosok igen jól szerepeltek, három versenyszámban az első helyen végeztek. Selejtezőverseny: 1. Láng (magyar). 1000 m állórajtos időfutam: 1—2. holtversenyben Sóre (magyar) és Szemanski (lengyel) 1:13.2 p. 100 körös párosverseny (tíz részhajrával) 1. Láng—Petneházi (magyar) 34

Két jugoszláv, egy cs a hét r

Az NB I-es labdarúgóegyesületek képviselői hétfőn véglegesen rögzítették a heti programot. A szerdai találkozók 17 órakor kezdődnek, mindössze a Győr—Szeged mérkőzést hozták előbbre egy órával, tehát itt a játék kezdete 16 óra.

A hétközi forduló programja:

Május 22., szerda:

Vasas—MTK, Fáy utca, 17 ó., jv.: Bajics (jugoszláv). U. Dózsa—Szombathely, Megyeri út, 17 ó., jv.: Horváth L. Pécs—Ferencváros, Pécs, 17 ó., jv.: Ems-

Újlaki Lajos

A Stúdió fiai

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
39 o.

Ujlaki Miklós, építész

– tervei nyomán épült 1440-ben a várpalotai vár.

(Fehér): Vár volt, vár lesz
Magyar Ifjúság, 1970. X. 23. 6. l.

Ujlaki Ferencné

A lap felsorolja a Huszár-Madarász festőiskola tagjait és hozza arcképeiket.
A "Képeinkhez" c. rovat beszámol a művészek munkájáról és közli, hogy az iskola tagjai modellek után dolgoznak.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. márc. 29.
XXV. évf. 13. sz. 198, 208. lap

UJLAKY ENDRE

a belső berendezést
restaurálta

L. Szabó Tünde: Aszennai református templom
és a szennai néprajzi gyüjtemény

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 73-76. l.

Ujlaki Endre

cikke: A kiskunfélegyházi ó-templom mellékoltúrainak restaurálása. - Müemlékvédelem,1968.4.sz.230-234.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.ért.1971.2.sz.149-182.l.

165.l.

Vilaki Endre

cikkét beszámoló a faszobrászati restaurálásokról
/megjelent a Magyar Müemlékvédelem 1967-1968. c. kötetben/ recenzeálja Komárik Dénes.

Müemlékvédelem, 1975.4.sz.254-255. l.

Újlaki Endre

cikke: Restaurátor szemmel a Veszprém Egyházmegyei Múzeum fából alkotott műtárgyai között. - Veszprém Megyei Múzeumok közleményei, 6., Veszprém, 1967. - 419-430.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

87. l.

Újlaki Endre.

cikke: Évszázados faszobraink és faragványaink védelmére. - Műemlékvédelem, 1966. 10. évf. 4. sz. 238-240. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./ 255. l.

Milaky Endre, [restaurátor]

MDK

Látogatás a restaurátornál,
Munkájának ismertetése.

R. Z.: Boncké után technikai ostor
5.

ESTI HIRLAP Bp, 1967. jan. 7.

Ujlaki Endre

a csempeszkopáksi román stilusi templom szobor müöcit.

Merényi F.: L'ultimo quarto di secolo della Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta Historiae Artium. Budapest, 1972. 1-2 sz.

411

Ujlaki Endre

végeztette el a parvasi Tomka-féle pá-
razmalom farestaurálási munkálatokat

Deresényi Dezső, Entz Géza, Hovassy Pál,
Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem
1969-70. Budapest, 1972 413 f

Ujlaky Bernát

ferencrendi szerzetes a XV. században.

Egy zsoltárkönyvet másolt, megről Knauz Nándor: A pozsonyi kápitalan kézirat-[illegible] (Esztergom 1870. 74. l.) így emlékezik meg: „a ferencesek ékszerének jegyzékében előfordúl: Psalterium Davidis, Scriptum a fratre Bernardino de Ujlak Franciscano." Ugyanc jegyzékből megtudjuk, hogy a zsoltárkönyv a széchenyi ferenciek zárdájában őriztetik. Létezik-e, nem tudni. Mustoly a ferenciek föntemlitett jegyzéke a XV. századból származik, Ujlaky Ferenc könyvmásoló korát is ezen időszakra kell hagyznünk. Elkorány fölhasználva mesen.

C 591.

MDK

Ujlaki József

A kaposvári Agyagiparosok Szövetkezetében dolgozik. 1952 óta.

Szüts István: A jó bornak is kell cégér, az agyagipari készitményeknek is. SOMOGYORSZÁG, 1957. febr. 27.

Ujlaki Bernát

ferencrendi nyzetes,
miniator

l.

Magy. Könyvszle
1927. 41. l.

Ujlaki Bernát

Könyvmársoló

l.

Könyvkiáll. ecsetek

21-l -

órének közgyülése, amelyen mint a leg-
ı fogom az ünnepi beszédet tartani.
aráti szeretettel kérem ismételten
ı sokszor köszönt

Dr. Szabó Zoltán
egyet. nyilv. r. tanár

Opatolt valasz
Küldtem.

Ujlaki Bernát

ferencrendi szerzetes

l.

Gerevich emlékkönyv

67. l. 86. l

Buda.

A Vérmező felől felvett v
Thurn, a S. Steffans Thurn, a
kiemelve, mig a dritt maur a
lik ki a Lustgartenben. A hátt
látszik. Fölül jobbra nyilt k
Felirata fölül:

CONTRAFACTVR DES KVNIGCL

és alól a jobbsarokban: DC.

Rm., mér. a rl. 19.2: 27

Ujlaki Ferencrendi

templom és Kolostor

Cserna Károly rajza

Regor.

Szilágyi - Magy. Nemzet
Tört. IV. 158. l.

Zijlaki ferences

templom és várda

Dümm 15. l.

Diósgyőr, vár

19

Ujlaki zárda

templom

Ujlaky Lörnic
hercegi siskove
Medović Celestin
rajza
Repr.
Om VIII 555. l.

DÉVÉNY

Várrom

Kép: VV 1860, 232 l.

UJLAK Csoport

91 2. 42

1991 4. 48,50-52

Új Művészet

Ujlak Csoport

BEKE László: Jelentkrzik az uj nemzedék. = Arś - magyar melléklet, 199o. l.sz. 9.p.

1. sz. 1990 sept.

Újkígyós

(Békés vm.)

Kápolna 218. l.

Zádor – Rados

Új köpcsényi vár-
kastély
régi képe repr.

Bubiller

249. l

Ujkér műemlékei

és irodalma

l.

Csatkai sopron műeml.

III. 36. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Újkécskei rk. templom

(Pest vm)

Épült 1815-20.

Többször megnyitottak.

Chobotvác. 357. l.

Ujjadi Árpád M.D.K

a pécsváradi 12 tantermes iskola épitésvezetöje

Magyar Épitömüvészet 1965/ 2. 32-35.l.

Ujj Zsazsa

Új Mír. 2003. 12. p. 29.

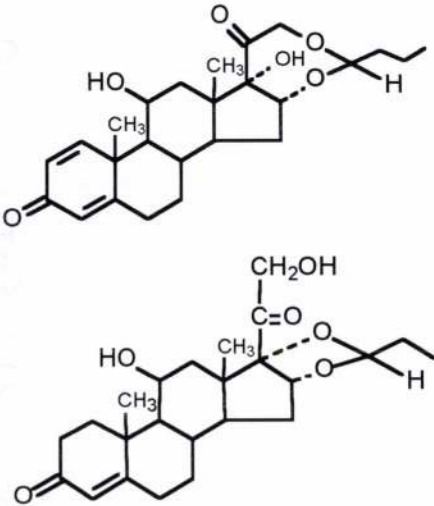

4.3. A new alternative downstream pro

prednisolone

Ujj Zsuzsanna

Új Mür. 2001. 1. p. 18.

2003. 02. 06.	USA/Miami	J. Howes
2002. 12. 19.	USA/Miami	J. Howes
2002. 12. 18.	USA/Miami	J. Howes

UJJ Zsuzsa

kiáll. Bp., Liget Galéria, 1991

UJJ Zsuzsa: A rózsaszinü füzetből [megnyitó] = Nappali Ház, 4,1992,4. 66 - 67. ill.

Megyeri Barna munkásságából a legizgalmasabb fejezet a legvégére maradt. Vajon értelmezhetők-e formakompozíciói autonóm plasztikai alkotásként? Megyeri anyagválasztása szokatlan és a lehető legegyszerűbb: papír- és kartonlap, alumínium- vagy rézlemez, spárgával összekötött fapálcikák, összeillesztett falemezek. A megmunkálás még egyszerűbb: hajtogatás, fűzés, vagy éppen kalapálás, néha bonyolultabb térrácsok összeszerkesztése. Az eredmény mindig ugyanaz: sík elemekből létrehozott téri alakzat.

Megyeri első *maszkja* talán 1941-ből származik,[4] a következő 1950-ből. A rézlapot formára hajtogatta és spárgán lelógatta. 1949-ből való a fotóról emlékezetessé vált *Galamb* című — szintén felfüggesztett — papírhajtogatása. A későbbiekben művei egyre elvontabbá váltak, ám — kevés kivétellel — megőrizték az organikus formai kiindulást. A térbeli játékok sejtszerű növekedésre vagy éppen állapotra emlékeztetnek: egy alapmotívum vagy alapelem egy egész rendszert alkotva sokszorozódik, de van, ahol az alapmotívum önállóan bontakozik ki a térben.

UJJ ZSUZSA

Erotika és szexualitás a magyar képzőművészetben, Szerk. Andrási Gábor, Bp. 1999

Szöveg: 76, 105, 106, 107

Kép: 76, 106

UJJ ZSUZSANNA

AKT/OK
BOLDIZSÁR ZOLTÁN · BOZSÓ ANDRÁS · CZEIZEL BALÁZS · EPERJESI-VÁRNAGY · GÖBÖLYÖS LUCA · JOHN P JACOB · HALAS ISTVÁN · KARVÁZY GYÖRGY · MILÁN KNIZÁK · KODOLÁNYI SEBESTYÉN · KOVÁCS MELINDA · LÓDZ KALISKA · MICHAELA MOSCOUW · SANGHAI & SILVER · SZILÁGYI LENKE · UJJ ZSUZSANNA
TESTÁBRÁZOLÁS
A 80-AS, 90-ES ÉVEK
FOTÓMŰVÉSZETÉBEN
MEGNYITJA ANDRÁS EDIT
1996. ÁPRILIS 5-ÉN, 18 ÓRAKOR
MEGTEKINTHETŐ ÁPRILIS 5 - 19-IG
LIGET GALERIA
NYITVA 14-18 H-IG, KEDD SZÜNNAP
1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.
EKE
A KIÁLLÍTÁS MEGVALÓSÍTÁSÁT A FRAMES KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT. TÁMOGATJA.

Ujj József, amatőr festő

Móron, a Lamberg-kastély felújítása – 1978 – óta, egyik fontos helyszíne volt Fejér megye művészeti életének. – Most öt Pedagógus és egy orvos állítja ki amatőr munkáikat.

A galéria alagsorában láthatók Ujj József művei.

Ász. I.: Móri alkotók szemléje.
Fejérmegyei Hírlap, 1984. jan. 18. 5. old.

UJJ ZSUZSA

FIS 88.0.

mlék. A Szépmü
ceg ólom- és a V
néhány sport-, s

Ujj József amatőr festő

Az amatőr képző- és iparművészek megyei kiállításán szerepel a művész „Zalai dombok" c. műve. (említve)

Vincze Imre: Amatőr művészek tárlata. Fejér Megyei Hírlap, 1977. okt 15.

Ujj József amatőr festő

Amatőr képzőművészeti kiállítás nyílik Móron, a Lamberg-kastélyban. Gerzse Károly, dr. Kapossy Gyula és Ujj József festményei láthatók nov. 14-ig.

Fejér Megyei Hírlap, 1944. nov. 1.

Ujj József
negyedéves.

MDK

szerepèèt a Tanárképző Főiskola kollégiumának rajzszakos hallgatóinak kiállitásán.

Harmadik dijat nyert megosztva Sellyei gábor elsőévessel.
"Kazalrakó"

—: Képzőművészeti Kiállitás.
Esti Pécsi Napló. 1962. nov. 6.

Ujj Géza

építész

l. Borb.-Fabr.-56 l

Ujjá építés tervezői

Ujj György

1916/17

Ferkèpzomfoiskòvk

143.l

Ujj György

szül. Kisjenőn 1894 ápr.
Vz. Rkath. gimn. érettsé-
gi tanszer két év.
1916/17. I. elsőéves művész-
nőv. Balló E.
1916/17 II. elsőéves n. o.
Marcinsban kilépett.

Helyi művészet megbecsülése III. 144

M.D.K.

Újhelyi Gábor

festő

Veszprémben és Várpalotán tartott táriatot, „Nyitott kapu", „Sopronitér", „Hugyoldal", „Skvaparti hiának" c. „képei is szerepeltek tárlatán

—:—

Művészet, 1963. julius – 48 lap

M.D.K.

Ujhelyi Gábor
festő

A veszprémmegyei művészek nov. 7-re
rendelett kiállításon képeit kiállította

Lajer Sándor: Találatok
Művészet, 1963. március – 38 lap

Ujhelyi Gábor MDK

Szerepelt a tárlaton

Cserhát József: Balatoni nyári tárlat.

MRLMXV NAPLO/Veszprém/ 1962. jul. 24.

Ujicz János

A Gyulán létesitendő nyári művésztelep vendége volt.

Csallóközi Farkas Lőrinc: Nyári festőtelepet létesit Gyula társadalma.

Képzőművészet, 1928. 107-108.l.

MDK

Ujicz János

Egyik vendége a Gyulán létesitett nyari festőtelepnek.

Csallóközi Farkas F.: Nyári festőtelepet létesit Gyula társadalma.

Képzőművészet 1928. 8-9.sz. 107, 108.lap.

Ujj Attila, építész

MDK

A Lakatos úti lakótelepen

karbantartó tárcsulást

szervezett a lakók körében.

[Ujj A. építész mérnök.]

A. E.: Maguk javítják a tetőt, a csapot

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt.

21.

Mühlbeck-híradó. A zöldkeresztes nővér bevonulása a faluba

rózsákkal szerzett, csak egy pillanatra csillant ki alóla. És egy szó sem esett arról, hogy az új lakó honnét jött, kik a szülei és élnek-e? Ha kérdezték volna, talán immel-ámmal felel és tartózkodóbb lesz, mint valaha, de mivel nem kérdezték, szinte sokat beszélt magáról.

Így indult el a barátság, amely egy év mulva a következő párbeszédhez vezetett.

— Tudja, Béla, hogy engem Petrovicsnak hívnak?

— Tudom, — mondta Csáthy és nem értette a kérdést.

— Tudja, hogy Magda is Petrovics, boldogult bátyám lánya?

— Tudom.

Az asszony arca kicsit elferdült és kemény lett. Kezét szívósan összekulcsolta, mintha önmagában fogódzna meg.

— Azért hozom ezt elő, mert látom Magda nyugtalanságát és a maga virágait.

— Én.. — állt fel Béla.

— Üljön le, fiam. Én nagyon szeretem Magdát és becsülöm magát. De még idejében van, ha megmondom, hogy... nekem nincs bátyám, nem vagyok özvegy és Magda az én lányom...

Az a hallgatódzó köd, amelyet Béla olyan sokszor nem értett, most felszakadt. Csend lett a szobában. Az asszony szemében könnyes elszántság és Béla inkább ezt érezte, mint a titok szétbomlását. A Magda születése előtti dolgok olyan távoliak voltak, olyan névtelenek, hogy el sem értek hozzá.

Az asszony csak ült, de mintha megroskadt volna. Mintha elmult dolgok ültek volna görnyedt vállán, szeme riadt lett, mintha valahol régen, régen ostort suhogtatnának és ez az ostor most levágni készül.

Béla felállt:

— Én tulajdonképen...

— Ne válaszoljon most — és védően tartotta maga elé kezét, mintha nem bírná el az ítéletet, amely most menthetetlenül elkövetkezik. — Maga erről nem beszél, elköltözik és ellelejtik egymást. Megértem, ha családja kifogásolná...

Béla meghajolt és még az utcán is az utolsó szavakat rágta: Ha családja kifogásolná... Apjára gondolt, aki most derűsen ránézne és azt mondaná: A lányát veszed el fiam, vagy az anyját...?

... Ennek már két hónapja. Házasságát haza meg sem írta. Mi közük hozzá? A fiatalok azóta el se eresztették egymást. Szerelmük tulajdonképen otthonukban bomlott ki és úgy érezték, a vágyakból új és még nagyobb vágyak születtek.

Lakásuk csendesebb volt, mint máskor. A halk szavakból suttogás lett és ebbe a boldog csendbe pattogó zizegéssel szól bele egy levél: Lujzinak fia született — írta sógora — kérlek, fogadd el a keresztapaságot.

— Azért nem kell leutaznom — mondta Béla — nekem most sok dolgom van. Küldök majd ajándékot.

De Magda addig könyörgött, míg elhatározta magát az útra.

A vonat elindult és Béla már bánta, hogy eljött. Este ért a kis városba, ahol át kellett szállni. A vicinális már ott pölögött a külső vágányon. A kocsiban gyér világítás. Aludni próbált. Később felfigyelt. A szomszéd fülkéből Ilonka néni hangja vágott át hozzá.

— Láttam, fiam, hogyne láttam volna! Akkora mint egy kukoricacső. Vörös kis poronty... Kár az ilyet világra hozni...

Béla szemébe húzta kalapját és felgyűrte gallérját. Nem bánta jövendő keresztfia kukoricacső mivoltát, csak ide ne jöjjenek! Amikor a vonat elindult, a kattogás elnyomta a beszédet, de az állomások elég sűrűn következtek és ilyenkor tudomást szerezhetett faluja viselt dolgairól. Az utolsó állomáson épen Tamás Pista volt a boncoló asztalon.

— Nősül az a szerencsétlen, hallottátok?

— Mondták...

— De, hogy kit, de hogy kit? Fogódzzatok meg! Hiszen jól van, szegény, nem is szép — azt mondják — én nem láttam, de azt tudom, hogy — el ne ájuljatok — törvénytelen! Értitek? Tör-vény-te-len!

— Szszsz...

Többet nem hallott Béla. Mintha kígyók sziszegtek volna az áldozat felett. Először sziszegnek — gondolta — aztán benyálazzák, és rágják, rágják...

Megérkeztek.

Kinézett az ablakon. Ott állt sógora kocsija pislogó gyertyával, mellette a három vénasszony. A kocsis magyarázza, hogy kit vár s Ilonka néni szigorúan nézi a vonatot. A vendég nyilván nem érkezett meg. Bélának most már le kellene szállni. De nem mozdul. Még egyszer kinéz az ablakon. A három vénasszony már pakol a kocsikra. Az övére is. Sötét van odakünt, szennyes hideg.

S a vonat lassan elindul.

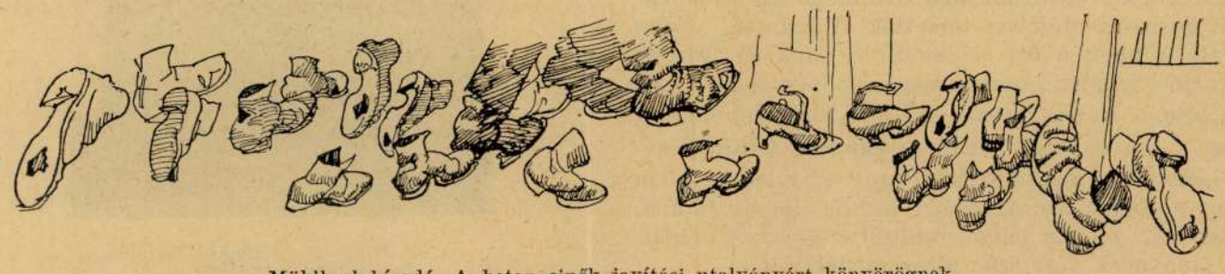

Mühlbeck-híradó. A beteg cipők javítási utalványért könyörögnek

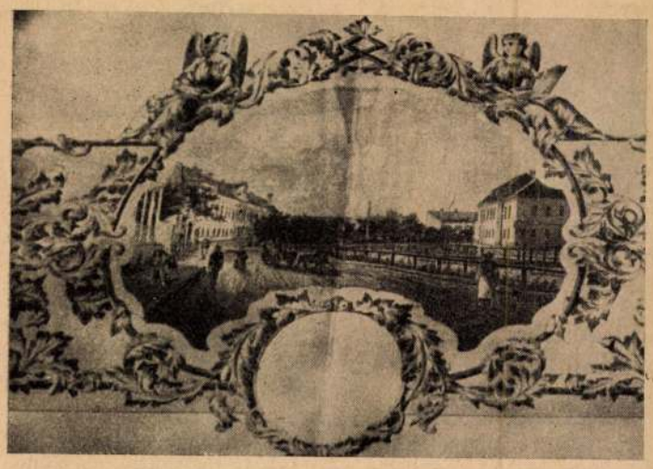

Frimont herceg palotája Nagyváradon, (a kép jobboldalán), a mult század ötvenes éveiben

totta el a magyar nyelvet, hogy sem kiejtésében, sem szófordulataiban senkisem sejthette benne az idegent."

Örök rajongással tervezgette, hogy majdan, ha elkövetkeznek jól kiérdemelt nyugalma napjai, oda vonul vissza családja körébe, bihari birtokára.

A mult század első felében valóságos kis fejedelemség volt ez a bihari grófság. A grófsággal együtt öt falut kapott Frimont szolgálataiért uralkodójától. S a nápolyi királytól az antrodoccoi hercegi címmel együtt kapott kétszázhúszezer aranytallért is Biharba ruházta. Váradon a megyeházával átellenben építtetett magának pompás palotát. Mialatt jómaga katonáskodott, majd később, 1831-ben bekövetkezett halála után is, jóideig ebben a palotában élt a tábornokcsalád. Ennek födele alá nősült Lónyay András is, amikor Frimont leányát, Dórát, feleségül vette. De ez már nem tartozik szorosan Frimont tábornokra, amint nem ő tehet arról sem, hogy unokája, Lónyay Tivadar kezén a Bach-korszakban szertehullt az egész Frimont-uradalom.

Az asszimilált magyar palotai grófra mindössze egy csöndes tragédia tartozik. Az, hogy ő, aki lelkében teljesen magyarrá vált a csatatereken, aki a svábajkú Újpalotára azzal a kikötéssel hagyta maga építtette templomát, hogy abban a pap minden másodvasárnapon addig is magyarul végezze az istentiszteletet, ameddig a nyáj teljesen el nem sajátítja édes anyanyelvünket, hogy ő, aki hadügyminiszter korában Bécsből segítette adományaival a vergődő váradi magyar színészetet, ő, Frimont János sohasem élvezhette huzamosabban a bihari magyar életet. Hiába készült reá állandóan, hiába álmodozott róla. Biharba őt végérvényesen már csak a halál telepítette. Végakarata szerint halott porait Bécsből Ujpalotára szállították s ott helyezték végső nyugalomra a templom sírboltjában.

Sárgult levelek tanusága szerint meggypiros magyar huszármentéjében temették el Frimont János grófot. A mentén ott csillogott az egykorú Európa csaknem minden hatalmasságának legmagasabb kitüntetése, a Mária Terézia és Lipót rendjelek mellett orosz, angol és olasz ordók gyémántos szikrázással.

Legbelül a mente alatt néhány ujjnyira azonban Frimont János azt az érmet hordta, amellyel nem uralkodók, hanem maga tüntette ki saját magát: egy magyarrá vált szív piros medáliáját.

Törvénytelen

— Elbeszélés —

Irta: **Fekete István**

Az új lakó csendes ember volt, magának való és a háziasszony örült, hogy szobáját neki adta ki. Egy lakásban laktak, de egymásról csak annyit tudtak, hogy a lakó mérnök, az asszony pedig nem is asszony, hanem vénkisasszony, aki árva húgát neveli. Talán örökbe is fogadta, de ez már nem fontos.

A három ember szépen eljárt egymás mellett és látszólag örültek, hogy idegenek maradhattak.

Csáthy mérnök különösen jól érezte magát csendes elzártságában s ha a falujára gondolt, hol ereskezű nagynénik és vásottfogú nagybácsik könyökig vájkálnak egymás szennyesében, összeborzongva húzta magára a távolság és tiszta csend takaróját.

Ha hívták, sohse kapott szabadságot.

Szülei már nem éltek és húga esküvőjén volt odahaza utoljára, hol a legnagyobb probléma az volt, hogy lehet-e vőfély Tamás Pista, akinek a húga... egyszóval Tamás Pista húgáról lehetett egy nagyon sokat jelentő fintor kíséretében beszélni és ezt a szabadságot mindenki a lehetőségig ki is használta.

Csáthy az öreg parkot nézte az ablakból, a bronzbahulló nagy bükköt és mélységesen únta a családi tanácsot.

— Téged ez nem érdekel, Béla? — kérdezte élesen Ilonka néni.

— Őszintén szólva: nem. Tamás Pista jóravaló úriember és nem értem, mi köze van ehhez a húgának, aki állítólag...

— Állítólag? Furcsa vagy, fiam. Szegény apád is ilyen volt. Dehát nekem mindegy.

Az esküvő aztán Tamás Pista részvételével minden baj nélkül megtörtént és Csáthy azóta nem ment haza. Új lakásából még kevésbbé kívánkozott.

A karácsonyi lapokat megírta s az ünnep előestjén cél nélkül, de nyugalmas vágytalanságban nézte a kirakatokat. Pénze volt. A lehetőségeket zsebében érezte, csak a kezét kellett volna értük kinyujtani, de miért siessen.

A virágkereskedés előtt is megállt. Aztán gondolt egyet és befordult a boltba. Karácsony van, szállásadói csendesek, figyelmesek és sohse zavarják. Visz nekik pár szál virágot.

Csáthy jól érezte magát a kis karácsonyfa mellett. Itt is csend volt és halk beszéd. Valami tartózkodó köd, amely mindenre ráült s az öröm, amely a

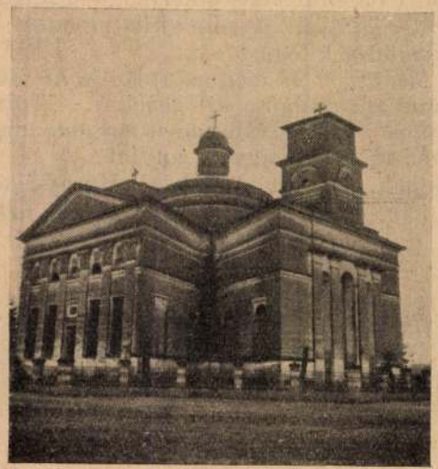

Az ujpalotai Frimont-templom Bihar megyében

Tabéry-Gera = Egy elfeledett bihari gróf. Új Idők 1941. 13-14.

237. Ujrosztoka, g. k. fatemplom.

1747. „Ecclesia lignea in statu commodo." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Nicolaum." (Schem. Munk. p. 60.)

1868. már nincs itt templom. (Schem. Munk. p. 58.)

(Bereg m.)

Domfaép

ÚJSÁGRAJZOLÓ MŰVÉSZEK EGYESÜLETE. 1929. alakult Budapesten 65 taggal s azzal a céllal, hogy tagjainak anyagi és erkölcsi támogatást nyújtson s kapcsolatot teremtsen az újságírói jóléti intézményekkel. Az egyesület elnöke Pólya Tibor, társelnökök Gáspár Antal és Gedő Lipót, igazgató Pérely Imre, főtitkár Gebhardt Tibor.

ü Mintapince

va-Tokaj-Hegyalja

Budapest, V. Nádor-utca 5.

or :	1	0.7	0.5	0.35	0.2	0.1
jő :	1.20					
		1.20		-.60		
		1.20		-.60		
	1.50	1.20	-.85	-.60	-.40	
			1 60			
			2.40			
sl.)			2.-			
	2.-	1.60	1 20	-.90	-.60	
a		2.30				
	5.-		2.80		1.40	-.90
			3.20			
	6.50		3.60		1.80	1.20
			4.40			
			4.40			
			5.50			
			7.-			
			10.-			
		-----	15.-			
utt.			4.-			
sl.)		2 80				
		2 40				
	1 20		-.70			

Áraim üveg nélkül, fényüzési- és forgalmi-adót beleértve, Budapesten házhoz szállítva, vidékre ládát és csomagolást önköltségi áron számítva- helyt vasut Budapest értendők. Sötét üvegekért 20, fehér üvegekért 30 fillért számítok, azokat ugyanilyen áron visszaveszem. Postaládáim 6 és 12 üveget, vasuti ládáim 20, 30 és 60 üveget tartalmaznak.

Tokaji pecsenyebor finom, enyhe illatu, nagyon kellemes ital.

Tokaji édes furmint: intenziv édes illatos és zamatos bor.

Tokaji szamorodni: a legjobbévjáratok válogatott és igen gondosan kezelt, magas szesztartalmu, aromatikus borai. A borgourmandok kedvenc itala.

Tokaji aszu: „a borok királya, a királyok bora". Intenziv szesztartalma, édessége, kövérsége és enyhe simaságának nagyszerü összhangja adja meg finomságát, foszfortartalma pedig gyógyitóerejét. **Egy korty belőle éltető erőként hatja át a szervezetet.**

Lábbadozoknak és vérszegényeknek, továbbá láz ellen nagyszerű gyógyszer.

Kitünő étvágygerjesztő.

Ujszász.

Orczy-kastély

AZ UJSZÁSZI (Pest megye)
báró Orczy-kastélyt tekintélyes méretei és nemes eredetisége emelik ki a környező helyiségek szerényebb kuriái közül. Főhomlokzatának 15 feltünően széles axisa az

a/b,b,b,b,b/c,c,c/b,b,b,b,b/a

sajátságos, nálunk szokatlan ritmus szerint csoportosul. Jellegzetes a vállpárkányokkal összefűzött ablaksorok alkalmazása, különösen a bejárati oldalon, ahol sokkal sűrűbb ablakállást is találunk (194. ábra). Építésze látszólag szándékosan került minden élénkebb gesztust, s még a dór oszlopok hordta emeleti erkélyek is alig oldják fel az egész épület puritán, szinte komor hatását (195. ábra). Sajátságos, hogy a gyöngyösi Orczy-kastély csaknem azonos elemek felhasználásával, mennyivel derűsebb hangulatúvá vált (192., 193. ábr).

Rados Jenő dr
Magyar Kastélyok
231. l.
fordít

194. — ÚJSZÁSZ: Báró Orczy-kastély
Schloss der Barone Orczy — Château des Barons Orczy
Castle of the Barons Orczy

195. — ÚJSZÁSZ: Kerti homlokzat
Gartenfasade — Façade du jardin — Garden-frontage

203 l.

Ujszász, —

Orczy-Kastély

194. — ÚJSZÁSZ: Báró Orczy-kastély
Schloss der Barone Orczy — Château des Barons Orczy
Castle of the Barons Orczy

195. — ÚJSZÁSZ: Kerti homlokzat
Gartenfasade — Façade du jardin — Garden-frontage

Rados Jenő dr.
Magyar kastélyok 203. l.

Ujsziget (Vas m)

lerombolá, vagy mint a csepreghi, fájó érzelmeket költve, maradt a hálátlan utódokra: ez fenmaradt, dacolt nem annyira az idővel, mint inkább azon emberekkel, kiket kebelébe kellett fogadnia s urának ismernie. Sajnos, hogy több adatot nem közölhetek róla, bővebb ismeretének kikutathatását tőlem megtagadta jelenlegi birtokosának, Estei Ferdinánd, modenai hercegnek jószágigazgatója.

Kezeim közt levő hiteles nyomtatványok közt csak arra jöhettem, hogy a magyarhoni hitjavitás terjesztői közt Dévai Biró Mátyás 1523-ik évben, épen midőn a wormsi határozat viszhangjául a magyar országgyülés ő felségét, a szerencsétlen II. Lajost felhatalmazta, hogy a lutheranusokat, pártfogóikat s mindazokat, kik e felekezethez ragaszkodnak, mint nyilvános eretnekeket s szűz Mária ellenségeit, fej- és jószágvesztéssel büntesse, égettesse meg (lutherani comburantur), a hitjavitás tűzhelyéről, a külföldi wittembergi egyetemről a nagyhatalmu Nádasdy Tamáshoz jött, ki akkor Sárvár mellett ez ujszigeti várkastélyában lakott, és Nádasdy nemcsak pártfogója lön Biró Mátyásnak, sőt a hit dolgában elveinek követője s tanának terjesztésében elömozditója, udvari papja. Ugyanekkor (1535.) evangélmi gyimnaziumot állitott Nádasdy Tamás e lakásán, s igazgatójának meghivta az akkoriban hires Erdős (Sylvester) Jánost, ki itteni működése alatt kiadta az első magyar uj-testamentomot 1541-ben.

Ez uj-testamentom, valamint az 1561-diki Heltai Gáspár bibliája nem volt ugy versszakokra felosztva, mint Visolyban 1590-ben Károlyi Gáspár bibliája. Itt, e várkastélyban látott Erdősitől napvilágot az első magyar grammatika is. Azonban Nádasdy Tamás az 1562-ben uralgott dögvész *) áldozatául esvén, az általa alapitott ilynemü intézményeknek is letünt hajnaluk, s e várkastély sorsa is megváltozott. Gyermekei közül Ferenc jobbnak látta s érdekeivel összeegyezhetőbbnek azon Pázmánynak elveit követni, ki azt mondta az 1619-iki országgyülésen: „Pusztuljanak inkább jószágai és álljanak üresen, csak protestans templomok ne emelkedjenek bennük; s jobb: legyen farkasok és rókák barlangja az ország, mintsem eretnekek lakják.“ Midőn tehát az ország primása igy nyilatkozott, Nádasdy Ferenc is vénségére ily elvek következtében követte Pázmányt, és — hogy az annyi hóhérok neveit elhallgassam — követte a jezsuitákat; protestans lelkészeitől elszedett minden jövedelmet, s evangelikus alatvalóit a római szertartásokra börtönnel kényszeritette. Apja intézményeinek igy tudott ő nyakára hágni! Ujszigetünket a jezsuiták tanyájává változtatta; Sárváron, benn a városban, az evangelikusok tényleg meg szüntek lenni. Másik urodalmán az egykor Tamásunk (Nádasdy) alatt virágzó csepreghi kollégium, vérfürdők előidézésével megszüntettetvén, vándorolni kényszerült.

Nádasdy Ferencnek a lékai családi sírboltba tétele után a Széchényi-családra szállott Ujszigetet, és ezek rövid birtoklás után az Estei-családnak adták át örök áron; de ujszigeti várkastélyukra oly hirt, oly nevet egy sem adott ezek közül, hogy feljegyzésül méltó lenne, mint a Nádasdy-család. Ezek elsője fényt és szép multat, utolsója pedig oly homályt boritott rája, melyet a kérlelhetetlenül itélő Nemezis nem tud soha többé fényesre világitani. Jelenlegi birtokosáról nem mondhatunk semmit, őt fenn kell hagynunk az utókor itélőszékének.

A hajdan ily fényes multtal is biró ujszigeti várkastély, mint itt lerajzolva látható, jó karban áll maig is, csak körfalai vannak néhol leomolva s központját képezi az Estei hercegi uradalomnak. Magas, barna falai nagy ablakokkal vannak ellátva; az épület emeletes, belől eléggé világos, a lépcsőzetek vastag falakon vezetnek át. Hajdani fényének azonban tökéletesen vége. Nem fuvatnak az őrtorony jeladó kürtjei, nem hallik a felvonó hid dobogása, nem a zaj, a tudományos fők heves vitatkozásai; most csak a képzelet tünteti fel mindezeket.

Patyi László.

*) Bocsor István: „Magyarország története“ III. kötet 506. lap.

Anyám meséje

Régen várta a lány, s elérkezett végre
Sok könyhullatásra a halottak éje.

És ment sápadt arccal, s nagy remegve várta,
Eltemetett édes szülejét hogy lássa.

Mert azt mondák néki: „Mikor éjfélt kongja,
Minden megholt lélek ott lesz a templomba!“

Várt, s a tizenkettőt a mint elütötte,
Hallá, hogy az ajtó feltárul mögötte,

És belép mind sorba, kit rég eltemettek.
— Hüvös éji szél fú, tagjai remegnek. . .

Megtelik a templom, s rémülten néz végig:
Mind itt vannak, csak az ő szülője késik.

Még egy perc, és lehull a templom kövére. . .
De im! nagy sohajtva édes anyja lép be.

HAZÁNK S A KÜLFÖLD.

Ismeretterjesztő, szépirodalmi és társaséleti illusztrált hetilap.

9. szám. Pest, 1870. Március 3. VI. évfolyam.

Ujsziget, az első magyar biblia nyomtatási és kiadási helye.

Sárvár mv. Vasmegyének éjszaki határszéle felé van. Keletről félórára szeliden vonulnak el a kies Kemenes alját körítő kemenesi halmok, s ennek aljában még közelébb rohan a Stájerből jövő Rába folyója. Északra, nyugotra kies róna erdőkkel koszoruzottan, délre a Batthyány Lajo-

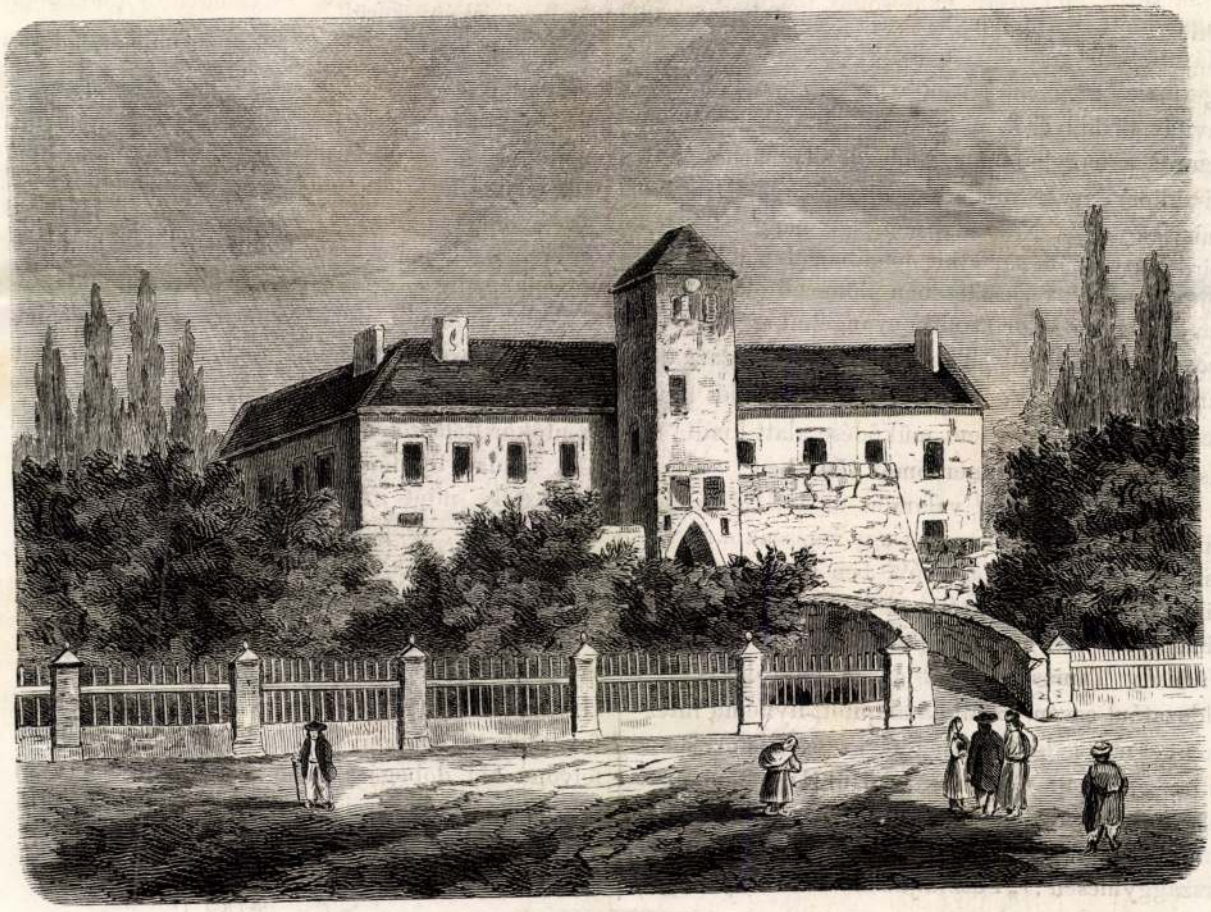

Ujsziget Vasmegyében, az első magyar biblia nyomtatási és kiadási helye.

sunk születése által hiressé lett Ikervár falai tünnek föl.

Elfogulatlan kebellel mindezt látni lehetetlen. Rám legalább nagyszerü behatással volt Ujsziget (Sárvár) falainak s vidékeinek látása, valahányszor hozzá közeledtem. Visszaemlékeztem a régi időkre, midőn a képünkön látható várkastély falai emeltettek, vissza átélt napjaira, viszontagságaira. Hogy erősitett hely volt, kitünik helyzetéből; északról, délnyugatról a Gyöngyös folyó terült el süppedékeivel, mely a Rábáig nyult; és igy szigeten lévén, már a természet által is védelmezve lőn; csak északi oldalán — melyről képünk is mutatja — lehetett felvonó hidon át a várba jutni, mely hid helyett későbbi birtokasai, a Széchenyiek és ez által az indigenák, a folyók szabályozása után, állandó kőhidat épittettek. A vallási fanatizmus s bigottság midőn bajaiban osztozkodó társait

Észrevételek az „Ujsziget“-ről szóló cikkre.

A „Hazánk s a Külföld“ f. évi 9-dik számában egy cikk olvasható Patyi László aláirással „Ujszigetről, az első magyar biblia nyomtatási és kiadási helyéről,“ melyben van néhány oly téves állitás, hogy azokat helyreigazitani s pótolni irodalmunk története iránti kötelességünknek tartjuk.

A fogfájós. (Vautier életképe.)

Már maga a cim sincs helyesen feltéve, mert itt nem egész bibliáról, hanem annak csak egy részéről, az uj-szövetségről van szó. Egész biblia magyar nyelven nyomtatásban csak 1590-ben jelent meg először Vizsolyban, Károlyi Gáspár fordítása szerint, bibliai rész pedig — minő Erdősi uj-szövetsége is — már ezt megelőzőleg 1533-ban kijött Krakkóban, s ez Komjáthi Benedek „Pál levelei.“ Kéziratban azonban megvolt az egész biblia is már a XIV-dik század elején, de az itt nem jöhetvén tekintetbe, oda kell módositanunk Patyi ur állitását, hogy Erdősi (és nem Erdös) kiadványa a második nyomtatott bibliai töredék magyar nyelven.

A vár multjához mi sem adhatunk sok ujat, de Révész Imrének egyik becses monographiája

nyomán Patyi ur adatait kiegészithetjük azzal, hogy Sárvár több uradalommal együtt a Kanizsai-család birtoka volt, s miután Kanizsai László, vasmegyei főispán, Ferenc nevü fiában 1532-ben e család férfiágon kihalt: az egyetlen örökös, Kanizsai Orsolya jogán a család összes vagyona az ezt elvevő Nádasdi Tamásra szállott. Meddig maradt a Nádasdiak kezén, és mikor jutott a modenai herceg birtokába? erről e pillanatban nem adhatunk felvilágositást.

Menjünk tovább! Téves állitás, hogy Dévai Biró Mátyás 1523-ban ment Nádasdi Tamáshoz a wittenbergi egyetemből, s téves azért, mivel Dévai még 1527-ben is buzgó róm. kath. pap és szerzetes volt, s a wittenbergi egyetembe csak 1529. decemb. 3-án lépett, minélfogva Nádasdinál, mint reformátor, *még ekkor* nem működhetett.*) Azt is nehéz volna bebizonyitani, hogy Nádasdi Sárváron evang. *gyimnaziumot* alapitott. Tény ugyan, hogy iskolát nyitott, de hogy gyimnaziumot, és pedig olyant, melynek *igazgatójává* Erdősit hivta volna meg erről irodalmunk nem tud semmit.

Az sem áll, hogy Heltai Gáspár bibliája 1561-ben jelent meg. E munka kötetei a következő rendben nyomattak ki: I. kötet: 1551. II. kötet: 1565. IV. kötet: 1552. V. kötet: 1562-ben; a III-dik kötet — miként az Szabó Károly ujabban bebizonyitotta — sohasem jelent meg önállóan.

A mi végre azt illeti, hogy Nádasdi Ferenc katholizált volna: ez szintén téves. Ma már bebizonyitott tény az, hogy az 1603. végén elhalt. N. Ferenc, sőt még fia: Pál is, mint ágost. hitvallásu egyén halt meg; de katholizált igenis egy gróf Nádasdi Ferenc 1643-ban, a ki azonban talán Patyi ur szerint sem lehet egy az 1603-ban elhalt Ferenccel. Hogy pedig Pázmány indokolatlanul jött bele a credóba, az kitetszik onnét, hogy ő 1603-ban még névtelen ember volt, a ki alig egy-két munkát adott ki, s igy N. Ferenc alig „követhette Pázmányt.“ A katholizált Ferenc pedig azért nem követhette, miután áttérése előtt 6 évvel — 1637-ben — már meghalt a lángeszü bibornok, minélfogva Pázmánynak ezuttal ki kell maradnia a „hóhérok“ közül. ***Eötvös Lajos.***

*) 1523-ban már csak annálfogva sem lehetett Nádasdi sárvári jószágán, mivel ezt csak 1532-ben vette kezéhez, s a romformátio felé hajlásáról előbbről semmi adatunk nincsen. *E. L.*

A josephstadti börtön-könyvtárról.

(Hajdu Lajos tanár fölhivására.)

Azon utolsóknak egyike vagyok, kik a josephstadti szomoru fogság tanyáját elhagyták. A német kormány a felséggel oly szükmarkuan oszttatá a megkegyelmezést, hogy ugy a megszabadult, mint a hátramaradt fogoly teljes örömöt nem é rezhetett.

Hajdu Lajos tanár barátom, ki egyik vala a nemes szilárdsággal türő foglyok közül, már több becses adalékkal járult a józsefvári foglyok történetéhez a „Hazánk s Külföld“ 3-dik számában. Ezekben kérdi, hogy „Mi történt azon könyvtárral, mely több egyesek adománya és az irodalom jelesei ingyen-küldeményéből alakult?“

Erre azt válaszolhatom, hogy mint a szél fuvalmának zugása már távolról meghallszik, ugy az amnestia adása előtt jóval hallatszott, hogy a politikai foglyok átalános kegyelmet kapnak. A könyvtárról tehát előre kellett gondoskodni, hogy abban az esetben mi történjék vele.

Emlékezhetik Hajdu Lajos barátom, hogy ekkor több nézet merült fel, hogy melyik iskolának lenne adandó? Az én inditványomra az anyahoniak az épen akkoron Háromszéken, Sepsi Szt.-Györgyön keletkezett tanuló-intézetnek adásában egyenkint és összesen, készségesen beleegyeztek. Ugy mi, erdély-részíek is — ámbár egy-egy szerette volna a hozzá közelebbi intézetnek adni — mindannyian abban állapodtunk meg, hogy azon intézetnek adassék.

Igy a könyvek kezelése az én gondozásom és intézkedésem alá jutott.

A nagyobb kegyelmezés után jött a második, melyben igénytelen magam is valék.

Én a könyveket, egynehány darabon kivül (mert még ott maradt Kofler, Fogarasi stb.) melyek ép kéznél valának, ládába pakolva egy m.-vásárhelyi kereskedőhöz előre inditám, hová az már előttem meg is érkezett.

Innen beszállitottam Sepsi-Szt-Györgyre, egyik, már — fájdalom! — elhunyt jeles polgárhoz, Demeter József barátomhoz nyiltan, sorszámozva.

Hogy nyolc évi fogságom alatt megrongált egészségemen javitsak, elmentem a kovásznai fürdőre. Alig voltam Kovásznán két hétig, sepsi-szt-györgyi Greszkovics nevü bezirker utánam küldött egy ukázt, hogy miként mertem eltávozni s rögtön visszamenjek, mert titkos irományokat és könyveket csempésztem be Szt.-Györgyre.

Azalatt, mig én visszaérkeztem volna, csak-

Újszőnyi rk. templom

épült 1891.

neoromán

Kepe rep

Emlékk Zalka

91. l.

anem próbálgató rajz, a több bizonytalan onallal jelölt contour; a kifejezést Morelli ozta forgalomba ily értelemben. A címszók iegválogatásában nem mindig jár el kellő örültekintéssel. A *tagliatori*-kat, a velenczei veg- és gyöngycsiszolókat megemlíti, de az ntagliatorikról megfeledkezik (intagliatore in egno = fametsző, intagliatore in rame = rézietsző, intagliatore magában jelenthet fazobrászt is). Vannak viszont felesleges címzók. Hogy a *tiara* pápai koronát, *trikolore* áromszinű lobogót jelent, azt mindenki tudja. Hogy *voute* németül = Gewölbe az franczia-émet szótárba való. Nem helyeselhetjük, ogy Schubring a nem német szakkifejezéseet nem hagyja meg mindig eredeti formákban, hanem németes végződéssel írja át ket s hogy a címszavakban gyakran indoolatlanúl használ többes számot.

A szentekről szóló fejezetben Szent István iagyar királyt említi, de ikonografiájának jeésénél nem vette tekintetbe a nápolyi Donna eginabeli falképeket, melyek pedig művészetörténetileg is fontos emlékek. Külön jegyéket találunk a nemzeti és a városi védőszenekről; ebben Magyarországot egyedül szent

REFORMÁTUS CSALÁD

LAPTULAJDONOS:

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET NŐSZÖVETSÉGE

FELELŐS SZERKESZTŐ:

MAKSAY ALBERT

TÁRSSZERKESZTŐK:

SZÉKELY JÁNOSNÉ

NAGY ANDRÁS

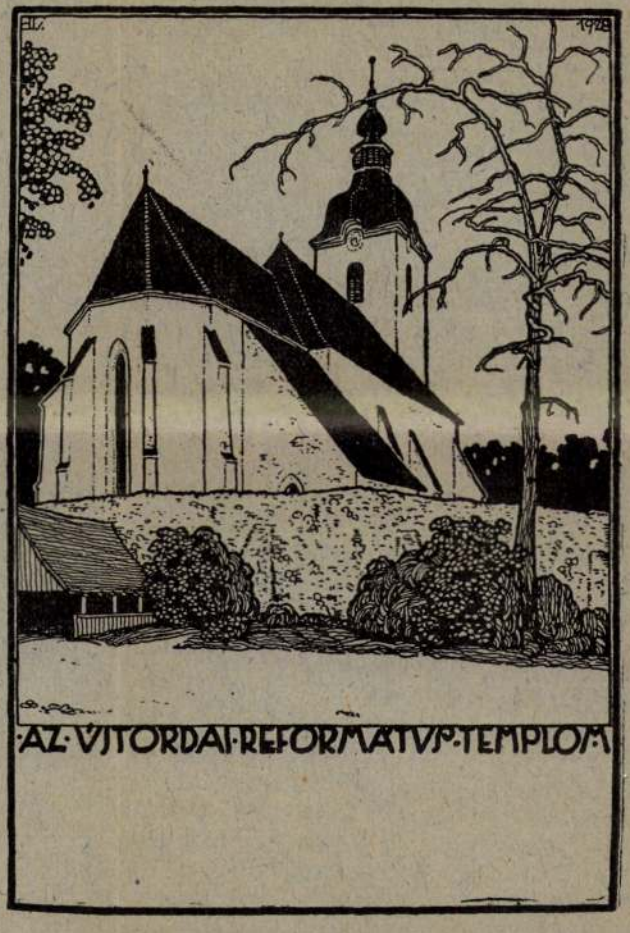

XII. évfolyam
6. szám
1940
junius

REFORMÁTUS KERESZTYÉN CSALÁDI LAP

MEGJELENIK HAVONTA, JULIUS ÉS AUGUSZTUS KIVÉTELÉVEL

INREGISTRAT LA TRIBUNAL. CLUJ, SUB NR-UL 1507/1938, LA NR-UL CURENT 130

REFORMÁTUS CSALÁD

REFORMÁTUS KERESZTYÉN CSALÁDI LAP

MEGJELENIK HAVONTA JULIUS ÉS AUGUSZTUS KIVÉTELÉVEL

ELŐFIZETÉSI ÁRA AZ 1940. ÉVRE 40 LEI

Laptulajdonos és kiadó: Az Erdélyi Református Egyházkerület Nőszövetsége // Felelős szerkesztő: Maksay Albert
:-: Társszerkesztők: Székely Jánosné és Nagy András // A kiadóhivatal vezetője: Vidovszky Ferencné :-:

A lap tartalmát, szellemi részét illető írások a Ref. Család szerkesztőségéhez (Cluj, Mareşal Foch 38.), előfizetések, felszólalások, hirdetések a Ref. Család kiadóhivatalához (Vidovszky Ferencné, Cluj, Str. Mureşan 9.) küldendők

TEMPLOMAINK

Az újtordai ref. templom.

Kevéssel azután, hogy a kolozsvári országúton beérkezünk Tordára, balkézre találjuk egy fákkal beültetett téren az ódon újtordai templomkastélyt. Úgy a templom, mint az azt körülvevő erődítmény, Zsigmond király idejéből származik. Hajdani alakjából mindkettő sokat veszített. Az erődítésnek régen öt köralakú bástyája volt és falai öt öl magasak voltak. Ma már a falak csak 5 méter magasak és a köralakú bástyákból csak egyik van meg, amely ma harangozói lakásul szolgál. Megvan ma is a hajdani kapúbástya, amelyen ma is látható az egykori felvonó híd lebocsátására szólgáló csiga és a lebocsátható belső vasrácsos kapú helye. Az egykori vízzel megtölthető várárok ma már be van töltve, hajdani létezéséről csak a felvonóhíd maradványai tanúskodnak. Keletkezésének idejében királyi erősség volt és csak 1614 ben adományozta Bethlen Gábor a Básta hadai által 1601-ben lemészárolt újtordai lakosság helyére Újtordán letelepített hajduinak. 1601-ben szerepelt utoljára, mint erőd, amikor az újtordaiak Csipkés György főbíróval itt kerestek oltalmat a Básta katonái ellen, de ezek ágyúikkal lerontották a várfal egy részét és a templomban végső menedéket kereső 300 férfit legyilkolták. Később az erődöt az újtordaiak már csak gabonásaik elhelyezésére használták, egészen az idénig, amikor ezeket a belülről a várfalnak támasztott építményeket le kellett bontani, mivel a bennük tartott gabona, sulyával a várfalak felső részét kinyomta függőleges helyzetükből. Az egyházközség éppen most folytatja a várfalaknak — bár kisebb, 3 méteres magasságban — helyreállítását és ugyanakkor a templom szép sekrestyéjét restaurálja gyülekezeti terem céljaira.

A templom is Zsigmond király idejéből való, bár helyén régebben is állott templom. Eredetileg hajója 50 lépés, szentélye 25 lépés hosszú volt, azonban a hajónak felét lebontották és helyére építették a jelenlegi tornyot. Ez átalakítás alkalmával megsemmisült a templom eredeti főbejáró kapúja és oldalbejárata, amely a hajó közepén volt, annak végére került. Az eredetileg gótikus templom kevés ilyen műrészletet őrzött meg. Szentélyének hálóboltozata későbbi gótikus stilben épült 1504-ben egy átalakítás alkalmával, ablakainak díszei ki vannak töredezve, és a hajó barokk stilusban van átalakítva.

A maga egészében ezt a templomunkat is, bár sok átalakításon ment át, ma is még a múlt levegője veszi körül. Néhány szép úrasztali edényen kivül az újtordai egyházközség legféltettebb kincsei közé tartozik a Bethlen Gábor címeres kiváltságlevele.

Előkészületek a brassói konferenciára.

Az Erdélyi Református Egyházkerületi Nőszövetség október első napjaiban (kb. 6—14 között) tervezi 1940. évi konferenciáját és közgyülését Brassóban megtartani, a brassói nőszövetség rendezésében. Szeretnők itt együtt látni mind a 20 egyházmegyei nőszövetség vezetőit, elnökeit vagy azok helyettesét, s a megyei nőszövetség kiküldötteit. Brassó olyan központi fekvésű, hogy sok helyről könnyen megközelithető, ezért azt reméljük, hogy nemcsak a sepsi egyházmegye nőszövetségei, hanem a közeli községek is résztvehetnek. Nagyon meleg, meghitt és tanulságos találkozások szoktak ezek a konferenciák lenni. Azok, akik már résztvettek ilyenen, tudják, mennyi áldást hoz, milyen bőséges erőforrást jelent. Lelkiekben meggazdagodva, nagy biztatást szerezve tér arról haza mindenki. Azért arra kérjük minden nőszövetségi aszszonytestvérünket, készüljünk a konferenciára, készüljünk, hogy akadályainkat lehetőleg leküzdve együtt lehessünk, érezve együvétartozásunkat, mélyedjünk el Isten Igéjének hallgatásában, mint egy nagy család.

Készüljünk az október elejére tervbe vett nőszövetségi konferenciára! Ez azt jelenti a nőszövetségi vezetők részére, hogy a megyéjök területén működő nőszövetségek munkáját kérjék számon, s a jelentőivek beküldését szorgalmazzák, mert ezek alapján készülhet el az ő beszámolójuk is. **Haladéktalanul** *adjuk át a lelkipásztoroknak a nőszövetség* **1939. évi munkájáról beszámolónkat,** *ezzel könnyítve meg az ő munkájukat, hogy a többi jelentőivekkel együtt a nőszövetségi ivek is elkészülhessenek, s hogy azok mentől hamarábbi beküldését elősegitsük. A nőszövetségi jelentőiveket ugyanis, mint köztudomású dolog, hivatalos úton az egyházkerület küldi ki a lelkipásztorokhoz, s azok kitöltésére is őket kéri fel, de az adatokat a nőszövetségeknek kell beszolgáltatni, tehát felkérünk minden nőszövetségi vezetőt, saját lelkipásztorához juttassa el azokat és kérje azok mentől hamarábbi beküldését. Konferenciánkon ugyanis minden egyes nőszövetség munkájáról be kell számolni és a közgyülési titkári jelentés is ezek alapján készül el, amelyik község jelentőivet nem küld be, azt is jelentenünk kell.*

Központi nőszövetségünk külön is nyomatott nőszövetségeink részére jelentőiveket, igy azoknak, akik azt tőlünk kérik, szivesen bocsátjuk rendelkezésre a szükséges példányokat. A jelentőiveket Cluj, Str. Brătianu 24 szám alatti irodánk küldi szét.

~~156/a–b~~

Erdélyből

Timpanon ~~Újudvarról~~

~~Er~~ Timpanon Újudvarról

Gerevich M. románkori emlékei

214. tábla

Ujudvar

Ujvári Béla festőművész

Barokk ház, vizf.
Régi ház, vizf.
Város széle, vizf.
Timár ucca, vizf.
Udvar, vizf.
Müegyetem részlet, vizf.

Nemzeti Szalon, 1939. ~~okt.~~ IV. 16 – 30.

328. kép. *21. Horae Beatae*

Ujvâry Ferenc

Árverési Csarnok aukció kat.

31. sz. 1926 febr.
33. sz. 1926. jun.
34. sz. 1926. okt.
37. sz. 1927 márc

~~Aranygyűrű, római VI. 130.~~

Ujváry Ferenc Kolozsváron

(nem azonos Ujváry Ferenccel?)

1856. szept. – okt. kiáll. Mücsplet:
Alföldi tájkép, olaj., 90 ft.

Ismét Ujváry Ferencnek írva
Kolozsvár

1856. okt. – nov. kiáll.: Remete,
olaj., 60 ft.

Lichtschein-féle telek Debreczenben

V. 221

Ujvarig Ferencz

grof Erdödy Kajetán
urudalmának mennyi.

Az Erdödi család fája.

Keszitette fenti
Kozmat. nagy folio
Az alakokat Eöre rajzolta
Gerasch az irast
metszette Tritschler J.

Köst. arckepes. metszet
Gyűjt.

Ujvary Ferenc

végbiz. jó eredm.

Éimisk 1915/16. 43 cl.

balra, fölül félkörives fülkében állva.
ncsnoki pálczát s baljában keresztes al-
na van s rövid hajat, bajuszt és sza-
teljesen vértbe öltözött s oldalán hosszú
t szalagon az aranygyapjas rendet lát-
tyűi hevernek. A dombormives oszlopokon
a pillérekben túl ~~vizsg~~ gyümölcs füzérek képeznek
ára való keret két oldalán két-két szár-
látán diszes keretben „Ferdinandvs Pri-
or" czimmel latin szöveg van, melynek
nus, pius"... s befejezése: „ac Austriacae
t."

malkeretnek 40.4: 28.5 c/m.

1293.

Ujváry Ferenc

Alakrajzból dicsérő okm.

Éimisk 1915/16. 44. l.

Ujvary Ferenc

Fejtanulmány

repr.

Címnisk 1915/16. 50. l.

Bécs.

A bástyákkal körülvett
adva l. S. Stefan kezdettel é
Az előtérben a hid alatt a fo
pedig jobbra czimer képez dis

Die
Statt Wien
in Ostereic

legalól jobbra: Jacob Koppmay

Rm., mér. a belső vk.

Wagner: Delineationes pag. 68

140-95

Ujváry Ferenc

szül. Kisoroszibán 1898 jun.
8 Rk. Gmin. Ujváry Ignác
fertő fia
1919/20 I. elsőéves művészanv
Ballóide

Illustrációk III. 221

Ujváry Ferenc

Munkarnok

1924. tav. Král. 475

Ercsii lelet VI. 17.

Ujváry Ferenc
festő
1913-19
Eimisk 1930
89. l.

MŰEMLÉKEK ... DIGITTÁRA
82 1932
1932 márc. 31.

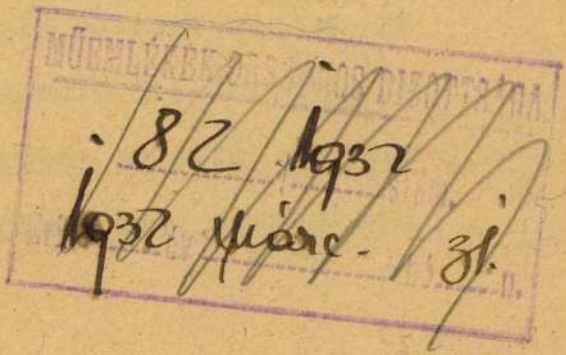

reznek arról, hogy mely adó
letőleg a helyhatósággal sz
Minthogy s
zött elsőrendü érdek füződi
léseit megkaphassa a pénzüg
tom a Bizottságot ,hogy az
lalati:/összegeket a szálli
az esetben fizesse ki, ha a
si adóhivatal:/ bizonyitvány
nincsen. Arra az esetre ped
lamkincstár, avagy a helyhat

A Müemlékek Országos Biz

Ujvary Ferenc

győri ötvös

XVII. sz.

Bedy Vince:

A dalékok a győri ipar történetéhez –

Győri Szemle

1942. 132. l.

Szilágy cseh

Ujváry B. festö

Katol. Szemle. 1943. 215-16. l.

Ujvári Pál

scriptor

1461

L.

Magyar Könyvszemle

1879. 301, 302. l.

izottsági másodépitész závodi

.-re érvényesitve, tisztelettel vissza-

Budapest, 190 8. november hó 18-án.

Schmitz Róbert
számv. igazgató.

Ujvárosi Pál 1461-ből

(Paulus de Wyvaras)

Krakkói egyetemi tanuló volt, resolutae
ki 1461-ben „Tabulae de medijs et veris motibus planetarum" c. munkát másolta. A kéziratot a Krakkói Jagello Könyvtárban még jelenleg is megvan.

Dr. Wisloczky L. Catalogus Codd. Manuscriptorum Bibliothecae Universitatis Jagellonicae Cracoviensis. Cracoviae 1877. fasc. II. 194. l.

Csontosi János. Magyarországi könyvmásolók és betűfestők a középkorban. Magyar Könyvszemle 1879. 301–302. l.

Újvárosi Pál

(1461) gót vilés, Eit hasá-
bon irve. Nem díszes.

15. l

Ujvárosi Janus

nürszabó Debrecen

1800.

Györffyszüt

136 d.

Újvári Gábor Kisalföld

1996. augusztus 12., hétfő

Feltárt képek

Új utakon a fiatalok

A hétvégén nyitották meg a soproni 78-as Galériában *G. Nagy László, Griechisch Tamás és Újvári Gábor* „Feltárt képek" című csoportos fotókiállítását. A tárlaton köszöntőt mondó *Kovács Gombos Gábor* soproni festőművész elmondta, nagy öröm számára, hogy immár második alkalommal lehet részese a három igen tehetséges soproni fotós színrelépésének.

G. Nagy László:

– Édesapám is fotózással foglalkozott, az alapokat tőle sajátítottam el. Közel tíz éve találkoztam Újvári Gáborral, aki akkor már nagyban művelte a kísérleti fotográfiát. Az elmúlt években én is szakítottam a hagyományos fotózással. Az új útkeresés számomra a fénnyel való képalkotás lehetőségeit hordozza magában.

Griechisch Tamás:

– Vizuális típus vagyok, régebben verseket írtam, ahol mindig megjelent a kép. Ez indíttatott arra, hogy jó két évvel ezelőtt megvegyem első komolyabb fényképezőgépemet. Kedvelem a misztikus helyzeteket, életünk változó világát, az egyszerit, a megismételhetetlent. Nemegyszer egy teljes napot is rászánok arra, hogy úgy sikerüljön megörökíteni egy bizonyos pillanatot, hangulatot, ahogyan azt szeretném.

Újvári Gábor:

– A nyolcvanas évek második felében kialakult bennem a késztetés, hogy egyéni utakat kell keresnem a fotográfia területén. Elképzelésemet egy akkor kevésbé elfogadott, úgynevezett kísérleti fotózással valósítottam meg. A fotográfia számomra az emlékezés olyan megközelítése, ahol nem tudjuk mérni a pillanat hosszát, ahol keveredik a múlt és a jelen.

A három fiatal soproni fotós kiállítása augusztus 31-ig tekinthető meg a Fövényverem utcai 78-as Galériában.

Major Márton

Balról jobbra: G. Nagy László, Griechisch Tamás és Újvári Gábor.

Pozsonyban is megerősítették a hírt

Horn–Meciar találkozó

A TA SR szlovák hírügynökség jelentése szerint a szlovák kormányfő szóvivője megerősítette, hogy valóban folyik *Horn Gyula* magyar és *Vladimír Meciar* szlovák kormányfő keddi találkozójának előkészítése.

A szlovák kormányfő szóvivője, *Magda Pospísilová* a TA SR és a szlovák rádió budapesti tudósítójának érdeklődésére egyaránt megerősítette, hogy folyik a találkozó előkészítése, de többet nem volt hajlandó elárulni. Pozsonyi források szerint Horn Gyula és Vladimír Meciar pénteken „forródróton" keresztül lépett kapcsolatba egymással.

A szlovák rádió budapesti tudósítója úgy tudja: jóllehet, mindkét kormányfő a szabadságát tölti, ez nem lesz akadálya a keddre tervezett találkozónak.

Feltehetően a balatonőszödi kormányszálló lesz a színhelye Horn Gyula magyar és Vladimír Meciar szlovák kormányfő keddi találkozójának – közölte vasárnap esti hírműsorában a szlovák rádió. A rádió budapesti tudósítója megbízható forrásokra hivatkozva jelentette: Horn Gyula lemondta összes keddi programját.

A rádió szerint a magyar miniszterelnök elsősorban a magyar–magyar csúcs miatt Szlovákiában felgyülemlett aggodalmakat szeretné eloszlatni. Előrelépés történhet a bősi vízi erőmű ügyében, amelyet a két kormány a tavalyi miniszterelnöki találkozó után a hágai bíróságon kívül szeretne rendezni, ez idáig sikertelenül. A téma a rádió szerint azért is időszerű, mert a Hágai Nemzetközi Bíróság a per szóbeli részét a közeljövőben fogja lefolytatni. (MTI)

Jimmy Carter exelnök tegnap hazánkba érkezett

Megérkezett Magyarországra *Jimmy Carter*, aki hétfőtől részt vesz Vácott a Habitat for Humanity International elnevezésű ökumenikus keresztény lakásépítő szervezet akciójában, amelynek keretében 500 önkéntes egy hét alatt összesen tíz lakóházat hoz tető alá. Az Amerikai Egyesült Államok volt elnöke rendszeresen részt vesz a Habitat különböző építési akcióiban, s ez az első olyan szereplése, amikor az amerikai kontinensen kívül áll ennek az akciónak az élére.

Carterrel a fedélzetén vasárnap délelőtt landolt a gép a Ferihegyi repülőtéren. (MTI)

TELEX

Ujvári Béla

l.

Szépmüvészet

1943. 112. l.

Ujvári Béla

Kell. kiáll. az alábbi
tárlat keretében.

Ujság 1942. ápr. 9.
(e.a.: Az UME kiállí-
tása.)

e a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
asági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
rályért, Hazáért"

UJVÁRI BÉLA

121. Hollandiai emlék, tempera
122. A város szélén, tempera
123. Kilátás az ablakból, vízfestmény
124. Falusi utca, vízfestmény
125. Esztena, gouache
126. Szérüskert, gouache
127. Fehér ló, gouache
128. Teregetés, gouache
129. Fehér falak, gouache
130. Havas kertek, gouache
131. Téli táj, gouache
132. Házak a hegyoldalban, gouache
133. Bimbó-út télen, gouache
134. Házak ködben, gouache
135. Villák, vízfestmény

Nemzeti Szalon 1942. ápr. Unie

alkuvást nemismerő csóvái villannak felénk a falakról, űznek, hajtanak újabb és újabb jelenségek felé s néhány megtalált életút érett teljessége vonz magához elmélyülő szemlélődésre. Nyilvánvaló mégis, hogy a temperamentum szomjú lobogása súlyos tartalmakkal terhes. Nemcsak ígéret, hanem mérhető s ötvözött érték s nyilvánvaló az is, hogy a megtalált és birtokbavett biztonság sem egyéb, ideig tartó pihenőnél.

Az Uj Művészek Egyesülete igazolja nevét abban is, hogy tagjai nemcsak általában keresik a művészi kifejezésnek új útjait, hanem önmaguk is állandóan megújulnak. Életük, művészi pályafutásuk során önmaguk előtt is új művészekké válnak.

Idei kiállításuk az Egyesület évtizedes életének egyik legszebb és legemlékezetesebb mérföldköve s van talán valami mélyebb jelképi értelme is annak, hogy rendezése a tavasz első zsongásában Husvétnak, a Feltámadásnak, a Megújulásnak idejére esett.

KAMPIS ANTAL.

UJVÁRI BÉLA

158. Barokk ház, vízf.	mgt.
159. Régi ház, vízf.	60.—
160. Város széle, vízf.	100.—
161. Timár-ucca, vízf.	100.—
162. Udvar, vízf.	60.—
163. Műegyetem részlet, vízf.	100.—

138. Felsőoltasz festő.

Nemzeti Szalon
1939. ápr.
Magyar képírók
kiáll.

99. Codde.

100. Codde.

UJVÁRI BÉLA

158. Barokk ház, vízf.	mgt.
159. Régi ház, vízf.	60.–
160. Város széle, vízf.	100.–
161. Timár-ucca, vízf.	100.–
162. Udvar, vízf.	60.–
163. Műegyetem részlet, vízf.	100.–

Magyképírók 1939.

EM. FEUERSTEIN & CO.
HOŘICE – POLIČKA
SZÖVŐGYÁRAINAK
VEZÉRKÉPVISELETE
ÉS LERAKATA

*

SURGONYCIM:
HERMATEX, BUDAPEST

*

FOLYÓSZÁMLA:
HERMES MAGYAR ÁLTALÁNOS
VÁLTÓÜZLET R.-T.-NÁL

*

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI
CSEKKSZÁMLA 11354

*

ILLÉS

TEXT

G

BUDAPES

UJVÁRY BÉLA

139. Holland udvar, temp.
140. Holland halászfalu, temp.
141. Erdei ház, temp.
142. Dóm, temp.
143. Régi város, temp.
144. Bárkák, temp.
145. Falu végén, temp.
146. Sétány, temp.
147. Hollandiai emlék, temp.
148. Kunyhó, vízf.
149. Tanulmány, vízf.
150. Fekvő akt, vízf.
151. Tóparti kunyhó, vízf.
151/a. Erdőben, vizf.

Nemzeti Szalon 1940.
Ume

ZEGEKET
A ÉS JENŐ
VÉSZEK
EGJAVITÓ MŰTERME
R UTCA 6)
totta rendelkezésre

Újvári Béla

Ujjas Antal: A pesti Balaton. Nemzeti Ujság 1943. máj. 20.

Újvári Béla képein mintha szakadatlanul este lenne; mintha napfény nem lenne a világon; ráadásul csupa guache az, amit fest. Tanulmánynak megjárja, de ember és művészet egyaránt szereti: beváltva is látni a művész erőfeszítéseit.

UJJAS ANTAL

Ujvári Béla

Festői Balaton kiáll.
(Nemzeti Salon)

Naplemente után,
guache
vall. és km. vásárlása

Szépművészet
1943. 159. l.

véltárakban van gazdag forrásanyag, ami még köz-
sre vár. A város munkatervébe vette ennek az anyag-
ak felkutatását és megszerzését. Terve az, hogy a tudo-
ányos pályára induló fiataloknak adna megbízást
s egyben anyagi lehetőséget arra, hogy a szükséges
utató- és gyüjtőmunkát a külföldön elvégezhessék.

A városkutatás terén már több mint egy évtizedes
rdemes munkára tekinthet vissza a város. Még 1930-
an megindult s azóta él és dolgozik a város megértő
nyagi támogatásával a Győri Szemle, amelynek kitű-
ött programmja a tájkultúra szolgálata. A megjelent
vfolyamok gazdag anyagát nyujtják a helytörténeti,
zociográfiai, gazdasági, irodalmi és művészeti kutatók
özléseinek.

Művészeti téren a város két feladatot lát maga előtt.
z egyik a közönség fogékonyságának, ízlésének neve-
se, a másik pedig művészi alkotásokkal gazdagítani
várost. Az a mecénási tevékenység amilyen mértékben
ámogatást nyujt a művészeknek, ugyanolyan mérték-
en hajt hasznot és szolgál helyi érdeket is, mert a mű-
észeti alkotásoknak közterületeken történő elhelye-
ésével tett szolgálat végeredményben beletorkollik a
árosszépítésnek feladatába, amely pedig elsőrendűen
árosi érdek.

A városi közönség érdeklődésének felkeltésére és
iszolgálására a legcélravezetőbbnek bizonyulnak a
iállítások és azokkal kapcsolatban előadások, tárlat-
ezetések. Győr város már régen a városigazgatás

Ujvári Béla

festő

szül. 1906. jul. 6. Bpest.

Lázd

Baumverbőczy 51. l.

Ujvári
Komáromi könyvkötő
1780-as évek

l

Magyar Könyvszemle
1926. 299. l.

Ujvár

Sáros vm. megszállt.

Dienes Adorján

Regélő romok.

Rozsnyó 1940.

242. l.

Ujvári

Vas megye.

Luk Podm

to. 505. l.

Grünberger Armin Béla

örökösei.

Újudvari Johan-
nita - monostor
(Zala vm)

1. Ger-MRE 839. l.

A szaktanfolyam hallgatóinak munkáiból

Ujtordai ref. templom-
erőd

Gótikus.

Debreczeni L., 1928.
67 - 71. l.

Orbán Balázs: Torda-
város és Környéke 1889.

Újtorda templomerődje

Aranyosszék

l.

Gaali II. 89. l.

B B B

VI., ANDRÁSSY-UT 56.

TELEFON: 28-6-47.

Hn 62 Hn

Nagyságos
Tekintetes

Dr Szentiványi Gula urnőnek
urnak

IX Rákos u. 10 H

~~Aréna ut 41~~

C

Uj-Torda ref.

temploma és
templomerődje

Orbán Balázs

Torda város és
környéke

Bp. 1889.
369-372 l.
képpel.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Ujtordai ref.

templomeröd

l.

Körompay

53. l.

54. l.

Képpel

ra fordultan ül, de szembe
melynek levelei közé bal-
szent István-rend csillagja
kbavetett szalagon hordja.
láncz lóg ékköves kereszt-
ppa majort visel. Szemöl-
ırna, bajusza és szakálla
égélyes táblácskák vannak,
étbarna.

cm. — Lelt. sz. 822. — Véte-
n (111–96). — Kifizettetett
ltatott 1897 márczius 16-án
váhagyta az 1897 július 7-iki

adatok. 1907: V. 4. *Isme-*
, váczi püspök, később bécsi

Ujterebesi fatemplom

(kepeség)

Képe repr

Magyarvidtört

II: 129. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Ujterebes (Tripsz.) Lepes m

(fotemplom) Sztehlo 1901

1) alapraj és metszet szemrajz 1:200

II. Tábla.

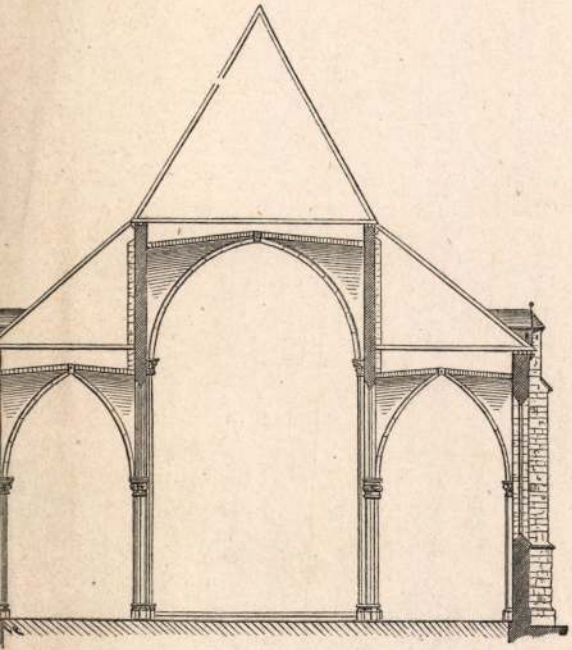

4.

Ujszönyi (rk) neoromán stilu templom

Epült 1891.
(Györi egyházmegye)
Velics 1894.
72. l.

Ballagi Mór:

Derékig, kissé jobbra
hajat, bajuszt és leberetv
ra Kötött, melleinye ki va
ja Kettős elejű. Felirata

„BALLAGI (

Fametszet, méretei a Rere

70.

Magyar irók arczképei
zet, pag 130. № XXX

Ujszászy

építőm. Kiskunfélegy-
háza.

l.

Váljubal. 475. l.

Új szászi rk. templom

Épült neoroman stilben 1884-85-ben.

Chobotvác

323, 324. l.

BUDAPEST
1936 SEP 29 14
LX 1 LX

Ujszászi rk. templom

(Váci egyh. megye)

Weber Antal tervei
Hunt épült 1885-ben
(Neorgman stilben.)
Velics 1894

79. l.

1655. Boszn ay István:

Erdőben.

A lombos tölgyerdő közepén
Körülök [illegible] fejét [illegible] rózsaszínű ken
Kötényt hord, csipőre tett kéz
gyümölcs után lehajlót. A
szinű vagy [illegible] barna rékli
utóbbié pedig, kinek bal ka
meg sötét rékli s szokmya. Hárman
leczesztve viseli. Jelzése alól

Vászon, méretei 100:
Vétetett a 90 4 32/98
1899: IV. 6-án (14/90) és a elrás
A 24335/99 sz. leir
sz. leirattal (277/99)
1899. V. 24. átad. lajstr
Az 1899: V. 24 -diki 24335,
alapján (275/99), 1899. V. 24
zemmnak (263/99).

a szembe néző

bal karján kosarat tart,

szines kendővel

1898: XII. 31. én

? Zy ? ?

Újszászi rk. templom

Pest. vm.

román stílű, ter-

verte Weber Antal

Bár Bpestbalp

52. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ujszászi O. rezy-
kastély
Pest vm
l.
Bart Bpostbalp.
52. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ujszász

(Pest vm.)

Orczy-kastély

198, 225, 378. l.

Zádor – Rados

Ujpesti Közművelődési Kör

kiállításai.

1898, 1900 és 1908.*

* Kizárólag ujpesti művészek részvételével.

Ugro 463, 464. l.

< Ujpéteri É. >

< > Baja város jövője.
Bpest, 1936. 84 l. 8-r.

I.

FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK

Ujpesti Farkas
Vladár
nobrait
laid
Farkas A.
alatt

Újpesti baptista templom

Emlitve:

Chobotváč 234 l.

Ujpesti izr. templom

Emlitve

Chobotvác 234. l.

Holland festő; XVIII. század: Zene-
lő gyermekek. Fa, olaj; 36 × 30 cm.

Mauritshuis II. 370.

Újpesti ref. templom

Emlitve

Chobotvác 234. l.

Újpesti sk. kápolnák

1. Angolkisasszonyok szállójében Megyeren kápolna, Jézus szive tiszteletére, épült 1886-ban.

2. Gróf Károlyi-kórházban kápolna a B. szüz Mária tiszteletére, épült 1896 ban.

3. Kármelita apácák kolostorában Megyeren Szent József és Szt. Teréz tiszteletére

4. A temetőben a Hétfájdalmi Szentszüz tiszteletére.

Chobotvác 233. l.

Ujpesti rk-plébánia-

templom-

(Pest om)

Szvoboda Antal gyöngyösi
építőmester tervei szerint kezdték
építeni 1874-ben. 1876-ban
az építési alap kimerült s
az építkezés 1880 ig szünetelt.
Szerényebb terv szerint, melyet
Kauser József pesti építész
készített, 1880-81-ben felépi-
tették a templomot. Tornyot
1888-ban építettek hozzá. 1904-
ben 2 oldalhajót építettek a
neogot stílú templomhoz.

Chobotvár 233. l.

Újpesti ág. ev. templom

Említve:

Chobotvác 234 l.

Újpest

Léderer Ottó (Negyedi Szabó Béla adatai alapjan): A 100 éves Újpest története. Újpest – rákospalotai lexikon. Újpest, 1936 44 l, XCVIII l.

ASÁRNAP

2

t. Gysz. B.-A.
rot. Karolin
-g. 20. Eutim

N. k. 7 ó. 26 p. N. ny. 17 ó. 2 p.

HÉTFŐ

3

at. Balázs pk.
Prot. Balázs
g. 21. Maxim

KEDD

4

at. K. András
rot. Ráchel
-g. 22. Timót

SZERDA

5

at. Ágota vt.
Prot. Ágota
-g. 23. Kelem.

ÜTÖRTÖK

6

at. Dorottya
rot. Dorottya
)-g. 24. Xene

PÉNTEK

7

Lat. Romuald
Prot. Tódor
-g. 25. Gergely

SZOMBAT

8

at. M. János
Prot. Aranka
g. 26. Xenoph.

Izr. 11. S. Besalakh

Datum .....

Von Karl W. Hiersemann, Leipzig

erbitte regelmäßige kostenlose Zusendung von Katalogen über folgende Gebiete:

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

Ich suche besonders: — Mes desiderata: — Special wants:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Name: .....

Ort: .....

Straße: .....

Postkarte

Firma

KARL W. HIERSEMANN

Buchhändler und Antiquar

LEIPZIG C1

Königstraße 29 • Postschließfach 163

Újpalota

(Bihar vm.)

Plébániatemplom

215, 318, 321. l.

Kép 30. 7.

Zádor – Rados

UJVÁRY FERENC

/ 1898 - /

Ferenc Ujváry: Bauernhof.
Öl auf Leinw., 59x80 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
624. Kunstauktion
Juni 1979.
Katalogus 131.sz., 29.old.
Kép: Taf. 85.

UJVÁRY FERENC

/ 1898 - /

Aukción:
Ferencz Ujváry: Landschaft mit Booten.
Öl auf Leinw., 55x67 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
453. Kunstversteigerung, 1981 Febr.
Katalogus 481.sz., 59.old.

UJVÁRY FERENC

Aukción:
Ferenc Ujváry: Heimkehr vom Feld.
Öl auf Leinwand, 60x85 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
634. Kunstauktion, Nov. 1981.
Katalogus 176.sz. 37.old.
kép: Taf. 35.

UJVÁRY FERENC

Külföldi aukción:
Ferenc Ujvary: Landliche Tandelei.
Öl auf Leinwand, 100x74 cm. Sign.

Wien, Dörotheum
642. Kunstauktion, Nov. 1983.
Katalogus 45.old. 524.sz. Taf.158.

Ujváry Géza, festöm. MDK

Forró csók. Jel.: Ujváry Géza. Fa.
42x32

Ernst Muzeum aukciói. XXXVII. Kat. 49.l.
Evsz.?

Ujváry Ferenc

MDK

Budai Dunapart, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállítás

MDK

Ujváry Ferenc festő

Haldokló apjáról Ujváry Ignácról készitett szénrajzot.

Cikk: Ujváry Ignác festőművész meghalt.

Ujság, 1927.jul.6.

MDK

Ujváry Ferenc

Hazafelé olajfm. 40x50 J.l.j.
Pipacsos rét, " 30x40 J.l.j.
Aratás, " 30x40 J.l.j.
Parasztudvar, " 25x38 J.l.b.

Árverési Csarnok aukció kat. 1931.dec. 4.sz. 49.lap

MDK

Ujváry Ferenc

Udvarrészlet. Olajfm. 35x42. J.l.j.
Pajták mögött. " 38x49. J.l.j.
Tájkép, " 49x68. J.l.j.

Árverési Közlöny, 1932. 1. rk.sz. 39.lap

MDK

Ujváry Ferenc

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
35 l.

MDK

Ujváry Ferenc MDK

Budai Dunapart

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Ujváry Ferenc,

MDK

Tavasz, of.

Árv. KÉzl. 1929. jun. 4.rk.sz. 32 l.

MDK

Ujváry Ferenc, festöm.

908. Udvarrészlet. Olf. 35x42 J.l.j.
909. Pajták mögött. " 38x49 J.l.j.
910. Tájkép. Olf. 49x68 J.l.j.

Arv. Csarn.1932. I.rk.sz. 61.sz. márc. 39.l.

MDK

Ujváry Ferenc

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 34 l.

Ujváry Ferenc

[illegible]ve megvásárolva

Eimisk 1914-15. 83-84 l.

Ujváry Ferenc festő

"Hazafelé" /olaj/

"Pipacsos rét" /olaj/

"Aratás /olaj/

"Parasztudvar" /olaj/

Árverési Hivatal 4.oc. 1939. december.

49.1.

MDK

Ujváry Dezső

Budai Szépmüv. Társ. kiáll. Budapesti Hirlap
/dátum levágva/

UJVARY FERENC, térképész, /1818/

Ulbrich könyve II. részében Burgenlandi és környező állam
mok községi térképei, legtöbb 1770 után. Eredeti kézirato
szinezett térképek. Sok vonatkozik a kismartoni Eszterha
zy és a vörösvári Erdődy birtokokra. A térképek szerzői
legnagyobbrészt magyarok, igy Ujvari Ferenc is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

UJA

MDK

Ujváry Dezső

Kiállítások. Független Kritika, 1935. márc. 1.
5 l.

Ujváry, festöm.

szintén képviselve van müvével.

Olgyay Viktor: müncheni Kronika. A IX.nemzetk.mükiállitás. Glaspalast. -Müvészet 1905. 4.sz. 271-274.l.

MDK

Ujváry festőművész

A Műcsarnok tárlatán eredeti színes litográfiája, melyet azt állam megvett a Muzeum számára.

Cikk: Eredeti színes litográfiák.

Uj Idők, 1904.febr.28. 542.l.

MDK

Ujváry

Vadorzó, repr.

Könyves Kálmán kiváló műlapok jegxzéke. 1912.
37 l.

MDK

Ujváry Béla

Holland falu, t.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mics. 1940. febr.

16. 1.

M D K

Ujváry tanár

Nádai Pál: Az Iparművészeti iskola jubiláris éve. Magyar Iparművészet. 1911. 218. l.

MDK

Ujváry

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936. máj.21. 11.1.

Ujváry MDK

V.E. elmondja,hogy ~~kisérletettxtetty hogy~~ kisérletképpen 16-17 éves fiataloknak megmutatta először Hegedüs "Éváját" és azután Ujváry "Ősz"-ét. Fiatalok viselkedésének leirása.

V.E.Müvészet és közerkölcs.Mücsarnok.19ol.
2.sz.27.l.

MDK

Ujvárosy József
nyomdász

1848-ban Bem táborí nyomdájában
működött. Debrecenben volt nyomdász.

Faragó: A munka ünnepe
Grafikai Szemle 1995 évf. 12. p. 2011.

Ujvárossy Lajosné
iparművész
54 éves
(Gümöshashártyalob)
+ 1943. I. 28
X. ker ujköztemető

Halotti főkönyv

ÚJVÁROSSY László *102, 147*
Gyergyóditró, 1955. január 21.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

ÚJVÁROSSY László festő

1. 16-17. p. till. Segmentum c. Ziáll. Vác, 1992

6. 27. p.

Új Műv. 1993

Ujvárossy László

MAGYAR
KÉPZŐ- ÉS
IPARMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGE

V., VÖRÖSMARTY TÉR 1.
1364 BUDAPEST, Pf.: 51.
TELEFON: 184-074

DIJELŐLEGES

Szerettel meghívjuk Önt és Kedves Családját,
1990 junius 15-én, délután 17.30 órakkor
az ÁRKÁD GALÉRIÁBAN megrendezendő baráti
találkozóra;
Bemutatkoznak:

UJVÁROSSY LÁSZLÓ

SORIN VREME

Nagyváradi Grafikusművészek.
Az ÁRKÁD GALÉRIA
cim: Budapest VII. Rákóczi u.30.

Timár Árpád
művészeti író

Budapest
Üllői út 119.IV.65.
1091

Ugvárossy László

MAGYAR
KÉPZŐ- ÉS
IPARMŰVÉSZEK
SZÖVETSÉGE

V., VÖRÖSMARTY TÉR 1.
1364 BUDAPEST, Pf.: 51.
TELEFON: 184-074

BUDAPEST 1990 51

DIJELŐLEGES

Szerettel meghívjuk Önt és Kedves Családját,
1990 junius 15-én, délután 17.30-órakkor
az ÁRKÁD GALÉRIÁBAN megrendezendő baráti
találkozóra;
Bemutatkoznak:

UJVÁROSSY LÁSZLÓ

SORIN VREME

Nagyváradi Grafikusművészek.
Az ÁRKÁD GALÉRIA
cim: Budapest VII. Rákóczi u.30.

Dr. Németh Lajos
művészeti író

Budapest
Fehérhajó u.12-14.III.3.
1052

III

UJVÁROSSY Lánlo

Nagyváradi grafikus

ld. 7. 74. p.

Új Művészet 1992

er Baustelle ein seinem Gegenüber,
Haus, das sich von einem gewöhnli-
s in (seiner Pfeiler- und Säulenhalle unter-
o gut fehlen könnte: wird nicht Jeder-
rden - denn ein Einheimischer ge-
i Bauformen seiner Stadt ebenso gut,
ste Kleidermode gewöhnt; - wird also
e fragen, warum wir ein an sich nicht
noch eimal, und nur in verschiedenen
aben? Würden wir uns durch eine sol-
st unser Armutszeugnis ausstellen? -
inen weit besseren Fall, an unserem
ouvre, unsere Komitathauskolonnade
tfernte Ähnlichkeit. Beide haben den
n zwei Stockwerke hindurchgehen, ihre
tockwerkgesimse durchschnitten werden,

ÚJVÁROSSY László

91 1. 63
7. 43

Új Művészet

Újvári Péter, festőművész

„Móori Erzsébet, 1953. június, ügyirat" akvarell, ceruza, 35×28 cm, 1981. |repr.|

Művészet, 1983. dec. 59.-old.

Uj vári Margit kobrak

„Amatőrök meg ei tárlatán" (Ósd)
díjat kapott.

Dél magazinban 1984 III. 4.

MDK

Ujvári Pál IV.oszt.tan.

háborus rajz

Nádai Pál: Háborus gyermekrajzok. Művészet 1919. 364-368 l.

Ujvári László iparművészeti munkájával MDK szerepelt a III.-as akna dolgozóinak kiállitásán.

—: Kiállitás a munkásklubban.
Uj Komló, 1962. szept. 25.

MDK

Ujvariné Kerékgyártó Adrienne tanár

Zalai jellegü ingdisz.Tervezte: Ujváriné Kerékgyártó Adrienne tanár.

Cikk: Mellékletünk négy szúrt nyujt olvasóinknak

Muskátli, 1936. 118.lap

UJVÁRI Lajos festő

BAYER Ilona: A meg nem festett kép. = Kurir, II.évf.159. sz. 1991. junius 12. 12.p. ill.

Csontváry Terem, A hét müvésze

Opposite

52 Jules Breton, *The Recall of the Gleaners* (det

UJVÁRI Lajos festő

Kiáll. Somogyi Képtár, 1985. május 31. – július 28.
ism. Vaimai Águs: „Hyet én is tudok" =
Múzeum Tájékoztató, 1985. 7. 5-6. ill

UJVÁRY Lajos

Bartis Ferenc

Ujváry Lajos birodalmában

Népszava 1985. június 17. 6.

ÚJVÁRI János

91 4. 50

Új Művészet

167. **UJVÁRI IGNÁC**
(Pest, 1860 – Kisoroszi, 1927)
Merengő leány
Olaj, vászon 65x81. Jelezve lent jobbra:
Ujvári I. 30.000,-

85. Művészeti Képaukció. Bp., 1991. aug.
BÁV

Ujvári Ildikó giprzmintakészítő tanuló

a Kőbányai Porcelángyárban jelenleg négy korongos és három giprzmintakészítő tanuló oktatása folyik.

A. Rácz: Több segítséget a jövő szakmunkásainak.

Mesternunka, 1975. jún. 25.

ÚJVÁRY IGNÁC

MAGYAR VADÁSZ-
IRODALOM

KÉPESKÖNYVE

Ujvári Gombkötő Jacios H.D.K.

A XVIII. században is élnek foglalkozást megjelelő nevek a kesthelyi kézmű vesek között.

Tóczely Piroska: A keszthelyi festetics kastély és belső berendezése. 68 l.

M. D. L.

ÚJVÁRI Gábor

KERÉKES Gábor: A NEGYEDIK belülről. = Fotóművészet, XXXXIII. évf. 3/4.sz. 1990 42 - 60.p. ill. E.

Fiatal Fotóművészek Studiója, IV. kiáll., 1990.aug.

Újvári Gábor érzékeny impresszionista. (Nem a festészet terminológiája szerint.) Impresszióit egy városról, annak utcáiról az agyában elraktározott képek felelevenítésével, lágy, bizonytalan emlékformák megjelenítésével hozza felszínre. Tehetsége még kiforróban van. Szándéka tisztességes ugyan, csakhogy látványai túl általánosak és ismertek. A jövőben meg kell találnia tudata-tudatalattija autentikusabb képeit.

Joannis Ujvári, ötvös

M.D.K.

neve szerepel az 1603-ban
Kalocsán kiállított céhlevélen,
mely az 1529-ben Pesten kiállí-
tottnak szövegével egyezik.

Somogyi Árpád: Esztergom régi ötvösművészetéről
Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 3. sz.
142. old.

ÚJVÁRI József antik

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

ÚJVÁRI József asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

Jenő Újváry

Schmuckstücke aus Silber, Glas und Edelstein zeigen neun ungarische Schmuckgestalter in einer Verkaufsschau im Kunsthandwerkgeschäft im Burgviertel.

Auch Jenő Újváry gestaltet Glasschmuck, er fädelt jedoch farblose Perlen auf Lederriemen, faßt gebogene oder zur Spirale gedrehte Glasstäbe zwischen Lederreifen oder geflochtene Lederbänder. Attraktiv sind seine Anhänger und Schmucknadeln aus „klumpigem" Glas. Sein ziemlich schlichtes Design hat den Vorteil, zu erschwinglichen Preisen käuflich zu sein, während man für den aufwendigen Glasschmuck von Márton Horváth schon etwas auf den Tisch legen muß.

K. Rösicke

K. Röjicke: Schmucke, Schmucke, Schmucke.
Daily News, 1982. márc. 4.

Ujvári Jenő, üvegtervezőművész

a Vigadó Galériában „Üvegek" c. reprezentatív kiállítás üvegművészeink legújabb törekvéseit, elért eredményeit mutatja be. – Ujvári Jenő üvegrudakból megkomponált faliképe szerepel a kiállításon /említve/.

G. M.: Üvegek.
Pesti Műsor, 1982. máj. 26. 6?. old.

UJVÁRI /UJVÁRY/ József egri ácsmester. 1814-ben szerepel az adókönyvekben, 1853-ban --+ Kreffli kőművesmesterrel építi a pélyi rk. plébániaházat.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Ujvári József, egri ácsmester

nevét említik Kreffli hátyai sal kapcsolatban, akivel 1853-ban a pélyi plébániaházat építi

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

355. old
+ 414. "

MDK

ifj.Ujvári Károly,

Krompaszky Viola urleány.
Miklász Ferenczné.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1932.junius. Kat.

Ujvári Károly, [festő:]

Restaurátor. A rudabányai ref. templom egyik helyreállítója.

— : Különleges mennyezet

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 2.

UJHELYI Jenő

Tisztelettel meghívjuk Önt

1995. augusztus 4-én 18 órakor

a RÉT GALÉRIÁBA

(Gazdagréti Közösségi ház

Budapest XI. Törökugrató út 9.)

Ujhelyi Jenő

„FÉNYEK"

című festményei kiállításának megnyitójára.

Megtekinthető: 1995. augusztus 17-ig

naponta: 10-től 18 óráig.

MEGHÍVÓ

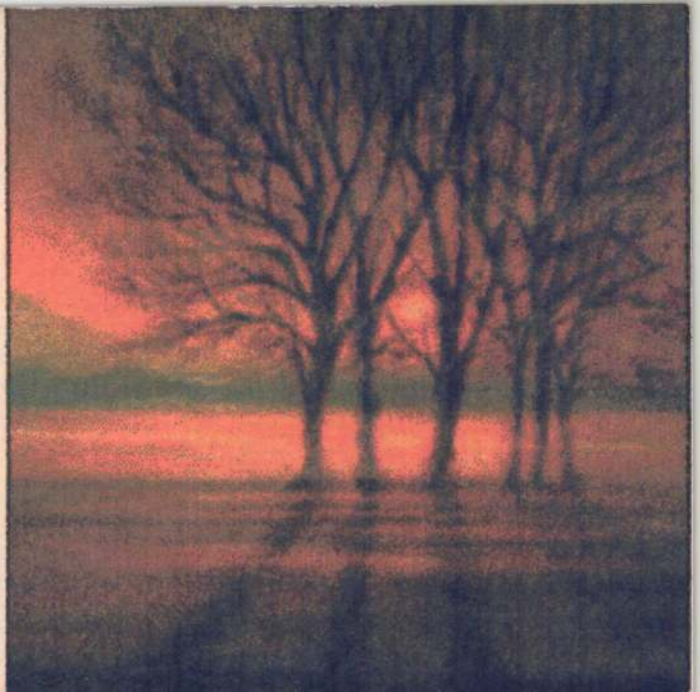

MDK.

Ujvári Béla

Kritikája a Studió 67 kiállitásrról

Magyar Ifjuság 1967 máj.2o.

Újvári Béla

M Dk

Választmányi tag lett a közgyűlésen.

–: Megalakult a Magyar Képzőművészek Szövetsége

Népszabadság, bp. 1959. jún. 23. 8.0

MDK

Ujvári Béla

Akvarelljeit állitotta ki a "Magyar Képirók" kiállitásán.

Rónay Kázmér: A "Magyar Képirók" a Nemzeti Szalonban.

Képes Krónika, 1939.XXI.18.sz. 64.1.

MDK

Ujvári Béla

Rónay K.: A "Magyar Képirók" a N. Szalonban. Képes Krónika 1939. máj. - 18.sz.

Nyári Irzsi
verseskönyvéhez Bartnyik
Sándor készített illusztrációkat

Bodri Ferenc: Bartnyik Sándor

Látóhatár 1971/5-6 560 old.

Ujvári Erzsi
festő

M.D.K.

Méltatás.

Ék Sándor: Proletár Képzőművészeti Tanműhely.
Művészet, 1968. november – 34 lap.

UJVÁRY FERENC

Aukción:

Ferenc Ujvary: Am Heimweg.
Öl auf Leinw., 60x84 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
637. Kunstauktion, Sept. 1982.
Kat. nr. 488. S.69. Abb.Taf. 46.

UJVÁRY FERENC

Aukción:

Ferenc Ujvary: Aulandschaft.
Öl auf Karton, 24x40 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum
636. Kunstauktion, 25.Mai-1.Juni 1982.
Kat. Nr. 482. S.69. Taf. 56.

UJVÁRY FERENC

Aukción:

Ferenc Ujvary: Am Bauernhof.
Öl auf Leinw., 60x80 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
458. Kunstverstegerung, Jan. 1982
Kat. Nr. 174. S. 31.

Ujvári Ferenc

festőművész

Solymosi Képszalon kiállitása - Miskolcon a Hegay cukrászda helyiségében - képével szerepel.

Solymosi Képszalon
meghivója 1931.

Ujváry Béla

1929-30-ban tanársegédi teendőkkel megb. ösztöndíjas hallg.

Képzőműv. Főisk. Évk. 1929/30. 51 l.

MDK

Ujváry Béla, festöm.

kitünö tonusérzékkel akvarellez, de örizkednie kell a képek sötétbe meritésétöl.

R.Szörédi Ilona: Az uj müvészek egyesületének kiáll. -a. Uj Magyarság. 1940.márc.31.15.1.

Ujvary Béla
festő

M.D.K.

Pór Bertalan és Scholtz festők
közreműködésével 1951-ben készí-
tették falképei.

Gerstl László: Az 1962. év monumentális falképei
Művészet 1964. február – 20 lap

MDK

Ujvári Béla. festöm.

aquarelljein a rajz és a szinezés összehangolásának problémája kelt feltünést. Különösen szép yzinharmoniát ér el a nálunk ritkán alkalmazott gouache technikával készült képein.

Az uj művészek egyesülésének kiáll. -a a Nemz. Szal ban. -Uj Magyarság. 1942. ápr.11.

dr. Ujvári Béla művészettörténész.

méltatja Vágfalvi Ottó festőművész-
nek a győri Kiepcsarnokban
nyitott kiállítását (lásd a
művész kartonjánál)

Néhány szó Zene Közben
Petőfi, 1978. X. 19, 11.10

Úpári Béla

Úpáry Béla ~~mu~~ félen művészetoltátás
megállt Derkovitsnál.

Chikán Bálint: Kőrkérdés.
Művészet, 1979. április - 4. lap.

dr. Ujvári Béla, művészettörténész.

Konfár Gyula festőművész műveit a veszprémi képcsarnokban állította ki, melyet dr. Ujvári Béla nyitott meg.

Napló /Veszprém/, 1948. jún. 14.

M.D.K.

Ujvári Béla

Müvészettörténész.

n.gy.:Képzőművészeti élet Tokajban.

Népszava 1956. juli.29. 4.old. 178.szám.

Ujvári Béla

rajztanár

l.

Erdődi – Bodnár

174. l.

Ujvári Béla festő

Halvax Gyula festő a balatoni müvésztelep létesitése ügyében beadott kérvényében a létesitendő müvésztelep egyik alapitó-tagjaként sorolja fel

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 86.1.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

Ujvári Béla

A Művelődésügyi miniszter kinevezte a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 30 tagu ideiglenes elnöksége tagjának.

Muterem 1958 I.évf. 11.sz. 9.o.

Ajváry Béla festő

Szerepel a nagymarosi művéntelep kiállításán

Budapesti Hirlap 1927 VIII. 18

Ujvárry Béla festő

Szerepel a Kép. Főiskola Vasvary osztályának aug. 20-án nyíló nagymarosi kiállításán

Nemzeti Ujság 1927 VIII. 18.

dr. Újvári Béla

a kiállitás biráló bizottságának tagja volt.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdigi é Kirimi Árán. Bp. 1957. 19 l.

6 l.

Újvári Béla, [iparművész]

Búcsúztatót mondott.

— : Eltemették Tar István Munkácsy-díjas szobrászművészt

8.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 13.

Újvári Béla, [iparmű vén]

Az Iparmű véneti fóiskola nevében mondott búcsúbeszédet.

— : Elbúcsúzta Hódi Molnár Bélát

8.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 10.

Ujváry Béla
festő

Feszty Árpád körképének tájkép részének elkészítésében Ujváry is közreműködött

Feszty Masa: Daubó Pista és Feszty Árpád barátsága.
Nők Lapja, 1968. aug - 31 oldal

Vajváry Béla
festő

Feszty a hórkép elkészítéséhez fel-
kérte a művészt segítőtársnak

Feszty Masa: Danhó Pista és Feszty Árpád barátsága
Nők Lapja, 1968. aug. - 31 szám.

dr. Ujvári Béla művészettörténész

Iván Szilárd festőművész tárlatát
nyitotta meg csütörtökön legerben.

Népújság, Heves, 1973. okt. 19.

dr. Ujvári Béla,

dr. Gazdaságtudományi Főiskola tanárai vetített-képes előadást tartott a „Kilencek" művészcsoportjának munkásságáról, a szekszárdi Babits Mihály műv. Központban.

Népújság, Szekszárd, 1942. május. 16.

dr. Újváry Béla

a Magyar Iparművészeti Főiskola tanszékvezető tanára a Munka Érdemrend aranyfokozatával tüntették ki.

Kitüntetések.

Szocialista Művészetért, 1971. okt. (2)

Újvári Béla, művészettörténész

A téli könyvvásárra megjelenik, a nemrég elhúnyt Domanovszky Endréről szóló kötet, Újvári Béla bevezető tanulmányával.

Kultúrális magazin

1976. nov. 28. Kossuth 8.55 (K Gné.)

Ujvári Béla művészettörténeti

Domanovszky Endre album képanyagát Ujvári Béla korábbi tanulmánya nyomán.

F. R.: Középkorunk.
Népszabadság, 1946. okt. 5.

Ujvári Béla

A Corvina Kiadó a képzőművészeti világhét alkalmából jelentette meg a „Magyar festők" sorozat két új kötetét: Ujvári Béla Domanovszky Endre munkásságát bemutató albumat és Német Lajos Kondor Béla életművét összefoglaló munkáját.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 28.

Újvári Béla művészettörténész

a „Mai festészet" sorozatban jelent meg Újvári Béla Domanovszky Endre művészetéről írt könyve.

M. ZS.: Három könyv a képzőművészeti világhétre.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 24.

Újváry Béla, ny. főiskolai tanár

A Corvina kiadó képzőművészeti sorozatában jelent Domanovszky Endréről ~~írt~~, melyet Újváry Béla írt /1976/

Dévényi Iván: Székely András: Csók István. Jelenkor, 1978. jan. 50–51. old.

dr. Ujvári Béla művészettörténész

Konfár Gyula festőművész kiállítása holnap nyílik meg a Csák István Galériában. Megnyitó beszédet mond dr. Ujvári Béla.

Dél-Magyarország |Szeged|, 1976. szept. 15.

Újváry Béla, művészettörténész

a képzőművészeti világhét alkalmából jelent meg Újváry Bélának Domanovszky Endrét bemutató könyve.

(deregán): Az ember és művészeti környezete.

Magyar Hírlap, 1976. aug. 26.

Ujváry Béla

Kiállít

Film rinchás irodalom 1942. IV. 17.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság K
című levéltári publikáció jelent meg,
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Művészettörténeti Tanulmány
című kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmány
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

MDK

Ujváry Béla. festöm.

képei halk, finom szinfutamok.

B.A. : Uj Müvészek Egyesülete. a Szalonban.
Nemz.Szal. - Magyar Nemzet.1940.ápr.3. 4.l.

MDK

Ujváry Béla festő

Festményei az Uj Művészek Egyesületének kiallitásán.

T.D.: Három kollektiv kiállitás.

Esti Ujság, 1942. apr.14. 4.l.

Ujvéry Béla

Kiákít

PH. 1942. IV. 8

özpont meginditotta rotaprintes for-
ó köteteként a
épzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
ıtkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

ók a Müvészettörténeti Dokumentációs

Vyvári Béla

Kiállít

8 ön. 1942. IV. 16.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból
mely a terület épitészeti állagának a

Nyári Béla

Kiállít

Ny 17. 1942. IV. 11.

Központ-ban (Budapest, XIV. Bozsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a t

Vjrári Béla

Kiállít

NÚ. 1942. Tv. 8.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

MDK

Ujvári

festő

Parasztotthon

A Jász húzemu nevzeménye

Blénessy János: A Jász-húzemu ismertetése

Jászberény 1933 39.0

M.D.K.

UJVÁRI

Az 1899-i oroszországi osztrák- magyar kiállitáson szerepel

Magy. or. iparmüv. tk.

Weinerné: Orosz kapcs. 152. l.

Ujvári Ágnes

A Tanács ktr. 4 sz. alatti Kiállítóteremben

közös tárlaton szerepelt

Az öltözködés- és bútoregyüttes-pályázaton néhány esetben megvalósult az a cél, hogy különböző *tervezők, belsőépítészek, textiltervezők* a tervezés során *együtt* dolgozzanak és csoportmunkájuk *közös szemléletet* tükrözzön. Ez a törekvés leginkább a *Spektrum tervezőcsoport* munkáin, valamint a *Borsfay—Csete—Rőmer* tervezőcsoport fémbútorain fedezhető fel. Figyelemre méltó *Ujvári Ágnes* ellensúlyos, állítható szerkezetű lámpacsaládja is, abból a szempontból, hogy a legapróbb szerelvényt is az

egész szerves részeként tervezt meg. A látogatót megnyugtatj hogy *a tárgyakat az Iparművé szeti Vállalat már forgalmazza.*

o/lo/4/6

iltező világben

MDK

Ujvári festőm.

Babérágak a Mücs.ban. Vas. Ujs. 19ol. 47.sz. 764.l.

MDK

Ujvári Béla, festö

Bárkák. Tempera.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv.Muz.-ban. 1938 julius 1.-augusztus 1.-ig. Bp.1941. Kat.9.1.

UJVÁRI BÉLA művészettörténész

EIGEL istván: Amíg lehetséges. = Uj Irás, XXXI. évf. 6.sz. 1991 113 - 128. p. ill.

(Önéletrajzi visszaemlékezése)

MDK

Ujvári festőművész

A IV. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás zsürijének tagja.

h/:
-: 234 művet állitanak ki a IV. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitáson.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG. 1958. okt. 11.

MDK

Ujterschaut Viktor, festö

Tájrészlet. Vizf.

MK.Seg.Biz.Müv. Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 6.1.
Szépm. Muz.

Ujterschaut Viktor
Tájrészlet, vizf.

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Müvészeti kiállitás. 1914. 6 l.

25

Bánk
Rét

Tört
birt
lako
se u
lásu
házt
zad
pedi
Fere
Podh
desu
ják,
fel.
vége

Ev.

MDK

Ujszászy Ágnes, V.o.tan.

Sárospataki áll. angoltagozatu általános iskola.

83. Tavaszi munka falun.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949.aug.16. -szept.lo. Kat.

UJSZÁSZI Ágnes M.[illegible].K.

a Képző- és Iprmüvészeti [illegible]imnáziumban tett szakvizsgát, mint könyvkötő, de különleges kiképzést is kapott :könyv restaurátor

Kovács Judit: Uj atelier köszöntése
Magyar [illegible]emzet 1963. augusztus 5. 8.1.

MDK

Ujpesti Farkas Aladár

Ujpesti anya, terr.

Ady relief

Női figura, gipsz

Müterem 4.csop.kiáll. 1937. ápr.

MDK

Ujpesti Farkas Aladár

Hugom, gipsz

Halálanya, "

K.S. urnő portréja, terr.

Müterem 4.csop.kiáll. 1937. ápr.

MDK

Ujpesti Farkas Aladár

Udvarunk február végén, paszt.

Associációk az életről, "

Önarckép, paszt.

Arckép, "

Műterem 4.csop.kiáll. 1937. ápr.

Cypesti Farkas Aladár szobrász.

Rajzol és fest is.
Szerepel a „Műterem" csoport-
kiállításón tőlep fejekkel.
„Féllábu férfiart", „Női alak"
c. szobrok /emlitve

Nyság 1937 VII. 3.

MDK

Ujpesti Farkas Aladár: Anyám, gipsz

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
Tavaszi Szalon XI.

MDK

Ujpesti Farkas Aladár

Lélekelemzés, paszt.

Önarckép, kr.

Hugom, "

"Valaki minden jajt összelopott", vf.

Műterem 4.csop.kiáll. 1937. ápr.

MDK

Ujpesti Farkas Aladár

Szobor, gipsz

Anyám, "

Emberfej, "

Müterem 4.csop.kiáll. 1937. ápr.

1021

Csisztu Mihály: A Kalocsa környéki ellenforradalmi lázadás leverése (1919 június)

Újvári Béla

az ábrázoló jelleg és az elvont irányok formai jegyei sajátosságukat megtartva, heterogén módon keverednek össze. Még az avantgardizmus lelkes hívei sem vállalkoznak arra, hogy bírálataikban kimutassák, mennyire és milyen irányban sikerült e művészeknek e stíluselemek segítségével elmélyültebben és árnyaltabban megfogalmazniuk, kifejezniük világszemléletüket.

Hogy mennyire elhalványul az elvi állásfoglalás, amikor konkrét művekről esik szó, azt a mondottakon kívül jól illusztrálja egy példa. Rózsa Gyula a szocialista művészetért száll síkra, de a Velencei Biennáléról írt kritikájában (Népszabadság) Kokas Ignác szürrealista képeiről megállapítja, hogy színvonal tekintetében elérik a nyugati, hasonló szellemű műveket, s megfeledkezik annak megállapításáról, hogy mennyiben tér el a képek eszmei tartalma a polgári ideológiát képviselő művekétől. Az sem megnyugtató, hogy a Népszabadság helyt ad az irracionális szemléletű Lakner László és Gyémánt László műveiért lelkesedő kiállítás-ismertetésnek (Stúdió 58—68), amelynek írója — mind általában, mind

forumai „felrevezető [illegible]
hatnak a v[illegible]
vet beszélő[illegible]
keztében „[illegible]
nézetet m[illegible]
irányzat is[illegible]
feltételes [illegible]

Ma már[illegible]
polgári irá[illegible]
vagy törek[illegible]
a bírálato[illegible]
mérten me[illegible]
ismerést k[illegible]
nak a műv[illegible]
rekvését, [illegible]
sadalmi rendszerünk ideológiájával, figyelemre sem méltatják, s a legjobb esetben — pejoratív jelleggel — komformistának bélyegzik őket. Ez a nagyrészt sznobizmusból eredő magatartás természetesen *gátlólag hat az elkötelezettséget őszintén vállaló művészekre.* Ez teljesen érthető, mert exisztenciális érdeküket is sérti. Nemcsak szűkebb értelemben vett anyagi egzisztenciájukat értem ezen, hanem művészi exisztenciájukat is. Kénytelenek tehát hasonulni a „modern"-nek, „haladó szellemű"-nek nevezett munkák-

TÁRSADALMI SZEMLE
3
1969
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307